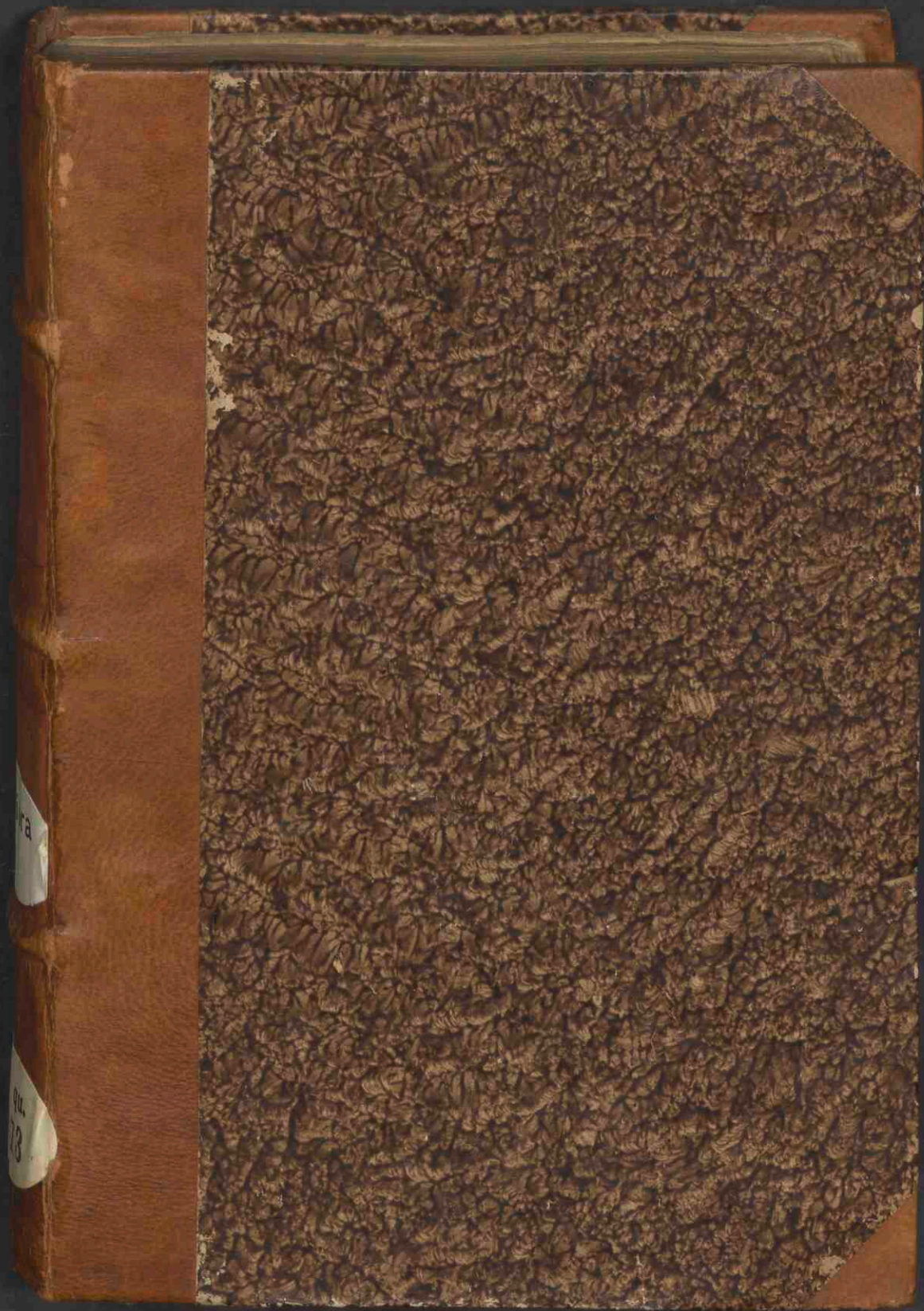

Co[n]fessionale d[omi]ni Antonini archiepiscopi Flore[n]tine

<https://hdl.handle.net/20.500.14918/461865>

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
 - de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
 - the spine
 - the head edge
 - the fore edge
 - the bottom edge
 - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Interrogatorii pars tertia

vñ p bellatibz iuste nihil pl⁹
p accipe rōe mutui. als vsu/
raē. Si vsus ē piurjs z mē/
dacijs emēdo et vēdēdo q̄ so/
lēt esse bis cibo et pot⁹. Et de
his dic vt sup̄ i pma pte i lo/
cis suis. et cū stat i tali pposi/
to vēdēdo mēdacijs z piurjs
z dolis qñ occurreret sp̄ ē in/
mortali. Un̄ nō est absoluen/
d⁹ nisi disponat abstinere ab
illis vbi ē mortale. Itē si emit/
res raptas vel furatas p ma/
re vñ p terrā. dic vt s. i pma p/
te. c. ij. Si emit l⁹ vēdidit die/
bus festiuis absqz necessitate
sed p cupiditate. vel fecit rōci/
nia libroz vñ fieri fecit suis di/
scipulis. dic vt hī supra de ob/
seruatiōe festoz. Si fuit pse/
neta seu mediator q̄ d⁹ sensa/
le p̄ctū fraudulētoz scienter
mortale est. z tenet leso satisfā/
cere Si fuit mediator p̄ctus
vsurarij intēdēs vtilitatē vsu/
rarij z suā mag⁹ q̄ accipiētis
sub vsura mortale est. z si ipse
induceret ad mutuādū alios
ad vsuras q̄ h̄ nō cogitabāt vi/
det teneri ad restōez. Si me/
diator extat in alijs p̄ctibz vt
vendendo domos eq̄s z alia
aīalia. z male p̄suluīt empto/
ri in ei⁹ dānū vñ sui vtilitatez
z vēditozis peccat mortāl^r z

tenet leso ad oēm satisfactiōz
z ecōuerso tenet si i dānū vē/
ditozis p̄suluīt. Si i fiedis
m̄fimonijs vñ mēdacijs z
hmōi i notabile dānū p̄benti/
um peccat mortāl^r.

De artificibz z mechanicis
Capitulum viij.

Fecit ar

Itē cui⁹ op⁹ ē cū p̄ctō
vel ad p̄ctm mortale
vt plurimū. sicut facere taxil/
los. seruire vsurarijs i illa ar/
te. Militi i bello iusto. nau/
gio pirataz. lenocinio intēdē/
do baratariā z hmōi. optez q̄
dimittat ex toto artēz. als nō
est absoluedus. Si artē fecit
cui⁹ artificii p̄t ē ad bonū z
malū finē et vsuz. vt gladios
balistas. lāceas. venena. z hu/
iusmodi. si p̄suluīt p̄t est iari q̄
emptoz velit ad malū vsū
nō p̄t facere vel vēdere facta
vtp̄ta in iniusto bello. secus
si dubitat. Si q̄ etiam facit q̄
sunt ad malū vsū q̄ si sp̄. vt
facere fucos et fecta et hmōi
d⁹ dimittere. Si mēdacijs
vñ piurjs dolis mal⁹ mēlu/
ris vel p̄deribz. Si festiuis
diebz laborauit. Si nō ieiū/
nauit cū posset moderādo la/
borē. de q̄bz dic vt sup̄ in p̄i

Jo.

LXXIX

ma parte. c. xxiij. z. ix

De lanificibz.

¶ Vendidit pannū la/
nelanifer min⁹ p̄ciose
p p̄cio lane mag⁹ p̄ciose. z b
isto p̄cio. vel vnius tincture
p alia. vel cū aliqū defectuz
habentē. ac si non haberet nil
minuēs de p̄cio. vel si in festi/
fecit lanā tendere sine necessi/
tate. Vel cū non plene soluit
laborantibz z hmōi. i his em/
mai⁹ z min⁹ est p̄ctm fm ma/
teriam.

De satariolo.

¶ Textoribz serici p̄ci/
um sui laboris dat nō
i pecunia s̄ i rebo diuersis. pu/
ta panno. serico. tritico z hu/
iusmodi. z cū ille nō indige/
at illis. optet eū vēdere mio/
ri p̄cio q̄ ille recepit. peccat
mortaliter z tenetur ad restōz
de damno. nisi a p̄ncipio cu/
to sic p̄uenerit q̄ daret d̄ hu/
iusmodi tali p̄cio. tūc aut n̄ vi/
det deceptio.

De tabernario z hospite.

¶ Vendidit vnā sp̄ez vi/
ni p alia. vel liphatuz
vinum p puro. vel ad
clarificādū vinū fecit aut mi/
sit aliqua nocina corpibz. vel
nō dedit plēas mēsuras. vñ i
tabna tenuit meretrices z ri/
t

baldos. vñ lufiores ad taxillos
velladuertenter dedit his q̄s
vidit inebriari peccauit in q̄/
busdam mortaliter. In alijs
vero venialiter. z tenetur de
damnis.

De macellario.

¶ Vendidit carnes cor/
ruptas pro sanis. qd ē
mortale. Si vnā sp̄ez
pro alia. vt capraz pro castra/
to. z huiusmodi. vel diminu/
tum pond⁹. vt. xi. vncias pro
libra peccauit mortaliter. z te/
netur de damnis.

De pistore.

¶ Fecit panē nimis pō/
derosū. ita q̄ cientes
sint decepti vel mino/
ris p̄deris q̄ d⁹. vel farinas
bonam alterius accepit cum
fecit panem z posuit minus
bonam. vel cum nimio furfu/
re. peccauit et tenetur satisfā/
cere.

De futoze pannorum.

¶ Qd restat sibi de feri/
co vel pāno vel tela vñ
alijs sibi datis p sien/
dis vestibus sibi furatur illd
si sit quod notabile. nisi ille d⁹
minute dedisset sibi mercedē
laboris. z illud capit sibi ad
supplendum tantum. vel vbi
esset in pacto.

Rariora

E. qu.
473

Cm

Theologia
Quarto n°. 473

37. Antoninus Florentinus, Summa confessionalis. Straatsburg, M. Flach 1499. 4° min. E. 4°. 473

Typen 1, 5. — HC* 1205. — BMC I p. 155. — Peddie I p. 41. — Pell. 853. — Pr. 713.

Op het schutbl.: „liber domini Arnoldi meldert de hasselt". — „Sum Joannis Menten"(?). — „Conventus Heremitarum D. Augustini in Hasselt Anno 1602°". — Met aantekeningen in hs. — Uit de Maastrichtsche collectie. In den catalogus van 1845.

Libr. J. Arnoldi m. l. 1. de Sep. 6.

Sancti Jo. m. 27

**Cōfessionale dñi
Antonini archie
piscopi Florētini**

Conventus Heremitarum
D. Augustini in Hospit.
Anno 1602.

Collection
of
the
manuscripts
of
the
University
of
Cambridge

Incipit sum-

mula confessionis vtilissima
in q̄ agit quō se habere debe-
at p̄fessor erga penitētē in cō-
fessionibz audiēdis. quā edi-
dit Reuerēdissim⁹ vir. ac in
x̄po pater dñs frater Antho-
nius archiep̄s Florentinus
ordinis fratrum p̄dicatoz.

Efecerūt

o scrutātes scrutini-
ps. lxiij. Scrutini-
um h̄dem est cōfessio vel inq̄-
sitiō. in q̄ ⁊ penitēns scrutat
cōsciam suam ⁊ cōfessor cum
eo. Scrutans ergo est confes-
sor q̄ in h̄ p̄t tripliciter defice-
re. Quia v̄l p̄ maliciā absol-
uēdo quē scit nō posse. vel p̄
ignorātiā nesciēdo discerne-
re inter leprā ⁊ leprā. ⁊ quem
possit vel non possit absolue-
re. vel p̄ infirmitatem cōcupi-
scētie i de sumendo occasiōes
maloz ex auditu dum incau-
te se h̄. Unde Aug. de pe. di.
vi. c. i. Laueat sp̄ualis iudex
vt sicut nō p̄misiit crimen ne-
quitie. ita non careat munere
scientie. Ex q̄b⁹ verbis in-
nuis q̄ p̄fessor siue sacerdos
d̄z habere illa tria ex autorita-

te Aug. p̄allegata. Primo po-
testatē in foro cōscie. vt scz sit
iudex sp̄ualis. Secūdo cōser-
uare puritatē vite sue ne com-
mittat crimen nequitie. Ter-
tio habere sufficientē scientie
claritatem. vt non careat mu-
nere scientie.

¶ Caplm primū de potestate
seu autoritate confessoris ⁊
quis possit vel nō possit au-
dire confessiones.

Standuz

n p̄mo est q̄ non sacer-
dos ⁊ si possit audi-
re p̄fessiōes in cāu mortis. n̄
t̄m absolvere p̄t. al̄s si absol-
uit vt sacerdos i dicatiue fm̄
q̄sdam incurrit irregularita-
tē sicut si celebraret. Hoc ta-
men est dubium. q̄ non ē in
iure exp̄sum sicut de celebrā-
te. Uñ nō videt irreglar̄. ex-
tra de senten. ex cō. c. is q̄. lib.
vi. Ibi em̄ d̄z q̄ nō incurrit
q̄s irregularitatē p̄pter aliq̄d
delictum qm̄ nō est in iure ex-
p̄sum. Et cōfessus tali nō sa-
cerdoti tenet iter cōfiteri rō
est. quia solis sacerdotib⁹ dī-
ctū est. q̄ru⁹ remiseritis pecā.
rē. Johannis. x. Nec tamē
a quolibet sacerdote potest
quis absolui. s̄ a proprio aut

Prima pars libri primi

altero delicta et? Un. d. 2.
d. pe. et remis. in. ca. ois. q. q. li/
bet semel in anno p. fiteat oia
p. ctā sua p. prio sacerdoti. et d.
pe. di. vi. c. placuit. Rō est. qz
nō p. t. q. s. soluere vel ligare eū
q. sibi p. fiteat nisi habeat iuris/
dictionē sup. eum. Si aut. sit
p. prius p. latus et nō sacerdos
sicut curatus et ep. s. nō sacer/
dos pōt. absolueret p. aliu. cō/
mittendo hoc alteri. ¶ Sed
nota q. p. prius sacerdos aliē
intelligitur cum dicit. q. q. li/
bet d. cōfiteri p. prio sacerdo/
ti. et aliter cum dicitur q. de li/
centia p. prii sacerdotis p. t. al/
teri confiteri. Nam primo ca/
su dicitur p. prius sacerdos q.
cunq. habet potestatem ab/
soluendi ordinariam vel dele/
gatam. siue sit cōmunis. siue
sit singularis. quia actor seq. f.
forum rei. sed est in electione
eius quem forum de multis
sequat. nisi sit actio realis in
qua sequitur forum rei d. qua
agitur. Et qz in foro peniten/
tie idem est actor et reus. inde
est q. idem seipm. p. t. accusare
coram quocunq. cōfessore de
omnib. qui illū possit absol/
uere de crimine vbiq. com/
misso. quia h. mōi absolutio nō
respicit territoriu. sicut alia

rōne rei vel delicti. Propter
quod dicit Hostien. q. q. lib. 3.
h. tres sacerdotes p. prios or/
dinarie. s. curatū. de cui. pa/
rochia est. ep. m. suū et papam.
Sed in secundo casu p. prius
sacerdos de cui. l. nia p. t. alte/
ri confiteri intelligitur stricti/
us ille qui de iure suo ordina/
rio hoc habet. nō ex cōmissi/
one. et sic intelligit. c. ois. equi/
uocelo q. de p. prio sacerdote
f. m. ois. Nam cōstat q. ad i/
plendū illud p. ceptū de p. fite/
do semel in āno oia p. ctā sua
p. prio sacerdoti. ita suffic. cō/
fiteri vicario curati sicut ip. s.
met curato. Et itē ad cōfiten/
dum alteri nō sufficeret acci/
pere licentiam ab eius vica/
rio sicut sufficeret ab ip. omet
curato. Unde respectu p. mi
vicarius est p. prius sacerdos
sed non respectu secundi. vñ
et si possit quis confiteri vica/
rio curati. tamen ip. e vicarius
nō pōt. dare l. niam illi q. alte/
ri p. fiteatur. Dec. pe. de pal.
in. iij. distin. xvij.
¶ Cap. l. m. secūdu de ordina/
rio p. fessore q. ad ecclesiasticas
p. sonas et clericos.

Liēdum

f. est q. papa quia non

habz supiorē a xpo. nec a con empti.

cilio q̄s hz ppriū cōfessores
quē duxerit eligēdū. q̄ autori
tate xpi p̄t eū absoluerē vl li
gare in foro p̄niali. nō autem
in foro extiori. qz ip̄e nō p̄t li
gari vinclo excoīcatōis a q̄ i
digat absolui. ⁊ pp̄t h̄ non
optet a xpo sibi p̄mitti. qz tñ
pōt ligari vinculo p̄cti sicut ⁊
ali. p̄pterea idiget r̄medio. si
cut ⁊ ali. qz nec xpus dimisit
eū sine remedio. iō hoc cōces
sit vt sicut a p̄ncipio q̄libz po
terat quēlibet volentem se si
bi s̄b̄icere absoluerē. ita ⁊ nūc
q̄ ad illū q̄ nulli ē subiect⁹ sic
papa. Si p̄o excoīcat⁹ eliga
tur in papā anteq̄ cōsentiat
supiorē hz a q̄ absolui p̄t. s̄ si
pus assentiat absolui postea
n̄ pōt. sed nec indiget. qz nul
li legi subest. Unde lex positi
ua q̄ arcet excoīcatum a cōio
ne fidelitū ⁊ p̄ceptione ⁊ colla
tione sacroꝝ ip̄m non ligat. p
pter qd excoīcatio nō impe
dit electum nec electionē ip
sam. ¶ Qui p̄o sunt de fami
lia pape h̄nt sūmū penitenti
ariū propriū sacerdotē cuz
papa. qz nulli ali sub̄it. Se
cus ē aut de capellanis ei⁹ q̄
p̄ mundū sunt dispersi. qui p
pter hoc non sunt ab alijs ex

Decardinalibz.

E cardinalibz aut q̄ se
ep̄i ip̄i nō min⁹ h̄nt q̄
ali ep̄i. q. s. libere p̄nt
eligere. Idē s̄ sūt legati. qz se
plati vel exempti. Si p̄o sūt
simplices cardinales nec ep̄i
nec legati. dicit Hosti. eos n̄
habere. nisi papam ⁊ sūmū
penitentiariū. ⁊ q̄uis imme
diatē sunt sub papa. ⁊ p̄ p̄ns
exempti. non tamē p̄nt sibi e
ligere confessorē sine ip̄ius
aut sūmi penitentiarij l̄nia. qz
nō sūt plati sed coadiutores
plati ⁊ pastores. licet sint pre
sbyteri cardinales. ⁊ iō tutius
est q̄ habeant l̄niā a papa.
¶ Familia p̄o cōmēsales co
rum de l̄niā corū dē cardinaliū
p̄nt sibi eligere cōfessore. qz d.
cōsuetudine sunt subditi eis.
siue sacerdotes sint siue non.
Vel forte sūm⁹ penitentiarius
qz est q̄si curat⁹ respectu oīm
mansionarioꝝ curie pape q̄z
ip̄e papa ē q̄si ep̄s ppri⁹ Nec
De. de pal. in. liij.

De p̄riarchis ⁊ alijs.

Triarche. Archiep̄i.
p ep̄i h̄nt pprios sacer
dotes suos imediate
supiores. vt ep̄s archiep̄m. il
le p̄matē ille p̄riarcham. ille

Prima pars libri primi

papā. ⁊ b̄ nisi sint exēpti. ni/
hilomin⁹ oēs isti p̄nt sibi eli/
gere p̄fessorē extra de pe. ⁊ re.
c. fi. Qui p̄nt eos absoluerē
solū dē occultis s̄ etia de ma/
nifestis ⁊ notorijs etia archi/
epo iūto. ⁊ etia a vinculo ex/
cōicariōis maioris ⁊ minoris
⁊ mutare vota. ⁊ relaxare iura
menta. ⁊ oīa alia pp̄ q̄ nō es/
set p̄sulēda sedes ap̄lica. licet
Hosti. dicat p̄riū. ⁊ illud p̄ri
um tenet frat̄ bartholomeus
in pisanella. Confessio. iij. §.
xpi. Nec obstat q̄ in illo. c. fi.
nō sit mentio nisi de absoluti
onē ap̄ctis. q̄ cū intētio pa/
pe sit ip̄is ep̄is q̄b̄ est graue
sp̄ ad archiep̄m recurrere ⁊ ḡ
uius ad papam. ita puidere
eis p̄ cōfessores ab eis electū
sicut p̄uissum est inferioribus
ep̄oz p̄ ip̄os ep̄os. Iō de oī
pctō ⁊ vinculo de q̄ pōt ep̄s
absoluerē inferiorē ⁊ electus
ab eo p̄t ip̄m absoluerē. ⁊ i oī
casu in q̄ p̄t ep̄s disp̄sare cū
inferiori. ⁊ ille cū ep̄o. q̄ ibi
eadē rō ⁊ idē ius. Et sicut be
nedicit Hosti. istud p̄uilegiū
n̄ p̄dit p̄ b̄ q̄ venit romaz. q̄
ibi nō distinguit vbi cūq̄ sit.
S̄ si d̄sinit cēepus. puta q̄
cedit loco ⁊ dignitati forte p̄/
dit p̄uilegiū datum ep̄is. q̄a

ip̄e nō plus habet ep̄i digni/
tatē. si vō cedit loco ⁊ nō dig
nitati n̄ p̄dit. Rō q̄ aliq̄ p̄bāt
q̄ p̄fessor ab ep̄o elect⁹ nō p̄t
eū absoluerē a vinculo excōi/
catōis est. q̄ n̄ h̄z p̄ratem nisi
ex electōe ep̄i. Sed ad b̄ r̄n/
det q̄ n̄ ab ep̄o eligente sed a
iure p̄mittēte h̄z p̄ratem ille.
sicut q̄ eligunt ab illis q̄ p̄t
teras penitentiariorū h̄nt q̄
possint sibi eligere p̄fessorem
ab ip̄is p̄narijs. nō ab elige
tibz h̄z auctatē Sic cū ep̄us
p̄mittit fr̄ibz q̄s p̄or eligit ip̄
si sūt p̄missarij p̄latoz nō eli/
gentiuz. Et q̄ etiam dicūt q̄
si ille elect⁹ ab ep̄o in p̄fessorē
ess̄ excōicatus minori. nūq̄
cū eligeret ad b̄ possit absol
uere. q̄ ligat⁹ minori licet pos
sit p̄ferre sacramenta. nō tñ e/
ligi pōt. R̄n. q̄ n̄ valet istud
q̄ itelligit de electōe ad dig
nitatē. imo ⁊ si q̄n ab ep̄o eli/
gat⁹ p̄fessor esset tūc ambo ip
se ⁊ electus ligati maiori. ad/
huc nō ip̄ediret factū dūmō
elect⁹ ille q̄ absoluit n̄ sit liga
tus maiori n̄ suspēsus. Dec
pe. de pal. in. iij. dis. xvij. q.
iij. ¶ Prelati exēpti h̄nt sile p̄
uilegiū cū ep̄is in eligēdo li/
bere cōfessores. nā ex q̄ sūt exē/
pti ⁊ prelati. sic multi sunt ab

bates. ex hoc ipso hñt istd pui
legiū. qz gñe eēt eis sēp adire
papā nouū lñā p pfitēdi. Si
aut sic sūt exēpti q nō plati n
hñt istud pūilegiū. vbi grā.
Dēs subditi collegij exēpti se
culares vel regulares. qd est
exemptū in capite z in mem/
bris. hī em īmediate suis pla
tis pfiteri pñt n alijs nisi d li
centia ipoz. Si aut sic sūt ex
empti q citra papam nec de/
canū nec ppositū hñt q habe
at curam ipoz. z adhuc n pos
sūt sibi eligere. sed penīt hoc
ipm a papa vel eius peniten/
tario cum alijs nullus possit
eos absoluerē.

¶ Abbatissa quid possit ī spi
ritualibus.

Imiliē nulla abbatiss/
sa qñis iura epalia ex
erceat ponēdo officia/
les. nisi in hoc habeat specia/
le pūilegium. qñcūqz exē/
pra n pōt hoc hñe. qz nō ē pla
ta cum nō habeat clauēs iur/
isdictionis. z q ei official ex
cōicat qd p se ipā n pōt. n ē au
toritas ipi s pape. Sillr q
cūqz pēst qbuscūqz ex pmissi
one alteri. z ē delegat. nō pōt
dici plar. vñ qñcūqz exēp/
t qz nō ē plar nō hz h p/
uilegiū. puta subpōz ī religio

ne vel pōz n pñetual aut pñe
tualis sub abbate. nō p electi
onē sed ab ipō abbate ex con/
silio senioz possit vl īstituit
nisi forte qñ mortuo abbate
vel pōze ipi fuerint qñ ordia
rñ. qz tūc actio subrogata hz
pūilegiū ei loco cui subro/
gat. sz pōz q p electioz cano/
nicā instituit plar est. z ideo
si ē exēpt hz idē pūilegiū p/
pter qd nō optet q pfirmās
det sibi prātē eligēdi p fessorē
sic nec pfirmās vel psecrans
epm. Nec obstat decretal. ne
p dilatōe. extra de pe. z remis.
Istō ei pūilegiū eligēdo cō
fessorē eqliē pcedit epis z mi
noribz plar exēptis. Un cūz
epi lz īmediate subsint archi/
epis. nihilomin⁹ sūt nō exem
pti. q ipozes h pñt. lz subsint
abbatibz vel maioribz sine li
centia eoz cum sint ordiarij.
Si aut sūt in dignitate cōsti
tuti. non tñ plati. sicut cantor
thesaurari sacrista z hñōi p
sone. nō hñt pūilegiūz qñis
sint exēpti. ¶ Si pō esset pla
ti sz n esset plati in foro peni/
tentiali. sicut sunt archidya/
coni de pari cōcurrētes cum
episcopis in foro causarū ad
huc nō puto eos habere hoc

Prima pars libri primi

privilegiū. s. solos p̄latos. hoc
dico q̄ h̄nt curā aīaz. Sic at̄
dixi de ep̄is q̄ q̄diu sunt ep̄i
q̄ ad dignitatē trānēt h̄ privile/
giū. ita ⁊ de istis q̄diu sūt in
p̄latōe. ⁊ s̄lī elect⁹ ab eis pōt
agere cū eis absolūdo ⁊ dī/
p̄sādo q̄cqd p̄t ep̄s si ei sub/
essent. Sic elect⁹ ab ep̄o n̄ p̄t
t̄m q̄tū archiep̄s excepto in
s̄nialata a sup̄iori ⁊ eos. pu/
ta ab archiep̄o ⁊ suffraganeū
suū. ab abbate ⁊ p̄orē cōuen/
tualē sibi subditū ab h̄mōi ei
nō p̄t absolūere elect⁹ tal⁹ p̄fē/
sor. ¶ Quicūq; ei pōt eligere
vno electo siue mortuo siue n̄
mortuo pōt aliū ⁊ mutare ad
placitū. ⁊ eo ip̄o q̄ talis qui
p̄t eligere confiteat̄ alicui. vide/
tur ip̄m eligere q̄ pl⁹ est fac/
tis ⁊ mentis intētiōe eligere
q̄ p̄bis. iij. q. vi. c. i. ⁊ de ma/
io. ⁊ obe. c. legebat̄. h̄. Pe. de
pal. vbi sup̄. Inferiores p̄la/
ti nō exempti si sub sūt imedi/
ate ep̄o ip̄m solū habēt cū su/
p̄iorib; p̄po sacerdote. sic ab/
bates. decani. p̄positi et archi/
ep̄i rurales. curati p̄o decanos
rurales ⁊ ep̄m q̄n ille decana/
tus ē annexus cure. S̄lī p̄o/
res qui sunt sub abbatib; ill⁹
sub sūt ⁊ ep̄is. nō p̄lati p̄o sub/
sūt imediate suis curatis. siue

abbatib; siue p̄orib; siue deca/
nis q̄n sūt decollegio vel sim/
plicib; curatis q̄n i parochiis
suis p̄morāt. Clerici p̄o cho/
rales sub sūt ei q̄ p̄est choro.
siue sit cantor siue succentor i
exteriorib;. S̄z q̄tū ad forū
p̄scie sol⁹ decan⁹ videt̄ cura/
tus eorū. Nec Pe. de pal. vbi
supra distū. xvij.

¶ Capitulū terciū cui debeāt
laici ordinariē confiteri.

Opera

i tor fm Host. d̄ an
tiq̄ssima p̄suetu/
dine p̄fiteat̄ capellanis suis. s. z
sic d̄ extra de pe ⁊ re. c. ij. lib.
vi. Nulla p̄suetudine intro/
duci p̄t. vt p̄ter pp̄ij sacerdo/
tis l̄niam aliq; possit sibi eli/
gere p̄fessorē. nisi de l̄nia pa/
pe. ¶ Rex habet ep̄m siue ar/
chiep̄m. in cui⁹ ciuitate est se/
des regni. dicūt aut̄ sedes vel
metropol̄ regni nō in q̄ plus
morat̄. s. i q̄ iungit̄ ⁊ coronat̄
¶ Principes minores si h̄nt
sub se ciuitates plures. s̄lī a
sede p̄ncipali ducat⁹ vel co/
mitat⁹ domiciliū sortiuntur
Sed si h̄nt vnā ciuitatē alia
p̄ncipaliorē ab vtroq; ep̄o
vl̄ metropolitāo l̄niam cōfi

tēdi capiāt fm Hosti. Sz h
nō ēvez q̄tū ad metropolita
nū. qz null⁹ subdit⁹ suffraga
neoz ēei subdit⁹ imediate. ni
si qū vīitat. sz solū ipi suffra/
ganci. Un cū dñs illaz ciui/
tatū i tpalibz ita subsit ep̄is i
spūalibz ac si eēt seru⁹ sic dñs
castri subest in spūalibz cura/
to. Jō sic metropolitā⁹ non
posz dare lñiam cōfiteđi ho
mini hñti domos in dyocesi
suffraganeoz. ita nec pncipi
¶ De illo fo pncipe q̄ habet
dñium in diuersis dyocesi
sed nō sup ciuitates videt q̄
ipe multo magis ab ipis ep̄is
petere debeat s. s. in cui⁹ dyo
cesi hz pncipalr dñiuz. vl ab
vtroqz si eq̄liter in duabz. nā
absurdū eēt q̄ a tot curat⁹ ha
beret petere q̄t in suo dñio in
cludunt. Dñi fo q̄ in eadem
dyocesi in diuersis villis hñt
dominium. si in vna habent
pncipale dñium in q̄ n̄ sit ni
si vna parochia tm̄. siue vn⁹
curat⁹ tm̄ illi videt⁹ s̄besse Sz
qū nullū hz dñiū in illa villa
q̄ sub señ p̄tiet ples parochi/
as. maxime si vna n̄ ē pncipa
lior altera. tūc nulli curato s̄b
est sed imediate ep̄o. Si fo i
vna villa sit pncipale dñiuz.
in q̄ nō est nisi vna parochia

tm̄. vel sunt multe ⁊ vna pnci
palis curat⁹ illi⁹ ē sibi ppri⁹
sacerdos citra ep̄m. ¶ Baluei
si nullibi haberent mansiōez
nisi fm q̄ assistere req̄runtur
mō huc mō illuc discurrunt.
vbicqz confiteri pñt. vel ep̄is
ciuitatū. vel curat⁹ illi q̄rum
parochijs hospitii eligunt.
Si fo pncipalr alicubi. de/
gūt ibi curatū hñt illū i cuius
parochia hospitii suū situm
ē. ⁊ sic d̄ pposit⁹. sz habeāt do
mos parentū extra baluiā et
seneschaldia vel pposituram
qz p h̄ officii q̄si p̄bēdo sorti
unt for. ¶ Ceteri fo burgē/
ses ⁊ alij laici n̄ i p̄tate p̄stitu
ti. illis curat⁹ subsūt in q̄rum
parochijs degūt pncipalitē.
Vel si i duabz eq̄lr. in q̄ tunc
manēt qū p̄fiteri volūt illius
parochiesūt. hec p̄f. s̄ pal.
Regularie ḡ cōfessio fienda ē
ppo sacerdoti. Un dic̄ In
no. in. c. ois. extra de pe. ⁊ re.
Si q̄s alieno sacerdoti iusta
de cā p̄fiteri pctā sua volue/
rit. lñiam prius postulet ⁊ ob
tineat a ppo sacerdote. cum
aliter ipse non possit soluere
vel ligare. Nec ibi.
¶ Capitulu⁹ q̄rtū in q̄ notāt
octo casus in q̄bz q̄s pōt alte
ri cōfiteri q̄ pprio sacerdoti

Prima pars libri primi

sine eius lnia.

Nota

e fm Pe. 8. pal. La
sus octo in qbo qd
pt alteri pfiteri qd ppo sacer/
dote sine eius lnia. qd ponit
Hosti. in summa. qd Primus ppe
indiscretioz sacerdotis ppru
z sub h casu pphedit qn ipse
sacerdos ppruus est sollicita/
tor ad malu. vel reuelator co/
fessionis. vel est talis qd ex co/
fessione iminet piculum pfite/
ri vel confessori. In h igit ca/
su dicit Hosti. qd coipo habz
lniam a iure alium a deudi. d
pedi. vi. c. placuit. Sz alij di/
cut qd tuc dz petere lnam ab
eo vel a supiori. qz ca. ois. dic
q qd ex iusta ca voluerit alteri
cofiteri petat lnam a ppo sa/
cerdote. Et quis qdam hoc
intelligat. nisi ex culpa sua h p/
cedat. videt in melius qd etia
si h sit ex culpa sua. quia cul/
pa sua no dz alteri nocere. pu/
ta supiori. Sicut ppo sacer/
dote mortuo vel excoicato. n
coipo licet ire ad alium. sz op/
tet recurrere ad epm. si supior
adiri no pt. vel etiam si est eq/
defectuosus. tamen qz ad pa/
pam no est facil recursus. eo

ipo ad alium ire pot. qd Qn s
pprius sacerdos oino indifere/
tus z ineptus e. z qd tuc no pot
adiri sine lnia petita. vel saltē
cum lnia petita. z no obtenta
potest ire ad aliū. dico aut pe/
tita. qd z si sit indignus audire
no est in ipotes pmittere. Et
in hoc. f. qd dz petere lniaz ab
ipo. vel ire ad supiorem pcor/
dat Tho. Pe. Alber. Inno.
z Ul. qd si negatur ab eis li/
centia. tuc dicunt predicti qd
ide iudiciū e d eo qd z de illo
qd no hz copia pfessoris. Un
magis dz eligere laico confi/
teri. nec in hoc trasgredit pce/
pta ecclesie. quia precepta iu/
ris non se extendunt vltra
charitatē. n etia fit iuria sa/
cerdoti. qz privilegiū meret a/
mittere qd cessa sibi abutitur
ptate. qd Sz Pe. de pal. dicit
q tuc pt libere ire ad aliū. vt
p3. s. Et si no posset aliū hfe.
z necessitas imineat dicunt p/
dicti doctores qd confiteatur
peccata sua in genere sine eo d
quo posset malum puenire.

Secundus casus.

q Scds casus est qn paro/
chianus traslulit domiciliū su/
um. qz tuc definit ee parochi/
anus pmi sacerdotis. z fit pa/
rochianus illius ad cuius paro/

chiā se trāstulit. S; si in dua
bus parochijs hñer domū et
in vna maneret tpe estivali. i
alio pō tpe hiemali. vtrobīq;
fortit foruz nō simul. s; succes
sive fm q; habitat mō h mō
illīc. 7 hic tunc recipiat sacra
menta vbi tunc habitat alias
alibi.

Tertius casus.

¶ Tertius casus ē cū ē vaga
bund? nechiñs nec petēs do
miciliū. tūc iste pōt pferi cui
libet curato vel epō in cuius
parochia ē. imo etiā n̄ curato
vt videt. q; nulli subdit? sed
subdit se cui vult. Nam oīs
sacerdos p̄tāre h; ordīs 7 iu
risdictionis ex sua ordiatiōe
Sed subditos h; solum eos
q; se ei submitunt. nisi q; fm
iura q; se semel alicui submitit
factus est ei? parochian? nec
pōt se alijs submittere q;usq;
de pmo se subtrahat simplr.
nisi d; voluntate illius. vñ d;
extra d; pe. 7 re. c. si. pmittim?
eligere. q. d. iure diuīo licebat
eis eligere. sed electione eis s;
tracta pmittimus relaxātes
retentionē q; possint eligere.
Unde in dicto. c. placuit. de
pe. dist. vi. d; Sine consensu
eius cui pmo se cōmisit. 7 po
stea cui penitēs cōfessus est.

Quartus casus

¶ Quartus casus est si que
rit domicilium quo se conse
rat quominus se alibi habe
at. Et de peregrinis q;des di
cendum est. q; si sine licentia
curatorum 7 epōrūz pfecti
sunt. nil privilegij habent i h
Si aut de lnia epōr 7 cura
toz pfecti sūt. eo ipso hñt lniāz
interpretatiuam cōfitendi cūz
sine cōfessione digne pegrina
ri neq;ant. Si etiā supueniat
pasca cōficare pñt ppter ean
dem lniām implicitam. 7 de
casu episcopali absolui. quia
ep̄s n̄ retinēdo sibi auētē licē
tandi pegrinos ex h; ipso vi
det eis dare lniām cōfitendi
de casib; ep̄alibus. sicut cura
t? de parochialib;. ¶ De mer
catorib; at si nūsq; hñent do
miciliū. nisi s; se q;ndo nundi
nas idem iudiciū est qd d; va
gabundis. 7 idem si in loco
suo tenent hospitium. sed nō
declinant illuc i pasca cōmu
niter. Nō em̄ tūc vident sibi
habere domicilium quo ad
sacramenta. Et idem de fa
milia principis vel balni q;
nunq; in eodē statu pmanēt.
ex q; licet ipi teneant hospitiiū.
alibi. nec tamē illuc declināt.
nisi ad horam. isti vagabūdi

Prima pars libri primi

cessent. Idē de familia epī lai
ca. qz nō sīchz ius in ea sicut
cardiales. Sed si esset d̄ dyo
cesi ip̄a de eius lnia p̄fiteant.
Si aut̄ de alia exq̄ ei hospī
tū dimiserūt. qz p dyocesim
vagan̄ respectu illius dyoce
sis vagabundi reputāt. vt d̄
lnia epī illius v̄l cuiuslibz cu
rati. ad cuius parochiā veni
unt p̄fiteri p̄nt. Concordat ī
h. l. qz pegrini. negociatores z
aliū viatores. si nō h̄nt lniā
a suis curatis vel epīs. vel si
nelnia eorum iter arripiunt
non possunt absolui ab alijs
Innocen. Host. z Tul.

Quintus casus

Quis casus ē rōne d̄licti
vi. q. iij. c. placuit. qd̄ qdā di
cunt eē verū tūc solū qñ p̄p̄
h̄ ē excōicat. qz si eēt excōica
tus a p̄lato loci illi. p̄p̄ illd̄
p̄cū. sicut p̄suevit fieri ī fur
tis z h̄mōi qz igrāt autores
mittēd̄ ē tal̄ ad excōicatores
absoluendus ab eo. sed si pec
catū ē occultū. z p̄pter h̄ n̄ sit
excōicat p̄t de hoc p̄fiteri p/
prio sacerdoti. vt d̄r in sūma
pisana. Frā. zaba. refert Lā/
dul. tenere qz curati z etiā fra
tres admissi ad audiendū cō
fessiones s̄m formā clemētie
dudū. p̄nt audire z absolvere

petā p̄missa. nō solū in dyo
cesi. sed etiā extra territorium
dyoces. dū tñ cōfiteres p̄nt
illis p̄fiteri. i. qz sint illi dyo
ces v̄l parochie q̄ ad curatos

Sextus casus.

Sext̄ rōe studiū. vt scho
lares etia; si nō s̄t moraturi.
nisi p̄ ānū ī studio. v̄l qz non
h̄nt pl̄ d̄ spacio v̄l ab ep̄o v̄l
capitlo de cui lnia ibi sunt.
v̄l qz sic disponūt. vel de pa
rochia in parochiā mutan̄.
De ill̄ s̄o scholaribz q̄ veni
unt de oī p̄te regni ad plamē
tū pi si. cū rex reputz se fiscuz
n̄ recogscēs supiorē ī toto oz
be. vid̄r qz ibi possunt p̄fiteri
ep̄o z curato ī q̄rū parochijs
domos p̄ducūt. sic oli ī tpe i/
patoz Rome erat ibi cōis pa
tria. z q̄cūqz illuc v̄tebat ha
bebat indicē suū. s. p̄tores pe
grinū. Sz fr̄sū ē vez. s. qz nō
p̄nt absolui rōe plamēti. si nō
h̄nt lniā a suis p̄lat. qz rex
p̄is nō h̄z p̄atē in sp̄ualibz.
nec in ceteris partibus regni
¶ Ep̄s aut̄ p̄t in sp̄ualibz so
li sue dyocesi. soluz em̄ roma
vbi est sedes papei sp̄ualibz
oibz ē p̄ia cōis. sic ecclia ca
thedral̄ oibz de dyocesi. vnde
in curia romana sicut curato
suo summo p̄nario. d̄ omni

loco mōi p̄t p̄fiteri. ⁊ peniten
tiarū simplicibus sicut vica
rijs sui curati.

Septimus cas⁹.

Septim⁹ casus ē rōne ne
cessitatis qñ ēēt in mortis ar
ticulo. tñc oīs sacerdos ab ec
clesia n̄ p̄cūsus auctoritate iu
ris sit p̄pri⁹ sacerdos. extra d̄
off. or. c. pastoral. ex b̄ qd̄ h̄
de p̄se. dis. iij. c. sanctū. videf
q̄ etiā laicus in h̄mōi necessi
tate possit etiā ex cōicagum re
cōciliare eccl̄ie. si nō est ip̄e p̄
cūsus. non tñ pōt absoluere a
peccatis audiēdo cōfessionē
¶ Octauus casus quem ponit
Host. ē si sacerdos nō p̄pri⁹
ponat spem in ratihabitōe p̄
p̄ri⁹ sacerdotis. Sed vt d̄r i
sūma p̄isana ⁊ bñ. Iste cas⁹
cōiter nō tenet. cuius rōne al
signat. Pe. de pal. Nulla em̄
ratihabitio p̄firmat sac̄z qd̄
nullū fuit. qz et si nō in sacra
mentis ratihabitio saltez pa
pe valere p̄t. quia ille solenni
tate mutare p̄t. sicut de eccl̄ia
p̄ nō ep̄m d̄dicata sola ratiba
bitōe pape d̄dicata vel recō
ciliata reputat. extra de p̄sec.
ec. c. aq̄. tñ in sac̄is valere nō
pōt. qz illa papa mutare non
pōt. quia regula iuris ē q̄ ra
tuhabitio retro trahitur ⁊ mā

dato p̄pat qñ solo mandato
⁊ a p̄ncipio res agi pōt in ta
libz aut locum nō h̄z. quādo
scz essentia sac̄i d̄ficir. qz tñc
totū iterādū ē. ¶ De essentia
aut absolutionis ē p̄as iuris
dictiōis. quā p̄tatem erga ta
lem nō habet ex hoc q̄ ponit
spem in ratihabitōe.

¶ Quis possit p̄mittere ⁊ q̄s
non audientiam cōfessionū.

Capitulum q̄ntum

Ota scōz

n Pe. de pal. i. iij. dis.
xvij. q̄ oīs sacerdos

p̄prius q̄ iure ordinario pōt
audire p̄fessionē. p̄t hoc ip̄m
alteri p̄mittere. qz h̄z cām me
ri imp̄ij. ⁊ quia q̄cūqz per ele
ctionē habet curā aiarū ē or
dinaris. iō oīs tal̄ p̄t licen
tiare quēlibet subditum cure
sue alteri p̄fiteri. Itē ordinari
us ē quicūqz ex officio sibi
annexo hoc habet. licet nō sit
p̄ electionem. ¶ Item gerens
vicē curati p̄ legē vel p̄suetu
dinē. sicut facit p̄or p̄ abbate
q̄ viuēte abbate erat delegat⁹
non potens subdelegare eo
mortuo vel amoto eius vicē
i oibz obtinēs ē q̄si ordinari⁹
delegatus q̄stū ad b̄. vñ lñia

Prima pars libri primi

re p̄t sibi subditos d̄ p̄fessioe.

De archiep̄s bytero.

¶ Archiep̄s byter ciuitatis d̄ q̄ iura loquū̄t videt̄ q̄ sit ordia-
ri? sicut si eēt p̄benda sacerdo-
tal' cui ex officio eēt annexuz
officium audiendi cōfessiones
illoz de dyocesi extra ciuitatē
z multo magis si de ciuitate.
Sed si penitentiarius nō hz
h̄ officii ex sua p̄benda. s; ex
cōmissione viue vocis epi. q̄
renocat qū vult. quia iudiciū
soluiť veritatē eo q̄ iudicare ius
sit. tal' ē delegat' z n̄ ordiari?

De archidiacono.

Archidiacon' licet sit iu-
dex ordiari? de p̄suetudine n̄
tū i foro p̄fede. nisi sit sacerdos
et tūc audit ex p̄missione. vñ
nō pōt subdelegare.

Delegato

Legat' est ordiari? i ytro
q̄ foro. vñ sicut in exteriori/
bus dat iudices delegatos ita
z hz suos penitentiarios.

Sūm' penitentiarius

Sūm' penitentiari' ē ordi-
nari? i spūalibz tñ. vñ hz pe-
nitentiarios suos. z pcedit eti-
am lñiam eligēdi cōfessores.
S; simplicet penitentiarij pa-
p̄ p̄uīs sine delegati pape q̄
solus eos ponit n̄ sūm' peni-
tentiari'. p̄nt q̄ dē oīs audire

de toto mūdo. sed nō p̄nt su-
mere adiutores. nec etiā dare
lñiam eligēdi confessorē.

Decanus

Decan' rural' q̄ etiā archi-
p̄bz vocat'. si iste decanat' est
āncr' alicui cure spēali repu-
tat' ordiari? in parochijs sui
decanat' p' ep̄m. Sup̄eura-
tus videt̄ etiā ordiari? cura-
toz. z sic curati de lñia eius (n̄
solum epi) p̄nt cōfiteri. Si āt
ep̄s seu archidiacon' confert
illū decanatum mō huic mō
illi curato videtur delegatio.
z hoc respectu cōiū casuū.
Nam respectu casuum ep̄ali-
um tā de curato q̄ d' decano
q̄bz de speciali gr̄a committit
absoluere. de ill' vñbz distiguē
dū an sint retēti d' iure vel cō-
suetudie. z tūc i ill' nulluz ius
hz d' se inferior ep̄o. Un̄ cuius
q̄ illos p̄mittit auctē delega-
ta illos absoluit. Itē nota q̄
qū p̄as iurisdicōis ē vna a
pud p̄les z n̄ ap̄d quēlibz in
solidū. tūc n̄ p̄t q̄libz p se eam
p̄mittere sine p̄sensu alioz. s;
q̄d oēs tāgit ab oibz d; app̄-
bati. Un̄ si capl'm sede vacā-
te gerat vices epi i tp̄alibz nul-
l' d' capl'o ēt decan' p̄t pone-
re officiale sine p̄sensu alioz.
s; capl'm d' p̄sensu maioris p̄s

Pras autē absoluedi a pctis
vna z eadē pōt cē apō plures
z n̄ penes vnū. sicut penes cā
pitulū sede vacāte qñ hz prā
re eius in spūalibz. dico qñ
ad cōmissionē n̄ p̄tū ad exe/
cutiōz. qz p̄fessio soli est fīda
Uñ totū caplm n̄ vn⁹ cano/
nic⁹ ponet p̄nariū. Sed qñ
iurisdicctio p̄fecte z insoliduz
remanet apud quēlibet eoz.
ita qz vn⁹ sine alio p̄t p̄ seipm
de cā cognoscere. tūc q̄libz eo
rū cui vult p̄t p̄mittere. z mi/
nor sine maiore. mltō magis
ecōuerso. ¶ Et qz prās absol/
uedi q̄ est apō curatū papā z
epm n̄ ē vna. s̄ q̄libz p̄t au/
dire sine p̄sensu alteri⁹. ita eti/
am q̄libet eorum sine consen/
su alterius p̄t p̄mittere alteri
Uñ vicariū curati sine lnia
epi p̄t audire cōfessionē illoz
s̄ q̄ sūt subditi curatoz z n̄ a/
lioꝝ. z mltō magis ecōuerso. s̄
delnia epi audire eoz p̄fessi/
ones q̄ sunt subditi curatoz
sine lnia vel consensu eorum.
De hoc extat bullata declara/
tio clementis z alexandri. p⁹
cui⁹ bullationem nullus pa/
risius dixit p̄rium. Qui autē
ex cōmissione solum audit cō/
fessiones nō pōt alteri p̄mit/
tere audientiam p̄fessionū.

¶ Quō z qñ curat⁹ vlt p̄bz pa/
rochial possit dare vel d̄nega/
re lniām alteri p̄fīdēdi s̄bdito
si petat illā. Caplm. vi.

Qua scōz

n Pe. de pal. in. iij. di.
xvij. q. si parochian⁹
petat lniām alteri cōfīdēdi i/
dermiātē n̄ det curat⁹. nisi sic
p̄fīdē qz penitēs n̄ eligeret ni
si eq̄ bonū vel meliorem. Si
p̄o noiat sibi aliū d̄ q̄ p̄fīdē
qz sit eq̄ bon⁹ vlt melior ad cō/
fessionē audiendā nō neget. qz
forte hz pctm qd̄ erubescit cō/
fiteri sibi. z pus moreret sine
cōfessione q̄ sibi confiteret.
Si p̄o apparet qz n̄ est eq̄ bo/
nus. aut p̄ famā. aut p̄ vīfuz
sue p̄sone. vel p̄ p̄uersationez
p̄sonaz sibi cōfītentū q̄ mī/
nus religiose p̄uersant. z tūc
simplr d̄z negare. inotescēdo
qz ille n̄ p̄t eū absoluere. qd̄ tñ
itellige cū ille ad quē vult ac/
cedere prochiā n̄ hz auctē nī
si ex cōmissione ipi⁹ curati de/
clarādo etiā qz ip̄e ē pat⁹ euz
audire. si tñ ē tal⁹ qz ad h̄ sit suf/
ficiēs. vlt ēt qz ē pat⁹ sibi dare
vnū aliū loco sui. i. q̄ casu bñ
videat vrdet sibi ad hoc suf/
ficiētē. Nā si insufficiētē darz
sibi imputaret d̄rimētū qd̄

Prima pars libri primi

Inde seq̃ret̃ ouī sue. q̃z fm iu-
ra. q̃ pap̃ diligēti socio suā rē
custodiēdaz ꝓmisit. facilitati
sue iꝓutari d̃z si perijt. Si at̃
ille petijt a parochiano l̃ dif-
famat̃ h̃z pt̃atem sup̃ioris:
puta q̃z ē vicari⁹ epi. vel ꝓfel-
sor deputat⁹ in oz die mioruz
vel ꝓdicatoz z h̃mōi. nō ꝓꝓr.
h̃ ꝓhibend⁹ est simplr. q̃z iu-
dex mal⁹ ordinari⁹ vel dele-
gat⁹ nō ꝓdit iurisdicciōz suaz
sed d̃z dicere petenti nō expe-
dit tibi vt tu vadas ad illū vl̃
ad aliū. nec iꝓis de volūtate
mea. nec assensu n̄ l̃nia. S̃z
iꝓeh̃z pt̃atem ab alio maiore
vñ nō possū tibi ꝓhibere. sed
parat⁹ sū te audire. vel ꝓ vica-
rium. vel extraneū idoneū. et
fm h̃ solui⁹ instantia illi⁹ re-
gule. s̃ q̃ nō ꝓt ēē pastoris ex-
cusatio si lup⁹ oues comedit
et pastor nescit. q̃z h̃ vez ē qñ
pastor scire d̃z z ꝓt. Et h̃z ali-
q̃s sp̃ debeat reputare alium
meliozem se simplr. nō tñ q̃z
tum ad oia. puta q̃z iuz ad of-
ficiū h̃ vel illud. Item suspi-
tiones habere possumus nō
ad iudicādū primū. s̃z ad ca-
uendū nobis. Nam si video
pauperem nō iudicabo furē
tamen ne forte sit fur custodi-
am rē meam ab eo. et sic in ꝓ-

posito. tamen si tr̃ium nō ap-
pareat. plus d̃z homo ꝓsume-
re de his q̃s papa vel ep̃us ꝓ
totam dyocesiꝓ ꝓfecit q̃z d̃ se
q̃ deputat ad vnā paruā pa-
rochiam:

Dereligiōsis q̃ nō possūt
audire cōfessiones sine l̃nia ꝓ-
lati sui.

Capitulū septimū.

Qua q̃ re

n ligiōsus nō d̃z audi-
re ꝓfessiōes etiā illo-
rū q̃ h̃nt l̃niam sibi eligendi
ꝓfessorem quēcūq̃ etiā si ha-
berēt a papa sine l̃nia z anto-
ritate sui sup̃ioris. q̃z sine suo
sup̃iori velle z nollenō h̃z ꝓz
hoc ꝓ simile. extra de elec. ca.
si religiōsus. li. vi. ad h̃mōi of-
ficiū. vbi dicitur q̃ electioni
de se facte nō debet nec ꝓt as-
sentire sine licentia sup̃ioris
sui. Sed vbi papa nomina-
tim eligit religiōsū ad aliq̃d
officiū ꝓsumit nōscere ꝓso-
ne industriam. vnde n̄ requi-
rit̃ alteri⁹ l̃nia. siue ꝓ inquisi-
tione siue ꝓ predicatione. siue
ꝓ audientia confessionum si-
ue ꝓ ꝓlatione. siue alio q̃cun-
q̃z officio. Sed ex hoc q̃ pa-
pa daret alicui licentiam q̃d
posset sibi eligere quemcūq̃z

etiā religiosū p audiēdo p fessiones v l p dicatione. ex ista tali lnia nō d z religiosus audire cōfessiones vel p dicatione sine l cētia sui supioris vel plati v l abbat. ar. ad h extra de iude. c. qd qz sit laudabile. Si tñ in dicto casu audirz religios sine lnia sui supioris vel plati teneret absolutio. ita q nō cēt reiteranda talis confessio. qz nīs malefaceret talis sic audiendo. Pe. de pal. vbi supra. qd ne. iij.

¶ De p rāte audiēdi p fessiones attributa s sibi p dicatoruz. z minoribz a iure p tertiū clem. tinc. dudū. §. ij. de sepul. quō fieri possit. et quō exponit.

Cap l m. viij.

Quarta tex

n tū clementine dudū §. ij. de sepul. vbi dicitur. Statuim⁹ et ordīam⁹ vt in singulis ciuitatibus et dyocesibus in qbz loca fratrz ordīs p dicatorū z minorum cōsistere dinoscunt. z i ciuitatibz. dyocesibz z locis ipis viciis. in qbz loca h mōi nō habent m grī p otes puinciales ordinis p dicatorū aut eoz viciarij z generales. puinciales ministri z custodes miorū ad

p ntiā platorū eozū dē locorū se pferāt p se vel p fies q s ad hoc idoneos fore putauerint hūilr petitori. Ut fies q ad hoc electi fuerint in eoz ciuitatibz z dyocesibz p fessiones suoz subditoz p fiteri sibi volentiū audire libere valeāt. z h mōi p fiteribz put f m deum expedire cognouerit p nias i ponere salutare. atqz eisdem absolutōis bñficiū impendere de lnia z grā z bñplacito eoz Deinde p fari m grī puinciales z mīstri ordinū p dicatorū eligere studeant psonas idoneas z sufficientes vita pbatas discretas honestas atqz peritas ad tā salubre mīsterium exequēdū. q s sic ab ipis electas repñtent vel faciēt representari plati. vt de ipoz lnia grā z bñplacito in eoz ciuitatibz z dyocesibz h mōi p sone sic electe cōfessiones audiant sibi confiteri volentium. z i ponāt p nias salutare z bñficiū absolutōis impendant put supius est exp ssum z c. extra ciuitates et dyocesces in qbus fuerint deputate. p quales z non puincias volumus deputari confessiones nullatenus audire. Flumen autem personarum assu

Prima pars libri primi

mendarū ad hmoi officiū ex
ercedū eē d3. put vniuersitas
cleri ac ppli mltitudo. l' pau/
citas exigit eorū dē. Et si idē
plati petita lniām p̄fessionuz
audiendarū p̄cesserint. illam
p̄fatā recipiāt cū grātūactōe
q̄ si forte dicti plati quēcūq;
ex hmoi fribz p̄sentatis eisdē
ad hmoi officiū nollēt h̄reyl
nō ducerent admittendū esse
qui amoto vel subtracto loco
ip̄i s̄l'r eisdē p̄ntand⁹ possit
ali⁹ subrogari. Si hō idē p̄/
lati p̄fatis fribz ad p̄fessionē
vt p̄mittit̄ audiēdas electis
hmoi exhibere lniām recusa/
uerint. nos extūc ip̄is vt p̄f/
sionē sibi p̄fiteri libere volen/
tiū. liciteq; audire valeant. z
būficiū absolucōis ip̄endere
gratiosē p̄cedimus de aplice
plenitudine p̄tatis. Per hu/
iusmōi aut p̄cessiōez neq; i/
tendim⁹ p̄sonis seu fribz ip̄is
ad id talr deputatis p̄tatem
i h̄ ip̄edere ap̄liorē q̄ i eo cu/
ratis seu parochialibz sacer/
dotibz eā iure p̄cessa. nisi for/
san eis eccliaz plati vberiorē
in hac pte grām sp̄ealē duce/
rēt faciēdā. ¶ Petitori. Pau.
p̄t peti hec lniā a platis extra
suū territoriū. qz est volūtarie
iurisdicōis. ¶ Custodes. gl.
p̄ores q̄ p̄uētales q̄ ad p̄dū

catores. z gardiani q̄ ad mi/
nores hoc nō p̄nt. Humilr.
Pau. si petat ista lniā aspe nō
videt̄ satisfactū p̄stitutioni. z
iō itez eēt repetēda p̄p̄e omil/
sionem forme. ¶ Ministri. glo.
¶ Nota q̄ de vicariis p̄p̄z p̄u/
cialiū z de custodibz n̄ repe/
rit de q̄b⁹ p̄misit. l3 q̄ illi pet/
tiōez possint facere d̄ q̄ p̄mi/
sit. nō tñ electiōz de q̄ h̄ loq̄r.
¶ P̄ntari. glo. q̄ p̄sonal p̄ntatō
fieri d3. nā d3. p̄ntis q̄ p̄bet sen/
sibz corpis. Facit d̄ p̄e. dist. i.
i p̄ncipio. ¶ Idē d̄c Pau. sup
h̄. rep̄ntet. ¶ Exigit glo. Si
hō c̄ps p̄cedat cū fribz dicēs
minorē nūerū sufficere. reci/
piat ep̄s nūerū q̄ sibi videt̄.
d̄ reliq; recurrat ad arbitrium
boni viri. i. iudicis. ff. d̄ h̄bo.
obli. l. p̄tinuus. Lōc esserūt.
glo. quā lniām sine cā renoca/
re n̄ p̄nt. c. decet. d̄ re. in. li. vi.
¶ Subrogari glo. Si non re/
cipit̄ iusta de cā. qz sc3 n̄ ē tal/
q̄lis sup̄ describit̄. sibi ip̄utēt
q̄ malū elegerunt. z sic posset
oēs recusare cū nō sūt apti. s3
si sine cā facit hoc succedit li/
centia pape. Recusauerunt.
glo. Si non recusat exp̄sse. s3
non dat nec negat. videtur q̄
locū haberet h̄ p̄uilegium p̄/
trin am monitionem vl req̄si/
tionē. p. c. l. extra d̄ sup. ne p̄

¶ Uolentiū. glo. Forre n̄ itelle
rit de religiosis q̄ fm̄ statuta
suoz ordinū platis suis p̄fite
ri dñt. Libere. glo. dñotat q̄
n̄ ē necessē h̄e lñiam sacerdo/
tis parochialē. c. 2. Prius dicit
Jo. mo. sed ei nō stat. Imp/
turi glo. Absoluti q̄ n̄ h̄nt ne/
cesse vlti? cōfiteri p̄po sacer/
doti. Nec obstat. c. ois. in p̄n/
cipio. de pe. z re. q̄ illud intel/
ligit d̄ eo q̄ alteri n̄ ē p̄fessus
legitime. Jo. mō. dicebat Pri/
um. s. male dixit. Idē pau. s.
q̄ absq̄ lñia parochialis sa/
cerdotis p̄t q̄s alēi p̄fiteri. n̄
m̄ ex h̄ seq̄t q̄ sint curati isti.
rō est fm̄ glo. q̄ nec ipsi fr̄es
sūt astricti ad executionez vel
exercitiū istoz actiū. nec fide/
les sūt astricti vt i his ad eos
recurrāt. Itē nota vt d̄r in
summa pisanaz bñ. q̄ p̄t ep̄s
acceptare fr̄es ad audientiaz
p̄fessionū. et h̄ sine solēnitare
p̄dicta p̄sentatōis si vult. cō/
mittēdo eis iurisdictionē suaz
q̄ etiā sine isto p̄uilegio possz
eis dare licentiam audiendi.

De effectibz q̄ sequunt̄ ex
cōmissiōe audientie p̄fessionis
alteri facit. Caplm. ix.

Excomul
siōe at̄ alteri facta

de audientia p̄fessionū siue pre/
dicto mō. siue p̄ aliū modum
sequūt̄ isti effect? vt dic̄ pe. d̄
pal. i. iij. di. xvij. Primus
qd̄ q̄ tal' cōmissari? p̄t audi/
re et absoluere alteri? licentia
m̄ime req̄sita. nec ille q̄ vult
p̄fiteri tenet petere licentiaz a
p̄prio sacerdote. ar. efficac̄ ex/
tra de pecu. ca. is q̄. li. vi. Nec
obstat q̄ curatus d̄z cōgscere
vultū pecorū sui. nā vultū ex/
teriores poterit cōgscere sic et
pus. z etiā itueri et corrigere
fraterna correctiōe z p̄na ad/
monitiōe sic pus. z q̄rū ad ex/
terioz vultū attinet nō min?
honeste viuūt q̄ p̄fitent̄ fr̄ibz
q̄s q̄ p̄fitent̄ secularibz curat̄.

Quātū p̄o ad iterioz vultū
tū meli? poterūt redderēdes
de p̄fessis fr̄ibz z hm̄di. q̄s de
p̄fessis sibi vlt' suo vicario. q̄a
d̄ iterioz vultū parochiano/
rū q̄ se respueit. z sine licentia
sui vicariū pape vlt' ep̄i elegit/
rū nō h̄nt redderēdes. q̄ p̄ eū
n̄ stetit q̄ min? eos audiret z i/
strueret. s. p̄ supioz q̄ eis co/
adutores dedit. z p̄ parochi/
alē q̄ eū elegit. hec pe. d̄ pal.
Dic̄ tñ tbo. i. iij. di. xvij. q. iij
ar. iij. q. vi. q̄ si alicui p̄cedat
p̄tās a supiori indice p̄fessio/
nes audiēdi p̄rochiāoz alie?

Prima pars libri primi

curati. ex h nō fit illi p̄indici/
um. qz ptās iurisdic̄tiōis n̄ ē
p̄missa alicui i fauorē sui. sed
ad vtilitatē primi z p̄p̄oz z
dei honorē. Idē ē tenet Jo.
an. in. c. si ep̄s. de pe. re. li. vi.
in p̄ma glo. Idē ē t̄z Jo. an.
in cle. dudū. de sepul. vt. s. pa
tuit. s. q̄ non teneat petere li
centiā a suo curato q̄ vult ip
sis fr̄ibz p̄fiteri. Idem t̄z exp̄s
se Pau. vnde glo. Bern. q̄ h
dicebat dānata fuit tanq̄ fal
sa p̄ clemētē. iij. in q̄dam pri
uilegio qd̄ incipit. q̄daz teme
re. ¶ Scd̄s effectus h̄ p̄mis
siōis fm̄ dictū. Pe. est q̄ p̄mis
sarius p̄t audire p̄phibitōes
alterius plati. in q̄ est differē
tia inter sup̄iorē z inferiorē
nā inferior p̄ inhibitionē su
p̄ioris non pōt alicui p̄mitte
re. sicut nec p̄ seip̄z audire eū.
ita q̄ possit eū suspendere ab
audiētia p̄fessionū p̄ aliū. sic
p̄t p̄ semetip̄m. econuerso aut̄
p̄ inhibitionē inferioris su
p̄ior p̄t ita p̄mittere sicut p̄t
audire eo iuito. Silt̄ si esset
duo curati de pari. z v̄q̄ in
solidū vnus p̄ inhibitionē al
terius pōt audire z p̄mittere.
q̄a par in parē non habet im
piā. Qñ ḡ inferior p̄hibet ne
subdiū p̄fiteat cuiusq̄ sine

sui lñia dz excipe nisi sup̄iori
vel ei vicario. al̄s temere a
git. nisi illo q̄ret talibz q̄ bñ sci
unt q̄ non intendit. vel nō p̄t
phibere q̄n cōfiteant tales su
p̄iori suo. sicut in religioni
bus. cū p̄oz p̄hibet ne q̄s cō
fiteat de tali p̄cō sine lñia sui
Certiū est oibz q̄ nō itēdit q̄n
possit p̄fiteri mḡo ordinis
vel puinciali v̄l eoz vicariis
qz si p̄hiberet spuerem⁹ ei in
faciē. z multo magis sub p̄oz
q̄ nō p̄t dare lñiam alteri con
fiteādi cū sit vicari⁹ hoīs. q̄/
diu p̄oz vinit. si inhiberet ne
q̄s sine sui lñia p̄fiteret t̄c. de
rideret Sed mortuo v̄l amo
to p̄ore vices eius gerit p̄ cō
stitutiōes. vñ reputat ordiari
us. Curat⁹ ḡ. phibēs subdi
to suo ne aliū p̄fiteat dz excipe
ep̄m papam legatū sūmū pe
nitentiariū z archiep̄m dū vi
sitat. z hñtes ab eis ptātem.
Ep̄s p̄o non dz excipe oēs p̄
dictos. nisi seip̄m. z sic q̄libet
excipiat suos sup̄iores a tali
phibitōne. ¶ Terzi⁹ effectus
h̄ p̄missiōis ē q̄ tenet cura
tus ei encharistia m̄strare et
etiā alia sacra. ex q̄ dic̄ se p̄fesi
sum illi q̄ ponit eū absoluerē
nec est absurdū q̄ det encha
ristia illi c⁹ tñ p̄scias ignorat

sz cū cā bōa ⁊ tuta pscia imo
tutiori pte cōicare q̄ p̄fessus
ē sine sui lnia habenti p̄tatez.
sic illū qui p̄fessus est de lnia
sua. vel sibi i. qz nec etiā vicari
us curati reuelat sibi confessi
onem. cū idem curat⁹ dat illi
cōionē. vñ eq̄l̄r scire d̄z p̄sciē
tiā p̄fessi vicario supioris. sic
scit cōfciāz talē cōfessi vicario
suo. Et d̄z curat⁹ p̄sumere q̄
meli⁹ cōfessus ē q̄ p̄fessus ē ei
quem papa vel ep̄us eligit in
p̄fessorē p̄ totū mōm vel dyo
cesim suā. q̄ q̄ p̄fessus est illi
quē elegit ip̄e puidēdo de ip̄
so suis subditis. cū ep̄s n̄ de
beat s̄ p̄mittere. nisi viris po
tētib⁹ ope ⁊ f̄mōe. vt d̄ of. oz.
c. in cetera. vel etiā q̄ ei q̄ cō
fessus est illi quē elegit ip̄e p̄
po arbitrio de lnia curati ge
neralis. ⁊ s̄ nisi cū eēt excōica
tus vel notori⁹ p̄ctōr. nā tūc
aīq̄z det eucharistiā d̄z ei cla
reptare d̄ absolūtōe ab h̄mōi
¶ Quare effect⁹ ē q̄ p̄ctā cō
fessa h̄nti talē p̄missiōez nō te
net itez p̄fiteri p̄po sacerdoti
vt declarat Johannes. xxi. i
extrauaganti q̄ incipit. Uas
elēctionis. Quiutus effectus
est q̄ p̄ hāc p̄missionem fit in
dex qui p̄us non erat. Cum
enī ad absolūendum req̄rat

p̄tās ordīs ⁊ iurisdicciōis. sz
ab h̄ntē ordinē ⁊ iurisdicciōz
vel iurisdicciōez tm̄. possit b̄
audiēcia p̄mitteri h̄nti ordinez
sz n̄ habeat iurisdicciōz. puta
simplici sacerdoti. ita nō cu
rato sic curato. n̄ tm̄ ecōuerso
Sacerdos n̄ curatus p̄t h̄
p̄mittere vel curato vel sacer
doti. ⁊ rō diuersitatis ē. qz nō
eq̄l̄it h̄e due p̄tates trāsfun
duntur. Habens enī ordi
nē ex sola p̄missione non trāsf
fert ordinem. sed solū ordina
tio sacramentalis transfert. si
ue sit iudex siue non. sed iuris
dictō ab h̄ntē eā ordinariē so
la p̄missione transferē indiffe
rent priuato q̄ nullam habe
bat. ⁊ ei qui habebat aliquā.
sz n̄ istā respectu istī. Sext⁹
effect⁹ ē q̄ q̄ audit p̄fessionez
nō iure suo p̄dit p̄tātē suam.
delegātē mortuo vel amoto.
⁊ idē forte ē ip̄o excōicato vl
suspensio. nisi in p̄fessione iāz
inchoata quas audiuit extrūc
q̄si ex iure suo. sicut etiā p̄dit
p̄tatem illo reuocante. quia
soluit iudiciūz p̄hibētē illo q̄
iudicare iussit. Cū sicut ep̄o
mortuo vl trāslato officialis
cessat in causis. sic d̄z cessare
penitētiari⁹ i p̄fessiōib⁹ audi
endis. nisi q̄ absolūere d̄z de

Prima pars libri primi

petis iā auditis. glo. in. c. gra
tū 7 relatū. d. offi. 7 ptā. iudi.
de. qz mādatū expirat p mor
tez mādatozis. Silt si dedit
pfefforem monialibz expirat
ptās. nisi eēt rector eaz. cui ex
officio qsi pōrat? vel rectorie
eēt audiētia āngra. 7 tūc eēt q
si ordinari? Uideret tū q n
silt ita expiraret ptās delega
ti delegante excoīcato vel su/
spenso. sic mortuo vel amoto
qz in pmo cāu retiet delegās
iurisdicōz. lz nō vsū. i scdo
sūt neutz retinet. Ad h autē
q delegat? vta iurisdicōe re
qrit q delegat? in delegādo
qdē habeat iurisdicōez 7 v/
sum ei? quia delegare est vs?
iurisdicōis. sed postqz dele/
gauit non requirit q habeat
vsū. qz vsus eius nihil facit. g
7c. Posset tū dici pbabilr q
si eps nō exns excoīcat? vel
suspensus iūstituit officialē vl'
penitentiariū. 7 postea excoī
cet. nihilominus vterqz pōt
pcedere in officio suo. qz vtrū
vice ei? q iurisdicōez habet
licet nō vsū p se. Si aut iā e/
rat excoīcatus officialis nil
agit. qz institutio vl' pmissio
nō tenuit. De pniario pō vi/
det sec? qz etiā nō sacerdos vl'
nō psecrat? q minus bz qz ex

coīcat? cōmittere pōt. qz nō mi/
nus ē pmissio qz pmissio. qz
iure suo sacerdos audit pfel/
sionē 7 pmitēs tū ē cā sine q
nō pōt parochiaz diuisione
7 ecclie phibitōez. qn āt cō/
mittēs moritur vel amouet
non est differētia int pmissa/
rium in foro penitentiali aut
iudiciali. quia vtriusqz ptās
expirat qz tum ad negocia nō
incepta.

¶ Caplm decimū de differen
tia inēffes pūctatos fm for/
mā cle. dudū. 7 differētia in
ter sacerdotes curatos.

¶ Rares p

f dicatores hnt pūle/
giū q epīs mortuis
q ipīs suā dederūt autoritatē
vel pūserūt pūit vti ea auto
ritate qusqz fuerit pūsum ec
clesie de pastore. ¶ Item no/
ta q p istos effectus non bz
pmissio effectum in personis
ordinū reprobaroz. de qbus
dr in. c. i. de reli. do. li. vi. Nec
pe. de pal. ¶ Nota vltē? dif
ferētia inter pdictos fratres
sic presentatos 7 curatos. nā
predicti fratres ex tali presen
tatiōe 7 pmissiōe pūit audire
oēs parochianos oīm cura/
toz illi? dyoces vbi sūt pscn/

tati. sz nō aliaz dyocesū. z nō
pnt s̄mittere alicui. Sz cu
rati nō pnt audire in q̄tū cu
rati. nisi prochiāos suos tm̄
alios nō nisi cū licētia ep̄i. v̄l
curatoz eoz. z pnt s̄mitte/
re alteri. s̄ audire suos prochi
anos. Nota etiā aliā differen
tiā fm̄ Lan. z Fran. zaba. in
cle. dudū. Nā curati possunt
audire p̄fessiones z eoz vica
riū sibi subditoz ī dyocesi sui
ep̄i. z etiā extra dyocesim. sed
fratres electi et p̄sentati fm̄
formam cle. dudum. de sepul.
de qua supra. nō possunt au
dire seu absoluerē extra dyoce
sim vbi sunt p̄sentati. z si sec⁹
fieret q̄uis cōfessi possent ex
ignorancia excusari. tamen q̄
ad ecclesiam nō essent absolu
ti. sed si p̄staret eis deberēt ite
rū confiteri eis et intra dyoce
sim absolui a predictis Sed
si sine predicta solennitate cō
mitteretur fratribz ab ep̄isco
po vel a curatis auctoritas au
diendi p̄fessiones simpliciter
tūc possēt etiā extra diocesim
audire sicut alij vicarij eozum
dem. De casibz ep̄is reserua
tis. nec curati nec dicti fra
tres p̄sentati possunt absolue
re. nisi in q̄tū fuerit a dyocesa
nis concessum.

De casibz multiplicibz ep̄i
scopo reseruatis de q̄bz agit
in fine cle. dudū. de sepul.

Capitulū. xi.

Liedū q.

varie sūt opiniones
doctoꝝ ī dictis casibz. Aliq̄ em̄ ponūt plures.
aliq̄ pauciores. Unā materia
ip̄oz casuū nō ē bñ clara. Et
in sūma p̄fana dī q̄ benedi
ctus papa scōs ī extranagāti
inter cūctas. declarauit q̄ttu
or esse casus ep̄ales de iure.
Prim⁹. s̄. p̄ctm̄ clerici p̄ qd̄ ī
curriūz irregularitatē. Sec⁹
de incēdiarijs. Tert⁹ d̄ p̄cto
p̄ qd̄ īd̄ceda ē solēnis p̄nia.
Quart⁹ de excōicatis maiori
excōicatione. Itē declarauit
q̄nqz esse casus ep̄is reserua
tos de approbata p̄suetudie.
Primus est p̄ctm̄ homicidij
volūtarij Sec⁹ est p̄ctm̄ fal
sarioꝝ. Tert⁹ est p̄ctm̄ violā
tium ecclesiasticā libertatem.
Quart⁹ est p̄ctm̄ violantium
ecclesiasticaz immunitatem.
Quit⁹ ē p̄ctm̄ sortilegioꝝ di
uinatorz z icātatoꝝ. q̄uis autē
dicta extranagās fuerit reuo
cata p̄ cle. dudum. extra de se
pul. tñ q̄tū ad dictos casus
nil innouatū fuit. et si alia ibi

Prima pars libri primi

ptēta sint. 7 sic videt̃ q̃ adhuc illi remaneāt. 7 addit in p̃sa nella q̃ p̃nt nihilominus ep̃i in suis ep̃atibz casus eis referuare p̃nt videt̃ eis expedire. si cur p̃nt p̃stitutōes facer̃ 7 m̃l to magis p̃siliū synodale vel puiciale. a q̃z s̃ñs religiosi ñ valēt absoluerē. Jo. an. in. c. si ep̃s. de pe. 7 re. in glo. iij. lib. vi. p̃dictis casibz addit p̃ cri men enorme 7 publicū homi cidiiū 7 forislegiū opp̃ssionez p̃neroz etia ex cāu incestum corruptiōz monialiū coitus cū brutis m̃fimoū clādesti ne p̃ctū vel p̃ inēdictū eccl̃ie. piuriū falsū testimoniū blas phemiā dei 7 sc̃toz. Hostiē. p̃o i sūma ponit oēs p̃dictos casus. 7 addit p̃ctm̃ p̃ naturā 7 p̃ctm̃ q̃libet enorme. q̃d p̃ ticularis vel g̃nalis p̃suetu do refuat ipsi ep̃is. in q̃bz a liq̃i ep̃i remittūt p̃ctōres ad sedem aplicā p̃p̃t enormita tē criminū. 7 ad terrorē alioz. Dec hosti. Ego t̃n ñ legi ad huc eē aliq̃d p̃ctm̃ p̃ct̃e ita e/ enorme a q̃ ñ possit absoluerē ep̃s subditū. dum t̃n ñ habe at aliquā sñiam excōicatiōis annexā. q̃uis aut̃ possint ab soluere si aliq̃n ad curiā m̃t tāt b̃n faciūt. Buil. duran. et

speculator in reposito suo vl/ tra p̃dictos casus addit alios s. deflozantes virgines vi op pressas vel seductas. p̃trahē tes p̃ votū castitatis emissū Fornicatiōem cū indea vl/ sa racena. Concipientē plem p adulteriū. quā vir credit suā Procuratē abortum vel steri litatē in se vel in alio. Cōtra hentes m̃fimoū post spon salia iuramēto firmata. Cog scentē carnalr baptizataz ab eo vel cui p̃fessioez audiuit. Tenentē ad baptisimū vl/ cō firmatiōez filios vel filias ex tra necessitatē. Baptisante p prios filios extra necessitatē. Uerberatē p̃cem vl/ m̃fem. 7 vsurarios. 7 tādē sic cludit. Tot casus ponere nihil aliū est q̃ sacerdotū p̃atē restrin gere que eis plenarie data ē a xp̃o. Unde breuē dico sacer dotes oīa posse q̃ ad for̃ sp̃i tuale q̃ non sūt sp̃ealit̃ in iure ep̃is refuata. 7 q̃ nō sūt ip̃is sacerdotibz directe vel p ali quā p̃seq̃ntiam inēdicta. Et. c. at si. extra de re iudi. 7. c. nu per. de sen. excō. Hoc t̃n fate or q̃ vbiq̃z fuerit aliq̃d g̃ ue delictū vel enorme sup̃io ris est iudiciū req̃rendum. et idem dico in oibz casibz i q̃bz

147. ynd. r. ej. q̃r. m̃ 3 p̃t. f̃idm̃. si 17. r. el. p̃ton

Prima pars libri primi

8 pñil. c. q̄sto. nec p retētiōē
multoz casuū. q̄ fieret i frau
de legē. q̄d fieri n̄ dz. vt. c. p̄sti
tur. 8 p̄ces. p̄bē. Sileat ḡ io.
mo. h̄ q̄ dic q̄ si ep̄s p̄t artare
p̄tātē ordinariā curatoz. p̄t
m̄lto magis artare p̄tātē extra
ordinariā ip̄oz fratz. q̄ q̄d p
supiorē p̄cedit p̄ inferiorē arta
ri vel reuocari n̄ p̄t. vt dī. xxi.
c. inferior. Ad p̄stitutōē at cle.
de pñil. rel. vbi d̄r q̄ a casibz
ordinarijs resuatis quēq̄ ab/
soluere n̄ p̄sumāt. Rñdēdū ē
q̄ h̄ intelligēdū est d̄ casibz i iu
re resuatis. sic intēdit cle. du/
dū. nō at p̄ p̄suetudinē vl̄ sta/
tuta alioz prelatoz. q̄ illa re
monet papa i dicta cle. dudū
a q̄bz pñit dicti frēs absoluere
7 p̄ p̄ns vidē q̄cqd̄ dicat per
modernos vl̄ antiq̄s d̄ talibz
casibz p̄ ep̄os resuatis totū
reuocat p̄ cle. dudū specialit̄
q̄stuz ad dictos frēs. Si em̄
p̄stitutio posterior licz nō fa/
ciat mētiōē d̄ p̄ori ip̄az reuo
care noscat. c. licz. 8 p̄sti. li. vi.
m̄lto magis reuocare debent
dicta doctoꝝ si in p̄riū p̄mul
gent. Hec Jo. de ligna. S;
Fran. zaba. post Landul. dic
q̄ d̄ casibz ep̄alibz nō p̄t dari
doctrina cū depēdeat ex p̄sti
tutionibz ip̄oz ep̄oz 7 doctri
na. 7 q̄uis Landul. dicat q̄

h̄ns irreglaritatē quā sol⁹ pa
pa tollere p̄t non p̄t absolui a
peccato ante dispēsationem.
Frā. zaba. dicit p̄riū. s. q̄ p̄t
absolui a p̄ctō remanēte ma/
cula irregularitatis. Quia
ḡ nō est claz q̄ sūt casus ep̄is
resuati in iure cōmuni. iō tu/
tior via ē i h̄mōi q̄ frēs si pñit
sciāt ab ep̄o q̄s casus vult si/
bi resuare. 7 de illis nō se ipe
dire. oēs h̄o alios casus sibi
faciāt p̄cedere. Certū ē autē
p̄m oēs q̄ absolutio ab excō/
municatiōe maiori reseruatur
ep̄is. Itē dispēsatio vel p̄mu
tatio votoꝝ. Itē relatiō q̄/
rundā iuram̄toꝝ Dispēsatio
vero incertoꝝ. an p̄tineat ad
ep̄m vel ad aliū. hēs s̄ i. ij. p̄te
sūme. ti. 8 resti. c. iij. 7 ibi dis/
fuse. Frā. zaba. i cle. dudū. in
glo. sup̄ h̄. p̄cessa. dic̄ glo. Jo
han. an. Landul. Pau. Ste/
pha. 7 zen. tenere q̄ ep̄s possit
reseruare casus de q̄bz curati
poterāt ante hāc p̄stitutionē
dudū absoluere. ita q̄ reserua
tio p̄iudicet fratribz. i. q̄ etiaz
nō poterunt tūc ab ip̄is reser
uatis casibz absoluere. q̄d est
p̄ h̄ q̄d hic dicit Jo. d̄ ligna.
Et intelligit ista reseruatō ca
suū ep̄aliū de actibz exteriori/
bus cū effectū. et nō de interi
oribz. videlicet si q̄s desidera

uit vel etiā q̄sinit aliū occide
re. istud homicidiū cordis n̄
est de casibz reservatis ep̄is.
¶ Dicit etiā Pe. de pal. q̄ ice
it̄ q̄ p̄mittit a pueris q̄ n̄ ba/
bēt vsū rōis nō ē de reservatis
ep̄is. q̄ nec p̄ h̄ tollit h̄gitas
nec causat affinitas.

¶ Capl'm duodecimū de sa/
cerdote q̄ absoluit aliquē a ca/
su a q̄ nō pōt absoluerē.

Nota q̄

e si p̄fessor q̄cunq̄ ali/
quē absoluerit d̄ aliq̄
p̄ctō a q̄ nō p̄t. siue q̄a ē refer/
uat̄ ep̄o. siue q̄ nullā h̄z au/
toritatē. Quis quī peccet. p̄/
cipue q̄n absoluit scient̄ vl̄ ex
ignorātia iuris crassa. tñ ex h̄
nō incurrat aliquā cēsura. vel
excoīcatōez. siue sit cleric⁹ se/
cularis. siue religiosus tal̄ ab/
soluens fm̄ Fran. zaba. 7 3ē.
Sed tenet illū quē sic absol/
uit auisare de errore suo. si co/
gnoscat. vel p̄t inuenire. ille tñ
q̄ ad deū excusat̄. dū h̄ igrat.
Et q̄ dictū ē q̄ p̄fessor d̄z il/
lū auisare quē absoluit. cū n̄
posset intelligit̄ q̄n fieri n̄ p̄t
sine scādalo notabili. vñ i cō
sil. Basilien. q̄dā multū p̄ti
habita sup̄ h̄ collatōe. dixerūt
q̄ talis p̄fessor p̄ctat auctorita

tē a sup̄iori sup̄ h̄ casu a q̄ nō
potuit absoluerē. et tñ absol/
uit. q̄ habita vocet illū quem
absoluerat cū nō posset. 7 per
aliquē modū cooptū iroget
de aliq̄b̄ q̄ sibi est p̄fessus q̄si
volēs se meli⁹ informari. ac
si plene n̄ itellexiss̄. 7 si q̄ alia
criminalia postea p̄miserit. 7
sic ab oibz itez absoluat d̄ tūc
al̄s auditis 7 p̄us. Vel si ma/
gnū scandalū ex h̄ timeret. sic
q̄ p̄dict⁹ modus seruari non
pos̄z absoluat absente. si ab/
vltia p̄fessioē credit̄ p̄seuerat
se talē i ḡra. Aut vt alijs pla/
cuit cū ex h̄ timeret notabile
scādālū eueniri. p̄mittat x̄po
summo sacerdoti. p̄fertim q̄n
m̄ltitudo ē sic neglecta. l̄ mul
tū distat a loco vbi ē p̄fessor.
Sed si religiosus absolueret
aliquē ab aliq̄ snia excoīcati/
onis suspēisionis vel interditi
in iure posita incideret in ex/
coīcationē. a q̄ non posset ab/
solui citra sedē aplicā. cle. de
reli. p̄uul. Sec⁹ si absolueret
a snia hoīs. q̄ tūc n̄ incurreret
fm̄ pau. Quis quī peccaret.
sz clerici sc̄lares absoluēdo a
sn̄is iur̄ Quis 7 ipi male fa/
ciāt n̄ tñ aliquā icurr̄ cēsura
Capl'm. xij. an in genera/
li p̄fessione p̄tineat specialis

Prima pars libri primi

Nota etiam

n q vt dicit Jo. an. su/
per. c. tua nobis. i. gl.
extra de off. vic. Si eps ddit
vicariu generale. z in mada/
to aliqd expssit de his q req/
rnt speale mandatū secuta ge/
nerali clausula. z oia alia q p
nos possum. etiā si mādātū
exigant speciale. fm Hostiē.
satis videt q tal' etiam possit
specialia instar pcuratoris. se/
cus si aliqd de spealibz n fuis/
set ibi expssum. hec Joh. an.
Qd videt intelligēdū qmz
est de virtute pborū. z in foro
cōtētiōso. nā si i foro pscie ali/
ter paret de intentōe pferēt
autoritatē q ille itēderit h eti/
am si n expssiss aliqd i gñali
pcessiōe intelligerent spealia.
xxij. q. v. c. būane. z h idē dici
pōt de autoritate data ab epō
pessoribz. qz. s. dicēdo do vo
bis autoritatē meā in pcessio
ne. n intelligit ppter h cōces/
sisse casus suos. nisi alicui cō/
staret q p hec pba generalia i/
rendit casus suos pcedere. sz
dicēdo istū z illū. z oēs alios
meos casus. tūc intelligit to/
tum dedisse.

¶ Capl'm. xiiij. qd possint pe/
nitentiarij curie romane.

Nota q

e pniarij minores i cu/
ria pnt absolvere vñ/
cūqz veniētes ab oibz casibz
pctōz. z sentētijs epīs resua/
tis. hnt em autoritatē q si epā
lem in foro pnie z maiores q
ad qsdam casus excōicatiois
z dispensatiois. Sūm' vero
pniarius adhuc hz maiores
in plibz alijs casibz excōicatis
z dispensationis.

¶ Capl'm. xv. qd fienduz qñ
pffessor n intelligit penitētē.

Nota de

n ro q cū pffessor n itel/
ligit penitētē. aut ex
ipitia ligue. aut ex dormitōe.
aut ex distractōne mentis ad
alia applicat. l' ex alia cā fm
Jo. neapol. in qlibet. q cum
sacralis absolutio pētigat cō/
fessiōez. cōfessio pō iprat ruc/
latōz q n pteē nisi rlatōerunt
s. pfitēt. z pceptōe alē. s. cō/
fessor. qz si alterz istoz dñc in
pfato cāu credo d illo pctō n
eē factā pcessiōz. z p pñs ipē
di absolutōz. h' ille. Si tñ n
h facit. z pffessus qdē d h n p/
pedit absolut' ē coraz dō. n
tenet itare qusqz sciat illū nō
pcepisse. seu intellexisse pctā

sua. et hec sũt de pctis gũibus. i. mortalibz q̃ sũt de necessitate p̃fitebda. nō aut̃ d̃ venialibz. ad q̃ q̃s n̄ tenet̃ d̃ necessitate. et vbi talia modica raro obaudiunt̃ ab eo q̃ alias p̃gnosceat personam.

¶ Finit p̃ma ps q̃ fuit de potestate seu autoritate p̃fessoris

Incipit sc̃da

ps libri p̃mi. q̃ erit de scia cōfessoris. q̃ erit duplex. Prim⁹ s. s. q̃ duplex ē clavis ord̃is. sc̃z scie et potētie.

Acto de

ptate p̃fessor. nũc videndũ ē de ip̃oz scia

Est em̃ duplex clavis ord̃is. sc̃z clavis scie. et clavis potētie. Cũ x̃ps petro dixit. Tibi dabo claves regni celorum. Mat. xvi. Hora tamē q̃ ista scia n̄ dicit̃ clavis sed ip̃a potestas discernēdi atq̃ examinand̃i. siue cognoscend̃i i for̃o p̃scie. et potestas determinand̃i seu diffiniend̃i causaz. id ē ligādi et solvēdi d̃z clavis potētie. Ista s̃o duplex potestas ē vna in essentia sed duplex in effectu. Scia aut̃ acq̃sita nō est clavis sed h̃i inuat

vti clauis. et de his clauibz habes dist. xx. p̃ totum.

¶ Quarta scia req̃rat̃ in p̃fessoris. s. ij.

Et q̃ntitate scie p̃fessoris. q̃ntam. s. opteat eũ h̃re p̃itiā. dicit̃ Augu.

de pe. dist. vi. c. i. optet vt spiritalis iudex sciat p̃gnosceat q̃cqd̃ d̃z iudicare. Dic̃ Tho. in. iij. dist. xvij. in expositiōe l̃re. Nec scia et si n̄ sit maior. tñ d̃z ēē tanta vt sciat discernerē in pctm̃ et n̄ pctm̃. et peccatũ mortale et veniale. et si in aliq̃ eēt dubitatio sciat dubitare vt possit ad p̃iores recurrere. Ellb. aut̃ in. iij. dic̃ q̃ nō tenet̃ sacerdos scire discernere. nisi in cōi q̃ sint capita/lia. et q̃ mortalia cōia. et q̃ venialia ex genere. Sed hec nesciens dicit̃ idē. puto q̃ peccat mortali tal̃ audiēdo. et eũ in/stitues p̃ peccat̃ q̃ ip̃e et euz p̃mittēs institutũ ministrare si sua interest talē p̃hibere. Dic̃ etiā q̃ in p̃plexis casibz sacerdos eccl̃ie parrochial̃ d̃z esse ita discretus vt talia difficilia esse sciat. nec esse p̃cedenduz in eis sine superioris cōsilio vt autoritate. Nec Ellb. in. iij. Guil. durañ. in sũma sua dicit̃ q̃ q̃tiēs p̃fessor se ingerit

De q̃ntitate
Scientie
confessoris

Ita est
habet de r̃bo
ad B̃d̃ 3°
p̃ma d̃z
fi 17° m̃ 16°
p̃ 1° m̃

Secūda pars libri primi

ad confessiones audiēdas. tori
ens se offert ad rñ dēdū d q̄li/
bet z inēdū d casibz inopiatis
z alias iauditis. z q̄onibz sen
casibz valde pplexis. Debz g
p̄fessor scire discernere int̄ pec
cata z differēcias pctōz. Un̄
scire dz p̄fessor si ea q̄ exp̄mit
sibi penitēs sint pctā vel nō.
puta an bella p̄cipū z ip̄oz
eractōes sint licitav̄l n̄. z viz
p̄cē q̄ sūt sint liciti v̄l illiciti
z q̄n ad restitutōz teneat̄ z q̄n
nō. z an ei debeat p̄hibere cōi
onem. vel concedere. quia si
confessor iudicat licituz qd̄ ē
illicituz. tā p̄fessor q̄s penitēs
in foueā cadūt. nisi forte p̄ba
bilis ignorantia eum excuset
puta si hz aliquem doctorem
autenticū z famosū cui⁹ opi/
nioni innitit. Un̄ si p̄fessor n̄
est exptus in casibz. ita q̄ nec
nouit dubitare n̄ per se iudi
care. cū p̄iculo anīe sue audiat
p̄fessiones. Nec Guil. q̄ Pet.
de pal. in. iij. disti. xix. oñdit
maiorē sciam req̄ri in eo q̄ se
ingerit q̄s in eo q̄ ponit ad h̄
a sup̄ioribz suis ex obediēcie
inūctōe. z de p̄mo p̄t intelli/
gi dictū rigorosū. Guil. dy/
rañ. de sc̄do dictū. Tho. z Al/
ber. Dicūt em̄ ip̄e Pe. Q̄is sa
cerdos hz clauē scie z potētie

i. autoritatē discernēdi z po/
tentiā ligandi z soluendi sicz
multi nō habeāt sciam debi/
tā z ecōuerſo. Vlti em̄ sacer
dotes habent sciam q̄ n̄ hñt
autoritatē discernēdi. sc̄di q̄/
dem sine pctō. s̄z p̄mi cū pctō
suo si h̄ p̄curarēt. als si inui/
ti ponerent̄ excusati sūt si p/
posuerūt impedimentū n̄ se
audiri. Dun⁹. i. officiū iudi
candi necessariū est. z p̄t ad h̄
compelli. sc̄z ad officiū iudi
candiz ad p̄latōz carens scia
z tūc nō peccat sicut i religio
nibz p̄suetū est fieri. Et qd̄ d̄t
Brego. q̄ si indignus est nō
debet obedire. z si dignus dz
obedire. intelligendum est d̄
illo q̄ hz defectus q̄ sūt iuris.
viz irregularitatis. z tūc nō
dz obedire nisi ab eo p̄ disp̄
sationem moueat̄. als tenet̄
religiosus obedire. alioquin
q̄libet religiosus bonus q̄ re
putaret se indignū refugeret.
z sic soli indigni p̄mouerent̄
z ponerentur. Qui s̄o nō co
act⁹ s̄z sp̄ōte accipit p̄t̄e sine
p̄latōis. sine auditi dī cōfessio
nes nō hñs sufficiētiē sciam
peccat. Sed q̄ inuit⁹ z coac/
tus nō accipit s̄z suscipit non
peccat Un̄ sine pctō ab īscio
haberi z suscipi p̄t. s̄z accipi

nō p̄t p̄tās indicā dī sine pctō
 Nec pe. Si tñ i eo eēt tāta īg
 rātia q̄ oīno inept⁹ eēt. q̄ n̄
 etiā scit q̄ Tho. ⁊ Alb. dicūt
 sup̄. credo q̄ non excusaret a
 peccato. etiā si ex obedientia
 iniuncta poneret se ad id ad
 quod omnino ineptus est cū
 periculo animarum.

¶ An p̄fessor teneat scire an
 pctā in cōfessione audita sint
 mortalia vel venialia. §. iij.

¶ An p̄fessor teneat
 v scire de oīb⁹ q̄ sibi di
 cūt in p̄fessione an sint
 mortalia vel venialia. ¶ Hē/
 ric⁹ in quolibet sic rīdendo
 distinguit. Peccata sūt ī du/
 plici genere. Quedā sūt pctā
 q̄ phibita. q̄ si n̄ essēt phibi
 ta non essent pctā. vt iūt oīa
 que sunt de iure positio. vt
 audire missā die dñico. semel
 in āno p̄fiteri ⁊ cōicari. ⁊ hu/
 iusmōi Et talia tenetur q̄libz
 cōfessor scire. nisi habeat cāz
 rōnabile q̄ eū excuset. vt si for
 te tpe phibitōis erat in ēra lō
 ginq̄ua vel in carcere. Alia sūt
 peccata nō q̄ ab homine p/
 hibita. sed de natura sui ma
 la sunt etiā si nō phibeant. et
 hoz q̄dam sunt capitalia. vt
 superbia luxuria ⁊c. H̄c enī
 sunt q̄si elementa ⁊ p̄ncipia q̄

de necessitate quēlibz p̄fesso/
 rē scire oportet. ¶ Quedā hō sūt
 pctā q̄ sūt spēs pctōz capita
 liū. vt illa q̄ recipiūt hoz p̄di
 catōz vt fornicatō ⁊ ebrietas
 ⁊ h̄mōi. Fornicatio vero lu/
 xuria q̄dam est. ⁊ ebrietas q̄/
 dam gula. Et hoz pctōz spe
 cies q̄dā sūt q̄ iporāt malū
 d̄ suba sui act⁹. eo q̄ statī nō/
 miata habeāt ānerū malū
 vt fornicatio. ⁊ d̄ talibz ē cō/
 fessor scire tenet vtz sint mor
 talia vel nō. vel vēialia. Que
 dā hō d̄ suba sui act⁹ n̄ hūt d̄
 fornicatē. s̄ ex libidine faciente
 sicut cōgscere vxorē p̄p̄iā n̄ ē
 pctm̄ d̄ se. tñ possz q̄s vxorē
 cū tanta libidine cognoscere
 q̄ eēt pctm̄ mortale. vt si eam
 cognosceret si etiā n̄ eēt vxor
 ei⁹. ⁊ de talibz nō optet q̄ cō/
 fessor sciat vtz sint mortalia
 vel vēialia. q̄ n̄ p̄fiterē freq̄n
 ter scire oportz. Alia sūt pctā q̄ se
 filie pctōz capitalium. vt illa
 pctā q̄z fines tēnant ⁊ or
 dināt ad fines capitaliū. sicut
 dol⁹ ⁊ acq̄sitiō rei iniuste. ⁊ d̄
 talibz pctis freq̄nt opinionēs
 sūt p̄rie inter doctores. ⁊ d̄ ta
 libz non tenetur simplex cura
 tus non ordinarius scire vtz
 sint mortalia vel nō. Curat⁹
 at ordinari⁹ vt ep̄s ⁊ archiep̄s

Becūda pars libri primi

et ceteri alij superiores plati te-
nent scire. qz ipsi sūt purgato-
res. et tenent alios purgari fa-
cere et illuminare. et iō tenent sci-
renonū et ver⁹ testamētū. hec
ille. Caveat autē cōfessor ne sit
piceps ad dādā sniam d mor-
tali qñ nō ē cer⁹ et clarus. et
vbi in aliq matia varie opio-
nes sūt q̄pluriū et solēniū do-
ctorū. utrū sit licitū vel illicitū
sicut de non soluēdo decimas
vbi nō ē consuetudo. pati tñ se
ad dādā si ecclia peteret. qz q
dā dicūt eos eē in statu dāna-
tiōis. vt Inno. Alij hō dicūt
qñ. vt Tho. Jo. an. et archi.
et de emprōne iuriūz montis
Florentie. vlt impstūz venetoz
qđ qdaz dicūt eē vsuram aliq
licitū dicūt. et mltā hmoi Cō-
sulat tñ sp qz tuti⁹ ē a talibus
abstinere. extra de spō. c. Ju-
uenis. nō tñ pdenet pñū faci-
entes. seu pñā opinionē tenē-
tes. nec ppter hoc denegat ab-
solutionē. Sed vt dicit Buil.
dicat pffessor qz illud faciēdo
non est tutū sz dubiū. et iō bñ
sibi pvideat. Si autē oīno cō-
scia pffessoris dictarū illud eē
mortale et nō posset psciaz de-
ponere. qđ tñ dī. ad pñlūm
sapientū recurrat et nullo mō
dī facere p cōsciam. qz pecca-

ret mortalit. xxviii. q. i. c. de in-
ceps. s. ex his. iūcta glo. Sz
cū illud tale esset p cōem opi-
nionē doctoz. et cōiter sic ser-
uat a sapientioribz. q̄uis ali-
quē doctorem audiret pñūz
tenere nō debet illi de leui ad-
herere. Quō hō quis debeat
deponere in hoc psciam erro-
neam vel scrupulosam habet
supra in prima parte. ti. ij. ca.
de conscientia.

¶ Q. iterāda est pffessio i ser-
casibus. s. iij

Lire etiā tenet pffessor
s qz sunt illi casus i qbz
tenet qz iterare pffessi-
onē. et sūt q̄ttuor fm Pet. de
pal. duo hō sūt ex pte cōfite-
ris. ¶ Prim⁹ fm Pet. Tho.
Ray. et Hostiē. et oēs alios. s.
qñ aduertēt tacet aliqđ qđ ē
mortale vlt credit. vel pbabi-
litē dubitat eē mortale ex vere-
cūdiā vel alia cā iniusta. tunc
etiā mortāl^r peccat. mittēdo
fictionē in sacramento et no-
tabilē irreuerentiā. et iterare te-
net talē pffessionē. Si tñ tal^r
pffiteret eidē cui et prius et ille
habet in memoria pctā eius
sufficit dicere illō occultatūz
et illam fictionē fm Buil. du-
rati. imo etiā si nō h̄ret i memo-
ria. vt patz in fine. iij. casus

Sed si dimitteret ex aliq̄ iu-
sta cā. puta quia p̄babilr du-
bitat cū sollicitatē ad malū de-
q̄ p̄fiteri vel reuelatorē p̄fessio-
nis. l. dicēdo id cū sit p̄fessor
manifestaret p̄ctm̄ qđ audi-
uit. puta si iniuste absoluit cū
nō debeat. r̄ in his casibz non
bñdo copīā. nisi tal' p̄fessoris
cui p̄fitendo aliqđ p̄dictorū
seq̄ret. tūc satis videt qđ sit ex-
cusatus. Dicit etiaz p̄dictus
Duran. qđ si ex igr̄tia crassa
r̄ supina aliqđ retinuit mor-
tale. qđ noluit cogitare de suis
peccatis tenet totū iterare. Se-
cus si ex ignorantia p̄babili
qđ tūc solū illud qđ dimisit.
¶ Secus ē fm̄ Tho. r̄ Pe.
qñ nō impleuit pñiam seu sa-
tisfactiōez iniunctam p̄ mor-
talibz ex p̄temptu vel ex negli-
gentia. r̄ est oblitus ei⁹. si em̄
eius recordaret̄ adhuc possz
p̄ficere. r̄ tūc p̄ficiendo itera-
re non tenet. et p̄cipue qñ nō
est sibi p̄fix⁹ terminus quē nō
possit trāsgredi q̄uis sibi sit
declaratum in qđ ip̄az debeat
facere. vel ī alio tpe ip̄am sup-
plere. eo ip̄o aut̄ qđ facit sibi p̄-
positū nō implendi pñiam si
bi iniunctam p̄ mortalibz ex
negligentia vel p̄temptu pec-
cat mortaliter. qđ tenet ad il-

lā sub p̄cepto. Secus p̄o est
de pñia iniuncta p̄ venialibz
ad quam nō tenet de necessi-
tate fm̄ Tho. Idē si pñiaz
iniunctaz p̄ mortalibz dimit-
teret ex impossibilitate. puta
ex infirmitate r̄ h̄mōi. Possz
tñ pñia iniuncta ab vno con-
fessore mutari ab alio cui cō-
fiteret̄. etiā sine audientia pec-
catorū illoz p̄ qđ erat impo-
sita fm̄ Pe. de pal. de hoc in-
fra vide. ¶ Tertius casus fm̄
Pe. Tho. Ray. r̄ Hostiē. est
ex pte cōfessoris. qñ vicz no-
tabiliter est ignorās sacerdos
ita qđ nescit discernē int̄ mor-
tale r̄ veniale de cōibz p̄ctis.
r̄ p̄cipue cum penitens ha-
bet casus intricatos r̄ diffici-
les. Concordat Duran. r̄ ad-
dit. r̄ h̄ nisi penitens sit perī-
tus. r̄ instruat confessorem.
Cum aut̄ vadit ad eum quē
scit idioram r̄ ignorātē tenet
iterare. h̄ r̄ r̄ r̄. Qđ videt̄ ī
telligendū qñ pōt h̄re alium
sufficiētē. nam si alium h̄re
non potest. r̄ m̄to magis qñ
est in piculo mortis pōt r̄ de-
bet confiteri ei quem h̄z. Un̄
Aug. dicit de pe. dist. vi. Qui
vult p̄fiteri vt inueniat gr̄az
sacerdotē q̄rat scientem solue-
re r̄ ligare. ¶ Quartus casus

Secūda pars libri primi

est ex pte p̄fessor is. est aut̄ im
potētia absoluēdi fm̄ Petrū
Tho. Ray. ⁊ Hosti. qđ p̄t eē
dupl̄r fm̄ Pe. de pal. ⁊ Du
rañ. v̄l qz h̄z p̄tātē artatā ab/
soluēdi. qz sc̄z ab aliq̄b p̄cis
ñ p̄t absoluere sup̄ior. refuā/
te sibi illos. ⁊ tñ ab illis d̄ fa/
cto absoluit. Et p̄fess̄ illi cūz
ei p̄stat tenet̄ itez̄ p̄fiteri. non
qđ dē oīa fm̄ Pe. de pal. s̄ illa
tñ de q̄b nō potuit absolue
re. aut hoc est qz nullam ha/
buit potestatem. ⁊ h̄ qz ñ erat
sacerdos q̄uis reputaretur.
vel qz nō subditus. vel qz in/
trusus. aut qz excoīcatus vel
suspensus ab officio h̄mōi. et
absolutus a tali cū illi h̄ con/
stat tenet̄ iterū confiteri qz re/
aliter non ē absolutus. q̄uis
ignorantia facti excuset eum
in conspectu dei. ac si esset ab/
solutus. dū nescit. fm̄ Tho.
in q̄libz. S̄z pe. de pal. i. liij.
dis. xvj. q. vi. sic distinguit. ⁊
notabilr. qz aut impedimen/
tū qđ h̄z absoluēs ē iur̄s diuī
vel hūani. Si iur̄s diuīni. vi/
delic̄z qz ñ fuit baptisatus ta/
lis. v̄l nō ordinat̄. ⁊ i h̄ casu
absolut̄ a tali tenet̄ iterū p̄fi/
teri h̄ scito. nec papa posset d̄
p̄trario dispensare. Si h̄o i/
pedimentū est iur̄is hūani.

puta qz suspensus est vel ex/
coīcatus ⁊ h̄mōi. tūc impedi/
mentū aut ē notoriūz aut oc/
cultū. Si notoriū. puta qđ
manifeste v̄l publice p̄bera/
uit clericū. p̄p̄t qđ est excoīca/
tus notorie. aut manifeste in/
trusus. sc̄z p̄pter p̄cessiōez se/
culariū positi in ecclia cura/
ta. ⁊ nō p̄ canonicā p̄cessiōez
p̄p̄t qđ titulum nō h̄z. n̄ po/
testatē sup̄ parochianos illi/
ecclie. ⁊ talis p̄fessus isti tene/
tur itez̄ p̄fiteri h̄ scito. Si h̄o
ipeditmentū est occultū. tunc
aut p̄fessus scit illud impedi/
mentū. aut nescit Si scit p̄fite/
do illi tenet̄ itez̄ p̄fiteri. ⁊ pec/
cat mortāl̄ coīcādo illi i di/
uinis. Sed si nescit ipeditm̄/
tū qđ etiā alijs occultū ē. ⁊ h̄
ignorantia facti. puta qz per/
cusserat clericū nullo viden/
te. tūc ñ tenet̄ iterare. Argum̄
tū ad h̄ d̄ scia serui q̄ liber pu/
tabat publice q̄ rata est. Sed
si hoc nesciret ignorantia iu/
ris. puta quia scit illum p̄cul/
sisse clericū. sed credit nihilo/
minus ip̄m posse audire cō/
fessiones. non excusatur p̄p̄t
h̄ qñ teneat̄ iterare confessionē
fm̄ Pe. d̄ pal. Quis casus i
q̄ h̄s tenet̄ iterare confessionem
fm̄ Pe. d̄ pal. vbi. s̄. est impe

dimittit ex pte pfitetur scitū vel
oblitū vl' ignoratū pbabiliter
puta qz erat excōicat' maiori
vel minori excōicatōe. licz ne
sciret. z cū postea sciuit teneat
iterz pfitetur absolut' qz ligat'
excōicatōe absoluti nō potuit
a pctis. z pbabilis ignorācia
pseruat a culpa z a pena irre/
gularitatis. sz nō facit eū nō eē
excōicatū. ppter qd si tūc elige
ret vel sibi bñficiū pferretur.
ignorācia nō faceret qz sibi ali
qd ius acq'reret. c. aplice. ex/
tra de cleri. excō. minis. Est ac
min' capax sacramētoz a qz
picipatōe directe excluditur
qz quorūcūqz alioz. z ideo ab
solutio nulla. Et dicit idem
Pe. qz i b' casu z in alijs i qbz
qs tenet iterare pffessionem si
pfiteret eidē nō oporteret ite/
rare pctā explicite. sz solū im/
plicitate dicēdo. Peccavi in ill'
qz als vob dixi. sic si nlla fuis/
set absolutio de facto. Dila
ta em̄ absolutio p multos di/
es fieri p't. etiā si ipe oblit' fue
rit. dū tñ pnia ei pus inotue/
rit. qz si nō taxasset penitētiāz
tūc opteret ad memoriā redu
cere. vt moderaret iuste. ppter
qd remittens ad ep̄m si nō ab
soluat debz pniaz inotescere.
quē post reditū ab soluēs in/

iūgit dicēs. facias quod tibi
dixi. qz ligare nō debuit añqz
absolueret. ita z in proposito.
Dec Pe. Bui'. etia dicit qz
pnia nō req'rit tāta p'nuita/
tē agēdoz z dicēdoz sic alia
sacra. Sz i vna die p't fieri ps
pffessōis. et in alia die altera.
vl' in vna die pffessio audiri. z
i alia impendi absolutio. z in
iungi pnia pctōz. ¶ Sextus
casus est qñ qs facit pffessio/
nē in mortali sine pposito ab
stinendi. sed qz iste casus ha/
bet varias opiniones z satis
difficiles. ideo declarabit in
sequenti. §.

An valeat pffessio ab incō
trito facta vt eam iterare non
oporteat. §. v.

Na ex cō

v ditōibz pffessōis ē qz
sit lacriabil'. i. cū do/
lore seu displicētia de peccat'
salte fm rōnez. Un querunt
doctores. Utz pffessio facta
a nō p'rito. qz. i. nō dolet suffi
cienter. vel nō pponit se absti
nere a pctis valeat ita qz non
teneat eam iterare. et respon/
det Pe. de pal. i. iij. di. xvij.
qz ad arg. B ē triplex modus
dicēdi. Prim' est qz nō va/
let ad remissionem culpe nec

Secūda pars libri primi

pene. nec tūc n^e recedēte ficti
one. vñ z tūc tenet iterare. z h^e
ē opinio Boff. i. q̄libet. Ray.
z Hosti. in sūma. Bonauēti.
in. iij. Durān. Rob. bolcot.
Uincen. in speculo hystoria.
¶ Scd^o mod^o dicēdi ē q̄ ta
lis cōfessio valeat ad remissi
onē culpe. qñ impenitēs cō/
fite^r z absoluit. lz tūc nō reci
piat fructū cōfessionis tñ re/
cedente fictione recipiet. sicut
dicit^r de baptismo. z rō h^e for
te est. qz sicut in baptismo im
primis character ad quē rece
dente fictōe sequit^r grā. ita in
pnia impmⁱ qdā ornat^r ad
quē recedente fictōe seq^r grā
Et h^e ē opinio Pe. Tho. Ri
car. in. iij. Jo. z Bern. in gl.
videt^r etiā esse d^o pe. di. i. c. mē/
surā. s. seqⁿti. Dicit em̄ q̄ nō
ē necesse q̄ peccata q̄ semel sa
cerdoti p̄fessi sumus eadē de
nuo p̄fiteamur Est et tertius
modus dicendi p̄cordās am
bos. Aut em̄ talis nō hz intē
tionem confitendi sacramen
taliter z absolūendi. sed deri
dendi. aut hz intentionem cō
fitendi. In p̄mo cāu non li
berat^r a p̄cepto dīno de p̄fē
siōe. qz sine intēdōe nō pōt su
scipi essentia sacramēti qd cō
sistit in vsu. vñ tenet iterum

p̄fiteri. Si aut^m intēdit tūc dī
stinguēdū est. qz intēdēs ipse
re p̄ceptū z suscipit verū sacra
mentum qd ecclia p̄fert. aut
nullā hz p̄niam de suo p̄ctō.
aut aliq̄. si nullā tūc p̄nīe sa
cramētū nō suscipit. qz p̄rās
hmōi sacramēti essētiā q̄ cō/
sistit in actu suscipiētis. ē act^o
interior. vnde sine eo nō ē. sic
nō ēēt m̄fimonitū si qd inten
deret^r ex sacramētū suscipe
nō tñ consentire nūsi i carna
lem copulā z ad tps. Sed si
aliquam hz p̄niam de p̄ctis
suis. tūc itēz distinguendum
est. qz aut talē hz p̄nīaz q̄ sus
cipit cum sacramēto. puta cō^{ar}
tritus accedit ad cōfessionēz
ex quo fit ibi contritus vi cla
uium / vnde fugat fictio. z sic
non habz dubiū. qz z sacramē
tū suscepit z effectum eius. s.
remissionem p̄ctoꝝ. vñ nō te
net iterare. z sil^r imo fort^o si
accedit cōtrit^o. Si fo habz
talem p̄niam q̄ non sufficiat
cū sacramēto ad grām. qz n^e
etiā attritus accedit. tūc ē ve
ra opinio Tho. s. q̄ recedēte
fictōe. tūc incipit valere con
fessio. z nō tenet p̄fiteri nisi fi
ctionē suā. puta si habuit qñ
daz dolorem imp̄fectum. s. nō
sufficienter discussisset cōsci

etiā suā. putabat autē discussis
se q̄tū sufficiebat. vel si dole-
bat d̄ pctō p̄terito. non ppo-
nens cauere i futuro. aut ecō-
uerso. v̄l dolor nō erat mari-
mus sicut d̄bebat. ipetū fm
p̄scia suā nō erat fict⁹. l̄ fm
p̄tatem eēt. ⁊ sic nihil celauit
qđ crederet mortale. ⁊ p̄ p̄is
fm suū iudiciū p̄currerāt
oīa q̄ erant necessaria. postea
autē certificatus de errore sue
p̄scie penitet de illo defectu.
Pōt igit opinio Tho. mul-
tis mōis saluari. Uno mō lo-
q̄ndo de eo qui fict⁹ est puari
ue nō possitue. qz. s. h̄z dolo-
rem. s̄z ita imp̄fectū q̄ nec cū
sacramento actu suscepto suf-
ficit ad p̄ritiōem. nihilomi-
nus tñ hāc imp̄fectiōem q̄ ē
fictio nō p̄fiteť. quia credit eē
sufficienter dispositus. ⁊ sic n̄
scienter celat pctm̄ qđ fuit in
hoc. qz. s̄z nō examinauit cō-
sciā suā sicut debuit. ⁊ sic
qđ erat error iuris diuini nō
tollit fictionem respectu vlti-
mi effectus sacramenti. qz i-
probabilis. vnde non excu-
sat. sed tñ coīpō q̄ error tollit
fictionē que excludit essentiā
sacramenti vñ vez sacrm̄ fu-
it. tali ḡ q̄ vez sacrm̄ suscipit
ornatus imp̄mit. s̄z ḡa n̄ da-

tur. s̄z postea qñ redit ad cor
⁊ recolit se non bñ fecisse de-
bitū suū ex negligētia sua ob-
litū. tñ incipit valere p̄fessio
⁊ non tenet confiteri illa que
prius p̄fessus fuit. sicut fict⁹
quia non fuit dimidiata ex i-
tentione. sed solū illā fictiōez
tenet itez p̄fiteri Si autē fuis-
set fictio positīue. qz. s̄z n̄ do-
let. ⁊ scienter celat. fuis̄z p̄fessio
nulla. vel si confessus fuis̄z n̄
debuisset sibi dari absolutio.
sed si data ei fuit dubium est.
vtrum ornatus sit imp̄ssus.
quo cāu Tho. non pōt intel-
ligi. Scđo mō p̄t intelligi o-
pi. Tho. qñ ē positīua fictio.
q̄tū ad h̄ q̄ non dolet nec p-
ponit abstinere. tñ ista fictio
n̄ occurrit sibi vt p̄fitenda.
n̄ actu cogitauit q̄ teneatur
eam confiteri. tunc enīz sicut
de peccato qđ occurrit q̄dez.
sed non credit q̄ sit peccatus.
aut q̄ sit mortale ⁊ de necessi-
tate p̄fiteđū. p̄inde est ac si fu-
isset oblit⁹ p negligētiā. n̄ fe-
cisset debitū suū de scrutādo
p̄scia suā. in q̄ cāu solū illud
p̄fiteđū ē. ⁊ ē vez sacramentū
licet sit hic ignorantia iuris
diuini. ⁊ h̄ mō p̄t sustineri di-
ctum Tho. xxij. distic. ar. i. in
solutione vltimi arg. vbi di-

Secūda pars libri primi

cit q̄ igr̄tia iuris diuini nō
exculat a fictione. ⁊ sic talē vo
cat fictū. ¶ Tercio mō pōt su
fici opinio Tho. loq̄ndo d̄
illo q̄ p̄fitē eīdē cui p̄us. ⁊ tē
nō optet iterare p̄fessionē pri
mam factā ei. licet fictam. eti
am si ip̄e sacerdos non reco
leret pctā prius sibi dicta. qz
nec qñ cōfessio integra ē optz
q̄ recolat actu a p̄ncipio vs/
qz ad finē. ⁊ maxime qz h̄ sus
ficti. s. absolvere ab oīb. ⁊ in/
iūgere p̄niam p̄ fictione. ⁊ p̄
alijs q̄ tūc faciat p̄niam sibi
iniunctaz. Itē paulo post d̄
idē ip̄e Pe. d̄ pal. q̄ cū p̄fitēs
expm̄it fictiōes suā. pura dic
se nō posse vel non velle ppo
nere abstinere in futurū quē
absoluit sacerdos. Quis mul
lo mō debeat absolvere. alia
peccaret abuiēs clauī. nec va
leret sibi tūc illa absolutio. tū
ex q̄ intēdit absolvere ⁊ sac̄z
vex̄ p̄ferre. videt q̄ cōferat. ⁊
si tunc non h̄z effectū. p̄p̄ il
lius indispositiōez. hēbit. tū
postea qñ cōteret vel ex expe
ctatiōe vel dispositiōe ornatu
manente. Et si dicatur q̄ q̄
uis sit ibi forma. non tū ma
teria. q̄ n̄ ē sac̄m. materia em̄ ē
pctōz p̄rit̄. Dōm q̄ qñ sibi
sua fictio n̄ occurrit vt p̄fitē

da. tūc n̄ ē p̄fessio dimidiata.
⁊ qñ suā dicit fictiōez cū alijs
pctis est p̄fessio integra. Et sic
materia p̄fecta. cui mat̄ie p̄t i
primi forma q̄ si fiat verū sa
cramētū erit. Quis fieri nō d̄/
beat. Sic sacerdos h̄ns ho
stiam sup̄ altare pollutū non
deberet q̄dem celebrare. si ta
men celebrando s̄ba p̄ferret
eucharistia vera eēt. peccator
em̄ est materia sed imūda. nī
si saltem sit attritus. vel p̄ses
sio sine attritiōe est materia i
mūda. Dec Pe. de pal.

De attritiōe ⁊ contritiōe.

Tq̄ dictū est de p̄tri
e tiōe ⁊ attritiōe quō pe
nitēs sup̄ ip̄is debe
at instrui a confessore. Itē de
ea clariū dōm est. ¶ Nota q̄
fm̄ Tho. in. iij. disti. xvj q̄
differentia est inter attritiōez
⁊ p̄ritiōz. Itā attritio ip̄ortat
q̄ndā displicentiaz de pctis
s̄ i p̄fectā. Un̄ attritus. i. aliq̄
mō tritū. sed p̄ritiō importat
p̄fectam displicentiam d̄ pec
cati s. vnde p̄ritū. id est siml
torum tritum ⁊ in puluerem
reductum. Est autem contri
tio fm̄ Pe. in. iij. disti. xvij. do
lor voluntarie assumptus p̄
pctis cum p̄posito confiten
di ⁊ satisfaciendi voluntarie

Et fm eundē ea dist. oportet
q cōtritio habeat de oī pctō
mortali. et rō est. qz in oī pctō
mortali ē actualis auersio vo
luntatis a deo. Et qz p̄traria
p̄trarijs curant. ideo oportet
q in omni remissione pecca
tor sit actualis conuersio ad
deū z auersio a pctō. z hoc dē
p̄tritio. De pctis aut obli
tis sufficit p̄tritio general' cū
conatu ad recordandū z do
lendū. dolere etiā debet d ob
liuione pctōz q p̄tingit et ne
gligētia. Si at qrat si specia
lis p̄tritio de q̄libet pctō req̄
rat. vl' sufficiat vna generalis
p oīb. sic r̄ndet tho. l. iij. di.
xviij. q q̄ntū ad p̄ncipiū p̄tri
tionis. s. cū q̄s de pctis suis
cogitans dolet. z si nō dolore
p̄tritiōis saltē dolore attritio
nis oportet q sit specialis do
lor d pctis q q̄s hz in memo
ria. s. q̄ntū ad terminūz q est
dolor iam gr̄a informat'. suf
ficat q sit vna cōmunis p̄tri
tio de oīb. tūc em̄ motus ille
agit virtute dispositionū p̄ce
dentū. z quia nemo scit vtrū
habeat gr̄am q requirit ad
p̄tritionē. ideo nemo pōt esse
certus de sua p̄tritiōe nec per
p̄ns de remissione. Et dicit
Ricard. in. iij. di. xviij. q si p̄su

tens in pctō mortali ē attrit'
d suo pctō vt p̄babiliter possit
p̄sumere se esse dispositū non
peccat absolutionē recipiēdo
imo frequenter p̄trute clauū per
susceptionē absolutionis for
mat sua attritio z sic p̄tritio.

Itē nota q duplex ē p̄tri
tionis dolor fm Tho. z Pe.
in. iij. di. xviij. s. intellectualis
q ē qdā p̄fecta detestatio pcti
fm rōnez. z dolor sensibilis q
est dolor excitat' in pre sensi
tina cū alteratione z afflictōe
corpis. P̄im' dolor req̄ri
tur de necessitate ad remissio
nē peccati. et ille etiā solus est
sufficiens. qz sic pctm̄ morta
le sufficiēter p̄mittit p solum
actū volūtatis. z p cōplacen
tiā deliberatā ratōis. ita suffi
cienter destrui pōt p detestati
onē volūtatis z displicentiāz
rōnis. et hoc est etiā in pr̄ate
nostra p̄supposita gr̄a.

Secūdus dolor. id est. se
sibilis etiā valet ad remissio
nem peccati. s. nō est necessa
rius. s. de p̄fectōe contritiōis
nec est in pr̄ate nostra etiā p̄
supposita gr̄a. Item do
lor intellectualis non potest
esse nimius. sicut nec chari
tas a qua procedit potest es
se nimia. sed sensibilis potest

Secūda pars libri primi

essenimis. Et tō optet q̄ su-
mas p̄ mensura debita ad cō-
seruatiōez subiecti. sic ex ieiū-
nijs et alijs corpis afflictōibz
Itē nota fm̄ Tho. in. iij. di.
xvij. q̄ vera p̄ritio sēp d̄z re-
manere in habitu. id est q̄ sp̄
debet habere istā dispositiōz
q̄ qñ recordat̄ d̄ p̄ctis cōmis-
sis habeat displicentiā. saltez
fm̄ rōnem. Item fm̄ P̄ct. in
iij. di. xvij. dolor maior itel/
lectualis d̄z eē d̄ maiori p̄ctō
habituāliter non actualit̄. si
p̄siderent̄ p̄ctā in cōi inq̄ruz
sunt offensa dei. sed etiā i spe-
ciali dolor debet eē maior de
maiori p̄ctō. qz maiore rōnē
doloris habet maior p̄ctm̄.
Dolor h̄o sensibilis conueni-
ens etiā est vt sit maior d̄ ma-
iori. q̄uis nō sit de necessita-
te. Itē fm̄ Tho. in q̄libet et
Inno. Cōtrit̄ d̄z magis di-
ligere deū q̄ seipm̄. culpa au-
tē eē cōtra deū. pena h̄o ē s̄ se-
ipm̄. Itō d̄z p̄rit̄ eligere po-
tius oēm penā sustinere q̄ de-
um offendere. Descēdere aut̄
ad hāc penam vel ad aliam n̄
tenet̄. imo faceret fatue descē-
dendo ad ista particularia vl̄
aliū sup̄ hoc sollicitando.
¶ Sedecim cōditiones q̄ re-
drunt̄ in oī bona p̄fessione.

¶ Onit̄ aut̄ Tho. in. iij. di.
xvij. q̄ p̄fessio bo-
na d̄z h̄re sedecim cō/
ditiōes q̄ in his p̄tinent̄ h̄u/
bus. Sit simplex h̄uīl p̄fel/
sio pura fidel̄. Etqz frequēs
h̄uda discret̄a libens p̄cun/
da. Integra secreta lacrima/
bilis accelerata. Fortis et aci/
cusans. et sit parere parata.
Sit simplex. i. non recitet in
p̄fessione. nisi id qd̄ p̄tinet ad
declaratiōez sui p̄cti. et etiā qñ/
titatez. et n̄ alie hystorie misce-
ant̄. Sit h̄uīl. vt se misere ac
p̄ctōrem cognoscat sine ficti-
one. ¶ Pura. i. recta intentiōe
id ē vt non reputet̄ bon⁹ vel
laudet̄ ab hominibz. ¶ Fide-
lis. i. vera et sine vlla falsitate.
vt non dicat q̄ non fecit. vel
etiā habeat fidem de remissi-
one p̄ctōz suoz si se ipm̄ pe-
nitet. Etqz frequēs. i. sepe con-
fiteat̄. istud tñ est de bñ eē cō/
fessiois. et non de necessitate.
Huda. vt scz nō inuoluat ob-
scuritātē h̄boz. sed dicat ver-
ba vt intelligat̄ p̄ctm̄ suū cū
circūstāijs saltē necessarijs.
¶ Discret̄a vt maiora cū ma-
iori pōdere dicat. vl̄ nō plu-
ra simul. s̄ distincte loq̄ndo
et dicendo numerū si fieri vel
scire potest. Ut etiā vt discre-

ro et sufficiens ac perito p[re]fesso
ri confiteat[ur] p[ec]c[at]a sua. **Lib[er]**
voluntaria non coacta timo-
re verbor[um]. vt pueri. vel timo-
re penar[um] t[em]p[or]aliu[m] vel infernali-
um p[ri]ncipaliter. ¶ **Verecūda**
vt erubescat et nō se iactet vel
mente glori[et] p[ro]pter seculi va-
nitate[m] aliqua[m]. et p[re]cipue ibi
confundat[ur] ratio[n]e respectu di-
uine maiestatis offense. ¶ **In**
tegra. vt nihil retineat de his
q[ui] p[re]misit. p[re]cipue de mortali-
bus. ¶ **Secreta** vt nō publi-
ce sed occulte sacerdoti dicat
peccata sua q[ui] cum possit ab-
soluer[et] ¶ **Lacrimabilis** vt do-
leat de peccatis p[re]missis. et de
testat[ur] ea salte[m] intellectu rōis.
¶ **Accelerata**. vt q[ui] cit[us] p[ot]est cō-
misso p[ec]c[at]o p[re]fiteat[ur]. hoc tamē
est de bene esse. ¶ **Fortis**. vt
nihil dimittat p[ro] verecundia
¶ **Et accusans se et non ali-**
os. nec in confessione se excu-
set et alios inculpet. ¶ **Et sit pa-**
rere parata. i. adimplere peni-
tentia[m] sibi iniunctam. et face-
re ea que habet necessario fa-
cere. vt aliena restituere si ha-
bet et h[uius]m[od]i.

¶ **Finit pars sc[ri]ptura lib[ri] p[ri]mi**
que est de scientia que requi-
rit in p[re]fessore.

Incipit pars

tertia p[ri]mi lib[ri] d[e] bonitate cō-
fessoris. et h[uius] decem. §. Et p[ri]o
q[ui]l[ite]r p[re]fessor duo d[icitu]r h[ab]ere. scilicet. tiorē
dei. et zelū aīarū. §. i.

E bona

Dicitur p[re]fessoris i[n] se[ri]e in ex-
ercitio talis officij di-
cit Aug. de pe. di. vi. ca. Qui
vult p[re]fiteri. Sacerdos ante
quē statuit oīs languor i[n] nul-
lo illorum sit indicandus q[ui]
alio iudicare est promptus.
Judicans enim alium qui ē
iudicandus condemnat seip-
sum. cognoscat igitur se et pur-
get in se q[uo]d videt alios sibi of-
ferre. Curet vt a se p[ro]iciat
q[uo]dquid in alio damnosum re-
perit. animaduertat q[uo]d de[us] q[uo]d
dicit. Qui si ne peccato est ve-
strū et ē. iō enim liberauit pec-
catricē. quia nō erat qui p[ro]i-
ceret lapidem. quō lapidaret
qui se lapidandū p[ro]nosceret.
Nullus em̄ erat s[ed] p[ec]c[at]o. in
quo intelligit oēs fuisse reos
nā venialia peccata sp[iritu] premis-
tebant[ur] p[er] ceremonias. Si q[uo]d
q[ui] p[ec]c[at]um in eis erat criminale c[on]-
rat. Deiores g[er]i s[unt] sacer-
dotes se p[ri]us nō edificātes

Tercia pars libri primi

illis q̄ dñz obſuabāt iſidijſ
fm em Aug. Tho. ⁊ Alber
audiēs p̄ſſiōz cū p̄ſcia mor
talis p̄ci mortalit̄ peccat. tñ
effectū ſacramenti p̄fert cum
ſacrō. ſi non eſt p̄ciſus vel
ſuſpenſus q̄tūcūq; alias ma
lus. Uñ Aug. i. q. i. c. dictuz
ē a dño. Numeri ad Aaron.
Vos ponite nomē meū ſup
filijſ iſrl. ⁊ ego dñs bñdicaz
eos. vt grāz traditā p̄ miniſte
riū ordinatū trāſſūdāt hoīb.
Nec volūtas ſacerdotz p̄deſ
ſe vel obelle p̄t. ſz meritū bñ
dictionē poſcēt. Qd̄ at̄ d̄r ea
dē. q. Remiſſionē p̄ctōz non
dant auari ⁊ ſilia. itelligit̄ fm
glo. vel ſimplicit̄ d̄ p̄ciſis. vel
ſi intelligat̄ de toleratis. tales
nō dant ex merito vite. i. non
ſunt digni dare.

Duo q̄ debet h̄ſe p̄ſſor.

Ebet at̄ p̄ſſor p̄ci/
d p̄ueh̄ſe duo. ſ. timo
rē vñ ſiat circūſpect⁹
⁊ zelū aīaz vñ ſit ſollicit⁹ cir/
ca ea q̄ neceſſaria ſūt. Quātū
ad p̄mū p̄ſiderare d̄z q̄ ip̄e eſt
mare enēū in tēplo dñi vbi la
uabāt ſacerdotes ⁊ leuite aīa
lia offerēda in ſacrificiū. vñ
ex immūdicijſ a q̄b̄ illa ab/
luēbant efficiebant immūdi.
Unde Bre. in paſtorali dicit

q̄ ſit p̄ lerūq; vt anim⁹ paſto/
ris audita tentatione ouis et
ip̄e tēte. Et ideo cū timore et
tremore debet poni. ⁊ non ſe
ingerere. ⁊ cū leuitate ⁊ cū riſi
bus inſtare. Unde in figura
moysi vt d̄r Ero. xxxviii. ſec
labiū enēū de ſpeculis mulie
ruz in q̄ lauarent̄ ſacerdotes
ſactaſanctoz ingreſſuri. ⁊ ſig
nificat ſcripturā. vbi ſūt exem
pla ſanctaz animaz. ad quas
debet ſepe inſpicere ad vidē
dum maculas ſuas ad intel
ligēdū inſidias diaboli. Uñ
ſubdit Greg. vbi ſupra. Nec
nequaq; ſunt timenda paſto
ri. qz deo p̄ſante cūcta ſubtri
luer. tanto facili⁹ liberaſ q̄s
a ſua. q̄nto miſericordi⁹ tenta
tione fatigat̄. Quātū ſo ad
zelū d̄c Bre. q̄ nullū ſacrifi
ciū ita deo acceptū ē vt zelus
aīaz. Et fructū h̄mōi oſtēdit
Jac. v. c. vbi poſt p̄mulgati
ones p̄ſſiōis dicit. Qui cō/
uertit fecerit p̄ctōzem ab erro
re vie ſue. ſaluabit animam
eius a morte. et caritas ope
rit multitudinē p̄ctōz. Non
aut̄ min⁹ trahunt ad deū per
confessionē anime quādo di
ligenter ſit q̄ p̄ predicatorē
moderno tēpore. vt experien
tia docet. debet ergo non itar

dare q̄ vocatur ad hmōi.
¶ Quo se h̄re debeat p̄fessor
erga penitēte. ⁊ de q̄bus in-
terrogandū est in p̄fessione. ⁊
ibi plūs decē p̄ceptoz d̄calo-
gi. ⁊ plūs septē p̄ctōz morta-
liū. ⁊ q̄ in p̄fessioe tria debet
observare interrogando con-
fessor. §. ij.

¶ Icit Au

gusti. de pe. di. vi. ca.
i. post mediū dicens.

Diligēs inq̄sitor subtilis in-
uestigator sapiēter ⁊ quasi a-
stute interroget a p̄ctōre. qui
forsitan ignorat vel p̄ verecū-
dia vellet occultare. cognito
q̄nt crimine varietates ei? nō
inuestigare dubitet ⁊ locū et
t̄ps ⁊ c. q̄b cognitis adsit be-
nivol? parat? corrigere. ⁊ se-
cū on? portare. h̄eat dulcedi-
nē in afflictōe. pietatē in alte-
rius crimie. discretiōz ī varie-
tate. adiuvet p̄fiteē orādo et
alia p̄ eo bona faciendo. sp̄ in-
uet leniēdo. p̄solando. sp̄ez p̄
mittēdo. ⁊ cū op? fuerit etiaꝫ
inreppādo doleat loquendo.
instruat opando. sit p̄ticeps
laboris si vult esse particeps
gaudiū. doceat p̄suerantiam
Hec angu. ¶ Ex his verbis
Aug. patz q̄ nō sufficit audi

rep̄fessionē corz q̄ sibi dicunt
a p̄ctōre ⁊ ip̄z n̄ interrogare. nī
si eēt p̄sona in his bene p̄itaz
sciētificata q̄ sufficiēte scit di-
cere que optet. Sed cū p̄sōe
cōiter sint grosse in istis. etiaꝫ
ille q̄ sūt in alijs negocijs mū-
di vel sciētijs acuti. Jō per-
mittendū est dicere vnicuiq̄
id quod vult. ⁊ eo ordine quo
vult. ⁊ de p̄ctis q̄ p̄ se sufficiē-
ter dicit nō est itez interrogan-
dus. ne molestes eū in q̄ non
optet. Sed si aliq̄d nō bñ in-
telleris. p̄cipue de mortali-
bus faciat sibi itez declarare
vt meli? itelligat. De his p̄o
q̄ n̄ plene dixit. puta qz n̄ di-
xit circūstācias necessarias l̄
numez interroga eū de his vt
plene dicat q̄ntū est necessari-
um. De illis p̄o peccatis q̄ n̄
dixit. nec scit p̄ se dicere inter-
rogacum.

¶ Quo ordine fieri debeāt in-
terrogatōes. ⁊ de q̄b.

Ed Ray. ⁊ Host. i sū-
f ma dicūt q̄ interrogati-
ones fieri debēt de sep-
tē vicis capitalibus ⁊ eozuz
sp̄ebz ⁊ filiabz. de q̄b h̄ēs. s.
diffuse. i. ij. pte. p̄ totū. nō ī ē
interrogandū d̄ oībz. sed pl?
⁊ min? s̄m p̄ditiōz p̄sonarū.
Sicut aut̄ q̄ p̄fiteē nō habet

Tertia pars libri primi

necesse tenere magis vñ or-
dinē q̄ aliū dicēdo pctā sua.
ita nec p̄fessor interrogādo. m̄
ad meli⁹ memorie p̄mēdādū
de q̄b⁹ d̄z interrogare. ⁊ de q̄-
bus iā interrogauit ne āplius
habeat triplicare p̄gruū ē te-
nere aliquē ordinē. ⁊ si placet
interrogare de decē p̄ceptis.
q̄ p̄tinent in istis s̄lib⁹. Unū
cole deū. nec iures vane p̄p-
sum. Sabbata sc̄ifices. ha-
beas in honore parētes. Nō
occisor eris. fur. mech⁹. testis
iniquus. Nō vllī nuptaz. nec
rem cupias alienā. Declarati-
onē hor⁹ versuū habes infra
Post s̄o interrogatōem sup
decē p̄ceptis pueniēs erit in-
terrogare sup septē vicij⁹ ca-
pitalib⁹. q̄ in s̄ p̄su p̄tinentur
Ut tibi sit vita sp̄ salūtia vi-
ta. In ista dictōe salūtia sunt
septē l̄re. a q̄b⁹ incipiūt noīa
septem capitaliū vicioz. Per
S̄o intelligitur supbia s̄b
q̄ p̄phendit vana gl̄ia. Per
A auaricia. Per L fetida lu-
curia. Per I inuidia. p̄ B gu-
la. Per I ira. Per A accidia
S̄z aneq̄s interroget de pec-
catis prius querat de excōi-
catione maiori. ⁊ si inuenit eū
aliqua snia irretituz. si habet
autoritatem super hoc absol-

uat prius. Si vero non ha-
bet autoritatem remittat ad
eum qui potest eū absoluerē.

¶ In interrogatiōib⁹ ficiēdis
tria debent obseruari.

Ho. in. iij. dic q̄ p̄fē-
sor tria debet observa-
re in interrogatiōib⁹ ficiē-
dis. ¶ Primiū est q̄ nō intro-
get oēs de oib⁹. sed interroge-
tur p̄sone de pctis q̄ cōsueue-
rūt repiri in hominib⁹ illius
p̄ditionis ⁊ status. vt stipen-
diarj de rapinis ⁊ incendijs
Clerici de symōiaz horis ob-
missis. Adoleſcentes de luxu-
rijs ⁊ hmōi. Unō a p̄ncipio
p̄fessionis decens est interro-
gare confitētē de cōditōe sua
de exercitio ⁊ statu an cleric⁹
an laicus. an solutus vel p̄iu-
gatus. ⁊ hmōi. vt prudenti⁹
inde possit formare interroga-
tiones. Et q̄tū est ip̄s q̄ se-
cerit vltimā p̄fessionē. ⁊ si se-
cerit penitentiā sibi in iun-
ctam. Et vtrum in statu gra-
tie vel peccati moralis.
¶ Secūdū quod debet obser-
uare confessor est vt interro-
gentur ipsi a remotis de pec-
catis. ⁊ in genere. non in vlti-
tima specie ⁊ modo pecca-
ti subito. Ut si nesciebat

tale pctm ꝓmittere illd addi/
 scat. ⁊ sic ducat in tērationē.
 Verbi grā. Si fatef se ꝓmi/
 sisse viciū luxurie. nō statim i/
 terroget ꝓfessor si seipm suis
 manibꝫ polluit. ⁊ hmōi. sꝫ ita
 paulatim interroget de mō ⁊
 circūstātijs talis pcti ꝓmīf
 si ⁊ hmōi. ¶ Tertius est qꝫ in
 pctis carnalibꝫ non descen/
 dat nimis ad ꝓticulares cir/
 cūstātijs non necessarias. qꝫ
 hoc est seipm in tentatōz idu/
 cere. ⁊ ad inuentionem pctō/
 rū docere eos qꝫ ignorāt. ⁊ ali/
 qñ postea talia referunt i pla/
 teis in derisum ⁊ scādaluꝫ sa/
 cerdotū. ꝓbi grā. Si vir fa/
 tet polluisse mlierē extra vas/
 debitū. nō vltē qꝫrāt ꝓfesso/
 res i qꝫ ꝓte corpis ⁊ quō. qꝫ iā
 bz vltimā spēz pcti. Alia ve/
 ro turpitudines qꝫ miseri ho/
 mines inueniūt. ipimet si vo/
 lunt exprimant.
 ¶ De circūstātijs pctōꝫ. ⁊ ibi
 ꝓlus eaz. ⁊ qꝫ circūstātie sunt
 in qñtuplici specie. sꝫ.

Ed nota

i qꝫ ꝓfessor nō solū dz
 interrogare d mortali/
 bus. sꝫ etiā de circūstātijs qꝫ
 aggrauāt vel allentāt. Unde
 Inno. in. c. omnis. dꝫ ꝫ. ⁊ re.

dicit. Sit discretꝫ sacerdos ⁊
 caue ꝫ more ꝓiti medici su/
 ꝫinfundat vinū ⁊ oleum vul/
 neribꝫ sauciati. diligēter in qꝫ/
 rens pctā ⁊ eoz circūstātijs
 qꝫbus diligēt ⁊ ꝫudentē i/
 qꝫ sitis intelligat qꝫle ei debeat
 ꝫbere ꝫsiliū. ⁊ cuiusmodi re/
 mediū dbeat adhibere diuer/
 sis vtendo expꝫmentis ad sa/
 nandū egrotū. hec ibi. Ad il/
 lud facit qd dicit Aug. de cir/
 cūstātijs pctōꝫ. de ꝫ. di. v.
 c. ꝫsideret qꝫlitatē criminis i lo/
 co. in tꝫ. in ꝫseuerātia. in ꝫso/
 ne varietate. qꝫli ꝫ fecerit intē/
 tōne. ⁊ de ipiꝫ vicij mltiplici
 executōne. Dis ista varietas
 ꝫfiteā ē ⁊ deſcenda. Nolēdū
 est nō solū qꝫ peccauit. sꝫ qꝫ se/
 ꝫute ⁊ grā ꝫuauit. doleat ali/
 oꝫ vitā in sua fuisse corrup/
 tā. sꝫ suo exemplo. ⁊ cōmoduz
 qd dedisset ꝫimo suo exem/
 plo bono. doleat de tristitia
 quā intulit bonis peccando
 ⁊ de leticia quam eis non ad/
 hibuit. hꝫ Aug. Que oia itel/
 lige ꝫm qꝫ declarātur hic. Il/
 las aut circūstātijs qꝫ trahūt
 pctm in alteram speciem op/
 tet necessario confiteri scdm
 Tho. Alib. ⁊ alios doctores.
 Alias em circūstātijs ꝫfite/
 ri. cuz sint pctā vēialia ꝫfecti

Tercia pars libri primi

Circūstancie
propter
orj ē huius. nō tñ ē necessariū
Pe. d. pal. i. iij. dis. xvi. dic. q.
nūer. circūstanciarū pphedit h
dñi. Quis qd vbi p qd qd
auxiliū. cur q mō qñ. Rey. hō
addit octauā. s. qñes. 7 vbi i
fñ dñi qd auxiliū. ipe dic p
qd. Dicit q qd p varietate p/
sonar. 7 stat etatis sapie 7 or/
dinis. et sic fuit grauissimum
pctm ade. qz qnto gā altior
tāto casus gñior 7 ingratiu/
do maior. Quid. vtz malum
qz phibitū. vel ex genere suo.
vtz mortale vl veniale. an oc/
cultū vel manifestū. 7 qñm
ad hāc p dñōz gñl fuit pec/
catū chayn qz ade. quantitas
em generis homicidij grauior
est pctō gule vl supbie. Ubi.
qz i loco sacro graui peccat.
Per qd. quia traxit alios ad
peccādū. qd est ppriū diabo/
li. vel qd posuit mediatores
ad malū ppetrādū. qz pctōz
illoz est princeps. vl cū qbus
p qd. 7 p qd. Quoties nō so/
lū qntū ad pñtudinē s; etiā
qntū ad nūer. q numerus re/
fert ad actionē. nō ad obiec/
tū actōis. vbi gñ. Si hō in/
iniusta pñtatione accipiat
saccū plenū mille florenis. est
em vñ furtum. Si aut tres
florenos accipiat diuersi acti

bus successine erūt tria furtā.
qz i ipso actu ē pctm sp eēntia
lic. 7 iō nō p vñ eē i plurib;
actib;. Cur. An ex ifirmitate
vel ignorātia vl elatōe. vl qñ
intentione fecerit. qz mortalia
pctā trahunt spēm a fine. iō h
diligēter est explicandū. Qui
em furat vt mechet magi di/
cēd ē mech qz fur. 7 tñ vñ
pctm ē i vno actu. s; hñs plu/
res deformitates. Quo mō.
naturalī vel innaturalī. qz sp
ē gñl i eodē genere. s. agēdo
qz patiēdo. Qñ. si i sacro tpe.
puta dieb; festinis vl alio tpe
7 de pseuerātia i pctō.

Circūstancie pctōz pñtēde
sūt in multiplici genere.

De decla

a rationē huiusmodi
scz qñ circūstancie
peccatoz sunt confitende. sic
dicit Pe. de palu. Circūstan/
cie sunt in quintuplici genere
Prime sunt que nō allentant
nec aggrauant. sic ille q nullā
importāt pñientia vel dis/
eōuenientia ad rōnem. nec ex
se nec ex suspitōe. vt furari cū
manu dextra vel sinistra. et
istas pñteri est supflū. Se/
cunde sunt que allentant. scz
que important pñientiam

ut facere malū ex bona inten-
tione vel ignorātia. et istas p̄fi-
teri ē: p̄fectū. nisi ticeret scā/
dalū p̄fessor. Tercie sūt q̄ im-
portāt discōueniētiā ex suspi-
tione. ut furari multū. et istas
cōfiteri est p̄fectum. quia ag-
grauāt p̄ctm̄. nisi imineret p̄-
iculi sui vel cōfessoris vel al-
terius terrij. Sed q̄ nō mu-
tant specie nec aggrauāt i in-
finitū nō ē necessariū eas p̄fi-
teri s̄m Tho. Sed Pe. dic.
q̄ p̄nis ista sit cōis opinio.
tutior tñ est alia. s. ut p̄fiteant̄
eas. s. cū notabilr aggrauant
ut furari cētū multo grāuius
est q̄ furari vnā. Quarte sūt
q̄ aggrauāt et mutāt speciem
nō tñ in infinitū gūat ut qū
vtrūq̄ est veniale. vel qū pri-
mū est mortale. scdm veniale
ut in speciebus gule. q̄rum vna
aduenit alteri. et sunt qñq̄ ve-
niales et quādoq̄ mortales.
et istas confiteri n̄ ē necessari-
um. nec illud est p̄ hoc qd̄ dic̄
Tho. et cōmuniter alij. s. q̄ q̄
mutāt specie necessariū sunt
p̄fiteēde. q̄ loq̄t̄ de illis q̄ sūt
mortalia. Rō aut̄ quare nō ē
necessariū eas p̄fiteri ē ista. q̄
circūstantia est p̄fiteēda neces-
sario. nō q̄ mutat speciem. ut
patet in veniali. sed quia mu-

tat in infinitū. ut patet i mor-
tali. Sed circūstantia non
mutans in infinitū nūq̄ ag-
grauat in infinitū. quia intē-
dit penas et nō extendit. Ex-
tensio em̄ est infinita nec pōt
crescere. sed intensio est finita.
et semp pōt crescere. Nulla ḡ
talis q̄ non mutat seu aggra-
uat in infinitū est necessariū
p̄fiteēda. Quinte mutant et
qñq̄ aggrauāt in infinitū. ut
quādo veniali actui puta ad-
gulam studiose p̄parataz ad-
ditur ebrietas vel notabilis
anticipatio hore in ieiunio si-
ne causa. Sed vtz in religio-
so sit mortale qd̄ alteri est ve-
niale. dicendū q̄ nō. puta di-
cendo verbū ociosū et hmōi.
nisi spēm mutaret. q̄ nubere
vl̄ velle nubere qd̄ secularibz
nō ē p̄ctm̄ si ḡ fiat causa pro-
lis generande. vel veniale p̄-
pter voluntatem est mortale
religioso p̄fesso. clerico vel or-
dinato. quia sacrilegiū est. nō
autem primi motus luxurie.
furti vel inuidie. quia nullus
vouet se non habiturum pri-
mos motus qui non sunt in
nostra potestate. Hec Pe. de
pal.

Circūstātie q̄ trahūt p̄ctm̄
ad aliud gen^o sunt p̄fiteēde.

Vñ nō p̄fiteant̄ p̄ctm̄

Aggruas ordo bonū nō ē rā p̄nā temp^o

luta p̄filla mōd^o culp^o q̄ nō ē stat^o alij

conditio m̄p̄. etas et p̄māta s̄p̄s

Tertia pars libri primi

T nota fm Tho. in q̄
e dā epla q̄ ille circūstā
tie dicunt trahere pec
catū ad aliud gen^o. z iō d̄ ne
cessitate p̄fitende q̄ hñt sp̄a/
lem repugnātiā ad aliqd̄ p̄ce
ptoz dine legis Sicut furtū
simplr repugnat huic p̄cepto
nō furtū facies. Si vero fiat
furtū in loco sacro circūstan
tia loci illa repugnantiam h̄z
ad aliqd̄ p̄ceptorum qd̄ est
de veneratione sacramentoz
z addit noua species peccati
z sic de alijs

¶ Peccatū p̄missuz die festo
trahit ad circūstātiā aliā.

Icit Rico. de lyra sup
d Exo. q̄ p̄ctm mortale
p̄missum die festo ha
bet specialē repugnantiaz ad
p̄ceptū de sc̄tificatione festozū
z sabbati. qz magis ē op^o ser
uile op^o p̄cti q̄ op^o manuale
Opus aut̄ fūile ibi phibet z
sic ē mortale vltra p̄priā d̄for
mitatē sue materie Ex h̄ q̄ cō
mittit i die festo h̄z aliq̄s d̄for
mitatē quā oportet confiteri
z in fine dicit idem Tho. qd̄
illud qd̄ d̄z. circūstātiās non
trahentes p̄ctm ad aliud ge
nus siue specie n̄ ēē d̄ necita
te p̄fitendas. nō ēē referendū
ad nūerū p̄ctoz z eiusdez spe

ciei. qz numeruz tenet p̄fiteri
si pōt. qz non est vnū sed ml/
ta. z hoc nota diligēter.

Nota tertio q̄ cū cogita
tio cū deliberatiōe rō/
nis in actū p̄cti morta
lis. s. deliberādi illū actū age
re. ēē absq̄ ope sit p̄ctm mor/
tale. iō ad singulas p̄ctoz spe
cies post p̄ctā opis interro
ga etiā de p̄ctis cogitationū
illi^o p̄cti m̄. z de p̄ctis or̄. et
cū op^o alicui^o p̄cti z delibera
tio mentis ad illud agenduz
absq̄ ope sit eiusdem speciei
specialissime. h̄z differt f̄z ma
gis z minus. vel p̄fectū z im
p̄fectum. qz. s. maius p̄ctm est
inope q̄ in sola cogitatione
iō etiā de circūstātijs h̄mōi
cogitationū interrogādū est
puta si dicit penitēs se p̄fēsis/
se cogitatōibz luxuriosis. qz
hoc pōt ēē multiplr z i diuer
sis speciebus. iō interroget̄ d̄
q̄litate iparū cogitationum.
vt si deliberauit tale peccatū
p̄mittere cū soluta. qz tūc for
nicatio est si ipse solutus est.
aut cū p̄iugata. qz tūc adulte
rium est. aut cū p̄sanguinea.
quia tūc incestus est. z sic d̄
alijs luxurie speciebus. z alio
rum viciozum.

¶ Peccatuz diuiditur in tria

Ro aliqñ declaratioe p
 p dictorum nota qd dic
 Tho. i. q. xij. q. pñ
 diuidit p h³ tria. scz pñ cor
 dis oris et opis. nō sicut p di
 uersas spēs ppletas sic dif
 ferūt speciebos et leo et capra
 sed sicut p diuersos gradus
 peccati. sicut dom⁹ in funda
 mentū diuidit in parietes et
 tectū sicut in spēs incōpletas
 Cōsumatio igit^r peccati est i
 ope. vnde pñ opis h³ spe
 cie ppletas. Sed pma incho
 atio ei⁹ est qñ fundatio i cor
 de. Scdus gradus ei⁹ est in
 ore. fm em q h³ in mente p
 rūpit facile ad manifestandū
 pceptū cordis. Tert⁹ grad⁹
 est i cōsumatioe opis. Patz g
 q hec tria prinēt ad vnā pfe
 ctā spēs. cū ab eodez motuo
 pcedāt. Tractū⁹ enī ex eo q
 appetit vinctā pñ turbat
 in corde. scdō i pba pñ elio
 sa pūmpit. tertio pcedit ad
 facta iuriosa. vt pūssionem
 et hmoi. et sic d alijs qbuslibz
 vt de luxuria. Rec tñ sic itelli
 gendū ē pñ cordis eē spēs
 incōpletas. qñ nō sint morta
 lia imo qñ i eis ē cōsensus de
 liberati⁹ ad act⁹ q de se sunt
 pñ mortalia. tales cogitati
 ones sunt pñ mortalia. et si

non ita gñia sicut pñ opis
 vt dictū est Et qñ simul sunt
 cogitatio cū locutioe et opere
 vnū est pñ. vt pñ de luxu
 ria et alijs pñs. Qñ pñ qdā
 tpe deliberat fornicari. et alio
 tpe diuerso et distāti fornica
 tur sunt duo peccata morta
 lia. ¶ De declaratioe vero mo
 rosa aliqd dicitur suo loco.

¶ Regule qñq cognoscendi
 pñ mortale a veniali.

D cognoscendū pñ qñ
 a pñ ē mortale vñ vñ
 ale nota qñq regulas
 ¶ Prima est. quādo amor vñ
 affectio ad aliquā creaturā. s.
 se vel aliā tñ crescit vel etiam
 magnus q in eo cōstituit vñ
 mus finis. id est q nec actu.
 nec habitu ordinat illam cre
 aturā. aut eius dilectioez aut
 etiam seipm fm deum. et vel
 let cū tali creatura contenta
 ri. et nō curaret deū offendere
 aut ei⁹ pcepta trāsgredi pñ
 illā creaturā. ita q ibi ē aliqñ
 pñp⁹ dei. si nō ē formal. ta
 men interpretatiuus. et ē frui
 tio creature. quā pponitur
 creatura deo. vnde cuz aliqñ
 vellet hīc cum creatura semp
 manere. nō curādo de eterna
 beatitudine. licet non sint sep

De declaratione

¶ Ista
 ¶ Ista dignitas
 habet pñ pñ
 hō pñ pñ
 17-18

Tercia pars libri primi

iudices de hoc interrogandi vlt
 tentandi. tamē tal' amor crea
 ture sp est pctm mortale. Qu
aut aliqs diligit aliquā crea
turā plus q̄ deuz. sed pp r b
 nollit deum offendere aut eo
 carere. nec eius amicitia pde
 re. talis amor creature nō est
 peccatum mortale. ¶ Secun
da regula satis pcor dat cum
pcedenti. s. cum notabilit cō
tra dilectiōez pxiū aliqd cō
mittit. tūc est mortale pecca
tū. qñ q̄o nō. tūc est veniale.
qñ q̄o aliqd fit 3 dilectiōem
dei p̄r attendi penes b qd re
pugnat charitativel amicitie
quā debemus ad deū h̄re su
per oia. qñ at aliqd fit 3 dile
ctiōnē pxiū p̄r attrēdi penes
ista p̄cepta legis natu rē. s. qd
tibi nō vis fieri alteri ne faci
as. et qd tibi rōnabilr 7 ex de
bito vis fieri. alteri facias. 7
pōt etiā attendi penes scan
dalum actiū qd ego infero
primo meo p mala exempla
sed inq̄ntū importat aliquid
3 dilectiōē. vel quantū sit il
lud scādalu ad hoc qd sit mor
tale non p̄cise determinatū
est. qz in modico facere 3 pxi
mū non ē mortale. aut i quo
scandalizare. vnde q̄libet at
tendat sc̄ipm qd sibi vellz fie

ri. et qđ sibi nollz fieri. z p qđ factū z non factū solueret in se et primū suū amicitia quā sil' hnt. ¶ Tercia regula quā/ do omittuntur pceptuz dei z ecclesie. vel legis nature. vl' superioris q pcepta sūt d nccē/ tate salutis. vel p votuz publi/ cū vl' puatū. vl' p iuramētuz licitū. z tunc ē mortale pctm. qñ pō citra tūc nō ē mortale. ¶ Quarta regl'a cū aliqd fit l' pmitit' vl' omittit' p cōsciam vere vel false dicentem aliqd pctm mortale: vel p cōsciaz pormidantem pbabiliter vel dubitative an aliqd pctm sit mortale. tunc semp est morta/ le. si cōscia non sit sufficiente instructa. ¶ Quinta regula d' actibus inuis manentibus qñ qdem solam habz cogita/ tionem de aliquo qntūcunqz turpez vl' malā absqz placē/ tia seu delectatōe vel cōsensu tūc nūqz est peccatuz morta/ le. vl' nullū. vl' veniale. Qñ pō est cōsensus in actū q cēt pec/ catū mortale. tūc sp est pecca/ tū mortale. quia de^o volū/ tatē p facto acceptat. qñ aut cum cogitatione aut cōplacē/ tia est delectatio mortosa in a/ liqz turpi. specialiter in libidi/ nosis. tūc est mortale fm di/

[illegible]

rtum Augustini esto q nō sit
psensus in actū. fm h̄ dictuz
August. iudiciū ē de pctis in
terioribz. Ad qd etiā facit di
stinctio sup̄ posita. de sensua
litate 7 rōne. 7 de pctis preue
nientibz 7 seq̄ntibz deliberati
onē. Applicādo igit̄ septē vi
cia capitalia q nō sp̄ sūt mor
talia. sed sūt male radices in
homie. ex quibz oriunt̄ ~~septē~~
venialia. *pr̄a*

Que debeat servare et scire
confessor vtilia et necessaria i
ipso exercitio confessionis. §.
iij.

Utra ex

cōicationē iur̄ cō
munis sciat cōfesi

for si penitens incidisset i sen
tentia cōstitutōis synodalis
ideo debet inuestigare de cō
stitutōibz illi? dyocesis. si q̄s
haberet. vel etia; puincie vel
legationis. Ut melius possit
penitentibz puidere diligēter
querat de numero peccati. q̄
tēs incidit in id vel illud. q̄a
homies sepe transcunt illud
leniter. et de circūstantiis nō
necessariis. 7 de pctō qd alte
ri iam rite p̄fessus est nō que
ras. cū nō teneat nisi in casu
in quo tenetur quis confessi.

one; iterare. de q̄ plene sup̄a
in titulo precedenti. Et non
solum de peccatis opere per
petratis. s; etiā peccatis cor
dis. et de numero eoz que p
sone p̄uipendūt interrogan
dum est. Et qz fm Tho. i. ij.
peccatū cogitatōis 7 operis
in eadē materia sunt vnius 7
eiusdem speciei. sed differunt
fm maḡ 7 min⁹. qz. s. pecca
tū opis est grauius pctō cor
dis. ideo etiā interroganduz
est de pctō specie 7 circūstan
tiis necessariis peccatoz cor
dis. verbi gr̄a. Si dicit se in
mente solū deliberasse mulie
rem cognoscere. interrogādū
est utrū solutā vel nuptā. vir
ginē vel aliam. et qua die. 7 h̄
quia ipse faciunt illud pecca
tum esse diuerse speciei. Et si
mulier est. facias eam ex trās
uerso stare nec faciem ei⁹ aspi
cias. quia facies earum ven
tus est vrens. vt ait prophe
ta. Sed nec virum decet fre
quenter aspicere in facie. ne
eum erubescere facias vltra
q̄ oportet. virosq; etiā gra
ues et sapientes dulcius et
vrbanius oportet reprehē
dere. Rusticos grossos ac y
dioras durius. ne peccata
sua paruipendant ex lenitate

Tertia pars libri primi

sermonis. Stimulatos vo
ex dolore et desperatione. Quicquid
que peccata commissa sunt gravia co
fortare et aiare expedit indu
cendo exempla David. Magda
lene. Pauli. Petri. latronis.
Et homines induratos et se exen
santes aggravare peccata eo
rum ostendendo eorum pericula. ex
emplo Eli. Saul. Jude et
homines qui se ipsos desperarunt.
Nota secundum B. Ube. li. 8. off.
ord. quod illoꝝ confessiones prius se
audire et liberari? qui magis idi
gere putant. vel quod raro veni
re solent. vel quod sunt extranei. vel
quia sunt in maiori statu. vel de
quorum confessione speratur vti
litas futura.

¶ Quomodo se habere debeat confessor
audiendo mulieres.

Idem dicit de audien
i tibus mulieres. caueant
ne nisi in publico au
diant. et nisi ab aliquo videant.
nec multum imorent nisi quantum
necessitas confessionis requirit. et
eis qui nimis frequenter confiteri
volunt assignet certum tempus extra
quod ipsas non audiat. nisi alius col
loquens se eis exponat. et sep
dure pbeis et rigidioribus cir
ca illas ponit quam mollibus. N
ille. Et hoc est illis qui quotidie
audiunt mulierculas. et faciunt

eis longas predicationes. unde
amittunt multum tempus et scandalum
sicut dicitur in ipso et in populis.

¶ Qualis et quanta debeat iungi
satisfactio seu penitentia a confessore
penitentibus. et quomodo se habere debeat
at penitentiam iniungendo. §. v.

Nota quod pro

n quilibet peccato mortali esset
regulariter septennis penitentia
iniungenda seu imponenda.
ut habetur. xxij. q. i. ca. predicā
dum. in glo. et. xxij. q. ij. ca.
hoc ipsum. et. §. sequenti. quod
servabatur antiquitus. et ista
septennis penitentia magis vel mi
nus aspera secundum varietatem cri
minum maior vel minor et
circumstantiarum et propinquitatis erat
quod ut dicit Hieronymus. Apud deum
non tantum valet tempus mensura quam
doloris. nec tantum abstinencia ci
vium quam mortificatio criminum.
de pe. dist. i. c. mensura. Sed ho
die penitentia omnes sunt arbitrio co
fessoris taxande considerat. cir
cumstantiis criminum et personarum
et hominum. extra de pe. et re. c. de
quod. Dicit enim Leo papa. xxvi.
q. vij. c. Tempus penitentis tue
moderationis arbitrio sunt
constituenda. putat diversorum
años prosperet et duos Ray.
Buil. et Spe. in suo rectorio.

hoc tenent. ⁊ general' consuetu/
do sic se habz. nec est id qd dicit
Greg. de pe. di. v. c. falsas pe/
nitētiās dicim' qd nō fm au/
toritatez scōrōz parz p q̄litate
criminū ponūt. Hoc em̄ in/
tellige fm Ray. cū sine neces/
sitate rōnabili dimitterēt pe/
nitētiā antiq̄e tate. Nā vl/
tra illā cōem p̄niam septēnez
p q̄libet pctō mortali i gene/
re ponūt alie p̄nie maiores l'
minores p certis pctis put
habēt in diuersis capitul' de
cretaliū ⁊ decretoz. q qz cōit'
nondant hic non pono que
pleni' habēt in sūma p̄fesso
rū. li. iij. ti. xxxiij. q. cxxv. tit.
de pe. ⁊ re. vbi ponūt casus.
xvi. de h̄mōi. q Est aut' satis
rōnabilis cā nō dandi h̄mōi
p̄nias indispōitio penitētiū
⁊ etiā aliqñ nō sufficeret tps
vite. Nam ⁊ Ray. ⁊ Hostiē
dicūt. dz cōfessor talem dare
p̄niam quā verisiml' credat il/
lū implere. ne ip̄am violādo
deteri' sibi cōtingat. q si ma/
gna pctā p̄misit. ⁊ dicit se pe/
nitere. s3 nō posse aliquā du/
ram p̄niam facere. animet cū
ad h̄ p̄fessor ei oñdendo gūi/
tate pctōz. ⁊ p̄ p̄nias p̄nias pe/
nax sibi p̄p̄t debitarū. ⁊ sic
tandē iniūgat ei p̄niam quā

libet sulcipiat Et si sacerdos
nō pōt gaudere d' omimoda
purgatōe ei'. saltē gaudeatq'
liberatū a gehenna transmit
tit ad purgatoriū. Itaq' vt
dicit Hosti. cōfessor nullo mō
d'z pmittere pctōrez despera
tū a se recedere. ar. xvi. q. vi.
p'sbyr. sed poti' iponat eiaū
p' n'r. vel aliud leue. z alia bo
na q' fecerit. vel mala q' tolera
uerit sint ei i' p'niaz. Lancoz.
Tho. in hoc. Hoc tū sane in
tellige. viz si ipm als peniter
et dicit se patū facere qd de
bet sed h' on' p'nie sufferre nō
posse. tūc pp' h' q'ntūcūq' de
liq'rīt nō debz dimitti sine ab
solutōe ne desperet. S'z si di
cit se nō posse dimittere odiū
vel caste viuere. vel alienum
nō velle restituere. vel artē di
mittere quā sine mortali pec
cato exercere non potest. vel
aliud h'mōi. cu'z possit. nullo
mō debet absolui fm Tho.
Pe. de pal. z Alber. q' vt dic
Breg. xi. q. iij. c. Tūc vera est
absolutio sacerdotis. cū inte
rim sequit arbitriū iudicis. i.
dei. qui nunq's absoluit impe
nitentē. de pe. disti. i. c. nemi
nem. Sacerdos autem nul
lam debet cōmittere falsitatē
in sacramētis veritatis. vñ z

Tu soti ei malitia horu obliuond fuit illuora
 magnu fira apleto brunt obliuond fuit horu
 magnu f absorbit voluptate magna pntu
 malitiam apleto longa vū pht cotuaz
 gtrarys mndi

Tercia pars libri primi

de pe. di. v. c. ffes nros amo
nemus vt falsis penitētis a/
nimas laicorū decipi nō pati
ant. falsas pñias dicit cū sic
agit de vno vt nō recedat ab
altero. Ulex si tal pñm pure
vult pñteri. d.3. audiri ei? con
fessio. vt d. extra de pe. z re. c.
q. qdam. z sibi aliqd debz in
iungi. nō tamen absoluendo
eū. sed ei declarando q. ppter
hoc nō est absolutus. sed tamē
satisfaciat pcepto ecclesie an
nual pñssiois fiende. z horre
tur eū q. faciat oē bonū quod
pñt. vt de? cor eius illustret ad
pñiam. vt d. de pe. di. v. c. fal
sas. z sic nō ē dimittendus sine
pñssione ne desperet. q. si in
stet p. absolutiōe oñ dēdo scā/
dalū et desperationem si non
absoluat nullo mō debz ei as
sentire. l.3. tamen ei declarare
q. fieri nō pñt. nec iuuaret euz.
Et si pmanet in scandalo nō
est curandū. quia est scanda
lū phariseorū. xi. q. iij. ca. inter
verba.

¶ Qualiter se habere debeat
confessor penitētias iniūgen
do penitentibz.

¶ A imponēdo pñias
i ne vilescat autoritas
eccleie arbitretur cōfel
sor. et ne pñas clauū pñenat.

de pe. di. i. c. sūt q. arbitrant. l.
di. c. absit. z. c. si q. ppostera.
minus malum est si qñq. cō
tingat errare q. erret dando
nimis parua q. nimis mag
nam. vt dicit Chryf. xvi. q.
viij. c. alligant. q. vt ibi d. me
lius est reddere rōnez deo de
nimia misericōdia q. de nimia se
ueritate. Si em̄ benign? ē de
us. vt qd. sacerdos vult eē au
sterus. exemplū habemus a
xpo. vt dicit Ray. Qui nulli
vnq. grauē imposuit pñiam
sed dixit. Uade z ampli? no
li peccare. z ad hoc maxie d.3.
attendere confessor excidere
ab eo causas z occasiōes pec
catorū. puta si conuersatio ei?
cum aliquo vel aliqua est oc
casio ei alicui? ruine. debet i/
ponere sibi q. dimittat si pñt
z h mōi. de pe. di. iij. c. satisfi
ctio. aliqui imponere pñt ei lo
ci mutatiōz q. ei ē ad scanda
lū si fieri pñt. di. lxxi. c. valet.
Aliquādo tñ res sic se bñt q.
fieri non potest.

¶ Cōtraria pñia debet impo
ni delicto.

¶ Tē imponēda ē peni
i tētia pñia ad malū qd
commisit fm Ray. vi
delicet. Supbo opa humi
lia. Sulofo ieiunium. Quaro

elemosine et bñdñ. qz pñia. cō
trarijs curant. d. pe. dñs. q. c. ij
Nō intelligi si credit illū vel
le et posse pñcere. Hoc em̄ est
ad bene eē imponere magis
istam q̄ illam. Itē si ē negli
gens ad audiēdū pñū dei si
bi pōt iniungere s̄m Joh. q
audiat certū numerū pñicati
onū. Debet tñ cauere pñessor
ne det male pñiam p̄ quaz fiat
alteri pñiudiciū. puta si seruo
iniungat lōga pegrinatio. vñ
ieiuniū plixū. ita q̄ e⁹ dñs re
cipet detrimentū de seruitio
suo. si etiā imponderet pñior
daret multas elemosynas da
bit de bonis viri si paraferna
lia non habet.

¶ Pro peccato occulto nō dñ
dari manifesta pñia.

Item p̄ pñtō occulto
nō ē manifesta pñia i
iūgenda. s. tal. vt pos
sit inde oriri aliq̄ suspitio pec
cati pñissi.

¶ Nota s̄m Jo. an. su
per cle. dudū. de sepul.
sup pñbo audire q̄ pñs
debet sacerdos ipōere pñiaz
q̄ facere absolutionem a pec
cat. qd̄ pbat ex ipō textu cle.
q̄ pñs loquitur de pñia iniū
genda. postea de absolutione
tū etiā ex rōe. qz cū absolutio

fit p̄plementū et forma i pñia
pñs dñ; eē satisfactio q̄ est pñ
materialis pñie. saltē in actu
ali p̄posito. vt exp̄ssa satisfac
tione q̄ dñ iponi p̄ sacerdotes
acceptet eam penitēs sic con
fessus ē. et doluit. et inde seq̄t
absolutio. Sed pñiū dñ eē
cēl. c. si. vbi dñ q̄ archiep̄i pñt
in visitatōe absolueret et pñia
iponere. ḡ h̄ de necessitate nō
p̄cedit. qz tñ cōiter fit pñium.
vt scz pñs absoluat et postea
iniungat penitentia quocun
qz fiat. vel ante vel post suffi
cit. Presupponit em̄ confes
sor illū h̄re p̄positū eam facie
endi q̄ sibi iniūget cū ipm pe
niteat. Scd̄ Jo. si penitētē
absoluis cui⁹ generalē pñessu
onē audiisti. absoluas eū et
a penitētijs oblitis iniūctis
ab alijs sacerdotibus. et si ali
qrū pñiarum iniunctaz me
mor sit q̄ nō impleuerit eas.
si iudicaueris expediens cō
mutes eas. nisi eēt in casu a q̄
non posses absolvere.

¶ De permutatione peniten
tie habes supra titulo p̄cece
denti. ca. finali. vbi etiam m̄l
ta de satisfactione.

¶ Memoriale dñm peniten
ti circa penitentiam facien
dam.

Tertia pars libri primi

C Autū ē etiā sibi decla-
rare ⁊ promittere q̄ si
aliq̄ die ex obliuioe vel
ex negligentia dimitteret pe-
nitentiā ipositā. puta ieiuni-
um vel orōnes. ⁊ hmoi. q̄ pos-
sit alia die cōmutare. Et fm̄
Pe. de pal. cōsulendū ē diuici-
bus et nobilibus q̄ q̄rāt p̄ci-
patōez bonoz q̄ sūt in religi-
onibz. in q̄bz sunt ⁊ plures pe-
nalitates q̄s alibi. ⁊ maḡ dō
accepte. ⁊ q̄ in p̄niam ipōna-
tur eis q̄ nō solū q̄ faciēt p̄ se
ip̄os. s; etiā q̄ pcurabūt ab a-
liis. ⁊ oia q̄ruz specialit̄ sunt
participes. Dicit etiā Pe. de
pal. in. liij. q̄ debet p̄fessor cū
minorem penitentiam debi-
to ipōnit innotescere ei q̄ illa
penitentia sibi imposita non
ē digna. ne decipiat putans
sufficere. sed q̄ deberet p̄ q̄li-
bet mortali septennem agere
penitentiam. quam si hic nō
p̄ficiet ī purgatorio luet. Si
tamen per illam declaratiōez
crederet eum incidere in de-
sperationem. non debz sibi h̄
dicere.

¶ Quid fiendū quando peni-
tens non confitetur peccatū
aliquod mortale qd̄ confes-
sor scit esse in eo.

D E p̄fessore autē q̄ nō cō-
fiteat aliqd̄ mortale qd̄
nouit de eo p̄fessor ex
eo q̄ non reputet illd̄ p̄ctm̄.
Dicit Boff. in q̄libet. ix. q̄ si
est certū illud eē mortale tūc
q̄cūq; p̄fessor dz ei facere con-
fiam de eo. cū confessor ordi-
netur ad vtilitatē ei⁹. Sed v-
tilitas eius est q̄ sciat statuz
suū. nec debet eū absoluerē s;
reputare eū idignū ⁊ idispo-
sitū ad recipiendū absolutōz
dū manet in tali statu. S; si
dubium est utrū sit mortale.
et op̄iones sunt doctorum
diuerse. vīcz utrū sit licituz e-
mere reddi⁹ ad vitā. tūc aut
confessor est ordinari⁹ eius.
ita q̄ tenet cōfessionem eius
audire. ⁊ tūc si sit op̄inōis il-
li⁹ q̄ illd̄ nō sit p̄ctm̄ dz eū ab-
soluere simplr̄. Si at̄ credit
q̄ sit p̄ctm̄ debet ei facere cō-
fiam q̄ confitens se diligen-
ter informet de illo facto vīcz
sit p̄ctm̄. sed dato q̄ ille nō vel-
let recognoscere illud eē pec-
catū. nihilo min⁹ exq̄ est ordi-
nari⁹ tenet eū absoluerē nō
dz eū reputare inhabilem ad
absolutionem. q; h̄ ex errore
⁊ nō p̄terua op̄inōe p̄cedit.
Ordinari⁹ autē absoluēdo de-
bet seq̄ cōe iudiciū eccl̄ie. nō

suum. Si aut sit p̄fessor dele-
gat⁹ q̄ in nullo tenet p̄fitenti
nisi velit. si credit illd̄ eē mor-
tale non debet euz absoluerē.
q̄ ex miravolūtate dependet
vt absoluat vel dimittat. d̄z
em̄ seq̄ p̄p̄riū iudiciū in ab-
soluendo. ⁊ peccaret si absol-
ueret. Nec Boss.

¶ Sacerdos d̄z soluere vel li-
gare tripl̄r. ⁊ de mō ⁊ forma
absoluerendi. §. vi.

Qua^a tan^a

n de fm Ray. q̄ sacer-
dos d̄z soluere vel li-
gare tripl̄r. Uno mō p̄ osten-
sionē. i. ostēdendo solutū vel li-
gatū. ligatū dico cū nō absol-
uit. licet em̄ sit p̄ctōr p̄tritiō
nē a deo absolutus. tñ in sa-
cie eccl̄ie adhuc manet ligat⁹
⁊ sic intelligitur. c. q̄ntūlibet.
de pe. dis. i. Alio mō ligat sa-
cerdos dādo p̄niam ad quā
obligat p̄ctōrē. ⁊ soluit cū pe-
nā sibi debitā dimittit. vl̄ ad
sacramēta admittit. d̄ pe. dis.
i. c. multiplex. Tertiō mō p̄ ex-
cōicacōez ⁊ absolutiōez ab ea.
xi. q. iij. ca. nemo fit. tñ fit fm
Pe. absolutio a peccatis rea-
lit̄ p̄ ministeriū sacerdotis. n̄
q̄dem p̄ncipaliter ⁊ autorita-
tine. q̄ hoc est p̄p̄rium dei.

de pe. dis. i. c. v̄bū. Nec soluz
ostēsiue. q̄ ⁊ h̄ faciebāt sacra-
veris legis siue testam̄ti. nec
solū dep̄catiue. q̄ sic magis ab-
solueret bon⁹ laic⁹ q̄ malus
cleric⁹. n̄ soluz p̄ tritiōnem
p̄fitentis. q̄ tñc nūq̄ q̄s effi-
ceret ibi d̄ attrito p̄tri⁹. Sed
op̄at instrumentalit̄ absolu-
tio ad remissionē disponēdo
ad gr̄am. ⁊ nisi opponat ob-
staculum fit de attrito contri-
tus. ⁊ iam p̄tritiō adauget ḡ-
tiam. Nec Pet. de pal. Lui-
p̄cor. Tho. ⁊ fit h̄ virtute cla-
uium q̄ dicunt plures in effe-
ctu. quia vna est p̄tās discer-
nendi. alia diffiniendi. Una
tñ ē essentialit̄. sc̄z potestas in-
dicandi in foro anime collata
a deo. ⁊ in anima impressa in-
delibit̄ p̄ susceptiōem sacer-
dotij. Nec Pet. Scdm̄ f̄o
Ray. nota q̄ triplex est iudici-
um. sc̄z d̄i. petri ⁊ celi. In pri-
mo absoluit p̄ctōr p̄ p̄tritiōz.
In sc̄do. i. iudicio Petri. id ē
p̄fessiois p̄ absolutiōem. si tñ
pus sit absolut⁹ a d̄o salte or-
die alioq̄n n̄. vñ d̄z. xxiij. q.
i. c. manet petri p̄uilegiū q̄
ex equitate fertur iudiciū.
In tertio. i. iudicio celi. i. cu-
rie celestis absoluit p̄ appro-
batōez. de pe. di. i. nūq̄d cayn

Tercia pars libri primi

Alto mō et alijs p̄bis d̄r tri-
plex iudiciū. Primū d̄i. secū-
dū petri in ecclia militanti.
tertiū sursum in ecclia triūphā-
ti. ¶ Primū ē q̄ de^o mundat
aiam in p̄triciōe. et hoc p̄cedit
reliq̄ duo. s̄ tūc dignitate et ef-
fectu. est ei ille q̄ claudit et ne-
mo ap̄it. aperit et nemo clau-
dit. ¶ Scdm̄ qd̄ sequit̄ p^o il-
lud est iudiciū sacerdotis qui
auctoritate clauis ligat et sol-
uit eo mō quo paulo ante di-
ctū est. ¶ Tertiū qd̄ sequit̄ est
iudiciū approbatōis. s̄. cele-
stis curie et angelor̄.

¶ Forma verborū absoluen-
di penitentem.

Itē Pe. de pal. q̄ hō

q̄ ignorat vtrū vnq̄

fecerit vnā p̄fectaz cō-

fessionē. expedit q̄ in oī p̄fel-
sione sacramentali p^o oīa sua
petā sp̄alit̄ enumerata seq̄t̄
ḡnāl̄ clausula. s̄. De oībz alijs
mortalibz et venialibz p̄fessis
et non p̄fessis ac oblitis dico
meā culpā. et sic seq̄t̄ absolu-
tio. et hoc valebit ad remissio-
nem culpe et pene etiam mor-
talis. et scite ac etiaz oblite. ad
quam tū non tenebat̄ al̄s in
speciali p̄fiteri iterū. qz. s̄. suffi-
cienter confessus est.

¶ De forma p̄boz q̄ requirū

tur in absolutiōe.

¶ Prima aut̄ absolutiōis

f̄ fm̄ Tho. in tractatu

de forma absolutiōis ē

hec q̄ntū ad substantiā. Ab-

soluo te. et p̄suevit ad dī ego. et

a peccatis tuis. et si nō dicere

tur subitelligeret̄. quia ei ī sa-

cramētis p̄ba h̄nt efficaciaz

ex instōne dīna. tenenda sunt

determinata p̄ba p̄sonantia ī

stītiōi diuine dicent̄. Que

cunq̄ solueritis. et ista verba

pueniūt ego te absoluo. Idē

Inno. et Hosti. Et meli^o ad-

dit fm̄ Pe. de pal. ab oībz

p̄ctis tuis q̄ dicere a peccatis

tuis p̄fessis et oblitis. et meli^o

d̄r ab oībz p̄ctis q̄ cōfess^o es

in generali vel speciali d̄ q̄bz

intendis. ¶ De ista et alijs for-

mis diuersis absolutiōis ab

excoīcatione et peccatis dicet̄

infra ī fine interrogatorij. So-

let at̄ papa aliquā tāraz facere

gr̄iā q̄busdā vt ab oībz cēsu-

ris et penis simpl̄r iuris et ab

hoīelatis possit absolui ī fo-

ro saltē p̄scie. et tūc p̄fessor p̄t

ista forma vti quā a curia ro-

mana habui et vsus sum.

¶ Forma absolutiōis ab oī-

bus cēsuris et penis tā a iure

q̄ ab hoīelatis.

¶ Plenitudie p̄ctis

¶ Ita forma absolutiōis habet n̄ 32^a
417 r 21 § 2

aplice cuius auctoritate p

```
sen
```

ti gero. Absoluo te ab oib^{us} censur^{is} ecclesiasticis s^uis et vinculis exco^mmunicationu^m. suspensionu^m et interdicti. et ab homine q^{ui} a iure laic^{us}. necnon ab oib^{us} negligent^{is} et defectib^{us} commissis in sacramentor^{um} admistratione. officijs. actib^{us} tuis vel nomine tuo factis/ supplendo so^luta aplice sedis clemencia/ oes defect^{us} eoru^m de. Ab oleo et oem macula infamie et inhabilitat^{is} unde cuq^{ue} dictu^m. dispensos te cu^m sup^{er} o^{mn}i irregularitate symonia in ordie. et b^{en}eficio actiue vel passiue q^ucuq^{ue} occasio vel etia^m circa te i collatoe ordiⁿis et alioz sacramentor^{um} s^uis seu commissis. Restituo et habilito te ad statu^m fam^{il}ie honores et executionem officiorum ecclesiasticor^{um} q^uocunq^{ue} ac ad omnes q^uo^{modo} dignitat^{is} et honor^{um}. ad b^{en}eficia ecclesiastica habita et habenda. et tibi his q^u habes et nouo p^{ro}uideo relaxando tibi fructus q^uos male p^{re}cepisti. seu lesa p^{ar}tia ex eis de ac alia q^u in ludo ex successione ac al^{ia} ad te p^{er}uenerunt que subiace^{re} restit^uti vage in forma plenissima. In no^{mn}e pa^{tris}. et fi^{lii}. et sp^{iritu}s s^{an}cti. ame. Si at aliq^{ui}s dubitat an p^{ro}st^{itu}t^{us} exiga^t

forma absoluendi necessaria q^ua sede aplice h^{ab}et p^{ri}uilegiu^m q^u in articulo mortis d^uratat sel^u possint absolui et h^{ab}ere plenam remissionem o^{mn}is suoz peccaminu^m. i. a culpa et a pena ut alij exp^{re}mit. R^{es}pondetur s^{en}t^{en}tia q^u a m^{ag}is^{tris} et in c^{on}cilio p^{ro}stantiensi q^uo basilien^{si} dictu^m fuit q^u non sed sufficit q^u ea oia et singula faciat p^{ro} q^uo p^{re}fata indulgentia datur. put^{et} in bullis vel p^{ri}uilegijs taliu^m exp^{re}mitur. Nec putet aliq^{ui}s q^u q^u in articulo mortis fuit semel absolutus plenarie. et vsus est semel illo p^{ri}uilegio q^u postea in alio articulo mortis vti illo iterum valeat. nisi papa latior^{is} auctoritate daret^{ur} dat q^u ponit q^u in articulo mortis d^umtat semel. et ita r^{es}sum est i c^{on}cilio p^{ro}stantiensi alio a clarissimis viris p^{ro}lib^{is} de h^{ab}ere requisit^{is}. Nec miru^m. quia p^{ri}uilegiu^m d^u indulgentijs tantu^m valet vel dat q^urum sonat. n^{on} aut^{em} ext^{ra} di^u debet vltra. ¶ Quid fiendum q^u p^{ro}fessor absoluit penitentem de quo non debuit.

Ed q^u d^u p^{ro}fessore q^u absoluit p^{ro}st^{itu}t^{us} de q^u n^{on} debuit a ut ex i^{ur}is^{criptura} t^{er}cia vel p^{ro}ced^udia vel festinat^{io}ne

Tertia pars libri primi

vel hmoi. et confessor postea ex-
perit se errasse. nūquid teneat cō-
fiteanti B dicere. Rūdetur fm
oēs q̄ confessus excusatus est et
corā deo absolutus. interī q̄
nescit. l. confessor n̄ dicat. qd̄ ḡ
faciet. Collatio facta fuit d̄ B
cum multis notabilibus do-
ctoribz theologie i p̄cilio ba-
siliensi. Hā qdā dixerūt q̄ cō-
fessor d̄z autoritatē a supiore
impetrare absoluendi eū. et si
sine magno scādalo fieri pōt
vocare nō absolutū et sibi di-
cere ac eū absoluerē p̄ audi-
tā confessione. vel si magnū scā-
dalū timeret absolutus eū ab-
sentē. si ab vltima confessione ad
huc sperat eē in grā. Aut et a-
lijs placuit si notabile scāda-
lū tineret. sūmo sacerdoti deo
committat. et solā p̄dignam pe-
nitentiā p̄ ei⁹ negligētia pagat
confessor. p̄sertim qm̄ mltitudo
sic ē neglecta. vel mlti eoz dū
stāt a loco vbi ē confessor.

¶ Quid de confessore q̄ nō intel-
ligit penitentē.

¶ Quid etiā sentiendum
q̄ est d̄ eo q̄ confiteat. et confes-
sor nō intelligit eū aut
ex dormitōne. aut ex iperitia
vel distractōe nimia. vel sili-
causa. Rūdet Johā. de bar.
theolog⁹ antiqu⁹ doctor in q̄

libet suis. Sacramentalis ab-
solutio perigit confessiōz. Dis-
vero confessio importat reuela-
tionē q̄ nō pōt eē sine relatiōe
vni⁹ et p̄ceptiōe alterius. cū
ergo alterz istorū deficiat. s. p̄ce-
ptio sacerdotis in p̄fato casu
de illo p̄ctō n̄ credo eē confessi-
onē. et p̄ p̄ns nec impendi ab-
solutionē. Nec ille. Sz istud
videt debere intelligi vbi ob-
audita sunt p̄ctā gūia q̄ sunt
de necessitate salutis p̄fiteāda
nō de alijs que cadūt sub p̄si-
lio. et vbi talia modica obau-
diuntur raro ab eo qui alias
noscit p̄sonam debet confessor
facere iterare ea que ex sōno n̄
intellexit.

¶ An penitens teneat iterare
pniam ei iniūctam in peccā-
to mortali factā i toto l'i pte. et
an dicta pnia talr facta ei va-
leat i foro militat⁹ eccie. s. vi.

Trumwe

v ro pniam seu satisfac-
tionez impositaz per
absolutionē debitam in pec-
cato mortali factā. vel in pte
teneat hō iterare. Sup hoc
sunt varie opinionones. In B
tñ omnes p̄cordāt q̄ satisfac-
tio facta in mortali ita n̄ va-
let. sicut nec alia opa facta in

mortali valēt ī foro dī ad tol-
lendū v'l minuendū debitū pe-
ne p pccis. ad qd ordiat oīs
satisfactio. qz cū n̄ sit ibi ami-
cicia cū deo n̄ p̄tē acceptum
tale op⁹ dō sic factū. S3 vtz
valeat in foro ecclie militāis
ita q nō teneat eā iterare. ī h̄
ē varietas opinionū. 7 aliqui
dicūt q teneat iterare. qz cuz n̄
potuerit satisfacere deo n̄ eti-
am potuit satisfacere sacerdo-
ti. q in psona dei sibi illud in-
iunxit. Sed Pe. taran. 7 Jo-
hā. parisiens. vident simpliciter
dicere sine distinctione q
talis nō tenet iterare tales sa-
tisfactiones. qz satisfecit in fo-
ro ecclie militantis in q̄ date
sunt. 7 vbi n̄ indicat d̄ dispo-
sitione interiori. Idē vident
sentire Vinē. in speculo hysto-
li. ix. 7 d. Annibal. in. iij. Et
p̄ista opinione videt satisfacere
ip̄positio septēnis pnie. q̄
reglarie fiebat p q̄libet mor-
tali antiquus. vt. xxiij. q. i. c. p̄/
dicandū. Et h̄isile est q̄ ī tā-
to intervallo aliqd mortale cō-
mittebāt. vñ si op̄uisset itera-
re fuisset laqueum imponere
aiab. Tho. vero cū Albert. ī
iij. distinguunt de satisfactō-
ne. dicit em̄ q qdam sunt sa-
tisfactiones in q̄b remāet ali-

qd effectus in satisfactōibus
etiā postq̄ actus satisfactio-
nis transit. vt ī ieiunio rema-
net corp̄is maceratio vel de-
bilitatio. 7 ex elemosina sube-
diminutio. 7 tales satisfactio-
nes ī pccō n̄ op̄t̄z ītare. qz qn/
tū ad illud qd ex eis remanet
p pniām seq̄ntē accepte sunt
Alie h̄o satisfactōnes sūt q̄ n̄
relinquūt effectū in satisfacti-
one. postq̄ trāsīt actus sic in
orōne 7 h̄mōi. Actus em̄ ite-
rior q̄ totalr trāsīt nullo mō
vivificat. vñ op̄t̄et q̄ tales sa-
tisfactōes iterent. Eādē opi-
nionē t3 Pe. de pal. magi de-
clarās. dicit em̄ q̄ in satisfac-
tōibz h̄mōibz effectū dereli-
ctū post op⁹. vt elemosyna p̄-
uationē eris. ieiuniz corp̄is
debilitatōz. 7 h̄mōi. si postea
peniteat et p̄seueret. sicut bap-
tismal character habet effectū
recedente fictione. sic et istud
derelictuz ex sacro qd op̄at ex
ope op̄ato icipit valere ex se-
q̄nti ei⁹ approbatiōe 7 sacer-
dotis ratihabitōe. cū illuz h̄e
penitet. 7 n̄ ex simplici vivifi-
catōe. qz op⁹ op̄ans mortuū
nūq̄ vivificat. 7 sic illa peni-
tētia satisfactio. nō solū in foro
ecclie s3 etiā in foro dī quan-
tū ad illud derelictum. vt nō

Tercia pars libri primi

oporteat iterare sic ieiunium
elyna et hmoi. Sed si non hz
effectum derelictum ut oratio. ta
lis pnia facta in mortali nul
lo modo satisfacit. qn hic vel a
libi oporteat satisfacere. qd vi
detur intelligendum in foro dei.
qn nec rone ipsius opis cum fac.
nec rone derelicti. cum postea
penitet eum cum non habeat effec
tum derelictum. sed in foro ecclesie
satisfacit. qn non est necesse eam ite
rare si vult eam in statu salutis
postea penitendo. sic necesse ha
bebat ipsam implere cum fuit si
bi imposita. Un idem Pe. dicit
paulo superius. qd qm homo est de oibz
bus peccatus et confessus. et acci
pit pnam cum absolutioe. si re
ciduans pagat eam in mortali
ipse qd dem se liberat ab inun
ctioe sacerdotis. nec incurrit
peccatum inobedientie qd i.urre
ret si eam non perficeret. qd non est
fortius vinculum confessionis qm
dei vel ecclesie. Sed in morta
li existens implendo preceptum dei. s.
de honore parentum. vel preceptum
ecclesie. ut de ieiunio et elemosi
na. ab illo absolute se liberat.
q. 7c. Hec Pe. Cum q pnia in
iuncta ordinata ad tollendum
vel diminuendum debitum pe
ne tpalis. talis q pnam sibi i
positam non habentem effectum

derelictum ut orationes perfecit in
mortali. si reuertit ad pnam.
et eadem morit in statu gratie. ex
q illam non iterauit. cum per
ipsam nihil sit solutum de debito
pene tpalis soluet eam in pur
gatorio. nisi palia bona hz sa
tisfaciat. qd si non reuertat ad
pnam. qui pnam perfecit in
mortali quacumq. sine habentem
effectum siue non habentem
derelictum soluet illud debi
tum in inferno sep. sicut ille q
morit cum mortalibus et venia
libus. de vtriusq. soluet penas
eternam in inferno. Quamuis
esset p veniali debeatur pena
tpalis q sine hz. tñ p accidens
est q veniale puniatur in infer
no pena eterna. s. rone status
qd in inferno nulla est redem
ptio. Non enim est ille stat? expia
di culpam ad quam sequitur pena.
et ideo sp remanere culpa venia
li durat et pena. Ita tenet tho
mas i. iij. di. xxij. Sed de pe
na tpali debita p mortali p
contritione Pe. 8 pal. sic decla
rat in quarto. Peccator postq
est deo reconciliatus est debitor
pene finite non qualitercumq.
soluende. sed in statu gratie in
q soluz est deo accepta. Alio
qn est debitor pene tante qm
ta meret culpa. et illa est infu

nita. Un̄ p̄cōr̄i p se debebat
q̄dem pena infinita si erat in
mortalī. s; mutata fuit in tpa
lem. supposito q̄ p̄seueraret ī
amicitia. Accep̄tauit em̄ de
absolutiōz a pena et̄na. 7 im/
positiōez pene finite sub p̄di/
tione si in gr̄a fieret. Et si gr̄a
q̄re de^o magis accep̄tauit ab/
solutiōz a culpa sine cōditōne
q̄ absolutiōez a pena. dōm ē
q̄ culpa trāsīt 7 macula tran/
sit. 7 gr̄a in momento aduēit.
sed satisfactio futura est. Fu/
turis aut̄ solet cōditio appo/
ni. nō aut̄ p̄n̄tib; nec p̄teritis
vel si apponat̄ certa est. qz si
est in gr̄a p̄t̄ic nō pōt eē sine
gr̄a. Jō remissio culpe fit si/
ne p̄dictiōne. vel fit simplr. qz
p̄dictio existit. ¶ Un̄ sic p sa/
cramentū n̄ remitteret culpa
nisi adess; gr̄a. sic n̄ postea p
satisfactiōez remittit̄ pena ni/
si adsit gr̄a. Talis ḡ dimissa
culpa puniet̄ ī inferno pena
īfinita. nō p̄p̄t cōmutatiōez
finite ī infinitū. s; qz debitor
ē pene īfinitē. ex q̄ non soluit
penā finitā sub p̄dictiōe q̄ obui/
t. sicut p̄dens p̄uilegium cle/
ri incidit d̄ foro meriti ad fo/
rū sanguis. sic q̄ decliat forū
eccl̄ie icidēs ī mortale ad for/
iusticie exterminātis inuenit

penā et̄nā. Hoc q̄d dicit̄ Pe/
trus videt̄ intelligēduz de eo
q̄ p̄niam iniunctā nō hūtem
effectū derelictū factā ī mor/
tali scito ab eo. vel de quo du/
bitabat p̄tēnit iterare. vel et̄
cū credit vel dubitat se debe/
re iterare ex negligētia dimittit.
7 ex labore recusans hic 7
ī purgatorio facit̄ emēdā dō
S; si q̄s dimittit̄ iteratiōem
tal̄ p̄nie ex īpossibilitate. qz ei
deficit t̄ps. vel credit se eaz se/
cisse ī statu gr̄e. vel si fuerit
ī mortali cognito ab eo. vel
etiā si scit se eā fecisse ī mortā/
li iterare facit̄ p̄ aliū quē cre/
dit bonū. v̄l etiā si nac p se n̄
p̄ aliū iterat̄ credit sibi suffice/
re ad salutē q̄ impleuit sibi i/
iūctā. intēdēs q̄ hic min^o fe/
cit satisfacere ī purgatorio. 7
sic deo facere emēdā p̄ h̄mōi
omissionem talis non dam/
natur. Unde 7 ipse Pe. dicit̄
dist. xlv. q. ii. q̄ q̄ facit̄ p̄niam
iniunctam ī mortali p se pro/
tanto non tenet̄ iterare. quia
potest ī purgatorio satisfacere.
Et si dicitur q̄ videtur in/
cōueniens q̄ tantum q̄s pu/
niat̄ p peccato dimisso. sic p
nō dimisso. qz pena et̄na. sic
n̄ videt̄ ī aliq̄ p̄fuisse p̄tr̄itio 7
p̄fessio. Rūdet̄ Pe. q̄ licz tū

Tertia pars libri primi

puniat extensiuē nō tñ intēsi-
ue. sic p vno pctō ita diu q̄ p
mille. sed n̄ tā acerbe. Si etiā
ptē pnie fecit. s. in statu grē. et
vñ dies remāsit p illa die. et
nā luet penā si nō penitet. ta-
men nō tā acerbe ac si nunq̄
ptit⁹ nec p̄fessus eēt. nec i a/
liq̄ satisfecisset. alio peccatum
rediret. Hec Pe.

¶ Remediū tut⁹ siue p̄siliū
dandū penitenti qualiter p̄fi-
cere debeat penitentiā sibi
iniunctā. et q̄ pnia debeat si
bi dari securior.

¶ Ita tñ q̄ duz q̄s facit
n pniā sibi iniūctā; si
labat i mortale. q̄uis
bonū sit q̄cūq̄ p̄fiteri. tñ cū
p solā p̄ritōz pctm̄ dimittat
et grā restituat q̄cūq̄ ipse p̄te-
rit. etiā anteq̄ confiteat. p̄se-
quēdo dictā pniā. etiam
si sit talis pnia q̄ nō reliquat
effectū post se in foro dei rea-
liter satisfacit. qz in statu grē
est vñ in nullo tenet iterare.
Ad tollendū autē om̄e dubiū
tut⁹ videt q̄ p̄fessor et si dat
pnias diutinas det pnias vt
iciuniorum. elemosinarum.
pegrinationum. et h̄mōi. put
requirunt pctā. nō tñ iniungat
diutinas pnias orationū. et
p̄cipue his de q̄b̄ potest du-

bitari de reciduo

¶ De celatione cōfessionis. et d̄
pnia sacerdotis cōfessionem
reuelantis. s. viij.

Stat tho

n mas in. iij. disti. xxi.
q̄ audies p̄fessionē te-
net celare audita in ip̄a. qz in
sacramētis id qd̄ gerit extēus
est signū ei⁹ qd̄ gerit interi⁹.
vnde sicut deus hōi p̄fidenti
tegit pctm̄ interi⁹. ita et sacer-
dos debet celare extēius. vñ
tanq̄ violator est sacramen-
ti reuelator p̄fessionis. Est et
alia rō. quia scz p h̄ hoīes ma-
gis trahūt ad cōfessionē et sim-
plici⁹ p̄fident. vñ et si ex h̄ ali
qd̄ piculū futurū imineret. et
h̄ solū sciret p̄ p̄fessionē. vt d̄
heretico q̄ corrumpit fideles
vel de m̄rimonio illicito. qd̄
aliq̄ volūt p̄bere. vel de p̄di-
tōe ciuitatis fida. nō p̄p̄ hoc
d̄z reuelari cōfessio ad ipediē-
dū malū. vt q̄dam dixerūt. sed
falsuz est. Debet autē monere
eos q̄ p̄fiteat vt obuiet vel de-
sistat. et plato dicere q̄ vigilet
sup gregē suū. et h̄mōi. sine vl
la reuelatōe. hec Tho. Qd̄ si
iudex i q̄reret ab aliq̄ an sciat
aliqd̄ de illa materia p̄ cōfes-
sionem. vel per alium modū

Dicit Bui. q si non sit alio
mō declinare iniquū iudicē
p rñdere. nihil in de scio. qd
subintelligit vt hō. vel etiam
nihil scio p p fessionē. qz subin
telligit tibi reuelandū. Sic
exponit illud Dat. xxiij. ca.
De die illo ⁊ hora nemo scit.
nec fili⁹ hoīs. ⁊ subintelligit
reuelandū vobis. Pōt ⁊ hoc
variare hō. cū nō adducit in
testimoniū. nisi vt hō. Et iō
absqz lesiōe p scie pōt iurare se
nescire id qd scit tm vt deus.
Sed neqz etiā fm De. d pat
in. iij. dist. xxi. p lñiam vel p
ceptū cuiuscūqz supioris fa
ctū etiā pape sub pena excōi
catis nō licet reuelare cōfes
sionē. quia sigillū p fessionis ē
de iure diuino. ⁊ de necessita
te sacramenti. Papa aut licet
aliqñ dispenset in pceptis di
uinis vt i vof. qz redditio ē
de iure diuino. nō tm pōt dispē
sare in sacris. s. vt quis nō ba
ptizet vel pfirmet vel nō p fite
atur. Et q dicitū ē celatōz cō
fessiois eē de necessitate sacra
menti non sic intelligit qñ sit
verū sacramentū. etia⁹ si ipsa
p fessio nō celaret. qz vtiqz est
sacramentū etiā si sacerdos
reuelaret. quia nec sic est d ne
cessitate q deus tegat. q si n

satisfaciat deus non tegit sed
reuelat ad penam. aut si acce
dat fict⁹ de⁹ nō tegit ⁊ nihil/
ominus sacerdos tenet cēla
re. sed d celatio p fessiois de
necessitate sacramenti. qz na
tura sacri necessitat eū ad ce
landū. natura dico ⁊ qstū ad
id qd ē sacm. q sit in occul
to solus cū solo. ⁊ qstū ad id
quod est sacramentū ⁊ res. s.
pnia interior que etiā est oc
cultā. ⁊ qstū ad rem tm q ē
remissio p cōz. p q tecta sunt
peccata. ¶ Nota fm Pet. de
pal. quia quod dicit Tho. q
occultatio confessionis est de
essentia sacramēti. non sic ē i
telligendum q sit eius mate
ria vel forma eius. sed q est d
natura eius obligatio ad oc
cultationē. sicut si dicerem⁹.
de essentia leni est ferre sursum
vel d essentia matrimoniū est
reddere debitum. id est obli
gatio ad ipsum. Est autem
peccatū mortale reuelare cō
fessionem. quia est contra ius
diuinum ⁊ positium. vnde
et grauiter punitur ab ecclia

¶ Penitentia confessoris cō
fessionē reuelantis.

¶ Sacerdos reuelans cō
fessionem de iuranti.

Tercia pars libri primi

quo debet deponi. et toto tpe vite sue ignominiosus peregrinari. d. pe. di. vi. c. sacerdos. Sed fm. c. ois. de pe. et re. d. deponi. et ad agenda ppetua pnia in monasterio arto intrudi. sed fm. Hostien. faciet pnia certo tpe. et exinde aliam. Sed hec pnia imponenda est qñ qñ in iudicio conuictus de hoc vel fateat de iure. Nā al' in foro penitentie videt ee arbitraria. sicut pro alijs peccatis. Quāuis aut possit confessor de lnia penitentis manifestare eius peccatu aliteri fm. Tho. et Pe. nō tamen d. vti licentia tali. nisi ad euandum aliqd malū. tenet tñ illi cui aliqd reuelat de licentia penitentis illud celare. nisi forte pctōr velit q ille absolute et libere sciat. Lnia tamquam dat penitens confessor de reuelatione peccati quā tñcūq generalis non intelligitur nisi ad bonum confitētis. fm. Pe. d. pal. ¶ Sed nota fm. eundē q si iudex diceret alicui capto p maleficio. da licentiam confessori q dicat si tu es pfectus de hoc vel de illo. non tenet dare. nec ex B. cū debet haberi suspitio de delicto. quia forte B. facit p/

pter vitandū scandalū. sed et si daret lnia m. sic licentiatus non debet dicere peccatum illud si esset pmissum. Item si pcepit prelatus alicui cōfessori q diceret sibi peccatum alicuius qd est omnino occultum. etiam si cōfessus dedisset lnia illi q diceret non tenetur dicere neq obedire vt reuellet illud. quia platus nō ē iudex occultorū. imo etiam si confessus esset diffamatus d illo peccato. et p infamiā pueniret illud ad cognitiōem iudicis quāvis ipse pfectus inter rogatus a iudice siue plato tenet se manifestare. tñ pfectus eius etia habita lnia ab eo dicendi. nō tenet dicere iudici sibi precipienti vt dicat etiam si scit. nec d. qz fori nō sūt pmissēdi. scz pniales et pteniosus. Sed si confessor scit pctm alicuius non solū p cōfessionē sed etia p aliū modū. puta quia vidit vel audiuit p talem et talem modum potest dicere q illud vidit vel audiuit. dūmodo non dicat se scire illud per confessionem. nec refert vtrū pns p confessionē audierit. et postea p aliū modū sciuerit. reuēso. In q casu. scilicet si prius sciuit pec

catū ante p̄fessionē nō oportet q̄ p̄stet se nō recipere illud in p̄fessioe. q̄ sine p̄statiōe pōt dicere q̄tū scit extra p̄fessionē. nec tñ debet hoc dicere sine magna cā et rationabili. Item fm eundē Pe. cū p̄fessio nō auferat p̄fessori ius suum. nec p̄ferat ei ius nouum in alio foro q̄cquid videt cōfessori faciendum vel omittēdū p̄ bono ip̄ius p̄fidentis. l̄ p̄ bono cōi pōt facere l̄ omittēre. dū modo p̄pter hoc non reuelatur cōfessio ad qd̄ solū obligatur. licet al̄s illud non eēt facturū. Unde si p̄ cōfessionē pōis vel alteri scit abbas q̄ nō expedit pōi tenere monasteriū. et sit talis q̄ alias ad libitū pōt amoueri. expectet q̄usq̄ sine nota reuelatōis possit eum amouere. et tūc statim amoueat. cū enim ex audientia p̄fessionis nō obliget ad aliqd̄ nisi ad celandū et si obligaret ad aliqd̄ h̄ esset ad medendū aīe penitentis si cur medic⁹. absq̄ tñ reuelatiōe p̄fessiois. ex q̄ aliquē i cura suscipit tenet sibi dare r̄medū q̄ reciditū. et sic in p̄posito q̄cūto p̄t amouere amoueat q̄cū etiā sine h̄ amouere poterat. Si aut̄ tal̄ erat qui nō

sine iusta causa amoueri poterat cum audientia cōfessionis nullum ius sibi p̄beat in alio foro in quo non p̄stet sibi vt iudici amoueri nō pōt. Idē Tho. Item q̄ placet l̄niam intrādi ciuitatem siue villam subito dare p̄t ad libitū vel negare. licet alias nō esset negaturus p̄pter periculum quod ex sola cōfessione nouit negare potest. dū tamē ex hoc suspitio non oriatur. In occulto tamen semp̄ mori nēre pōt illum qui confessus est. quia hoc non est reuelare cōfessionem. Similr curatus p̄pter p̄fessioē pōt negare cōfessionem quando eam dare al̄s tenetur vt in pascate. al̄s sic dicens. Tibi non teneo nunc dare. non obijciens de crimine. cōfessor non p̄pter hoc dicitur reuelare cōfessionē. Sed si alicui p̄q̄renti p̄tra suū parochiale sacerdotē. quia non vult sibi dare eucharistiā. ip̄e sacerdos corā alijs dicens q̄ hoc facit. quia habet peccatum a quo nō p̄t absolueret. et ip̄e non vult ire ad ep̄um. hoc eēt reuelare cōfessionem. q̄uis ip̄e non intenderet hoc. quia grauitatez peccati expressit. Dec Petr⁹

Tertia pars libri primi

Et idē ē cū dicit se audiuisse
quādam nōiando eū. et nō absol
uisse. Sicut de epō q̄ p̄ p̄fessio
nē nouit corruptōez monial
que petit benedictionem. q̄
aut est casus in quo tenetur. et
tunc negare non debz. q̄ si p̄
confessionem eiusdez sibi cō/
stat. non tamen sibi constat ut
iudici i illo foro in q̄ sicut ab
ordinario mō asterij petit mo
nialibus bñdictiōez. et q̄libet
p̄ seip̄a. Si aut̄ h̄ scit p̄ p̄fes
sionē ei⁹ q̄ vidit. vel q̄ eā cor
rupit. non sufficient̄ cōstat et
si extra confessionez dicat. vñ
negare nō debet. Si autē ali
ter scit nō tenez bñdictiōez i
partiri. et p̄t sine reuelatiōe cō
fessionis negare. ita confiten
ti sicut non confitenti. Et qd̄
dictum ē de benedictiōe mo
nialiū. s. virginū idem ē d̄ bñ
dictiōe abbatissarū. vbi vir
gines cōiter bñdicūt s̄m q̄s/
dam q̄ dicūt q̄ licet aliq̄ pos
sit esse abbatissa vidua. sicut
Paula mater eustochij. tamē
absurdum eis videtur q̄ mo
nialibus bñdictis possit ab
batissa p̄esse carens illa bene
dictione. sicut etiam s̄m iura
p̄fessis nō debet nouitia p̄fer
ri in abbatissam. imo nec pro
fessam tacite nec expresse. de

elec. c. in dēnitatibz. i p̄ncipio
li. vi. quia tñ qd̄ nō ē p̄hibetū
cōcessum ē. iō videt q̄ bñdi
ctio abbatissarū quarūcūq̄
non requirat vīrginitatē ma
gis q̄ abbatum. cū non sit iu
re cautū. sicut de benedictiōe
virginum. Pe. de pal. Simi
liter q̄ hō hz liberam electio
nem p̄ solam cōfessionem. lz
p̄ solam p̄fessionem sciat ali
quem indignū ad p̄lationem
ad quā eligitur quē alias pu
tabat dignū non debet elige
re ex conscia sibi sic dictante.
quia eligendo sciēter dignū
vel indignum negociū ge
rit inter ipsum et deum. Tñ
pōt etiā ex his q̄ scit vt de⁹ iu
dicare. ita et in p̄posito. Sed
bene putaret q̄ pateret penas
iuris. puta q̄ esset p̄uar⁹ iure
eligēdi. et a fructibz p̄ triēniū
suspensus qui eligeret illum
s̄z nescit vt homo. quia d̄ his
que scit hō vt deus. solū deū
habet vltorem. non hominez
et hmōi. Pe. Quāuis aut̄ di
midia dō p̄fessionem non sit
ibi sacramentū. tenetur tamē
sacerdos celare. quia pars est
sacramenti. Pe.
¶ Qui teneantur ad sigillum
p̄fessionis. s. ix.

Scit pe

o trus de pal. vbi. s.
 q ad celādū p fessi
 onē tenet is q p fitef licite vel
 illicite. mediate vl imediate.
 Un̄ r nō sacerdos q i cāu ne
 cessitatis audit d mortalibus
 r venialib. Itē iterpres quē
 p se penitens adhibet. Item
 qui casum audit. Itē cui de
 licta cōfiteentis reuelat. Item
 q se cōfessorem fingit. Item
 q latenter abscondit? p fessio
 nes audit. qd est sacrilegiū. r
 iniuriā facit sacro. Item cō/
 fessor anteq̄ absoluat. r etia3
 qū non absoluit tenet celare.
 Itē nota q cū q̄s recipit ali/
 qd sū sigillo p fessiōis. q̄uis
 ei nō fuerit confessus. dicens
 illud. tamen d3 ita secretū te/
 nere ac si haberet in confessio
 ne. nō qdem rōne sacramen/
 ti qd ibi nō est. sed rōne pmissi
 si si pmissit illd sic celare. D^c
 fm Tho. r Pe. d pal. Dicūt
 tū Tho. r Pe. q homo n̄ d3
 aliquid de sacri recipe in cō/
 fessione. Addit q3 Pe. d pal.
 q q tradidit vel accepit i cō/
 fessione aliquid quod non est
 confessio. videt facere irreue
 rentiā sacramento cum nil sit
 eque celandum eo qd scitur

in confessione. Similiter cū
 q̄s accepit ab aliq p fessū reco
 mendās vt illud teneat secre
 tum tenet ad celandū. r fran/
 gens quodlibet istoz sigillo:
 rū siue secreti siue cōfessionis
 peccat mortaliter. Et tamen
 que quis recipit sū sigillo cō/
 fessionis. et non in confessiōe
 non plus obligant q̄s si quis
 iurat tenere secretum aliquid
 Unde cum aliquis qū iurat
 celare aliqd malū qd manife
 stando cum alijs possit impe
 diri. r illud malum aufertur.
 vt p ditiō aliq r hmoi. tenet
 manifestare non obstante iur/
 ramēto. xxij. q. iij. c. Inter ce
 tera. Ita et quod accepit sub
 sigillo confessionis et non cō/
 fessione.

¶ Ad que se extendat sigilluz
 confessionis. §. si.

Scit tho

o mas i. iij. q. directe
 nō nisi ad illa que ca
 dunt sub sacramentali p fessiōe
 Indirecte aut nō solū se extē/
 dit ad ea que audiuit sub cō/
 fessione vt pctā. s3 oīa alia p q̄
 possit pctōr vl pctū d p bēdi
 vt si dicerz q uō absoluit euz
 vel talem cuius impedimen/
 tū cognouit per cōfessionem

Tercia pars libri primi

solū. non ē talis vroz. nihilo/ minus alia etiā q̄ in p̄fessiōe dicunt nō p̄tinentia ad p̄fessiōē sūmope sūt celāda. tū p̄pter scandalū. tū p̄pter p̄nitatē q̄ ex p̄suetudine sequit̄ ad dicēdū audita i p̄fessiōe. Tho. Pe. de pal. melius p̄fēh̄ istā materiā dicēs q̄ directe 7 p̄ncipalr p̄ctā cōfessa 7 circūstātie in q̄ntū hmōi. 7 p̄sona tercia cū qua quis cōfitē se peccasse cadūt sub sigillo p̄fessionis. licet q̄dam s̄ negent q̄ p̄sona cum q̄ q̄s confitēse peccasse. q̄d tū ip̄e reprobāt. 7 q̄n p̄ locutiōez q̄ peccatis cōfessis p̄t deuenire p̄ se vel p̄ accidens directe vel indirecte. v̄l p̄ quēcunqz aliū modū in aliā quā cognitionem vel dubitationem vel opinationem vel suspicionem de confessione. l̄ in q̄ntū potest ei euenire detrimētū in aīa siue in corpe. siue in fama possessionibus v̄l amicis. v̄l p̄pp̄t s̄ scandalū in pp̄lo generari. vel cōfessio magis odiosa vel nimis dilata. v̄l magis onerosa vel min⁹ p̄ciosa reputari d̄; p̄fessor ab hmōi locutiōibz abstinere. et quia raro vel nunq̄s pōt cōtingere quī ex reuelatōe p̄ctōrū in confessione scitorum. 7

non p̄ aliam viā possit sequi aliq̄d de p̄dictis incōueniēti bus. q̄uis forte nulluz p̄tingat. debz multū cauere q̄ nō dicat peccata audita in p̄fessione q̄ntūcunqz generaliter loquat̄. v̄l quō dicat H. Pe. Et magister humber⁹ dic̄ q̄ cauendū ē ne vnq̄s dicat q̄s i sermone vel in alia locutiōe. Ego audiui hunc casū in cōfessione. nec vnq̄s etiā debz dicere q̄ in illa abbātia v̄l castro vel villa vel ciuitate in q̄ bus audiui confessiones sūt multa peccata. 7 hmōi. quia propter hoc credūt simplices q̄ hoc sit reuelare p̄fessionem q̄uis nō reuelē p̄tā verba Nisi ex hmōi locutiōe posset peccatū alicui⁹ dephēdi. dicēdo aut̄. Iste est mihi p̄fess⁹ sua p̄ctā. nō est reuelare q̄ nil ponit in palā. q̄ si dixerim⁹. q̄ p̄ctm̄ non habemus rē. S; dicēdo sibi fuisse p̄fessū de magnis 7 mltis p̄ctis s̄ ē reuelare p̄fessionem s̄m Per. q̄ Bona autē alicuius opa q̄ q̄s scit ex p̄fessiōe. puta q̄ est virgo. v̄l quia nunq̄s peccauit mortāl̄. 7 hmōi l̄ dicere. nisi q̄ ex s̄ q̄ vnus laudat q̄ hmōi q̄si alterius p̄ctm̄ reuelē cū nō laudat de eodē. quia

qđ de vno dicitur de alio negatur
dis. xxv. c. q̄lis. Un̄ si de duo-
bus cōfiteb̄ dicitur cōfessor q̄
est p̄go cēt statim suspitio cō-
tra aliū si idē nō diceret. Un̄
Pe. d. pal. ista dicitur et m̄ḡ hum-
bertus dicitur simpl̄r abstinēduz
ab h̄mōi locutōibz. addēs eti-
am q̄ cōfessor debet cauere ne
vn̄q̄ p̄ aliqđ gen^o pcti ostē-
dat cōfitei minore familiari-
tate vel signū mioris dilecti-
onis. Alia q̄ dicūt in cōfessio-
ne nec pctā. nec valētia duce-
re in manifestatōz cōfitei. pu-
ta q̄ in tali terra sūt bona vi-
na n̄ cadūt s̄ sigillo cōfessōis
¶ Quid fiendū qñ cōfessor in-
diger cōsilio sup vno cān.

¶ Ita etiā q̄ qñ cōfessor
n̄ indiger cōsilio alterius
nisi habeat l̄niam a cō-
fitei de p̄sona manifestan-
da dicitur loqui ita obscure et cau-
te et a remotis vt nullo modo
cōsulens vn̄q̄ possit imagina-
ri de p̄sona. Unde dicitur cōfide-
rare p̄sonam et tps idoneum
nā si q̄s audierit vnū clericū
adueniente. si cōfessor vadat
subito ad interrogandū d̄ ali-
qua symonia et h̄mōi. nonne
satis pbabiliter et q̄si violen-
ter habebit ille suspicari d̄ il-
lo clerico. et ideo in h̄mōi ma-

gna cautela est adhibēda q̄ si
cōfessor nesciret vl̄ n̄ possz ca-
sū exp̄mere sup q̄ indiger cōsi-
lio qñ ille cōsultor intelligeret
p̄sonā et illa non vult sciri d̄
ire ad aliū p̄ cōsilio. q̄ si aliuz
sufficientem habere non pōt
nō se itromittat. Un̄ petr^o d.
pal. dicit. Si nō posset cōfite-
ri pctm̄ ppriū nisi dicēdo ali-
qđ pctm̄ p̄ qđ manifestat cō-
fessio alterius. nō d̄ illud cō-
fiteri. etiā si esset mortale. q̄a
sufficit tūc cōfessio cū p̄posi-
to cōfitei qñ ip̄e habebit co-
piam talis sacerdotis. cui il-
lud pctm̄ suū cōfitei nō ma-
nifestet alteri cōfessio. Rō est.
q̄ fortior est obligatio ad ce-
landū q̄ ad cōfitei. Si q̄s
aut̄ reuelat in cōfessione debi-
ta sua et credita sua. et h̄mōi.
Et qñ. et an sacerdos possit
al̄s reuelare. vide d̄ hac mate-
ria plene in tertia pte summe
Explicit tractat^o
de confessore.

Incipiūt tri-
ginta sex excoīcatōes reserua-
te sedi aplice tam a iure q̄ p̄
p̄cessum. siue p̄ extrauagātes
et breuiter recollecte. Deinde
sequunt̄ excoīmunicaciones

De excoicatione

reseruare episcopis vniuersi/
usq; dyocesis.

E iniiciē

D tibo man⁹ violētas l^r
temerarias in clericū
vel religiosū vel monialē. vel
alteram religiosam personaz
papalis est absolutio si iniu/
ria est enormis. Quinsmodi
tamen declarationem vide i
liij. pte. in titu. de excomuni/
cationibus. z. xviij. q. iij. ca.
Si quis suadente diabolo.
in decretis. ¶ De incendiarijs
eccliarum vel aliorum locoz
sacrorum vel religiosorum vl
cemiteriorū est papalis excō/
municatio postq; sunt denū/
ciati. sed per epīm possunt ab/
solui ante denunciationem. d
hac vide in ca. conquesti. z in
ca. tua nos. extra de sen. excō.
¶ De effractoribus predicto/
rum locoz sacrorum qui etiā
postq; fuerint denunciati est
absolutio papalis. sz ante de/
nunciationē est epālis abso/
lutio. extra de sen. excō. c. con/
questi. ¶ De incendiarijs ali/
orū locoz non sacroz. de cō/
sulēribus aut fautoribus. ta/
les non sunt excomunicati a
iure cōmuni. sed sunt excom/
municandi. Si tamē fuerint

excōicati aliquo iure pticula/
ri. puta excōicatiōe synodali
vel ab hoīe. z fuerint denun/
ciati est papal absolutio. U
de de hoc in. c. Tua. d. sentē.
excō. ¶ De falsantib⁹ lras pa/
pales vel falsis scient vtenti/
bus. extra de crimine falsi. ca.
dura. ¶ De apponentib⁹ ma/
num ad corrigendū etiā mi/
nimā lram. vel punctū mini/
muz in his lris. exceptis his
quibus est cōmissum. est pa/
pālis absolutio fm Hosti. p
sniam curie latam. ¶ De fin/
gentibus nouā heresim vl iā
dānatā seqntib⁹. xxiij. q. i. c. i.
z. ij. extra de here. c. ad abolē/
dam. z nunc est casus papal
p extrauagantē Martini qn
ti. vt patet in pcessu ipsius an/
nuali. ¶ De scismaticis z pci/
pue de seqntib⁹ scisma petri
deluna. z successorū ei⁹ z fau/
toz ipi⁹ scismatis. ē papalis
absolutio p processum curie.
¶ De credentib⁹ receptorib⁹
defensoribus z fautorib⁹ he/
reticorum. est papalis abso/
lutio. z quō intelligāt ista no/
mina. vide in sūma. ti. d. excō/
municatiōib⁹. in. liij. pte sum/
me. De cōmittētib⁹ symo/
ntam siue p ordib⁹ siue p bñ/
ficijs vl officijs vl placuris

*Casus huiusmodi sunt in iuris / d. florat vel zodo mba
papalis Barilignus patet pmissor aut homicida
Et voti factor priuiz portilignus q
pontifex qrat merno qui misit ut*

ecclesiasticis. vel pro ingressu
in religionē. vel p alijs spūa/
libi est absolutio papal' p ex/
trauagantē Martini q̄nti. vi
de de hac. ij. p̄sumc. tit. de
symonia. ¶ De facientib' pa/
ctum vel pmissionem vel re/
cipientibus ex pacto vel pro
missione occulta vel māifesta
aliqd etiā paruū p aliq̄ iusti/
cia vel gratia p alio vel p seī
causis iudicialibus seu p lris
obtinendis ab aplicā sede. ē
papalis absolutio p extraua/
gantē Bonifacij octauij. ¶ De
scienter vtentibus talib' gra/
tijs vel lris sic obrētis. est ab/
solutio papalis per extraua/
gantem Bonifacij. ¶ De pi/
ratis et quibuscunq; alios in
mari depredantibus est pa/
palis absolutio p processū cu/
rie. ¶ De impedientib' dep̄danti/
bus vel inuadentib' adducē/
tes victualia seu alia ad vsuz
romane curie necessaria. vel
ne talia deferantur aut adducā/
t ad curiā. et de defendentib' ta/
lia facientes. est absolutio pa/
palis p processum curie. ¶ De
capientibus detinentib' dep̄/
dantib' romipetas et p̄grios
ad urbem romā accedentes.
tam causa deuotionis q̄ p̄/
grinationis. et similiter in ca

morantes et recedentes ab ip/
sa. ē absolutio papal' p p̄cessū
annuale q̄ fit in curia. Et s̄l̄r
de dantibus consilium et fa/
uorem ad talia supradicta fa/
ciendum est papalis absolu/
tio per processum. ¶ De por/
tantibus arma. equos. et alia
necessaria ad impugnanduz
xp̄ianos vel transmittentib'.
seu galeas et naues vendenti/
bus. v̄l in piraticis saraceno/
rum gubernationem exercen/
tibus. vel dantibus auxiliuz
consilium et fauorem in dispe/
dium terre sancte. extra de iu/
deis ca. ad liberandam. et est
casus papalis p extrauagan/
tem clementis. et p p̄cessum
curie. ¶ De portantibus etiā
victualia et alia q̄cunq; mer/
cimonia in Alexandriā. vel in
alia loca saracenoꝝ terre egi/
pti. vel mittentib' ip̄a vel de
suis portub' vt eis deferāt ex/
trahentibus v̄l extrahi p̄mit/
tentibus. aut dantibus auxi/
lium et fauorem. et est papalis
p p̄cessum curie. ¶ De portā/
tibus predicta vel aliquo mo/
do predictoruz. et ad hoc ope/
rantib' ad omnes terras sol/
dano subiectas. est papalis
absolutio. p extrauagantē cle/
mētis. ¶ De cunctib' ad terrā

cas
papa
lris

per papā dēdū fr̄m̄s falsarij v̄m̄s
soluunt. et quicunq; debet r̄hibere ligatuz
s̄ymo si fueris nec fallit d̄gula talis

De excoicatione

sanctā etiā causa deuotōnis.
seu vori sine lniā sedis aplice
z est absolutio papalis put re
perit in libro sūmi puiarū q
z ipe hoc p̄t. ¶ De insecutori/
bus cardinaliū hostiliter. z ē
excoicatio papalis. p. c. felix
de penis li. vi. ¶ De bannien/
ribus ep̄os vel capientibz z i
secutoribus vel hoc fieri mā/
dantibus. aut facta ab alijs
rata habentibus. vel i his dā/
ribus p̄siliū z fauorem. vel
scienter tales defendentibz est
papalis absolutio. p. c. si q̄s.
de penis. in cle. ¶ De exente/
rantibus vel frustra p̄cidenti/
bus seu decoq̄re vel incidere.
aut ossa de carnibus euellere
p̄sumentibus cuiuscūqz de/
fūcti. vt ei⁹ ossa ad ptes alias
deferantur est papalis abso/
lutio p̄ extranagantē Boni/
facij. ¶ De occupantibz vl̄ o/
tinentibus vel hostiliter dis/
currētibz p se vel p aliū. dire/
cte vl̄ indirecte sub quocūqz
titulo vl̄ colore ciuitates ter/
ras loca vel iura ad romanā
ecclesiā p̄tinentia. z adheren/
tibz fautoribz ac defensoribz
eorz est absolutio papalis p p̄/
cessum curie. ¶ De his qui oc/
cassione sententiē excoicatiōis
suspensionis vel interdicti la

tedant lniā eos grauandū
qui cam tulerūt. vel suos i p/
sonis rebz vel bonis illoz qz
occasione late sunt. vel q̄ eos
obseruant. vel qui taliter ex/
coicatis p̄municare volunt.
nisi lniā ip̄am integre reuo/
cent. Similiter q̄ dicta licen/
tia vsi fuerint. vel etiaz sine li/
centia hoc fecerint suo motu
excoicationes incurrūt
in qua si p̄manserint p̄ duos
menses est papalis absolutio
vide de hoc in. c. de dominis
in. ij. pte. ¶ De his q̄ cogūt a/
liquē celebrare in loco inter/
dicto. vel ad audiendū puo/
cāt excoicatos vl̄ in edicto s/
vel phibēt eis ne moniti exe/
ant z de his q̄ moniti n̄ exeūt
cle. ḡuis. de sentē. exco. ¶ De
his qui imponūt in terris su/
is noua pedagia. vel augent
antiqua. et est excoimunicatio
papalis p̄ processum curie.
¶ De laicis recipientibus in
romana curia lras domi pa/
pe de manu alicuius. nisi de
manu domini pape vl̄ bulla
toz. vel nunciū recipientis o/
manu p̄dictorum.

¶ Excoimunicationes papa/
les concernentes religiosos
religiosasqz.

E clericis et religiosis
 inducentibus ad vouē-
 dum iurandum vel p-
 mittendum de eligēdo apud
 eos sepulturā v'l vt eā vlti-
 nū mutēt iā electā excoīcatio ē
 papalis. p. cle. cupiētes. d. pe-
 nis ¶ De religioſ q̄ absq; spe-
 ciali l'nā pprii sacerdotis so-
 lennizārēt mīmonia aut mi-
 nistrarent sacramentum eu-
 charistie vel extreme vinctio-
 nis. cle. i. d. puile. reli. ē excoī-
 catio papalis. ¶ De religioſ
 q̄ excoīcatos a canone absol-
 uunt a casibus non concessis
 aut qui absoluunt a sentētijs
 per statuta synodalia vel pro-
 uincialia promulgata. aut ab-
 soluūt a pena et a culpa est ex-
 coīcatio papalis. p. cle. i. de p-
 uil. rel. ¶ De inq̄sitorib; here-
 ticoz q̄ odio grā vel lucro et
 amore contra iusticiam et cō-
 sciā omiserint p̄tra quēpiā
 pcedere. vel ipam heresim a-
 lienis imponerent. aut ipone-
 rent q̄ impedirent officium
 suū est excoīcatio papalis p-
 cle. multorum. de here. ¶ De
 mendicantib; p̄fessis q̄ tran-
 seūt ad aliquā religionē mo-
 nachalez excepto ordine car-
 thusiensū. et recipientib; tales
 sciēter est excoīcatio papal

p̄stitutōez Martini factas
 pstantie. ¶ De clericis scientē
 et sponte cōicantibus excoī-
 catis a papa in diuinis est ex-
 coīcatio papalis fm Hosti.
 Ista excoīcatio tñ habet du-
 bium. extra de sen. excom. ca-
 significasti. ¶ De participan-
 tibus in crimine pp̄r qd ali-
 quis est excoīmunicatus aliq̄
 predictarum excoīcationum
 est excoīmunicatio papalis.
 per. c. si concubine. extra d. sen-
 ten. excom. ¶ De his qui ab-
 soluuntur ab aliqua predicta-
 rum excoīmunicationum ci-
 tra sedem apostolicam p̄ter
 q̄ in articulo mortis. qui ta-
 liter absolui si non se rep̄sen-
 tent q̄citius possūt ei a q̄ pos-
 sunt absolui. vel m̄tiant pro
 absolutione reincidunt in eā-
 dem scilicet papalem excom-
 municationem. p. c. eos. d. sen.
 excom. li. vi.

Excoīcationes episcopis
 ex iure reseruate.

E verberantib; cleri-
 cos religiosos v'l mo-
 niales. seu talibus ma-
 nus violentas iniicientibus
 seu temerarias est episcopalis
 excommunicatio si fiat leuis
 iniuria talibus. per capitulū

De excoicatione

peruenit. extra de sentē. exco. ¶ De his q̄ inniunt ordinatiōibus seu alienationibus a scismatis factis est ep̄al. p. c. l. extra de scisma. ¶ De his q̄ vsurpant de nouo vacantiū; eccliarū monasterioꝝ vel alioꝝ pioꝝ locoꝝ custodiam. seu guardiā titulū aduocatōis seu d̄fensiōis. q̄ pprie sūt noīa patronat⁹. vel ipsoꝝ locoꝝ vacantiū bona occupant vel regalīa. i. collectā q̄ sit rōe regis vel impatoris. seu tributū regi debitum. vt. c. generali. de elec. li. vi. ¶ De clericis vl' monachis ipsoꝝ locoꝝ vacantiū q̄ hoc fieri pcurant. ⁊ hec excoīcatio cum priori habet. et excoīcatio est ep̄alis. p. c. generali. de elec. in. vi. ¶ De his q̄ ab ecclesijs vel psonis ecclīasticis per se vel per aliū suo nomine vel alieno p psonis vel rebus quas non causa negociationis deferūt vel deferri faciūt seu trāsmittūt exigūt aliq̄d. pedagū vel guidagiū est excoīcatio ep̄al. p. ca. q̄q̄. de cens. li. vi. ¶ De his q̄ fecerint statuta contra libertatem ecclesie. ⁊ qui scripserint ea. q̄ sunt potestates consules rectores et consiliarij locoꝝ; vbi dicta statuta seu etiā cō-

suetudines edite sunt vel seruare. ⁊ qui seruare ea fecerint ⁊ fm ea iudicauerint. vel q̄ in publicam formā redigerint iudicata. est excommunicatō ep̄alis. p. c. nouerit. de sen. ex. ¶ De rectoribz ciuitatum facientibus exactiones indebitas clericis religiosis vel ecclēsijs eorum. si postq̄ fuerit moniti non desistant. est ep̄al excoīcatio. p. c. non minus. extra de imuni. eccle. ⁊ c. aduersus consules. ¶ De his qui absolutionem ab aliqua excoīcatione vel reuocatione eius suspensiōis vl' indicti extorquēt p vim vel per metū. neq; valet absolutio. s; incurrūt nouā excoīcationē. est ep̄alis excoīcatio. p. c. i. d̄ his que vi metus ve cā fiunt. lib. vi. ¶ De his qui p assassinos. id est quosdam infideles qui ex falsis suis opiniōibz de facili mittebātur ad occidendū christianos ⁊ q̄ interfici fecerint vel mandauerint aliquem christianum etiā si mors non fuerit subsequuta ⁊ de rectoribz ⁊ d̄ feuszoribz ⁊ occultatoribz eoz est excommunicatio ep̄iscopalis. p. ca. pro humani. de homicid. libro sexto.

¶ De potestatibz capitaneis rectoribz p̄sulis iudicibz cōsiliariis et alijs officialibz qui statuta faciūt scribunt vel dicunt. p̄ que q̄s p̄pellat solvere vsuras. vel solutas nō repetere ē ep̄alis excoīcatio cle. ex graui. de vsuris. ¶ De his q̄ occasiōe sentētie excoīcatōnis vel interdicti late dāt licētiā grauādi illos q̄ tulerūt eas vel suos in personis vel rebz b̄ic tamen casus est ep̄alis vsq̄ ad duos menses ab incurssiōe sn̄e. abinde vero est p̄palis excoīcatio. p. c. q̄cunq̄. de senten. exco. libro. vi. ¶ De his qui iudicant statuta edita in fauorem vsurarioz. et q̄ habent super hoc potestates. nisi statuta ip̄a d̄lenerint. aut si ea p̄miserint obseruari Un̄ illi q̄ faciūt capitula cū inde ls. vt dñi et cōitates p̄tinētia q̄ possint fenerari. et q̄ n̄ possint repeti in iudicio vsure ex torte ab eis. et h̄mōi vident̄ i/cidere in hāc excoīcationem. et dñi qui ea faciunt. et ciues qui consulunt. cle. ex ḡui. de vsuris. ¶ De his qui concedūt rep̄salias cōtra personas ecclesiasticas sp̄eāl̄r aut generaliter est ep̄iscopalis excoīcatio. p. c. si pignorationes. de

iniur. et dā. da. li. vi. ¶ De rectoribz secularibz vel q̄buscūq̄ officialibz eoz q̄ cognoscerent de crimine heres̄ aut captos liberarent. vel dyocesanoz vel inq̄sitorz officiū ipe d̄rent est ep̄alis. p. c. vt inq̄sitionis. de heres. li. vi. ¶ De his q̄ scienter cōtrahūt matrimonia in casibz non cōcessis et p̄hibitis cōsanguinitatis et affinitatis. et de p̄bentibus cum monialibus est ep̄iscopalis. vt cle. eos. d̄ cōfā. et affi. ¶ De dñis tp̄alibz q̄ subditis inēdicūt. ne p̄latis vel p̄sonis ecclesiasticis quicūq̄ vendant vel emant ab eis. bladum molāt panem coquāt et h̄mōi obsequia exhibere p̄sumāt. ē ep̄alis excoīcatio. p. c. eos de immu. ecclesia. li. vi. ¶ De his q̄ i/pediūt q̄n coram iudicibz ecclesiasticis vel legatis vel ordinarijs in casibz q̄ ad eos p̄tinent illi q̄ cōgrunt̄ iusticiā possint obtinere excoīcatio ē ep̄alis. p. c. q̄m̄. de immu. ecclesia. li. vi. ¶ De his q̄ p̄pellūt peratores l̄rānū aplicarum. vel alios recurrentes ad foruz ecclesiasticum in causis que de iure vel antiqua consuetudine ad ipsum pertinent. vel ad desistendum vel litigan-

De excoicatione

duz de eis i foro suo seculari.
grauando iudices ecclesiasti-
cos. vel impetrantes seu liti-
gantes. seu volentes coram
eis litigare. vel grauando p-
pinquos coru. vel capientes
res vel ecclesias taliu. vel qcu
q; alio mo. dicto. c. qm e epa-
lis. 7 filr de dantibus cōsiliu
7 fauorem 7 auxiliu ad oia p-
dicta in duob. s. pcedentibz
¶ De his qui prelatos capitu-
la seu alias psonas ecclesiasti-
cas compellunt ad submitten-
dum laicis vel alienandū bo-
na immobilia seu iura ecclesia-
rum. 7 filr laici q; vsurpant si-
bi illicite huiusmodi. 7 si non
destiterint postq; fuerint ad-
moniti est epalis excoicatio.
per. c. hoc pultissimo. de re.
eclle. non alienā. libro. vi. ¶ De
his qui fingunt fraudulente
aliquem casum. p quem aliq;
iudex mittat ad aliq; mulierē
p testimonio est excoicatio e-
piscopali. p. ca. mulieres d iu.
lib. vi. ¶ De his qui vocant
ad dirigēdas moniales i ele-
ctōibz. nisi abstineant ab his
p que posset discordia nutri-
ri est excoicatio epalis. p. c. i.
denitatis. de elec. libro. vi.
¶ De his qui grauant cleri-
cos vel alias personas ecclesia-

sticas ad q; spectat aliq; ele-
ctio p eo q; rogati seu alias i-
ducti eū. p quo rogabant seu
inducebant noluerunt elige-
re. vl' sanguineos coruz aut
ipās ecclesias seu loca bñficiū
seu alijs bonis spoliādo. seu
als iniuste psequendo. c. sciant
cuncti. de elec. 7 est epalis ex-
coicatio. ¶ De his qui loquū-
tur secrete. vel mittūt scriptu-
ras vel nuncium alicui cardini-
nali. qm sunt reclusi occasione
electionis pape. est epalis ex-
coicatio. p. c. vbi piculum. de
elec. li. vi. 7 de dñis 7 rectori-
bus 7 officialibz q; imminere
dicta electione nō seruāt ipaz
pstitutionem. p. c. vbi piculum.
¶ De his q; pcurāt q; pserua-
tores dati se intromittant de
his q; nō licent. id est de alijs
q; de manifestis iniurijs 7 vi-
olētijs. est excoicatio epalis. p.
ca. statumus de offi. dele. li.
vi. De dominis rectoribz
ad regimen vrbis Rome. et
electis 7 fautoribus qui fece-
runt contra constitutiones su-
per hoc factam. est episcopa-
lis excoimunicatio. p. ca. fūda-
menta. de elec. li. vi. De ele-
ctis magistris doctoribz vel
scholaribz tractantibz cū ali-
quo cūe Bononiensi de cō-

ducendo hospitium irrequisi-
tis inclinis. nisi ipsa ductio
nis fuerit elapsus est episco-
palis excommunicatio. p. c. Ex
rescripto. extra de locato.

¶ De doctoribus seu magi-
stris qui scienter illos religio-
sos qui dimiserunt habitum
docet lras. s. legē vel phisicaz
est excommunicatio epalis. p. ca. vt
p. culosa. ne clerici vel mo. li.
vi. ¶ De dominis vel rectori-
bus tpalibus q non fecerint
obseruari ea que statuunt s i
secutores cardinaliuz. seu ali-
cuius de familia eoz. vel pa-
pe est excommunicatio epalis. p. ca.
felicias. de penis. lib. vi. ¶ De
his qui impediunt visitato-
res monialiū vel canonicaz.
si moniti non desistant est epi-
scopalis excommunicatio. p. cle. at-
tendentes. de statu monach.
¶ De impugnātib lras pa-
pe ante coronationem ei. et ē
benedicti pape. xi. ¶ De qui-
busdā mlieribus que beghi-
ne dicunt. et d religiosis fauē-
tibus eis in illo statu. et erant
iste certum habitum assumē-
tes nulli obedientiam pmit-
tentes. nec renunciantes pro-
prij. nec regulā habentes li-
cet quibusdam religiosis spe-
cialiter inhereant. de here. ca.

ad nostram. Nec intelligunt
sub hoc nomine ille que etiā
beghine vel vestite dicuntur
de penitencia beati Domini-
ci. vt patet in declaratiōe Jo-
han. xxi. et idē d. et tertio or-
dine beati Francisci. imo ex
illa cle. videntur dici beghi-
ne ille excommunicate que ha-
bent illos errores ibi positos
qui cum sapiant heresim est
hodie forte casus papalis. et
ētra tales beghinas. ¶ De
his qui absoluti ab excom-
municatiōe in articulo mor-
tis. vel ppter aliud impedī-
mentū non representant se q̄s
citius cōmode possunt ei a q̄
debebant absolui. quia rein-
cidunt in eandem. de senten-
exco. c. eos. li. vi. ¶ De partici-
pantibus cum excommunica-
to in crimine propter quod
est excommunicatus dando ei
psiliū et fauorē. c. si concubi-
ne. de sentē. excom. ¶ De his
q̄ absoluunt a sede apostoli-
ca. vel legatis. et iniungit eis
q̄ se representent ordinarijs vl'
alijs suscepturi penitentiam
et passis iniuriā seu alias ob-
ligati eis quibus scient satisf-
faciant si hoc non faciunt cū
p̄mū p̄mode potest. qz rein-
cidūt in eādē inīam. d. c. eos

De excōicatione

¶ De illis q̄ contumaciter asserūt
romanā eccliam nō ēē caput
oīm eccliarū. nec ei tanquā
capiti esse obediendū. dis. xix.
c. nulli fas. ¶ De his q̄ sepeli-
unt corpora in cimiterijs tpe
interdicti in casibz nō p̄cessis
a iur. cle. eos. d̄ sepultu. ¶ De
his qui cōicatos publice aut
nominatim interdictos vel
vsurarios manifestos scientē
sepeliunt in cimiterijs. dicta
cle. eos. ¶ De clericis qui ma-
nifestis vsurarijs ad exercen-
dum fenus domos locant vlt
alio titulo cōcedunt. est excōi-
catio ep̄alis. p. c. vsurarum. d̄
vsu. li. vi. ¶ De eo q̄ nō est ele-
ctus a duobz pribo cardinali-
um. et se gerit p̄ papa. c. licz. d̄
elec. ¶ De monachis et cano-
nicis regularibus archidia-
conis decanis p̄positis ple-
banis cantoribz et alijs cleri-
cis p̄sonatum habentibz. aut
etiā q̄buscūqz p̄sbyteris q̄ au-
diunt leges vel p̄bificam. est
ep̄alis excōicatio p. c. si mag-
nope. ne cler. vel mo. ¶ De re-
ligiosis q̄ temerarie vbiqz
habitū suē religionis dimittūt
excōicatio est ep̄iscopalis per
c. vt p̄culosa. ne cler. vel mo.
lib. vi. ¶ De religiosis q̄ acce-
dūt ad studia. nisi a suo p̄lato

cū p̄cilio maioris p̄tis iuen-
tus inia sibi sit concessa. dic-
to. c. vt p̄culosa. lib. vi. ¶ De
religiosis q̄ decimas debitas
ecclesijs sibi appropriant vel
vsurpant. siue q̄ non permit-
tunt solui ecclesijs decimas d̄
animalibus familiarū et pa-
storū suoz. vel alioz imiscen-
tiū ip̄a animalia gregibz eoz
tales si non habent admini-
strationes et beneficia sunt ex-
cōicati. si hñt sunt suspēsi. nisi
si requisiti destiterint infra mē-
sem. cle. religiosi. de deci. Et ē
ep̄alis excōmunicatio. ¶ De
monachis et canonicis regu-
laribz non habentibus aliquā
administrationem qui se con-
ferunt ad curias principum
sine licentia suorum p̄lato-
rum. vt damnum aliquod in-
ferant suis p̄latis aut mōa-
sterijs. et qui sine lñia arma te-
nent infra septa monasterij. ē
ep̄alis excōicatio. p. cle. ne in-
agro. de sta. mo. ¶ De religio-
sis vel monialibus professis
et clericis in sacris ordinibus
cōstitutis qui cōtrahunt ma-
trimonium de facto est excō-
municatio ep̄iscopalis. cle. eos
de consang. et affini. ¶ De in-
quisitoribz hereticorum. qui
preceptu officij inquisitionis

quibus suis modis illicite pecuniam errorant. vel scienter bona ecclesiarum ob obiecta clericorum fisco ecclesie applicat. nec possunt absolui. nisi quibus extorserint plene satisfecerint de pecunia. est episcopalis excoicatio. clericis nolentes. de heretico. ¶ De religiosis qui non servant interdictionem quod servat sancta mater ecclesia romana. ut clericus ex frequentibus. de sen. exco. ¶ De religiosis qui presidentibus sibi non faciunt scientiam scienter de criminis solvendis. tales ob officio predicatois sunt suspensi donec comode possint faciant eis scientiam. et si interim predicant se excoicati episcopalis excoicatione. et si filii de religiosis qui dicunt alia verba ut retrahant audientes a solutione decimarum est episcopalis excoicatio. per clericum cupientes. de pe. De religiosis medicantibus qui domos ad habitandum vel loca de nouo recipere aut de nouo recepta mutarent vel alienarent. c. i. de excess. prelati in clericis. De fratribus minoribus qui tempore interdicti respiciunt ad diuina fratres vel sorores de tertio ordine sancti Francisci est episcopalis excoicatio. c. cum ex eo. de senten. ex. in clemen. ¶ Ingredientes

monasteria monialium ordinis predicatorum extra casus necessarios qui declarant in constitutionibus suis. puta ad dandum sacramenta infirmis ad medendum eis. ad reparandum edificia et hominum non habitantia a papa vel a magistro ordinis. sunt excommunicati. nec possunt absolui. nisi a papa vel a magistro ordinis. vel ab alio cui fuerit concessa talis absolutio. ut patet in bulla ipsius ordinis. cuius bulle transsumptum vidi ego. ¶ Ingredientes monasteria monialium ordinis minorum extra casus necessarios concessos in constitutionibus suis sine licentia pape vel ministri ordinis. excoicationes dyocesanis seruata incurrunt. put audiuimus a quibusdam fidedignis. ¶ Nota quod ab excommunicationibus que fiunt ab homine. siue a iudice regulariter non possunt absolui. nisi a suo excoicatore. vel ab habente plenariam iurisdictionem super eum. vel a superiori suo. nisi in articulo mortis. ¶ Item nota quod fratres predicatorum et volentes ingredi eorum religionem possunt absolui a prelati ipsius ordinis a sententiis excommu-

De excōicatione

nicationis. suspensionis ⁊ interditi. latis ab hoīe vel a iure. saltē ab illis quoz absolutio reservat epō. ¶ De maria vīz sup̄dictarū excōicationū tam pontifici summo. q̄s episcopis vniuscuiusq̄ dyocesi. tā a iure q̄s p̄ extraneos ⁊ p̄cessus curie. vide plen⁹ et clar⁹ ac diffus⁹ si vis videre in titulo de cēsuris eccl̄iasticis in tertia p̄tē sūme compilate p̄ me frat̄r Antoniu archiep̄m Florentinū.

¶ Et sic est finis omniū casuum tam summo pontifici q̄s ep̄is reservatorum.

Rimo noranduz est q̄ sunt due species excōicationis. s. maioris et minoris. Excōicatio maior semp̄ est p̄ctm̄ mortale. ⁊ tal̄ est primo separatus a deo. ⁊ n̄ p̄t cōicare p̄ aliqua vtilitate aīe sue. Secūdo est separatus a sancta eccl̄ia. i. a cōione ⁊ p̄ticipatione fidelium. exceptis casibus qui supra specificati sunt. Et sunt quinq̄ in q̄bus ipse excōicatus n̄ potest p̄ticipare. qui cōtinent̄ i his v̄sibus. Si p̄ delictis anathema q̄s efficiat̄. Os orare vale p̄munio mensa negatur Qui sic intelligunt̄. Os. id ē

locutio. Orare. i. oratio cum alijs in eccl̄ia. Cōmunio id ē p̄municatio sacramentoz. Uale. salutatio. Bēsa. i. cibus ⁊ potus. Excōicatio p̄ minor aliquā est mortale peccatū. aliquā veniale. s. anteq̄ dicat̄ q̄ sit mortale vel veniale. ¶ Hora p̄us q̄ nouē modis hō p̄t icurrere excōicatōz minore. ¶ Primo q̄s paricipat cū excōicato excōicatioe maiori aliquo illoz modoz sup̄ius dictoz. ¶ Secūdo q̄s q̄s p̄mittit sacrilegiū. sicut q̄ furat̄ in eccl̄ia vel i ea illicitū q̄d facit. ¶ Tercio q̄s quis est publicus p̄cubinari⁹ us vel fornicator. ¶ Quarto q̄s q̄s acceptat aliquā eccl̄iam a laico. ⁊ illaz sic tenet. vt xxvi. q. ij. c. si q̄s. ¶ Quinto q̄s q̄s est symoniacus q̄ est etiā excōmunicatus excōicatione maiori. ¶ Sexto s̄m q̄sdam q̄ in bello iniusto cōtra xp̄ianōs exercet q̄s artē balistarū aut sagittaz. Septimo oppressores inopū ⁊ pauperuz. publici p̄dones. publici vsurarij. meretrices. qui omnes largo modo loquendo possunt dici excommunicati pro quanto talium oblatōes non debēt admitti ad altare

Vnde qd exprobratus inuicem si ingerat se eodem alioq
 perat. Hic Raymundus et si in contemptu hoc facit
 mortaliter peccat. Debet quoq et alios exprobra-
 re ut ait. Hic hostius nec q exprobratione respicit
 facta que habet q sine libris scripta, tollunt quicq
 q exprobratio debet se subtrahere a quibus facta
 q dicit. Et ut suppositum de pisis q de seu expro-
 bationis q si platus pignat subdito q exprobrat
 exprobratio propriis que subditis pignat exprobratio,
 prolatum vero madant et alij de exprobratione
 ignorat. Subditus qd in hoc pignat platus et per
 subtrahit. protestari. Hic debet subtrahere illi que
 exprobratio pignat qd no interdet in illo non libere
 sed in alijs no exprobratio. Hic dicit si pignat aliquem
 exprobratio que vitare tenet. Item in publico
 no tenet illi redare ut ad madant error. Ad
 potius debet pati exprobrationem si vero q nro
 nro no sed pignat. Et unde in tali causa q non solu
 illi no redare sed ad pignat aliorum vitare no tenet
 hoc pignat pignat. Antiquarij q 3 ti 25 r 2 q 2

[illegible]

sanctū domini. ¶ Octavo il-
loz q̄b denegat ecclesiastica se-
pultura. sicut sunt illi q̄ mori-
unt in corneamentis. q̄ dato
q̄ penitentes moriant nō po-
nunt i cimiterio. sicut etiā dī d
illi s q̄ nō cōicant semel i an-
no sine necessitate ⁊ causa. vt
c. ois. de pe. ⁊ re. ¶ Non om-
nes publici pctōres. Om̄ es
autē casus sup̄dictos ponit
Innocen. Ray. et Hostien. ⁊
in q̄libet p̄dictoz casuū pōt
absolvere simplex sacerdos ⁊
ep̄s. p̄terq̄ forte in sy monia ⁊
excoicatione maiori. In pri-
mo ergo casu. s. in participati-
one cū excoicatione maiori ex-
coicatione pōt hō peccare mor-
taliter ⁊ venialiter. Mortali-
ter tripliciter. Primo qū parti-
cipat eodem crimine p̄pter
q̄d ipse est excoicatus dando
p̄siliū. auxiliū. ⁊ fauorez.
rōne cuius pctm̄ cōmittitur
Sec̄do qū p̄cipat cū excoi-
cato in aliq̄ alio crimine mor-
tali ab illo p̄pter q̄d ipse est ex-
coicatus. Sed in p̄mo casu
nota q̄ participās cū excoi-
cato i eodē crimine vt dictūz
est incurrit excoicationez ma-
iōrē. sed in sec̄do mō cadit tm̄
in minōrē excoicationez etiāz
si mortali peccat. ¶ Tertio q̄

cōicaret cū excoicato mato-
ri excoicatione in sacris. pu-
ta accipe corpus xp̄i cum co-
vel sacros ordines. incurrit
excoicationem minorem pec-
cat tm̄ mortaliter. In alijs ac-
casibus sup̄dictis nō pec-
cat quis participando cū ex-
coicatis. nisi p̄ q̄nto aliquis i
cōtēptū p̄cepti ⁊ phibitiōis
facte audacter cū excoicato
⁊ ad libitū p̄uersaret. aut i sa-
lūtādo aut in loquendo sine
necessitate. aut in morando l̄
cōicando. Sed nota q̄ sacer-
dos recipiens aliquem excoi-
catum maiori excoicatione ad
officiū ecclesie. aut ad sacra-
menta. aut ad ecclesiasticā se-
pulturam non solū mortali-
peccat. sed subito est suspen-
sus ab administratione. ⁊ si
bi est interdictus introit⁹ ec-
clesie q̄usq̄ sit absolutus. ⁊ ef-
ficat⁹ q̄ si irregularis. ⁊ si talis i
terdict⁹ moriat nō d̄z poni i
cimiterio. nec d̄z p̄pter timo-
rem sacerdos desistere q̄n tal-
lem excoicatū expellat de ec-
clesia. q̄ si excusat rōne timo-
ris. nisi talis eēt timor q̄ pos-
set cadere i p̄stātē virū. tūc ei
fm̄ q̄sdā excusat ab inēdicto
Hosti. aut dicit q̄ brūs erit
talī sacerdos si se preparat

Interrogatorium

ad martiriū. Nota igit quō
habuisti q̄ in nonē casibus
homo cadit in excommuni-
cationem minorem. ratione
cuius sepat̄ est ab effectu sa-
cramentorum. 7 q̄tum ad de-
um. Hā pctm̄ mortale aiam
sepat a deo. 7 excoīcatus quō
cūq̄ est in pctō mortali. p̄ter-
q̄ p̄cipando cum excoīca-
to maiori excoīcatōe in loqn-
do. salutando. orando. cōmu-
nicando 7 comedendo. in q̄-
bus casibus fm̄ Tho. hō n̄
peccat mortaliter. nisi p̄p̄ cō-
tempnū. dato q̄ excoīunica-
tiōez incurrat. 7 ideo qui ē in
pctō mortali quōcūq̄ aliter
est excoīcatus. etiam quantū
ad ecclesiam est separatus ab
effectu. id est a gratia 7 sacra-
mentis. quia nullus qui est i
peccato mortali cum sit indi-
spositus potest consequi grām
spūs sancti. pōt tñ intrare i ec-
clesiam. 7 stare in officio dñi
no. 7 etiam potest cum alijs i
alijs participare. sed nō p̄t pa-
cem in ecclesia recipere. cum
par ipsa sit loco cōmuniōis.
Sed hec omnia plenius ha-
bentur in decretis 7 decretali-
bus. 7 in summis. ideo cū ex-
pedit videre quere diligenti-
us in ipsis.

Incipit inter-
rogatoriū. qd̄ est liber scdus
hui⁹ opis. 7 h̄ tres p̄tes p̄n-
cipales.

Estquaz

p̄ ille qui vult cōfiteri
dixit ex se ea q̄ voluit
de pctis suis. si non dixit suf-
ficienter. qd̄ q̄si sp̄ accidit. in-
terrogandus est plene d̄ his
q̄ nō dixit put videbit̄ fore ex-
pedit̄. Si s̄o modicum vel
minus dixit potes interrogā-
re fm̄ ordinē infra positū. viz
p̄mo d̄ decē p̄ceptis. postea d̄
vicijs capitalibz. n̄ aūt oēs d̄
oibz. sed de illis q̄ solēt in tali-
bus repiri. 7 non solū d̄ istis
pctis interrogandi sunt. sed
de oibz circūstantijs pctōrū.
put supra satis ostensum est.
Nō tñ ē necesse de q̄libet pec-
cato mortali oēs circumstan-
tias p̄dictas cōfiteri. sed solū
illas q̄ trahunt peccatum in
alia m̄ specie. q̄. s̄. h̄nt sp̄alem
defo 7 imitatē oppositas alicui
p̄ceptoꝝ. Sed 7 de numero
pctōꝝ mortaliū. s̄. q̄tēs mor-
tale pctm̄ omissū est in q̄libet
pctōꝝ specie diligenter in-
terrogandum est.

Interrogatorii pars prima

pègrinationis. elemosyne. et
accessus ad talè locū. et marie
votū elemosynarū si nō hūit.
nisi dotē absq; alia supiorum
dispensatiōe. et si fiat talis ir/
ritatio etiā sine cā rōnabili a
viro. amō nō tenet vxor i ple
re talia vota. Dubiū est d vo/
to hierosolimitano. qz hoc in
fauorē fidei emittitur. De ir/
ritatiōe votoz ipubez et filio
rūfamilias et religiosoz. vide
in scda pte sū me. tit. vi. q. Si
habens votū castitatis vl re/
ligionē intrandi et mrimoni/
um p̄xit. mortale est. et n̄ pōt
psumere illud absq; mortali
pccō. quia adhuc p̄t illud i
plere. et d; aū psumatōem ma/
trimoniū. post psumatōz vo/
reddere tenet debitū etiam i/
terptatiue petenti. Sed ex/
igendo sēp peccat mortaliter.
vnde psulendū esset ei petere
sup h dispensatiōem a papa.
fm Guil. Posset etiā ep̄s dis/
pensare. nisi esset talis conti/
nens et obseruans ipm. Si
fecit votū stultū et irrōnabile
vt ieiunare dñica die vel non
pectinare caput. vel lauare in
sabbato. et hmoi mortale nō
est. sed phibendum est illud
implere.

De voti trāsgressione.

Nota q; a trāsgressi
sione votoz p̄t de iur/
re cōi et psuetudie cō/
fessor absoluerè. qz nō ē de ca/
sibz reservatis. s; de dispensa/
tiōe et pmutatiōe votoz n̄ p̄t
se iromittere sine speciali cō/
missiōe dyocesanoz vel alteri
us q possit illam dare. Ep̄i
aūt in oibz p̄nt pmutare vel
dispensare. nisi in voto casti/
tatis vl religiōis et tribz votis
pègrinatōis. s. hierosolimita/
ni ad sanctū Jacobū. et ad li/
mina ap̄loz. i. romam. in qui/
bus votis papa vel sūm² pe/
nitentiarius soli dispensant vel
pmutant.

De votis habes in secun/
da parte summe.

De supstitiōibz. Ca. ij.

I fecit ip̄e vel fieri fe/
cit aliqđ maleficiū
seu iuxta vulgare ma/
lias in qbus sc̄mp fiunt incā/
tatōes occulte vel manifeste
demonum inuocationes. qđ
sc̄mp est mortale. et dignum
morte corporali.

De incantationibz

I fecit vel fieri fecit
vl pcurauit aliquaz
incantatiōes cum sacra/
mentalibz ecclie. vt aq baptis/
mali l' oleo sc̄to. et hmoi ob sa

vel nro paphali aut vlti
mā

De voto
pūblycū
voto iij
r296

nitatem vel aliā cām est mor-
tale & grauissimū.

¶ De adoratiōe creaturarū.

¶ I adorauit aliquā cre-
aturā faciendo orōnē
ad eā. vt ad lunā soles
& stellas cū pmo apparent. &
hmōi est mortale p ctm.

De diuinatiōibz

¶ I fecit vel fieri fecit a/
liquā diuinatiōem ad
inuenienduz furta vel
ad sciendū occulta vel futurū
qđ sibi ptingere pōt est mor-
tale.

De arte notoria.

¶ I didicit artē notoriā
vel vsus ē ea ad scien-
dū aliqua. vel si vsus ē
artenigromātica. mortale est
et si bz librum inducendus ē
vt eū pburat. al's non est ab-
soluendus. sicut est liber Al-
madel Seriphoras. & alij li-
bri comburendi sunt. qz mor-
tale est vti eis.

De pstellationibus.

¶ I ex pstellationibz vel
planetis sub qbz natus
ē aliqd iudicauit & ter-
minate de conuersatiōe eius.

¶ Ides si ex phisonomia. Cre-
dere em hoies ex fato vl pstel-
latiōe vl pplexiōe cogi ad bo-
nū vl ad malū est hereticū.

De sortibus.

¶ I vsus est sortibz diui-
natorijs. quod est mor-
tale. ex leuitate autem
veniale. ¶ Si dedit aliquod
turpe vxor viro ad comeden-
dum. vel alteri vt amaret eaz
vel fecit vel dixit aliqd turpe
ad hmōi. ē mortale. iterrogā-
dum est qđ fuit illud.

De incantatiōibz.

¶ I fecit vel fieri fecit a/
liquā incantatiōez ob
sanitatē psequendāz qn
do hoc fit sciendo eē phibi-
tū est mortale cōiter. qñ vero
ex simplicitate fieret putan-
do esse bonas orōnes videt
veniale. Sed si nollet in fu-
turum abstinere neganda est
ei absolutio. qz ex obstinatio-
ne & malicia videt eē mortā-
le. & interrogandū est de ver-
bis qbz vtiunt. & de observa-
tijs quas addunt.

De breuibz.

¶ I fecit vel fieri fecit
vel vsus est breui-
bus. que comuni-
ter sunt supersticioſa ex verbis
vel carta in qua fiunt vel mo-
do imponendi vel portandi
vel tempore scribēdi. & iuen-
ta superstitione earum impo-
nendum est qz comburant. &
si nollet nō sunt absoluendi

f 4

Vel si pnt aliq dca quibz pnt
gula & gladius in fimo populi
res morte

Quintus m
Folium

Primum.

Ec iures

n vane p ipm. Pño de
piurto. Si iuravit i
aliq curia coram iudice men
daciōse. mortale est qñtūcū
q alias haberet iustā causā
z qui inducit ad hoc aduerrē
ter vt iudex aduocatus pec
rator z hmoi mortaliter pec
cat. Si iuravit etia extra iu
diciū in pūni sermone q
cūqz ex causa vel leuitate vl
utilitate vel iocositate. vel qli
cūqz modo nō solū ad san
cta dei euangelia z per corp
xp̄i et scōrum. sed etiam p fi
dem. p deu. si dens me adiu
uet. p reginē mariā. p cruce
p aiām suam. z hmoi. hoc sp
est mortale quando aduerit
se iurare z falsum dicere. z to
tiens quotiens sic iurādo ad
uertit. ¶ Si iuravit aliquid
p certo de quo dubitat vtrū
sic sit mortale est. z precipue
iurando in iudicio. ¶ Si iu
rauit perpetrare aliqd quod
est mortale. vt facere vīdictā
non dīmittere concubinam.
seruare iniusta statuta. tenere
secretā iniquāz piurationem
mortaliter peccauit. nec dz il
lud seruare. ¶ Si iurauit te

here secretum aliqd qd est tra
ctatum in silio. vel aliud qd
nulli est nociūm. si aduerrēt
manifestat peccat mortaliter
ipse et qui stimulat eūz ad ma
nifestandum. sciens illud esse
secretum. ¶ Si iurauit serua
re statuta alicuius ciuitatis
vel vniuersitatis aliquod sci
enter ex illis transgrediendo
statutis peccat mortaliter.

¶ Si tamen aliquod statu
tum est abrogatum per priā
psuetudinez. quia quotidie
per omnes sit contrarium et
diu. non videtur piurus si nō
seruat illud. eo q non bz vim
statuti. dist. iij. §. leges. Si
iurauit p aliquem modū op
probriolum per dei mēbrā vl
sanctorum. vt faciūt ribaldi
mortaliter peccauit. qz blas
phemia reputatur. xxi. q. i. c.
si quis per capillum. Si
pmisit se aliquid facturum li
cētū in honorem dei vel alio
rum sanctorum. si non inten
debat obfuare mortāl pec
cauit. Si aut intendebat ob
seruare. sed veniente termino
quo debet implere nō seruat
promissum. cum tamē possz
licet cū icōmoditate sua pec
cauit mortāl. nisi ille cui pro
misit aī terminūz relaxet iur

f s

Si iurauit se iurare in dñi nō iurauit mortāl
¶ Si iurauit se iurare in dñi nō iurauit mortāl

¶ Si iurauit se iurare in dñi nō iurauit mortāl
¶ Si iurauit se iurare in dñi nō iurauit mortāl

¶ Si iurauit se iurare in dñi nō iurauit mortāl
¶ Si iurauit se iurare in dñi nō iurauit mortāl

Interrogatoriū pars prima

ramentū qđ facere p̄t. si p̄mis-
sum in illi⁹ vtilitatē tm̄ cedat
nā si i vtilitatē aliorū v̄l i ho-
norē dei z sc̄tōz nō p̄t illerela-
tare. sed ad ep̄m v̄l papā p̄ti-
net relaxatio vel p̄mutatio. si
aut̄ non p̄t implere excusat a
peccato p̄ tūc cū non potest.
¶ Si q̄s etiā p̄mittat cū iu-
ramento se aliqd facturū. qđ
non est alicui⁹ importatōis.
boni vel mali. vt m̄r d̄ p̄berā
do filiū. v̄l de bibēdo. vel nō
z h̄mōi videt̄ veniale iuratio
z periuratio. Si iurauit sine
cā rōnabili p̄ quibuscūq; mi-
nimis. dicendo etiā veritatē
veniale est. nisi faceret in con-
temp̄tū. z inducendus est vt
abstineat p̄pter piculum p̄iu-
rii. ¶ Si induxit aliquē ad iu-
randum. quez oīno credebat
falsum iuraturū mortali⁹ pec-
cauit. nisi esset iudex hoc faci-
ens ex officio suo s̄m iur̄ or-
dinem.

De adiuratiōe. Ca. ij.

E adiuratiōe que ē in-
ducere aliquem ad ali-
qd faciendū ob inuo-
catiōem alicui⁹ rei sacre. z si ē
p̄ modū coactōis intendens
eū obligare p̄ modū iuramē-
ti ad aliqd faciendum vt ad
supiores z alios in q̄b nō h̄z

potestatem est mortale. sicut
adiuratio cay p̄be cōtra d̄n̄m
Ad sibi subditos h̄o est lici-
ta eo cān qđ liceret eis p̄cipe.
als non. z tūc adiuratus te-
net illud facere vel dicere. als
esset mortale sicut transgres-
sio p̄cepti. ¶ Si adiurauit p̄-
latos vel socios vel inferio-
res p̄ modū dep̄catiōis inten-
dens reducere ad iuramentū
ad aliqd boni faciendū. nō ē
malum vel veniale. ¶ Si leui-
ter z sine causa est adiuratus
nō faciēs illd̄ n̄ peccat. Tho.
Si adiurauit demōes p̄ mo-
dū p̄cis vel ad fiendū aliqd
ab eis. vel aliqd obtinendū
auxiliū est mortale. nisi q̄s fa-
ceret ex familiari consilio spl̄-
ritu s̄anc̄i. vel nisi ex quadā
simplicitate q̄rēs ab obsessis
a diabolo. sed per modū co-
actionis licz eos adiurare ne
nobis noceant.

¶ Si adiurauit creaturas ir-
ratiōales ne diabolus eis v̄-
tatur in nostrum nocumen-
tum. licet. Si aut̄ vt demon
operetur in eis mortale est. vt
incantatores serpentum.

¶ Si in cantilenis et turpi-
bus fabulis miscuit deum
et sanctos. et in narrationi-
bus turpibz z amatorijs est

Si malis d̄n̄m p̄cipi
et magis d̄n̄m p̄cipi
malis d̄n̄m p̄cipi

Interrogatoriū pars prima

z facientibz lōgas dietas nō cā cupiditatis. sed necessitatibz. qz nō bñ aliter pōt fieri.

¶ Debarbitonforibz z hñmōi Medicinalia aut sp lz facere z medicari z talia vēdere.

¶ Si p totū diē festiuū vacat ludis. venatōibz. aucupijs choreis z alijs vanitatibus mundi. Frequēter em̃ in his occurrūt mortalia peccata. z si de se ista non sint mortalia. Qz etiā mortale pctm̃ diebz festiuis pmissum sit grauius patet. ideo de hñmōi confitendum est.

De auditōe misse diebz dominicis z festiuis.

Inō audiuit totā missam diebus illis. sed omisit. vel ex p̃ceptu vlt

ex cupiditate lucrandi. vel cā euendi ad solaciū. vel ad puiuiā. seu ex negligētia vel ignorantia crassa mortaliter peccauit. z tōtēs q̃tiens dimisit.

Idē si audiuit sz nō totā. dimittendo notabilē p̃tē. de cōf. de. d. i. c. missas. Sec^o p̃o est si modicā p̃tē misse dimisit.

Qz aut q̃s audiat in parochia sua vel alibi i missā p̃priam d̃ die. vlt aliā audiēdo vlt si intelligēdo s̃ba. vel nō audiendo. qz submisit dicit. vlt

audiat alibi seu ap̃cubinario seu symoniaco. z hñmōi vlt nō symoniaco z cōcubinario. ex q̃ plati non puidēt sup̃ huiusmōi non vident simplicēs sollicitādi. sz dimittēdū p̃scietis eoz vbi talia abūdāt. fm̃ De. de. Pal. z Buil. duran.

¶ Dimittēs p̃o auditōz misse ex infirmitate vel ex tali occupatione quā nō pōt dimittere. vt seruire infirmo. l' alia iusta cā. puta qz manet in castris excusat. **¶** Excusant etiam puelle que dimittūt a parētibz domi. non tamen cuntes ad choreas. vidue etiā q̃ manent in domo clausē p̃ mēses nō excusant. secus si p̃ dies. xv. vel per mensem.

De obseruatione ieiunioz Caplm scdm

Iquis di

Imittit ieiunia ecclie q̃dragesime. q̃tuor tpm. z vigiliis festozū xp̃i ac ap̃loz z sc̃tozū post viginti unū annos peccat mortalit. nisi habeat cām legitime euz excusātē vlt saltē existet se h̃re puta cū ē sars debilis vlt videt sibi ēē p̃p̃t. qd̃ creditū posse ieiunare sine notabili corpis

Si quis p̃p̃t barant
sup̃p̃t oio volūtoz
vel alio p̃p̃t

Si aliquis d̃iag̃nab̃ m̃
m̃p̃t audire

Si missam audiat distracta m̃tē vel t̃m̃tē cōp̃tē d̃iag̃nab̃
Ih̃m̃ t̃m̃tē m̃tē d̃iag̃nab̃ oio qui s̃ant op̃us d̃i fraudul̃t
vel m̃tē d̃iag̃nab̃

Interrogatorii pars prima

nerenter se habuit. sed ptem/
psit v'l dure locutus ē. vel p/
uocauit ad irā. v'l nō suppo/
rauit eos. vel diligēt nō pui/
dit. ventale est

De gubernatõe familie.

Capitulum secundum.

Nõ pro

Iudicium magnis neces/
 sitatibus vict⁹ et vesti/
 tus filiorum. vxoris. seruorum. cum
 posset ex auaricia vel crudeli/
 tate mortale ē. ¶ Item si ppter
 hoc illegitimos filios misit ad
 hospitale. v^l seruos q sibi bñ
 seruiert. ¶ Si nō adhibuit
 diligentia ad hoc vt boni es/
 sent ⁊ mandata dei et ecclesie
 obseruarent. vt de confessio/
 ne. cōmunionē. auditōe mis/
 se. ⁊ honestate ⁊ hmoi. ⁊ si no/
 tabile in hō misit negligētia.
 non curando vel non corrigē/
 do mortale est vel veniale g/
 ue. ¶ Si dixit vxori sba cō/
 tumeliosa vocando scortū et
 hmoi. vel verberauit aspere
 sine causa rōnabili. sed ex inē/
 surā mortale ē. secus si alias
 ei durat aspera loquitur. Si
 vxor contendit cum viro in
 licitis rebus nolens obedire
 ex hoc puocans cum ad blas/
 phemādū deū v^l sanctos v^l

ad aliud grande incōueniētiē
mortale est. si est occasio data
ad h. ¶ Si vir pmittit vxorē
facere vanitates aut oz
natus vel tripudiat? z hmoi
z alia mltū puocātia ad lasci
uiam mortale videt. si pō nō
videt multus excessus venia
le. ¶ Dater q mittit filias ad
chores z alias mundi vani
tates. z non ducit ad missam
pfectionē. z munione. peccat
mortale. z non videt posse ex
cusari a mortali. ¶ Si dñs vl
dñia non puidit necessitatibz
corporalibus seruorum z an
cillarū. z infirmos mittit ad
hospitale. z non curat de ne
cessitate eoz. vl n̄ dat eis ha
bilitatē ad p̄tendū cōmuni
candū. audiendū missam cū
possit. vel facit in festis labo
rare. mortale est in quolibet
horum. ¶ Si nimis dure vl
nimis remisit alias se habu
it in gubernatione familie in
quo omnes delinquūt etia
pfecti cōmuniter veniale est.
dist. xxv. c. q̄lis.

¶ Quintum p̄ceptum de homicidio. c. vnum.

On occi
sor eris. ⁊ pmo q
re. Si occidit ex

Qui confitemur tibi o Deus
Deus pater Deus filius

[illegible]

P word 3007 of 3000 in 1000 of 1000

tra ordinē iuris aliquem voluntarie. vel preter intentionē a casu dando operam rei illi. ut in ludo notio. ut ad sa. ra. vel etiā rei licite. sed nō ad bibendo debitam diligētiā. ut p̄iciēdo tegulas de tecto mortale est. et casus episcopis reservat. Itē si ex necessitate evitabili et etiā inevitabili ad quā puenit ex culpa. puta quia adulter est inuentus a viro mulieris adultere qui vult eum euaderet eum occidit. in interrogandum est de eā homicidiū. Si index occidit aliquē innocentē s̄m iura. vel aliquē nocentem. s̄ p̄ter ordinem iuris. vel s̄m p̄cessum ordinariū. sed nō habens legitimū dominū. vel habens p̄tatem sed nō ex iusticia sed ex vindicta vel auaricia vel crudelitate. et est casus episcopalis. nisi in ultio puucto. Si mulier grāda quesitū abortum p̄ medicinas. v̄l labores. vel p̄aliū modū. etiā si non sequat effectus ē mortale i ea. et in q̄libet p̄sulente et coopante ad h̄ non tamen est casus episcopalis. ¶ Si vero sequitur effectus et puerperium erat fornicatū i vtero. homicidiū ē in

ea. et in coopante et cōsulente unde casus episcopalis ē. In aliq̄b; etiā locis si nō sequitur effectus p̄ synodales p̄stitutiones est episcopalis. et aliubi est excommunicatio. Si occidit mater filium vel filiam sponte ad occultandum crimen suum grauissimum ē et multo plus si non baptizatum. Si pater filiam. vel frater sororem fornicantem. si vir uxorem. si vxor virum propter odium vel amorem ad aliquem aliū. si filius patrem vel matrem ex ira vel auaricia. vel fratrem frater. gravissima sunt et digna magna penitentia. et episcopo reservata. ¶ Et nota q̄ episcopi solent communiter eos mittere qui ire possunt pro casu homicidiū ad penitentiarios curie ad terrorem incutiendū. Si tamen nolunt. possunt absolvere tales per se vel per alios. Ideo pape non reservatur. ¶ Si mater vel nutritrix suffocat filium vel filiam quem tenet iuxta se inadvertenter operans eum mortale est propter negligentiam. et est episcopalis.

¶ Exemplū / inens / lingua / manū / subtrahit vultū
Corpus et animus dei faciunt honorandū

Interrogatorii pars prima

¶ Si mulier grāvida p̄ter in-
tentōz abortit. si commississet
ibi notabilē negligētiā. puta
qz nimis saltavit. v̄l quia ni-
mis inordinatē laboravit. v̄l
p̄pter inordinatas lascivias
non esset absqz mortali pctō.

¶ Idem in viro vel alio p̄cu-
tiente eam v̄nde hoc sequit̄.

Secus p̄o si non esset in cā.

¶ Si quis etiam non occidit.
tū mutilat aliqđ membrum
vel reddit inutile. aliter extra
ordinem iuris. vel vulnerat
vel alias p̄cutit aliquem ex i-
uria peccat mortaliter. Itēz
si iniuste incarcerat. vel tenet
p̄ violentiam ne liber possit
abire. nisi faceret p̄ punctū tē-
poris ad impediendū maluz
et̄. ¶ Si clericū hūitē tū p̄-
mam tonsurā est excoīcatus.

¶ Si quis p̄bo v̄l mandato
scz mandando. psuadendo.
psulendo. ratificādo vel inci-
tādo coopatur aliqđ p̄dicto-
rum vel mortem vel corpora-
lem lesionez peccat mortalit̄.
etiam si non sequatur effect̄.

Sed si sequitur effectus gra-
uius est. z si p̄cussit vel h̄mōi
in carceratus esset clericus v̄l
religiosus in q̄libet p̄dictoz
casuū p̄cutiens v̄l includēs
est excoīcatus. nisi esset p̄lat̄

eius q̄ hec faceret cā correcti-
onis. ¶ Et vbi in p̄dictis. scz
mandato p̄silio coopatōe v̄l
facto si esset enormis iniuria
facta clerico vel religioso nō
pōt absolui citra sedem apli-
cam vel legatum vel summū
penitentiariuz. Secus p̄o si
n̄ eēt enormis iniuria. De hu-
iusmodi materia habes diffu-
se i. iij. pte sūme. ¶ Enormis
iniuria dicit̄ qñ ad mutilatō-
nem membri seu effusionem
sanguinis magnam. s. p̄ vul-
nus illatū p̄cessū fuerit. Aut
si in ep̄m v̄l in abbatē. p̄p̄riuz
manus violēta iniecta sit. v̄l
ca. cum illorum. de sen. excō.
Aut em̄ dicit̄ enormis arbi-
trio boni viri ex circūstantiis
locoz. tempoꝝ. p̄sonarū. v̄l i-
stic. de iure naturali. §. atrox.

¶ Vel si est facta religioso. qz
non absolvitur talis citra se-
dem apostolicam vel legatuz
eius. vel eius summū penitē-
tarium. Secus vero est si n̄
esset enormis. ¶ Si quis in-
terfecerit vel mandaverit vel
fecerit interfici aliquem chri-
stianum per assassinos. etiaz
si nō sequatur effectus est ex-
cōmunicatus et depositus oī
gradu ordine z dignitate se-
culari v̄l ecclesiastica. similiter

receptor et defensor homicidii assassinoꝝ. c. p. humani. de homicidii. li. vi. Dicunt assassini quidam heretici. vide de hoc in. iiii. pre sume. ti. i. Si quis desiderat mortem alterius deliberata ratione in malum alterius. siue ex odio siue inuidia siue ex auaricia. ut habeat eam bona. vel ex luxuria ut aliam accipiat vel ex superbia ut in platiōe succedat vel ex accidia ne habeat causam gubernandi eum. vel ut sit magis liber et non habeat corripiētem. in quolibet horum est mortale. secus autem si quis desiderat ne ipse met vel ille deum amittat. plene offendere vel ne peior efficiatur. aut ne bonis personis vel ecclesie dei noceat. sicut tyranni. Si homo quis ex impatiētia et ira percutit seipsum iniuriose peccat mortaliter. et si clericus sit est excommunicatus. secus si ex zelo deuotōnis ad reprimendam carnem vel teratōes. non tamen abscondere aliquid membrum. alio peccaret mortaliter et efficere irregularis. et si esset laicus esset excommunicatus. Si occiderit vel vulnerasset aliquem in loco sacro esset sacrilegium et ecclesia violata. Si per violentiam etiam si sit officialis eduxerit malefactorē vel debitorē de loco sacro. vel fece-

rit capi eum peccauit mortaliter. ¶ Si fecerit fieri secus torneamentum. vel aliquod spectaculum ubi sit periculum vite. mortale peccatum est. ¶ Sextum preceptum de luxuria actuali et speciebus eius. c. vnu.

On me

n caber. Luxuria actualis quod committit ex-

tra matrimonium spiritus est mortale peccatum in omnibus speciebus suis. quod omnia hic ponuntur quod distincte oportet eas profiteri vel interrogare confitentes si a seipsis non dicunt. nullo modo tamen necesse est interrogare de his omnibus. nisi necessitas cogat. ne quis addiscat quod non scit. sed prout prouenit personis quod confitentur. et cum habent ultimam speciem non est ultra descendendum ad alias particulares circumstantias non necessarias. et cauto ac honesto modo interrogandum est. ¶ Si cognouit solutus soluta. que dicitur fornicatio. et si est meretrix vel serua sua vel alterius. vel vidua. et etiam si tales induxit ad peccatum. ¶ Si tenuit concubinam. et quanto tempore. quod ultra fornicationem est ibi scandalum primoꝝ. quod publicum licet sit fornicatio. ¶ Si uirginem deflorauit extra matrimonium. quod dicitur stuprum. et

Interrogatorii pars prima

si seduxit eā pmittēdo duce/
re in vxorē cogēd⁹ ēi foro cō/
scie. vel ducere eā in vxorem si
bi. vel eā dotare si pōt. ⁊ iuri/
at⁹ ē pētibz eia dē si hoc ne/
scierūt. Si ipse solutus co/
gnouit vxorē alteri⁹. vel ipse
vxorat⁹ cognouit solutā. qđ
đz adulteriū. et est duplex qñ
vterqz est coniugatus Si
italit violentiā alicui. qđ đz
raptus. ⁊ si cōtra voluntatem
parentū graui⁹ est. Si nu/
pte vel virgini vel moniali g/
uissimū est. Si cognouit
consanguineam suam. vel cō/
sanguineā vxoris sue vsqz ad
quartū gradum cōsanguini/
tatis vel affinitatis. ⁊ dicit i/
cestus. Idem de muliere q p/
mittit se cognosca cōsangu/
neo viri sui. Si cū monia/
li scelus est opatus vel cū ha/
bente pfectionez castitatis et
dicit sacrilegiū. Idē si muli/
er cū clerico rligioso plato oz
dinario ⁊ hmōi. Si cogno/
uit pmatrē vel quā tenuit ad
baptismū filiā spūalē vel cris/
ma. vel quā audiuit in cōfessi/
one. ⁊ đz incestus vel sacrile/
giū. Idem de muliere q cum
ppatre se miscuit voluntarie.
Si p semetipm vigilās ⁊ vo/
lūtari⁹ se polluit. ⁊ dicit mol

licies. siue manibz pprijs vel
alijs modis. demō nō est int/
rogandū. Si cū masculis
opatus ē turpitudines. v^l fe/
mina cū femia. vel vir cū mu/
liere extra vas debitū. ⁊ dicit
viciū sodomiticū. Si cū
brut⁹ opatus ē nephas et cū
qbz. ⁊ dicit viciū bestialitatis.

Si diebz festiuis aliquod
horz opatus est. qz grauius ē
fm alijs pō necesse ē confite/
ri hmōi circūstanciā. qz mu/
tat speciem peccati. Si in
ecclia vel in loco sacro aliqđ
pdictoz pmissit. qz đz sacrile/
giū. ⁊ p hoc viola ē ecclia. ⁊ si
istud ēēt manifestū ēēt recōci/
liāda ecclia. De pctis pō
q pmittūsin iugio. ⁊ tactibz
⁊ actibz inhonestis ⁊ osculis
ac pōbis ⁊ hmōi dicitur in ca/
pitulo de luxuria. ¶ Hora tñ
q de iure cōi peccata luxurie
non sunt reservata epīs. n^o p
aliquo illoz est lata sententia
excommunicationis a iure.
Sed cōmuniter p synodales
constitutiones epozum ali/
quos ex dictis casibz sibi ma/
gis reservant. vt incestum. sa/
crilegiū. scilicet cum moni/
alibus. Aliqui vero episcopi
viciū bestialitatis. aliq etiā
viciū sodomiticū. ⁊ quedā

alia in q̄b̄ est lata snia excom-
municationis per synodales
constitutiones. Et ideo que/
re in dyocesibz in quibus au-
dis confessiones.

¶ Nonū p̄ceptum de luxuria
m̄tali. z ei⁹ sp̄bz. ca. vñi.

Nota q̄

e cogitatōes p̄mittēdi
aliq̄ p̄c̄m luxurie q̄
sūt eū p̄sensu rōis semp sunt
peccata mortalia. z p̄tra hoc
p̄ceptum. Non desiderabis
uxorem primi tui. Et sunt di-
uersarum specierum sicut sūt
op̄a carnalia. licz non ita gra-
uia mortalia sicut opus exte-
rius commissum. Et cum dic
penitens se habuisse cogitati-
ōnes q̄bus ex ratione consen-
sit. interroget confessor erga
q̄s p̄sonas. z cū q̄bus habue-
rit. quia si erga cōiugatam ē
adulterium. Si ad solutam
z ip̄e sit solutus est fornicatō
Si cū p̄sanguinea est incest⁹.
Si cū masculo est sodomiti-
cū. Si cū d̄gie extra m̄rimo-
niū est stuprū. Si cū religio-
sa est sacrilegiū. Si per violē-
tiā est raptus. Interrogādū
etia⁹ est q̄tiens habuit hm̄i
cogitationes ad aliquam. qz
toties peccauit mortali. Si

p̄ inualla tpm hm̄i fecit. vi-
delicet ex rōne desiderat forni-
cari cū aliq̄. postea p̄o se occu-
pat in aliq̄ negocio. vel cogi-
tat de gubernatōe dom⁹ et
hm̄i. z exinde itez deliberat
fornicari. peccat denuo mor-
taliter. z sic deinceps. Sed si
p̄rinue p̄sat in tali cogitatio-
ne p̄ horas. vñi t̄m peccatus
est. sed tāto grauius q̄nto di-
utius perseverat cogitando.
Itē si mutat cogitatōnes de
vna p̄sona ad aliā. vel ad di-
uersam speciem cum eadē p̄-
sona deliberans p̄ se de q̄libz
semp de nouo peccat morta-
liter. Unde si centū mulieres
videret vnā post alias. z ad
quālibet specialiter animum
determinat centum mortalia
p̄mittit. Secus si vna cogi-
tatōe hoc appetit. quia vñū
est habens deformitatem tot
p̄c̄tōrum. Interrogandū est
si diebus festiuis di⁹ currit p̄
ecclias prouocando mulie-
res. z si phyllocaptus ex aliq̄
secutus est eam. z quanto tē-
pore. Quod dicitur de viro
idem dicendum est de mulie-
re erga virum.

¶ De delectatōe morosa i co-
gitatōe sup̄. d̄icēti ca-
pitulo de luxuria.

Interrogatorii prima pars

¶ Si mulier tentat habere a/
matores. et cum pperdit aliquem
vel aliquem procarum vel eam ama/
ri carnaliter. potest se ad fenestram.
vel vadit per aliquem locum ut
videat ab eo. vel ponit se in ec/
clesia vel alio loco publico v/
bi discurrunt iuvenes ad pccu/
dum. mortale est. etiam si non appe/
tat peccare cum talibus quia occasi/
onem ruine prestat. extra de in/
iuriis. et dam. da. c. si.

¶ Septimum preceptum de furto
non faciendum. et de usuris. quod diuer/
sis modis fit. et h3. viij. cap.

Urtum non

f facies. De usurpatione
nere alieni que in h3 p/
cepto prohibetur. Nota quod in oib/
bus infrascriptis speciebus est mor/
tale peccatum. et tenetur ad restitutionem
nec etiam que res capta est. Quod si ille
ignorat vel non inuenit pauperem
bus eroganda est. et non solum qui
accipit. sed etiam heres eius. si tamen
de bonis eius ad eum pervenit. c. mi/
chael. extra de usuris.

¶ Circa usuram que primo.

Immutavit pecuniam
in numeratam. vel aliquid eo/
rum quod usu consumunt. ut
frumentum vinum oleum. et huiusmodi. in
tentatione aliquid recipiendi ultra
suum capitale. et illud plus quod

accepit tenetur restituere. ¶ Si
mutavit super pignus rei mo/
bilis. puta vestis equi et hu/
iusmodi. vel immobilis. ut do/
mus agri et huiusmodi. et interim ac/
cipit usufructum pignoris dum
alius tenuit pecuniam suam
usura est. Excipitur tamen casus
quando gener accipit possessi/
onem in pignus a socero suo
quoscumque dat sibi dotem. et susti/
net onera matrimonii nutrit
do uxorem suam. extra de usu/
ris. ca. salubriter. Si posuit
pecuniam penes mercatores
vel artificem cum intentione al/
iquid recipiendi utilitatis. licet
non fiat pactum de hoc. sed ponit
in discretionem eius volens in oib/
us capitale suum saluum usura est.
sed si vult ita participare de
damno sicut de lucro. tunc licet
etiam cum pacto. et in hoc so/
lent etiam offendere mulieres
de dotibus suis. et dicuntur
vulgariter deposita. sed est v/
sura. c. plerique. xliij. q. iij. in te/
xtu et glo.

¶ De soccedis aialium.

In soccedis anima/
lium pecorum bonorum et hu/
iusmodi. ita pacifice ut
capitale sit saluum est usura. sed
si non est saluum. sed nimis gra/
uatur una pars non est usura sed

*De usura quot modis quittat vide in libro finium
10712 raulyn in qdrago fimali ff 2 p3 dndm passu
m3 dm formonis p pny qd thoma? ffz pndm qd
habem in babelone ibi multa de usura*

in iusticia. ¶ Si in emptione fructuū terre vel aliarū rerum ex eo ante p aliq̃s menses q̃ recipiet fructus. vel alias res soluit p̃ciū. et p̃p̃t h̃ emit m̃nus iusto p̃cio. vt. si valebat decē emit p̃ nouē. vsura est. Secus si faceret h̃ q̃ p̃simi lit̃ p̃t etiā min⁹ valere q̃ illō qd̃ soluit. vicz octo.

¶ De venditōe ad terminū.

¶ I vendidit ad credēt iā seu terminū p̃anos laneos. lineos. de serico vel alia q̃cūq̃ maiori p̃cio q̃ ad cōstantos. q̃ si vendidit sic plus iusto p̃cio rōne dilatōis vsura ē. Si p̃o nō vendidit plus iusto p̃cio. sed nō vult facere ita bonū forei sicut illi q̃ dat pecuniā nūerataz sibi. n̄ est vsura. Tho. z extra de vsuris ca. nauiganti. z ca. in ciuitate tua.

De cambijs.

¶ I fecit cābia minuta. puta de vno floreno aureo ad monetam vlt̃ ecōuerso accipiēdo aliqd̃ fm̃ cōm̃ cursum nō ē illicitum.

¶ Si fecit cambia realia p̃ lras de loco ad locū. z n̄ ficta est licitū moderatū lucrum.

¶ Si fecit cambia q̃ vulgari ter dicunt sicca. vt p̃venetos

alibz de grossi. vsura est. q̃ realiter est ibi mutuū. sed sub spe lucri. hec frequentant̃ Florentie. ¶ Si tutor vel curator pupilloz vel procurator z factor cuiuscūq̃ pecuniam pupilloz vel patronoz dedit ad vsuram in vtilitatē illoz. vltra p̃ctm̃ mortale p̃missum ī casu q̃ illi nolint vlt̃ neq̃ant restituerē. q̃ illi q̃ habuerūt vtilitatē p̃ncipalit̃ tenent̃. sed n̄ restituentibz illis tenet̃ p̃curator tutor z curator z h̃mōi.

¶ Si quis emit agrū vlt̃ domū multo maiori p̃cio q̃ valeat. intendens q̃ venditor reumat ab eo deducens h̃ ī pactū. z īpe interim fruct⁹ recipiat. vsura palliata est.

De mutuantibz sub spe.

¶ I q̃s p̃p̃t pecuniā mutuataz aliq̃n̄ petit vlt̃ sperat p̃ncipalr̃ habere ab eo aliqd̃ obsequiū vlt̃ vtilitatē q̃ p̃cio possit estimari. vt opa laboratoz vel boiū ad colendū terras vel mutuationē iumentozum. vel aliqd̃ donum. vel vt penret ei offi/ciū vel beneficiū ecclesiasticū vel seculare. Vel q̃ det sibi p̃pter hoc plus de fructibz terre eius q̃ colit. vsura est. Et quando p̃pter hoc non ab eo

Interrogatorii pars prima

cui mutauit. sed ab alio vta
dño vel a cõitate recipit vti/
litate. exindeq; illud pau/
peribus erogare.

¶ De accipientib; ad vsuraz

Ihs accepit mutuo
ad vsurā nō ad puidē
dū sue necessitati. s; vt
det ipse ad vsuram. vel indat.
vt alias malevraf. peccat mor/
talr. Idē si eū inducit q; alias
nō erat feneraturus. Petrus
de palu.

¶ De facientib; statuta in fa/
uorem vsurariozum.

I fieret statutuz i aliq;
ciuitate l' castro vel lo/
co q; vsure soluant. vl'
q; solute n̄ possint repeti. aut
repetite nō debeāt restitui. ex/
cõicati sunt q; faciunt hmōi
statuta. z qui indicāt fm ipā
Un illi q; faciūt capitula cū
indeis. vt dñi z cõitates p̄tine
tia q; possint fenerari. vl' q; n̄
possint repeti in iudicio vsu/
re extorere ab eis z hmōi vidē
tur icidere in hāc excõicatōz
Dñi q; q; h̄ faciūt z ciues q;
h̄ vsulūt. extra de vsuris. cle.
ex graui

Capl'm. ij.

Emptioe q; denari
ozū mōis vt Florentie.
vel impstitorz vt vene

tis. vel locoz vt Janue. q;
aliqui ponūt cōtractum esse
vsurariū. alij q; nō s. p̄rium
tenentes. Ideo nemini cōsu/
las vt faciat cōtractū. factuz
q; si potes inducere vt post
mortē ipius vel vnus alteri/
us finiat vel satisfaciāt cõita/
ti. vel det paupib; bonū erit.
Si q; nō vult adherens o/
pinioni p̄rie. nō facile cōden/
nes. q; in hmōi fm doctores
non est precipitanda snia. de
his z alijs supradictis habet
in secunda pte sūme. titu. ij. d.
vsuris.

De fraudulentia q; multis
modis p̄mittit. Capl'm. iij.

E fraudulentia q; fit vl'

d in rei suba. vendendo
vnā rem p̄ aliā vt vinū

limphatum p̄ puro. carnes
pecudinas pro castratis. ce/
ram z aromata cum alijs mi/
xturis. vel in quantitate dan/
do mensuras et pondera di/
minuta. puta vncias nouem
p̄ libra. vel in qualitate vt res
p̄auam p̄ bona. vt p̄nū fer/
rū. coriū. aromata animalia.
defectuosa fructus. z hmōi. z
in his si notabiliter damni/
cauit p̄mū peccauit morta/
lit. z tenet ad restitutōes. Si
parū vl' plus itēdēs v̄cialiter

z paupibz eroget. ¶ Si ven/
didit rem aliquā mltō maio/
ri p̄cio q̄ valebat fm̄ cōm
estimatiōez illius t̄pis aduer/
tenet peccauit mortāl̄ z tenet
ad restitutiōz. si prim⁹ nota
bilit̄ ledit̄ secus si parum.

Idē si emit minori p̄cio q̄
valeat ex ignorantia v̄ditor̄

Si fraudauit iustas ga/
bellas et pedagia tenet cōita/
ti restituerē. si mltū vel ēt par/
z tū intēdēs mltū mortale ē.

De falsificatiōe. Ca. iiii.

¶ I q̄s falsificauit aliq̄d
instrumentū. v̄l falso
scienter vtit̄ vltra mor/
tale tenet ad omne damnum

quod idē sequitur. ¶ Si q̄s
falsificauit litteras papales l̄
falsificatis scienter vtitur est
excōicatus. cuius absolutio
pape reservatur. ¶ Si q̄s ex
falsa causa suggesta qua exp̄s
sa non obtinuiſſet beneficiū
q̄d recepit. licet non sit excōi/
catus tamen tenetur ad resti/
tutionem eius quod sic reci/
pit seu ad renunciationē b̄n̄
ficij vel reassignatiōz z h̄mōi

¶ Si q̄s falsificauit mōetas
vltra peccatū tenetur ad resti/
tutiōem. Idē si falsis sciēter
vtitur. z etiā ip̄e qui in h̄mōi
fuit deceptus. ¶ Si quis fal

sat mensuras vel pondera ci/
uitatis vel cōitatis vel falsis
scienter vtitur. vltra mortale
tenetur ad restitutiōz z omni
um dānōz inde sequentiū.

Si quis falsat litteras p̄lato/
ruz vel sigilla vel alioz vltra
mortale tenet ad satisfactiōez
oīm dānōz idē sequentiū. Idē
de falsificante libros vel alias
scripturas in damnū alioz

¶ Et nota q̄ cōtra falsifican/
tes instrumenta vel constitu/
tiones p̄ synodales litteras
vel alia in aliquibus locis la/
ta est sententia excōicatiōis.

Excōicatio papalis

¶ I q̄s in bullis papali/
bus apponit v̄l remo/
uet vnā l̄raz vel punctū fm̄
Host. ē excōicatus excōicatio
ne papali q̄ fit i curia. nā i iur/
re cōi nō habet. hoc si bulle
h̄nt vigorem. nā si expirasset
eaz valor. puta quia erat gr̄a
ad tēpus z expirasset si totū
raderet nō icurreret q̄s excōi/
cationem. nec in aliquam pe/
nam. Richard⁹.

Lapl̄m q̄ntū ē iniusticia
q̄ fit in iudicio.

¶ I iniusticia p̄o q̄ fit a
iudicibus assessoribz
aduocatis pcuratoribz z no

Interrogatoriū prima pars

tarijs. et de q̄b debent interro-
gari dicet̄ ifra. ¶ Si official'
q̄cūq; dat iniustā sniam. sciē-
ter vel ex ignorātia crassa et su-
pina. tenet̄ parti lese ad satis-
factiōz oīs dampni. nisi satisfac-
ciat ille p q̄ lata est snia. et silr
assessor vel alius q̄ ad hoc co-
opatur. et peccant oēs morta-
liter. Advocatus et pcurator
q̄ scienter defendit iniustam
cām. Si obtineāt silr tenen-
tur p̄t lese ad satisfactiōē in-
solidū. Si n̄ satisfaciāt cliē-
tulus Idem si p̄didit iustam
causam ex ignorantia crassa
vel negligentia. Accusator
et testis scienter p̄cedentes p̄
aliquem falso tenentur de oī
dāno ipsi accusato. et peccant
mortaliter. Domini q̄ gra-
vant subditos in collectis i-
iustis. tenentur ad restitutiō-
nem. et de vicijs eorū de q̄b
sunt interrogandi habes in
tertia pte. c. ij.

Defurto. Caplm. vi.

I q̄s rē aliquā occul-
te inuito dño nō soluz
abstulit ab extraneo. s; etia; fili⁹ p̄entib; vxor viro.
fu⁹ dño. discipulus m̄gro. so-
ci⁹ socio. p̄ sanguine⁹ p̄ sangui-
neo. furtū est. Si ēd nō/
tabile dampnū unde et morta-

le. et tenet̄ ad restitutiōz. Se-
cus si q̄d minimuz. vt aliq̄s
fructus. et quatrimum et hmoi
¶ Si rem sibi mutuataz reti-
nuīt. vel etiam rez alterius ve-
nientem ad manus eius non
restituit. furtum fecit. nisi ille
tantundē haberet de suo cer-
titudinaliter quod non vult
restituere. Si inuenta que
non habentur p̄ derelicto nō
restituit sed sibi retinuit Et si
post inquisitionem non repe-
ritur cuius sunt inuenta. de-
bet paupibus erogare. als el-
set mortale. nisi ipi vt indige-
ti darentur. ¶ De thesauris i-
uentis multum statur p̄sue-
dini. Si vsus est pignore ad
sui vtilitatē cōtra domini rei
voluntatem. Si vsus est re
p̄modata ad aliū vsum q̄
fuerat p̄modata vel re depoli-
ta sine licentia deponentis ni-
si p̄sumat dñm rei eē conten-
tū. tenet̄ hmoi de illa vtilitate

Si religiosus dedit de bo-
nis monasterij sine licētia su-
piorū habita vel p̄sūpta. Idē
si aliqd occulte recipit vel re-
tinet. qd ē mortale et p̄prietā-
rius Si prelatus expēdit
bona ecclie turpes vsus de-
putata reparōi ecclie p̄ pau-
perib; vlt bona monasteriorū

peccat mortāl. ¶ Si aliq̄s recipit a religiosis aliqd sine cā rōnabili. vel p turpitudie vel lucri acq̄sitiōe. vel cā amicicie ⁊ parentele sine aliq̄ indi gentia.

De sacrilegio qđ pmittit̄ circa res sacras. Ca. vii.

E sacrilegio quod est d circa res sacras.

Si imposuit vel de dit sup hoc consilium vt im/ ponerent collecte clericis siue eccl̄iasticis psonis nō habi/ ta lnia a romano pontifice. ⁊ si secutus est effect⁹ vltra mor tale tenet ad restōz. ⁊ nisi post admonitōz desistat ē excōica tus. Si fecit vel fieri fecit statuta cōtra libertatem eccle siasticam. vel cōsuluīt fieri. vl tra mortale tenetur de dam/ nis factis. estq; excōicatus ip̄e. necnō scptores ⁊ iudicā/ tes fm ea. Si ysurpauit patronatum de nouo alicui⁹ eccl̄ie vacantis vel monaste/ rij. vel locorū pioz. vel bona ip̄oz locorū vacantium est ex cōicatus Si abstulit res sa cras vt calices et paramenta de loco sacro. aut rem sacram d loco nō sacro. ⁊ furās in ec/ clesia res nō sacras. Si effre git locū sacrū. vt portas eccle

sie vel locū religiosuz. vel por tas conuentus. vltra pccm ⁊ obligatōem ad restōz tenet d iniuria ⁊ de dāno. ⁊ ē excōica tus. ⁊ ante denūciatiōem p̄t absolui a dyocesano Post de nunciatiōem p̄o solū a papa vl penitentiario. c. p̄q̄sti. extra de sen. excō. Si fecit incen diū studiosc in loco sacro vel religioso. idem iudiciū est si/ cut de effractorē. vt dicto. ca. puenit. Incēdiarij aut̄ alioz locorū de iurē cōm sunt excōi cati. In aliq̄b aut̄ locis sic p synodales constitutiones.

¶ Si legata facta eccl̄is vel alijs p̄is locis aut paupibz non soluit integre. ⁊ si nimis differt peccat mortāl. nisi i/ possibilitas eū excuset. ⁊ ali/ cubi est excōicatio synodalis ¶ Si cleric⁹ recipit bñficiūz symoniace. vltra viciū symo nie omnes fructus illius bñ/ ficij furtiue accipit ⁊ tenetur ad restōnem. Si p̄lat⁹ ec/ clesie ex dolo vl lata culpa a/ mittit bōa eccl̄ie tenet ad re/ stitutiōez. Si nō dedit laic⁹ decimas vbi p̄suetū ē dare te netur ad restōem

De rapia violēta. Ca. viiij

Alpina est qñ res iniu/ r

ste aufertur per violē

85

Interrogatorii pars prima

tiam. ¶ Si re alteri⁹ rapuit
vltra mortale et restōnem ad
quā tenet⁹ et etiā perere veni/
am si p^omode p^ot de iniuria vi
olent illata. ¶ Si q^s ē pirata
p^odans in mari q^scūq⁹ indis/
feret. vltra mortale et restitōez
ad quā tenet⁹ ē excōicatus pa
pali excōicacōe. vt patet p^o p^o
cessum qui fit annuatim i^o cu
ria p^ohmōi. secus p^oo ē de illis
q^s faciūt hoc p^ocise p^o illos cū
q^s b^o hūit bellū. Si q^s ē depre
datus romipetas vel euntes
vel redeuntes ab v^obe roma.
vel depredatus est portantes
necessaria ad v^oū curie ē excōi
catus a papa. ¶ Si in bello
iniusto dep^odat⁹ ē etiā inimi
cos. vltra mortale et restitōez
nō d^o absolui. nisi disponat in
illo et in oī alio iniusto nunq⁹
ferepire. ¶ Si in bello iusto
abstulit ab amicis. sic faciūt sti
pendiarij vl^o ab eccl^ois inimi
corum. tenet⁹ restituere. ¶ Si
inuasit hostiliter vel discurrit
per terras eccl^oie vltra p^octm et
restōez est excōicatus excōica
tione papali p^o p^ocessum curie
annualem. ¶ Nota q^o oēs dā
tes p^osiliū ad aggrediendum
siue sumendum aliq^o bellum
iniū stū. sine q^orum p^osilio non
fuiſſet factum. vel fieri nō po

terat. tenent⁹ insolidū de oībo
dānis inde securis. Decray.
et ali⁹. ¶ Si p^oicipauit in cri
mine rapine vel furti vel alte
rius iniuste dānificacōis i^o ali
q^o infraſcriptoz modoz q^o cō
tinent in his p^osilib^o. Iussio cō
siliū p^osensus palpo recursus
Participans mutus nō ob
stans non manifestans. tenet⁹
insolidum. i. in totū de oī dā
no secuto q^osq⁹ isti q^o passus
ē satisfactū sit. Intelligetam⁹
h^o cū distinctōe. v^oicz ad p^omū
p^osum de tali iussioe vl^o p^osilio
vel cōsensu coopationis vel
palpo. i. adulatōe. vel recur
su. i. receptōe latronū vel rez
ablataz. tali dico adulatōe et
recurſu q^o sine hmōi nō fuiſſet
facta rapina vel dānnū. al^os
nō teneret. nisi inq^ontū puenis
set ad eum de re rapta. vel de
q^onto dāno fecisset cum suis
vl^o q^ontū pl^o fuiſſet factū ppter
aliq^o p^odictoz ab eo factoz.
Quātū ad scōm verſum no
ta q^o non obſtans nō manife
stans. et etiā mutus tenent⁹
q^o sūt officiales et p^ont ipedi
re dānū et non faciūt. al^os nō
tenent⁹ ad restitūdz. lz peccēt
si p^ont ipedire dānū et nō faci
unt. Tho. i. iij. di. xij. Pe. et
Alb. ¶ Itē etiā p^ola dicit vel

plura de his referunt sup ca.
 sicut dignū. de homi. Quan
 tū ad pncipatōez istō fieri pōt
 mltiplr. Uno mō coopādo
 cū alijs ad rapiēdū. 7 tūc ad
 istud teneſ qđ recepit. vel dā
 nificat si n̄ fuit in cāu pncipa
 li vel qđsi. Secūdo mō recipi
 endo p viā doniderapina. 7
 ad illud teneſ qđ recipit. Ter
 tio mō p psumatiōez rapine.
 vt victus 7 vestitus. 7 hmōi
 sicut famuli raptorū 7 famuli
 vsurarioz. vel ipoz vsurario
 rū qđ habent omnia de rapia
 vel vsura. 7 tenent ad illud qđ
 consumunt. Quarto mō per
 dotationem. vt maritus qđ sci
 ebat socerū n̄ h̄re nisi bona ra
 pta 7 vsuraria. non pōt recipe
 dotē. 7 si recipit tenetur resti
 tuere. Si aut filia remāctvi
 dua teneſ restituere dotē. qđ d
 alieno est. sed si nesciebat esse
 tūc diuersa est opinio int̄ do
 ctorez vtz teneat maritus ei
 vel filia. sed filia videtur tene
 ri. Quinto p emptiōem rei ra
 pte vel furtiue. 7 si scient fecit
 ob sui utilitatem. vltra mor
 tale teneſ ad restōem si inuēit
 dñm rei. si ō nō repit paupi
 bus erogare teneſ vel pciu m
 ei etia si iam psumpisset. si
 ō igranter. siue igratia iuris

siue facti a pctō pōt excusari.
 s; qñ scit teneſ ad restōz si nō/
 dū distraxit. etia sine p̄cio pe
 rito a dño rei. sed repetat a vē
 ditore si p̄t. Idē de oibz qđ suc
 cessiue emerent rē hāc. nisi p
 distraxerint illā rē. quia bona
 fide distraxerūt vendendo. n̄
 tenent ipi sed emens eaz. De
 hac materia vide in. ij. p̄fessū/
 mc. ¶ Qui ipedit aliu iniuste
 a p̄secutiōe alicui⁹ officiū vel
 bñficiū. vlt officiū ecclīasticū l
 secularis vbi sibi erat iā ius
 acq̄situm. teneſ ad satisfactōz
 talis dampni. Si autē nōduz
 erat sibi ius acq̄situm. s; erat
 in via acq̄rendi teneſ ad arbi
 triū boni viri q̄stum pōt illō
 dampnū in ipō dubio estima
 ri. Silr 7 qđ deijcit iniuste ali
 quē ab obr̄eto iuste. vel alie p
 curat eijci. secus cū iuste p̄ce/
 dit. Thomas in. iij. disti. xv.
 Qui infert damnum qđ i spe
 cie restitui nō pōt. vt mutila
 tio mēbri cū qđ ille lucrabat.
 vitz manū i scribēdo. 7 gita
 tē alci auferēdo p̄cipue p vio
 lētiā 7 seductōz. mortē inferē/
 do alicui qđ solo labore nutrie
 bat familiā. qđ sciēt dādo ad ve
 cturā l vēdendo equū claudi
 cātē l alr nociuū 7 n̄ illi idicā
 do. vñ ēptori l p̄ductori seq̄t

Interrogatoriū prima pars

nocumentū. tenet satisfacere de hmoi ad arbitriū boni vi-
ri. ¶ Si mulier supponit sibi
alienū ptū. v. pcepit d. adul-
terio nesciente viro. tenet vi-
ro de oibz expensis factis si-
lio putatiuo z cōsanguineis
z filijs v. alijs heredibz d. his
q̄ puenerūt ad eā bonis. Nō
tñ tenet mulier illa manifesta
re factum cū piculo vite sue.
Ray. sed quō agendū sit vide
in scda pte sūme. ti. de restim.
¶ Si existens camerari⁹ sine
thesaurari⁹ collat⁹. q̄ vul-
garit dicit camerlingus seu
notarius. seu aliq̄d hñs offi-
cium p q̄ est sufficienter sala-
riatus. z nihilominus ab his
psonis cum quibus exequit
officiū suū. puta faciendo
cedulas z hmoi aliq̄d erigit
vsurpatio est. nec puto q̄ ex-
cuset euz consuetudo sicut nō
a rapina. ppter h cū statuū
salaria ne petat ab illis. vnde
z peccat. z d. paupibz eroga-
ri. h dico. qz difficile eet dare
tale qd ppijs psonis euz qd
modicū sit. xij. q. v. c. nō sa-
ne. Si cū pecunijs cōita-
tis q̄s hz in deposito negoci-
atur. z si qd cū eis lucrat per
scus vsurarios tenet resti-
tuere vsuras ei a q̄ accepit.

Si ho p p̄ctū licitū videt te-
neri cōitati saltē p pte. vel pte
paupibus erogare tenetur.
¶ Si q̄s ingressum in religi-
onē educit. vel p violētiā vel
p suasiōes. vltra p̄ctū mor-
tales missum ē excoicatus cū
violētiā infert pone. z tenet
illū vel aliū inducere ad reli-
gionē in satisfactiōez. Vel te-
net ipe ingredi si nō hz ipedi-
mentū. fm Pe. z Joh. De eo
ho q̄ oīno inēdit ingredi re-
ligionē. s. nōdum ingressus
reuocat p aliquē ab illo ppo-
sito. idē dicūt qdā. qñ. s. nō ex
cā iusta. puta qz in illa religi-
one maleviniūt. sed ex cā rōna-
bili.

¶ Decimū pceptū d. d. desiderio
hñdi res alienas. c. vnū.

Utra pre

v ceptū opis iniustev
surpatōis diuersarū
spēz de q̄bz dictū est. etiā in-
rogandū ē de desiderio habi-
to circa res aliēas hñdas seu
acq̄redas iniusto mō. qd de-
sideriū siue cogitatio si est cū
psensu rōnis. z alicui⁹ rei no-
tabilis sēp est p̄ctū mortale
eiusdē speciei cui⁹ ē op⁹ illius
iuste acq̄sitōis. Sic ubi ḡa
d. siderās hñe pvsuras. ē spēs

vsure. Si prapinas ē rapia.
Si p vīā occultā ē furtum.
Si rem sacrā est sacrilegiū. ⁊
sic de alijs. iō interrogādū ē q/
mō desiderauit rem alienam
vt habeat spēs pci q̄ est neces
saria p̄fiteri. In his tñ pctis
cordis nō tenet ad restitutōz
¶ Hora etiā cuz quis aliquē
dānificat primū in minimo
si hz ppositū dānificādi in
multo si posset. peccat mortā
lie. Un̄ emētes ⁊ vēdētes qñ
cūq; pati sūt d̄cipe primū in
mlto si p̄nt p̄mode. mortālie
peccāt. l. actū i modico d̄ci/

Octauū pceptū (p̄iant.
Nō eris testis iniquus.

De mendatio La. p̄mū

E menda

tio. Si dixit mēdaci/
um p̄niciosū. i. qd̄ sit p̄
bonores dei. vt in his q̄ sunt
fidei vel dānū notabile p̄ri
spūale l' p̄ale. mortale est p̄m
Tho. ij. ij. p̄bi ḡia. Si dixit
fornicatōez vel vsuram non
esse pctm̄ mortale. Si negat
q̄ ipe vel ali' d̄z dare primo
suo qd̄ ipe vouit. ⁊ h̄mōi Si
dixit mēdaciū in iudicio int/
rogat' a iudice. piurus est et
mortāl' peccauit. p̄m beatus
Tho. Si dixit mendaciū

in p̄fessioe de necario p̄fitem/
dis. mortale ē. Idē si in p̄di/
catioe studiose. mortale ē. nisi
ex subreptōe vl' subita locuti/
one imp̄meditate. ¶ Si p̄sōa
q̄ dicit mendaciū etiā officio
sum est p̄sōa auctoritatis et
magne reputatōis seu p̄fecti
onis possz per accidens tale
mendaciū eē mortale. si inde
sequet' graue scandalū in mēti
bus hoīm. ¶ Si dixit mēda
ciū iocosū. i. causa solaciū vel
officiosū. id est ad vtilitatem
aliquam cōsequendā spūalez
vel tp̄alem sine nocumēto al
teri? Ip̄ ē veniale pctm̄ Tho.
ij. ij. q. ij. ¶ Si dixit falsuz te/
stimoniū p̄tra aliquē in iudi/
cio. vel accusauit iniuste. vl'
tra mortale peccatū tenet de
omni dāno leso. ⁊ etiā ad re
stitutōz fame. vt. s. dicat se fal
sum dixisse. sed postq̄ ille est
punitus nō tenet p̄pter picu
lū qd̄ ei imineret.

De detractioe La. ij.

Extractio ē p̄ quaz au/
d̄ fert fama alteri? ⁊ ml'
tipliciter. Si quis
imponit alteri aliquid falsuz
qd̄ sit notabile. mortale est. et
tenet ad restitutōez fame. nisi
ex hoc imineret ei magnum
p̄culum. Tho. ij. ij. Si qd̄

Torqu
offensio

p̄m p̄

no mēdaciū p̄dici. h̄mōi ⁊ p̄dici
no mēdaciū p̄dici. h̄mōi ⁊ p̄dici
no mēdaciū p̄dici. h̄mōi ⁊ p̄dici
no mēdaciū p̄dici. h̄mōi ⁊ p̄dici

Interrogatoriū pars prima

pc̃m̃ alteri? quod narrat ad/
dit aliq̃d notabile vltra pecca/
tum tenet ad restitutiōem fa/
me. nisi ex h̃ imineret ei mag/
nū p̃culuz. Tho. ij. ij. Si
ad pc̃m̃ alteri? qd̃ narrat ad/
didit aliquid notabile vltra
pc̃m̃ tenet ad restōem fame.
si illud dictū ip̃ortat infamiā
¶ Si pc̃m̃ alterius mortale
cum esset occultū ad diffamā
dū manifestauit alijs. pecca/
uit mortalit̃. et tenet ad restitu/
tiōem fame in q̃tum p̃t. nisi
illud crimen postea p̃ aliā viā
esset publicatum. Si pec/
catū alteri? occultū māifesta/
uit n̄ intēdens diffamare. vel
aljs nocere. sed ex q̃dam loq̃ci/
tate. nō videt mortale. nisi p̃
accidens. vīcz si ex hoc seq̃ret̃
diffamatio illi? puta q̃ audi/
entes publicant. ¶ Si accu/
savit in iudicio vel denuncia/
uit plato crimen alterius. nō
zelo iusticie. s̃ ex malivoleria
peccauit mortalit̃. sed ad resti/
tutiōez fame nō tenet seruato
ordie iur̃. Si fec̃ libellos fa/
mosos. i. cedulas siue scripta
in detractiōz alterius. ponēs
in loco publico vt legant̃. aut
cantiones et hm̃oi. mortaliter
peccauit. et tenet ad restōez fa/
me. Si pc̃m̃ alterius etiā

manifestū narrat ex odio et in/
tentiōe nocēdi peccat mortā/
liter. sed ad restitutiōem fame
non tenet. si aut̃ ex loq̃citate
narrat peccat venialit̃. Si
defectus alioz q̃ sunt pecca/
ta venialia cōiter recitauit ex
loq̃citate vel aliq̃ indignatio/
ne nō ē mortale pc̃m̃. nisi ex
h̃ intenderet etiaz diffamare.
¶ Si significauit pc̃m̃ alter/
ius mortale et occultū plato
vl̃ penitibz confessori vel alijs q̃
sūt p̃sōe mature. vt possit me/
lius p̃uideri. qd̃ p̃cipue bz lo/
cū cum timeat de reciduo. nō
est pc̃m̃ sed caritas. ¶ Flora/
tū cum q̃s tenetur ad restōez
fame. si falsum dixit debet di/
cere his q̃bz dixit se falsū di/
xisse. nec excusatur quia fit ei
verecundia magna. Si aut̃
dixit verū nō debet dicere ill̃
se falsum dixisse. quia esset mē/
daciū. sed iniuste et male di/
xisse. Si q̃s narrat crimen
alterius put̃ audiuist̃. dicens
se audiuisse sic ab eo dici licet
occultum ex loquacitate vel
leuitate. n̄ videt mortale. nec
tenet ad restōem fame. vel si ē
dubiū. Si q̃s bona facta
ab alio dixit mala intentiōe eē
facta. videlicet propter hypo/
crisim et sup̃biam et hm̃oi. in

tendens euz infamare peccat mortaliter. Idem si negat bona facta ab aliq. si et tacz bōa q̄ scit cū est necessariū ad liberandū prim. ¶ Si audiuit infamarōes ⁊ diffamarōes alioz. Nam si b̄ facit qz delectat d̄ infamia coꝝ peccat mortaliter. Si aut̄ b̄ facit qz delectat de loq̄itate. sed displicet ei infamatio alioz. non videtur mortale. In platis aut̄ q̄ p̄nt b̄mōi phibere ⁊ nō faciunt mortale videt̄. dis. xxv. §. alio ca demū. in glo.

Incipit secū

da ps in q̄ tractat̄ de mō in rogādi penitētes a p̄fessore d̄ septē vicijꝝ capitalibz. ⁊ coꝝ speciebz. ⁊ p̄mo de auaricia ⁊ bz capitula. ix.

¶ De auaricia que est p̄mum vicijꝝ capitale.

Titulus p̄mus

Auaricia

a triplr p̄petrat̄. scz iniuste acq̄redo. tēacit̄ retinendo. et inordinate amādo. habetqz multas species. ¶ Primus mod⁹ scz iniuste acq̄rendi de quo supra dictū est in ca. Non surq̄ facies. re

stant tñ aliq̄ d̄ q̄bz dicet̄ Secund⁹ mod⁹ retinendi tenaciter. ⁊ tercius scz amandi ioridinare. postea inferius ponet̄

Desymonia.

Capitulū p̄mū.

ymonia q̄ ē circa sp̄i ritualia. ⁊ est sp̄ p̄ctm mortale in omni casu.

¶ Nota q̄ pecunia q̄ recipitur symoniace non debet restitui ei qui dedit. sed de necessitate debet paupibz erogari. vel illi ecclie in cuius iniuriā data est. Si dedit pecuniam v̄l aliqd aliud qd p̄cio possit estimari p̄ habendo aliq̄ sacram̄to vel baptismo. eucharistia. b̄ndictōe nuptiarū. p̄nia. ordinationē crismate. ⁊ extrema vinctōe. q̄si p̄cium huius sacramenti. cuius signum ē qm̄ datur vt p̄cium. ⁊ sit pactō cum dante. Idem p̄sumit̄ qm̄ negatur sacramentū. si nō datur pecunia. symonia ē. n̄ excusat consuetudo. secus s̄o est si dat vt elemosynam. ⁊ ḡtis non coactus sed sponte. ⁊ ad seruandum cōsuetudinē non coactus. Si clericus existens accepit aliquid r̄pale p̄ aliq̄ sacramento dato vel dando vt p̄cium ei⁹. vel quia aliter nō dedissz. symonia est

Interrogatoriū scd'a pars

¶ Si dedit aliqd quod pre-
cio possit existari p aliq bñ-
ficio eccliaſtico. ſimplici vel
curato obtinendo. ſymoniaz
pmiſit. ſz ſoluēdo taxa curie ⁊
bullas nō reputat ſymonia
Iō ſi p aliq bñficio eccliaſti-
co vel dignitate hñda aliqd
ipale dedit. ſymoniā pmiliſit
idē de pferentibz bñficia ⁊ of-
ficia hñdōi ptpalibz. Si e-
mit vel vēdidit aliquā capel-
lā ecclie. ſymonia eſt. Si e-
mit vel vendidit ſepulcrum
eccliaſticam ſiue ſepulchru
vbi ponit cadaver. ſiue offici-
um eccliaſticū. ſymoniā pmi-
ſit. Si pñon⁹ exiſtēs p pe-
cunia elegit vel pſentavit iſti-
tuendū. ſymoniam cōmiſit.
¶ Si emit vel vēdidit aliqd
in patronatus alicui⁹ capel-
le. vel ecclie. ſymonia ē. Si
porrexit pces cardiales p ali-
quo iñdigno ordinādo vñ be-
neficiādo. ſymonia ē. ſi inten-
dit vt plar⁹ rōne pccū pñcipa-
liter aſſentiret Si fuit medi-
ator ad pcurādū alteri aliqd
ſpūale. vt bñficiū. ordinem ⁊
hñdōi. p aliq tpali. Si pdu-
xit aliquē ad pñdicandū pac-
tiōe pecunie ⁊ hñdōi. ſymoni-
am pmiſit. ⁊ ſim pñr pñdicator
q hoc mō accepſavit. ſymoni-

am ꝓmisit. ¶ Si filiaz vel cō/
sanguineā vel seruā misit ad/
mōasteriū pactōe facta d̄ cer/
ta q̄ntitate p̄gressu mona/
sterij. symoniam ꝓmisit. nec/
nō moniales. nisi forte mona/
steriū esset adeo tenue q̄ n̄ suf/
ficeret illipuidere. ¶ De symo/
nijs clericorū vide in tertia p̄/
te. c. de clericis. De hac vero/
materia symonie habes ple/
nius in. ij. pte. ti. i. d̄ symonia/
p̄ totum

¶ Depditōe. Caplm. ij.
Roditio frequenter ex
p auaritia fit. Si pdi/
dit ciuitatē. vel castrū
vel psonā inimicū. vltra mor/
tale tenet de omni dāno inde
secuto. ¶ Si pdidit res alie/
rius iniuste auferentibz idem
¶ Si pdidit secreta alterius
iniuste. vltra mortale tenet de
damnis inde secutis. Sec⁹
si secreta inique vt pcuratōes
z tractatus p ciuitatem vl' no/
cumenta psonarū manifestat
qz tūc bene facit z facere tene/
tur. ¶ Si recepit aliqd' sibi si/
gillo pfessiois. sed non in cō/
fessione. si reuelat peccat mor/
taliter. nisi illud eēt quid ini/
quū. cui possit obuiare mani/
festando. z si de hoc perpen/
dit qndo promisit. peccauit

[illegible]

mortaliter. s; nec d; tenere se/
cretū. quia etiā tūc peccaret.
¶ Si legit lras alteri? clau/
sas videt mortale. nisi pone/
res spem in ratihabitōe mit/
tentis. vel eius cui mittit.

¶ De acceptōe psoaz. L. iij.

¶ Accipit psonā in iu/
dicio. vīcz q; mag; au/
dit vnā psonā q; aliaz
vel credit vni magis q; alteri
nō seruato ordine iur; vl' ma/
gis declinat ad vnā pte q; ad
alterā rōne amicitie z hmoi.
posset eē mortale. Si in di/
tribuēdis bñficijs l' officijs
ecclesiasticis vel secularib; ad/
mittit indignos. peccat mor/
taliter. z tenet de dānis idē se/
cutis psonis. Si in faciēdis
cedulis q; vulgarit dicūt scri/
ptia scient admittit idignū.
vel q; phiberet admitti vel ex/
cludi dignum peccat morta/
lit. Si in distribuēdis o/
nerib; vel iponēdis collec/
tis ciuitatis scienter quat ali/
quē cōtra vel vltra debitū vl'
alleviat peccat mortalit. z si
solū ex eius determinatiōe fie/
ret talis distributio. tenet dā/
nificatis de dāno. secus s; o ē
s; iponūt cū eo plures alij. Et
si cū haberet distribuere ele/
mosynas alicuius societatis

vel testamenti z hmoi nō fide/
lit distribuit. et si dedisset nō
indigentibus. vltra mortale
tenet ad restōem.

Deturpi lucro. Ca. iij.

¶ Index accepit pecu/
niam vt iudicaret. aut
bñ iudicaret. aut n̄ iu/
dicaret. aut iniuste iudicaret
peccat mortaliter. z tenetur il/
lā restituere dāri. nisi dedisset
vt male iudicaret. q; tūc tene/
tur dare paupib; Idē d; te/
ste p testimonio falso ferēdo.
q; peccauit mortalt. z tenet
restituere. ¶ Si fecit instrumē/
tū in fraudē vsurarij. vt nota/
rius peccauit mortalt. z mer/
cedē quā accepit d; paupib;
erogare. Si fuit vsurario
in arte vsuraria. vt notarius
peccauit mortalt. z si bona v/
surarij essent obligata restōni
non posset retinere salariū. s;
d; restituere creditorib; vsu/
rarij. als aut posset. sed illud
dare d; paupib; de bone/
state tamen non de necessita/
te. nisi ipse esset paup. ¶ Si re/
cepit pecuniā p turpitudine
vt meretrix vel alia mala mu/
lier. debet illam pauperibus
erogare. non tamen de necessi/
tate. sed de consilio honesto.
¶ Si quis facit aliquā artē

b

*¶ pmo filiaz dicitur fuit adulterio b; pmo p; turpitudine
propter fiam fal p; violant obdurat vt inq; T. d; pmo*

Interrogatorii pars scda

vel artificium cuius usus ut plurimum est mortale. ut facere taxillos vel cartas et homines peccat mortali. non debet absolui nisi disponat illud dimittere. Lucrum vero ex hoc factum debet pauperibus dare. ex consilio non precepto.

*et non est negotiatio p
ut etiam videat*
Si diebus festiuis emit vel vendidit negociando. nisi forte in nudinis. vel fecit scius alius non necessarios tunc. vel scripsit vel fecit aliquid manuale pro lucro. ultra preteritum finem aliquis debet illud lucrum pauperibus dare. et hoc potius videtur de honestate quam de necessitate. Si tempore messium vel vindemiarum emit bladium vel vinum vel fructus vel alio tempore vendat carum non ex his talis rei negociator. neque propter aliquem honestum finem. sed propter cupiditatem turpe lucrum est non tamen tenetur in aliquid. Si accepit aliquid ut aliquem eligeret ad dignitatem aliquam tempore vel officium seculare vel vendidit hominibus officia secularia turpe lucrum est. non tamen tenetur ad restitutionem aliquam.

Si mercator vel alius portavit vel portari fecit ferrum ligna et quaecumque mercimonia ad terras infidelium non habens intentionem applicam est excommunicatus excommunicatione papali. incurritque alias penas. ut habes in tertia parte

tituli. xxv. per totum. Idem de dationibus in hoc articulo et consilium. Si negociator exerceat negociationes non ad aliquem finem honestum. vide licet gubernare familias. utilitatem patrie et hominibus. sed principaliter ob immensam cupiditatem committit turpe lucrum. Non tamen tenetur de necessitate dare lucrum pauperibus. sed unam partem de consilio et honestate.

De ludo multiplici.

Capitulum. v.

Udus. si lusit ad taxillos vel cartas. vel ad alium ludum fortune. Si vicit per fraudem vel per falsos taxillos vel mendaciose. tenetur illud quod sic vicit restituere amittere ultra mortale commissum. nisi sit quid pauperum. ¶ Si vicit ab eo qui alienare non potuit. ut seruo. religioso. viroze filio familias. et hominibus. tenetur restituere his qui habent curam illorum. et est mortale si est quod notabile. et si ex cupiditate accendit ludum. Si per multam importunitatem traxit alius qui non intendebat ludere. vel retinuit volentem recedere. vel ultra mortale tenetur illi si est quod notabile. ¶ Si acquisivit seu vicit per ludum hominibus in

locis ubi prohibetur ludus et man-
datur fieri restitutio. siue legibus
municipalibus siue municipalibus
et suas quantum ad utrumque debet
tunc fieri restitutio illi qui ami-
sit. secus si leges ille sunt ab-
rogate per contrariam consuetudi-
nem. Si civitas per ludum in alijs
casibus. exceptis predictis non te-
net illi restituere qui amisit. Quod
vis possit elemosinaliter si sit
pauper largiri. sed debet pauper
bus erogare de honestate et
consilio. Item aliquis tenet de ne-
cessitate. quod tunc est. non oportet
tamen tales strigere ita ad cer-
tam restitutionem sicut in furtis
usura et homicidio. Item vero Ray.
sunt quidam persone quibus indisti-
cte tenet quod restituere quicquid
ab eis lucratus fuerit in alea et
tapilloz ludo. vicz furiosi. per
digi. minores. xxv. annorum. et
maxime pupilli. Item mente
capiti surdi muti cecici. et qui per
petuo morbo laborant. quia
tales rebus suis superesse. id est
puidere non possunt. propter
quod dandi sunt eis tutores
et curatores. Idem videtur di-
cendum de servis. monachis et
ceteris claustralibus et filijs sa-
milas qui non habent peculium ca-
strense vel quasi. et de vxore qui non
habet bona parafernalia. et etiam

et administratoribus reze eccle-
siasticarum que sunt pauperum. et
de similibus personis. cum tales pe-
cunie non sunt restituende eas
parentibus. sed tutori. curatori.
patri. monasterio. domino. mari-
to ecclesie et homini. De restituc-
tione talium vide plenius in sum-
ma. in. ij. parte de restitutione ludi.
De alijs vero que contingunt in
ludis. ut fraudes. blasphemie
amissio temporis. et homini. ha-
bes in capitulis alijs.

De iniquitudine. Ca. vi.

Iniquitudo circa temporalia
i acquirenda et seruanda
da Si habuit im-

mensam sollicitudinem circa hu-
i iusmodi. et propter hoc dimisit
aliquid necessarium ad salutem. ut
missam et homini. est mortale.

Si vero non dimisit necessa-
ria sed remissior fuit quam ad spua-
lia. veniale est. Si habuit
nimiam sollicitudinem circa
homicidium ex parua confidentia au-
gustij dei in se non est mortale.
sed videtur veniale est tamen multum
impedimentum deuotionis et alio-
rum bonorum spiritualium.

De inhumanitate retinen-
di tenaciter. Capi. vij.

Varicia in retinendo
a tenaciter seu inhumanitas
non faciendi elemosinas
b i

Interrogatoriū scd'a pars

¶ Si hñs supflua q̄ ad natu
rā. ⁊ q̄ ad decentiā status sui
p se ⁊ familiā suā nō subuenit
necessitatibz alioꝝ etiā nō ex
tremis sed magnis q̄s nonit
mortale ē. ¶ Si hñs de supe
fluo q̄ ad naturā ⁊ si nō q̄ ad
decentiā status p se ⁊ fami
liā suā. nō subuenit paupibz ī
extrema necessitate q̄s nonit
mortale cōiter iudicat. sed h
oportet multa cōsiderare ad
bene intelligendum. vide de
h in scda pte tī pmo. ¶ Si n̄
subuenit indigentibz de indu
stria ⁊ arte suā cuz pōnit. v
medicus medendo et visitan
do ifirmos pauperes sine sa
lario. Aduocatus in aduocā
do. pcurator in pcurando. et
hñoi. videtur mortale. Si
quis non subuenit pauperi
bus necessitates extremas pa
tientibus cum posset. vel tar
danit dare. ⁊ exasperauit pau
peres veniale est. ¶ Si para
uit pauperibus nimis sum
ptuosa vel nimia q̄stuantibz
sine causa indigentibz vl' vī
tibz male elemosynia. pctm̄ ē
porius q̄ meritū. ¶ Si labo
rantibz p eo in quocunqz mī

ficie. *Lap. m. ix.*
I supflue expedit sua
 substantiā. vel in edi/
 ficijis superuosis. vel in
 eqs. vel in cuiusq; deliciosis
 vel frequentib;. vel palestris. vl
 ludis vel ornamentis vel tur
 pitudinib;. ⁊ pcpue muliez
 vl' in crenijs vel hystrionib;.
 ⁊ hmoi pccm ē. et quando est
 notabilis excessus sed est sine
 consensu. est veniale. vel nul/
 lum etiam de re notabili fm

pportionē sui stat⁹ ē mortale
vel in modico est veniale. De
scēdere aut ad p̄ticularia pu-
ta d̄terminare qñ ē mortale vl'
veniale nō de facili pōt dari
iudiciū certū a q̄ p̄scat.

De inuidia q̄ est scōm vici-
um capitale.

Titulus. ij. de inuidia ⁊ ei⁹
speciebus. iij. ⁊ h3 capla. iij.

Laplm p̄mū.

Inuidia ē

l tristitia de aliēo bo-
no inq̄ntū desiderat
v̄t diminutiū p̄pe excellētie
⁊ si sit ex p̄sensu rōnis morta-
le est. nisi eēt de aliq̄ re pua. si
cui puer q̄ inuidet alteri pue-
ro q̄ habeat plures fructus ⁊
bmōi. sed si sit f̄m mortū sēsu
alicitatis. ⁊ cū displicentia rō-
nis ē veniale vel nullū. etiā d̄
re notabili. Interrogādū ē f̄m
statum de bmōi inuidia. sc3 si
platus alteri plato inuidet d̄
maiori platiōe vel dignitate.
Si est officialis d̄ maiori et
digniori officio. Si doctor
de maiori scia ⁊ cōcursu. Si
scholaris d̄ acutiori ingenio
alterius scholaris. Si ciuis
de maiori honoret reputatōe
alterius. Si sp̄ualis de ma-
iori fama alterius. Si muli-

er de alterius marito. filiis. or-
namentis. pulchritudine. et
bmōi. Si artifex de artificij
artis sue ⁊ lucro. ⁊ sic de alijs
Si q̄s cū dolet de bono pri-
mi sui. nō ex eo q̄ ille habeat.
sed de defectu suo. qz ip̄e illo
caret. contētus tñ q̄ primus
habeat nō p̄inet ad inuidiā.
⁊ silt si doleat de bono inimi-
ci. ex hoc solū qz timet inde si
bi nocumentū. nō p̄pe p̄inet
ad inuidiam.

De odio ⁊ alijs filiabz inui-
die. ⁊ p̄mo de odio. La. ij.

I habuit odiū ad de-
um. qz flagellauit eum
vel ip̄ediu it mala desi-
deria ei⁹. vel alia de cā. morta-
le ē. Si habuit odiū ad p-
ximū desiderans malū ei⁹ vt
malū. ⁊ si ē malū notabile qd̄
ille appetit rōne deliberata.
mortale ē. siue malū sit in pso-
na vel fama vel substantia vl'
alio mō. sec⁹ aut si nō p̄sensit
rōne. vl' sit qd̄ nō mltū dāno
sum. Si hō desiderauit ma-
lū alterius. vic3 infirmitates
in bonū ei⁹. vt. s. bonus effici-
atur. l' ne peior. vl' ne alijs no-
ceat. nō est odiū. Interrogan-
dū ⁊ inuestigādū est hoc cau-
te. nam laici omnem displicē-
tiam solent appellare odium.

b 3

39 phaz ymide Et detur od. et reult afflu q̄ p̄furo

Interrogatorii pars scda

¶ Itē ē nisi mō dicto. Itē odi-
um ē vnū reputāt tū vnū
peccatū. S; nota q; sicut i alijs
sic in isto. quotiēs reuocādo
iniuriā menti de nouo habu-
it odium ad illuz cum p̄sensu
rōnis. totiēs peccauit morta-
lit. Interrogandū ē etiā detē-
pere. s. q̄ntū p̄seuerauit quō
freq̄nt odium Itē q; dimittat
omne odiū. sed nō op̄ret imo
non debet ille petere veniam
quem odium si peccatum est
occulum. nisi publice cu; &
bis vel alijs modis offēdiss;
¶ Desusurratiōe q̄ ē ponere
dissensiones int̄ amicos pro
pter malā intencionē.

Caplm. iij.
Iñquit pōere discor-
 diam int̃ amicos vel
 consanguineos. dicēs
 malū vni de altero. vel econ-
 tra. vel referens studiose que
 pñt causare bñmōi. qz mortale
 ē. ⁊ nūrus ergo sociū. ⁊ soci⁹
 erga nurū solent his vacare.
Si dixit aliq̃ p̃ba vñ orta
 est discordia int̃ amicos vel
 p̃sanguineos. sed nec hoc in-
 tēdēs sed incaute. de se nō est
 mortale. s; poss; ēē rōne scan-
 dali. **S**i q̃s intēdit dissol-
 uere malas amicitias. vel cō-
 uersationez alicuius cū alijs

ne decipiaſ congruis reme-
dijs non eſt malum.

De exultatiōe in aduers.

Exp'm.iiiij.

Ividet dāna euenire
 i mala his q̄b̄ iudet
 vel odiū bz letā ōlibe
 rato aīo d̄ malo illi⁹ mortale
 est. sec⁹ aut̄ si nō deliberato a/
 nimo. Letari aut̄ d̄ malo ini
 mici. nō inquārū malū ei⁹. sz
 inq̄ntū nō poterit nocere. vel
 al's iniuste eū opprimere pōt
 cē sine pcrō.

Detristicia in pspis.

Et tristitia in p[er]p[et]uo.
 d[icitu]r h[ab]ere differt ab inuidia. q[ui]a
 tristitia de bono p[er]imit.
 et p[ro]pter hoc cogitat quod male
 habeat et desiderat. sed inui-
 dit sepe q[uod] n[on] patit ille d[omi]na
 que ei appetit. s[ed] magis p[er]p[et]u-
 tur et d[icitu]r h[ab]ere tristitia. et est mortale
 ubi est p[er]sensus r[ati]onis.
 ¶ De ira q[ue] e[st] tertiu[m] viciu[m] capi-
 tale. ti. iij. et h[ab]et. ca. ij.

Ka est ap

i petius vindicte vi
ciū capitale. 2 frequē
ter miscetur cum odio. Si p
pter aliquem defectum in se
vel in altero commissum deside
ravit vindictam seu punitōz
quodcūq; vt p se vel a deo vel

ab alio intendens solū satisfācere aīo suo irato. ⁊ ē mortale qū scz solū intēdit punitiōez pter ordinē rōnis. si notabile malū est ⁊ cū p̄fesu rōnis alio veniale. vt ira q̄tidiana ī gu bernaōe familie. ¶ Si irat⁹ īn seipm ppter aliquē defectū turbat cōtra se veniale est cōiter. ¶ Si iratus ē deum ppter aliquē flagellum murmurat ī corde vel ore impatienter feres. ⁊ potest esse mortale ⁊ veniale. fm modū impatiē.

De indignatione ⁊ alijs filiabo ire.

Capl'm scdm.

Indignat⁹ ē aliquē nō valēs audire eum vel videre. reputās eū indignū eo q̄ sibi displicet. rit eū debuit seruire. potius ē veniale cōiter. ⁊ si ppter hoc retinet sibi loq̄lā. vel aliud signū ondit displicētie. qz aufferēda sūt ppter scandalū priorum ⁊ opiniōē odiū.

De tumore mentis.

Excogitauit diuersas vias ⁊ modos ad vindicandum se de iniuria. ⁊ his implicauit mentem cogitationibus altercatiuis fm processu potest esse mortale et veniale.

De clamore.

Ex ira clamanit⁹ aliquē inordinate et pfuse ⁊ furiose loquēdo. est veniale cōiter.

De contumelia

Dixit alicui pba contumeliosa vel iniuriosa īportantia vicia vlt op probria aīo iniuriandi notabiliter. vt vocādo eū p̄ditore vel inbonestā psonā ⁊ dicens do mala de parentib⁹ ⁊ hmoi mortale est. Si dixit pba opprobriosa familie sue l' discipulis vel sibi subditis causa correctōis. si mō debito et honesto est sine p̄cō. vel cōiter est veniale. nisi ifamatoria diceret. ⁊ sequeretur scandalum magnum.

De blasphemia et maledictione creaturarum.

Blasphemauit animo deliberato aliquē vt p̄citeret tali maledictōe in malū. esset mortale nisi hoc affectaret in emēdationem eius. ¶ Si vero hoc non desiderauit fm rationes sed fm subitum morum ire eius. Cuius signū est. quia si hoc contingeret valde doleret. sicut fit a parentibus communiter est veniale.

b 4

in q̄d quis irat⁹ cogitat diuersas vias ad vindicandum se de iniuria. ⁊ his implicauit mentem cogitationibus altercatiuis fm processu potest esse mortale et veniale.

in q̄d quis irat⁹ clamanit⁹ aliquē inordinate et pfuse ⁊ furiose loquēdo. est veniale cōiter.

De contumelia
Dixit alicui pba contumeliosa vel iniuriosa īportantia vicia vlt op probria aīo iniuriandi notabiliter. vt vocādo eū p̄ditore vel inbonestā psonā ⁊ dicens do mala de parentib⁹ ⁊ hmoi mortale est. Si dixit pba opprobriosa familie sue l' discipulis vel sibi subditis causa correctōis. si mō debito et honesto est sine p̄cō. vel cōiter est veniale. nisi ifamatoria diceret. ⁊ sequeretur scandalum magnum.

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846

dicatōes. put cōiter accidit.
 Qñ ex resistentia alteri pri se/
 querent multa picula z mala
 cedendū ēēt. als nō euaderet
 multa peccata q̄ i afflictu pri/
 um seqrent. ¶ Si q̄s etiā ita
partialis est vt gnelphus z gi
belinus. seu aliter priā ita ob
stinato aio q̄ appetit extermi
niū alteri⁹ priis seu exiliū per
phas z nephas. paratus eti
am in malis seq̄ ptem suā nō
est sine mortali. z in malo sta
tu p dicitōis.

۴۰۰

f Ihs mouet bellū iū
stū; mortālī peccat.
omnis q̄ dat auxiliū p̄silium
z fauorē sīlī peccat mortalī
Dedānis autē q̄ ibi fiunt.
z de restōnibz. z qd sic iustum
vel iniustū bellū. vide in ter/
tia pte. De homicidio dic
tum est. s. c. v.

¶ De accidia q̄ ē q̄rtū capita'
le viciū. ti. iij. z bz ca. v.

Primū capl'm de eadem

a porrat rediū bñ opā/
di. Si ita contri/
tus ⁊ rediat⁹ est q̄ habuit
corrozē bona dīna. ⁊ iabo/
inarōz spūalia ⁊ opa bona
q̄ tenet vt p̄cepta dei ⁊ ec/

classe et hmoi. qñ adest cōsen-
sus rōis ē mortale. s; si hz ta-
le mortū tñ fm sensualitatez
cū displicētia rōis. est veniale
¶ Si aut tristat? ē d morte
panguinei vel alio cau q pe-
nitet eū bñ fecisse. vel pponit
ampli? n bñ facere. mortle ē.
¶ Si ita tristat q vellet nū-
q fuisse creatus a deo. seu nō
ēē nat? i mōdo. vl ēē sic brutū
aial. vel mori quocunq; siue
bñ siue male disposu? dūmō
bñc exiret. talis tristitia cum
psensu rōis est mortale.

Si enī ita tristat de aliq
casu aduerso q incurrit gndē
infirmatē ppter nimiam tri-
sticiam pdens somnū. dimi-
tens cibum et hmoi. videtur
mortale qñ pōt se iuuare cō-
tra hmoi Si contristatur
ex p̄sideratione bonoz q hñt
aliq qbz ip̄e est puatus vilipē-
dens oīa sibi data a deo et in-
de sumens tediū bñ opandi.
fm psensum rōis illa acci-
dia est cōiter veniale. et in pso-
nis spūalib; repit. Si cō-
tristat ex h q bona pposita q
fecit sepe frāgit. ex h incurrit
tediū bene opandi qñ sibi vi-
deat nō posse pficere acidia ē
in spūalib; incipientib; dō f-
nire. Si ex frequētia tenta-

tionū attediāt in laborando
et resistendo veniale ē. si tñ re-
sistat in incipientibus cōtin-
git sepe. Si attediāt i bo-
nis opib; vel bene opando o-
rando audiendo legendo le-
ctiones vel p̄dicationes. aut
dicendo officium et hmoi. n
tamen dimittit de necessitate
fienda cōiter est veniale. et sa-
tis etiam in spūalib; repitur.
¶ Si tristat de aliq defectu
magis ex eo q apparz defectu
osus corā hoib; qz corā dō
accidia ē. et frequēter veniale p-
cedens ex supbia.

De filiab; accidiē La. ij

E filiab; accidiē in qbz

d difficile est cognosce-
re quando ibi sit pec-
catum mortale. nisi p̄miscet
cū aliquo peccato. vt cū omit-
titur aliquod p̄ceptū. nisi de-
p̄mar ita mentē q tollat cari-
tatē dei et p̄imi.

De desperationē.

I desperavit de mise-

f ricordia dei. existimās
non posse vel non vel-
le ei p̄cere etiam reuertenti ad
penitentiam. vel nō posse ab-
stinere a peccatis cū adiuto-
rio dei est mortale fm delibe-
rationem et consensum. secus

Interrogatoriū pars scōa

si fm aliquē impulsū tēratio/
nis. ¶ Si despauit se n̄ pos/
se euadere aliquas misērias
mundi vel picula ppter q̄ de
creuit se occidere est mortale.
Et si aliquid ad hoc fecit ml̄
to magis.

De malicia

¶ Itemptit diuina et
spūalia bona ex tristi/
tia aggrauante mentē
mixta cū accidia mortale est.

Si autē tēneret et refugeret
ea p̄ q̄ posset vitare peccatū.
qz tūc p̄inet ad blasphemias
in spiritum sanctum. vt infra
dicetur.

De pusillanimitate.

¶ I subtrahit se ab illis
bonis ad q̄ erat aptus
timore deficiendi. vt a
ieiunijs. ab ingressu religiōis
a placatōe iniūcta ab officio p̄/
dicatōis et audientia cōfessi/
onis iniūcte. et h̄mōi. est cōit
veniale. nisi esset p̄ceptum in
eo qd̄ dimittit.

De rancore

¶ I habuit displicentiā
et tediū in corrigentes
cū ppter correctionem
est veniale. nisi illos odiret. et
tunc odium est mixtū

¶ De ociositate que procedit
ex tedio.

¶ I stetit ociosus nihil
boni opans corpale
vel spirituale. vñ amit/
tit tempus irrecupabile. vide/
tur veniale. nisi ex ocio adda/
tur aliquod viciū quod fre/
quenter accidit. et quanto tē/
pore stetit ociosus.

¶ De torpore seu pigricia bñ
opandi.

¶ I fuit tardus ad bene
opandū. licet illis fece/
rit. tardus ad ecclias
ad orandum. ad elynas dan/
dū. et h̄mōi. cōiter est veniale.
nisi ex tarditate omitteret p̄ce/
ptū. vt qz cito nō subuenit pa/
tienti extremam necessitatem
cuz tenet vt infirmo. vñ seq̄t
mors et h̄mōi. tūc ē mortale.

De euagatōe mentis.

¶ I habuit distractiōes
mētis in orōne. et fuit
in ea. vel cū volūtate e/
uagat. vel audiendo p̄dicati/
onē rōluinalmente cogitauit
vana et inutilia. est cōiter ve/
niale. nisi addat aliqd̄ specia/
le peccatū. vel p̄ totū officiū
ad quod obligatur ex p̄cepto
vel audit noua. vel si loq̄tur
inutilia. vel ex tedio mutat lo/
ca hinc inde. vel distrahīt
sensus et membra diuersi/

vsus ffliaz arduus Dispositio p̄ torpor mal rancor mēte bagō

mode ē veniale cōiter.

¶ De negligētia seu tepedita/
te.

Capl'm. iij.

¶ Ue est remissio volun/
tatis circa ea q̄ dīz face/
re. In hac q̄tidie oēs
offendūt. sed venialit. nisi o/
mittat aliq̄d necessariū. Si
fuit negligēs circa opa mise/
ricordie spūalia. q̄ hoc versu
ptinet. Cōsule castiga dimit
te solare fer ora. **¶** Hora q̄ s̄b
cōsule p̄hendit doctrina. et
docere ignorantes p̄cipue ad
salutē vtilia. **¶** Si fuit negli/
gēs ad addiscēdū necessaria
ad salutē. vt p̄cepta dei et eccle/
sie generali. q̄ h̄mōi ignoran/
tia nō excusat. vel ad eunduz
ad p̄dicatiōem. et vtile est iniū/
gere idiotis vt p̄dicatōes aliq̄s
audiant. **¶** Si fuit negligēs
ad p̄curandū sibi sacramēta
et sue familie. et si ex negligē/
tia et dilatiōe mortuū est. p̄les
sine baptismo. est mortale.

¶ Si infirmus mortu⁹ ē si/
ne p̄fessioe et cōione vel extre/
ma vinctōe. cū ex negligētia
crassa p̄cedit. videt̄ mortale l'
grauē veniale s̄m q̄ plus ille
indigebat. Si fuit negli/
gēs ad p̄curandū sacramētuz
p̄firmatōis. Si iterū fecit
seruare sacramenta baptismi

p̄firmatōis vel ordinē sciēte
sacrū. est mortale. et p̄trahit ir/
regularitas in suscipiente.

¶ Si fuit negligēs ad frater/
nā correctiōem. cū tenet vicē
de pctō occulto et mortali. et
inde sperabat emendatiōem
illi⁹. tūc esset mortale dimitte/
do oīno illam. veniale p̄o re/
tardando. vel de his q̄ nō sūt
mortalia. Si non seruauit
ordinē debitū in fraterna cor/
rectiōe. vel nimis aspere vltē
pore vel loco indebito. pecca/
tum est.

De negligētia p̄fessiois

Capl'm. iij.

¶ Omisit ad minus se/
mel in anno p̄fiteri. vlt'
ex negligētia vel igno/
rantia mortaliter peccauit.
Sec⁹ si ex impotētia. videli/
cet q̄ nō h̄z copīā cōfessoris
sed si postea cum habet copī/
am p̄fessoris n̄ suppleuit de/
fectū. mortale est. Si fecit
cōfessioēz fictā sciēt dimitte/
aliq̄d mortale. vel quod du/
bitabat vel credebat eē mor/
tale. etiam si non esset morta/
le. mortaliter peccat. et tenet
iterare p̄fessionem. Si di/
cit se esse contritū de omnib⁹
peccatis et dispositū ad absti/
nendū et satisfaciēdū. cū h̄ nō

Interrogatoriū scōa pars

intenderet mortāl'r peccauit
z tenet iterare p̄fessionē. Si
pniaz sibi iniūctā p mortali-
b' ex negligētia omisit facere
peccauit mortaliter z tenetur
iterare cōfessionē. si ē illi' obli-
tus pnie. Si sciēter p̄fessus
est ei quez sciuit excōicatum
vel suspēsum. v'l nō hñtez au-
ctoritatē. puta qz symoniace
accepit bñficiūz. vel qz intru-
sus ē p laicā ptātez. peccauit
mortāl'r. z tenet iterare cōfess-
ionē. Si p̄fessus est in ex-
cōicatione maiori existens.
quā nesciuit ipse nec cōfessor
ei'. absolutus tñ fuit a pctis.
oportet iterz cōfiteri. qz nō fu-
it capax absolutōis tñc ppe
excōicationēz. Si p̄fessus ē
ei q nō hz sufficientem sciām
peccat. z si fuit adeo igrās q
nesciuit discernere pctā eius
p̄cipue cōmunia. tenet itera-
re cōfessionem.

De negligētia circa cōmu-
nionem. Capl'm. v.

¶ Omisit cōicare semel
i anno. s. in pascha resur-
rectōis post annos di-
cretōis. peccauit mortāl'r ni
si fuissz legitime ipeditus. vt
qz alterat' stomacho v'l excō-
municat'. q̄res tñ absolutio-
nē. vel de licētia p̄prij cōfesso

ris p aliq̄t dies differret. et in
hmōi casibz debz supplere de-
fectū qñ pōt. Si nō cōica-
uit ieiun'. ita. s. q p' mediam
noctē aliqd sūpsit p modū ci-
bi vel pot'. peccauit mortali-
ter. nisi esset grauiter infirmus
qz tñclz. ¶ Si cōionem sum-
psit cum staret cū pposito ali-
cuius pcti mortalis. vel cum
ēet excōicatus hoc sciens vel
ignorās ignorātia crassa pec-
cauit mortāl'r. ¶ Si nō p̄fes-
sus de aliq mortali pctō com-
misso aduertent ex verecūdia
vel inaduertent ppter indis-
cussionem cōscie. vel ex igno-
rantia crassa z supina sūpsit
cōionem. peccauit mortāl'r.
¶ Et nota q si q̄s omittit cō-
fessionem vel cōionem in tpe
statuto conari debet p̄fessor.
vt inducat eum ad supplen-
dum defectum. nisi sit oīno nō
bene dispositus. Item cū
reperit aliquem dedituz vicijs
turpibus z alijs vsqz ad finē
quadragesime cautū videtur
ne subito admittat eū ad cōi-
onem. sed plonget sibi temp'
p aliquas hebdomadas. De
alijs p̄o defectibus q cōmit-
tunt circa cōionē z missā. vi-
de in. iij. pte d clerics. Si exi-
stens excōicatus maiori sciēt

participavit. audiēdo divina i
eccl'is. aut sacramēta p'cipiē
do. peccavit mortalr. ¶ Si p
ticipavit in crimine cū aliq. p
pter qd ille cū q. p'cipavit e/
rat excoīcatus. v'ic' quia ver/
beravit clericū. vt. c. si p'cubi/
ne de sentē. exco. Vel si aliq.
clericus subijcit se alicui lai/
co verberandū ad placandū
eū de iniuria sibi illata. cleric'
ille effici' excoīcatus. 7 mor/
tale ēvt. c. p'igit. de sen. exco.
¶ Si ex'is excoīcatus maio/
ri scienter participavit cū a/
lijs fidelibz etiam extra divi/
na p'ecipue in his q. continē
tur in hoc versu. Qs orare va
le cōmunio mensa negat. Et
si fecit ex contemptu p'trap/
bibitōz sup'ior. peccavit mor/
talit'. al's venialr. 7 effici' ex/
coīcatus minori. a q. p't absol/
vere oīs q. h'z eū audire in cō/
fessione. ¶ Excipiunt tñ qn/
q. casus in quibz licet parti/
cipare cum excoīcatis. q. p'ti/
nent in h' d'ū. Utile lex/būi
leres ignorata necesse. Hec
anathema qdē faciūt ne pos
sint obesse. Quos vide in q'ta
3 pte summe. h' 25 r' 151

Quintus titulus de inani
gl'ia et h'z tria capla. Primū
capl'm de inani gl'ia.

Eiani glo

ria q. ē qntū capitale
viciū iporās iord'ia
tū appetitū laudis hūane seu
inordinatā p'placētiāz eius
cui offert. 7 cū sit aliqd opus
p'ncipalr p'p'e laudem p'p'riā
amittit ei' merces 7 p'ctm in
currit. 7 interroganduz ē fm
statū hoīm d' diversis mate/
rijs i q'bz hoīes q'rūt sibi lau/
dē. v'ic' a doctore d' scia 7 do/
ctria. a scolari d' ingenio 7 di/
sputatōe. a rectore de regimī/
ne. a m'lieribz d' ornatu 7 hu/
iusmōi Si q'siuit laudē 7 glo/
riā d' ope p'cti mortalīs. mor/
talr peccavit. si fm rōnem de/
liberatā h' egit. sec' si fm mo/
dū sensualitatis vel etiā si de
aliq. veniali gl'iat. ¶ Si opa
sua de genere bonorū vt ieiū/
nia. elemosyne 7 h'mōi. quasi
omnia ad laudem humanaz
fecit. mortale videtur cuz ibi
constituit finem. secus si ali/
quid horuz aliquādo fec' alio
fine. Si ita ordinate acce/
pit laudem de aliq. ope. q. p/
pter eaz p'seqndā pat' erat fa/
cere d' aliqd p'ceptoz peccavit
mortaliter. In alijs aut casibz
bus videtur veniale.

De imoestia ornat'. ca. ii

Interrogatoriū pars sc̃da

D E immodestia orna-
tus q̃ pcedit frequēter
ex inani gl̃ia. lz etiaꝝ ex
alijs causis possit pcedere. et
p̃cipue mulieres iuvenes de
hoc interrogāde sunt. s. de or-
natu capilloꝝ. suꝝ coꝝ. gēmaꝝ.
vestiū p̃ciosaz. ⁊ foderaturis
⁊ caudis eaz. ⁊ planellis ni-
mis eltis ⁊ coronis capitis.
⁊ h̃mōi. in q̃bꝫ aliq̃ū ē morta-
le. aliq̃ū veniale. ¶ Si vsus l̃
vsa est fucis vl̃ alijs ornamē-
tis ad ostentatiōē ⁊ inanem
gl̃iam. si d̃ h̃mōi supbiuit vl̃
gl̃iata ē mortale ē si tācā de-
lectatiōem habuit ad laudem
et gl̃iam illam q̃ non curauit
trāsgredi mādata dei ⁊ eccl̃ie
¶ Si vsus vel vsa est fucis ⁊
alijs ornamentis ad inducē-
dum hoīes ad sui p̃cupiam
extra matrimonium. morta-
le est indubitarum. ¶ Si ita
inordinate delectatur in hu-
iꝝmodi. ita q̃ etiā si scirꝫ ho-
mines ex sui ornatu scandali-
zari. id ē trahi ad sui p̃cupiaꝝ
non curans de ruina p̃imi
mortale est. ¶ Si ad p̃placen-
dū viro suo. vel ad inuenien-
dum virū si ē inupta. vel ne d̃
spiciat ab alijs. vel ex aliq̃ le-
uitate vsa est fucis vl̃ alijs or-
namentis supfluis de se non

est mortale sed potiꝰ veniale.
nisi hic sit notabil̃ excessus i
h̃mōi. vt possit iudicari d̃ oc-
casiōe data alioꝝ ruine. ⁊ nō
t̃m̃ accepta qd̃ est difficile iu-
dicare. ¶ Si habuit nimia d̃i-
ligentiā ⁊ studiū ⁊ tps ad or-
nandum se. vel fecit excessum
in portatura vestiū vltra suū
statum vel conditionem vl̃ n̄
s̃m morem patrie. vel vestibꝫ
nimis delicatis p̃c̃m̃ ē.

Capl̃m tertiū de filiabꝫ in-
anis glorie. Et primo de
hypocrisi.

I simulauit sanctitatē
s̃ h̃re p̃ ieiuniū orōnem
⁊ h̃mōi. cū malus esset
si hoc egit ad p̃sequendam lau-
dem h̃uanā. cōstituens ibi si-
nem. mortale est. al̃s veniale
nisi aliud viciū adiungat.
¶ Si simulauit sanctitateꝝ p̃
hypocrisim̃ intēdēs aliqd̃ q̃
sit cōtra honorē dei vl̃ vtilita-
tē p̃imi. vt seminare errores
adipisci indignꝰ eccl̃iasticaz
dignitatē. decipe em̃ p̃imū
tpaliter vel sp̃ūaliter mortale
est. ¶ Si simulauit sanctita-
tem existens malus vt dētur
ei elemosyne sicut sc̃rō viro vl̃
pcuratōes eccl̃iarum vt cere-
tanꝫ filia. mortāl̃ peccauit

Si simulauit maiorē san-
ctitatē q̄s habuit. vel occulta-
uit suū defectū ad edificatiōz
primorū. non est peccatuz
vel leue vel veniale est. aut si
facit ob aliquam vanitatem
vel inanem gloriā. est veni-
ale

De iactantia

I laudauit seip̄z d' ali-
f q̄ ope pcti mortalis.
mortali peccauit. Si

aut de ope veniali. venialiter
peccauit quantum est de se.

¶ Si laudauit se d' aliquo o-
pere bono. vitz de virtute. de
scia. de industria. vel diuitijs
vel potentijs. z hmoi. ex sup-
bia z inani gloria. mortale est
vel veniale s'm radicem ipsi
supbie vel inanis glorie vñ
procedit. ¶ Si laudauit se cō-
temnēdo alios. vt phariseus
publicanum mortale est.

¶ Si aut ex aliqua leuitate l'
utilitate consequenda venia-
le vel nullum est.

De ironia

I vilificauit se verbis
f vl' factis plus q̄ sen-
tiat in seipo in mēte. di-
cens aliqua mala de se q̄ in se
non cognoscit veniale est. z d'z
ironia.

De contentione

I q̄s p̄tendit aduers^{us}
f aliū p̄tra veritatē sciēz
in rebz alicui^{us} impoz-
tantie mortale est. secus in re-
bus puiis z inaduerterter.

¶ Si cōtēdit p̄ vitate. s'z ni-
mis inordinate cōiter ē veni-
ale. s'z possz ibi ē tāta iordia-
rio q̄ rōescādali seq̄ntis esset
ibi mortale.

De discordia

I hñs tractare aliqua
f cum alijs in cōi nolit
p̄cordari cum alijs de
his que ordinant ad honorē
dei vel primorum vtilitatem
ex eo q̄ male afficitur ad eos
vel vt ostēdat se plus scire q̄
alijs. mortale est. secus autem
si n̄ p̄cordat. vitz q̄ sibi videt
esse magis s'm deum z rōnez
qđ ip̄e intendit. qz tūc vel nō
est peccatum vel leue nisi sit
nimis p̄tinax.

De p̄tinacia

I fuit p̄tinax in sentē-
f tijs suis discrepans a
cōmuni ceteroz consi-
lio vel iudicio. cōmuniter est
veniale piculosum z induci-
um erroris.

De singularitate nouitatū

I fecit singularitates
f Inouitates i p̄uersatō-
ne vite vel vestibus vl'

ad fr̄j

Interrogatorii scda pars

cerimonijſvel alijs adiūctōi
bus peccatū est. ⁊ ſi adinuēit
aliquā malā ꝑſuetudinē oīa
ei imputant

De inobedientia.

In obediencia supior
ribus suis spualibus vel
tpalibolegibus canonicis
vel ciuilibus ronabilibus et si qd
transgreditur supior ordinatio
nes hntes vim pcepti. ut qn
madat fuari verbo vel scrip
to in pte scte obediencie vel
sub pena excoicatiois vel car
ceris. vel alijs penis quibus et
hmoi equipollentibus peccant
mortaliter. In alijs vero ordina
tionibus simpliciter factis transgredie
do est veniale. nisi fiat ex pte
ptu. qz tunc e mortale quicunqz
leuibus

¶ De gula. vi. tit. 7 h3 ca. iij.

Primum capitulum

Gla ē se

g xtiū capitale viciū. ⁊ i
ordinatū appetitū
seu delectationē circa cibū et
potū. ¶ Nota qñq; species
seu modos q; continent in h
vfu. Preppere laute nimis
ardenter studiosē. Si com
dit vel bibit extra horam de
bitam sine rōnabili cā ⁊ vrgē
te. ¶ Si est vsus cibis vl po

tibus lautis nimis ⁊ delicatis ultra ꝑditōez sustat⁹. aliter em̃ decz ꝑmedere infirmū q̃ sanū. ciuē q̃ rusticū. ¶ Si comedit vel bibit in nimia q̃ntitate fiñ exigentiā sue cōplexiōis. qđ em̃ vni parū ē nimū ē alteri. ¶ Et pl⁹ comedere in die ieiunij q̃ altera die n̄ ē dese malū ꝑ vna comestiōe. ¶ Si comedit vel bibit cū nimio ardore gule seu cū nimia ꝑplacencia ꝑtē⁹ magis satifacere delectatōi gule q̃ necesse sitari puidere. ¶ Si adhibuit vel adhiberi fecit nimū studiū et diligētiaz circa cibaria delicata ꝑpanda. vt cum varijs saporibz ⁊ diuersis mōis ⁊ hmōi. In his oibz spēbz vltimis modis guletū ē mortale qū delectatio gule q̃ritur vt finis parat⁹ facere ꝑtra ꝑcepta vt satisfaciāt delectatōi gule. vlt cum comedit vsqz ad crapulam vel vomitum aduertenter. sicut fit a plerisqz ī carnī. priuio. vel vtitur aliquo cibo ex quo verisimilit̃ credit īcurrere magnā lesionem persone. In alijs ꝑo casibz cōmunit̃ est veniale. ¶ Si comedit carnes in quadragesima vel in alijs ieiunijz ecclesie. vel in sexta feria. aut in sabbato

[illegible]

de forti annū nisi vrgēte cā ne
cessitatis vel infirmitas pec
cavit mortalitē si sit sine p̄silio
medici. Si v̄sus ē lacticinijs
tpe q̄dragesime sine cā infir
mitatis. ⁊ d̄ p̄silio medici pec
cavit mortalitē. In alijs vero
ieiunijs ecclie fuari p̄r mos
p̄fice q̄ntū ad vsū lacticinijs
rū q̄ mos si non appareat tu
tius est abstinere.

De ebrietate.

Ibibit vsq ad ebrie-
 tatē aduerēs se nimis
 bibere. vel potentiam
 vini sufficientē ad iebriāduz
 vel de hoc dubitās pbabiliter
 peccauit mortaliter. secus si ig-
 nauit potentiam vini. vt noe.

Si fuit cā inebriationis
alterius aduertenter inducen-
do ad nimum potum vl po-
nendo fal i vino. ⁊ hmōi mor-
taliter peccauit. fecus si fecit cā
medicīne. Si induxit ali-
quē ad frangendum ieiuniū
ecclie sine cā legitima suis p-
suasionibus peccauit morta-
lit. Si induxit pueros et
iuuenes ad lambacitates ⁊ ta-
bernas ⁊ hmōi. vt puerrat ad
turpia. Si frequitauit ta-
bernā sine cā rōnabili. vel cō-
uiuia dissoluta perm̃ est.

De insensibilitate.

Abstiniuit senimis a
cibo et potu et alijs ne-
cessarijs vite ppter qd i
currit infirmitate cōter ē ve-
niale. nisi fiat notabilis excelsus.
et addat obstinatio qd ad-
monitiōes ex hmoi defectu.
qz tūc videt mortale rōne pū-
culi inde sequentis.

De filiabus gule. 7 pmo de
ebrietudine. La. iij.

Ex fumofitanibz ior
diare comestiois r po
tus incurrit scurrilita
te seu grossicie intellect? et ex
hoc ineptitu dine intellectus
vel ineptitudinē legēdi oran
diqz ē veniale cōit.

De loquacitate.

Inimis locutus ē seu
dixit p̄ba ociosa ⁊ sine
necessitate ⁊ rōnabili/
tate cōiter est veniale.

De scurritate

If fecit act⁹ seu gest⁹ i
 ordinatos. ⁊ si sint p^r
 uocātes ad libidinem
 extra m^rimonium est morta
 le. Si p^ro ad dissolutōz v^r le
 uitatez. v^r ventositatē ⁊ h^mōi
 veniale est.

De inepta letícia.

¶ I habuit ineptā letici
am ⁊ vanā in ludis ⁊
iocis. cōiter veniale ē.

3us p^{er} hanc letus habetudo v^{er}o p^{er}
curriculum dicitur

Interrogatorii pars scda

nisi addatur aliquod vitium.

De chorcis.

¶ Dicitur qd siunt cu inordi-
diata leticia sunt mortali-
a qnqz modis. pmo cu sunt
ex libidine. scdo cu sunt i eccle-
sijs. qz sacrilegiu e. tercio cuz
sunt a clericis et religiosis cuz
in libris rōe scādali. qtro cuz
sunt ex inani glia vel vana leti-
cia tā iordiatia qz ibi pstruat
inuis. qnto cu siles chorizātes
nō curāt de scādalo primum e
mortale. In alijs aut casibus
dicitur est veniale. Posset tñ qñ
e mortale. nec de facili de
omni p̄dari iudiciū.

De immundicia.

De imūdicia q̄ p̄telli
gicū q̄s imūde p̄me/
dit. ⁊ eēt veniale. p̄eci
pue si ex h̄ p̄tur bar alios. vel
q̄ vomitū facit. ⁊ si h̄ facit q̄
nimium p̄medit. vel q̄ aliud i
us comedat p̄cū est. secus si
cā medicine. v̄l p̄t intelligi d̄
imūdicia pollutiōis q̄ cuꝝ ac
cidit in somnijs nō impurat̄
ad p̄cū s̄ p̄cū p̄t eē in cā e
sc̄z si p̄cessit ex crapla v̄l tur
pi cogitaciōe p̄cedēti. v̄l ex ne
gligētia. l̄ etiā p̄ vigiliā reco
lēō d̄ ip̄a imūdicia habita in
somnia turpibz d̄ electa. ⁊ si
ē p̄sens rōis d̄ b̄mōi turpi

delectatōe ē mortale vel venia-
le. vel nullū si sit ex alleniatiōe
nature. ¶ De immūdicta seu
pollutōe pcurata. ¶ Nota qd
si qd qd agit hac intēōe pri-
cipali vt pollutōez habeat si
ue vigilando siue dormiēdo
mortalr peccat. etiaz si fac cā
sanitatis. Si aut ipa pollutō
cōpūgat i vigilia pē volūta-
tē ⁊ sine pcuratiōe nō ē mortale.
¶ De luxuria titul⁹. vij. ⁊ h3
capla duo. Primū.

Exuria ē

l septimū capitale vi
ciū. sed qz sup in pce/
pris dictuz est satis de spēto
ei⁹ in ope. ac etiā in cogitō
ōi. illis omissis vīdēduz ē de
qbusdā alijs pīncētibz ad ip
sā luxuriāz delectatiōem mo
rosam. 7 pmo. Si tetigit ali
quē vel aliquā vel oscular⁹ ē
libidinose extra cōiugiū mor
taliter peccauit. etiā si n̄ seq̃
turpi⁹ actus. nā talia exerci
tia i ope ipso pmo pctō habē
tur cū ope isto. s3 tāto grau⁹
qnto in bmo⁹ currūt p̃la. si
aut̃ fiat diuers⁹ ip̃ibz diuersa
sūt pctā. Si sepi⁹ h̃as l̃ por
tauit ṽl misit vel recepit con
tinētes amatoriaz puocantia
ad lasciuia aduertēte mor/

[illegible]

valiter peccauit. Si fecit
cantatōes vl̄ cātauit vl̄ legit
vel audiuit s̄ba lasciuie. vel
turpia delectabilr ad puocan-
dū sevl̄ alios ad lasciuia mor-
taleē. Si associauit aliquē
quē sciuit ire ad puocādū. vl̄
turpē agēdū. vel ad faciēdū
serenatas vel matutinas.
peccauit mortaliter. Si fuit
mediator int̄ aliq̄s ad hmōi
turpia. vel posuit aliq̄s medi-
atores int̄ se z int̄ alios z hu-
iusmōi. peccauit mortalr. Itē
si fcepit extēnū l̄ donū q̄d cū
q̄. l̄ misit ex amore libidīs.

¶ De delectatōe morosa.

De delectatōe morosa
d q̄d viciū repit̄ in tepi-
dis z mltū negligētibz
nā seruidi subito cogitatōes
expellūt noxias. z frigidū de-
siderijs opis acquiescunt.

Si habuit cogitatōes im-
mūdas z carnales in q̄bz tra-
bit morā postq̄ rōne ppēdit
ppe delectatōez ipam cogitā-
di hmōi peccauit mortalr.

Nō solū qñ q̄s cogitatōibz lu-
rurie rōe cōsensit deliberanz
facere malū si adesset cōmo-
ditas. sed etiā nolendo opus
petrare. s̄z n̄ curādo ipas co-
gitatōes libidinosas expelle-
re postq̄ ppēdit. s̄z i eis volū

tarie imorādo peccauit mor-
taliter.

De filiabo luxurie. Ea. ii.

E filiabo luxurie de q̄
d bus nō opret mltū in-
trocare. qz difficile est
intelligere nisi cū mixta aliorū
vicioz. z p̄ma ē cecitas mēt̄.

E cecitate mēt̄. si fuit
d ita mētē occupat̄ cir-
ca mūdāna z carnalia
q̄ nesciuit de deo cogitare. vl̄
de rebz spūalibz.

De precipitatōe.

E precipitatōe. si fuit p̄
d ceps et subbit̄ i opi-
bus suis sine p̄silio et
examinatōe mēt̄ obita agēs.

De incōsideratōe.

E incōsideratōe. si fuit
d icaut̄ i factis suis. n̄ bñ
iudicās circa occurrentia

De incōstancia

d E incōstancia. si i eo q̄
deliberauit boni age-
re fuit icōstās z mutabilis ex
passione. De amore sui.

E amore sui. si nimis
d seipm dilexit querēdo
corpis delectatōes et
p̄moditatē et hmōi.

De odio dei.

d E odio dei. si habuit
deū l̄ legēet̄ i displicē-
tia. qz phibz p̄cupiaz z hmōi

i 2

Ita for adul p̄u con luxuri n̄ parit. z aph
Cur p̄ par constans de p̄p̄t afft amatores

Instige illi q̄
raz bone sub
ignem tēget
si n̄ quibz
de mētē nō
dignat p̄p̄t
hita arguit

vt? p̄p̄t q̄d
p̄p̄t d̄p̄t
et p̄p̄t q̄d
p̄p̄t p̄p̄t

nou p̄p̄t sua
nō p̄p̄t sua

Interrogatorii scda pars

De amore vite pñtis.

E amore vite pñtis si
nimis amavit vitam
istā pñte ppe volupta
tes carnis qđ est deditus ita
amare vitam pñtem qđ aliqđ
vellet hic ppetuari. fm. Pct.
est mortale.

¶ De horrore futuri seculi.

De horrore futuri se-
culi si horrorem habu-
it ad vitam futuram. De
alijs qd qd pincit ad viciu lu-
turie circa coniugiu. vide infra
de coniugatis.

¶ De supbia titul⁹. viij. ⁊ h3
capitula duo. Primū.

Superbia

S fm Grego. ē regina
oīm capitaliū vicioꝝ
Et ē viciū multū subtile & dis
ficile ad cognoscēdū. & sūstī
in appetitū iōrdiuato p̄p̄e ex
cellentie. & h̄z quattuor species
sive modos de q̄bus potes ī
terrogare. put videbitur expe
dire si tū penitens intelligat.
Si bona naturalia spūalia
vel spalia q̄ habuit sibi attri
buit. & a deo nō recognouit.
Si bona ip̄a a deo recogno
scens meritis suis p̄ncipalit̄
se accepisse estimauit. videli
cet p̄pter sua ieiunia. oratōes

2 hmoi. Si ea bona q̄ nō ha
buit sibi attribuit. vel plusq̄
habuit cum existimat se habe
re multū hūilitatis charitat̄
patie 2 hmoi cū non hz. Si
reputauit se meliorē esse cet̄
ris alios p̄tēns. in q̄libet ho
rū modoz p̄tē mortale v̄
veniale. s̄m q̄ratōne consen
titur vel non.

De filiabus supbie. Cap. ii.
Et primo de derisione.

Edificatione q̄ aliaq̄ p
cedit ex supbia. Si i
risit sacramenta ⁊ alia
diuina vilipendens ea. aut s̄
ctos viros. aut prelatos. aut
deo fūire volētes. vt sic terra
bat eos peccauit mortaliter.

Si irrisit intēdens ex h in
iuriā ⁊ vilificatiōez. vel nota
bilē pturbatiōez ei⁹ mortali
peccauit. s3 si ex leuitate v'l cā
ioci secus. De ambitioe.

Ambitiōe q̄ pcedit
 ex supbia ⁊ ipotat in
 ordinatū appetitū ho
 noris. ⁊ multū regitur in pla
 tis ⁊ dñis. Si desideravit
 aliquā dignitatē vel bñficiū
 curatū rōne deliberatā pñci
 palit̄ pp̄t honorē vel dignita
 tē vel utilitatē tpalem peccat
 ut mortāl̄. Si desideravit
 dignitatē vel bñficiū eccl̄ia/

sticu vel seculare ad qd est in dign^o vl iep^o. vitz qz crimi nosus z hmōi peccauit mortalit. Si desiderauit vel qsi uit ad hmōi puenire etiā faciendo pcepta mortle ē. Si qsiuit honorē d qcuqz reita i ordinate qz ibi pstituat finex mortale ē. In alijs pō casibz videt veniale.

De psumptiōe

Resumptio q pcedit ex supbia pstitit i h q bō pōit se ad ea q se su pra vires suas. vel nō prinēt ad pditiones suā. vt seculari ad indicādū clericos. vel eos q nō sūt sibi subiecti. vel d his de qbz nō bz pātē peccauit mortalr. Si posuit se ad faciendū ea exercitia ad q nō erat apt^o. vñ p se q spūale vel tpa ledānū alteri. vt medic^o ignarus medicine. vel aduocatus ignar^o ad aduocandū. iudex ad indicādū. cōfessor ad audiendū p fessiones z hmōi. peccauit mortalr. secus aut si cōperent in arte illa pirus erat. Si psumēs de pte sua ex posuit se piculis pcrōz vt vadens ad loca ihonesta. vl fre qntās puerlatōz muliez leuium z hmōi. vbi de facili pōt labi i mortali pcrō. mortle vi

det. Si nimis de se psumēs nō puidet necessitatibz vl piculis occurrentibz spūalibus vel tpalibz expectās effectus miraculosū a deo. s. vt cum sanet infirmū sine medico z medicinis. vel ministrat ei cibū sine labore est mortale. z dī tētare deum.

De temeraria iudicatōe.

Ifacta alci^o q dubia sūt q aio fiant in malā pte interpret^o ē seu iudicauit. z sine signis sufficiētibz indicantibus maliciam alterius. deliberate iudicauit aliquem de pcrō mortali mortaliter peccauit. Si pō iudicauit de veniali venialit^{er} peccauit. Idē si iudicauit d mortali sed nō deliberato aio.

De curiositate.

I fuit curiosus circa cognitiōem intellectū. uā. vt qrendo scire q se sup capacitātē suam. vltz de trinitate. de pdestinatiōe. vel qrendo scire a qbus non dz. vt a demonijs. vel p sortes l qredo scire paz vtiliaz dimit tendo magis necessaria. vl qredo scire solū ad sciendū et nō ad deū pgnoskendū vl ad aliquā vtilitatē pcrō ē qnqz mortale. quandoqz veniale.

69 felix sup bar In rom et ppo iartus noua prima d f glo
Ambit blan ptef der totat muer kmow ruse

Interrogatorii pars scda

Si fuit curiosus circa vsus
sensuū. s. oculis aspiciēdo. au
ribz audiēdo. naribz ad odo
randū. gustu ad gustandū. ta
ctu ad tāgēdū sine necessita
te vel vtilitate s; solū delecta
tiōe sensuali. pctm̄ ē cōiter ve
niale. ⁊ qñq; pōt ēē mortale.
Si reppit se in spectacul' ad
vidēdū. vt torneamēta. pale
stra. currere ad brauiū ⁊ hmoi
nā si i b sit piculū mortis spi
ritualis vel tēpal'. vt qñ sunt
spectacula rep̄sētatina turpi
tudine. l' cū recipet notabilē
lesioez corpis ē mortle. ⁊ mul
to magis exercēter p̄bēte occa
sione i hmoi spectacul'. als ē
viale. nisi p̄p̄t b aliq; ira de
lectat q; mens ei' auerteret a
dō. ira vīcz q; par' ēēt trāsgre
di mādata dī ⁊ ecclie vt illa a
spiceret vel faceret. Et bidez
intelligo de qñq; pctō. qd d
se est veniale. qz p hūc modū
p̄t effici mortale.

De ingratitude.

Inglatitudo repit i oī
pctō mortali. s; vt cir
cūstātia aggrauās ip
sū. qz vbi hō dz sp seruīredo
eū offendit. Est etiam vnum
spēale pctm̄ inqñtū. s. recipi
ens bñficia a deo vel ab hoīe
ea nō recogitat ⁊ regratiat et

recōpensat. vel q; pctus ē vi
lipendit beneficia recepta vt
murmurat de eis. vel iniuria
tur bñfactori. cōiter autē repit
mixtū cuz aliq; genere pcti qñ
mortale. qñ veniale ē.

De scandalo.

Scādalo qd qñq; n
est pctm̄ spēale s; circū
stātia aggrauās pctm̄. inqñ
tū vīcz ex dicto vel facto alte
ritus nō recto dat alci occasio
ruine spūal'. ⁊ b ē scādaliū. ⁊ si
b itēdat ē circūstātia aggra
uās pctm̄. ⁊ mutās spēm vñ
ē necessaria p̄fici qñ ē tale qd
p̄silit trahēs ad ruinam pcti
mortāl'. ⁊ p̄cipue cū b seq̄tur
Si autē b itēdat. s. ducere a
liquē ex dicto vel facto suo ad
aliquā ruinā ē mortale ⁊ spēa
le pctm̄ si itēdat inducere ad
mortale. als veniale.

De adulatione.

Dulatio q cōit est scā
a dalizatiua. ⁊ p̄sistit in
b q; q; verbis vel fa
ctis suis inordinate qrit pla
cere alijs ad benivolentiā ca
prādā. ⁊ si in malo adulat' est
criminal'. puta laudās aliquē
de vīdicta facta vel turpitu
dine ⁊ hmoi ē mortale. Si
adulat' vel laudat aliquē in
tendēs eū decipe notabiliter

in palat
fio fūm
U lina

recto
qñq;
vel bñ
p̄p̄t
ab p̄p̄t

p̄p̄t
bñficia
p̄p̄t
p̄p̄t
p̄p̄t

p̄p̄t
p̄p̄t
p̄p̄t

tpalibz vel spūalibz ē mortale
secus si aliqd iustum intendit
ab eo habere vel qd puum re
cipe p modū doni vt histrio/
nes. Si nimis laudauit ali
quē ex quo ille sumpsit occa/
sionē supbie vl' inanis glorie
cōter est veniale. ⁊ potest etiā
aliqn eē mortale. Si pō lau/
dauit aliquē ad eū excitandū
magis ad virtutē vel ad pfor
tandū eum in tribulatiōibz et
tentatiōibz. ⁊ obfuitis debi
tis circūstātijs est pmo sum ⁊
meritoriū. al's veniale.

De blasphemia in spiritū
sanctum.

E blasphemia in spi/
ritū sanctū q̄ procedit
ex malicia. vtz in qn/
tū qd nō ptemnit vel refugit
ea cogitare mēti occurrentia
p q̄ poss; retrahi a pctō. et hz
sep spēs. l. Presumptio. De/
superatio. Inuidētia fraterne
gratie. Impugnatio verita/
tis agnite. Obstinatio. Im/
penitētia. De his pō interro/
gandū est put videt. et cōter
h̄ repit nisi i multū sceleratis
Presumptio aut dicit h̄ cū qd
presumit d̄ dei misericōdia existi
mās q̄ parcat sibi ad bñpla
citū suū. vel q̄ saluet eū pseue
rante in pctō. Despatio autē

cū credit deū nō posse nec vel
le sibi parcere etiam penitenti
vel volēti saluari. Impugna
tio p̄itatis agnite d̄ cū qd cō
tradicit p̄itati sibi qm nouit
Inuidētia fraterne gr̄e est cum
dolet qd de gr̄a dei ⁊ glia cre
scente in hoibz. Obstinatio cō/
firmat volūtātē suā in pctis
cōmissis. Impnia aut d̄ cū
qd pponit firmē se i futuruz
nō penitere. De scismate.

E scismate. h̄ peccatū
d̄ cōmittitur cū qd rece
dit ab obediētia roma
ne ecclesie sumens sibi aliud
caput vel sequēs aliquē cano
nice nō electū. ⁊ sp̄ ē mortale ⁊
excoicatio p̄ tales. nisi forte
cū essent duo qz qlibz habe
ret p sūmo pōrifice a suis se
q̄cibz. ⁊ nescit clare qd sit ca
nonice elect⁹. In h̄ em̄ videt
pplī excusari si nō sunt p̄ina
ces. h̄ pati illi adherere quem
sciunt vere esse electū canoni
ce. Si in itit ordiatōibz alie
natiōibz factis a scismaticis ex
coicat⁹ ē extra de scisma. ca. i.

De infidelitate paganorū
heretico: ū rē.

E infidelitate pagano
rum hereticozū vcl in
deozū qz qdlibet est
grauissimū pctm̄ ducens ad

Interrogatoriū tertia pars

dānatores. nō optet h̄ dicere i-
ter hos. Soli ei heretici sūt
excoīcati. s̄z 7 cū alijs p̄cipue
iudeis n̄ d̄z h̄fi domestica cō
uersatio. 7 p̄cipue idiote. Po-
tes circa h̄mōi īterrogare p̄-
ut tibi videt̄. s̄. si habuit aliq̄d
dubiū in his q̄ sūt fidei. vīz
de sacro altaris 7 h̄mōi. 7 si d̄
h̄ bz displicētā nō ē curādū.
Si aut volūtariē et sp̄ōte du-
bitat esset mortale. Heretic⁹
q̄dem est excoīcatus 7 nō p̄t
absolui circa sedem aplicam.
vt p̄z in p̄cessu curie. Itēz re-
ceptor credens vel fautor he-
reticorū est excoīcatus. extra d̄
bere. c. q̄cūq̄. li. vi.

Incipit ter-

tia 7 vltima ps i q̄ tractat de
mō īterrogādi fm stat⁹ diuer-
sos p̄sonaz. 7 p̄mo ad p̄iuga-
tos. c. i. 7 h̄z. s̄. xxiij.

Hinc de

n ro formāde s̄e īterro-
gatiōes p̄tinentes nō
ad oēs s̄z solū ad q̄sdā status
hoīm. 7 p̄mo ad p̄iugatos i-
terrogādi sūt n̄ oēs. s̄z put vi-
det̄. Si d̄ facto p̄xerūt in ali/
q̄ cāu. p̄hibito mortale ē. q̄z p̄
p̄hibitiōez. nisi īgratia facti

p̄babilis eos excusaret. S̄z
sciendū est q̄ sūt q̄dā ipedi-
ta q̄ ipediūt m̄fimoniū p̄ben-
dū et dirimūt iā p̄ctū q̄a nul-
lū ē. q̄d intelligēdū ē q̄n dicta
ipediēmēta p̄us īnt eos inue-
niūt q̄s sit p̄ctū m̄fimoniū. et
ea p̄tinent ī istis p̄libz. Error
p̄ditio votū cognatio crimē.
Lul⁹ disputas vis ordo liga-
men honestas. Si sis affini
li forte coire nequibis. Nec
associāde vetant cōnubia fa-
cta retractant. ¶ Pro horū
aliq̄li breuissima declaratiōe.
¶ Nota q̄ error intelligit̄ d̄ p̄-
sona n̄ d̄ fortuna v̄l bonitate
cū. s̄. q̄s p̄bit cū berta credēs
ēē katherinā. cūz q̄. s̄. itēdebat
p̄bere. Conditio intelligit̄ d̄
p̄ditōe fuili. s̄. cū q̄s p̄bit cū
serua credēs eā ēē liberā. Nā
si liber p̄bit sciēnt cū serua t̄z
m̄fimoniū. 7 s̄it si p̄bit fuus
cū libera credēs esse seruam
Idē videt̄ si seruus cū fuaz
credet̄ ēē libera. Votū. s̄. so-
lēne p̄ p̄fessionem tacitam v̄l
expressam alicui religioni ap-
probate. tal̄ etiā ēēt excoīcat⁹
Cognatio q̄ est triplex. scz na-
turalis. sp̄ualis et legalis. Na-
turalis d̄f consanguinitas. 7
h̄bz tres lineas. s̄. ascendētū.
vt p̄r 7 au⁹ 7 b̄mōi. descendē

tiū. vt fili⁹ nepos ⁊ bmoī. col
lateralium. vt fies sorores et
bmoī. ⁊ hz q̄libz linea q̄ttuor
grad⁹ exclusiue p̄cipue colla
terales. nā int ascēdētes ⁊ de
scēdētes videt̄ eē p̄petua p̄hi
bitio h̄ est etiā excōicatio. Lo
gnatio spūalis hz etiā tres g⁹
dus ⁊ p̄bit in baptismo ⁊ cō
firmatiōe. Prim⁹ ē int tenē
tē ad baptisū vel p̄firmatio
nē ⁊ cū q̄ tenet. q̄ dī paternitas
vel filiatio. Scōs ē int p̄fēz
⁊ m̄fem carnalem ei⁹ qui tene
tur ⁊ cū q̄ t̄z cū vxore eius. et
dī cōpaternitas. Terti⁹ est i/
ter filios nātales ei⁹ q̄ t̄z ⁊ il
lā q̄ tenet ⁊ dicī frateritas.
Cognatio tertia. s. legal⁹ q̄ fit
p̄ adopiōem hz tres lineas l⁹
grad⁹. Prim⁹ ē int ip̄z adop
tātē ⁊ filiā quā adoptauit ac
etiā filiā ip̄z adoptati. Secū
dus est int vxores adoptātis
⁊ ip̄m adoptatū. ac etiā vxo
rē adoptati ⁊ ip̄m adoptatēz
Terti⁹ est int filios naturales
⁊ legitimōs adoptantis ⁊ ip̄
sum adoptatum. ⁊ hoc t̄m cū
ip̄i filij sūt in p̄tate patr̄s. Cri
men istud qd hz dirimere p̄
ctu ⁊ ip̄edire p̄bēdū intelligi
tur t̄m de duobz criminibz in
duobz casibz. q̄ Prim⁹ ē q̄ cū
mulier machiat cū effectu in

mortē vxoris alteri⁹ vt habe
at illū in virū. vel ecōtra virū
mortē alteri⁹ viri vt habeat il
lam in vxorem ⁊c. Secūd⁹
cū q̄s dat fidem alicui p̄iuga
te ducere eā in vxorē post vi
ri sui mortē. ⁊ cū ista p̄missiōe
sequitur adulteriū. Tuli⁹ dis
paritas vt si fidel⁹ p̄bat cū iu
dea vel pagana p̄manente in
infidelitate. secus si p̄heret cū
heretica. nā tūc t̄z. sed cohabi
tare nō debent si eēt ei p̄iculi
incurrēdi in heresim. ⁊ pecca
uit mortalit⁹ cōtrahens cū ta
li. Vig. i. violentia. s. absolu
ta ip̄edit ⁊ dirimit. ⁊ sicut vio
lētia p̄metū q̄ p̄t cadere in cō
stantē virū. ⁊ p̄tinet in h̄ p̄su.
Stupri atqz stat⁹ p̄ber⁹ atqz
nec. nisi postea d̄ inuito effi
ciat volūtari⁹. Ordo intelli
gitur d̄ ordine sacro. i. subdya
conatu. ⁊ sup̄. ⁊ tal⁹ p̄bens eēt
excōicat⁹. Breui in sacris vti
p̄nt p̄cto. s. nō p̄nt p̄bere. Li
gamen. i. si sit alteri ligatus p̄
p̄iugū. etiā p̄ p̄ba de p̄nti nō
duz p̄sumatū. nam tal⁹ nullo
mō p̄t alteri m̄fimonialit⁹ co
pulari. nisi illecū q̄ p̄traxerat
p̄fiteat in aliquā religionem.
Et si recederet vn⁹ p̄iugū ita
q̄ p̄ multos ānos alter nihil
audiret de eo non liceret alci

Culpydy
parital

vob

ordo

ligamen

Interrogatoriū pars tertia

honestas
contrahere. nisi sciret de morte ei? **Honestas.** i. publice honestas iusticia que orit ex sponsalibus tractis cum aliqua cum qua postea non sequit infimo nisi propter mortem vel aliam causam nam cum nulla consanguinea illi usque ad quartum gradum contrahere potest.

Affinitas
Affinitas est proximitas que contrahitur per eum qui duxit uxorem. et omnes consanguineos uxoris usque ad quartum gradum. et uxorem ipsam et omnes consanguineos viri eius usque ad quartum gradum. nec illa mulier potest contrahere cum aliquo. **Et nota** quod affinitas contrahitur etiam per fornicarium conjugium. ita quod ille qui fornicatur cum aliqua non potest contrahere matrimonium cum consanguinea aliqui eius usque ad quartum gradum. neque illa mulier potest contrahere cum aliquo consanguineo fornicantis cum ipsa usque ad quartum gradum. et scienter contrahens in huiusmodi gradibus affinitatis est excommunicatus. **Si forte coire nequibus.** **Impotentia** exercendi actum conjugalem que potest provenire vel ex frigidityte naturali. vel ex maleficio vel indispotione membri genitalis viri vel mulieris. De his omnibus impedimentis habes plene in qua

parte summe titulo. i. Sed nota quod non oportet nec expedire interrogare omnes coniugatos singillatim de his impedimentis sed de illis tantum de quibus possit presumptio haberi. et precipue de impedimento criminis vel cognationis vel publice honestatis. sed multo magis de affinitate. Si tamen quis cognosceret consanguineam et cum qua iam contraxit per verba de presenti. et multo magis si iam consumavit matrimonium. matrimonium quod de tale non dividitur. sed amittit in se petendi debiti. ita quod petere non potest absque mortali peccato. teneatur tamen reddere exactus. **Idem** de muliere que permittit se cognosci a consanguineo viri sui. Si homo antequam contraxit per verba de presenti cum aliqua cognovit consanguineam eius. ita quod semel admisit intra claustra pudoris non potest iam habere illam. et si iam consumasset cum illa non tenet matrimonium. nec in hoc potest dispensari cum illa nisi per papam. Unde ante dispensationem semper peccat mortaliter erigens et reddens debitum sciens dictum impedimentum. **Alter** vero coniugatus

gum nesciens excusat de peccato
 ex ignorantia facti probabilis
 de his et oibus alijs quoniam cal
 occurrit vide plenius in su
 mis. ¶ Si contraxit matrimonio
 nium clandestine quoniam mortale est
 propter prohibitionem ecclesie. Si
 habens votum simplex continen
 tie contraxitque matrimonium
 peccauit mortaliter. nisi sit dis
 pensatus a papa. et teneat
 adimplere votum usque ad consum
 mationem matrimonij.
 nam ipso consummato im
 tens fit ad implendum. et ex
 actus omnino tenetur redde
 re expresse vel interpretatiue pe
 tenti. sed exigere non potest si
 ne dispositione. alias peccat
 mortaliter. Si contraxit cum
 aliqua vel mulier cum aliquo
 per verba de futuro. et post ma
 trimonium cum aliqua con
 traxit vel de futuro vel de pre
 senti mortaliter peccauit pro
 pter fractam fidem. nisi de co
 muni consensu mutuo se ab
 soluerint. quod fieri debet per
 iudicium ecclesie. Vel nisi ali
 quis septem casuum superue
 nerit. quibus solui possunt
 sponsalia. quod habes in sum
 mis. Si post matrimonium
 contractum per verba de pre
 senti contraxit cum aliquo mor

taliter peccauit. nec tenet ma
 trimonium etiam si esset con
 summatum. et filios genuisset
 sed oportet redire ad primum.
 nisi ille cum quo prius contra
 ctum est ingressus esset religi
 onem ibidem professus. vel ni
 si cum eo papa dispensasset in
 secundo. in quo tamen secundum theo
 logos dispensare non potest.
 sed quia difficile est disputa
 re de potestate pape si sine sub
 reptione obtenta est forsitan
 transire potest. ¶ Si contra
 xit matrimonium. vel filios.
 vel filias iunxit matrimonio
 ante etatem legitimam. quia
 prohibitum est Eras autem
 legitima secundum iura est in duode
 cimo anno si est femina. in quod
 rodecimo si est masculus. sci
 licet ad contrahendum per ver
 ba de presenti. et ad consum
 mandum matrimonium.
 ¶ Si consummauit matri
 monium ante benedictionem
 nuptiarum est mortale. ubi
 scilicet consuetum est benedi
 ci nuptias. quia contra pro
 hibitionem ecclesie.
 ¶ Et hic aduertendum est.
 Quamuis sponsi non con
 summent matrimonium cum
 sponsis ante benedictionem
 in multis tamen locis multas

Interrogatoriū tertia pars

turpitudines et corruptelas faciūt cū eis. illas visitando vñ interrogandū est d' his vbi ista repiūt. Si celebravit inu prias tpe phibito ab ecclesia qz mortale ē. Tpa aut phibita sunt ista. Sab aduentu vsqz ad epiphaniā. et a septuagesima vsqz ad octauā pasce. et a tribus diebus aī ascensionē vsqz ad octauam penthecostes ex clusine.

¶ De actu et peccatis cōmissis in eodem.

Sciendū est q' i actu b i iugali aliq' fuit vbi ē dubiū utrū sint mortalia an venialia. Aliq' vero sunt que sunt manifeste mortalia. Aliq' in quibus est veniale. Aliq' i quibus nullū peccatū ē. ¶ Primo qdē mortale ē si exerceat tal' act' extra vas debitū. vñ etiā si intra vas debitū tñ nō suscipit semē ad enitandū gñatōem. ¶ Si ex actib' impudicis extra actū mīmo nū sequit' pollutio i altero ipsorum. Si exercēs actū iugale hz appetitū deliberatū ad aliā. ¶ Si se hz ad eam ita i ordinato affectu in actu iugali. ac si nō esset propter q' etiā op' carnale ageret cū illa vel aliā difficile tñ est hoc dis

cernere et cognoscere. ¶ Si alter alteri oīno exigēti denegat debitū sine cā legitima. ppter qd' exigēs incurrit in cōtinentiam vel graue scandalū. Et set aut cā legitima si notabiliter timeret notabile nocumentū psonę vel cōiugis vel plis in vtero. vel quia ex adultērio cōmisso pdidit ius petendi debitū. vel etiā si i loco sacro peteret. qz sic locus violaret. vñ etiā in publico. quia cōtra debitam honestatem. Hō est aut legitima cā oīno denegādi debitū petenti in die ieiuniorum vel festorum solennium. vel ira quā habet ad inuicem per parū tps ¶ Dubium d' mortali quando qdēz seruatur vas debitum. sed modus indebitus. puta si lateraliter vel a parte posteriori accedat ad vas debitum. vel mulier supgradiatur virū. i quibus modis et p'cipue i vltimo aliq' dicitur ē mortale. Alij vero vt Tho. et Alber. dicunt q' non ē mortale de se. sed potest esse signū mortalis concupiscentie. nec per hoc impeditur generatō et si non ita apte procreentur. Unde in huiusmodi noli precipitare sententiam. nec denegare scz absolutionem

pfenerat in hmoi. Sz dete-
 steris 7 phibeas qntū potes/
 qñ hō b etiā fieret pmo 7 se/
 cūdo mō ppt piculū aborti/
 forte tunc esset sine peccato.
 ¶ Dubiū etiā de mortali ē tpe
 mēstruoz. 7 pēpue in exigē/
 te sciēte talē defectū. quē qdā
 ponūt eē mortale. pēpue qñ
 nō ē qñ cōtinuus sz pēpue
 vt mensuratiū. Alij dicūt p/
 riū. vt Pe. de pal. et hec opi/
 nio ē pūmior. Unde nec p/
 pter hoc deneges absolutiōz.
 sed phibeas qñū potes de ex/
 actiōe exigēti. 7 exactū admo/
 neas vt nō assentiāt exigenti
 nisi ex hō timeat de ei⁹ incōti/
 nētia. ¶ Dubiū est etiā de exi/
 gente debitū a pūge pmanē/
 te in adulterio siue occulto si/
 ue manifesto qd ipse nouit.
 Hoc qdā dicūt esse morta/
 le in exigente. qz facit contra
 pstitutiōem ecclie. vt notatur
 xxxij. q. i. ca. si qd vxorem. 7 h
 firmat in sūma pīfana. Sed
 in sūma cōfessoz 7 archidya/
 conus in rosario mitigāt hūc
 rigorē excipientes caluz vt h
 cū faceret exigēs ad puiden/
 dū incōtinētie sue. Sed Pe.
 de pal. multo magis mitigat
 hūc rigorē. vt cū non sperat
 emendatio ex hoc pmanētis

in adulterio sed potius dete/
 rioratio si peccat exigēs saltē
 mortali. Veniale autē ē cū ex/
 igit actus pūgal. 7 si debito
 seruato vase 7 modo. tñ pñci/
 palit intētiōe delectatiōis cō/
 scēnde. ita tñ q ster intētiō in
 fra limites mīmonij. Si ex/
 erceat actus pūgalis ppter
 sanitatē corpālē. pctm ē. qz nō
 ad hūc finē ordinatū est. ve/
 niale tñ puto eē pctm. In so/
 lenitatibus 7 ieiunijs exigere
 debitū in aliqua iufirmitate.
 scz pēpue ductus sine cōtē/
 ptu tñ sacri tps vel ecclēsia/
 stice exhortatiōis veniale est.
 fm Tho. 7 Ray. sed reddens
 non peccat cū timet de incō/
 uinentia vel scandalo pūgis
 peccaret aut si negaret oīno.
 ¶ In tpe hō pgnatiōis erige/
 re veniale est. si tñ nō est picu/
 lū abortus. reddere hō nullū
 pctm ē. ¶ Ante purificatiōez
 post partum exigere seruatis
 alijs circūstantijs non videt
 mortale fm Buil. Reddere
 hō non voluntarie. nullum.
 Exigere etiā vel reddere de/
 bitum ante ingressum ecclē/
 siē post partum de se nō vide/
 tur pctm. 7 possunt mulieres
 intrare ecclēsia ante quadra/
 gesimum diē absq peccato

Interrogatoriū pars tertiā

in q̄ tñ ē seruanda p̄suetudo
p̄fīe. Alit̄ impudici q̄ ibi ex-
ercent nō p̄tētes ad opus.
sz ad exercitiū delectatiōis vt
factus ⁊ oscula ⁊ h̄mōi inor-
dinate cōit̄ sūt venialia. q̄uis
ibi possit eē tāta actū inordi-
natio q̄ posset esse peccatum
mortale. Sine pctō aut̄ exer-
cet̄ ac̄ p̄iugalīs cum sit cā p̄-
lis suscipiēde. vlt̄ cū sit cā
reddendi debitū. seruatis tñ
alijs debitis circumstantijs.
Debet tñ exactus oīno redde-
re. ⁊ p̄cipue vir vxori. nō solū
exp̄sse sed etiā p̄ signa petenti
nec vir d̄z vxorez auertere ne
petat p̄pter p̄iculum. Fit in
tertio modo s̄m aliquos sine
pctō. s. cū sit cā vitande forni-
catiōis in se vel in p̄iuge sua.

¶ Interrogatiōes fiēde circa
statū matrimoniū.

Circa p̄dicta sic p̄nt fi-
eri interrogatiōes. ⁊ p̄-
mo. Si v̄l ē m̄rimo-
nio extra vas debitū. Si ali-
qd̄ fecit ad euitādū plem mō
indebito. sz in vase debito. et
h̄mōi. Si v̄rēdo m̄rimonio
habuit int̄t̄ionem ad aliam.
Si tpe menstruoz exegit v̄l
reddidit. Si in dieb̄ festozū
v̄l ieiunioz. Si tpe p̄gnatō-

nis. p̄cipue p̄pe partū. vel an̄
purificatōz post partuz. Si
exegit vel reddidit a p̄manen-
te in adulterio. Si p̄ncipalr̄
cā delectatiōis. aut alia et q̄ cā
⁊ circa h̄mōi iudicandum est
de pctō mortali vel veniali in
ita p̄dicta. vt patet in sum-
mis. Si oīno negauit debi-
tum petenti. Si extra actus
p̄iugij per tactus secuta ē pol-
lutio in altero ip̄ozum. Si
excōicatus aliquo vinculo
⁊ rit matrimonium. s. excō mu-
nicatiōe maiori. peccauit mor-
taliter. ⁊ p̄cipue quādo sci-
uit. ⁊ hoc qz participauit i di-
uinis. s. sacramento m̄rimōij
Idem videtur de minori ex-
cōicatiōe si eam nouit. qz se-
pat a susceptiōe sac̄oz. ⁊ m̄ri-
monium est vnū ex sacramē-
tis ecclesie. Si existens i pec-
cato mortali p̄traxit m̄rimo-
nium videt̄ mortale. qz sacra-
mentū suscipit in mortali sciē-
ter. p̄cipue h̄o videt̄ mortale
p̄hēdo p̄ v̄ba de p̄nti. qz ibi ē
essentia sacramenti. Si p̄xit
cū aliq̄ p̄sona p̄ v̄ba de p̄nti
vel de futuro non intendens
habere illū vel illam in cōiu-
gem. sed tñ copulā carnales
extorq̄re mortāl̄ peccauit. ⁊
quis non sit ibi realr̄ mat̄ri-

monii. cogend⁹ tñ est in foro
 psciencie illā ducere. vel alit il-
 li satisfacere. maxie si est secu-
 ta copula. in q̄ tñ casu ecclia
 iudicaret mñmonii et coge-
 ret illū cui obedire tenet. Si
 vir nō puidit vxori ⁊ familie
 de necessarijs nō tñ supfluis
 Si nimis eam exaspauit mi-
 nis p̄bis vl' facris. Si zeleri-
 pus. ⁊ ex h̄ nimis suspectuo-
 sus ⁊ eā fuit. vel nimis remis-
 sus i cura ei⁹. Si vxor inobe-
 diēs ⁊ p̄tentiosa et sui sensus
 fuit erga virū. Si nimis icul-
 ta ⁊ negligens circa guberna-
 tionē domus. Si irreuerēs
 ⁊ discola ad soceros ⁊ cogna-
 tos. Si nimis dedit de rebo
 viri penitib⁹ suis vel paupib⁹
 plusq̄ debuit. Si dedit licē-
 tiā viro coeundi cū alijs mu-
 lierib⁹ cū pegriaret ē mortale
 Si mlier nō vult seq̄ virum
 transferentē domiciliū ad qd̄
 tenet nisi eā traheret ad pctm̄
 aut dubitaret de morte sua.
 aut ess⁹ vagabūd⁹. Si vter-
 q̄ filios educavit in rōre dei
 ⁊ in obediētiā mādatoꝝ ei⁹.
 De principib⁹ rectorib⁹ et
 baronib⁹. Caplm. ij.

¶ Circa pri-

cipes rectores et ba-

rones seculares sic pñt fieri
 interrogatiōes. put fuerit ex-
 pedies fm̄ p̄dictōes psonarū.
 ⁊ pmo. Si p̄ vsurpatōes ⁊ in
 iusto titulo obtinuit dignita-
 tem regimē vel dominii cūi-
 tatis vl' castri. qz mortāl^r pec-
 cauit. ⁊ semp i ipso manet dū
 tenet hmōi vsurpatiōem. nisi
 postmodū titulū sibi iustifi-
 casset. nec ibi añ iustū titulū
 p̄t exercere iudiciā sine morta-
 li. Si ambiciosus fuit ad di-
 gnitates et regimē nimis a-
 spirans. ⁊ si intendit negligē-
 re iusticiā ad req̄rendū ami-
 cos. vt sic i dominio pmane-
 at mortāl^r peccat. Si pla-
 tis ecclesiasticis vel alijs su-
 perioribus suis nō fuit obe-
 diens. et admonitiōes ⁊ cor-
 rectiones ab eis factas non
 sustinuit patienter. ⁊ si cōtem-
 p̄sit mortāl^r peccauit. Si
 sententias excommunicatio-
 nis vl' interdicti non curauit
 aut sic ligatus diuinis se in-
 gessit. qd̄ est mortale. Si
 propter crimen eius ciuitas
 est interdicta quod est sibi ad-
 maius iudicium Si pro-
 pter excommunicationem larā
 in se iudices vel actores vel
 ministros grauauit. quia vl-
 tra mortale ē excommunicatus

Interrogatoriū tertiā pars

Si de factis aut defectibus ecclesiasticarū personarū ad euz nō pertinētibus se intromisit. vñ trahēdo ad suū iudiciū et hōi peccauit mortalit̃. Et si cepit vel cape facit vel pcutere vel incarcerare clericos vel religiosos etiā delinquentes est excoīcatus si nō habuit p̃us licētiā a p̃lato suo. Si electōz alicuius maliciose impediuit vel p̃ violentiā aliquā intromisit. vel si grauē aliqd̃ monasteriū vel collegiū. eo q̃ nolebatur eligere p̃ q̃ rogabat est excoīcatus vltra mortale.

Si p̃hibuit subditis ne vnderēt clericis necessaria. vñ eis panem coq̃rent. ex quo nō habuit ab eis quod voluit.

Si patronatus ecclesiarū de nouo sibi usurpauit. vñ bona vacantiz ecclesiarum aut monasteriorū vltra mortale excoīcatus. Si posuit tallias vel collectas vel alia grāminā clericis vel alijs personis ecclesiasticis sine licentiā pape. si non desistat post ammonitionem est excoīcatus.

Si fecit statuta vel leges contra libertatem ecclesiasticā vel iudicauit s̃m ea. vel dedit p̃siliū ad hōi. vñ non remouit si posuit vltra mortale pec-

catum est excoīcatus.

Si noua pedagia instituit nō habens auctoritatē a p̃ncipe sup̃ hoc. vel antiqua seu noua pedagia augmētauit excoīcatus ē. secus si fecit s̃ cū lnia p̃ncipis et cā rōnabili. et nō tenuit strātā publicā securā vt debuit peccauit mortaliter. et tenetur ad restitutionē.

Si a clericis et religiosis thelonium pedagium seu gabellā accepit p̃ his que deferunt vel deferri faciūt nō cā negociatiōis g̃uiter peccat et est excoīcatus. Quāuis aliqd̃ vt Jo. cal. hāc nō admittant q̃ nō est recepta et papa scit et tolerat. imo ip̃e facit in terris suis. sed tutius est vt obseruetur. Si publicos vsurarios alienigenas et non inde oriundos ad fē⁹ exercendū i ciuitatib⁹ suis admittit. vel admissos inde infra certum tps nō expellit. est excoīcat⁹. Et idē. si ciuis ex̃ns dedit ad s̃ p̃siliū vel fauorem. hoc verū est si talis est p̃sona ecclesiastica. habens dominium. scz tpale. nā dñs secularis nō est excoīcat⁹ s̃ est excoīcand⁹. c. vsuraz. d̃ vsu. li. vi. nō tñ ep̃i supra incurrunt. sed alijs non. Itē si ciuis ex̃stēs dedit ad

hoc consilium vel fauorē. Si nauigātes indistincte deſeruat² ē vel deſeruari fecit. v^l h² factum in noīe ſuo ratū habuit vt pira-
ta excōicat² ē excōicatiōe pa-
pali. Si nauigātes expolia-
uit. vel res eorū ad portū ter-
rarū ſuaz a mari delatas ſibi
approprauit. qđ ē rapina. ⁊ ex-
cōicatus eſt ſm aliqđs. Si
incēdia fecit vel fieri fecit. di-
ruit vel fregit eccleſias v^l loca
religioſa eſt excōicat². ⁊ ſi eſſz
denūciatus eſſet caſus papa-
lis. Si emunitatē eccleſiaz
violauit. videlicz faciendo ca-
pere hoīes in eis ppter debi-
ta aut maleſicia in eccleſia vel
locis priuilegiatis ſacrilegiuz
cōmittit. ⁊ pōt excōicari. ⁊ eſt
mortale. ſec² eēt ſi cōbuſtores
eccleſiaz illuc fugiētes. vel vi-
olatores eccleſiaz. quia tunc
ppter hoc non gaudent imu-
nitate eccleſiaz. Si eccleſias
v^l pſonas eccleſiaſticas ſiue p-
riuegia eaz violauit. vt mulci-
tyrāni faciūt. Si fecit reſ-
ſalias vel pmiſit fieri. aut ab
antiq² cōſuetas fieri fecit con-
tra pſonas eccleſiaſticas eſt ex-
cōicatus. niſi illas reuocauit
infra menſem. c. ⁊ ſi pigno-
rationes. de iniur. ⁊ dam. da.
li. vi. Clerū at liceat facere re-

ſſalias ſlaicos. vide in. iij. p-
te ſumme. ti. ij. Si ad eccleſias
in qbus patron² fuit nō po-
fuit idoneos vel reſentauit.
ſed ineptos ⁊ idiotas vel cō-
cubinarios ⁊ alios malos p-
ſentauit. vel ſubditos ſuos ec-
cleſiarū patronos tales elige-
re aut ſuos preſentare pſuaſit
ſic mortaliter peccauit. ¶ Si
recepit pecuniā vt aliquē pſe-
taret cū eēt patronus v^l ſup-
plicaret pape vel epō p bñfi-
cio alicui pſerendo ſymoniā
pmiſit. vel etiā abſqz pecuniā
ſi porrexit pces p indigno eſt
mortale ⁊ ſymoniacus. ¶ Si
fuit fautor vel deſenſor here-
ticoz aut etiam ſchiſmaticoꝝ
peccauit mortaliter. ⁊ ē excōi-
catus. ¶ Si impediuit volē-
tes recurrere ad forum eccleſia-
ſticum ſuper cauſas que ad
ipm ſoz pſinent. ne ſ. corā ec-
cleſiaſtico iudice h mōi cauſe
agitant. vel ad h² dās conſilium
auxiliū vel fauorē ē excōicat²
¶ Si bellū aſſūpſit iniuſte l²
fuit adiutor iuſte bellāz. qz
oīa mala q inde ſequūt ei re-
putāt ad culpā. ⁊ tenet ad re-
ſtitutōz oīm dānoꝝ ide ſeqn-
tiū. ⁊ h² niſi ad adiuvādū euz
tenere ⁊ ſeruiēdū. vīcz qz mi-
les aut eius vaſallus. talis ei

Interrogatorii pars tertia

adiunās cū est dubiū an bel/ lum sit iustum excusat. xxiij. q. i. c. qd culpā. nō aut excu/ sareť si sciret bellū esse iniustū.

Si p̄suluīt crīstēs in offi/ cio cōitatis q. s. assumat iu/ stū bellū tenet ad oīa mala et dāna. nisi pponeret in p̄silio maria mō falso tanq̄ esset iu/ stū. tūc em̄ igrātes vidēt excu/ sari. De materia belli z qū iu/ stū dicat. vide in sū. i. iij. pte. ti. ij. ¶ Si idiscretos z tyrānos officiales fecit seu p̄po/ suit terris suis. tenet de dānis z mal' eoz. si sciebat eos eē ta/ les. sec' si igrabat. nisi cū au/ disseť n̄ remoueret eos si po/ tuit. ¶ Si iniustas exactiones seu collectas iposuit rapinaz p̄misit q̄ dicāt iniusta tallia seu collecta. et quō satisfacere debeat vide i. iij. pte. ti. ij. Si posuit iudeos in officijs pub/ licis. qd phibet. xxiij. q. iij. c. p̄stituit. Si ea q̄ sunt cōitatis appropauit sibi. vicz siluas z cāpos z hmōi. mortalit' pec/ cauit z tenet ad restitutionem. ¶ Si liberos hoīes in suos sibi subiecit. xpiani em̄ n̄ pnt redigi in seruītutē rōne belli. l' etiā capti nō pnt licite emi in suos. vel empri vendi z emi ab alijs n̄ pnt. sed infideles

benedigunt in fuitutē. z e/ mi z vendi pnt capti in iusto bello. q̄ si postea efficiāt xpia/ ni. nō tñ ex hoc liberant a ser/ uītute. ¶ Quis sit p̄iū b̄ facere. ¶ Si a decedētibz sine filijs accepit bōa ipoznō pmittēs eos testatiz legare ad placitū nisi talis patria haberet tales subiectiōem a tpe cuius nō ē memoria in p̄iū. Si nimis vindicari' fuit Si homici/ dia mutilatiōes incarceratiō/ nes vulnera. z hmōi seu a si/ ne iusticia. vel cū iusticia s; ex odio z vindicta fecit. pcura/ uit vel p̄misit z hmōi gūia se/ mortalia. ¶ Si torneamēta l' duella fieri fecit vel p̄misit vl' ludos vel spectacula piculo/ sa aīe vel corpi. vt p̄icere lapi/ des adiūicē. vel rep̄ntatiōes turpitudinū fieri fecit vel p̄/ misit z nō phibuit. si sine gūi/ scādalo potuit r̄mouere mor/ taliter peccauit. dis. lxxxiij. ca. error. ¶ Si leges statuit q̄s n̄ debuit vel potuit. qz scz iniq̄s mortaliter peccauit. ¶ Si ni/ mis durus fuit ad dispensan/ dum vl' p̄cedū i q̄bz potuit l' ecōtra nimis facilis ad par/ cēdū olinq̄ntibz in p̄iudiciū iusticie z utilitatis cōis. Si feuda vasall' suis abiq̄ iusti

cia denegauit. vñ fuit iñ debi-
tū ab eis eregit. aut fidē n̄ ser-
uauit. Si ipe existēs vasal-
l' alteri? n̄ fuit fidel' dñi suo
vt debuit fm q' i iuramēto si
delitāt' exō mīf. vñ obsequiū
debitū nō p̄stitit. vñ aliq'm in
iuriā fec' dñi. s. alienādo seu/
dū aut diminuēdo. vel aliq'd
h'mōi mortale ē z tenet de dā-
nis. Si tutelā alicui? sibi cō-
missaz nō fidelr egit. s. bona
ill' p̄sūpsit z dissipauit mor-
tale est. z tenet de dānis. Si
in terra sue iurisdicōis susti-
nuit iūstas mēsuras aut iū-
sta pōdera. aut iūsta p̄cia re-
rū venaliū sciēter. mortale est
z teneri vidē: si cōmode p̄t ob-
uiare. Si ipe peccat si inducit
vñ sustinet malas p̄suetudines
aut corruptelas. Si tollera-
uit aut sustinuit publicos v-
surarios ide p̄t h̄ recipiens
certā q'tā vel summā annuatī
mortale ē. z tenet illd sic acce-
ptū restituere. nō vsurario. s.
creditoribz ei? a q'bz vsure se
extorēt fm Tho. Si pign?
aliq'd habuit cui? fructus nō
cōputauit in sortem vsura est
Et de alijs sp̄ebz vsure si i ali
q' offendit vel fuit p̄iceps. de
q'bz. s. in. ij. pte titu. de vsuris
Si penas vñ emēdas i pecu-

niā p̄pter cupiditatē vñ odiss
nō p̄t correctiōez delinqnti-
um accepit. vel vltra debituz
extorsit. vel penas corpales
aut mortis i pecuniariā p̄t
anariciā z iusticiā pmutauit
mortale ē. Si p̄misit i terris
suis latrōes iuallescere. vñ ma-
liciose eis fauēs. vel ex anari-
cia nolēs expēdere ad securā-
dā p̄riam mortale ē. z tenet d
dānis z rapinis fact' si pmo
de poterat obuiare. Si iu-
sticiā vēdidit vel mūera iniq̄
accepit scz p administratiōe iu-
sticie. vel alias iniusticiā fecit
in iudicādo vñ fieri fecit. mor-
tale est. Si fidē pmissam vio-
lauit etiā inimico. nisi p̄us il-
le violasset mortale ē. Si ob-
sides suos n̄ liberauit. morta-
le ē. Si viduos z pupillos z
opp̄ssores n̄ d̄fedit cū potuit
Si trengas n̄ suauit. Si ni-
mis sūptuosus fuit et curio-
sus i vestitu z appatu eq̄z et
familie. cū cāibz z auibz. edifi-
cijs. p̄uiuijs. nā vt possint fa-
cere h'mōi pōpas emungunt
pp̄los vsqz ad sāguiez facien-
tes mltā iūsta. Si fec' edifica-
ri domos suas. l̄ laborare i a-
gr' suis l̄ vineis. l̄ lig' portari
p̄ rusticos l̄ colonos z nō sol-
uit eis plene d̄ labore suo. nisi

Interrogatorii tertia pars

ad h̄ ex debito tenerent. v̄l si dieb; festiuis fecit p̄ se labora re mortale ē. sic i p̄mo cāu qđ tñ multi faciūt z male nec s̄b/ dir̄i debēt obedire. ¶ Si ni/ mis se occupauit i venatōib; z aucupijs. v̄l qđ p̄ci⁹ ē sub/ ditos in his gūado inducēs ad h̄mōi. z qđ pessimū i die/ bus festiuis z audis diuis vt missa. p̄p̄t quod dñs peccat mortāl̄ z omēs. z ipe reus ē oīm. ¶ Si p̄p̄t discursus in h̄mōi destruxit segetes alioz tenet eis de dāno. vel p̄misit accipe vel fecit de blado z fe/ no alioz a suis p̄p̄t eq̄s suos tenet de dāno. Idē z de alijs fructib;. ¶ Si h̄istrionib; su/ p̄sue dedit. vel nimis turpia rep̄ntātes in curia nutrit. vel p̄cubinā vel ludentes ad aleas z h̄mōi. q̄ oīa sūt dāna/ bilia. ¶ Si de castitate fami/ lie sue n̄ curauit. s; in honeste se h̄ntes cū femis z masculis retinuit nec correxit eos cum posset mortāl̄ peccauit Si p̄o sit p̄iugatus interroga de his q̄ habent in ca. p̄cedenti. p̄t videbit̄ fore expediens.

De iudiciis. Ca. iij.

Irca iu/ dices seu q̄mcūq; ha

bentē p̄tatem ordinariā v̄l de legatā inq̄rendū est p̄mo Si iurisdictiōez aut p̄tatem rece/ pit symoniace. vt si iudex ec/ clesiastic⁹. aut vsurpatine. qz vsurpata p̄tās non dat auto ritate. vñ iudicādo peccaret mortāl̄. ¶ Si excessit fines mādari siue p̄tatis sue peccat mortāl̄. si sciēt vel ex ignorā tia crassa ¶ Si official̄ vel iu dex alius timore. odio. cupi/ ditate vel amore. vel alia cā iniquam tulit sniam aduertē ter. mortale ē. z tenet ad oē in teresse p̄ti lese. z si ille p̄ q̄ de/ dit sniam nō vult satisfaccere vel n̄ p̄t qm̄ p̄ncipalit̄ ipe te/ net. dī Ray. Si p̄ i grantiam crassaz ipe tulit iniquā sniaz i iudicio aīe tenet. z peccat vt pus Ray. qz debuit scire se i/ sufficiētez z n̄ iudicare. ¶ Si p̄ negligētiā. qz sufficiēs erat z si laborasset ad inq̄rēdū z le gēdū p̄tate iueniss; s; negle xit h̄ agere tenet vt pus Di/ tius tñ agit cū eo q̄ ex i gran/ tia crassa q̄s cum eo q̄ ex ma/ licia. z h̄ h; locū in iudice or/ dinario nō delegato. Si dele gar⁹ iudex iudicauit bona fi/ de. z de p̄silio p̄itoz tulit ini/ quā sniaz n̄ vidē peccare aut teneri ad restitutionē leso. tuz

qz necessitate obediētie iudi-
cauit. tñ qā sepe ex certa scia
delegat̃ assumit̃ q̃ ē ignar⁹ iu-
ris. qz bon⁹ vir. qd̃ ē vep. nisi
in qrendo p̃siliū fuisset negli-
gēs aut culpabil̃. tūc em̃ pec-
cat ⁊ tenet̃ ad restōnē. Buil.
Si assessor inducit iudicem
ad ferēdam iniquā sniam. ex-
cusat̃ q̃dem iudex si simplex ē
⁊ hz bonā p̃sciam. s. credēs se
tētiā cē iustā. ⁊ si n̄ fuit i culpa
eligēdo assessorem qz bonus
⁊ sufficiens cōit̃ credebāt. s. as-
sessor peccat mortāl̃r et tenet̃
ad satisfactiōz lesō. siue dolo-
se. siue i grāt̃ i ducat iudicē ad
iudicādū iuste. Ray. Si iu-
dex ignar⁹ iuris secū ducit as-
sessorē q̃ cōit̃ non reputat̃ suf-
ficiēs vel iniquus si de consi-
lio ei⁹ fert iniquā sniam. licet
credat iustaz. vterqz mortāl̃r
peccat. ⁊ tenet̃ ad restōem in-
solidū. Si accepit pecuniā
in iudicio. qd̃ p̃t cē qnqz mo-
dis. ⁊ sp̃ videt̃ mortale. P̃rio
si accepit vt male iudicaret ⁊
iusticiam ⁊ cōsciam. ⁊ tūc
illa pecunia debet dari ei i cu-
lus iniuriā data est. i. q. i. c. in-
bem⁹. Scdo si accepit vt be-
ne iudicaret. vel vt iudicaret
et daret sniam. vl̃ si accepit vt
nō iudicaret cū deberet iudi-

care. vel vt nō male iudicaret
In his qnqz casibz debz resti-
tui ei q̃ dedit. ij. q. iij. c. nō licz
Ray. sed fm̃ Buil. in foro pe-
nitentie p̃t paupibz erogari.
sicut ⁊ alia turpia lucra. d̃ cō
silio tñ. ¶ Si iudex nullo mō
voluit ferre sniam cū deberet
⁊ ppter B̃ aliqz amittit ius su-
um mortale ē. ⁊ tenet̃ illi resti-
tuere litis estimatōz. Ray. m̃.
xxij. q. v. c. administrationes
Si iudex accepit aliqd a p-
tibo. ¶ Tñ nota q̃ ordinari⁹
nihil p̃t accipere etiā expensas.
nisi modera ta exenia sponte
oblata. vt esclētū et potulen-
tū. di. xviij. c. de eulogijs. De-
legat⁹ p̃t r̃cipere moderatas ex-
pensas. qñ. s. est paup. vel qñ
op̃tet eū exire ⁊ eq̃tare p̃ exa/
minatōe cāel p̃ assessore. fm̃
glo. Si aut̃ papa alicui cām
delegauit. non videt̃ q̃ aliqd
possit petere. nec etiā expēsas
si sua sibi sufficiūt. nisi opor-
teat eū exire. vl̃ plus q̃ domi
expendere. Ray. et Buil. Si
iudex ecclīasticus ordinari⁹
vel delegat⁹ ⁊ p̃sciam ⁊ ⁊ iu-
sticiam ⁊ in gūamē alteri⁹ p̃t
i iudicio q̃cōs facit p̃ gr̃az vl̃
p̃ pecuniā icurrit suspēsiōem
ab executōe officij p̃ ānū cō/
dēnād⁹ ad estimationez litis

Interrogatoriū pars terti a

de q̄ vide in tria pte. Si iudex ecclesiasticus excoīcatōis sniam. sup̄ p̄sōis. v̄l inēdicti nimis de facili fulmiat. aut si ne p̄missa admonitōe vel sine scriptis. v̄l alia p̄ ordinē iuris ḡuit peccauit. de his in. iij. pte. Si iudex q̄cūq; dilatoēs aliq̄s p̄ ius fecit. 2 si ordinez iudiciariū n̄ suauit. Si p̄tez alterā p̄ iusticiam grauauit. Si q̄o fecit q̄ōnes vel positi ones seu inq̄sitiōes ad q̄s n̄ dēre nō tenebat. Si appella tiōes legitimas nō admisit. Si dolose locū appellādi de dit. Si post appellatōez legi timā n̄bīl omīn? in cā p̄cessit Si i dubijs magnis p̄tos n̄ p̄uluit. Si allegatōes friuo las admisit. Si paupibz. v̄l diuis. orphanis n̄ subuenit 2 in aduocatōe nō p̄uidit. in q̄ libz istoz videt̄ eē mortale cū scient delinq̄t. Si iudex illi citer claxauit penā debitā reo quod fit tripliciter. Uno mō qz nō erat sup̄mus iudex. scz p̄nceps. n̄ ei publica ptās ē plenarie p̄missa. sed vt iudiciz fm̄ leges 2 statuta ciuitatis. Secundo mō. qz et si bz ple nariā ptātem. is tñ q̄ passus est iniuriā nō assentit sibi re mittere s̄z vult reū puniri. Ter

tio mō qñ 2 si habz iudex ple nariā ptātem. 2 lesus vult re mittere tñ nō ē cā iusta rei pu blice vtilis s̄z nocina. s. p̄bēs icēriū delinq̄ndi. Tho. in q̄ libet. 2 peccat mortaliter. ¶ No ta q̄ q̄ fingit fraudulēter cāz aliquā p̄ quā iudex aliq̄s va dat vel mittat ad aliquā mu lierē p̄ testimōio ferendo ē ex coīcatus. c. mulieres. 8 iudi. li. vi. ¶ Si debitā penā auit vel minuit cū nō possit v̄l de beret. qñ possit v̄l n̄. vide in iij. pte. ti. iij. Si etiā mutare posset vide ibi. Si iudicauit fm̄ allegata 2 pbata p̄dēnās quē nouit inocētē. q̄ tñ v̄truz peccet v̄l n̄. v̄l excuset. vide i iij p̄tesū. tit. iij. Si minister iudicis ex n̄s excusat? ē iniquā sniam 2 iustā. si p̄ certo scit i nocētē n̄ excusat a p̄tō Ray. sec? si dubitat. qz tñc excusat p̄p̄t obediētiā. De p̄tinentibz q̄o ad iudiciū hēs i. iij. pte. ti. iij. De aduocatis. p̄tura toribz 2 notarijs. ca. iij.

¶ Circa ad

c uocatos. pcuratores 2 notarios interrogā dū est p̄mo. Si posuit se ad aduocandum cū phib. si in re sciēt b? faciet vidē peccare

Prohibet autem infideliter excoica
tus excoicatione maiori. nec
non religiosus nisi per monaste-
rio. et de mandato sui prelati. et
clerici in sacris vel etiam in minoribus
sunt beneficiarii prohibent aduo-
care in iudicio seculari nisi in causa
propria et per ecclesiam suam. vel per ipsam
causam vel miserabilibus personis.
Sunt et alie persone prohibite
de quibus habetur in i. q. viij. s. tria. Et
inter alios prohibet sodomita. pro-
cipue notori de iure vel defa-
cto. Iudex vel assessor etiam non
potest esse aduocatus in causa in qua est iu-
dex. nec clericus per extraneis in
ecclesiis suis. Ray. Si aduo-
catus vel procurator sciens defecit
causam iniuste. peccat mortaliter. et
tenet alii per de omni dano inde
bito. Tho. nisi satisfaciatur cliente
tutus a principaliter tenet si sciit
iniusticiam. quoniam. s. obtinet omnes vi-
ctorias cause. Si pro ignorantia
iniusta causam defendit. s. putans
iustam excusat secundum modum et con-
suetudinem regionis que ignorantia
excusare potest. Tho. et si ex ig-
norantia crassa peccat mortali-
ter. Si in principio credebat ius-
tam. sed in processu cause videt ius-
tam deesse vel deserere eam. et
non ulterius persequi. alia peccaret. et
si obtinet victoriam cause tenet
leso ad satisfaciendum. non debet tamen

eum perdere aduersario. vel secre-
ta sue cause reuelare. sed inducere
clientulum suum ad cedendum vel
proponendum cum aduersario suo
sine damno aduersarii. Tho.
dum autem est ei dubia versus ad finem
licet persequi illam sine peccato.
Buil. Si aduocando versus
est debito modo secundum Ray. Si pro-
duxit falsos testes vel produci se-
cit vel corruptos. Si induxit
falsas leges seu alias probationes
falsas iuris facti. Si mentis
mentiri fecerit. l. docet clientu-
lum suum in iudicio. Si dilatori-
ones non necessarias querat in causa
mine propriam. Si appellat sciens
in iustam sententiam. in quibus horum vi-
det mortale. Si non fideliter causam
foueat quantum iusticia suadet
omittendo de contingentiis ex ne-
gligencia l. notabili ignorantia. in
qua possit esse mortale. Si peccat
aut dicendo iuricia l. vociferan-
do. Si perdidit secreta aduer-
sario suo et si per predictum modum
vicit iniustam causam tenet lesa de omni
dano inde secuto. Si amittit
iustam causam propter suam infidelitatem l.
negligentia l. ignorantia tenet clientu-
lum suo de omni dano. Si aduo-
catus non persistit pro iociniis iniusta
causa pauperum et miserabilium persequi
nam si nouit tale causam. et scit illam
per se non posse inuari in quibus; ad

Interrogatoriū tertiā pars

soluendū. nec aliū videt q̄ ve
lit eū iunare. pp̄ qd̄ amittit
cām. tenet q̄s iunare si p̄t. ali
as videt mortale Tho. & Ray.
¶ Si imoderatū salariū acci
pit de sua aduocatōe. nā mo
deratū petere p̄t & aduocatus
& iuriscōsult⁹. vt dicit Aug. xiiij
q. v. c. n̄ sane. qd̄ moderatū su
mit ex q̄tuor. scilicet ex q̄ntitate cāe
ex labore aduocandi. ex scia &
facundia aduocandi ex p̄sue
tudine regiōis & fm̄ s̄ magis
et min⁹ p̄t accipere fm̄ Ray. vlt
ab initio cū facit pactū vel ex
post facto p̄pleto. Sed ex q̄
cā ē incepta necdū finita. nul
lū d̄z facere pactum cū litiga
toze quē accepit in pp̄riam fi
dem. qz postz esse occasio ma
gni piculi. iij. q. viij. s̄. p̄terea.
Itē nō licet pacisci de q̄ta cū
aduocato. vicz decima vlt cē
tesima. sed de q̄nta licet mo
derate tñ fm̄ iura. De hac ma
teria vide plene. in. iij. p̄te sū
me. ¶ Si iurispit⁹ ex̄ns i cā
quā nouit iniustā p̄suluīt q̄
mō obtineret mortale ē. & si vi
ci⁹ ex p̄silio ei⁹ tenet leso d̄ dā
no. Si ex iḡrātia crassa male
consuluīt. Si non consuluīt
paup̄ibz nō h̄ntibz ad soluen
dū. Si nimis petijt. idē d̄z
ē sicut de aduocato. Si p̄cu

rator ex̄ns defendit sciēt iū
stam cām. Si nō fidelit̄ & sol
licite fouet iustam. Si pau
peribz n̄ p̄stauit p̄rocinium.
Si nimis petijt salariū. idē
d̄m qd̄ de aduocato. ¶ Si
notari⁹ ex̄ns aduertit falsa
uit instrumēta peccauit mor
talit̄. & tenet de oī dāno secu
to ¶ Si maliciose occultauit
iura alioz seu instr̄a. & nō assi
gnauit. aut d̄struxit. l̄ alijs de
dit. vltra mortale tenet d̄ oī
dāno. ¶ Si ex iḡrātia no
tabili vel negliḡtā male di
ctauit instr̄a vlt testamēta cum
defectibz. vñ oriū l̄itigia l̄ p̄
dunt bōa alioz peccat morta
lit̄. & tenet de oī dāno leso ex
inde. ¶ Si fuit rogat⁹ in testa
mētis corz q̄ nō erāt sui sens⁹
sciēt tanq̄ vsū rōnis liberū
h̄ntiū mortale ē. & tenet de oī
dāno leso. ¶ Si in instr̄is sui
is n̄ est vsus solēnitatibz lega
libz. vñ validat̄ Sci⁹ qz mor
tale ē. & tenet de oī dāno. Si
fecit instr̄a in fraudē vsurariū
sciēt mortale ē. & ē p̄iur⁹. Si
notarius in officio est salaria
tus sufficienter a cōitate & ac
cipit etiā ab his p̄ q̄bz scribit
l̄ras. ḡras & h̄mōi. vel si nō sa
lariat⁹ a cōitate accipit d̄ cō
suetudine pro labore suo vlt

tra debitū et eq̄tateꝝ peccauit
 ⁊ tenet ad restōz. Si diebꝝ se
 stinis sine necessitate sꝫ ex cu
 piditate fecit infra. vel copi
 auit vel extēdit scripturas cum
 posset differre. mortale videt
 Si fuit rogat⁹ vel dictauit l
 redegit in scriptis statuta q̄ li
 bertate eccl̄iasticā mortlꝝ pec
 cauit. estqꝫ excoīcatus. ¶ Si
 notari⁹ er̄ns ep̄i p scribingdis
 noībz ordinādoꝝ vel lris or
 dinatiōnū accepit pecuniā si
 salariatus est ab ep̄o symoni
 am ꝑmisit. Si vero non sala
 riat⁹ satis accepit. vt de lu
 cro accipet ordinatoꝝ. symo
 nia est. De qua vide plenius
 in sc̄da pre. ti. i. c. i.

De doctoribꝝ ⁊ scholaribꝝ. c. v

¶ Irca do

c
 ctōres ⁊ scholares in
 q̄rendū ē ⁊ ꝑmo. Si docens
 publice leges vel ꝑhiscā ad
 misit ad lectionem suam sciē
 ter religiosos vel sacerdotes
 seculares. vel alios clericos n̄
 sacerdotes sed i dignitate cō
 stitutos. qꝫ excoīcatus est qū
 aliquē ꝑdictōꝝ aduertēter ad
 mittit sil cū il. ca. sup. Spe.
 extra. ne clerici vel monachi.
 Si docēs aut legēs in q̄cun
 qꝫ facultate etiā in sacra theo

logia admittat religiosū excoī
 tē de monasterio cuz hitu ad
 audiendū sine lñia ꝑlati sui
 sciēt est excoīcat⁹ cū eo. qꝫ ꝑ
 ticipat in crimie. Itē si cū li
 centia ꝑlati sui. sed sine habi
 tu ad lectiōz recipit fm La
 pū. Si mgf vel scholaris ex
 stēs bonōie tractat cū aliqꝫ ci
 ue bononiensi de ꝑductione
 hospitij irrequisus i q̄linis. nisi
 tps ꝑductōis fuerit elapsū ex
 coīcat⁹ ē. extra de loca. c. ex re
 scripto. Et hec excoīcatio nō
 hꝫ locū nisi bononie. Si q̄s
 ex eo pacto recepit⁹ ē i canoni
 cū vt scholas teneat symonia
 c⁹ ē. vñ ⁊ mortle. sꝫ vacāte ꝑ
 bēda ꝑt ei ānecti h on⁹ docē
 dilicite. Host. ⁊ Bēf. Si ali
 qd exigat vel ꝑmittat ꝑ lñia
 docēdi. q̄uis fm Host. n̄ sit
 symonia. est tñ ꝑ iura. vnde ⁊
 mortale. qd ꝑz ex pena ꝑpter
 hoc iposita. qꝫ exactū restitui
 tur. ⁊ dñt exactores officiꝝ ⁊
 bñficiꝝ expoliari. extra eo. c.
 i. Ray. Si mgf hꝫ bñficiꝝ
 vl salariū sufficiēs ꝑ docēdo
 si exigit a scholaribꝝ symoniā
 ꝑmittit. ꝑcipue a clericis et
 paupibꝝ exigēdo qꝫ vēdit do
 ctrinā. ⁊ tenet ad restōz. Ho
 stie. ⁊ Ray. Si autē n̄ sufficit
 salariū ei. potest exigere. si

Interrogatoriū pars tertiā

in sit idoneus in docendo. alio non.
 Al pauperibus autem non debet erigere.
 oblata propter gratiam spiritus per accipere. et
 multo magis si nullum habet salari-
 um per recipe collecta pro labore
 Si magister festum colendum de iure
 vel de consuetudine non vult cedere
 re nisi pro pecunia. contra non
 colendum cedit colendum pro pecu-
 nia. symoniam committit. Ray.
 ¶ Si magister idem dicitur sepius
 et valde ingratus vel recipit.
 videtur esse mortale propter periculum
 quod sequitur. quia ratio magister datur
 fides in quibus requiritur. unde nocu-
 mentum pro primo sequitur ex consilio
 malo. et hoc precipue in theologi-
 ca facultate. et admittens tales
 scient ad magisterium etiam vi-
 detur mortaliter peccare. ¶ Si qui-
 ritur quid vel magisterium non ad
 utilitatem animarum et dei hono-
 rem. sed ad sui sustentationem et
 honorem pertinet ad ambitum.
 ideo vide de ambitione quam mor-
 tale est vel veniale. Si inde qui-
 rit exemptionem vel diuitias
 vel libertatem totum est damnable
 preteritum in religio. Si docu-
 it publice theologiam ex his in
 mortali notorio peccauit mor-
 tali. Pen. Si scias prohibi-
 tas legit vel didicit. ut nigro-
 mantiam. vel artem notoriam et
 homini. mortale est. vel si nota

biliter ignorans se ad docen-
 dum posuit. et errores notabi-
 les docuit. est mortale. ¶ Si
 non adhibuit diligentiam ad
 perfectum scholarium in scientia et mo-
 ribus quam debuit faciens nimis
 as vacantes. vel non utilia sed
 curiosa docens. vel de moribus
 eorum non curans nec prescens in
 quo potuit in homini negligē-
 tia notabiliter committens morta-
 tale. Si universitatis iura-
 menta non impleuit mortale
 est peccatum. Si se iactavit de
 doctrina vel alijs detraxit se
 preferendo. vel eis invidit. vel
 sectas nutrit inter scolares
 vel scolares alterius doctoris
 ad se traxit iniuste. vel pom-
 pose indutus est. de quibus
 vide supra de huiusmodi gra-
 uitate. ¶ Si scolares non fue-
 runt obediētes doctori in his
 in quibus tenentur. Si rixas
 inter se fecerunt. ¶ Si minus
 aptum elegerunt ad legendum
 ex causa iniusta. Si dimiserunt ie-
 iunia ecclesiastica cum ieiunare
 possent. vel misse audiciones
 in festis. vel alia sacra. Si con-
 tendunt in disputatione pro veri-
 tate ne videant succumbere.
 Si supbiunt ex scientia. Si ali-
 quem malum finem intendunt ex
 scientia sua. vel lucra iniqua

curiositates. ambitōes ⁊ hu/
iulmōi. Si sūt negligētes in/
studio. Si p̄digi i expēdēdo
⁊ de alijs inq̄rēdi se put vide
būt expēdire de dictis. s. i. pri
ma pte. ⁊ i. ij. Si nimis ardē/
ter studuit i libris gētiliuz p/
pter ornatū. minus vacās stu
dio vtiliori vel necessario. vl'
sacre scripture p̄cipue q̄ ad re
ligiosos. vl' i poetis p̄pt ma
teriā turpē. qz istd est mortle.
xxxvij. di. c. iō phibet.

¶ De medicis ⁊ aromatijs
Eaplm. vi.

I posuit

se ad pratican in medi
cina sine sufficienti p
ria. qz si parum vel nihil stu
duit videt mortale. qz expo
suit se piculo occidēdi homi
nes. Si pitus ⁊ sufficiens exi
stēs omisit aliqd de p̄tingēti
bus circa ifirmos q̄s bz i cu
ra ex negligētia. qz ex negligē
tia notabili vñ secutū ē mag
nū nocumētū in infirmū vel
seq̄ p̄t male potuit excusari a
mortali. Si s̄o ex pua negli
gētia ē veniale. vt si nō visitat
infirmos sollicitet h̄mōi. vbi
tñ nō ē piculū. Si dedit me
dicinā vel p̄siliū p salute cor
pis in piculū tñ aie ppter q̄

veniat q̄s ad pctm̄. i. s̄ p̄cep
ta. puta vt fornicet q̄s vt eui
tet certas infirmitates. vl' me
dicinam dat pregnantī ad oc
cidendum pucrum pro con/
seruatione matris. vel potuz
inebriatē. ⁊ h̄mōi. mortaliter
peccat. ⁊ s̄ prohibetur i. c. cū
ifirmas. extra d̄ pe. ⁊ re. Si
seruauit p̄ceptū factū medic
s. q̄ iducant ifirmos qñ p̄mō
vocāt ad visitādū eos ad cō
fessionē faciēdā. qz omittēdo
s̄ s̄m doc. peccat mortlr. vt
d. c. cū infirmitas. de pe. ⁊ re.
Si paupes ifirmos q̄s no
uit n̄ valētes soluere n̄ visita
uit gratis. quia ad s̄ tenet. et
etiā soluere pro eis medicinas
si potest. alias mortale est. di.
lxxxij. c. i. ⁊ in glo. sup. s̄. in se
ras. ¶ Si nimis largus fuit
ad inducendum debiles ad
frangendum ieiunia ecclesie
sine rationabili causa. quod
frequenter faciunt. non est si
ne peccato. Si vero etia s̄ sa
nis dissuadet ieiunia ecclesie
dicens nociua esse. ⁊ sic indu
cunt ad frandendum ieiuni
um sine causa mortale est. de
peniten. dist. i. ca. noli. ¶ Si
dedit medicinam dubiam sa
nationis vel mortificationis
videtur mortale. et vt dicit

Interrogatoriū tertia pars

c. cū infirmitas. extra de pe. z
re. poti⁹ d³ dimitti in mani/
b⁹ di q³ expōi piclo medicie
¶ De emulatōe p^o z detracti
one quā faciūt medici intro/
gandū ē put habes. s.

De aromataris.

¶ In pponēdis medi/
cinis nō ponūt q³ ordi/
nat medic⁹ cū nō habēt
vel ita bona vt ē necesse. in q³
offedūt medici nō faciētes an
se p^odi eā. nā si ex h⁹ seq³ que
piculū ifirmo. v^l nō opat sani/
tatē quā feciss³ si bñ feciss³ il
lā mortale. z etiā i medico si
h⁹ dissimulauit. ¶ Si docent
vel vendūt ea q³ pcurāt abor/
sū ad illud faciēdū. v^l vēdūt
venena his q³ credūt abusu
ros mortale pctm̄ ē. ¶ Si so/
phisticāt aromata q³ freq³
faciūt ponētes in eis vnuz p
alio. v^l in electuarijs sirupis
spēb⁹ z pfectōib⁹. in cereis fa
cientes malas mīxturas z vē
dentes p pur⁹. q³ vltra pctm̄
tenent ad restōnez illis ad q³
tales res vendūt seu erogare
paupib⁹ cum incerti sūt. De
nimis p^ocijs piur⁹ z men/
dac⁹ z diminutis pōderib⁹
q³ faciūt interrogandū ē put
sup⁹ in. c. de fraudulentia z a/
lijs vic⁹ in. i. pte. c. i.

¶ De mercatorib⁹. campsozi
bum z psenetis. La. vñ.

Mercato

a rib⁹. cāpsozib⁹ z pse
tis q³ rēdū est. Si mi

lit nō solū arma z ligamīa. sed
etiā q³q³ mercimonīa ad a/
lexandriā v^l ptes egypti. vel
terras saraceno⁹ soldano sub
iectas excōicatus est excōica/
tione papali. si nō habuīt līnias
a papa. dicitur q³ Ueneti hñt
¶ Si negociant⁹ non ppter
aliquē finē honestū puta su/
stentatiōz familie sue ex lucro
moderato. vel ppter sustenta
tionem paup⁹. vel p^ouisionē
coz p ciuitate necessariorum
z hmōi. sed negociant⁹ ppter
auariciā z ad thesaurizādū
ē mortale pctm̄. si i lucro p^oti
tuūt finem. v^l si intēdūt lucz
p fas z nefas si pñt. Si com
posuit se cū alijs mercatorib⁹
q³ nō vēdāt d³ aliq³ mīori pre
cio q³ p^ouētū fuit int⁹ eos q³ ē
excessiuū. vt sic cogant⁹ p^one
emere charo p^ocio. pctm̄ ē. z le
gib⁹ phibitū. Hostiē. ¶ Si
vendūt merces pro maiori p
cio q³ valeant. et ex eo q³ non
soluit fecit ei terminum. sed
etiā mutuat ei pecuniam
aliquam. vsuram committit

Si voluit venditori p^ouēre
p^ouēre de nouis p^ouēre
p^ouēre p^ouēre p^ouēre
p^ouēre p^ouēre p^ouēre
p^ouēre p^ouēre p^ouēre

¶ Si vendendo mercatias suas. puta lana vel pānos reci-
piendo p p̄cio alia mercimōdia
puta sericuz p aromatis vel
alia. qđ vulgariter d̄r barato.
multo maiori p̄cio vendit sic
qđ recipiet pecuniā peccatum
ē iniusticie ⁊ mortale. nisi ille
cui vendit etiā longe maiori
p̄cio tradat res suas. tūc pōt
vñ^o excessus p̄p̄ari cū alio
si sunt quasi equales. ¶ Si vē-
dendo ad terminū plus iusto
p̄cio vendit rōne dilatois tūc
⁊ diuersis sp̄ibz cābioz. ⁊ va-
rijs modis cābioz vsuraru
⁊ fraudulent^o in q̄ntitate ⁊ q̄-
litate ⁊ suba rerū. Interrogā-
dū est put hēs. s. in. c. de vsur-
pariōe rei aliene. Si frau-
dauit vel fraudari fecit. vel ali-
us p eo iusta pedagia seu ga-
bellas mortale est et tenet ad
restitutiōem. sec^o si de iniustis
vl cū nō tenet loca illa tuta a
latronibz. p̄p̄t qđ hec solutiō
p̄p̄t defectū dñoz. Si dedit
falsas monetas l^o diminutas
sciēt p bonis. vel eas dimi-
nuit est pccm^o ⁊ tenet. sec^o si ac-
cepit monetas valētes in lo-
co p eo qđ valēt ibi. ⁊ mittēs
ad aliū locū. vbi pl^o valēt pl^o
petit. Si faciēs societate cū
alijs nō fidelr se habuit. aliq

occulta lucra sibi soli retinēs
tūc ad satisfactiōez tenet. nisi
cert^o cēt q̄ socij tātū dē occul-
te subtraxissent. Si fecit p
alijs securitatē cū fraudibus
nā sine fraude assureare mer-
ces p mare vel p terrā. ⁊ inde
q̄rere emolimentū pl^o vel mi-
nus fm q̄ntitatē piclū n̄ vidē
illicitū cū substat piclō mag.
Assuratio p̄o pecūie p mo-
dū satisfactiōis. q̄ vulgarit^o d̄r
sc̄pta. vbi nullū ē piculū ⁊ dā-
nū nō ē tutū q̄tū ad p̄sciam.
sec^o si sibi est piculū ibi. Si
accepit pecuniā aliquam sub
noīe depositi recipiēs sex vel
octo p centenario. ⁊ cū illis
pecunijs lucrat ipe mutuan-
do vel alijs illicitis sc̄tibz ad
rōnē decē p cētenario ⁊ b̄mōi
p̄misit duo mortalia. vñū est
accipiendo. aliud mutnādo. et
tenet de vsura. Si se intro-
misit i barocholis ritracolis
achisinis. q̄ vocabla n̄ decla-
ro ob breuitatē. s. de his vide
in sūma. pte. ii. qđ malicie sit
in eis. Achisinū d̄r qñ q̄s ge-
rit negocia stipendiario: um.
Idē si dñoz laborās p eis ⁊
cū mutuat eis pecūias cum
expēdit recipiēs inde certuz
lucrū vl salariū. ⁊ q̄tū meret
labor p iustis caus^{is} p̄ accipe

Interrogatoriū pars tertia

vñ p bellātibz iuste nihil pl^o
pt accipere rōe mutui. al's vsu/
ra ē. Si vsus ē piurijz z mē/
dacijs emēdo et vēdēdo q̄ so/
lēt esse his cibz et pot^o. Et de
his dic vt sup i pma pte i lo/
cis suis. et cū stat i tali pposi/
to vēdō mēdacijs z piurijz
z dolis qñ occurreret sp ē in/
mortali. Un̄ nō est absoluē/
d^o nisi disponat abstinere ab
illis vbi ē mortale. Itē si et hie
res raptas vel furatas p ma/
re vl p terrā. dic vt. s. i pma p/
te. c. ij. Si em it l' vēdidit die/
bus festiuis absqz necessitate
sed p cupiditate. vel fecit rōci/
nia libroz vl fieri fecit suis di/
scipulis. dic vt hī supra de ob/
seruatiōe festoz. Si fuit pse/
neta seu mediator q̄ dē sensa/
le p̄ctū fraudulētoz scienter
mortale est. z tenet leso satiffa/
cere Si fuit mediator p̄ctus
vsurarij intēdēs vtilitatē vsu/
rarij z suā mag^o q̄ accipiētis
sub vsura mortale est. z si ipse
induceret ad mutuādū alios
ad vsuras q̄ bñ cogitabāt vi/
des teneri ad restōes. Si me/
diator extat in alijs p̄ctibz vt
vendendo domos eqs z alia
aialia. z male p̄suluī empto/
ri in ei^o dānū vl sui vtilitatez
z vēditoris peccat mortāl^r z

tenet leso ad oēm satisfactiōz
z ecōuerso tenet si i dānū vē/
ditoris p̄suluī. ¶ Si i fiedis
m̄simonijz vñ mēdacijs z
hmōi i notabile dānū p̄benti
um peccat mortāl^r.

De artificibz z mechanicis

Capl'm. viij.

Fecit ar

f^o tē cui^o op^o ē cū p̄cto
vel ad p̄ctm mortale
vt plurimū. sicut facere taxil/
los. seruire vsurarijs i illa ar/
te. Militi i bello iniusto. navi/
gio pirataz. lenocinio intēdē/
do baratariā z hmōi. optz q̄
dimittat ex toto artez. al's nō
est absolnēdus. Si artē fecit
cui^o artificij p̄t ēē ad bonū z
malū finē et vsuz. vt gladios
balistas. lāceas. venena. z hu/
iusmodi. si p̄silit p̄t estiari q̄
emptor velit ad malūz vsum
nō p̄t facere vel vēdere facta
vtputa in iniusto bello. secus
si dubitat. Si q̄ etiam facit q̄
sunt ad malū vsum qñ sp. vt
facere fucos et sarta et hmōi
dz dimittere. Si mendacijs
vñ piurijz dolis mal' mēlu/
ris vel pōderibz. Si festiuis
diebz laborauit. Si nō ieiū/
nauit cū posset moderādo la/
borē. de q̄bz dic vt sup in pri

ma parte. c. xxiij. .z. ix

De lanificio.

I vendidit pannū la
nelanifer min⁹ p^ociose
p^o p^ocio lane mag⁹ p^ociose. z. s^o
illo p^ocio. vel vnius tincture
p^o alia. vel cū aliquē defectuz
habentē. ac si non haberet nil
minuēs de p^ocio. vel si in fest⁹
fecit lanā tendere sine necessi
tate. Vel cū non plene soluit
laborantibz z. h^omōi. i. his em
ma⁹ z. min⁹ est p^octm⁹ s^om ma
teriam.

De satariolo.

I terrorib⁹ serici p^oci
um sui laboris dat nō
i pecunia s^o i rebo diuers⁹. pu
ta panno. serico. tritico z. hu
iusmodi. z. cū ille nō indige
at illis. optet eū v^oedere mio
ri p^ocio q^o ille recepit. peccat
mortaliter z. tenetur ad restōz
de damno. nisi a p^oncipio cuz
eo sic p^ouenerit q^o daret d^o hu
iusmōi tali p^ocio. tūc aut⁹ nō v^oi
des deceptio.

De sabernario z. hospite.

I vendidit vnā spēz vi
ni p^o alia. vel liphatuz
vinum p^o puro. vel ad
clarificādū vinū fecit aut mi
sit aliqua nociua corpibz. vel
nō dedit plēas mēsuras. v^o i
tabna tenuit meretrices z. ri

baldos. v^o lufiores ad taxillos
velladuertenter dedit his q^os
vidit inebriari peccauit in q^o
busdam mortaliter. In alijs
vero venialiter. z. tenetur de
damnis.

De macellario.

I vendidit carnes cor
ruptas pro sanis. q^o ē
mortale. Si vnā spēz
pro alia. v^o capraz pro castra
to. z. huiusmodi. vel diminui
tum pond⁹. v^o xi. vncias pro
libra peccauit mortaliter. z. te
netur de damnis.

De pistore.

I fecit panē nimis pō
derosū. ita q^o ementes
sint decepti vel mino
ris pōderis q^o d^oz. vel farinas
bonam alterius accepit cum
fecit panem z. posuit minus
bonam. vel cum nimio fursu
re. peccauit et tenetur satisfā
cere.

De futoze pannorum.

I q^o restat sibi de seri
co vel pāno vel tela v^o
alijs sibi datis p^o fien
dis vestibus sibi furatur illō
si sit quod notabile. nisi ille d^oi
minute dedisset sibi mercedē
laboris. z. illud capit sibi ad
supplendum tantum. vel vbi
esset in pacto.

Interrogatorii tertia pars

¶ Si noctibus vel diebus solen-
nibus absque magna necessitate
laborat. vel si faciat nouas in-
uentiones vanitatum.

De aurificibus

¶ Igitur vel si vendit au-
rum vel argentum alchimia-
tum pro vero. vel aurum minus purum
pro magis puro. peccat et tene-
tur de damno. **¶** Si emit cali-
ces sacros non consecratos pro se quod
prohibetur

De cerdonibus.

¶ I vendidit unam spiritum
corum pro alia minus bona in
sotularibus.

De fabris.

¶ I ferrum calibet vel ma-
ius ferrum

De locatoribus equorum

¶ I sciens locauit equum
defectuosum vel piculo-
sum et homini. quilibet tene-
tur ultra partem de damnis. et sic
discurrendum est per alias artes.

De histrionibus

¶ I histrio fecit repenta-
tiones et iocos in personis
vel factis turpia continentes. vel
in ecclesiis vel in diuinis offi-
ciis vel temporibus indebitis est pec-
catum plus vel minus graue secundum
quantitatem.

¶ De cytharizantibus

I musicus cytharizauit

ad congregaciones illicitas vel in
ecclesia in organis pulsauit bal-
latas. puto mortale in pulsa-
te et percurante.

De finitoribus et laboratoribus.

¶ Infidelis operari sunt. et
non bono modo ex incuria et
negligentia. vel non tamen quando
tamen modo potuerunt peccatum est.

De agricolis et rusticis.

¶ I credit explicite mi-
steria que contra solennizat
ecclesia. vel incarnationes
passionem et resurrectionem. Si
scit dominicam orationem. De obser-
uatione festorum et ieiuniorum si tamen
potest. De auditione missae in festis
De confessione et comunionem seculi in an-
no fienda. Si recepit sacramentum
confirmationis vel non. quod tenet si
potest. Si tenuit proprios filios ad
baptismum vel confirmationem. quod
est prohibitum. De mendaciis
falsis et iniuriis et blasphemis
et ebrietatibus interroga. **¶** Si
ad meretrices accessit. quod ali-
qui non credunt esse mortale nec
tamen talis ignorantia excuset eum.
Si decimas non soluit saltem
secundum consuetudinem loci illius. quod
peccauit et tenet satisfacere de
preterito si sacerdos non remittit
vel et oblationes secundum consuetudi-
nem loci non dedit. Si de excom-
municatione non curauit. sed ingressus se

diuinis. vel p̄p̄sit vitare ex
cōicatos. qđ est mortale pec/
catū. Si nocuit p se vel p fa/
miliā suā vel aīalia puta di/
scurrēdo p sata alioꝝ vel mit/
tēdo vel p̄mittēdo aīalia itra/
read pascendū. v̄l si mutauit
termios possessionū. Utrāq̃
do adunat de terra p̄imi vi/
cini agro suo in his peccauit
fm̄ q̄ntitatem dāni qđ itēdit
facere. ⁊ tenetur satisfacere.

Si doliū p̄misit i agricultu
ra vel notabilē negligentia in
dānū p̄oni vt nō simādo t/
ras vel cultiuādo vel seminā
do vel recolligēdo fruct⁹ de/
bito tpe p̄pter qđ dep̄ierūt l'
bonos nimis fatigādo. vñd
destruūt. ⁊ p̄cipue ad lucrum
būdū suū peccat ⁊ tenet dā
no. Si tenens possessionē
ad affectū male tractauit Utrā
si p̄ficiari⁹ nō r̄ndet dñs de
q̄ntitate tota debita fingēs se
minus recollegisse. tenet do/
minis de dānis. Si aīalia
tenēs ad foccidā nō r̄ndet ex
integro dāni d lana caseo ⁊ se
tib⁹ ⁊ hñōi. In his est p̄ctm̄
mortale v̄l v̄iale fm̄ q̄ntitatē
damni. ⁊ tenetur satisfacere.
Si dieb⁹ festiuis laborauit
⁊ p̄cipue tpe messiu⁹ ⁊ vinder
miaz absq̃ magna necessita

te: v̄l detulit ligna. v̄l victua
lia dñs suis. mortale ē. Si
vacauit ludis choreis ⁊ alijs
vanitatib⁹. Si gubernauit
familiā fm̄ p̄cepta dei ⁊ eccle
sie. De sup̄titionibus ⁊ falsis
opinionib⁹ que solent abun/
dare in eis. Si habet vota q̃
impleuit vel non.

De pueris ⁊ puellis. c. x.

Acquiren

i dū est de mēdacijs ⁊
piurij⁹. De vot⁹ nō
i p̄let⁹. q̃ tñ nō obligant si irr/
tant a pentib⁹ añ annos pu/
bertatis. De missa n̄ audita i
festis. De p̄fessioē ⁊ cōiōē sic/
da semel i āno. De irreueren/
tia ad pentes v̄l maiores. De
rixis. Si p̄berauit clicū. qz ē
dolicapax excōicat⁹ ē. De fur/
tis fact⁹ de rebo pentū vel ma/
gistroꝝ suoz. De detractōib⁹
⁊ turpib⁹ p̄bis auditis vel di/
ctis libēt. De cōtumelijs ad
inulcē. De inuidia et alijs p/
ut videt plus ⁊ min⁹ fm̄ eta/
tem ⁊ sensuz. p̄cipue de vicij⁹
carnalib⁹ cū mascul⁹ ⁊ femis
v̄l p seipos p̄missis. vel adin/
uicē q̃ hodie abūdāt i ip̄is p
p̄ malas societates ⁊ occurrāt
Inrogādū sē cū mag̃ caute/
la ⁊ a longe vt non addiscant

Interrogatoriū pars tertia

que ignorat. Multo magis
seruandū ē erga puellas de
oībo p̄dictis si credūt tē habu-
isse vñm rōnis indicādū est
d̄ mortali aut vñali s̄m regu-
las i p̄ma ⁊ scd̄a pte d̄ illis.

De clericis i cōi. Ca. xi.

Arca cle-

c rīcosi cōi. a q̄libz cle-
rico p̄t interrogari cūz
videt expedire vt qñ tal' cleri-
cus ē ignot'. Si accepit a/
liqñē ordinē p̄ symoniā. qz p̄
b̄ peccauit mortalit'. ⁊ ē suspē-
sus s̄m iura antiq̄. n' pōt ex-
eq̄ suscepi. vel p̄moueri vltre-
rins. nisi p̄us p̄ papā dispen-
set. qd̄ vez est si ip̄e fuit p̄sci'
symonte. qz si ignorante eo p̄t
p̄ aliū etiā dispensari alie cū
sp̄ peccatz mortaliter exequē-
do. nec excusat eum iuris ig-
rantia. Nec Ray. Si acce-
pit aliquem ordinem. licz nō
p̄ symoniā. tñ a symoniacō i
ordine vel dignitate sine oc-
culto sine manifesto est suspē-
sus ⁊ indiget dispensatiōe pa-
pe. sed dū ignorat factū. s. euz
cē symoniacuz excusat a pctō
exeq̄ndo officia sua. sed cum
certificat nō p̄t exeq̄ sine dis-
pensatiōe. Si suscepit ordi-
nem a symoniacō in ordie cō

ferēdo. l' bñificio notorio. s̄lt'
est suspensus. secus si symo-
nia non est notoria. dum s̄o
nescit excusat mō p̄dicto. s̄ n'
postea qñ certificat. s̄ idiget
dispensatiōe pape. al's nō pōt
exeq̄. Ray. Si recepit ordi-
nē habēs aliquā irregularita-
tē. vt homicidiū. mutilatiōis.
illegitimatiōis. ⁊ b̄mōi. si ab
qz dispensatiōe. peccauit mor-
talit' n' pōt exeq̄ absqz dispē-
satiōe. al's peccauit mortalit'.

Si recepit ordinem excoi-
catus vel suspensus vel inter-
dictus peccauit mortaliter ⁊
non habet executionem. Si
exequitur officium alicuius
ordinis. vt cantando episto-
lam. vel legendo euangelium
vt dyaconus in aliq̄ p̄dicto/
rū irretit' s̄nia peccauit mor-
taliter. nisi ignorātia facit eū
excuset. ⁊ est irregular'. Ray.

Si accepit ordinē in aliq̄
peccato mortali sciēter pec-
cauit mortaliter. ⁊ quotiescū/
qz exequitur officium alicui'
ordinis in mortali. vt accoli-
tarū sub dyaconatu in dyaco-
natu ministrando aliq̄ sa-
cramētū solenniter. vt bap-
tizād o. cōmunicādo. p̄fessio-
nes audiēdo. ⁊ b̄mōi. Tho.
mortale est. Si exirrit pub/

lic⁹ p⁹ cubinari⁹ v⁹ al⁹ s notori
 us fornicator. ē suspensus ab
 executōe officioꝝ suoz. preci
 pue a celebratōe misse. ⁊ si ex
 quit sic suspensus efficit irre
 gularis indigens dispensatō
 ne pape. al⁹ s nō p⁹ t exeq⁹ Ho
 stie. Si nō portauit consurā
 ex leuitate ⁊ lasciuia. mortale
 videt. Si se exercuit in ne
 gocijs secularibz negociādo
 ⁊ h⁹ mōi. vel si tenuit tabernac
 lū mīstrās. Vel si lusit ad ale
 as ⁊ rapillos. v⁹ se imiscuit e
 normitatibz v⁹ turpibz. v⁹ tri
 pudijs cū femīs. Si vsus ē
 officio ordinū sine debitis or
 namentis. v⁹ faciēdo subdya
 conatū sine māipulo. dyaco
 natū sine stola. celebrādo mis
 sam cū defectu alicuius sacre
 vestis ordinate. s. casula. amī
 ctu. alba. ⁊ h⁹ mōi. vel nō etiaꝝ
 in lapide sacro. aut etiam si
 nelumine aut sine adiutorio
 ⁊ sine missali. ⁊ h⁹ mōi. q⁹ i q⁹ li
 bet hoz ē mort⁹le p⁹ctm. si sci
 enter dimittit. nec excusat in
 ris igrāria. Si ex⁹ s in sac⁹ s.
 v⁹ in subdyaconatu. ⁊ supomi
 sit horas canonicas. q⁹ i q⁹ li
 bet die q⁹ omisit aliquā horaz
 etiā brē p⁹ g⁹is cū poss⁹ pecca
 rit mortāl⁹. Si ex negligē
 tia omisit. sec⁹ si ex obliuioe.

⁊ tūc tenet dicere qū recorda
 tur. aut si omisit ex ipotētia i
 firmitatis. ⁊ h⁹ mōi de cā. Si
 dicēdo horas alijs exercitijs
 se occupauit māualibz. v⁹ fa
 ciendo coqnā ⁊ h⁹ mōi. videt
 mortale. q⁹ nō satisfacit p⁹cep
 to ecclie. Si mente circa a
 lia vagat⁹ volūtariē nō curāz
 qū p⁹ totū officiū videt morta
 le. secus si p⁹ponit velle atten
 dere ⁊ distrahit. s. cū aduer
 tit displicet ei. Petrus. Si
 recepit ordinē sac⁹ rū aū etatē
 legitimā. s. subdyaconatū aū
 xviij. annos. dyaconatū ante
 xx. ⁊ sacerdotiū aū. xxv. ⁊ sus
 ficit annus inchoat⁹. pecca
 uit mortāl⁹. nec dz exeq⁹ ante
 etatē legitimā. si tū faciat nō
 efficit irreglar⁹ s⁹ m cōez opi
 nionē. sed peccat. Si sacer
 dos ex⁹ s p⁹misit aliquam sy
 moniā. puta audiendo p⁹fes
 siones p⁹ habendo pecuniam
 al⁹ s non auditurus. baptizā
 do. cōicādo. inungendo. ven
 dēdo sep⁹lturas ⁊ h⁹ mōi. mor
 tale ē. Si in p⁹fessioe. cōmu
 nione vel in collatione sacra
 mentozum omisit debitam
 materiam. vel formam. vel ri
 tum. in quolibet aut horum
 mortale est. sine ex certa scien
 tia facit. siue ex ignorantia

Interrogatoriū tertiā pars

crassa vel notabili negligētia. nā inde sequitur magnū picu/ lū et irreuerētia dī. Interrogā/ dū ē effi d formis. s. baptisimi eucharistie et aliorū sacramen/ torū q̄ sunt maioris ponderis si sciūteas. q̄s habes infra c. vl. Si notorijs pctōribus dedit eucharistiā vel alia sa/ cramenta nō penitentib⁹. Si occultis pctōrib⁹ q̄s ipse sci/ uit denegauit publice eucha/ ristia. vel alia sacra. qz i viro q̄s videt mortale. lz etiam ipi peccēt petēdo et sumēdo. Si celebrauit cum mortali nō cō/ fesso lz p̄rit⁹ mortālī pecca/ uit. nisi aliq̄ necessitate instan/ te. et sacerdotis copiam nō ha/ bēte tūc sufficit p̄ritio. sed si/ ne hac celebrauit mortaliter peccauit. Tho. Si celebra/ uit nō dicis matutinis mor/ tale ē. Si dicēdo missam nō p̄secranit. putās ex h̄ euadere pctm mortale ē et gūissimuz. Si celebrauit ad faciendūz veneficia seu maleficia. Si nō dixit ex integro corde sed dimisit notabiles ptes misse ex igrātia seu festinatōne p̄ci/ pue canonis. Si dicēs fba nō itēdit p̄secrare. Si nō sūpsit sacm. Si non ieiunus. Si plures missas in vna die di/

xit in cāu nō p̄cesso. Si nō in azimo sz fermentato accipit. Si cū hostia q̄si corrupta vel vīno aceroso l̄ quasi putrido Si sp̄ in missa occupat⁹ i va/ rijs cogitatōib⁹ volūtariē. vel nō curās fuit de attētiōe. Si nō posuit aquam cū vīno in calice ex igrantia vel certa sci/ entia. in q̄libet horū p̄dictorū est mortale. Si nō diligēter seruauit eucharistiā sub serap̄ pter qd aliqd p̄dit vel a mu/ rib⁹ deuorat. Si nō defert in/ firmis apte et cum lumie mō debito. Si euomuit sacra/ mētū p̄pter ebrietatē vel ex vo/ racitate. Si nō renouauit vt dz p̄pter qd effici p̄putrida vel marcida vel vermes generat Si dedit infirmo patiēti vo/ mitū sciēt. Si stilla sāguis cadit in terram. et in his fr̄e/ q̄nter ē mortale. lz nō sp̄. Si nimis raro celebrauit. p̄cipue si non celebrauit in magnis solennitatibus videtur mor/ tale fm Tho. Si p̄misit ali/ cui dicere missas recipiens e/ lemosynas. et nihil itēdit fa/ cere videtur mortale. Si ha/ bens pollutionem noctur/ nam die p̄cedenti immedia/ te ex causa vbi fuit mortale vel dubitat fuisse mortale cele/

brauit etiā p̄fessus videt̄ mor-
tale. fm̄ Tho. vel fm̄ Pe. de
pal. qñ sic icōtrit⁹ accedit ad
celebranduz. veniale aut̄ si ex
cā vbi fuit veniale. nisi subsit
necessitas. Si audiuit con-
fessionem alicui⁹ nō hñs au-
toritatē ab aliq. Si absoluit
a casib⁹ a q̄b⁹ nō potuit. vt a
reſeruatiōe ſine ex certa ſcia ſi-
ue ex ignorantiā crassa. Si
intromiſit ſe de diſpenſatiōe
votoꝝ. vel absoluit ab excōi-
catōe maiori abſq̄ speciali cō-
miſſiōe. Si poſuit ſe ad au-
diendū p̄ſeſſiōes oīno igno-
rans ⁊ neſciēs diſcernere int̄
mortale ⁊ veniale. ⁊ cōia mor-
talit̄. eſt mortale. Si absoluit
quē inuenit excōicatu maiō-
ri. ⁊ a pctis. quia nō pōt. Si
absoluit eū q̄ nō vult a pctis
diſcedere vlt̄ ſatiſfacere q̄b⁹ d̄z
Si reuelauit pctm̄ auditū
in cōfeſſione cognoscenti cō-
feſſum illū ſine lñia illius. in
quolibet predictozum videt̄
mortale. nec excuſat ignoran-
tia. Si nimis feſtinauit in
audiēdo nō ſufficienter inter-
rogando. Si implexis ca-
ſib⁹ p̄tiores non conſuluit.
Si incaut⁹ in iniūgēdis pe-
nitentijs. qz vel nimis grauēſ
vel nimis puas dedit. Si i

terrogauit de his de q̄b⁹ non
debit. vitz nomen p̄ſone cū
q̄ peccauit. vel incaute in tur-
pib⁹. Si p̄dicauit in pecca-
to mortli exñs peccauit mor-
talit̄. ⁊ toties q̄ties ſic p̄dicat
Tho. Si p̄dicat aduertentē
mendacia. mortale ē. Thom̄
Idem videt̄ ſi ſcandalofavū
p̄ciat ſeditiōes in pplo. Si
p̄dicauit indulgentias indi-
ſcretas. Si p̄dicauit ppter
pecuniā ſibi p̄miſſam vel dā-
dam ſymonia eſt. vñ ⁊ mor-
tale. Si p̄dicat ppter ina-
nem gl̄iam ibi p̄ſtituendo ſi-
nē mortale ē. Si p̄dicauit ſi-
nelñia. Si dixit nimis curi-
oſa allegando poetas et phi-
loſophos frequenter. Si fa-
bulofa et puocantia ad riſū.
ſi ab h̄mōi ſe ſi ſubtraxit cum
poſſz ⁊ iūgeret ei peccauit.
Si nimis familiar⁹ ē cū mlti
erib⁹ p̄uerſando viſitādo eas
extra neceſſitatē. ppter qd mlti
ſcādalizāt. ⁊ ip̄e nouit h̄. poſ-
ſet eē mortale. Si viſitauit
monaſteria ⁊ q̄ de cā. Si
cognouit carnalit̄ illam quā
audiuit in cōfeſſione. vlt̄ quā
ſuſcepit ad baptiſmum vlt̄ cō-
firmationem cōmatrem. qd
maximū ⁊ grauiffimū eſt ſce-
lus communiter reſeruatum

Interrogatoriū pars tertia

epis. De alijs & inbonesta-
tibus interroga. put videbit expe-
dire. ¶ Si vestes sacras cali-
ces extensoria & alia p̄nētia
ad cultū diuinū n̄ tenuit mū-
da & decet aptata. p̄pt mag-
nā irreuerentiā posset eē mor-
tale. ¶ Si b̄n̄dictiōem mente
& ḡarūactiōes n̄ dixit qd̄ di-
cere d̄z. xliiij. di. c. nō l̄z. ¶ Si
n̄ fuit b̄n̄ modest⁹ aspectu as-
piciendo hincinde mulieres
ryana. qd̄ multū scandalizat
psonas. s̄l̄r in incestu. statu.
bitu. auditu & h̄mōi actibus
¶ Si nō obediuit mādāt̄ in
stis suoz sup̄ioz & sententijs
& si p̄tēp̄isset mortale ē. De
alijs & p̄ctis mortalib⁹ d̄ q̄
bus habes in p̄ma & scda pte
s̄. interrogādū ē p̄t expedir
ēm q̄litate psonaz.

De b̄n̄ficijs canonicis.

Lap̄m. xij.

Beneficia

b n̄ canonici de oibus
iā dictis in. c. p̄cedē-
ti p̄nt interrogari put credi p̄t
ip̄os in illis esse inuolutos & e-
tiā de notatis in b̄. c. ¶ Si be-
n̄ficiū simplex siue curatum
obtinuit p̄ symoniā. cui⁹ ip̄e
fuit >sci⁹. nō p̄t nisi p̄ papaz
dispensari q̄ retineat. Si &

ignorāte eo siue sciēte symoni-
am >misit talē opter renūcia-
re tali b̄n̄ficio si nō dispensat
al̄s furtine tenet. vñ cōtinue-
stat tal̄ i p̄ctō mortali postq̄
h̄ sciuit q̄usq̄ renūciat. nec fa-
cit fructus suos sed tenet re-
stituere deductis expensis fa-
ctis in vtilitate b̄n̄ficii. &
hoc maxime de symonia per
munus a manu. Si autē ig-
norante eo posset etiam p̄ ali-
um dispensari. nō tū p̄ eū cūz
q̄ >missa est. S̄z si symonia
est notoria. est etiam suspē-
sus quo ad executionem ordinū
sed dispensari p̄t p̄ ep̄m si cūz
eo non est cōmissa symonia.
nō autē si est occulta est suspē-
sus quo ad ordines. sed dum
tenet tale b̄n̄ficiū est suspē-
sus quo ad se. quia sine mor-
tali peccato non exequi p̄t.
¶ Si recipit b̄n̄ficiū sim-
plex vel curatum per p̄ces
carnales. id est pro indigno
porrectas cum esset male vi-
te. & h̄mōi. vel p̄ obsequiū rē-
porale factum ep̄scopo vel
aliq̄ conferenti. peccauit mor-
taliter. ¶ Si b̄n̄ficiū cura-
tū p̄ p̄ces suas recepit. etiam
si alias dign⁹ sit. quia tales p̄-
ces estimant p̄ indigno tan-
q̄ ambizioso & p̄sumptuoso

pmisit symoniam. vñ mortale
est fm Tho. forte tñ tenet re/
nūciare. Pro bñficio aut sim/
plici lz porrigere pces p se. si
als edign⁹. vñ etiā p bñficio
in generali. z h̄ intendens ad
sui sustentatiōem. nō ad cu/
rā n̄ magis curatū petēs q̄ a/
liud. Si qrit vel hz bñficiū
ñ intēdēs clicari lz vxorari. z
intēdēs gaudere de fructib⁹
bñficij videt vsurpatio reruz
ecclesiarū. z intētiōē dotati/
um ecclesias. z iō graue pctm̄
est. ¶ Si nō fuit elect⁹ a p̄ro/
nis vel a collegio. z p̄firmat⁹
p supiorē ad quem spectat si/
ue p ep̄m institutus. sed d̄ mā/
dato vel manu dñi t̄palis vñ
p potentia accepit. z d̄ intru/
sus. qz fur est z latro. nec pōt
aliqd disponere in t̄palib⁹ vñ
spūalib⁹. vnde nec absolvere
nec sacra pōt dare parochia/
nis illius ecclesie. Sed in quo
libet h̄mōi actu peccat mor/
talit. Si renūciauit alicui be/
neficio qd hz eo pacto q̄ def/
psanguineo vel propter pecu/
niā sibi pp̄f̄ datam symōia
est z mortale in vtroqz nec p̄t
iste sibi retinere tale benefici/
um sic sibi collatū. Si p mu/
tatiōem sui bñficij vel ec̄ cle/
sie fecit cū bñficio alteri pue

niendo int̄ se absqz iudicio su/
pioruz ad q̄s spectat collatio
beneficiorz. symonia reputat⁹
de his vide plenius in sūma
¶ Si recepit bñficiū ex̄is ille
gitim⁹ absqz dispensatiōe. q̄a
iura. iō tenere n̄ p̄t. Pōt ac/
tuz eo dispensare de simplici
bñficio ep̄s. De curato p̄ovl
dignitate solus papa. ¶ Si
fuit electus p symoniam non
valet electio. vel si ipse aliquē
elegit per symoniā vel ad ep̄a
tum vel canonicatū vel ad a/
liam ecclesiam. vt clerici colle/
giatarz ecclesiarū vel si alias i/
dignū igrantē z publice ma/
lū elegit ad p̄laturam ex ami/
citiā z h̄mōi mortale z gūis/
mū ē. z oīa mala q̄ sequūt ei i/
putant. Si male tractauit be/
neficiū seu ecclesiam. p mittēs
ecclesiam l̄ edificia ruere l̄ pos/
sessiōes icultruari. z alias res
depire mortaliter peccauit et
tenet ad restōnem seu satisfā/
ctionē si committit notabilē
negligentiam z damnum sic
notabile. Si fructus benefi/
cij nō bñ expendit. vicz vltra
sbuentiōem suā subueniendo
paupib⁹ sz dilapidauit i pui/
ujs z t̄pib⁹. l̄ et d̄ dit psangu/
neis n̄ idigētib⁹ mortale ē. sec⁹
si psanguinei idigēt. qz tñ pōt

Interrogatoriū tertiā pars

dari eis. Si plā beneficia
hñcia curā tenet absqz dispē
satiōe fur ē ⁊ latro. nā hñs bñ
ficiū cuz cura si recipit scdm
cū cura ipso iure vacat p̄mūz
c. de multa. de p̄ben. extra. ⁊ h̄
postq̄ habuit pacificā posses
sionē scdī vel habere potuit.
⁊ fruct⁹ ei⁹ p̄cepit. als nō va
cat p̄mū. videlicet si fructus
scdī bñficij p̄cedunt alteri p
papā. p̄ illo tpe nō vacat p̄i
mū. extra de p̄ben. li. vi. c. si ti
bi p̄cesso. Si hñs p̄bendas
hñtē dignitatē ⁊ si n̄ curaz
aiarū. si recipit scdm silt̄ va
cat p̄ma. extra de p̄ben. ca. de
multa. ⁊ in isto cāu ⁊ p̄ori te
net ad restitutionē fructuū si
recepit. Si habens bñficiū
vnū violēt occupat secun
dū. vel si sciēt se intrudit silt̄
p̄dit p̄mū. ⁊ si qd̄ habebat
ius in scdō etiam p̄dit ⁊ va
cat illud scdm. de p̄ben. c. cuz
q. li. vi. Itē nō p̄t q̄s h̄re dig
nitatē cū p̄benda absqz dispē
satiōe pape. Quicūqz recipit
p̄sonatū vel dignitatē vel of
ficiū vel bñficiū. cui cura aīa
rū sit annexa. si ante obtineat
sile cū sit puatus. p̄mo vt di
ctū ē. si n̄ dimittit p̄mū absqz
moza in man⁹ ordinarij in cu
ius ep̄atu est. ipso iure est etiā

puatus secūdo. et est inhabil
ad sacros ordines et ad qd̄
cūqz aliud bñficiū p̄ extraua
gātē Jo h. xxij. Itē absqz dis
pensatione non p̄t q̄s tenere
plures ecclias vel p̄bendas
q̄ tñ nō habeāt curā aīaz nisi
in qñqz casib⁹. Prim⁹ qñ sūt
ita tennes q̄ neutra illaz suf
ficiat ad sustentationē. Se
cūd⁹ si vna dependet ab alte
ra. Terti⁹ p̄ p̄ raritatem cleri
coz. Quart⁹ si ecclia ē anne
xa p̄bende vel dignitati. Qui
tus si hz vnā intitulatā ⁊ ali
am p̄mendarā: sed talis p̄mē
da de parochiali ecclia fieri n̄
p̄t. nisi ei q̄ attigerit vigesi
mū q̄ntū annū. ⁊ sit sacerdos
⁊ tali nō p̄t p̄mitti nisi vna ex
evidenti necessitate vel vtili
tate. ⁊ durat nisi p̄ sex menses
extra de electi. c. nemo. in. vi.

Si habet plures ecclesias
vel p̄bendas habentes cu
ram aīarum absqz dispensati
one pape fur est ⁊ latro. ⁊ p̄ti
nue i mortli. nec ep̄s p̄t dispē
sare in h̄. Si etiā hz p̄ dis
pensatiōz pape sed sub repti
cie. puta quia petēdo vnū ra
cuit de alio qd̄ habebat vlt̄ di
xit se h̄re legitimā etatē cū nō
haberet et h̄mōi idem est iu
diciū. Si per dispensatiōz

epi h3 plura bñficia. s3 simpli
cia. s3 ad supfluitatē vl etiā p
dispensatiōez pape simplicia
vel curata. cū vnū sibi suffice
ret fm statū suū nō videt tu/
tus in pscia sua qz dissipatio
est 7 nō dispensatio. Si accepit
eccliam parochialem a qdūqz
cū nō attrigisset. xxv. annū abs/
qz dispensatiōe pape circa e/
ratem nulla est dispensatio. et
nullū ibi ius h3. c. licet canon
de elec. in. vi. Si infra an/
nū pputatū a die assignatio/
nis sibi regimīs ecclie nō fecit
se ad sacerdotiū pmoueri est
ipso iure puatus. eo. c. licet ca
non. Itē tenet psonalr reside
re in residentia. Pōt tñ epus
cā rōnabili dispensare ad tps
tm. S3 de pmotiōe ad sacer
dotiū infra annū nō extendit
ad ecclias collegiatis hñtes
curā. n. ad assumptos ad earū
dē regimen. de elec. c. statutū.
li. vi. q. Possūt etiā epī dispē/
sare cū ipis q hñt l habebūt
ecclias parochiales. vt vsqz
ad septēniū lfarum stud io in
sistentes pmoueri non teneā/
tur nisi ad ordinem sub dya/
conatus. quē nisi ifra annū su
scipiāt sūt ipso facto puati ta/
li bñficio. et medio tpe p vica
rios illis eccliejs pvideatur

de elec. in. vi. c. cum ex eo. Si
hñs qdūqz beneficium sim/
plex et quātūcūqz parū nisi
dicat horas oī die peccat mor
talit omittēdo ex negligentia
etiā si nō sit in sacris constitu
tus. Si canonicus vel ali/
clericus recipit qtridianas
distributiōes q danē interes/
sentibus horis cuz nō infue/
rit. furtū pmittit. 7 tenet ad re
stitutiōz. Si cū nō possit p
se curā exercere ecclie nō po/
sūt ibi loco sui idoneū q bñ
officiaret. sed malū 7 igranre
q ex suo malo scandalizat vt
notorius fornicator. 7 lufor
7 hñōi. vel q nescit ministra
re debite sacramenta 7 confes
siones audire peccat mortali
ter. qm omnia mala q sequūt
ei imputant. Si q nō pōt in
uenire idoneū p se exerceat vl
si non pōt aliter puidere renun
ciet. Item non licet prelato
sub pñcio vel annuo censu cō/
cedere vices suas seu iurisdic/
tionem. qz spūale est. extra. ne
plati vices suas. ca. i. ij. 7. iij.
vices si diceret. concedo q ex
erceas vices meas. vel talem
iurisditiōem. 7 totūz lucrum
sit tuū. 7 dabis inde mibi tm
illicitum ē. s3 pmittēdo pure
vices suas. licet cōstituere ei

Interrogatoriū pars tertia

salariū. xij. q. ij. c. caritatē tuā
vici dicendo. dabo tibi tū. p
salario tuo. et totū lucrū erit
meū. **Hec Inno.** Si aliena/
nit res ecclesiasticas. vici mo/
bilia bona. vt res sacras. vl i/
mobilia. vt possessiones sine
necessitate vel maiori utilita/
te. vel si seruata forma iur. et
hmoi. gūiter peccauit. Item
de exercitio cure aīaz quō se
habuit in audientia p̄fessio/
nū. in collatiōe alioz sacram/
toz. in visitatiōe eīfīmoz. p̄ci/
pue ne deficiāt eis sacramen/
ta cū expedit. In admonitio/
ne subditoz. in correctiōe vi/
cior. precipue q̄ ad notorios
p̄cōres. p̄cubinarios tenētes
inimiciās et hmoi. ¶ Si n̄
āmonuit nō p̄fidentes et non
cōicantes annuatiz q̄tū po/
ruit significando ep̄o cū non
potuit. et hmoi. nam oues ex
negligentia p̄dite ab eo req̄rē/
tur. de q̄bz et alijs sup̄dictis et
hmoi habes satis in tertia p/
te sūme. ¶ Si alienos paro/
chianos audiuit nō habens
autoritatē p̄cialē ip̄e vel ip̄i
q̄ n̄ p̄t eos absoluerē. ¶ Si e/
mit aliq̄s res immobiles d̄ fru/
ctibz ecclīe. q̄ tales debēt re/
manere ecclīe. vñ si emit noīe
alteri. vt sic posset dare et le-

gare cuiuēllz fraus ē et furtū. et
ad restōnem tenet. ¶ Si idul/
gentias p se dedit cū nō pos/
set. vel plures dixit h̄re e ecclē/
siam suam q̄ habeat ad q̄stū
est mortale. ¶ Si reliq̄as no/
nas exhibuit p̄plo honoran/
das nō approbatas ab ecclē/
sia. Si nimis facilis fuit ad
dispensandum in ieiunijs ec/
clesie. Si elemosinas exor/
sita p̄plo et a subditis ad q̄s
nō tenebant. ¶ Si q̄stozes di/
cere mendacia in ecclīa sua p/
misit. et qd̄ peius est si fecit pa/
ctum cum eis de quota. Si
secūdas nuptias benedixit.
Si p̄misit xp̄ianas nutrices
seruire in domo iudeoz. Si
sustinuit sortilegas et diuina/
trices in sua parochia. ¶ Si
p̄misit ludos vel malas p̄fue/
tudies si obuiādo q̄tū potu/
it. Clerici p̄o q̄ manifestis v/
surarijs alienigenis aut alijs
oriūdis de terris ip̄oz ad fe/
n̄ exercēdū domos locant et
alio titulo p̄cedunt ip̄o facto
sūt excoīcati. nisi sint ep̄i d̄ v/
suris. c. v. surarū. li. vi. Clerici
archidiaconi. plebani. decāi
p̄positi. cantores. et alijs clerici
personarum habentes ac eti/
am sacerdotes qui audiunt
in scholis leges vel p̄physicam

post duos mēses si nō dimittūt hmoi lectōes sūt excōica-
ti. c. sup. specta. extra ne cleri. l.
mo. Clerici z religiosi q̄ indu-
cūt aliquē ad vouēdū vel iu-
rādū vel fide interposita. seu
als pmittēdū vt sepulturas
ap̄ eos eligāt. vel iaz electā
nō mutēt sē excōicati. n̄ pos-
sūt absolui nisi p papā. nisi i
mortis articulo. cle. cupiētes
de penis. idē d̄ reli. Clerici q̄
scienter z sponte picipauerūt
cū excōicatis a papa. z ipos
in officijs receperūt sunt ex-
cōicati. z absolutio paperef-
uat. c. significauit. extra d̄ se-
excō. q̄. Fallantes lras pape.
vel falsis sciet vtentes. vel re-
mouentes etiā vnaz lram de
bullis pape. sē excōicati. z ab-
solutio paperefuat. q̄. Cleri-
ci sepeliētes i eccl̄ijs vel cemi-
terijs eoz excōicatos a iure. l̄
vsurarios manifestos. l̄ nota
tim in dictos tpe in dicti in
casibz n̄ pcessis sē excōicati.
cle. eos. d̄ sepul. Sepeliētes
d̄ se occidētes. l̄ in torneamē-
tis morientes z hmoi. peccāt
mortalr. nec sūt excōicati.

De religiosis La. xij.

Irca reli
giosos z religiosas.

Si sūt clerici vel ordinati. i/
terrogari pūt d̄ his de q̄b. s̄
dicum est in. c. de clericis in
cōi puterit expediens. Si
d̄o sūt bñficiati i eccl̄ijs cu-
ratis. de his habes in. c. p̄ce-
denti. Sed vltra p̄dicta etiā
de infrascriptis q̄ sūt p̄pa co-
rū d̄m est. z p̄mo. Si fuit re-
ceptus ad monasteriū per sy-
monia mortale est. Si d̄o fu-
it symonia mentalis tñ pñq̄
abolef. Si d̄o pactionalis.
qz scz monasteriū exegit tātū
als nolebat eum recipē. z in-
grediens vel p̄pinq̄ eius tātū
dederūt. vel minus p̄ ipo in-
gressu. nisi forte cū monaste-
riū est ita tenue q̄ nō sufficit
illi puidere. nam tñc oblatis
spūalibus gratis. i. ingressu.
licet petere z pacisci de tpali-
bus de q̄b. debeat viuere. v̄
dicere illi. porta tecum si vis
comedere mecum. fm Host.
et aliquos alios. Secus si
monasterium est pingue. z p̄t
illi puidere. non p̄t fieri aliq̄
pactio vel exactio absq̄ vi-
cio symonie. tunc vltra p̄ctm
recipiens vel receptus vel re-
cepta debēt expelli de illo mo-
nasterio. extra de symonia. c.
qm̄. Potest tñ ep̄s i hmoi d̄
spensare. scz vt non expellat.

Interrogatoriū tertiā pars

tur de monasterio. Raymū. z
Guil. p̄cipue repit tal' symo-
nia in monialibz vbiqz terra-
rū. non sic s̄o ē de viris religi-
osis Si ingressus ē religio-
nē nō pura intētiōe. s. seruiēdi
deo. s. alia d̄ cā. vīcz nō labo-
rādī. vel si est monial'. qz non
potuit nubere. z q̄a posuerūt
pentes ip̄am inuitam. l. ma-
lefecerint. tū pōt z d̄z mutare
intētiōez. scz vt ibi manere ve-
lit ad seruendū dō. z sic erit i
bono statu. al's erit in morta-
li. Sed si reppit se in mona-
sterio dissoluto nō viuēte re-
glariē q̄rat si p̄t mutare locuz
cū dispensatiōe si indiget. qd̄
tū in moniali erit difficile. qd̄
si non pōt nō sequat' turbam
i. alios vel alias in malū. sed
seruet ip̄a ordinē suū si ad bo-
num nō pōt reducere alios l'
alias. Si ingredies mona-
steriū retinuit impedimēta q̄
habuit ad illud sciēt. vīcz qz
erat seru'. vel habebat occul-
tam infirmitatē vl' alterius re-
ligiōis p̄fessus p̄iugatus. de-
bitor in multis. z h̄mōi. pec-
cauit mortāl'. p̄cipue si scie-
bat tale impedimētū. z p̄ illō
nō posse recipi ad religionē
Uel de his introgat' mēda-
ciū dixit z p̄t z d̄z de monaste-

rio expelli si alie puideri n̄ p̄t
Si h̄z votū religiōis arti-
oris anteq̄z intret. latiorē p̄-
us debet q̄rere dispensatiōez
si etiam eēt bona. z multo for-
tius post professione in vna
religiōe non pōt ad aliā tran-
sire equalem vel latiorē. z d̄
mendicante ordine ad men-
dicantem. vel de mendicanti-
bus ad monachalem trāsire
n̄ p̄t sine dispensatiōe pape nisi
ad carthusienses. Si idu-
xit aliquē ad fligionē p̄ symo-
niā vel p̄ fraudes. pura asserē-
do ibi obseruari regulā qd̄ n̄
fit. vl' dicendo se ad nihil ob-
ligari z reticendo seueritates
religiōis. q̄s ille n̄ intendit fl-
uare. z h̄mōi. peccauit mortā-
liter. De illis q̄ etiam volen-
tes ingredi religionem aliq̄s
in qua bene viuunt auertunt
vt trahant aquas ad suū mo-
lendinū infamantes illos et
crimina imponētes. suas at-
vsqz ad tertium celū extollen-
tes non euadere damnatiōez
certum est. quia p̄ charitates
agunt p̄ iusticiam z contra sa-
cram scripturam agunt.

De voto paupertatis.

I in religiōe exis ob-
seruauit paupertatis
votum nihil retinēs l'

retinere deliberans. mortale ei ē ppriū bñe. ⁊ toties qñes illud pposuit. Dicit autē pp um qđ celat pōri suo. vt si habeat ⁊ teneat pecuniā vel vestē nesciēre plato. vñ si sciat tñ qđ volūtate ei ⁊ absq; lñia. vñ si de lñia eius ⁊ voluntate. tñ nō patus sibi tradere ad petitionem ei⁹. sed recusare si posset de facto. ⁊ multo peius si non solum mobilia. sed etia; im mobilia. vt redditus ⁊ possessiones retinet vt ppria dās vendens et dissipans vt placet. nec prelatus p̄t dare lñia; sic retinendi. nec papa potest in p̄po dispēsare. extra d̄ sta. mona. c. cū ad monasterium.

Si dedit bona monasteriū sine cōuēt⁹ absq; supiorū lñia habita vel p̄sumpta. Si ali qđ occulte recipit vel tenet mortale est ⁊ p̄petras. Si replens se in loco vbi nō viuūt in cōmuni. pp̄t quod optz si bi puidere de necessarijs habet aliqua vestimenta vel pecuniā ⁊ aliqđ hmōi cuius bona lñia. bñplacito prelati aduertat diligenter. ¶ Primo qđ dem vt p̄ eum non stet quin oīa velit ponere in cōmuni si alij vellent. ⁊ ad hoc operat quantum potest. ¶ Secdo si

hec non pōt sp̄ sit parat⁹ simpliciter ponere oīa ⁊ dimittere in manibus plati. ¶ Ter tio vt de hmōi p̄cessis nihil det sine lñia supioris sui generalis vel speciali. etiam in elemosynis. nisi in extrema necessitate. Quarto vt n̄ thesauriset nec supflua teneat. n̄ de liciofa q̄rat. nec multū inq̄rēdo sollicitet. nec habeat inordinatū affectū in hmōi. ⁊ sic poterit trāsire si in alijs bñ se habeat. sec⁹ si agēdo n̄ religio se. sed laicalr viuūt. Sed ⁊ cū p̄dictis si posset locū inuenire vbi in cōi viuūt meli⁹ ei ēēt

De voto castitatis.

¶ Iseruauit votū castitatis nō solū ab oī carnali ope ⁊ p̄tractu venereo se abstīnēdo sed etia; ab oī locutōe turpi ⁊ amatoria ⁊ ab oī cogitatione immunda deliberata. ⁊ delectatione morosa. qz in quolibet horū est mortale. vt dictū ē sup̄ circa scdm et nonum p̄ceptum. Est etiam sacrilegium qđ gñius est. ⁊ qz ad ista deuenit p̄ p̄uersationem ⁊ familiaritatem. id inq̄rendū est si hz domesticitatem cū aliq si monialis. vñ cuius aliq. si religiosus

Interrogatoriū pars tertia

z si hoc repit eē extra casū necessitatis phibēd⁹ ē. al's non absolued⁹ q̄a q̄n ipossibile ē q̄ tal' nō incidat in ruinā. dī. xxij. c. hospitoliū. z dī. lxxxi. p. totū. Scādala etiā mltā z oblocutōnes sequūt i pplis z hmōi. z iō phibēd⁹ ē. z con sanguineoz etiā rarus sit accessus.

De voto obedientie.

Ifecit extra votū obedientie quod ē sp mortale Et nota q̄ n sp q̄n q̄s agit aliqd p regulā suā. vlt rāsgredit regulam vel pstitm rōes facit p obedientiā. s; q̄n facit p pcepta ptena in regula z pstitutiōib; suoz supioz. vel q̄n aliqd rāsgredit ex cōceptu q̄ntūcūq̄ illud sit minimum. Qū vero platus vlt p lata iniūgit aliqd fieri pceptē do vel mandando in pte sate obedientie. vel spūsscti vt facias b. vlt sub pena excōicatis z hmōi. illud dī pceptū. cuius rāsgressio est mortal' Idem esset q̄n platus aliqd mandaret sub dīto quomōcūq̄ loqueretur. declarans sibi q̄ intendit obligare illum sb peccato mortali ad faciendū illud. z intellige si mandat qd non sit illicitū. z tale qd q̄ te-

neatur subditus ei obedire. Similr q̄n i regulavlt pstitm tōib; est aliqd pceptorie mādātū. vel sub pena excōicatis. vel sub pena carceris. vlt sub pena granioris culpe. vlt p silēm locutōem cōit censet obligari ad mortale. alias at faciēdo p cerimonialia. vt frāgere silētium. tarde venire ad chorū z hmōi. est veniale. nisi q̄s faceret ex ptemptu. q̄ tūc mortale. Cōsuetudo aut q̄uis nō sit ipē pceptus tū ē i ductiua cōceptus. z iō caue ne assuescas alicui rāsgressioni.

De officio diuino.

I dicit horas canonicas z officiū defūctorū q̄n dī dīci. Nā religiosus etiā si nō h; ordinē sacru tenet ex pcepto ad officiū. pceptue si est professus. vñ omittēdo aliquā horā peccat mortalit. z omī die qua omittit ex negligentia. nō aut ex pcepto tenet dicere istud l' illud. q̄uis nec dbeat ad placitū suū mutare officiū. s; dī dicere fm ordinem suū. Si non fuit cum alijs in ecclia z nimis tardauit ad dicendū officiū. Si somnolent l' dormiuit redicat. vel aliqd loco

eius dicat. sed si p. maiori p.
te dormiuit totū reitet. Si
ibi incōposit⁹ fuit z ocul⁹ vs/
gis. Si risit vel ridere fecit l'
aliquā leuitatē vel locutōem
fecit nō necessariā. Si mēte
distract⁹. p̄cipue qñ n̄ aduer/
tit. Si male legi l' cātauit vel
inclinauit ex negligētia. in q/
libet hor⁹ est pctm veniale cōi/
ter. Si elegit plātū p symoni/
am. vel etiā z si non symonia
ce tñ indignū sciens. Si n̄ il/
lū quē indicauit meliores ad
officiū illud sed aliū rōe ami/
cicie. vel aliū intentiōe mun/
dana mortale ē. Si accusa/
uit calūniose plātū vel sociū
de aliq crimiali. vel testifica/
t⁹ ē. vel destitit ab accusatiōe i/
iuste. vel alias infamauit pla/
tū vel subditū dicēdo crimia/
lia de eis. etiā si essent vera in/
tētiōe infamandi mortale ē.
Idē si secreta sui ordinis re/
uelauit sine causa iusta z rōna/
bili. z quō q̄s teneat ad resti/
tutōem fame habes in sū. i. ij
pte diffuse. I rē si in visitatiōe
platoz nō reuelauit dicēda q̄
sunt p̄ honestatē religiōis de
platis et socijs. z p̄cipue quā/
do cōiter sic fuat. z sit p̄cep/
tum a visitatore vt dicant q̄ i/
digēt correctōe. tūc em̄ omit/
tere aduertenter que dicenda

sunt est mortale peccatū. Dz
tamen intelligi p̄ceptum ser/
uato ordine fraterne correcti/
onis. vnde omnino occulta
de quibus pōt presumi emē/
datio dici non dñt. vbi autē n̄
speratur emendatio z p̄sumit
recidivatio. vel aliqđ magnū
scandalū dici dz. nō tñ accusā/
do si sufficienter probari non
pōt. quia tūc grauitur pecca/
ret. sed simplr denunciando
prelato. vt patri si speratur q̄
inde pūdebitur. Si fecit l'
coopatus est ad aliquam cō/
spiratiōem contra prelatos
vel inuenit aut sectatus ē p/
rialitates z sectas in monaste/
rio. aut conuentu. aut diuisione.
quia mortale est. z crimi/
na mundanorum vel demo/
niorum potius q̄ religiosoz
Interrogandi etiam sunt. d
rū. abusionibus claustrī fm
Ray. que fm Hugonem sūc
iste. Prelatus negligens dis/
cipulus inobediens. iuuenis
ociosus. senex obstiatus. mo/
nachus curialis vel cauidi/
cus. habitus p̄ciosus. cib⁹ ex/
q̄situs. rumor in claustro. lis
in caplo. dissolutio in choro.
irreverentia circa altare. In
his qñqz est mortale. quādo
qz veniale fm q̄ntitatē facti z
intentiōez. Magna etiā est

Interrogatoriū tertiā pars

abusio religiosū iurare in cōi locutiōe. etiam si dicat veritatē. et etiam maledicere et blasphemare. etiam si ex leuitate. ¶ In trogandū etiā ē p̄cipue de cerimonijs p̄ncipalibus et de esu carnū extra īfirmatē. De lineis n̄ vtēdis ad carnē. de lectis n̄ plumis et ieiunijs regule vel p̄stitutionū. et obfuantia silentij in certis horis et locis. Ad q̄ oīa obligantur omnes monachi. et etiam plures religiosi. et mōachi s̄a cti b̄ndicti. extra de stat. mo. c. cum ad mōasteriū et plures religiosi alioz ordinū ex constitutionibz suis. Et licet i his p̄latus posset dispensare. nō t̄m p̄t dissipare. qd ē fm̄. B̄t q̄n fit absqz cā rōnabili et vrgente. al̄s pctm̄ est dispensāti et dispensato plus et minus fm̄ transgressionem. ¶ Si i obediendo male se habuit. videlicet qz obediuit i malo putando dicendo mendaciū. vel ex negligētia dimisit cōe mādātiū. vel tardus fuit ad obediēdū. vel nō affectuose s̄z q̄rulo se vel dissolute et nō cū maturitate. Si irreuerēs circa maiores egre sustinendo rep̄hensores cum indignatiōe cōiter est veniale.

De exercitio.

¶ I vacauit ocio qd ē s̄tma oīm maloz. et q̄n faciendo ea q̄ sunt nullius valozis. Si inuilit expēdit ip̄s danoz. vt faciendo bursas vestes ope polimito. recamatōnes l̄ linea reticulata et h̄mōi vel p̄fectiones nimis p̄ciosas vel alia gulosa. qz magnū peccatū et abusio ē ac occasio multoz maloz. et ideo p̄hibendū est. hoc malū etia rep̄t i monialibz modernis. Si conuersando fuit nimis leuis vel alios inducens ad lenitatem vel risum verbis. gestibz l̄ solacijs. q̄ aliquñ sine pctō fieri p̄nt ad recreatōz vel subleuādo se vel alios ab accidia. raro Si aliquñ irrisit vel gestiuit quod symeis congruit et hystrionibus nō religiosis. Si murmurauit circa victum et vestituz. Si ipacienter tulit graues mores alioz. Si se q̄uez alijs reddidit. Si singularitatem q̄siuit in cibo vestitu. dormitu et alijs. vnde frequenter in ipsis oritur superbia. et in alijs murmuratio et indignatio. Si fratres delinquentem non fraterne ad

monuit. vel defectus aliorum pro
lato non significauit ut adhibe-
beret remedium. seruato tamen or-
dine fraterne correctionis. in
his contra est veniale. Si mur-
murauit pro sibi committente tamquam
indiscretum. Si impatient se
habuit dure loquendo cum qui-
bus non habet se intromittere.

¶ Si non diligenter tractauit res
monasterij. Si nimis tenax
fuit in dando. vel si nimis prodi-
gus. vel acceptor personarum sine
causa rationabili dante magis uni quam
alteri de rebus communibus. Si dedit
quibus non potuit. videlicet quia non
habebat licentiam. Si promisit res
propter negligentiam. vel nimis
sollicitus fuit propter hoc perire vacan-
do sibi. propter multiplicatores tempore
licet. quod viciū hodie multum re-
gnat. Si non fuit sollicitus ad
ad discendum ea ad quae tenetur secundum re-
gulam et constitutiones peccat. ex
ignorantia pro etiam transgredi-
ens non excusatur a peccato. Si
est sacerdos deus querere scire quae perti-
nent ad debite celebrandum.
Si professor quae pertinent ad illud
officiū. Si in his est negligens
procipue cum per grauius peccat.
sed debet etiam frequenter lege-
re scripturam vel doctores ex-
ponentes vel alios libros de
votis et vtilibus. vnde instruat.

et confortetur ad bonum. ¶ Si le-
git curiosa et inutilia propter quod
retrahitur a magis necessariis.
vel doctores gentiliū. vel fic-
tiones poeticas. et huiusmodi. quae
peccatum est curiositatis. De
primis pro ad religionem ha-
bes diffuse in tertia parte su-
me.

De oratione et confessione.

In oratione ultra of-
ficiū diuinū peruenit pro
se et aliis consanguineis bene-
factoribus suis et defunctis pro
cipue recomendatis ut debet
sollicite. Si non frequenter
professionem et confessionem secundum regu-
lam suam et morem. Monachis
pro nigris preceptum est quod coeant
semel in mense. id est. in agro.
de sta. mo. Si non vacauit
meditationi. quae praecipue indu-
cit deuotionem. Si fuit tepidus
in dilectione dei et proximi. non
ardenter affectus honorem dei
et salutem animarum ut decet. Si
gratus ad recogitandum et cogi-
tandum sua beneficia et reco-
pensandum deuote ipsi deo
seruando. Si non prepara-
uit se ad diuina ut debuit.
Hec sunt peccata in quibus quae
ridiculis offendit deus. et impedit
perfectum religionis.

De amore parentum.

Interrogatorii pars tertia

In nimis carnaliter dilexit sanguineos nimis affectus eorum perspirat vel gaudes de ea. aut tristat nimis de aduersitate. Si nimis eos visitat vel querit l' gaudet visitari. Si cum eis loquitur secularibus que non expediunt vel etiam cum alijs de guerris. et hominibus frequenter interrogat et audit. Si pro eis procurat beneficia ecclesiastica vel temporalia non aptis beneficijs in quibus posset esse mortale. De alijs pro vicijs cõib. scz ira. supbia. inuidia et hominibus. vide supra in prima parte. De his pro quibus pertinent ad regulam suam ipse met videat per se et dicat. Si penas aut penitentias taxatas vel iniunctas a regula l' cõstitutõib. vel a plato nõ fecit peccauit. si ex negligentia. Si nullo modo eum parat facere etiam plato precipiente e mortale. si non intendit perficere in vita. sed que seruat iniunctas facit et male contentus est esse in religione hypocrita et in statu damnatoris. Tho. Qui vocatur ad dirigendas moniales in electiõib. nisi abstineant ab his per quibus posset oriri discordia inter eas sunt excoicati. Religiosi et clerici inducentes ad uendendum. iurandum vel promittendum de eligendo apud eos sepulturam. vel ut eam ulterius non mutent iam electas sunt excoicati excoicatione papali. cle. cupientes. de penis. Religiosi qui absque speciali licentia proprii sacerdotis solentizarum matrimonia. aut ministrarent sacramentum eucharistie vel extreme unctionis excoicati sunt excoicatione papali. cle. i. de preiurati. Religiosi qui excoicatos a canone absoluunt in casibus non processis. aut qui absoluunt a sententijs per statuta synodalia vel puicualia promulgatis. aut absoluunt a pena et a culpa sunt excoicati excoicatione papali per dictam elem. i. de preiurati. Inquisitores hereticorum qui odio gratia vel lucro in iusticiam et conscientiam omiserunt in quam precedere. vel ipsam heresim alijs imponere. aut imponerent quod officium eorum impedirent. sunt excoicati excoicatione papali. cle. multorum. de here. Religiosi mendicantes profecti transeuntes ad aliam quam religionem monachalem excepto ordine carthusien. et si recipiunt sunt excommunicati excommunicatione papali per constitutionem Martini

quinti factam Cōstātie. Clerici sciēt et spōte picipantes excoīcatis a papa in diuinis sunt excoīcati excoīcatōe papali sūm Hostiē. ista excoīcatio habet dubium. ¶ Participantes in crimine ppter qd aliquis est excoīcatus aliq pdictarū aliarū excoīcationū sunt excoīcati p papam. c. si cōcubine. de senten. exco. Ab soluentes aliquem ab aliqua pdictarum excoīcationum citra sedem apostolicā ppter qd in mortis articulo qui taliter absoluti si non representant ei quo possunt absolui qd citius possunt. vel mittāt p absolutione reīcidunt in eādē scz excoīcatōz papalē. c. eos. de sen. exco. l. vi. Sepeliētes corpa in cimiterijs tpe inēdicti in casibz nō pcessis a iure sūt excoīcati p excoīcatōz episcopālē. cle. eos. de sepul. Sepelientes excoīcatos publicos aut notatim inēdictos vel usurarios manifestos scient in cimiterijs sunt excommunicati. dicta cle. eos. Clerici locantes domos manifestis usurarijs ad fenus exercēdū seu alio titulo pcedentes sunt excoīcati. c. usurarum. de usuris. l. vi. ¶ Nō electus a dua-

bus pūb⁹ cardinaliū et se gerēs p papa. est excoīcatus. c. licet. de elec. ¶ Monachi et canonici regulares. Archidiaconi. dyaconi. ppositi plebanī. cantores et alij clerici psonatū habentes. aut quicūq p sbiteri qui audiunt leges vel physicam sunt excoīcati. c. n. magnope. ne cleri/vel monachi se rebz secu. imi. ¶ Religiosi dimittētes vbiqz habitū sue religionis. et accedētes ad queuis studia lfarū sine licentia prelati aut conuentus sui sunt excoīcati. c. vt p. iculosa. ne clerici vel monachi lib. vi. ¶ Religiosi qui decimas debitas ecclesijs sibi appropriant vel vsurpant. siue qui non permittunt solui ecclesijs decimas de animabus familiarum et pastorum suorum. si non habent administratiōem et beneficia sunt excommunicati. si habent sunt suspensi. nisi requisiti destiterint infra mensem. clementi. religiosi. de decimis.

¶ Monachi et canonici regulares non habentes administratiōem. et se conferentes ad curias principum vt damnum monasterijs inferant. aut prelati sine licentia

Interrogatorii tertia pars

suorum platorum. siue qui tenent arma intra septa monasterii sunt excommunicati. cle. ne in agro. & statu mona. ¶ Religiosi nec non moniales professi habentes in firmamento. & alij clerici constituti in sacris de facto. s. sunt excommunicati. cle. eos. de sanguine. & affini. ¶ Inquisitores hereticorum qui preter officium inquisitionis quibusvis modis illicite pecuniam extorquerent. vel scilicet bona ecclesiarum ob delicta clericorum fisco ecclesie applicant sunt excommunicati. nec absolui possunt. nisi plene satisfecerint illis a quibus extorserunt. cle. nolentes. extra de here. ¶ Religiosi non suantes interdictionem quam seruat sancta romana ecclesia. cle. ex frequenteribus. de sen. exco. ¶ Religiosi qui confitentibus sibi non faciunt preciam scientiam de decimis solvendis. tales ab officio predicationis sunt suspensi donec commode possint faciant eis preciam. & si interim predicant sunt excommunicati. Si licet & religiosi qui dicunt aliquid per ba ut retrahant audientes a solutione decimarum sunt excommunicati. cle. cupientes. de penis. ¶ Religiosi medicantes qui domos ad habitandum vel loca de nouo recipient aut mutarent absque licentia pape vel alienarent

de nouo recepta. cle. cupientes. de pe. Fres maiores qui tempore dicti recipiunt ad diuina fres vel sorores de tertio ordine sancti frateris sui sunt excommunicati. c. cum exco. de sen. exco. in cle.

Et platis in coram in quendam est primo. Cap. xiiij.

De legitime

si alicuius est dignitas seu platione. an videlicet aliqui irregularitate vel infamia fuit iuretur? cum fuit assumptus ad platuram in qua non fuit dispensatus vel absolutus. videlicet si fuit bigamus. Si opatus est in causa sanguinis. Si illegitimus? Si excommunicatus vel suspensus. vel notorius concubinari? quilibet horum si sciens tenet platuram fortuitam. vnde est continue in mortali. ¶ Nota quod illegitimus ad dignitatem vel beneficium curatum vel paratum in religione qui creat per electionem siue dispensatione pape promoueri non potest. Ex privilegio tamen magistri ordinis cum his potest dispensari ad prelaturas in ordine predicatorum. de hoc habes in. iij. pre sumptu. de censuris ecclesiasticis. ¶ Si rite et absque vicio symonice fuit electus. confirmatus et ordinatus. ¶ Si inter-

posuit p̄ces p se. v̄l pcurauit
q̄ ali⁹ porrigeret p̄ces symo-
nia ē. ⁊ si fuit symonia pactio
his indiget dispensatōe pape
⁊ añq̄ sit dispensat⁹ tenet fur-
tine dignitatē. de h̄ in sc̄da p/
te summe. ti. de symonia. ⁊ in
oib⁹ q̄ habes. s̄. in. c. de bñfi-
ciatis. ⁊ in. c. de clericis i cōi-
potes interrogare put erit expe-
diens. Et si est p̄latus religi-
osus interrogādū est de his q̄
sunt in. c. p̄cedenti ⁊ de alijs q̄
sequunt. ¶ Si aliq̄d manife-
stum p̄ctm̄ in subditis dīssi-
mulauit ⁊ non correxit. aut si
non manifesta que tamen ad
eius noticiā aliq̄lter puen-
rūt vlt̄erius non q̄siuit. si p̄o-
et negligentia dimitteret. pu-
to mortale q̄ ad criminalia. si
āt ex aliq̄ rōne v̄r ad mal⁹ sc̄a
dalū vitandū sec⁹. Si in ca-
pitulo equus iudex non fuit
Si de reb⁹ monasterij dilapi-
dator fuit. Si superiorib⁹ suis
non obediuit. Si causas si-
bi a sup̄iorib⁹ commissas non
s̄m p̄siliū p̄tor⁹ sed s̄m acce-
ptōnem p̄sonaz determinauit
In oib⁹ his est p̄ctm̄ morta-
le vel veniale s̄m q̄ntitatē ex-
cessus et maliciam ⁊ negligē-
tiā. ¶ Si indignos ⁊ n̄ ido-
neos in officijs posuit. ⁊ ma-

prime ad curā aiaz. ⁊ male v̄l
def tal⁹ posse excusari a mor-
tali. si eos quos scit malos ⁊
i mortali p̄seuerare ponit ad
curā aiaz cum pōt repellere.
nec credo q̄ excuset paucitas
s̄. q̄ nō inueniūt aliq̄. ⁊ etiā si
iste alias sit industrius m̄l-
tum. ⁊ bene officiet ecclesiā
in exteriorib⁹. Idem cum su-
stinēt tales si illos p̄t iuridice
remouere. ¶ Si posuit ad au-
dientiam cōfessionum nota-
biliter ignorantes ⁊ ineptos
vel criminosos. mortalr̄ pec-
cauit p̄ regulam. Qui causas
damni dat. ¶ Idem si tales
tolerat cum possit remouere.
nisi forte a superiori sint ad h̄
positi. Sed quā curam d̄ ip-
sis habebit cum ad sui dam-
nationem exerceāt tales offi-
ciū audiēdi p̄fessōes. quō āt
dicat ineptus vel notabiliter
ignorans habes in summa.
¶ Si fuit nimis p̄pōsitus et
curiosus in edificijs ecclesie
monasterij. in ornamentis ⁊
h̄mōt. quod est contra sn̄iam
Diero. ⁊ Ambro. xij. q. ij. ca.
anz. ⁊. c. glia ep̄i. ⁊ etiā Bēf.
Et tamē a modernis fiūt ho-
die multe sup̄fluitates ⁊ curi-
ositates. ⁊ placita p̄ exempla
oīm sc̄tor⁹. ⁊ in his amittitur

Interrogatio ii pars tertia

multuz tps ⁊ deuotio. ita vt
cōpletis edificijs exhaustus
videatur oīs spūs. ⁊ paupes
interea moriūt fame. q̄s d̄ su/
p̄fluis eoz tenent sustentare.
xii. q. ii. c. ep̄s ecclesiasticarum
Si nimis fuit sollicit⁹ circa
temporalia ex hoc min⁹ debito va/
cans spūalibus in se ⁊ in sub/
ditis. vt lectiōi. orationi. ad/
monitiōi. vtiq; pctm̄ est plus
⁊ minus fm̄ q̄nitatem excel/
sus. Principalis em̄ eius cu/
ra debet esse de spūalibz. Si
p̄ curias nimis discurret liti/
gando cum scādalo hoīm cū
posset p̄ aliū modū magis pa/
cificū sua repetere. ⁊ si nō tñ
Si iura ⁊ p̄uilegia sue eccl̄ie
non tenuauit ⁊ defendit vt de/
buit. Si in dispensando in/
discrere se habuit. vel quia ni/
mis defacili ⁊ sine causa rō/
nabili in ieiunijs dispēsauit.
In esu carniū. in retinēdis
rebus ad vsuz. In penitentijs
taxatis fm̄ regulam vel con/
stitutiones ⁊ h̄mōi. quia pec/
cauit inducendo relaxatiōez
⁊ rigore religiōis enervādo.
Unde b̄t̄s B̄ndict⁹ i regu/
la dicit. q̄ de oī dispēsatiōe bz
reddere rōez. Si fuit nimis
dur⁹ in dispensando cū debu/
it. p̄cipue cuz debilibz ⁊ infir/
mis ⁊ h̄mōi. nō puidens eis

Si fuit exēplaris i incessu
moderato. habitu n̄ p̄cioso. i
modestia gest⁹. In locutiōne
rara graui ⁊ fructuosa. cauēs
discordias. pacem nutrien.
oēs patienter videns ⁊ tole/
rans. singularitates vitās. cō/
munia seq̄ns cū p̄or. nemini
blandus affabilis cūctis. su/
surratōes. detractōes. irrisio/
nes. p̄fabulatōes. maledictiō/
nes p̄tētiōes i se ⁊ i suis elimi/
nās. circūspect⁹ i oibz. nō de/
lectat⁹ de p̄sidiētia sz timēs d̄
negligētia. cū de singulis ha/
beat reddere rōnē sibi p̄miss/
is. Ita curaz alioz habeant
q̄ sui nō obliuiscant. vt docet
Brego. in pastoralī. Si in
corrigendo fuit nimis remis/
sus vel nimis rigidus vtrū/
q; cauendū est vt docet Bre.
in mora. ⁊ habet. xlv. dist. c. di/
sciplina. nam facilitas venie/
incentiuū p̄bet delinquendū
Amb. xxiij. q. iij. c. est iniusta
⁊ aspitas nimie increpatōis
nec cor re p̄dēm recipit n̄ sa/
lutē Leo dist. xlv. c. cū b̄t̄s. ⁊
c. lz plerūq; ca. dist. Precipue
ho circa seniores d̄z p̄latus i
corrigendo se habere huma/
num. vt dicitur i illo capitu.
nisi essent habituati in malo.

qꝛ tūc duriꝝ fm Bre. vt. d. c. disciplina. 7. c. licet plerunqꝫ. 7. c. cū bñs. 7. c. penitūdinis tpa. xxvi. q. vii. 7. c. tanta. lxxxvi. di. Si nō inducit qntū potuit pbo 7 exemplo ad ob seruādū oīa cerimonialia ordinis sui. Si malas cōsuetudines seu corruptelas regnare pmisit. Si cōtra regulā et decētā religiōis etiā q̄s inuenit iā inductas nō abstulit qntū potuit. vt viciū ppertis. discursū fratꝝ ad placitū familiaritatē cū mulieribꝫ vel viris. si ē monacha collatōez rerū amicis 7 panguineis si ne licētia et rōnabili cā. esum carnis vbi nō debēt comedi. qd ē vniuersale oī monacho. de p̄se. di. v. c. monacho et p̄cipue q̄ sūt 3 essentialia vota religionis nullo modo debz pmittere. nec etiā ad receptiōnē symoniacā monialium. si/ cut hodie fit quasi vbiqꝫ. Q. si nō p̄t talia remouere nec est spes in futurū dimittat curā exemplo sancti benedicti. vii. q. i. c. aduersitas. circa si. in. c. si. ea. q. al̄s nec q̄ctē suā amittat. et tandē damnatiōem cuz eis incurrat q̄cūqꝫ sit ille abbas vel abbatissa. prior vel priorissa. vel alias q̄cūqꝫ no/

mine censeat. nec sufficit q̄ p̄latus corrigat vicia q̄ ipsū nosse p̄tigerit. sꝫ debet diligēter agnoscere vultū pecoris sui considerando vias eius. Caueat autem ne crimīa sibi delata in foro p̄scientie vel in secreto iudicet illis in foro cōtentioso seu in capitulo. vbi tm manifesta sunt puniēda nec foro mīscēda sūt iudiciali

Si hꝫ sub cura mōasteriū monialiū. de q̄ materia dices in. c. seq̄nti. Si indiscrete fecit p̄cepta i q̄bꝫ multū dꝫ cauere nisi sit res ardua. et si cogeret p̄ceptū vl̄ snia; ad ali qd faciēdū l̄ dicēdū i q̄ n̄ esset ei subditus. vel nō deberet ei obedire. vt reuelādo peccatū occultū oīno esset ei mortale. In inq̄sitōe vero criminū receptōe accusatōis vel denunciatiōis vel platōe snie excōi catōis et h̄mōi non sit p̄cepta non p̄cedat p̄ suspitionez. sed p̄ pbationes et modos veridicos alias incurreret graue peccatū. et aliquando sententiā excōmunicatiōis. debis in. iij. pte summe. Si platus recipit aliquē ad ordinē mendicantiū ad p̄fessionem ante annū cōpletū p̄batiōis seu nouiciatus. est suspensus

Interrogatorii tertia pars

receptioe alioz ad p[re]fessionē
et debitoz p[er]ne grauioris cul
pe. unde mortalit[er] peccat. ex
tra de regularib[us]. c. non solū.
libro sexto.

De epis et p[re]lat[is] sup[er]iorib[us].

Lap[er]m. xvi.

Arca epi

Clericos et alios sup[er]i
ores p[re]latos sic p[re]s
formari interrogatōes. Si
non sit talis litterature et scie
re p[er] se sciat explicare q[uod] d[icitur]. ad
q[uod] t[ame]n tenet cum habeat alios
sup[er] his informare et dirigere
Nam si bonus cōt[ra] ab hoib[us]
reputat[ur] et sufficiens. non esset
necessariū. nisi eū audire. et si
de aliquo negocio non intel
ligit cum p[re]fessor vel dubitat.
p[ro] de illo loq[ui] p[er] sua serenitate.
Et si tale q[uod]d[am] est in q[uo] variant[ur]
opiniones. vel non p[oss]ūt dari
certa snia. relinquendum est
sue p[re]scie. Ideo dōm et alios
clericos religiosos p[re]latos et
laicos p[re]s et timoratos q[ui]
sciunt dicere sufficienter fac
ta sua: Si vero non est talis
sed indiget ad in torio interro
gantis inquantū clericus est
inquiri ab eo p[ro]ut expedire
videt de his q[ui] habes sup[er] cir
ca clericos in cōi. vt d[icitur] officio

diuino. de celebratione et ad
ministracione sacramentorū
et mō. et h[ab]mōi. Si assumpt[us]
ad ep[iscopatu]m ex religione interro
gandū est de his q[ui] habes i. c.
circa religiosos q[ui] ad multa.
nā adhuc tenet suare ordine
suū. nisi in his q[ui] nō patiunt
officiū pastorale. vt silenti[us].
solitudo et vigilie et h[ab]mōi. In
q[ua]ntū p[ro] h[ab]mōiarius seu cura
tus ē et p[re]lat[us]. interrogandū
ē d[icitur] de his q[ui] habes sup[er] in. c. cir
ca h[ab]mōiarios. Et si recepit di
gnitatē seu ep[iscopatu]m habēs alios
irregularitatē. vt p[er] symonias
vel p[er] intrusiones. dic vt in. c.
p[re]cedenti. in p[re]ncipio. Deinde
interroga de his q[ui] sequunt[ur] q[ui]
sunt sp[eci]alia cure et officij pa
storalis. Si p[er]tulit ordines sa
cros indebite. q[uod] est vñ i q[uo]
multū offendit. Si p[er]tulit p[er]
symoniā. sed occulte. mortali
ter peccauit. non t[ame]n est suspē
sus ex hoc q[uod] ad alios. sed per
symoniā notoriam est suspen
sus etiam q[uod] ad alios. Si in
v troq[ue] cāu ordiat[ur] ab eo ē su
sp[eci]es. et idiger disp[en]satōe. Si
p[er]tulit sciēt non habētibus le
gitimam etatem mortale est.
nec p[ro]ut ipse dispensare de etate.
Si p[er]tulit ordines p[er] saltem
scienter. vel duos sacros s[an]c[t]os

¶ Quattuor minores cum subdya-
conatu peccat mortaliter. Si
tulit ordines sacros extra te-
poris ordinationum mortale est.
nisi ex dispensatione papa et or-
dinatus est suspensus. Vno
res tamen ordines prebere potest die-
bus festiuis. Si in ordinatio-
ne omisit aliquid faciendum. et si
omisit aliquid de substantialibus
in quibus impletur caract. oportet
totum iterare in alia ordinatione
quattuor temporum. Si hoc est quod
non est subtile. sed de simplici so-
lemnitate non debet iterari. sed sup-
pleri tamen omissum in ordinati-
one alia. nec prius ante suppleti-
one iste ordinatus debet exerce-
re officium. Peccat episcopus in hu-
iusmodi si ex certa scientia vel cras-
sa ignorantia hoc facit. Idem
videtur si ex notabili negligentia
¶ Si ordinauit aliquem sine li-
centia sui superioris sciens. mor-
tale est. et est suspensus per annum
ab ordinum collatione. Si non
fecit fieri examinationem de or-
dinandis. de scientia etate et mori-
bus et huiusmodi secundum iura peccat
mortaliter. Idem si fieri fecit
examinationem per leprosum ad
huiusmodi ordinandos. Si fieri
fecit per tales quos estimabat propter
malam eorum conscientiam admitte-
re indignos. si ad eum spectat

prouidere de talibus vel reme-
diare. ¶ Si scienter admittit
indignum quem iuste repelle-
re potest. ut concubinarius. illitera-
tus et huiusmodi. Si non tulit sa-
cramentum confirmationis quando de-
buit. Soli enim episcopi possunt illud
prebere. et extra illud tempus solitum
omni tempore anni et hora moritu-
ris possunt precedere. ne sine hoc mo-
riantur. Quis sine hoc saluentur.
Committendo ergo magnam negli-
gentiam ut per multos annos cre-
do esse mortale. Si non dedit
sacramentum secundum debitam formam ma-
teriam et locum. mortale est. Quod ac-
sit ieiunius non est necesse. et si
decens et de iure. Si bis de-
dit alicui sciens peccauit mor-
taliter. unde in hoc debet esse
cautus ne iteret. et etiam debet
advertere quod aliquis chrismatus
teneat chrismandum non cum
sanguineus sed alius. Si in
cena domini non consecrauit chrisma
et oleum sanctum unde debuit. quod ino-
uanda sunt talia. et si non fuerit de-
bita materia et forma et ri-
tus ecclesie. mortale est et huiusmodi.
Si consecrationes ecclesiarum vel al-
tarium vel calicum et patenarum et
benedictiones vestium sacra-
rum non fecit ut debuit secundum for-
mam et ritum ecclesie. vel si quid ho-
rum fecit per symoniam. mortale

Interrogatoriū pars tertia

est. Idem de bñdictōibz ab/
batū z abbatissaz. Idē de re
cōciliatōe ecclesie violatē. Do
nialē quā nonit eē corruptaz
non de facili d3 psecrare in s/
ginē. nec tñ manifestare cri/
men si est occultū. sed mutare
nomē vgis in castā vt n̄ ppē/
dat. Si p̄tulit bñficia p sy/
monia mortale ē. z si p noto/
riā est suspensus etiā q̄ ad ali/
os. secus si p occultā. qz non
est suspensus. Si p̄tulit scie/
ter indignis bñficia sine sim/
plicia siue curata. mortale est
Idem si acceptauit a patro/
nis p̄sentatum ineptū. idem
si p̄firmavit idignū. Si p̄tu/
lit plura bñficia in cāu n̄ cō/
cesso vni. v̄l plura officia aut
p̄bendas aut dignitates vel
si p̄sanguineis minus aptis
p̄tulit rōe p̄sanguinitatis p̄/
ponendo aptiores mortale ē
Si admisit ad bñficia habē/
tia curā aīaz seu ip̄a p̄tulit n̄
bñtibz annū. xxiiij. mortale ē
Si eccl̄ijs de iure vacantibz
nō puidit de rectore sicut va/
cant curata bñficia data abs/
qz dispensatione pape his q̄
non attingunt annū. xxv. vel
si infra annū non faciūt se ad
sacerdotiū pmoueri. nisi cau/
sa studiū sit missum. de quo i

ca. circa beneficiatos. supra.
Si em̄ infra sex menses pri/
mo post hoc nō prouidit nō
pōt postea se intromittere. ali/
as vsurparet quod non p̄r. qz
mortale est z non tenet talis
collatio. z sic teneret errorem
suū manifestare. Idem qñ re/
cepto secundo beneficio va/
cauit p̄mū. vel scōa p̄benda
vacauit p̄ma. de quo habes
sup̄. sed plene in etiā p̄e sum/
me. Si ordinauit aliquē ele/
ricū ad ordinē sac̄rū sine titu/
lo vel beneficio. vel saltē p̄/
monio sufficēti. qz vltra pec/
catū tenet ei expensas facere
quousqz de beneficio sit ei p̄/
uisum. nisi aliq̄s ep̄us ei hoc
pmisisset determinando p̄so/
nā. qz tūc ille pmittens tenet
ad id de h̄mōi. de quibz vide
in. iij. p̄e summe. Si in vi/
sitatōe nō diligēter q̄siuit de
q̄bz debuit. z maxie de vita et
bonestate sacerdotū offician/
tiū. z qñō se habeāt i admini/
stratōe sacramētoz. z de for/
ma eoz. Si bñ pnūciant
p̄cipue baptisma. qd ē magis
necessarium. De audiētia cō/
fessionum quomodo se ha/
beant. quomodo populum
admoneant. et in rebus eccle/
sie. p̄cipue altaris q̄ tene

ant mūdas. Si aut inue/
nit in hmoi notabiliter exce/
dere z piculose si nō punit et
puidet q illi se emēdent. vlt d
alio si iste est incorrigibilis et
omnino ineptus. grauit pec/
cat. z omnia mala et damna
animarū que inde sequuntur ei
imputant. si pōt obuiare z nō
facit. lxxxij. dis. p totū. Si
nō visitauit ep̄atum suū vt de/
buit. q Si in visitatōe nimis
sumptuosus fuit. z cū nimia
familia z equitaturis nimis
vltra p̄scriptum numerum.
vel si ipe vel familia eius mu/
nera accepit. sup quo ē specia/
lis pena. de quibus plene in
ij. pre summe. Si sustinet
in officijs z beneficijs noto/
rios ꝑcubenarios. quos d3
post admonitionem si nō di/
mittant etiam beneficio pua/
re grauit peccat. Si pro
alijs malis z scelerib⁹ mani/
festis non punit in vsuris lu/
dis tabernis aleis negocijs
secularibus. venatōnibus p
ditōib⁹ z hmoi. In his em nō
puniēdo videt male posse ex/
cusari a mortli. nisi ex hmoi
punitōnib⁹ sc̄qret sc̄isma vel
magnū sc̄adalu. di. i. c. vt cō/
stituerent. Si laicos sibi
subditos notorios ꝑctōres

q̄s p se nouit. vel sibi p paro/
chianos eoz denūciatos. vt
adulteros vsurarios inimici/
cias manifestas exercētes nō
corrigit per censuras z alios
modos. grauit peccat. nisi
omittat. qz nō sperat emenda/
rio. sed deterioratio ē? S3 tñ
h nō videt sufficēt excusare. h
hoc aliud si timeret ḡue scan/
dalū in alijs. di. xliij. ca. co/
mesatōes. Si malas p̄sue/
tudines q̄s reppit in sua dio/
cesi nō nitit auferre q̄tuz pōt.
vt v̄derelaborare z hmoi in
dieb⁹ festiuis. nō cōicari sel in
anno. z p̄fiteri z hmoi. tripu/
diare i eccl̄ijs p̄mittere vio/
lari eccl̄iasticā libratē. aut qd
cl̄ici pueniāt p d̄licis l p d̄bi/
tis i iudicio seclari l eccl̄iasti/
cā imunitatez. vt q extrahāt
d̄bitores l malefactores p vi/
olentiā d̄ locs sacrs z hmoi i ca/
sib⁹ nō ꝑcessis. d3 em phibere
z si p̄ admonitiōz nolūt desi/
stere excōicare. z p ꝑmissis iā
pūire. als peccat ḡuit omittē
do ex tiorē l negligētia. di. xl.
ij. sit rector l doctor. Si fru/
ct⁹ l reddit⁹ ep̄at⁹ sui male ex/
pedit dādo p̄sanguineis suis l
alijs nō idigētib⁹ peccat ḡuit.
z si disticta sūt ea q̄ deputant
ad mēfaz ei⁹ ab alijs. z sic q̄

Interrogatorii tertia pars

erogare d3 clericis . vel ad p/
paratōem ecclie . vel paupib3
dat p sanguineisyl alijs ami
cis sine pbabili indigētia . re/
net restituere illa . q3 rapinaz
fecit . Et sifr recipiētes ab eo .
Si ho nō sūt distincta h^o bo
na cū intelligant oīa p mitti
fidei sue . ea q supfluit ad vsū
sui z familie sue puenient d3
paupib3 erogare . alio nō dan
do paupib3 subtrahit . xij . q . ij
c . aurū . z . c . glia epi Tho . Si
grauauit subditos suos in i/
debitis collectis . Si fecit cle
ricos suos soluere collectas
z tallias positas a dño tpali
vel gabellas ad eius instātia .
¶ Si sponte ipse dedit absq3
līa romani pontificis . q3 p/
hibet . Si delicta clericorū
vel laicorū . vt blasphemantiū
deū vel sanctos suffocantiū
paruulos ex inaduertentia z
hmōi puniuit magis pena pe
cuniaria ex auaricia z magis
ppter lucrū q3 p salute eorū
ad refrenandū . Si uisitauit
dyocesiū vel uisitari fecit ma
gis ppter lucrū q3 ppter aīa
rum salutes . Si alienauit bo
na epatus sui sine līa pape ī
cān indebito in quolibet ho
rū est mortale . **¶** Si iura alia
rum eccliaz nō seruauit . Si

bona vacantiū eccliarū sibi
vsurpauit cū debeant succesi
ori referuari . Si iusta debi
ta a pdecessorib3 cōtracta rōe
ecclie non soluit . Si fruct^o
alicuius beneficij ad tempus
accepit . vel partem ab eo cui
dedit uult habere . in qlib3 ho
rum est rapina . Si nō seruauit
formam iuris circa manife
stos usurarios . s3 certa qnti
tate pter^o nō facta debita re/
stitutione remittit sibi . z ad sa
cramenta z ad sepultura z ad
mittit . Si incerta pauperib3
dispensanda in vsū suū cō
uertit sine necessitate . Si sen
tentias ex cōicationis de faci
li ppter lucrum pfert vel ab
solutōes . Si pmissit qstuari
os vel alios pnuciare indi
cretas indulgentias z falsas .
q3libet est mortale et graue .
Si exemptos vt predicator
res fratres et minores . heremi
tas sancti Augustini . carme
litas . seruitas . cistercienses . z
alios habentes priuilegia ex
emptionis iniuste molestat
non seruando eorū priuilegia
vel pro audienda confessio
num non admittendo sibi p
sentatos idoneos . fm clem.
dudū . d3 sepul . vl sibi retinen
do nimios cal^o līcōsuetos vt

Quotidie habeat ire ad ipsos
vel ad alium cogendo quod ad id
in quo sunt privilegii. vel eos ad
iudicium trahendo. cum in nullo
possit eos puenire nisi per here
si peccat graue. Si monaste
ria monachorum vel monacha
rum non excepta non diliget et ho
neste visitauit. et eos vel eas
ad suandum regulam induxit
deponendo abbates vel ab
batissas. per relaxationem cum ex
pedit habendo curam de hone
state earum. et quod non habeat famili
aritate cum clericis religiosis et
laicis. prouidendo de diligenti
clausura et de possessore securo
docto et bone conscie. prohiben
do ingressum symoniacorum et
puniendo feminarum que ibi fiunt. et
festa vana in consecratione earum.

De iudicando in foro con
tentioso.

¶ Non tenuit vicarium pri
uatum et bonum. precipue quando
ex se non habuit debita
tam sufficientiam iuris. Si
non seruauit debitum ordinem
iudicium. Si fuit acceptor
personarum. Si dedit iniuste sen
tentias. dicuntur. s. i. c. circa iu
dices. Si non seruauit debitam
formam iuris in ferendo sententias ex
communicationis suspensionis et inter
dicti. quod ultra preteritum mortale in

currit certa pena. s. quod in. iij. p
te sume. precipue in causis muni
cipalibus oportet esse cautissimum
et ponderosum circa diuortia.
Si dedit iniuste domino repali. l.
iudici verberandi vel ponen
di in patibulo vel incarcerationi
di vel alio puniendi clericos
suos. nisi in casu in quo esset
incorrigibiles per eum. quod effi
cit cum predictis excommunicationibus. ca.
ut fame. de sen. ex. Reminem
tum dicitur habere manibus suis non
tum cum expedit per laicum. s. per cle
ricum dicitur facere habere cleri
cum secundum iura. et a causis sangui
nibus dicitur abstinere opere periculo et
mandato. Si hereticos dili
genter non inquisiuit in dyocesi
sua et puniuit secundum iura. ¶ Si
testamenta et ultimas volun
tates non fecit implere. preci
pue legata facta ad pias cau
sas. Si dispensauit in votis et
iuramentis in quibus non potuit
vel si potuit tamen indiserete et si
ne causa rationabili preteritum est graue.
¶ Si absoluit a sententiis a quo
benedictionem non potuit. ut pape refuatis
vel dispensauit in irregulari
tate de qua non potuit. Si exempla
ris fuit in habitu non precioso et
pomposo suppellectilibus.
non argenteis. et curiosus in
apparatu domus. et ornatum non

Interrogatoriū pars tertia

seculari. in victu sobrio nō cō
uiali nisi p. paupibz. In vi
sitando eccliam. Interessen
do diuinis. z p̄cipue in diebz
festiuis. hec debet facere s̄m
iura in solennitatibz p̄cipuis
cantando missaz. dicendo of
ficiū deuote nō cursim. ordi
nando q̄ dicat in ecclia sua
debite. frequēdo orōnes p̄
uatas. vacādo lectōi. di. xxx/
vi. p. totuz. p̄dicando si scit. si
nescit puidendo gregi suo s̄
p̄dicatoribz vtilioribz nō cu
riosus. z de p̄fessoribz tenendo
honestā z deuotā familiā. sol
licit⁹ de ei⁹ salute. vitādo mu
lierz quersationem sicut p̄t.
In exitu dōmo raro nisi ad
eccliam sepe cōferendo. z q̄rē
do p̄silia a seruis dei quō pos
sit suo gregi puidere. adula
tōes vt venenū abhorreat. p̄
viduarū. pauperz orphanorū
et opp̄ssorum existat. z causas
corpm sine expensis expediri
faciat. In iniurijs proprijs
non sit vindicatus sed pa
tientissimus. ī verbo z gestu
non subitus z iracundus ne
mini mltū familiaris nisi s̄
uis dei. sup̄ioribus obediens
eq̄libz n̄ inuidēs. n̄ gaudēs de
dignitate z honore. s̄z lugēs
p̄ exteriori occupatiōe z pleb

offensiōe. z si in oibz diligēse
habuerit nil deo acceptabili
us. Si s̄o p̄fūctorie z male.
nil miserius z dānabili⁹ ep̄i
dignitate. vt d̄t Aug. dist. xl. c.
an oia. q̄ De p̄latz habes mlt⁹
ta in. iij. pte sūme. ti. si. p. totū.
Ep̄i et sup̄ concedentes vnā
domuz vsurarijs manifestis
alienigenis ad senus exercen
dum sunt ipso facto suspensi
extra de vsuris. c. q̄q̄. lib. vi.
Silt̄ si p̄mittūt q̄ h̄mōi vsu
rarij alienigene exerceāt fen⁹ i
terris eorū subiectis iurisdic
tioni nisi infra tres menses ex
pulerint eos suspensi sunt. vt
in. d. c. q̄q̄. de vsu. li. vi. Qui
se gerit p̄ papa electus a mio
ri pte q̄ a duabz p̄tibz cardī
naliū est ipso facto ex cōicac⁹
Et silt̄ cardinalis qui p̄essū
pserit nominare talem papā
Et silt̄ omnes aliq̄ qui talem
recigent p̄ papa. extra de elec.
c. licet. li. vi. Omnes clerici z
religiosi ac laici siue familia
res curie. siue aliq̄ qui aliq̄
pactum fecerint. vel aliquid
magnum vel paruum promi
serint. vel promissionem rece
perint ex pacto. vel promissi
one occulta vel manifesta de
derint. vel etiam receperint
quid magnum vel paruum

aliq̃ iusticia vel gr̃a p se vel
alio in causis iudiciarijs. vel
lris aplicis et quibuscūq̃ mo
dis ab aplicā sede obrinēdū
ip̃o facto sunt excōicati. In
extravaganti Bonifacij oc
taui. cuius absolutio pape re
servatur. Nec habent locum
in curia romana. Joh. an. et
Anto. de butrio eā allegat.
¶ De absolutōe et penitētie i
unctione.

Caplm. xvi.

Quas

p̃ ho penitēs dixit ex se
pectā sua siue ex interro
gatōe p̃fessionis interrogant
pectā sua vt debuit. tandē cō
cludat. In istis peccavi et in
multis. cogitatōe. delectatōe
locutōe. ope. et omisiōe. ṽl a
liq̃ de h̃mōi. de q̃b̃ dico meā
culpam. Cōfessor ho interro
get eū si sit talis de quo n̄ du
bitet. qz tūc supflūū et irr̃sibi
le. Si ip̃e dolet de omnibus
pectis venialibus et mortalib̃
p̃fessis. et si pponit firmē ab
illis abstinere seu ab oib̃ mor
talib̃. ¶ Si vero talis h̃z ali
qua restituere. vel famam
vel res. vel pro iniuria satisfā
cere et h̃mōi. si est patus face
re q̃ citi? p̃t absq̃ dilatōe a

liq̃. q̃ restitutio quō faciēda
sit et quo ordine quo ad certa
et incerta. vide in. ij. pte sū. ti.
derefti. p totum. q̃ si dicat se
nolle istud facere ṽl nō posse.
cū tū possit nō ē absolueud⁹.
Tho. vt dr. xi. q. iij. c. tūc ka.
Pōt tū sibi dici Discreasti
et sed nullo mō. Ego absol
uo te. Potest etiam ei iniungi
aliquod bonum faciendum
nō tū in p̃niam. declarādo si
bi hoc q̃ infructuosa sit talis
p̃fessio eiz sine remissione pec
cator. de pe. dif. v. ca. falsas.
Sed si paratus ē facere oīa
ad que tenetur. tunc si esset a
liqua excōicatōis sententia li
gatus. si non potest eum ab
soluere ab illa remitte eum ad
episcopum seu ad alium qui
possit absolue. vel tu vada
ad procurandum absolutio
nem pro eo. et cum est absolu
tus ab excommunicatione.
postea tu eum absolue a pec
catis. et nō pus. Tho. Si ac
potes eum absolue habē
do in hoc sp̃ealē autoritatem
si non absoluit eum in p̃nci
pio qd̃ decentius fuit. n̄ tū ē
multa vis si fiat in fine con
fessionis dū mō fiat aī abso
lutionem a peccatis absolue
eum p̃ hunc mō dum vt ista.

Interrogatoriū tertia pars

¶ Primo exigendū ē ab eo in
ramētū vt sit parat⁹ stare mā
datis ecclie q̄ illi fiēt p̄ illa cā
q̄ iuramēto p̄ficto iniūgat ei
s. s. si incidit faciēdo q̄ aliquē
canonē. pponat nō amplius
facere q̄ illū. Si p̄o p̄ offen
sa vel damno facto in aliū p/
mittat satisfacere q̄tū p̄t. ⁊ h
facto denudatis humeris cō
fessor seu absoluens cum dis/
ciplina vel virga pcutiat euz
dicēdo psal. **V**isere mei de⁹
l' aliū psal. p̄nālez dādo ictū
p̄ q̄libet p̄su. postea vero gl'ia
patri. ⁊ sicut erat finitis sub/
iūgit kyrie eleyson. p̄e eleyso
kyrie ele. **P̄ n̄r.** Et nenos. ⁊
Saluū fac seruū tuū **R̄n.** de
us me⁹ sperātē in te. ⁊. Esto
ei dñe turris fortitudinis. **R̄n.**
a facie inimici. ⁊. Nihil p̄fici
at inimicus in eo. **R̄n.** ⁊ fili⁹
iniquitatis nō apponat nocere
ei. ⁊. Dñe exaudi orōnē meā.
R̄n. ⁊ clamor me⁹ ad te veni
at. ⁊. Dñs vobiscū. **R̄n.** ⁊ cū
spū tuo. **Oremus.** De⁹ cui p̄
priū est misereri sp̄ ⁊ p̄cere. lu
scipe de p̄catiōez n̄ram. ⁊ hūc
famulū tuū quē snia excōica
tiōis ligatum tenet miseria
tue pietatis absoluat. p̄p̄m
dñm no. Auctoritate oīpote
tis dei. ⁊ brōz ap̄loz. **Petri ⁊**

**Pauli. ⁊ dñi pape vel archi/
ep̄i vel ep̄i mihi concessa ego
absoluo te ab hoc vinculo ex
cōicatiōis quā incurristi p̄p̄e
iniectionem man⁹ violentam
in clericū vel religiosū vel p̄
pter ingressum in monasteri
um monialiū in cāu n̄ cōces/
so. ⁊ h̄mōi.** Et si plurib⁹ senē
tijs est ligatus. est dicendum
totiē ego absoluo te ab excōi
catiōe quā incurristi p̄p̄e talē
⁊ talē cāz. ⁊ si p̄ries p̄p̄e eādē
cām dōm est totiēns quōtiē
incurristi totiēns ego absol
uo te. ⁊ restituo te sanctis sa
cramentis ecclesie ⁊ commu
nioni ⁊ unitati fidelium. **In**
noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spūsci amē
p̄berando eum vsqz amen.
¶ Nota tñ q̄ ista forma q̄uis
debeat observari. vt habet ex
tra de sen. excom. c. nup. non
tñ est ita necessaria q̄n simpli
ci p̄bo fieri posset fm̄ **Pe. de**
pal. ⁊ **Jo. de lig.** Sicut ergo
excōicatiō fieri pōt simplici
verbo. q̄uis non debeat sic/
ri. sic ⁊ absolutio. extra de re.
iuris. c. omnis res. sed q̄n fie
ret huiusmodi absolutio i pu
blico vt erga mulieres. forte
tunc esset omittenda huius/
modi verberatione denude/
tur peccatum. Si p̄o quis

ppter rē ablātā alteri esset ex/
 cōicāt. Quis restituerit n̄ tñ
 ē absolut. nisi iudex q̄ p̄iulit
 sniam eum absoluerit. ⁊ h̄ de
 clarandū ē p̄sonis post abso/
 lutionē ab h̄mōi. vel si nō est
 aliq̄ snia ligat. si h̄z aliq̄s ca/
 sus p̄ctōrū ep̄o reseruatoz
 de q̄b̄ nō potes absoluerē. ni
 hilominus absolue eū ab ill.
 a q̄bus potes sub hac forma
 Si teneris aliq̄ vinculo ex/
 cōicātōis minoris ego absol
 uo te. et restituo te sanctis sa/
 cramentis ecclesie. In nomie
 patris ⁊c. Misereat tui. ⁊c.
 Filius dei p̄ suā misericordi
 am te absoluat. et ego autori/
 tate q̄ fūgor. absoluo te ab oī/
 bus p̄ctis tuis a q̄b̄ possum
 te absoluerē. In noie p̄ris ⁊c.
 Peccata vero a q̄b̄ nō potest
 eū absoluerē exprimat ei im/
 ponens vt habeat recursū ad
 ep̄m v̄l eius vicariū propter
 h̄mōi absolutionē. et dicat ea
 sibi in confessione. vel si esset
 simplex et nesciret ita bene ex/
 primere factum suum scribat
 confessor in cedula illud vel
 illa si sunt plura vt illam por/
 tet penitens ep̄o vel eius vi/
 cario sub hac forma v̄l simili
 Latozem vel latricē p̄sentinz
 p̄ homicidio vel incestu. tali

gradu ⁊ h̄mōi commissō ab/
 soluenduz vestre paternitati
 transmittō. vt absolutōis be/
 neficiū impendēdo. ⁊ ei salu/
 tarē penitētiāz iniūgēdo ip̄m
 sancte ecclesie recōciliētis. q̄ si
 ep̄s vel vicari. remittat eum
 ad p̄fessorē ip̄m auctoritate il/
 lius itez absoluat ab oīibz.
 et imponat penitentiāz p̄ illo
 pro quo nōdum imposuerat
 et cautū reddat illum ne illaz
 cedula alteri legendam tra/
 dat. Vel etiam ip̄se confessor
 si potest vadat pro eo ad ep̄m
 p̄ auctoritate si sibi velit dare.

Si vero ille nō h̄z casū de
 reseruatis. vel si h̄z et p̄fessor
 potest de oīibz absoluerē p̄/
 missa absolutōe ab excōicati/
 one minori. ⁊ alijs. vt supra.
 Misereat ⁊c. Filius dei ⁊c.
 Ego auctoritate qua fungor
 absoluo te ab oībz p̄ctis tuis
 In noie p̄ris ⁊c. et faciat tūc
 signum crucis cum dicit In
 nomine. sup̄ illū. nec est neces/
 saria manus impositio super
 penitentem. immo nec decēs
 fm Thō. precipue sup̄ mulie/
 res. magis cū decet signatio
 crucis. et postea addat. Pas/
 sio dñi nostri iesu xp̄i et meri/
 ta beate Marie virginis. et
 omniū sanctorū et sanctarū

Interrogatorii tertia pars

dei merita. 7 q̄qd boni feceris vel pponis facere. 7 malū q̄ sustinebis sint tibi i remissionē oīm pctorū tuorū. Que vba n̄ sūt omittēda. q̄a sūt magne utilitatis. s. oīa hmoi euz habeāt ym sati' factōis ex p̄tute clauium. 7 sic magis valent. Tho.

De penitentia iniungēda
penitenti.

¶ In iungendo pro penitentia
penitenti hoc maxime
attendendum est secundum omnes
ut scilicet talem des quas credas
eum omnino perficere quantumcumque sit
magnus peccator. et secundum Christum.
melius est in homini reddere
rationem de nimia misericordia quam
de nimia iusticia. xxvi. q. viii.
c. alligant. Dando etiam libe-
tatem quam cum una die omittit. s.
orationem iungere vel ieiunium
possit in alia die supplere. Si
vero dubitatur de aliquo ne faciat
penitentiam. puta ieiunium dicas
quod faciat loco ieiunii elemosinam
vel aliud. Orationes vero pro
sonis que de facili solent recidi-
uare in mortale raro dande sunt.
vel pro paucos dies dande sunt.
Ieiunia vero elemosine et homini possunt
dari pro plures dies. quia homini
etiam si fiant in mortali non

sunt reiteranda. quia valent
quodcumque ad effectum que post
se relinquunt post expletionem
in satisfaciendo. cum quod reuertit
ad gratiam. Theobaldus. Querendum est
etiam a penitente si potest vel dubi-
tat facere penam sibi datam
quia tunc non esset danda vel com-
mutanda. vel remittenda esset.
¶ Declarandum est etiam pecca-
toribus magnis secundum Hostien-
sem. quod secundum regulas ecclesie taxatas.
xxij. q. i. c. predicandum. per al-
bertum mortali est septenis penam in
iungenda. et ideo non credat pec-
cata sua leuia. quia pena datur ei
penam. quia hoc fit ne eam dimittat.
quod esset ei mortale. et oportet
teret ei confessionem iterare si es-
set oblitus eius. Porro etiam ad-
moneri quod faciat aliquod memo-
riale de penam sibi iniuncta. ut
melius illius recorderet. et si ob-
lisceret quod ad te reuertat. vel
si non posset bene facere illud.
tu commutabis eam sibi. Si
postea recordatur de ali-
quo peccato criminali quo tunc
fuit oblitus si potest tui habere
copiam reuertatur ad te. quod
nisi non sit ei necessarium. vel va-
dat ad alium. nec teneat nisi tamen
illud dicere. ¶ Si habet vol-
ta que non potest implere vel
dubitatur si tu habes in hoc spe-

[illegible]

cialem auctoritatem dispensa. l' pot' in aliud pium pmuta. Si fo nō habes auctoritates remitte euz ad epūm vel eius vicariū. Caue etiam ne iniū gas pnam p quā sit p iudiciū alieno iuri. aut p quā def occasio ruine spūalis alicui. aut p quā possit manifestari alterius pctm occultū. Confessum aut q̄tum potes studeas ad p̄tritionem inducere verbis. sine ante sine in processu sine post confessiōes. vt nō dicat peccata sua quasi fabulas. sed cum detestatione. et vt ait Aug. Caute et astute aliqui interrogando q̄ credit illum ex verecundia occulta. Circa vero turpia et carnalia pctā n̄ descendas nimis ad p̄ticulares circūstantias postq̄ habet species sufficiens peccati et h̄mōi. a remotis interrogando ne addiscant homines malicias et peccata q̄ nesciūt. Tho. Admonendo eū sup omnia vt vitet malas societates. frequenter p̄fessio nē. audiat sepe verbum dei. q̄ rat orōnes et p̄cipatōnes bonoz q̄ fiunt in religiōibz et indulgentiis.

De infirmis
Capitulum. xvij.

Circa infirmos

mos sic agendū est. Aut em talis ē in p̄iculo mortis. aut non. Dico aut p̄iculum mortis nō solū. quia in extremis constitut'. sed quia frequenter contingit hoīes mori ex illa infirmitate. et medici dubitāt. In tali cāu potest q̄libet absolui a q̄libz sacerdote de quolibz peccato. et a qualibet sententia absq̄ alia licentia cum p̄iculum est i mora. Talis em infirm' aut iam amisit loquelam vel vsum rōnis. puta quia iam freneticus. aut nō. et in p̄mo casu si bene vivebat vt bon' fidelis. et frequenter p̄fessio nē. cōtionem. et h̄mōi. si perierit sacramenta q̄uis ex insperato ei talia acciderint. Vel etiam si malus et obstinatus diu pseuerans in peccatis et diu n̄ p̄fessus. si petijt sacerdotem vt confiteret. et ostēdit se velle facere omnia q̄ debet et interea fact' ē mut' vel frenetic' et p̄iculum est in mora debet p̄supponi contritus. et faciente aliquo confessiōes generalē p eo sicut fit in populo sacerdos faciat absolutiōem ab omni sententia et

Interrogatorii pars tertia

peccato. et per iniungere circumstantiis aliqd pro eo faciendum vel heredibus aut sanguineis per eius aia si volunt acceptare. Deinde debet dari eucharistia a proprio sacerdote seculari. quoniam si non sit confessus. quod non potuit. vel ab alio sacerdote seculari. non autem religioso. si non habuit licentiam a proprio sacerdote vel episcopo. aliter ipse religiosus incidet in excommunicationem papalem in hoc casu. Et hoc verum est. nisi timeretur de expulsiōe vel vomitu eius. quod tunc non deberet sibi dari eucharistia sed extrema unctio tantum. imo etiam si non potuit communicare. quia si propter frenesim non permitteret se vngi potest ligari. et sibi violenter dari. Instantibus autem infirmo debet credi si perhibent testimonium quod petierit confessio nem. et ostenderit signa contritionis. Si autem non est diu confessus. vel quod notoriū peccator incurrit subito amentiam et mutitatem vel infirmitatem. nec prius nec post ostendit signa contritionis. nil ei dari debet nec sacramenta. nec ecclesiastica sepultura. Si vero nec loquulam amisit nec amentiam incurrit. debet ab eo exigi pura confessio peccatorum plus et minus secundum quod pa-

titur ipse. Nam si est in extremis de principalibus est interrogandum primum inducendum eum ad contritionem cum spe venie. sed si non est ita in extremis et vellet facere generalem confessionem de tota vita sua sicut multi infirmi fecerunt. quoniam non sit necessarius et his que rite aliter confessus est iterare confessionem admittenda est. et tandem absolutio impendenda ab omni sententia excommunicationis. et ab omni peccato modo super dicto. in. c. precedenti. ita tamen quod si ligatus esset aliquo excommunicatione a qua confessio extra illud preculum non potuisset absolueretur. debet ei iniungi quod si enadat infirmitatem. quod cito quod modo poterit presentet se ei ad quem ordinarie spectabat absolutio illius excommunicationis. aliter si non faceret reincideret in eandem excommunicationem. extra de sententia excommunicationis. c. eos. li. vi. Sed si erat detentus aliquo peccato de casibus episcopo resuatis. non oportet quod ligetur ei quod per sanitatem ad episcopum vadat per absolutiōem quod ad illud non tenetur. sed sufficit sibi illa absolutio. Nota tamen quod si talis esset usurarius publicus non potest talis admitti ad confessionem et ad alia sacramenta

nisi facta p[ro]p[ri]a cautio de resti-
tutione vsuraz. vel p[ro]missione
ab heredib[us] d[omi]ni h[uius]m[od]i. et si i[n] cau-
p[ro]p[ri]a amiserit ip[s]e loq[ui]t[ur] lam[en] v[er]u[m] vsu-
rariis o[mn]i dat post signa p[ro]tri-
tione s[ecundu]m formam iuris q[ui] h[ab]et
i. c. q[ui]s. de vsu. li. vi. His pa-
ctis n[on] est p[ro]p[ri]a i[n]firmo i[n]iun-
genda. q[ui]a ea facere n[on] posset s[ed]
innotescenda. vt d[icitu]r. xxvi. q. vii
c. ab infirmis. declarando sibi
tale tibi dare p[ro]p[ri]a si esses sa-
nus. q[ui]s deberes facere m[en]-
to maior[em] s[ecundu]m regulas eccl[esi]e.
sed q[ui]a n[on] potes modo cu[m] eris
sanus facies h[oc] vel illud v[er]u[m] ve-
nies ad me et tibi dabo. Ita d[icitu]r
t[ame]n vltimu[m] n[on] videt[ur] securu[m]. q[ui]a
raro reuertit[ur] p[ro]p[ri]a. Si ve-
ro de alio d[icitu]r de disponeret. di-
mittas p[ro]p[ri]a tua t[ame]n p[ro]p[ri]a.
Pot[est] etiam i[n]iungi amicis l[icet]
consanguineis aliquid p[ro] pe-
nitentia. si vterq[ue] acceptat. et
si credatur q[uod] satisfaciens sit i[n]
statu g[ra]t[ie]. Sup[er] omnia enim
auisandus est. vt si debet ali-
qd alicui. vel r[ati]one maleficij l[icet]
p[ro]p[ri]a vel depositi vel alio de
claret bene vt n[on] discedat cu[m]
alieno ab hoc seculo. ne inet[er]-
nu[m] damnet[ur]. Et d[icitu]r restitue[re] et le-
gatis ad pias causas p[ro]p[ri]a
sua ita disponat q[uod] cito cogat
executores expedire. et non p[ro]-

longare sicut sepe et quot die
faciunt. q[uod] si nollet sufficiens
disponere de restitutione fien-
da non est absoluendus. Ex-
hortandus est aut[em] ad contri-
tionem simul et p[er]fidentiam di-
uine misericordie ex[em]plo larro-
nis ex meritis passionis xpi.
Si aut[em] h[uius]m[od]i non possit copia
sacerdotis. q[ui]s bonu[m] sit ha-
beri i[n] h[uius]m[od]i p[er]iculis in mari vi-
delicet. bello. vel infirmitate l[icet]
morte violenta p[er] laico p[er]fite-
ri. t[ame]n non est necessariu[m] quod
si fiat q[ui]s euadat. teneat talis
iter de illis omnib[us] p[ar]tibus co[n]-
fiteri. quia n[on] habebat ille cla-
ues eccl[esi]e. Si p[ro] infirmus
non est in periculo mortis si
h[ab]et casum exco[m]municationis. vel
peccata reservata episcopo.
debet confessor ire vel mitte-
re ad ep[iscopu]m si potest p[ro]p[ri]a auctori-
te h[uius]m[od]i. t[ame]n modo tali q[uod] non
p[ro]dat peccatorem. nisi p[ro]p[ri]a il-
le sibi dederit licentia et no[n] ian-
di est. Si p[ro] infirmus h[ab]et in-
dulgentiam in articulo mor-
tis a papa. appropinquante
morte sic potest fieri absolutio
post omnia supradicta p[ro]p[ri]a di-
cta indulgentia.

Forma absolutionis i[n] ar-
ticulo mortis

113

14 In sacramento infirmus in sua infirmitate debet sumere
corpus xpi / tunc debet esse in p[er]iculo mortis ad tollendu[m] p[er] x[ristu]m
et v[er]u[m] sacramento infirmitatis p[er] x[ristu]m et glo[ri]a d[omi]ni n[on] p[er]
ibi m[en]to d[icitu]r sac[rament]u[m] infirmitatis s[ed] de corp[or]e d[omi]ni t[ame]n

Interrogatorii pars tertia

superiori dicēdo. p istā rē. qd
qd deliquisti p gressum vel icel
sum vel recessum vel taliū vi
cio deliquisti. Clerici seculares
addūt septimū ad lūbos q fi
eri dzybi est p̄suetudo. licet n̄
vtaf ordo p̄dicatoz erga f̄res
z sit in remibz. dicendo. p istā
rē. qd quid lumborum vel p
carnis vicinuz deliquisti. z dū
sunt vñctiones dicantur h̄
verba semel tantū.

Forma consecrationis cor
poris christi.

Ecce s̄m Tho. in. iij.

b Hoc est em corp⁹ me/
um. em s̄m non est s̄ s̄b/
stantia p̄secrationis. nibilo/
minus s̄m non dzy omitti. al̄s
peccaret mortalit̄.

Forma p̄secrationis s̄guis.

Ecce em calix sanguis

b mei noui z eteri testa
menti. mysteriū fidei q
p vobis z p multis effunde/
tur in remissionem p̄ccōrum
Omnia em verba hec sunt de
suba p̄secrationis p̄ter enim
s̄m Thomam.

Forma ordinis in p̄mo.

Uicū sint septem s̄m

q Tho. qlibet hz formā
suā. Scienduz est s̄m
Tho. in. iij. q tūc ip̄imitur
character seu recipit̄ ordo cuz

porrectū instrumentū illius
ordinis tanq̄ materiam ab
ep̄o dicente formam illi⁹ or
dinis tangit manū ordinan/
tis ad illum ordinem.

Forma ostiarij.

i Lis q ordinantur ad
hunc ordinem tradit
ep̄s clauē ecclie dicē

Sic agite q̄si reddituri des
rōnem pro his rebz q̄ his cla
uibz recluduntur. Archidia/
conus p̄o ostium ecclie fa/
cit illos tangere.

Forma lectoratus.

Uic tradit ep̄s codicē
b de quo lecturus verba
sicut p̄phete. vt missa/
le vel eplaz libz dicēs. Acci
pite z estote vbi dei lectores
habaturi si fidelz z deuote im
pleueritis officiū v̄m partez
cū his q verbum dei ab initō
ministraverunt.

Forma exorcistatus

Uic tradit ep̄s libellū
b in q scripti sunt exor/
cismi. vel illum vbi ex/
orcizatur aq̄ benedicta. v̄l a/
lium dicens. Accipite z p̄me
date memorie. z habetote po
testatē iponendi manus sup
energumios sine baptizatos
sine cathecuminos.

Forma accoliratus.

Uic tradit eps cerosfe
 b rariū. i. candelabrum
 dicēs. Accipite cerosfe
 rariū cuz cereo. ⁊ sciatis vos
 ad accendenda luminaria ec
 cleſie mancipatos. Accipiat
 etiaꝝ vꝛceolū vacuū ab archi
 dyacono dicente epō. Accipi
 te vꝛceolū ad effundēdū vīnū
 ⁊ aquā in eucharistiā sangui
 nis chꝛiſti.

Forma ſubdyaconatus

Uic dat calix vacuus
 b cū patena ab epō ⁊ vꝛ
 ceolus cū aq. a manili
 l. bacili ⁊ manu tergio ab ar
 chidyacono dicente. Videte
 cuius miniſteriū vobis tradi
 tur ⁊ iō ſi vſqꝫ nūc fuiſtis tar
 di ad eccliam. ammodo de
 betis eē aſſidui. Si vſqꝫ nūc
 fuiſtis ſomnolenti. ammo vi
 giles. Si vſqꝫ nunc ebꝛioſi
 ammo ſobꝛij. Si vſqꝫ nunc
 inhoneſti. ammo caſti. Obla
 tōes q̄ veniūt in altari panes
 ppoſitōis appellant. de ipſis
 oblatōibꝫ tācū dꝫ poni in al
 tari q̄ntū poſſit ppl'o ſuffice
 re. ne aliqd putridū in ſacra
 rio remācat. Palle vero que
 ſunt in ſubſtratoria altaris i
 alio vaſe debent lauari. In
 alio corporales ⁊ palle. Ubi
 aut corporales lotē fuerint. nul

lum aliud lintheamen ibidez
 debet lauari. Ip̄a aut aq̄ dꝫ i
 baptiſtergio mergi. Iō ad
 moneo vt vos exhibeatis ita
 vt deo placere poſſitis.

Forma dyaconatus

Uic tradit eps libꝛꝫ
 b euāgelioꝝ dicēs. Ac
 cipite pꝛātem legendi
 euāgelii in ecclia dei tam p
 viuis q̄ p defunctis. In no
 mine dñi amen Item ep̄s po
 nit manū ſup caput eius di
 cens. Emitte in eum queſu
 mus ſp̄m ſanctum ⁊c. Item
 dat ei ſtolam dicens. Accipi
 te ſtolam. vt patet in pontifi
 cali. In datione tantū euāge
 lioꝝ libꝛi ſm Tho. character i
 primitur.

Forma pſbyteratus.

Uic ep̄s tradit caliceꝝ
 b cū patena pparata. i.
 cū vino in calice ⁊ ho
 ſtia in patena. al's non recipe
 ret characterem ſm Tho. ſi n̄
 eſſet pparata dicens. Accipi
 te poteſtatē offerre ſacrificiūꝝ
 deo miſſamqꝫ celebrare tam
 p viuis q̄ p defunctis. In
 nomine dñi amē. Itē ab epō
 imponit man' ſup ordinan
 dū. ⁊ oēs ſacerdotes cum eo
 ſibi pſentes dicente ip̄o epō.
 Orem' dilectiſſimi domi ⁊c

De restitutōe liber tertius

vt in pontificali. Petrus de
thazarantasia dicit q in iposi
tione manū impmat carace
Primū tñ veri ē r cōmuni
fm Tho. s. in porrectōe cali
cis pparati. Item inungunt
manus sacerdoti cū ordinat
ab epō dicente Cōsecraret sã
ctificare rē. Itē aptat sibi sto
lã sup bñeros dicens. Acci
pite iugū dñi rē Itē vestit eū
cum casula. i. planeta dicens.
Stola innocentie rē. Nota
ergo q si pñũ fuerit omissũ.
id est porrectio calicis pparati
totũ d̃ iterari qñ nihil sit fa
ctum. Si h̃o istud fuerit ob
seruatũ r aliqd de p̃dictis a/
lijs fuerit omissum. nullo mō
debz iterari ordinatio. sed qđ
omissum est debz suppleri ab
epō in alia ordinatiōe r inte
rim nō celebret.

Forma sacri m̃imonij.

On est determinata.

n Est aut forma illa ex
p̃ssio p̃sensu per h̃ba
vnus in alter p̃iugũ. vt acci
pio te in ṽrorem. vel accipio
te in virum. vel cū interroga
tur. si vult talē in ṽrore vel vi
rũ r r̃ndet q sic. vel si loq nō
p̃ot p̃ scripturã ṽl alia signa ex
p̃mentia p̃sensum.

¶ Finit tertia ps libri scđi. r

p consequens tot⁹ tractatus
siue sūmula de confessore. cū
inrogationibz fiendis. Re
uerendissimi fratris Antho
nini Florentie archiepi.

Incipit liber

tertius p̃stis tractatus de re
stitutionibus. Et primo d̃ re
stitutionibz in genere in q̃ po
nunt viginti manus rapien
tium quarũ q̃libet habet qñ
q̃ digitos seu modos. r sic se
centũ modi in q̃bz sit restitū
tio vel erogatio. vt pateri se
cunda pte summe. ti. ij.

E prima

d māu feneratoria p̃t
intelligit illud quod
habet Apoc. xviij. Vidi muli
erem sedentem sup bestia coc
cineam. i. diabolū habentē
in manu ei⁹ poculum aureū.
Hec mulier est cupiditas. q̃
in manu. id ē in ope vsure h̃z
diuitias quas sicit. sed ñ exti
guis eius sicit. sed solum de
lectatur in videndo. Hec au
tem habet quinqz modos si
cut manus habet quinqz di
gitos. ¶ Et primus est in pi

gnoribz. qñ scz qñ p mutuo al
teri facto recipit pign⁹ ab eo
rei mobilis vt vestimentum.
seu lucrū equi. seu hmōi. aut
immobilis vt possessionem
ex q caput fructum sine lucrū
non pputans in sortez. quod
usura est. nisi in casu cum ge
ner a socero quousqz habeat
ab eo dotes sustinens onera
mū non q accipit possediōez
ab eo in pignus. extra de usu
ris. c. salubriter. Et d hoc dif
fuse in. ij. pte summe. ti. i. c. vi.
¶ **S**ecūdu digitus seu mo
dus est in depositiōibz. cū
scz qñ deponit pecuniam a/
pud mercatorem vel campso
rem vt vtatur ea. salvo tñ ca/
pitali suo. z cū intentione
pncipaliter aliquid pcipien/
di vltra sortem nulla tamē fa/
cta pactione sup hoc. etiaz v/
sura ē. xij. q. iij. si feneraueris
z de hoc in scda pte summe. ti.
tu. i. ¶ **T**ertius mod⁹ in em/
ptionibz z venditiōibz. cū. scz
vēdit merces vltra iustū pci/
um rōe dilatiōis tps i solue/
do pciū. z h nūi rē illam intē
dēdebat suare i futurz qñ tñ
qñtū vēdit rē pl⁹ sperabat va
lurā. Silr qñ emit rem mi
nus iusto pciō. eo q āricipat
tps solutiōis pciū anteqz reci

piat mercem. vtputa tpever
triticum recolligendum. Et
hoc nisi dubium esset vtum
plus minus ve sit res illa va
litura. de h extra d usuris. cā
ciuitate. z. c. nauiganti. Et d
hoc diffuse in. ij. pte summe. ti.
i. c. vij. ¶ **Q**uartus in cāpsio
nibz z fictis asscuratiōibz. vt
in cābjs que dicuntur p ve
netias. z cambjs que fiunt i
romana curia pro bullis. q se
vere mutua cum usura z cum
ipsemec sit satisfactor simula
tus z verus mutuator est. ar.
xij. q. iij. ca. pleriqz. Et de h
in. ij. pte summe. ti. i. cap. vij.
¶ **Q**uintus in mutuis cū ex
pssis luci pactionibus siue i
pecunia siue in operibus siue
in alijs que precio possunt e/
stimari. ar. xij. q. iij. ca. putāt
et de hoc in scda pte summe.
ti. i. c. vij. ¶ **D**anús raptoria
est que manifeste rapita aliena
De manu violēta. i. raptoria
eripit pauperem. s. de. Tho
bie. xv. Et habet quinqz di
gitos seu modos. ¶ **P**rimus
consistit in usurpatis domi
nijs ciuitatum. castorum et
villarū. ex qbus omne emo
limentū quod inde pcipit ra
pina est. ¶ **S**ecūdu est i ra
lijs iniustis. qñ. s. dñs ciuitatē

De restitutōe liber tertius

Iponit collectas vltra debitū
 consuetudis vel statuti. fuit iā i/
 debita opariorū exigit et non
 soluit eis de labore. vel si ciui
 tas est libera qñ nō p rāta i/
 ponūt ciuibz. s; nūmīs aliq̄s
 gūant. ¶ Tertius ē in pedagūf
 et gabellis illicitis. qñ. s. ipo/
 nūt dñi terraz vel ciues no/
 ua pedagia sine lñia pñcipis
 vel etiā si antiq̄ta vel noua cū
 lñia non seruant vias suas cū
 tamen possēt. ¶ Quartus in
 latrocinijz terrestribus l' ma
 ritinis vel piratis. qui discū
 runt p mare p'dando. ex nau/
 fragio etiā in mare piecta si
 bi accipere ad rapinam pti/
 net. Vel etiā de rep'salijs
 illicitis. d q̄b in tertia pte. ti.
 iij. c. iij. z. iij. ¶ Quintus in p/
 fōis capiedis et vedēdis q̄ li
 bere sūt seu xpiane. naz et si pa
 gani vel saraceni capti in bel
 lo iusto efficiant serui capien
 tiū. vnde et vendi pñt vt serui
 et emi. nō tñ xpiani. debent g
 ista restitui si pñt vt dicit Aug.
 tñij. q. vi. c. si res. De his ha/
 bes in scda pte summe. tit. i.
 ¶ **M**anus furatoria est cū q̄s
 accipit occulte aliena nescien
 te dño. **A**posat. Qui furaba/
 tur iam non furetur. sed ma/
 gis ogetur manibz suis. Fur

videtur operari manibus ali
 enis inquantuz accipit lucz
 de manibus alienis. Et hec
 manus habz quinqz digitos
 ¶ Primus est in inuētoz de/
 tētiōe. qñ. s. q̄s res alteri inue
 tas q̄ non habent p derelicto
 sibi retinet. xij. q. iij. c. si qd.
 et d hoc habes in. ij. pte sume
 ti. i. c. xv. ¶ Scōs est in illi
 ta p'scriptiōe. qñ scz q̄s p'scri/
 bit aliena mala fide. sciens. s.
 illa eē aliena. nec aliq̄ iusto ti/
 tulo habuisse. ca. possessor. de
 reg. iur. in. vi. de hoc habes i
 ij. pte sume. ti. i. c. xv. ¶ Tertius
 est in rei pignorate. pmodate
 vel deposite vsu. s. qñ dñs rei
 non consentit. et tenet de vi/
 litate inde habita. et si amitte
 ret ex culpa sua tenet reddere
 Ray. de hoc in scda pte sume
 titu. i. ¶ Quartus in occulta
 rez vsurpatione. siue hoc fiat a
 filijs de rebz parentuz. siue
 ab vxore de rebz viri ipso ne/
 sciente. siue a seruis de rebz
 dominorum suoz. a dispen/
 satoribz. de rebz patrono
 ram suorum. siue a discipu/
 lis de rebz magistrorum su
 rum. siue ab extraneis de re/
 bz aliorum. Etiam si
 hoc facerent dando inde ele/
 mosynas pauperibus. nisi

in extrema necessitate pstitui-
tis. xiiij. q. iij. c. forte. de h in
scda pte. xi. i. p. totū. ¶ Quintus
in religiosa approbatōe qñ. s.
religiosus aliqd recipit vl ne
sciēte plato suo. vel alteri dat
ppin. q. vel extraneo. vel cum
occultat. 7 vi. ppa retinet acq
sita p eum. vel data n parat
supiori libere assignare. xij. q.
i. c. non dicatis. 7 de hoc hēs
in. iij. pte. ¶ Quartus bellatoria
est ubi. s. rapiunt furra 7 rapi-
ne 7 sacrilegia. ¶ Quartū suam
misit hosti. s. bellādo ad oia d
siderabilia Treñ. i. Desidera-
bilīa aut sunt blada. pecunie.
edificia. vasa aurea templi. et
alia ornantia ipsum templuz
ad qd misit manum exercit
¶ Nabuchodonosor bellans p
hierosolimam rapiendo. 7 de-
struendo. 7 hec manus habz
qñqz digitos seu modos. vi-
delicet. ¶ Primus est cū dñs
vel cōtras aliq assumit iniu-
stum bellum. nam q ad h con-
currūt adiuvādo. cōsulendo.
coopando. de omnibz dñis
illatis aduersarijs. etiaz si ni-
hil pueniret ad eos tenent sa-
tisfacere. xiiij. q. v. c. nō sane. i.
fi. ¶ Scds ē q tenet de oibz
damnis 7 expensis quas pa-
tiunt subditi sui qui inuolū-

tarij sunt et coacti. nam vltra
expensas qñ faciunt aliqui ab
aduersarijs debellant. 7 capi-
untur ipsi 7 bona eoz. ¶ Quartus
est em belli euentus. vt. ca. si
culpa. extra de iniur. 7 dā. da-
to. ¶ Tertius ē qz q bz iniustum
bellū ea q capit 7 destruit. vl
hoc facere pmittit suis. sicut
cōiter faciūt satisfacere tenet
xiiij. q. i. c. militare. bona aut
capta iuste ab inimicis q dñt
pdiuidi occultando 7 retinē-
do sibi furatur. xiiij. q. v. c. di-
cat. ¶ Quartus est cuz iuste bel-
lans rapit bona ecclesiarum n
incastellarum. aut bona cle-
ricoz prie partis. vel etiaz vi-
atores peregrinos 7 alios in-
nocentes. dis. lxxvi. c. singu-
lis. ¶ Quintus est qñ habens
iustum bellū ex sua inertia et
crassa negligentia non defen-
dit suos cuz posset. 7 pēpue
cum est conductus mercede
ad bellandum. 7 similiter cuz
posset debellare inimicos. et
sic finem facere guerre. vt pl
lucreretur ex duratione prelij
vel quia corruptus ab aduer-
sarijs non fideliter gerit ne-
gocium tenetur. extra de in-
iur. 7 dam. da. c. si culpa. 7 de
his omnibus habes in. iij. pte
titu. liij. cap. de bello. ¶ Quartus

De restitutōe liber tertius

VI **D**amnificatoria. Dicit puer.
xyi. Si manus ad mātū sue
 rit non erit innocens manus
 vt qñ vna man⁹ n̄ sufficit ad
 vnū op⁹ alia iuuat. sic aliquñ
 si vn⁹ nō sufficeret ad rapien
 dū vel furādū vel damnificā
 dum alium. ⁊ tūc adhibet ad
 iutorū alter. ⁊ hec ē man⁹ ad
 manū adiuncta. ⁊ talis qñis
 nō sit pncipalis vel nil pueni
 at derapina vel damno ad eū
 tamen tenetur. Et quia non
 est innocens sed in cā. Et hec
 habet qñq; digitos. qui con
 tinent in b̄ p̄su. Iussio p̄siliū
 p̄sensus palpo recursus. Pri
 mus ē cū qñ mādāt fieri rapī
 nā. furtū. vsurā vel aliud dā
 nū. ⁊ ex hoc sequit effect⁹ dā
 ni. qđ als nō fuisset factū. tal⁹
 tenet insolidū etiā si nil pue
 nit ad eum. Sic ⁊ tutor cu
 rator ⁊ pcurator ⁊ factor q̄ p
 pupillis vel p alijs faciūt cō
 tractus vsurarios tenent. si il
 lip quibus fecerunt non satis
 faciant cum sint pncipalio
 res. ¶ Scđs qñ p̄suluīt ita q
 ex illo sequitur damnum qđ ali
 as non fuisset factū talis etiā
 tenet insolidū. etiā si nil pue
 nit ad eum. Si aut fuisset fa
 ctū etiā sine illo consilio. ⁊ ali
 qđ plus factum est. ad illud

plus tenet. Inno. ⁊ Hostiē.
 Tertius est p̄sensus. s. coop
 tionis. non mentis tñ. puta
 qñ vn⁹ vel plures faciūt ali
 qđ furtum vel dānū s̄il. ita q
 vnus nō faceret sine altero. te
 net q̄libet insolidū. secus euz
 etiā sine illo factū fuisset. tam
 cū alijs se reppit ad dānificā
 dū. tūc em̄ tenet solū de dam
 no illato per euz q̄ etiā est me
 diator. scilicet alicuius d̄ct⁹
 fraudulentī vt sensales tenet
 tales de damis. Quartus est
 palpo. s. cum quis adulando
 seu laudando aliquē de furto
 vel de damno scz q̄ sit strēnu
 us. ⁊ ex hoc inducit euz ad fa
 ciendum malum q̄ als nō fe
 cisset. ⁊ idem si detrahēdo eū
 ad hoc inducit. Quintus est
 recursus. i. cū qñ receptat fu
 res ⁊ damnificantes ⁊ ex hoc
 sequuntur damna. vel etiam
 raptā rē cū querit. ⁊ ipe occu
 pat. ppter qđ nō pōt recupa
 re. Officialis etiam q̄ p̄t sine
 sue p̄sone piclo obstare ne fi
 at damnum vl rapina vl mani
 festare fures ⁊ ablata et nō fa
 cit. tenet hoc Tho. Albertus
 Pe. Richar. in. iij. distic. xv.
 Innocen. Ray. ⁊ Guil. De
 his in. ij. pte sūme. ti. i. ca. xij.
 ¶ Dan⁹ participatoria. scz

de refurata vel usuraria. et de hoc potest intelligi illud Ione. iiij. Recedat unusquisque ab iniquitate que in manu sua est. Et hec habet quinq; digitos

¶ Primus est participando de homini per donationem. talis enim cui donatum hoc scit debet reddere domino eius rem ablata donum autem datum ab usurario cum omnia bona sua sint obnoxia restitutioni. tenetur etiam reddere vel sibi vel his potius quibus usurarius habet restituere. ¶ Secundus est per victimam. Familia enim raptorum vel usurarii vel uxoris vel filii qui non habent nisi de rapinis vel usuris tenentur satisfacere de consumptis. sed habendo etiam alia bona comedendo vel vendendo rebus male ablatas in prima specie tenetur de eo quod sumit Ray. ¶ Tertius est per donationem. filia enim que dotata per eum qui non habet nisi de usuris. vel alias male ablatas maritus qui hoc nouit non potest recipere dotem. et receptam tenetur restituere creditoribus socii. et ipsa etiam filia mortuo marito tenetur restituere dotes. Ray. De hoc in. iiij. parte sume ti. i. c. xij. ¶ Quartus est participando de re rapta vel fu-

rata per emptorem. qui enim emit talia scienter vel ignorantia facti crassa tenetur restituere cum inuenit dominum rei vel pauperibus erogare si illud ignorat. Si etiam talia emit probabiliter estimans esse venditoris. postea sciens fuisse ablata tenetur nihilominus domino reddere si cognoscit. vel pauperibus rem vel pecuniam erogare si non inuenit. Ray. et de hoc in. iiij. parte sume titu. i.

¶ Quintus plegatum vel hereditatem. Intelligit enim hereditas deducto ere alieno. Heres ergo vel legatarius eius cuius bona sunt obnoxia restitutioni. vel ex contractu. et ex quasi maleficio furti fraudis et usure. et homini. vel quasi omnia tenetur restituere de tali hereditate vel legato. extra de usuris. c. Michael. Danus ¶ sacrilega vires usurpatio circa sacra et ecclesiastica. Job xv. Tendit aduersus deum manum. scilicet sacrilegam. Hec est manus sacrilegi. Rathanoris quam extendit contra templum dei. consuminatus ipsum funditus destruere. et ipso occiso suspensa est lingua a Iuda Bachabeo contra templum. ut habetur secundo

De restitutōe liber tertius

Dach. xv. ⁊ hec hz qnq; di-
gitos ¶ Prim⁹ ē cū auferunt
sacra vt calices ⁊ paramēta.
cruces. reliquie. ⁊ alia hmoi/
Scōs est qñ auferūt aliq. ⁊
si nō sacra tñ de loco sacro: vt
in ecclia. ⁊ de vtroq; xvij. q.
iij. c. q̄q̄s. Tertius est qñ sit
incendiū vel effractio in loco
sacro. i. iniuriose. teneferiā sa/
tisfacere. vel etiā inferunt alia
dāna ecclīis vel psonis eccle/
siasticis. vt erigēdo gabellas
⁊ pedagia. extra d. cēsi. c. q̄s q̄s
in. vi. aut iponendo collectas
extra de iniur. ⁊ dā. da. ca. ad/
uersus. aut faciēdo rep̄salias
p̄ psonas ecclīasticas. ca. ⁊ si
pignoratiōes. extra de iniur.
Quartus ē cum clerici male
tractant bona ecclīarū dila/
pidando indebite. alienādo ī
pompas ⁊ lasciuias expēde/
do. consanguineos dītando.
xij. q. ij. c. nullus. ⁊ bona debi/
ta paupib; vel clericis vl re/
pationi ecclīe subtrahēdo d;
restituere. Quint⁹ cum sub/
trahunt legata facta ecclīis.
xij. q. ij. c. q̄ oblatiōes vel nō
soluūt decime vbi consueue/
runt solui. vel cum non ē legi/
time in beneficio cōstitutus.
sed p intrusionem vel p symo/
niam. vel habet aliqđ impe/

dimentū irregularitatis. tene/
tur em̄ fructus pceptos resti/
tuere. de regu. iur. lib. vi. De
his in. ij. pte summe. titulo. i.
Manus iniuste iudicatoria
Beatus q̄ excutit manus su/
as ab omni mūere. Isaie. xx/
xij. s. obsequij pecunie ⁊ lau/
dis. p munera em̄ frequēt p/
uertit iudiciū. ⁊ hec man⁹ hz
qnq; digitos. ¶ Prim⁹ ē qñ
iudex seu q̄cunq; official⁹ dat
iniustam sniam ex certa scia
quacunq; de causa. siue odio
siue amore. siue corruptione
pecunie. ⁊ talis tenetur d om/
ni dāmino ⁊ interesse p̄i lese.
Ray. xi. q. iij. c. quatuor. Se/
cundus est qñ ex ignorantia
crassa pfert iniustam sniam.
non em̄ debebat se ponere ad
id ad qđ nō erat idoneus cuz
periculo alterius. secus si de/
ceptus consilio assessoris qui
putabatur idoneus ex mali/
cia vel ex ignorantia crassa
male p̄suleris. tunc tenebit al/
fessor p̄i de expēsis fm̄ Ray.
Terti⁹ ē qñ ex notabili negli/
gentia prulit iniustam senten/
tiam. puta qz noluit laborare
ad legendum in libris. quod
potuisset inuenire. ⁊ videtur
etiā teneri. vt. c. si culpa. ex/
tra d. iniur. Quartus quādo

accipit pecuniā p indicando
vel nō iudicādo aut bene aut
male. Ray. etiā talē pecuniā
sibi retinere nō p̄t. s. paupibz
dare v̄l reddere dāti. ¶ Qui
tū cū nō vult iudicare et da
re sniāz put p̄t 7 dz. ne displi
ceat bñci iniusticiā. aut vt dā
nificet ius habēre. 7 tal' tenet
si pars postea amittat iustaz
cām. vel si remittat penas vel
diminuat iniuste cū nō possz
tenet cōitati. si auxerit penaz
iniuste tenet ei q̄ soluit. Tho.
et Ray. De his in. ij. p̄t sūme
ti. i. c. xix. ¶ Danus in iudi
cio iniuste assistentia. De hoc.
Reiunges manū tuā vt pro
impio dicas falsum testimo
nium. Exo. xxij. et Isa. xxi.
Eruī te oppressum de manu
calūniantis. Et hec hz quin
qz digitos s̄m qz quinqz gene
ra hominū ibi cōcurrūt. s. ad
uocat⁹. iuriscōsultus. actor
et procurator. testis et reus.
¶ Primus ḡest aduocat⁹ q̄ si
scienter assumit ad defensan
dū iniustā cām obtinēs vic
torizā cause. de om̄i dāno tene
tur aduersario si clientul⁹ nō
satisfecit. Tho. ij. ij. q. lxxi. Si
vero nō obtinet tenet clientu
lo de expensis qm̄ vicz dixit
sibi causam esse iustaz. cū alio

ille nō litigassz. Sed si assu
mit causaz iustam et ex crassa
ignorātia vel notabili negli
gentia. perdit. videtur teneri
clientulo de dāno suo. c. si cul
pa. extra de iniur. 7 dā. ¶ Se
cūdus iuriscōsultus si sciēter
prestat malum consiliū vel
fraudulentum. vnde ius ha
bēs perdit causam. siue sit ille
cui consilium siue alter teneatur
de damnis inde secutis si ve
ro fideliter p̄sultit vt scit nō te
net. vt. c. nemo ex consilio. de
reg. iur. li. vi. ¶ Tertius actor
et pcurator q̄ accusat aliquē
falso crimine vel petit inde bi
tū scienter tenet de om̄i dāno
qđ inde recipit etiā aduersa
rius de expensis. Tho. ij. ij.
q. lxxij. Quartus est reus si
negat veritatem de qua iuri
dice interrogat negādo inde
bitum pecunie tenet actori.
negando aut crimen vnde se
quitur accusatori mors vel mu
tilatio vel alia pena. vel fati
gando scienter appellationi
bus vel dilationibz tenet ad
arbitriū boni viri. ¶ Quintus
testis si ex falso testimonio et
scienter facto actor vel re⁹ in
currūt aliquod damnū iniu
ste tenet talis insoludus. extra
de iniur. c. si culpa. 7 si accipit

De restitutōe liber tertius

pecuniā p testimonio ferēdo
etiā vere tenet illā paupibz
rogare. xiiij. q. v. ca. nō sane. z
de his oibz in. ij. pte sū. ti. i. c.
xix. ¶ **Manus fraudatoria.**
Job. xxi. In manibz meis
non adhefit macula. scz frau
dis. Et hec hz quqz digitos
seu modos. ¶ **Primus** est i rez
additate. dū. s. vna suba ven
dit p alia. vt vinū limphatū
p puro. Aurū vel argētū al
chūmiatum p puro z hmōi.
Secūs est in qntitate. vt cuz
dant diminute mensire l' pō
dera. putayncie. xi. p libra. v'l
in vasis de vino. oleo. tritico
z hmōi. vel in cannis de pan
no laneo lineo z hmōi. Terri
us ē in qlitate. vt cū vendit
res defectuosa. vt vinū v'l ca
ro corrupta pro bona aial vi
ciosum z claudicans p sano
non diminuendo de precio. z
multo magis graui⁹ esset vē
dendo rem nociuam z piculo
saz homi. Quari⁹ est in pēij i
eqūitate. vt cū vendit res pl'
iusto pēio qz valeat scient. v'l
cum multo minus pēio emit
quia venditor non cognoscit
rem. vel qz ducit maxima ne
cessitate. ¶ **Quintus** ē in ga
belle debite vel pedagij sōtra
ctiōe. v'icqz qz occulte introdu

citrem ad ciuitatē vel asserit
eē p alio. vel minoris qntita
tis vt minus soluat. Hi oēs
tenent satisfacere. sm Tho. ij.
ij. z Ray. De his oibz habes
in scda pte sum. ti. i. **Manus**
falsificatoria. Job. v. c. Qui
dissipat cogitantes maligno
rū ne possint manus eorum
implere qd ceperunt. manife
stando. s. falsitates eorum. Et
hec hz qnqz dig' tos vel mo
dos. ¶ **Primus** est in ponde
ribz et mensuris faciendo
falsas monetas. vel eis vten
do falsis z diminutis in ven
dēdo z emēdo mēsuris excel
siuis tenet etiā tal' de dānis i
de securis illis talibz. ¶ **Se**
cundus est in falsis monētis
fabricādo eas falsas l' incide
do. aut falsas z diminutis p
legitimis sciēt vten do. vltra
pctm tenet de damnis lesio.
¶ **Terti⁹** ē i bullis apliceis fal
satis. vel p subreptionem ob
tentis. cuz. s. expressum est fal
sum in supplicatione obmis
sum illud exprimēdo. q enar
rato non obtinisset. Benefi
ciū em vel grā sic obtēta non
valet vnde tenet satisfacere d
emolumento per ipas obren
to. ¶ **Quartus** est instrumen
tis et scripturis falsificatis.

ut testamentis in q̄b̄ scribūf
legata alie q̄s disponat a testa
tore. vel scripture vbi appa
rent debita ⁊ cassant ⁊ b̄mōi.

¶ Quint⁹ est in falsis partu
bus. vt cū mulier ꝑcipit ꝑ ad
ulteriū. vel supponit sibi alie/
nū partū q̄ tenet de oīb̄ q̄ cō
sumit filius putati⁹ de bōis
mariti. ⁊ de his q̄ vt filio legi
timo sibi de hereditate relinq̄
rent. c. si culpa. extra de iniur
⁊ de his i. ij. p̄esū. ti. i. c. xvij.

¶ Danus proditoria. De q̄
christus Luce. xxij. Ecce ma
nus tradentis mecū est i me
sa. Non em̄ sit ꝑditio. nisi per
familiares. Et hec habet q̄n
q̄s digitos. ¶ Primus est i ca
stris populis ⁊ terris. q̄n. scz
q̄s aufert a legitimo dño. ⁊
dat ꝑditorie alteri q̄ ibi ius n̄
habet. talis tenetur de oīb̄
damnis inde secutis. ¶ Se
cundus est in ꝑsonis q̄n q̄s
tradit dñm suū vel amicū in
manus inimici occidendū
vel redimēdū vel impediēdū
a negocijs suis tenet illis ad
omne inesse. ¶ Tertius in re
bus quando pecunias vela
lia bona sui dñi vel amici ꝑ
curat deuenire ad manus ini
micorum. aut cum associat se
cum aliquo vt ducat ad locū

vbi spoliatur. ¶ Quartus est
quando secreta reuelat sui do
mini vt damnificetur vel ad
uocatus secreta cause quā de
fendit aduersario pandit vt
se possit defendere tenetur de
damnis. extra de iniur. cap. si
culpa. Et de his in scda pte
sume. ti. i. c. xxij. ¶ Quintus
scz cum q̄s vtitur insidijs. n̄
seruando pacta ꝑmissa. etiaꝫ
si esset hostis. dummodo ⁊ ip̄
se ci seruatur fidem ⁊ non alias.
vt. xxij. q. i. ca. noli. Danus
symoniaca. Et de hac. ij. Re
gum. xij. Quicunq; volebat
implebat manum suam. s. ꝑe
cunia quas dabat. ⁊ fiebat sa
cerdos. Et hec habet quin
q̄s digitos. ¶ Primus est acci
pere pecuniam vel alia ꝑalia
pro sacramentis aut benefi
cijs conferendis. vel collatis
per modum ꝑeciꝫ non ꝑ mo
dum elemosyne. ⁊ talem ꝑe
cuniam retinere non potest. sz
paup̄ibus debet erogare. vel
ecclesie incuius iniuriam da
ta est. Tho. ij. q. c. Secun
dus accipere pecuniam ꝑꝑ
ciatiue pro alijs rebus sacris.
vt ecclesijs. altaribus con
secratis. aqua baptismali cō
secrata. oleo sancto. Et reli
quijs sanctorum. sepulcris

De restitutōe liber tertius

loci sacri iure patronatus. in
gressu religionis ⁊ hmoi. tal
pecunia n̄ p̄t retineri. sed op
tet paup̄ibz eā erogare. v̄l ec
clesie p̄ q̄ cōmissa est symonia
¶ Terti⁹ est p̄ sp̄ialibz exerci
tijs. vt p̄ p̄dicādo. orādo. vi
sitādo. eligēdo. cōfirmādo a
corruptōe desistēdo. curā aīa
rū exercēdo cōsecrādo ⁊ hmoi
alia. recipiendo pecuniā et ac
tūe vel p̄tionalr. vel app̄ciari
ue tenet paup̄ibz erogare. vel
ecclesie in cuius iniuriā da
ta est. sed p̄ modum elemosy
ne sibi retinere pōt sic data.
¶ Quartus est qñ accipit bñ
ficiū simplex vel curarū aut
dignitatem symoniace. q̄ te
net resignare. ⁊ fruct⁹ inde p
ceptos restituere etiā cōsump
tos. deductis exp̄sis factis ī
utilitatē bñficii illi⁹ etiā p̄ fru
ctibz colligēdis. ¶ Quintus
est de mediatoribz ad pcuran
dū officiū vel beneficiū eccle
siasticū. vel aliqđ spūale. hī te
nent pecuniā p̄p̄ hoc recep
tā paup̄ibz erogare. Dec oīa
Tho. ii. ii. q. c. Ray. ⁊ Inno.
De his in. ii. p̄fū. ti. i. c. v. p
totū. ¶ Sextus impeditōr
Eccl. cū. Ue duplici corde
manibz malefacientibz. i. i.
pedientibz bona alioz. Et b̄

h3 qñq; digitos. Prim⁹ ē qñ
qđ impedit aliqū a cōsecutio
ne alicuius officiū vel benefi
ciū. ⁊ si iā illud erat cōsecutus
⁊ possidebat ⁊ iniuste pcura
uit auferri sibi tenet satisface
re in totū. Si qđ nōdū erat
cōsecutus sed in viā haben
di tenet ad arbitriū boni viri
Tho. ⁊ Richar. in. iiij. di. xv.
¶ Scđs est qñ impedit fruc
tus puenturos alicuius agri
vel vinee. vicz effodiendo se
mina. destruendo vineas. ar
bores ⁊ hmoi. q̄ tenebitur ad
qñtū estimant fructus in illo
dubio valituri. Tho. in. iiij.
Tenendo etiā colūbarias et
non sufficienter pascendo co
lūbos. vnde d̄ anū inferūt se
minibz vel fructibz tenent de
damnis. Pe. de p̄al. in. iiij.
¶ Terti⁹ est de his q̄ faciūt
statuta vel capitula. ne vsure
solute possint repeti. l. q̄ pos
sint homines cogi ad soluen
dum. ⁊ qui iudicant fm̄ ea. l.
etiā sine statutis dant sniaz
q̄ soluātur vsure vel solute n̄
repetant. hī tenet ad restituē
dum eas si vsurarij nō resti
tuant. Impediunt etiā restitū
tionē et. q. iiij. c. qui consentit
¶ Quartus est de his q̄ dant
lras cōmunitōrias debitoribz

iniuste ne possint cogi a cre-
ditoribus ad soluēdū eis cum
possint. hi tenent illis de illis
dānis. ¶ Quintus ē d' iniuste i
pediētibz ne q's possit erequi
negocia sua honesta occultā/
do instrumēta v'l scripturas p
q' manifestat ius suū. v'l ipe/
diētes ne q's accedat ad iudi-
cē ecclesiasticū in cā q' p't vbi
sibi faciet iusticiā v'l aliter in-
iuste et maliciose impediens
iter suū ad iudiciū vel ad ne-
gocia sua vnde recipit dānu
et de his re. ¶ **D**anus lu-
soria. De q' pōt intelligi illud
Job. xxi. Si id est nō oscu-
lat' ium manū meā i absco di-
to. Lufor em cū vincit attri-
buit man' industrie. vñ aliqñ
osculat eam vt cām lucri. Et
hec habz dñqz digitos. ¶ Pri-
mus cū decipit in ludo. vide
licet p' falsos rayllos aut car-
tas. dicendo mēdaciū. et sic
vincit. tenet em restituere d' p
cepto. ¶ Scdus est qñ vincit
alijs q' alienare non possunt.
vt sūt serui. filij familias. p'ci-
pue p'pilli. vxores. religiosi.
et b'mōi. hec opret restituere il-
lis q' habēt curā illoz. ¶ Ter-
cius qñ vincit ei quē induxit
ad ludendū m'ra importuni-
tate cū nō veller ludere. v'l vo-

lentē a ludo recedere inuitum
detinet tenetur restituere.

Quartus qñ vincit in locis
vbi phibet ludus. et p' leges
mandat fieri restitutio. q' nec
p' dissuetudinē sunt abrogate
et tūc etiā tenet restituere per-
denti s'm Tho. ii. q. xxiij.
Rich. in. iij. Ray. Inno. et
alios. ¶ Quint' est qñ vincit
in locis vbi nō phibet ludus
vel si phibet leges sunt abro-
gate p' contrariā s'uetudinē.
et tūc debet paup'ibz erogare
Urū vero nō de necessitate
vel de honestate vide in. ii. p.
re sum. ii. i. c. xxiij. d' ludo. vbi
plene. **D**anus locationis et
cōductionis viciatoria. De
hac Deute. xxxij. Uidebit q'
infirmata sit manus. i. defici-
ens opus in locando et con-
ducendo. Et hec habet dñqz
digitos. ¶ Primus qñ q's lo-
cat alteri rem viciosam sciēs.
vt equū claudicantem vel do-
mū ruiturā. q' tenet de dāno
inde secuto illi tali. ¶ Secun-
dus est quando nimis nota-
biliter exigit precium dere lo-
cata. domo. agro. veste. et hu-
iusmodi. vel quādo aufert ab
eo rem locatā sine cā rationa-
bili ante temp' conuentū. te-
netur em ei de damno. Ray.

De restitutōe lib er tertius

¶ Tertius qñ pducit qñ aliū ad opandū nimis pno p̄cio notabiliter. vel debitā mercedem nimis tardar dare cū p̄t unde iller recipit damnū. vel loco pecunie debite. dat sibi res quas optet cum vendere minori p̄cio q̄ debz habere. **¶** Quartus si pducit ad operam ex festinantia vel negligētia nō fidelit̄ est opatus et bñ vñ seqtur damnū sue rei. **¶** Quintus qñ male tractauit rem sibi locatā. vt domū vel agrū pmittendo destruere. vt equos boues. et h̄mōi nimis fatigando. et h̄mōi. tenet tal' de h̄mōi damnis ad arbitriū boni viri. Ray. in sūma. **¶** Vassallus aut̄ q̄ bona q̄ habet in feudū a dñō male tractat. malicia vel negligentia. tenet de damnis. Et de his in ij. p̄te sum. tit. c. xv. **¶** Vanus turpiter lucratoria. d̄ qua Isa. i. dñs ait. Vanus v̄re plene sūt sanguine. i. turpibz lucris Et hec habet qñqz digitos. **¶** Primus ē lucrū ex opere carnali. vt meretricio. lenocinio cōcubinatu. adulterio. et h̄mōi. **¶** Secundus est ex arte vel actu phibito lucrari. vt ex arte mutuandi vel faciendi taxillos. car'fas. fucos. torneamē

ta. histriionatu turpi. seruientido vsurario in nūerando pecuniā ad vsuram. et scribēdo et h̄mōi. in faciēdo diuinatōnes. incantatiōes. et h̄mōi. in scribendo instrumenta i fraudē vsurariū. **¶** Terti⁹ ē lucrādo tpe phibito. vt diebz festiuis vendendo et emendo sine necessitate scribendo vel alia opa ad lucrū faciēdo. **¶** Quartus est negociari in locis phibitis. vt in eccl'ijs vendendo vel emendo. vel etiā mittēdo ad terras saracenoꝝ. vel portando arma vel lignamina vel victualia. et quecunqz mercimonia sine licentia pape. tenetur illud qd lucratus est et tantundem de suo mittere in subsidium terre sancte.

¶ Quintus est ex intentione mere cupiditatis vacare negociationi. vel intentione introducēdi caristiā. hi oēs debēt acq̄sita paupibz erogare magis tñ ex honestate et consilio q̄ ex necessitate. xiiij. q. i. ca. q̄ habetis ex de his. in secunda pte summe titu. i. capi. xxiij.

¶ Vanus detractoria. p̄ sal. Erue scilicet deus de manu canis. id est detractoris aīaz meam. id est vitam. Prouerbiōrum. viij. c. **¶** Dors et vita

In manibus detractorie lingue. Et hec hz qnqz digitos. ¶ Primus ē cum q̄ sciēter accusat aliquē de falso. ⁊ conuictus de crimine condēnat talis ei tenet satisfacere. nō q̄ dem detegendo falsitatē post q̄ est punitus reus. quia sibi imminet piculum persone. ⁊ illi iam punito non satisfacere. sed aliter ad arbitriū boni viri ante satisfacere debet q̄ puniat. debetqz detegere falsitatem. vel desistere ab accusatione. ¶ Secundus est qn̄ extra iudiciū infamat aliquem de crimine sciens non esse verum. vel nesciens si est verum. et tenetur illis quibz dixit declarare se falsum dixisse nisi sibi ex hoc immineret magnum piculum vite. ⁊ huiusmodi. nam tunc aliter potest debet satisfacere. vlt̄ cū libellos famosos super crimine de eo componit vel cantilenas. quod peius ē. ¶ Tertius qn̄ ad aliqd̄ crimen commissum vere ab alio auget aliquid aliud notabile. quod ē falsum. vt cum dicit se vel alium turpia colloquia vel gestus habuisse cū aliq̄. sed etiā carnalem copulam. vel etiā cum aliq̄ dicunt de eo turpitu-

dinem cum aliqua agere tacet studiosē. vel aliqua signa facit vt credant verū esse qd̄ non est. ⁊ talis tenetur ad declarandū falsū esse. ¶ Quartus ē cum dicit aliquod crimen alterius referens se audisse quod occultum est. ⁊ ignoratur si est verum. ⁊ talis quomodo satisfacere debeat. habes in capitulo sequenti. § tertio. ¶ Quintus est cum dicit crimen alterius vere perpetratum. s; occultū. ⁊ talis debet etiā famam restituere prout potest. vel etiā cuz dicit contumeliā in presentia aliorum. ⁊ talis debet petere veniam. vel aliter se cum eis reconciliare. ¶ Sextus p̄sona lesoꝝa Dichee. viij. Tur fratrem suū venat ad mortē. malum manūz suarū dicunt bonū. Et hec habet quinqz digitos. ¶ Primus est auferendo vitam occidendo alium iniuste. id est extra iudiciū ordinariū. ⁊ talis tenetur prout dicetur in capitulo sequenti. §. i. de damno inde secuto. ¶ Secundus est mutilando membrum iniuriose. ⁊ tenetur de expensa in medicis ⁊ de lucro p̄dito. si ex mutilatione non potest laborare

De restitutōe liber tertius

Tertius est vulnerādo vel pcu-
tiendo. et sic tollēdo sospitatē.
et tenet ad dāna inde secuta ei.
¶ Quartus in carcerando. et
sic tollēdo ei libertatē qđ faci-
endo absq; rōnabili cā tenet
de dāno qđ inde seq̃t. scē? si fa-
cit quia est ei obitor vt sibi ci-
uius soluat. ¶ Quintus cum
mittit in exiliū vel confinia i-
luste. et p hoc aufert ei patriā
et oē dānū qđ inde recipit.
qđ cōiter est multū. et tenetur
ei satisfacere. Datus aīarū
p̃datoria. et de hac Sapiē. i.
Impij manib; et verbis mor-
tem accersunt. Et habet qñ/
q; digitos seu modos. ¶ Pri-
mus est qñ volentes ingredi
religiōē ad seruiciū deo ali-
qđ reuocat. vel iā ingressum
p̃suadendo educit. tenet hic
illū reducere q̃rū in eo ē vl' se
vl' aliū ponere in religiōe fm
Pe. de pal. ¶ Scōs qñ qđ p-
suadet alicui aliqđ criminale
blandiendo vt decipiat. et m̃-
ro magis qñ qđ aufert alicui
virginitatē extra m̃rimoniū.
et debet eam ducere in vxorē.
vel eam dotaresi pōt. de hoc
infra. ¶ Tertius est qñ quis
suo sermone trahit ad errores
fidei vt faciunt heretici disse-
minantes falsam doctrinam

et hi tenent reuocare. ¶ Quar-
tus est cū plati vl' patressamē-
lias ex sua negligentia pmit-
tūt suū gregē p̃ire. nō corrigē-
tes et admonentes. et m̃ro pl-
cum suis malis exemplis cō-
ad mala puocant. tenent em̃
eos corrigere. ij. q. i. c. scelus.
¶ Quintus cū hoīes suis pra-
uiis actib; alios scandalizāt
vt mulieres suis ornatis et
alijs tripudijs ac ludis rigis
ac blasphemijs. et hi debēt sa-
tisfacere p̃niā et bonis actib;
edificando quos prius scan-
dalizauerant.

¶ Capitulū scđm de restituti-
onibus. in quo cōditur quid
quantum et quibus sit resti-
tuendū et q̃ ordine.

Ira autē

c ipam restitutōem se-
octo videnda que in
hoc versu cōtinentur. Quis
quid. vbi. per quos. cui. cur.
quō. quando. Et qz de p̃rio
dictum est sup. c. i. §. ij. et se. iō
primo omisso videndum est
de alijs. ¶ Quantum igitur
ad scđm. scilicet quid sit restituen-
dum et quantum. Sciendū q̃
ablatū si potest. r̃iij. q. vi. ca-
sires. et si est aliquid fructifi-
cans etiam fructus eius. vel

aliter satisfaciendus qñ id re
stitui nō pōt. Sz p hmoi de
claratōe sciendū q dānū pōt.
qdrupl'r inferri. Primo q ad
aiam auferendo ei vtutes in/
fusas 7 morales. Scdo quo
ad corpus inferendo ei lesio/
nes corpales. Tertio quo ad
honorem 7 famam per vtu/
perationes verbales. Quar/
to quo ad substantiam p acti/
ones criminales. ¶ Quantuz
ad pmiū notandū est q qñis
nemo possit esse causa suffici/
ens peccati alterius. n' p cō/
seqñs ei auferre vtutes dire/
cte 7 efficaciter. quia volūtas
cogi non potest vbi consistit
pctm. ppter qd dicit Amoro/
Non est q cuiquam nostraz
ascribam' erumnā. nemo em
tenet ad culpam. nisi ppa vo/
luntate deflexerit. xv. q. i. ca. n.
est. Pōt tñ aliqs esse alteri oc/
casio magna peccati. Et de/
cretal' dicit. Qui occasionem
damni dat. damnum quoqz
dedisse videt. c. si culpa. extra
d. iniur. et dam. da. Potest at
aliqs esse occasio damni alte/
rius quadrupliciter. Primo
verbo suo inducendo alium
ad peccatū. 7 sic q inducit aliū
ad malū suadendo consulē/
do picipiendo. id qd est mor

tale. est occasio pditōis illius
quia p hoc auferunt illi grā 7
virtutes ab anima. Tñ Au/
gu. Si fratri tuo male p'sua/
des. occidis. s. illū quo ad a/
nimam. de pe. dil. i. c. noli. Et
talis damnificans fm Sco.
in. iij. tenetur restituere dam/
nū modo sibi possibili. s. idu/
cendo eum efficaciter ad pe/
nitentiam 7 ad virtutes siue
actus virtuosos. Et si sola in/
ductio p verba non sufficit.
quia facilius ē puertere qz cō/
uertere tenet qñtum pōt per
oratōnes suas 7 ab alijs pec/
ratas. 7 p alioz suasiones ef/
ficaces. dum tñ illis nō pdat
pctm occultū pdicti. ¶ Quā/
tū ad scdm. s. reuocando ali/
quē a meliori pposito fit hoc
damnū alteri cum reuocat eū
a religione in qua pfect' vi/
uit qz in secl'o. 7 tal' damnifi/
cans tenet ipm reuocatū ab
eo reducere ad ingressum vel
reversionē ad religionē. Nā
fm Pe. de pal. in. iij. Non so/
lum ille q inducit pfectum ad
egressuz religiōis tenetur ad
inducendū ipsum ad ingres/
sum religionis vel ad reuertē/
dum. sed etiam qui retrahit il/
lum qui volebat ingredi. nec
tamen intrauerat tenetur in

*Remotus
a quo ab omni
pote*

De restitutōe liber tertius

Inducere ad ingrediendū. q̄ si ille nollet intrare teneſ alium eque idoneū pcurare. qđ si n̄ possit. teneſ ipe intrare. Nō intelligēs Ray. Ordinis p̄dicatorū q̄ auerterat quendam ab ingressu religionis. postea p̄ eo intrauit. Rō est. qz abstulit dño seruū suū nouiciū vel intraturū. Nec Petrus. Sed Scotus dicit hoc esse veruz de obligato ad religionē obligatōe p̄fessionis. non aut̄ de eo qui erat dispositus ad intrandum necdū intrauerat.

Rō aduersitatis est quia int̄ est inter habere et prope eē habere. Unde nō tenetur ad tantam restitutionem religiōi ad quantam teneſ si fuisset in religione. sed tenetur ad aliquā restitutionem. scilicet aliquā qualem inductionem illius vel alterius equiualentis ad ingressum religionis. Nec Sco. Idēz videt dōm d̄ eo q̄ auertit nouiciū religionē iam ingressuz animo pmanēdi sicut de p̄fesso. naz talis obligatur religioni saltem in genere. et hoc intelligendum est si retraxerit illum intentione damnificandi religionē. tūc em̄ teneſ religioni. Si autēz hoc fecit intentione consule

di p̄p̄vtilitati sine fraude nō teneſ religiōi quo ad euz q̄ n̄ dum intrauit. sed ip̄i p̄fōe q̄ retraxit p̄suasionibus et alijs bonis spūalibus ad equiualentiam eozuz in quibus dānificauit. Si aut̄ quis auerteret aliquem a religionis ingressu non simpliciter sed ab ea vbi dissolute viuuntur int̄dens providere saluti illius a nullo teneſ. ar. xxiij. q. v. de occidendis. Et ex his patet s̄m Jo. de rīp̄. in quodam tractatu de contractibus qđ dōm sit de his qui scholares retrahunt et subtrahunt doctoribz cum q̄bus audiunt. quia aut̄ hoc faciunt in odium doctorum. vel volentes sibi puidere. v̄l alijs puidere. vel volentes scholaribz puidere. Si p̄mo mō. aut subtrahit scholarē qui iaz intrabat scholas et tunc teneſ doctori ad restitutionem salarij et honoris sibi subtracti. Si etiāz doctor cui talis subtrahit sit melior q̄ ille cui eum pcurat teneſ tali pro quanto vtilitatem sciētie sibi subtraxit. Si autem nondum scholas intrauit. s̄ intrare disponebat. nō tūc teneſ. licet obligetur scholares inducere vt redeat ad p̄mūz

Si autem hoc facit volendo sibi puidere. puta est doctor et vult sibi de scholis puidere si sine fraude fecit. et scholaris non dum se dederit alicui doctori. non credo eum in aliquo obligari. cum cuilibet sit licitum. modo licito et debito procurare utilitatem suam. aliter non credo sibi licere. Si autem hoc sine fraude facit volens alii puidere sicut quando scholaris alicuius doctoris subtrahere conaretur scholares alius doctoribus ut intrarent cum doctore suo. in hoc solum honorem et utilitatem sui doctoris intendens si subtrahat intrantem cum alio doctore. credo ipsum obligari. nisi forte illius doctoris cui subtrahit eum insufficientia et scholaris aliquid specialis cura quam sibi tenet excuset. Si autem retrahat intrare volentem eum ex hoc nullum ius doctoris sit acquisitum. et hoc facit sine fraude. non credo eum doctori in aliquo obligari. Obliga autem scholari si eum retrahat ne audiat meliorem. Si autem sine fraude facit utilitati scholaris volens consulere. et super hoc a scolare requisitus consultat quam audiat alium doctorem meliorem bene facit. Et dicta in his casibus sunt ceteris paribus

intelligenda. iste enim casus est ita varijs modis circumferentialis quam vix potest dari certa regula. Hec ille. ¶ Quartum ad tertium. scilicet damnificando alios suo malo exemplo. sicut sancti dalizant prelati subditos suos pompis et lascivijs. et alij malis moribus suis. Dulieres suis superfluis ornatibus et fucibus et tripudijs. et alij manifeste peccantes. et precipue quando hoc intendunt vel preterint seu puipe dunt scandalum aliorum propter quod alij ruunt in diversa vicia. de quibus in euangelio. ¶ Talemundo a scandalis etc. tales tenentur ad satisfaciendum bonis exemplis manifestis. non autem tenentur ob hoc ad aliquam publicam penitentiam. ut dicit Albertus. sed ad edificandum alios bonis exemplis manifestis: sicut sancti dalizauerunt per mala manifestas. ¶ Quantum ad quartum scilicet de seducendo virgines et corrumpendo extra matrimonium. dicitur Exodi. xxii. capitulo. Qui seducit virgines et dormit cum ea. dotabit eam. et habebit eam uxorem. aut reddet ei iuxta modum dotis quam virgines solent accipere. Damnificauit enim

Malus

¶ Explanandum

De restitutōe liber tertius

talīs illā in castitate virgiali
auferēdo ei thesauꝝ irrecupa
bilem. vnde tenet ei saltez ad
restitutiōez castitatis iugal'
accipiēdo eā in vxorē vl' do
tando. Et si qđdem pmississet
eam ducere in vxorē tenet ad
hoc etiā rōne pmissionis nisi
esset nimis disparis p ditiōis
Uñ frans potuit dephēdi.
z tūc satisfaciāt ad arbitriū
boni viri. z idē fort' qñ vio
lentauit eā. Quāuis autē pce/
ptū legis moſayce allegatū
sit iudiciale. z inqñtū hñ ob
liget. tñ inqñtū sumptum ē p
statuto ab ecclia vel aliq' ciui
tate obligat. sicut pz extra de
iniur. z dam. da. c. i. z. c. seqñ.
De scđa dānificatiōe q. s. fit
corp' p lēsiōez aduertendū
est q' quattuor modis ptigit
scz p occisiōez. p mutilatiō/
nē. p pēssiōnē. z p incarcera
tiōez. Si g' fiat damñū pri
mo mō. fm Sco. pt satisfā
cere sustinēdo penā taliōis
a iudice. nō autē a se. nec etiā
tenet iudici se offerre. sed cap
tū nō licet se dēfendere aut car
cerē infringere. sed inuēta o
portunitate. licet fugere fm
Tho. z Hen. z condemnat'
d3 patiētē mortē ferre. Est z a
lius mod' fm Sco. sibi vti
lis ad satisfaciendū. qñuis ad
h' non teneat necessario. s. vt
exponat vitā suā in cā iusti
belli. vt cōtra inimicos fidei
z ecclie. p restitutiōe seu satisfā
factione fiēda illi cuius vi
tā abstulit. Sed si nec hoc
vult facere tenet ad satisfāci
onem spūālem p aia occisi. vt
ad faciendū elemosynas p
eo. vel ad sumendā aliquam
pēgrinationē ad limina apo
stolorum vel sancti Jacobi z
hmōi. p aia eius z pcurando
alioꝝ orōnes inqñtū pt. n' h'
sufficit. Sed si interfect' ha
buisse aliq's vt p'fem. infem
filios z hmōi. quos optib' ma
nuū suarū sustinebat. tenet in
terfector oib' illis ad tantū
quantū illis abstulit subsidij
p occisiōem eius. Insup
occisor tenet placare lesos q'
tum pōt. Nec Sco. Quā
tum ad scđm. s. de mutilatiō/
nē dicit idem Scotus q' pro
hmōi non est statuta aliqua
pena in ecclesia. nisi pecunia
ria. z ista debet respondere n'
solum damno qđ quis intu
lit p mutilationem pro toto
tpe quo vsus esset quis mem
bro absciso. sed etiā expen
sis appositis in curatione. vt
h' extra de iur. z dā. da. ca. l.

Et ultra h tenet ad placatōz
lesi q̄tū in ipo est. ⁊ solatiōz
ip̄i afflicti q̄ afflictio p̄petua
ē. Pl^o etiā pōderanda ē muti
latio paup̄is q̄ diuitis si ma
gis egebat p̄te abscisa ad vi
ctū necessariū. puta si abscisa
esset manus dextera scriptori
q̄ de illa arte viuebat. tūc cū
magis tenet. Quātū ad terti
um videt deū optimē impo
suisse satisfactionem. s. in lesio
ne vel p̄cussione. vel vulnera
tione corporali. Exo. xxi. vbi d̄r
Si iritati fuerint viri ⁊ p̄cus
serit alter primū suū lapide l'
pugno. ⁊ ille mortuus nō fue
rit sed iacuerit in lecto. si surre
xerit ⁊ ambulauerit sup bacu
lū suū. innocens erit q̄ p̄cus
serit. hā mortis pena sustinē
da. ita tñ q̄ operas quas in
terim. scz neglexerit impedit^o
p̄cussura. ⁊ impensus in me
dicos restituat cui pena addē
da est reconciliatio quātū in
eo est. Quantum ad satisfacti
onem de quarta lesione. s. in
carceratione vel detentiōe sci
endum q̄ vltra recōciliatōez
⁊ veniā petitam leso fiet satis
factio iniurie put sapiens de
terminabit. ⁊ si lesus pl^o vel
let exigere q̄ deberet ad illud
plus n̄ tenet ledens vt illum

recōciliet. Nec Scor^o. Sz
brūs Tho. in sūma ⁊ in. iij.
dicit. q̄ in oibz dānis vbi n̄
in senec in equalentē p̄t fieri
restitutio. vt in mutilatione
mēbri ⁊ hmōi. satisfactio fiet
p̄ recōpensatōez ad arbitriū
boni viri. Idem Buil. ⁊ qz
tale exiliū reputat vt q̄ dā car
cer in iure. iō q̄ mittit aliquē
in exiliū. vel ad p̄finitū qd̄ est
exiliū ad tps iniuste. tā ip̄e q̄
oēs hmōi dantes auxilium.
aut p̄siliū efficac ad hoc. tenē
tur exulāt de oī dāno inde se
cuto ex h̄ ad satisfactiōē. ar.
extra de homi. c. sicut dignū
⁊. xi. q. iij. ca. q̄ consentit. De
tertia dānificatione. s. i fama
⁊ honore. Sciendū q̄ quat
tuor modis p̄t p̄tingere. s. per
p̄tumeliā illatōez. p̄ detractōz/
p̄ detractiōis ab alijs facie
recitacionem. p̄ p̄tatis negā
tione cum q̄s accusat iuste
Quantū ad p̄mū d̄r q̄s con
tumeliari alteri seu p̄tumeliā
infere cum p̄uatim ei vel co
rā alijs in facie dicit p̄tumeli
am importantē notabilez de
fectū culpe vocando eū latro
nem. lenonē. p̄ditōrē. adulte
rū. ⁊ hmōi. vel cū dicit verba
exp̄mentia d̄fectū nate. vt cū
dic̄ intendens inde iniuriari

3. 9. f. 100
no

De restitutōe liber tertius

vt vocādo eū strabonē vel il/
legitimus; et hmoi. qd ppe d:
puiū. Quā igit qd hoc facit
aio iniuriādi vltra offensam
mortalē tenet satisfacere prio/
leso. et ipm placare qntuz pōt
petendo veniā vel alio mō. et
h in puato vel publico fm q
ipe puatim vel publice iniu/
riā intulit seu ptumeliā. nam
si in publico ptumeliā intu/
lit. et hoc ptumeliatus reqrit.
vt in publico veniā petat te/
netur ad hoc. Et si in ipa con/
tumeliā aliqd criminale falso
expōsit tenet corā illis qd h au/
dierūt expmēre se falsum di/
xisse. Aug. Ubi pctm ortum
fuerit ibi moriat. ij. q. i. cap. si
peccauerit. v. ex si platus sub/
dito. pater filio. vir vxori. ma/
gister discipulo. dñs suo dicē
qba ptumeliosa faciens h ex
correctione non tenet petere
veniā a tali. fm Aug. in regu/
la dicēte d platis. Si ipi mo/
dū vos excessisse sentitis. nō a
vobis exigit vt a nobis sub/
ditis veniā postulet. 2c. Sz
si hoc faceret multū iniuriose
et linore vindicte tūc teneret p/
latus a subdito petere veniā;
et reconciliare lesuz fm Ray.
Verū si ptumeliā recipiens i/
verbis. p^o ptumeliā si dome/

stice puerat cum ptumelian/
te et familiariter videtur oñde
re sibi remissam iniuriā et re/
conciliatū fore. et psequenter nō
teneri als ad petendum veni/
am fm Duran. in sum. Quā
tū ad scdm dñū. s. p. detrac/
tionē. hoc contigit fieri pnci/
palit duobz modis. Primo
mō imponendo alicui falsuz
crimen verbo. cantilena vlt fa/
moso libello. et talis tenet illis
corā qbz detrahit declarare se
falsum dixisse. Et tūc qz ei ex/
inde exurgat erubescētia et
confusio. nisi ex hoc immine/
ret ei magnū piculum vite vt
aliqd magnū incōueniēs se/
qret. et si nouerit q is cui^o fa/
mā abstulit sciuerit detracto/
rem ipm tenet detrahēs com/
ponere cū infamato p eū d in/
iuria sibi facta. et veniā postu/
lare in ppa psona si audet. vt
p aliū si p se apte non potest.
Sz si ignorat diffamatus de/
trahētē recōciliet ei tacito no/
mie suo. ¶ Scdm mō pigit
fieri detractio. dicendo aliqd
crimiale d alio. Sz h ppetra/
tū occultū tñ. sed s debitum
ordinē infamie dictū. talis te/
net famā restituere infamato
qntum potest. sine mendacio
tñ. vt. si nō dicat mendaciose se

illū infamasse. s; dicat se ma-
le dixisse et iniuste diffamasse. l'
alio pgruo mō vt si credatis
ipm eē talez male dixi et stulte
locutus sum et hmoi. Addit
Hosti. et dicit B seruandū ni-
si ex tali publica recognitiōe
ille infamat^r ampli^r infama-
ret. Et Snil. hoc etiā addit.
nō tenet qñ piculū sibi imie-
ret expositiō aduersarij. Vi-
det insup et hoc seruandū quā-
do crimē qd pū erat occul-
tū post dñiciatōz factū ē ma-
nifestū p aliū modū q̄ p pba
illū nō tenet ad hmoi restitū-
tiōez. Quā ē non p̄t qd famaz
restituere fm Tho. in sūma.
d; p alium modū recōpensa-
re dānū illud. Uez si qd cri-
men/alicui occultum/reuelat
non ex odio vel ex loq̄itate.
sed ex charitate vel iusticia. l'
ex necessitate. puta dicit eccle-
sie fm ordinem fraterne corre-
ctionis. vel accusat eum corā
iudice vel p̄fessore. cum non
possit aliter pctm suū suffici-
entē declarare. vel etiam vt cō-
fessor ore admoneat illū. Ut
plato vt melius sibi pūdeat
et gregi suo. talis non tenet ad
fame restitutiōem fm Petrū
Ray. et Elber. Quātū ad terri-
am dānū. s; recitādo detracti-

ones auditas corāz alijs nō
ex se asserēdo. nec tāq̄ certūz
dicēdo. sed q̄ audiuit tale vel
tale crimē d' aliq̄ qd nescit ab
auditoribz. Dicit Scotus i
iij. q̄ talis incaute sic loq̄ns
de alio falsum crimen. dicen-
do forte ille fecit hoc. certe p̄t
eē q̄ fecerit. aut dicendo ego
audiui q̄ ille hoc fecit. nisi oñ
deret aliquā certitudinē ma-
iore q̄ ex relatōe cōi nō aufert
ex natura actus illi famā i o'
piōe audientiu. qz si illi firmi-
ter cōcipiūt et credūt illū d' q̄
est sermo/criminosuz leues sē.
quia q̄ cito credit leuis ē cor-
de. Eccl. xix. Ueruz qz a scā-
dalo pusilloz cauere oportet. iux-
ta illud Barth. xvij. Qui
scandalizauerit vnū de pusil-
lis istis q̄ i me credunt. expe-
dit ei vt suspendat mola azi-
naria in collo ei⁹ et demergat
in pfūdū. Et qz mlti sūt illos
pusilli et leues. id piculosū est
corā eis talia audita referre. et
si hoc fiat iētōe mala. s; ledē-
di famā ei⁹. n̄ facile p̄t excusa-
ri a mortali. Si aut fiat corā
pusill' et leuibz ex incōsiderati-
one. durū ē dicere q̄ sit mortale.
et dicūt aliq̄ q̄ si qd ex tali
relatōe/alic⁹ notā icurriss; in
famā tenet famā restituere co-

De restitutōe liber tertius

rā illis q̄b locutus est de illo
S3 si nō ē secuta infamia n̄
tenet. Quātū ad q̄rtū dānuz
contingit hoc qū q̄s accusat
in iudicio de crimine qd̄ p̄mi
sit. sed occulto z nō sufficient
pbabili negat se p̄misisse. z sic
indirecte crimen ip̄onit accu
satori ostēdens eū in hoc men
daciū et notat eum de calum
nia. Ubi dicit Scotus i. iij.
q̄ negans sic nō tenet retrac
tare negationem suā qū nega
uit in publico verū crimē. te
net tamen p̄ q̄daz q̄ba sobria
restituere famam illi accusan
ti quē indirecte notauit de ca
lumnia. dicendo. nō habeat
eū p̄ calūniatore credo q̄ ha
buit bonā intentionē in accu
sando z h̄mōi. Contra cum
q̄s accusat ab alijs falso d̄ a
liq̄ crimine z ex dolore tortu
re confessus est crimen qd̄ n̄
p̄misit cū se infamauerit. tene
tur inquātū p̄t declarare se
falsū dixisse. magis effi tenet
q̄s diligere se. z p̄r p̄seruatō
nē vite sue z fame q̄s alios Et
si ex h̄ seq̄ret infamia. imo eti
am mors accusatoris nō ei i
putat. sed malicie ip̄ius accu
satoris si aduertent hoc fecit
vel insipient. Si ex errore h̄
fecit sibi ḡmputet. quia adh̄

indebite se posuit cum peri
culo alterius. Item nota fm
Petrum q̄ ex iniurijs illatis
q̄buscunq̄ modis solent tria
oriri per ordinem in leso. Pri
mū est rancor in affectu. Se
cūdū ē signū rācoris in effec
tu. Tertiū est actio p̄ iniuriā
tem. Primū scz rancorē statim
debet dimittere iniurianti. i.
nūq̄s habere. Scd̄ debz di
mittere cum iniurians petit
veniam. z ista dimissio exteri
or non est aliud q̄ acceptatō
q̄dam satisfactiois. vel indi
catio reconciliationis verbo
vel facto expressa. vt cum off
ensus offendētē eleuat genu
flexū aū eū. vel euz dicit. dñs
p̄cat vobis. z h̄mōi. Tertiū
aūt. s. actionē de iniuriā nō te
net dimittere. nisi facta satisfac
tione. Sed aduertēdū ē cir
ca signa rancoris q̄ q̄dam se
remota. q̄dam pp̄inqua q̄ in
gerunt pbabilem suspicionē
de rancore. vt cū aliq̄s nūq̄
vult iniurianti loqui. vel ob
uiās ei diuertit ab eo. aut to
uo vultu semp̄ aspiciat eum. z
h̄mōi. Et ista siḡ nulli lz reci
nere nec aū nec post satisfacti
onē sibi factam. quia ab om
ni specie mali abstinendum
est scdm̄ apostolum. Unde

Signa rancoris *Propinqua*
Remota

talīs nō dī talia signa facere
p q credat pbabilr ee in odio
Signa hō remota sunt que
nō ingerūt de odio argumē-
tū. l. z odiū seqret. vt sūt ibira-
ctio familiaritatis. z seruicio
rū aliqrū z silia. z illa l. z reti-
nere oibz. siue post satisfactio-
nez siue ante. dūmō non fiat
malo aio. s. p maiori sui z al-
teri pace nō aut tenet iniuri-
atus q̄rere pacē vel recōcilia-
tionem iniuriantis ipō nō pe-
nitere. nisi in casu. s. cū crede-
ret pbabilr q ppter h liberar-
aiam et a mortali odio. z nō
esset occasio mali. puta qz ex
hoc iniuriās supbiret vl au-
daciā sumeret silia faciēdi vl
ōndere ex h iniuriatū offen-
disse. z h mōi Nec oia Dum-
bertus i expositione regle. De-
bet aut fieri satisfactio vel re-
stitutio fame q̄citi p̄t et ad-
est optunitas sine alijs picul-
De quarta dānificatiōe. s. re-
rū exteriorū notandū pmo q
restituenda ē res rapta vel su-
rata l alio mō vsurpatine ha-
bita in ppa specie. imo in in-
diuiduo si ipa habet. n pōt
dari alia p ea eiūsdē bonitatis
nisi forte pecunia cū volūta-
tednī ipi rei. iij. q. i. c. re inte-
grāda sunt oia spoliatis. z h

vez nisi in casu cū vsurpatio
rei aliene esset occulta. z ex re/
stitutione eius in sua spē de-
gere raptor. vel aliud incon-
ueniens seqret. tūc em suffice-
ret dare p̄ciū eius. Scdo no-
tandū q si ipa res male abla-
ta p̄t morte. vt aial. l. sibi au-
fer. nihilominus restituere
tenet fm Ray. z alios. Si ac-
deteriorata est in bonitate. vl
diminuta in p̄cio supplendū
est p̄ciū. qz debet restitui elus-
dem bonitatis fm Ray. naz
si equus vel bos ablatu est
penes raptorem debilitatus
ita vt estimet qnqz florenorū
q pus valebat decem restitui
et decem non qnqz. Similitē
si furatus est sextarium frumē-
ti valentem tunc solid. xl. cū
hō restituit valet. xx. duo sex-
taria tenet reddere vel. xl. soli-
dos. nec sufficeret reddere sex-
tariū fm Ray. et alios. imo si
illo intermedio. s. inter vsur-
pationem z restitutionē plus
valuit q̄ tpe vsurpatōis illi
pluri p̄cio restituet fm aliqz
Tenet etiā raptor post resti-
tutiōem damni petere remis-
sionē de iniuria. saltem p in-
positam psonam. vel p se ex-
p̄sso noie furis. vl tacito fm
q q̄litas negocij req̄rit. s. si est

Me p̄p̄ta
85

De restitutiōe liber tertius

manifestū v^l occultū. ¶ Ter-
tio nota si ē res fructificās te-
ne^r restituere rem cū oīb^{us} fru-
ctib^{us} inde pceptis. ⁊ q^{ui} pcepi
potuissent a diligēti possesso-
re. puta vsurpauit agrū alte-
rius. ex q^{uo} nō pcepit de fructi-
bus nisi. xx. sextaria frumen-
ti. q^{ui} male fecit cultivare vbi
xxx. percepisset diligens cul-
tinator annuatim. talis resti-
tuere tenebitur nō solū. xx. p/
cepta. s^{ed}. xxx. Sicut si equum
furatus ē cū q^{ui} lucrat^{us} ē men-
suatim florenū vnū vbi dñs
lucratus fuisset vnū cū dimi-
dio tenebit^{ur} restituere ad rōnē
vni^{us} floreni cū dimidio p mē-
sem. ⁊ itelligit^{ur} h^{oc} deductis ex-
pensis factis in vtilitatem et
cōservatiōem ipi^{us} rei necessa-
rijs. nō tū supfluis ⁊ expēsis
factis grā colligēdo^{rum} fructu-
um. hui^{us}modi em^{en} deducunt tam
a male fidei q^{uam} a bōe fidei pos-
sessore. Ray. ⁊ Tho. Dāna ē
q^{ui} passus ē dñs ex carentia rei
sue tene^r satisfaccere. extra d^{icitur} i/
iur. ⁊ dā. da. c. si culpa. Tho.
⁊ Raym. ¶ Quarto nota q^{ui} si
plures concurrerent ad furtū.
vel ad damnū aliq^{ui}d faciēdū
ita q^{ui} vn^{us} non faceret sine alte-
ro. q^{ui}libet tene^r insolidū. i. ad
totū dānū restituēdu^m quous

q^{ui} sit illi satisfactū integre. ¶ Il-
lo autē restaurato pervnū illo-
rū tene^r postea q^{ui}libet eorum
p pte sua satisfaccere ei q^{ui} totū
restituuit s^{ecundum} Tho. Ray. In-
no. Hostiā. ⁊ Alber. extra de
homi. c. sicut dignū. puta cū
duo vel plures vadūt ad fu-
randum aliq^{ui}d. ita q^{ui} vnus nō
iret vel faceret sine altero. seu
cū mlti stipendiarij bellāt iū-
ste ita q^{ui} vn^{us} nō faceret sine al-
tero. pcepie in pncipalibus.
¶ Vbi p^{ro}bitū p^{ro}stāt ad faciēdū
extorziōes vel expoliādū in-
iuste aliquē ciuē. ita q^{ui} sine al-
sensu eoz non potuisset fieri.
oēs tenent insolidū. De h^{oc} tū
plene habes i. h^{oc} pte sū. tit. i. c.
iij. ¶ Quinto nota q^{ui} cū duo
v^{el} plurib^{us} existētib^{us} be-
redib^{us} vsurarij vel raptor^{um} si
alter facit ē nō soluēdo. si vn^{us} ē
tenet insolidū. si plures sūt q^{ui}
libet tene^r p pte sua ad resti-
tuendū q^{ui} vsurarie ⁊ vsurpati-
ue sunt accepta ab illo. s. vsq^{ue}
ad q^{ui}ntitatē q^{ui} puenit ad illos
de hereditate. nam omēs res
hereditarie obligate sunt. ex-
tra de vsu. L. cor. Host. ber.
Gof. Jo. an. Eld vltra autē q^{ui}
pcepit de hereditate pdictiv^{us}
surarij v^{el} raptor^{um} nō tene^r q^{ui}/
uis nō ēet p illa satisfactū in to

tū creditoribz vsuraz l' rapie.
Sexto nota q' recipiens a re-
 ligioso 3 volūtate supiorz sui
 tenet illud restituere nisi in ex-
 trema necessitate illd accepit
 ar. xij. q. i. c. nō dicatis. 7 reci-
 piens ab ipso prelato religio-
 so sine cā rōnabili. sed ex pen-
 tela vel turpitudine tenet ad
 restitutiōem monasterio. Si/
 lia religiosi etiam abbatis do-
 tata notabilr de bonis mōa/
 sterij tenet restituere dotes. et
 vir eius etiam si scit hoc. nisi
 p modū elemosyne modera-
 te dotasset. **S**ed querit' utz
 omne lucrū qd qd fecit ex re-
 rapta furata vel p fen^o acqsi-
 ta teneat restituere vel paup-
 bus erogare. Ad h' rñdes per
 distinctōz. aut em̄ tal' res ē ex
 se fructificans que etiā sui v/
 su non psumit nec distrabit.
 vt ager. vinea. plante. pratū.
 domus. iumentū. 7 hmōi. et
 de hmōi re d3 restitui omne
 lucrū inde pceptū fm Tho.
 7 oēs alios. Aut talis res nō
 est ex se fructificans 7 eius v/
 sus ē psumptio vt granuz vi-
 nū olēz. 7 hmōi. aut distrac-
 tio. vt pecunia et metalla. Et
 circa hmōi res est triplex mo-
 dus dicendi. Nam qdam di-
 cūt q' omne lucrū inde pcep-

tum debet restitui vel paup-
 bus erogari. q' radice infecta
 nullus bon^o fruct^o sed pōt vt
 d3. i. q. i. c. ferf. Cum g' radix
 illius lucri sit vsura vel rapia
 videt' q' fruct^o vel lucrū exin-
 de sit infectū 7 obnoxii resti-
 tutiōi vel erogationi. Alij di-
 cūt q' pecuniā raptam l' sene-
 brē teneat indubie restituere.
 ac etiā dāna q' passus est is q'
 soluit vsurā ex carentia ipius
 pecunie solute. puta q' optu-
 it eum accipere ad vsuram p
 suis necessitatibz. vel vende-
 re res suas multo minori pre-
 cio q' valerent. Lucrum ta-
 men perceptuz ex pecunia se-
 nebrī per licita negocia non
 tenetur restituere vel erogare
 pauperibus. 7 h' tenet Tho.
 sed a sede. q. lxxviii. 7 Richar.
 et Pet. de pal. in. iij. Johā.
 an. 7 Johan. calderi. 7 Alb. i
 ca. si. de vsuris. Et ad ratiōez
 alioz dici potest q' radix iusti
 lucri non est rapina vel senus
 sed industria vtentis ea ex se
 enim illa pecunia nihil lucri
 attulisset. 7 sic non est radix i-
 secta. quia industria de se est
 bona. Sed si illa pecu-
 nia male acquisita vsus fuis-
 set in fraudibus similiter 7 in

De restitutōe liber tertius

alijs illicitis acquisitiōibz. tūc ra
dice infecta teneret. Alij dicūt
vt Lau. de ridol. in supradiv
cto tractatu d' vsu. q' lucrū ex
tali pecunia q'situz tripharie
diuidet. 7 vnā q'dem ptez ha
bebit vsurari⁹. ipe vicz tātuz
q'stū debet expense labori 7 i
ndustrie. q'd boni viri dirimet
arbitrio. ptezqz aliam restituēt
creditori suo. q. s. sibi dedit v/
suras. habito respectu ad dā
nū q'd ille sustinuit in bonis
et carentia illius pecunie. vt
dicūt Tho. 7 sequaces. Resi
duū tanqz incertū dabit pau
peribz. Qd sic pbat. penes v/
surariū nō dz remanere. ne. s.
ex hoc parez via vsuris 7 iui
tent hoies ad peccandū. nec
dz creditori restitui. qz tūc re
cipiet vsuras de sorte sua. er
go paupibus est eroganduz.
Quia regula ē. q' qñ aliqd ē
erogandūz nō apparet cui. il
lud ē paupibz dandū. ar. xiiij
q. v. c. Non sane. Ray. etiam
p'suluit q' p' restōnē solū vsu
re recepte petat vsurari⁹ ab
solutiōez ab eo si alijs teneret
ad cautelā. Magne eq'tati vi
des inniti ista vltia opinio. et
tūc sufficere videt absolutio
q' dz a brō Tho. cū alijs i sua
opinione. Itē qrit vtrū māi

festio vsurario p'stante cautōz
de vsuris restituendis. si ad p
ces eius aliquis fideiubeat p
eo. teneatur ipe fideiussoz ere
ditoribus vsurarum. vel epo
vel pauperibus ad restitutio
nem omnium vsurarū extor
taz certarū 7 incertaz. Ad q'
rīdet Laurē. vbi sup' dicens
q' Lap⁹ cū plib⁹ alijs docto
ribz determinauit talē fideius/
sozē nō teneri vltra vires he
reditat' pncipal'. etiā si se pñ
cipalez p'stituisset. Et addit.
hāc etiā questionem disputa
uit Paulus de leaza. 7 deter
minauit q' nō obligat fideiussoz
vltra facultates vsurariū ha
bito respectu ad tps cautōis
qz si tpe cautōis pncipal' e/
rat soluendo. dato etia3 q' fa
cultates sint postea exhauste
nō restitutōe vsuraz nec cris
alieni. sz p alios modos fide/
iussoz remanebit ad oīa obli
gat⁹. lz est exceptio inopie p
sit pncipali. non tñ fideiusso
ri. sed si tempore pncipalis
cautionis non erat soluendo
non tenetur vltra vires prin
cipalis. Idem tamen Pau
lus distinguit inter fideiubē
tem pro cautōe. 7 se obligan
tem ad restitutionem vsura
rum ex alia causa. In primo

Regula

enim casu nō tenet fideiussoz
 vltra vires. qz n̄ vltra vires
 restituere v̄l cauere tenebatur
 p̄ncipal. In lco cāu sec̄. qz
 p̄ncipalis est obligat̄ insoli/
 dum. licet habeat exceptiōes
 iopie vel sile. que exceptio vt
 pote p̄sonalis non dirigit ad
 fideiussozem. Item nota fm
 Richar. in. iij. dis. xv. q̄ dā
 nificat aliquē iniuste in sua li/
 bertate scz iniuste pcurādo eū
 redigi in seruitutē. tenet se fa/
 cere seruū p eo. si nō pōt eum
 aliē f̄stituere libertati. nisi for/
 te talis esset conditio p̄sone q̄
 hoc damnu intulit qd nota/
 bilis redundaret in p̄iudiciū
 boni p̄munis. in q̄ casu non
 tenet se facere seruū. sed tenet
 ad omne aliud interesse ad ar/
 bitriū boni viri. Quantūcū/
 qz qd dānificaret aliquem in
 alijs possessionibz nunq̄ te/
 net p̄ restitutione se facere ser/
 uum eius vel alteri. qz vt d̄r
 ff. de re. in. libertas inestima/
 bilis res est. Qd aut̄ d̄r Exo.
 xxij. Si aut̄ nō habuerit vñ
 reddat vendet. Iudiciale
 p̄ceptum fuit vnde mō nō ob/
 ligat. Decille. Item si qd im/
 pedit aliquem iniuste ab offi/
 cio vel beneficio iam obten/
 to. puta pcurans sibi auferri

ex aliqua sinistra causa vel fal/
 sa tenet ad satisfactionem d̄ ro/
 to fm Tho. z Richar. in. iij.
 dist. xv. secus si iuste hoc pro/
 curat. quia meret̄ p̄uari ex d̄
 sectu suo. Sed si impedit a
 beneficio consequēdo non te/
 net ad t̄m q̄ntū est beneficiū
 sed ad arbitriū boni viri fm
 Tho. z Richar. qd intelligē/
 dum videtur qñ hoc facit ex
 odio vel malicia. nam si facit
 vt sibi vel amico suo magis
 puidetur q̄ illi. puta testa/
 tor aliquis vult legare. Nec
 ego rogo q̄ magis leget mihi
 vel cuidam p̄sone mihi magis
 dilecte. z ille sic facit. talis fm
 Pet. de pat. in. iij. nulli tenet
 qz nulli aufert ius suum. nā il/
 li nullū ius erat acq̄situm. et
 nemini facit iniuriam qui v/
 t̄t iure suo. cuilibz em̄ licet se
 alteri p̄mendare. vt donet si/
 bi vel leget. p̄cipue cum indi/
 get. Item querit̄ vtrum cle/
 rici teneantur restituere illos
 fructus quos voluptuose cō/
 sumūt nō facientes seruitiū
 in ecclesia. scz non officiātes
 vel officiādo. Rūdeo fm ar/
 chi. dis. xliij. vtiq̄ tenentur. z
 hoc tripliciter. Primo ratioe
 dati. Secundo ratione sacri
 legij. Tercio ratione odij.

Non bene

p 3

In triplici p̄cepto d̄r qd tenet restituere illos fructus quos voluptuose consumunt in ecclesia. scz non officiātes vel officiādo. Rūdeo fm archi. dis. xliij. vtiq̄ tenentur. z hoc tripliciter. Primo ratioe dati. Secundo ratione sacri legij. Tercio ratione odij.

De restitutiōe liber tertius

¶ Primo rōe dati nā illa bo/ na tali ecclie. id data sūt vt of/ ferāt pces et sacrificia p ipis q̄ dederūt. et ex residuo alentur paupes. Ad qd facit s̄bum Hiero. dicētis. Tibi o sacer/ dos de altario viuere. nō lu/ xuriari pmitit. dist. xliij. §. i. et q̄ si nō facit infidelis agit.

¶ Secdo rōne sacrilegij. qz de fraudāt totam eccliam quaz suis p̄cibus et officijs iuuare deberēt ei pdesse. Tū Alex. papa. Ipsi sacerdotes p po/ pulo interpellāt. et pctā ppli comedūt. qz p̄cibz suis ea de/ lēt. i. q. i. c. ipi. ¶ Tercio rōne odij. qz puocāt irā dei p po/ pulū Bre. Lū is q̄ displicet ad intercedendū mittit. irati anim⁹ pculdubio ad deterio/ ra puocat. dist. xlix. §. i. Qd ve/ rū ē qñ pplus ē in causa ma/ licie sacerdotis. Sz qd si facit seruitiū ecclie. s̄z i mortali pse/ uerās. Rñ. nō videt teneri de fructibz. et rō est. qz etiaz mali ministri orōnes cōmunes vt officiū et missę psunt viuīs et defunctis s̄m Tho. i. iij. Sz qd de bonis omissis. nunqd tenet restaurare totū. Rñdeo s̄m archid. ex q̄litate deberet sub i iniugi in pnia si posset. s̄z nō ē necessariū. s̄z in h̄ ē pnia

arbitraria sicut in alijs. et idē videtur sentire Pen⁹ de pal. in. iij.

Ubi sit fienda restitutio.

Capitulum. iij.

Quantum

q̄ ad terciū pncipale. s. vbi siēda ē restitutio.

Circa h̄ distinguēdū. qz aut p̄sona cui fienda est restitutio scit. aut inq̄rendo sciri p̄t. aut oīno ignorat. Si at̄ scit aut inq̄rēdo sciri p̄t ipse vel heres ei⁹ ipo mortuo in loco vbi fa/ cta est rapina. vsura vel dam/ nū. si vterqz ibi est vel vbiqz qz adinuicē se pueniūt credi/ tor et debitor. Si autē alter ē absēs a loco vbi facta ē vsur/ patio vel damnificatio mit/ tel expensis eius q̄ se absentia uit de loco. Si vero ē absēs cui fienda est restitutio. puta qz mutauit domiciliū mittet sibi rem ablatā vel pecuniaz ipse q̄ abstulit expēs illi⁹ qui habet restituere. Si vero ab/ sentauit se a dicto loco is qui rem vsurpauit. ipse suis pro/ prijs expensis transmittet rē vel pecuniam s̄m Hostien. et Johan. an. et hoc p̄ tales mo/ dum q̄ non delegatur pecca/ tor si peccatum est occultum.

ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. vel etiam p̄t creditori significari p̄cipue qm̄ ē mltū remor⁹ a debitoꝝ occulte v̄l maifeste fm̄ q̄ expedit ⁊ fm̄ q̄ creditor ordinat. v̄l de mittēda illa re v̄l reseruāda v̄l aliter danda sic agat debitor ⁊ liber erit. Si aut suo p̄po motu rem illā destinaret seu pecuniā debitor. ⁊ in via p̄iret vel auferret sibi periret ei q̄ ad h̄ teneret ad satisfaciendum fm̄ Jo. in glo. Un̄ etiam si sperat cito v̄etur ad locum p̄t sibi rem seruare. Et fm̄ Tho. Hostiē. et Jo. an. in edē sacra deponere. vel alio tuto loco. Aut si res est parui valoris. et creditor distans multū ⁊ abundās fuerit. p̄t etiam fm̄ Buil. p̄ aia ei⁹ paupib⁹ erogari. Si vero ignorat nec p̄quiredo inueniri p̄t cui restitutio fieri debet. tūc erogāda est res ablata v̄l p̄ciū ei⁹ paupib⁹. p̄aia illius ī loco illo vbi facta est vsura rapina vel damnu. vel in loco ī quo habitat is cui fienda est restitutio. Et h̄ ideo quia melius est q̄ vicini inde sentiāt comodū q̄ extranei. tum etiam q̄ verisimile est ibi repiri dānum passum vel heredē eius Ita notat Host. Johā. an. et

Jo. de ligna. Vel salte fiat talis rogatio ad arbitriū dyocefani loci vbi factū est dānu v̄l rapina fm̄ Ray. Si tamē comode fieri nō posset in dicto loco cum h̄ nō sit necessariū. p̄t tūc ⁊ debet alibi fieri. fm̄ Buil. Sz ⁊ btis Tho. ī h̄mōi casu nil dicit de loco de terminato. sz q̄ p̄aia illi⁹ cuius res erat debet paupib⁹ erogari. Unde ⁊ B. Hugo peritus in xroq; iure. et frater Clarus dicebant q̄ cum pauperes sint vt vnū membrum in corpore ecclesie. nec ab hac vnitate sequestrentur p̄pter locorū distantiam. sufficit si restitutio incertorū detur quibuscunq; paupib⁹ etiam alterius puincie. q̄ vbi facta est rapina vel damnu. ⁊ marime qui sunt pauperes christi et vtiliores ecclesie dei ⁊ salutari animarū et ex hoc apparet q̄ locus nō est de necessitate restitutionis sed de cōgruentia. Idem tenet Fede. de senis. c. xxxij. operis sui. Usure tamen incerte extorrep manifestos vsurarios quō debeant restitui. et in quo loco. ⁊ p̄ quē dyoceanum. habes l. ij. parte summe. ti. i. q̄ Quāuis enim quod habetur in isto. s.

De restitutōe liber tertius

nō p̄tineat ad vbi. sed magis ad qd. tamen hic notabilr q̄rit vtz fideiussor possit repetere a d̄bitore vsuras q̄s p eo soluit creditori penes quē p ip̄o d̄bitore inaccessit. Ad qd Rñdet Lau. q̄ Jo. an. in qō ne sup mercuriali. in reglā dā nū. de re. in. in. vi. hanc qōnē explanat notabilr. et ex ei⁹ diētis elicit. xi. conclusiōes. q̄z prima est talis. Non recipit fideiussor a d̄bitore obligatiōē scienter contradicentey vsuras suo solutas d̄bitori. n̄ etiam sorte nec qd aliud iuriliter impensum. plus est enīz cōtradicere q̄ n̄ consentire extra de symo. cap. sicut tuis. Scōda conclusiō ē nō repetit a d̄bitore sciente et patiente. s̄z nō mādante obligatiōz fideiussor vsuras vel in debitum solutas. vel solutū creditori. et sibi iputet q̄ se obtulit. extra de regu. in. c. bona fides. i. vi. repetit tñ sortē in debituz qd soluit. Tertiā conclusiō ē. n̄ repetit a d̄bitore sciēte et mādante ip̄m obligari pro sorte tñ fideiussor soluens vsuras tñ qz fines mandati recessit. tñ quia ad illas obligatus f̄ erat Quarta conclusiō est. nō recipit a d̄bitore fideiussor v

suras sciente et mandante ip̄s in oēm cassū. vel simpliciter obligari sine fideiubere. parz. qz in generali mandato non inclusit indebitum de quo veri similiter in specie non mādasset. c. in generali. de re. iuris. in vi. Quinta conclusiō est. repetit a d̄bitore sciente et mādante ip̄m p vsuris. cum sub nomine sortis inclusit eas. vt ē moris obligari sine fideiubere ip̄e fideiussor vsuras. qm iuste credere potuit illam sortē totū debitū. n̄ p̄sumere debuit illud debitū sub nomine sortis pmittere. extra de p̄sū. ca. qz vñs̄l̄r. Sexta conclusiō ē repetit a d̄bitore sciente et mādante notatim p vsuris fideiuberi ip̄e fideiussor creditori solutas si iuravit illas soluere. et ista est cōs opinio. extra de fideiuss. c. ij. et istam opini. approbat Johan. an. h̄z tñ fideiussor optionē soluendū v̄l absolutiōez petēdi sicut h̄ret d̄bitor. Septia conclusiō ē repetit a d̄bitore etiam notatim mandante p vsuris fideiuberi ip̄e fideiussor vsuras creditori solutas. etiam si non iuravit creditori illas soluere. Si ip̄i fideiussori d̄bitor s̄denitatem iuravit. dūmodo

alias ppe pignora data vlt a/
liā cām debitori fuit expedies
vsuras solui. c. puenit. extra d
fideius. Octaua conclusio ē. nō
repetit a debitore sciēte z mā/
dante noiatiū p vsuris fide
iuberi ipe fideiussor creditori
sponte solutas. si non iurauit
creditori illas solucere nec de/
bitor iurauit fideiussori indē/
nitatem. nec expediebat debi/
tori ppter pignora data vel
aliam cām ipas vsuras solui
z hoc de iure fori. Sed opio
theologoz q̄ fm Jo. an. ml/
tū fauet equitati ē qv rgeat d
bitor ad soluendū in foro cō/
scie. de re. iur. c. scienti. lib. vi.
Nonā conclusio est. non repetit
a debitore sciēte z mandāte
noiatiū p vsuris fideiuberi
ipe fideiussor vsuras credito
ri coacte solutas si nō iurane
rit creditori illas solucere nec
debitor iurauit fideiussori in
demnitatē. n^e expediebat de
bitori ppter pignora data vlt
aliā cām vsuras solui. si fuit
ipe fideiussor in culpa vt qz
nō excepit. sec^o si nō fuit i cul
pa. Decima conclusio ē q in oī
cāu q̄ pt a debitore fideiussor
vsuras repetere. dz itelligi si
nō inuenit fraus psonē ad p
sonā. s. pstituentis ob h fidei

iussorē. extra de pūile. c. qnto
Undecima conclusio ē q in oī
casu q̄ pōt a debitore vsuras
repetere fideiussor poterit il/
las repetere a creditore cui
soluit. ff. mādati. l. si fidiussor
§. in omnibus.

Per q̄s dz fieri restitutio

Capit. m. iiii.

Quantum

q ad q̄rū. s. p q̄s dz fie
ri restitutō. pmo dōz

ē de incertis. scdo d certis. Que
rit ḡ vtrū restitutio incertorū
debeat fieri p eū q̄ hz restitue
re. vel p aliū cui pmiserit. aut
solū p dyocesanum. Rñ. cir
ca hoc sūt varie opinsōes z d
rie. Hostien. sup. c. cum tu. d
vsu. z in. c. cū sit. de iude. z in
sū. sua. de pe. ca. si iuxta finem
tenet q vn^o d casibz p̄tinenti
bus ad ep̄m ē restitutio male
ablatoz icertoz. qd etiam te/
net Jo. an. extra de pe. z re. in
c. si ep̄s. in glo. li. vi. Et in. c.
per m. de reg. iu. li. vi. Ad qd
videt facere qd h̄r. xij. q. i. c. p
cipim^o. Addūt etiā aliq̄ q h
tenet hāc rōnē. Lū hmōi bo/
na incerta sint p alabz eoz qz
fuerūt fidelr dispētanda. ac p
p̄ns sint ad diuinū cultū co/
ipo et sustentatiōem pauper
p s

De restitutōe liber tertius

ordinata. Sol^o at eccl^{ie} sol^o placus sit rector: et moderator
diuini cult^{us}. et pater pauper^{um}.
et dispensator rerū diuino cul-
tū ordinandaz. vt patet dis-
lect^{is} xij. c. diuine. et i mlt^{is} alijs
ca. Jo fm iudiciū ei^{us} debita
incerta sūt p eū dispensanda.
Arch^{idiaconi}. aut in qdā q^{uesti}one di-
sp^{ut}ata p eū. et in rosario. xiiij
q. v. c. nō sane tenet Friū. et di-
cit snia; Hosti. circa hec sup^{er}
dicta esse verā in casu vbi nul-
lus deputat^{us} est a testatore q^{ui}
h^{ab}ere quaf. vt. xij. q. ij. c. de la-
cis. Vbi vero certa psona de-
putata est a testatore. illa pso-
na d^{ebet} exeq^{ui}. vt in di. ca. de laic^{is}
extra de testa. c. tua. immo cre-
do q^{ui} ipse raptor incerta q^{ui} de-
bent paupib^{us} erogari p^{oss}it ipse
paupib^{us} erogare absq^{ue} licētia
vel auctoritate ep^{iscop}i. vel alteri^{us}
iudic^{is} ecclesiastic^{is}. vt satis col-
ligit in d. c. cū tu. Et h^{oc} innu-
it etiā clare glo. i. c. sic dignū.
d^{icitur} homi. §. eos. Nec obstat. c.
cum sit. de iude. p qd^{am} probat
Hosti. suam opinionē. Nam
illud. c. loquit^{ur} de iudeo. non
de christiano. cuius actus v^{el}
dispensatio merito habet su-
specta ab ecclesia q^{ui} ad christi-
anos. ideo iuste et bene dicit
ibi fm p^{ro}uidentia dyocesani.

q^{ui} suspitio cessat in christiano
et sic nō dubito q^{ui} ep^{iscop}us nō ha-
bet se intror^{um}mittere de talibus
Nec arch^{idiaconi}. Jo. d^{icitur} ligna. idem
sentit: et post adducit hāc rō-
nē. Qui indebitū extorsit ob-
ligat^{us} est ex maleficio v^{el} q^{ui} si il-
lis q^{ui} b^{us} extorsit. si extant. als
paupib^{us}. Et regla h^{ab}et q^{ui} debi-
tor p^{oss}it se p absolutōez liberare
insti. q^{ui} mo. tol. ob. p totum.
Tu q^{ui} dicis Friū da mibi ca-
sum exp^{os}sum s^{ed} regulā. nec est
verū q^{ui} sit i d. c. cū sit. q^{ui} nō lo-
quit^{ur} in christiano s^{ed} in iudeo
vd^{icitur} Arch^{idiaconi}. Dāc opinionē
seq^{uitur} Pau. zeñ. et Be. sup^{er} cle-
men. i. de p^{ro}uul. Hoc etiā con-
suluerūt Jo. cal. et Recupus
S^{ed} dñs Hugo vtriusq^{ue} iu-
ris p^{ro}curator. et frater Larns. vt
h^{ab}et in qdā summa p^{ro}corda-
uerūt i h^{oc} q^{ui} nullū ius exp^{os}sum
h^{ab}et dicit. nec i decret^{is} nec alibi.
nisi q^{ui} ep^{iscop}us est p^{ro}curator pau-
perū. Illud vero adaptat^{ur} q^{ui}
p^{oss}it p^{ro}curare de suo p^{ro}prio si h^{ab}et.
vel de bonis eccl^{ie}. i. de fructi-
bus vel alijs modis. S^{ed} q^{ui} a
sacerdotes simplices sunt im-
periti p maiori pte. ep^{iscop}i vero
reputant^{ur} sufficientes in scia.
Dinc inoleuit q^{ui} h^{ab}erēt resti-
tutiones remittunt^{ur} ad ep^{iscop}os.
Unde si p^{ro}fessor p^{ro} sit. et sci/

at in hmoi sufficiter psulere
 nō ē necesse remitte ad epōs/
 bec ibi. et in hac snia est Joh.
 mo. Hoc etiā inuuit Inno.
 extra de immunita. ec. c. quia
 pleriqs. ar. xij. q. iij. c. si qd ro/
 mipetas. Ad rōem supius in/
 ductā p alia opinione posset
 rñderi q qñuis epī z plati sūt
 dispensatores rerū datarū ec/
 clesijs. nō tñ sequit q sint di/
 spensatores oīm q fm deum
 sunt in diuinū cultū z in pau/
 peres erogāda. s3 solū in diuī/
 nū cultū tam ordiata. vt red/
 dit? eccliaz z hmoi. Nā si es/
 sent dispēatores erogādorū
 oīm fm h eēnt etiā dispēato/
 res oīm superfluoꝝ q diuites
 ex diuio pcepto deberēt pau/
 pibz erogare. qd a nullo pcedi/
 tur. S3 z Tho. ij. ij. q. lxij. di/
 cit. q si ille cui d3 fieri restitu/
 tio sit oīno īgrus d3 ei restitui
 sic p̄t. s. dādo i elemosynas p
 salute ei. siue sit mortu? siue
 sit uiuus. pmissa tñ diligenti
 inq̄sitōe eius. z de auctoritate
 epī nihil dic Scotus in. iij.
 di. xv. dicit. si qras p cui? mā/
 nus debeant talia dispensari
 si incerta. Rñ. q nō inueni q
 necessario sit determinat? me/
 diator ista paupibz dispēsan/
 do. Uidet at mibi q p seipm

psilio nihilominus boni viri
 p̄t h paupibz erogare. qā tali
 mediatori ad dispensandum
 tribui posse de cuius fidelita/
 te psumeret et nō sibi appro/
 priaret vel in alios vsus con/
 uerteret q3 deberet. Un vbi
 lex diuina vel ecclesiastica nō
 ligat seq̄nda est rō naturalis.
 Illa autē dicat q q tenet resti/
 tuere magis h faciat p se q3 p
 aliū. nō excludēdo tñ p h con/
 silii boni viri. s3 includendo
 Hec scot?. Quidā aliū faciūt
 circa h distinctionē. videlicet
 qñtum eoꝝ in qbz cōpetit re/
 petitio. vt furto. rapina. vsu/
 ra. fraude. et hmoi dispēatio
 icertoꝝ ptineat ad ep̄m. S3
 alioꝝ vbi nō competit repeti/
 tio. et si erogatio fienda ē pau/
 peribz. vt in ludo et iniuste ac/
 ceptis a iudice p iudicando.
 vel a teste p testimonio. a me/
 retrice p fornicatōe. et hmoi.
 qlibet p se possit dispensare.
 vel cū psilio cōfessoris. Ego
 credo scōaz opinionē sc3 Al/
 cbi. et seq̄cū oīno verā z sim/
 pliciter. excepto vno casu. vi/
 delicet in incertis publicoꝝ
 vsurarioꝝ. quem casum non
 dubito omēs illos excepisse
 intendere. quia ibi expresse et
 clare ius puidit. vt scilicet per

De restitutōe liber tertius

dispensationem dyocesani talia incerta determinent et dispensent. extra de usu. c. q̄q̄. libro. vi. ubi tradit forma de hmoi. de q̄ hēs in. ij. pte sum. ti. i. In hoc ḡ cāu tñ p̄t intel ligi illud qd̄ dicit p̄ tertiā opionē. s. in vsuris publicis i/ certis. Et si q̄rat vtrum ep̄s possit per sua synodalia h̄ sta tuere. vt. s. sibi retineat dispen sationē incertoz. et alijs n̄ pos sit se intromittere. Dicit in h̄ Jo. deligna. sup. ca. cū sit. de usu. q̄ q̄qd̄ dicit Jo. an. du/ biū est an possit. et Jobā. cal. in q̄dam p̄cilio dicit expresse q̄ nō p̄t. Hugo et frat̄ Clar⁹ dicūt q̄ nō p̄t ep̄us excoicare de iure sacerdotes q̄ se intro/ mittūt de dispensatiōe incer/ toz. ¶ Quantū ad scdm p̄ q̄s d̄z fieri restitutō certoz bono rū. Ad qd̄ rñdet q̄ p̄ eum q̄ abstulit seu recepit vsuras seu male ablata p̄t etiā et p̄ quācū q̄ aliā psonā facere. in h̄ enīz vera est regula iuris. Qui p̄ a liū facit p̄inde ē ac si p̄ seipm facere videat. de re. iu. lib. vi. Si tñ viciū vsure furti rapi ne vel alterius damni est oc/ cultū. et restitutio occulto mō p̄ se vel p̄ alium fienda ē vt n̄ detegat psona. ij. q. i. si pecca/

uerit. Caveat etiam diligēte qd̄ p̄ aliū facit ita caute faciat vt recipiat q̄ debet et non ille sibi retineat. q̄ non est p̄ h̄ li beratus. nec confidat de con fessoribus nec p̄dicatoribus nec questuarijs q̄ querunt pe cunias n̄ aīaz salutē. Et si is q̄ rapinā vsurā v̄l fraudē fec̄ nō restituat. cuz heres teneat ad oīa onera defūcti inq̄ntū sufficiat hereditas. tenet et ip̄ se facere dictā restitutōz. d̄ v̄ su. c. michael. et eadē rōne he res heredis. et sic in infinitū cū scit ab eis hereditas obli/ gata ad restōz p̄pter vsuras et rapias et dāna porib⁹ facta. et vbi nō sufficeret hereditas ad satisfaciendum tenentur lega tarij et donatarij. quia legari. nec donari potest alienum. nec excusarentur heredes sci entes vel dubitantes vel me rito dubitare debentes ex pu blica fama vel ex scripturis vel ex fideli relatu testatorem illēstos fecisse et tractos vel vsurarios. ex hoc q̄ null⁹ po nit querelam super hoc. vel postulat aliquid ab eis vt de/ bitum. Sed debent dili/ genter inquirere veritatem quaz possunt. Et si q̄dē inue niunt sic esse notificent. vel

notificare faciant illis q̄bo de
bent se offerentes ad restituti
onem. ⁊ si nō inuenirent pau
peribz erogādo. al's esset i eis
ignorātia crassa q̄ nō excusat
dis. xxxvij. §. si. ⁊ q̄uis defun
ctis non p̄sit illa restitutio si
decesserint impenitentes. p/
dest tñ imo necessaria est ip̄is
heredibz si volūt saluari. qz n̄
remittit p̄ctm̄ ⁊c. de re. iur. li.
vi. Si aut licitā artē exerce
bat vel p̄rimonialia tñ habe
bat testator. nec apparet ex fa
ma vel scriptis de illicitis p̄
ctibus seu alieno p̄sumere de
bēt eū iuste acq̄sisse. qz nemo
iudicand⁹ est i memor p̄pe sa
lutis ⁊ diuini amoris. i. q. viij
c. sancim⁹. ⁊ p̄cipue in mortis
articulo. Itē nota qz dicit Host.
in sum. tit. de vsu. qz si aliqua
honestā persona. puta sacer
dos vel ep̄s tractet int⁹ debi
torē ⁊ creditorē de satisfaciē
do. ⁊ dicat creditori tal' medi
ator. tñ faciāz tibi reddi si ex
corde residuū remittas. n̄ de
cipias me. qz mediator sum.
nec debitorē cui⁹ aīe salutem
q̄ro. ⁊ n̄ det creditor se ex toto
corde liberare ip̄m debitorē.
q̄re nō dicam ip̄m liberatum
nō video. nec curo q̄litercun/
qz sit satisfactū. dūmō sit satis

factū ei. Si q̄ mouent in Sri
um h̄ faciūt in odiū vsurario
rū. Si q̄s em̄ ex alia cā aliq̄ i
iuriet. eādem h̄ admittet q̄li
bet theologus qz concordia i
ter p̄tes possit tractari. ⁊ pars
eius qd̄ deberet ex pacto re/
mitti. al's titulus d̄ trāsactis
inutilis esset. ⁊ q̄re n̄ idē d̄ vsu
ra. Dōm ergo ⁊ tenendū qz p̄
cibo possit v̄l iussu iudicis vel
pactōe p̄tuz remissio fieri. et
sic dicā vsurariū absolutum.
hec Hostiē. Que q̄dem itelli
go p̄a cē i foro p̄tēioso. n̄ i fo
ro cōscie. vel etiā i foro p̄scie
q̄rum ad ea q̄ dubia essent.
vtrū deberent dari vel nō. qz
rōnes sūt ad vtrāqz p̄tem v̄l
cū dubiū est q̄rum debeat sa
tisfacere p̄ dāno dato. Et ad
hoc faciūt rōnes q̄s facit ipse
Hostiē. Sed vbi certum v̄l
clarū ē debitū vel rōne vsura
rū vel alteri⁹ vsurpatōis ni
si debitor liberal'r remittat il
lud qd̄ remittit. etiā si de mil
le tantū decez remitteret. si h̄
facit qz putat se alie residuū n̄
posse h̄re nil valet illa remis
sio facta etiā publico pecca
to q̄ ad aīam. Unde cuz mer
cator infortunā passus fallit
⁊ occultat multa d̄ bonis su
is mobilibus. vt nō pueniāt

De restitutōe liber tertius

ad man⁹ creditoꝝ. ⁊ q̄rit ppo
sitiōem cū eis d̄ minori q̄nti/
tate q̄s debeat. puta cōuenit
r̄ndere singul⁹ creditoꝝ ad
rōnem. xv. solidoz. p libra. cū
tū posset totū dare vel cedere
bonis. cui ppositiōi assenti/
unt creditoꝝes. ⁊ ita recipien/
tes liberāt eū de residuo. cuz
illī non sponte s̄z coacte fece/
runt illā remissionez. volētes
illa pte potius carere q̄ toto.
q̄n imo ⁊ si cederet bonis to/
talit⁹ nihil sibi resuādo. ⁊ nō
sufficiūt bona illa ad satiffa/
ciendū. si postea puenerit ad
pinguiorē fortunā tenent de
residuo. de solu. c. odoardus.
¶ De dānis datis tēpe guerre
adinicē int⁹ cinitates quōet p
q̄s p̄t fieri restitutio q̄n faciūt
pactū cū certis pactis ⁊ capi/
tulis. ¶ Nota q̄ in q̄dā sūmu/
la sic d̄z. q̄ q̄nis sint pupilli
multi ⁊ absentes q̄ non assen/
tiūt. ⁊ forte etiam aliq̄ d̄dicūt
ex p̄uēctis q̄ receperunt dā/
na iniuste. Nec eis est satiffa/
ctū. nihilominus tū est bo/
nū pacis q̄ q̄ hūnt rēpublicaz
gerere p̄nt cum p̄sensu maio/
ris pt⁹ subiectoz sibi pactis
pacis subdere. ⁊ licite relapa/
re iūicē dāna data. ⁊ si fiat re/
laxatio p̄dicta. tenet ⁊ valet.

¶ Haz ⁊ h̄ mō p̄nt etiā p bono
reipublice sibi talias impōe/
re ⁊ h̄mōi. q̄s gabellas vocāt
De bonis d̄o cléricoꝝ ⁊ reli/
giosoꝝ nō p̄nt laici facere re/
laxatōez. q̄ nō sūt eoꝝ foro s̄b
diti. nec d̄ bonis eccl̄iasticis
p̄mittit eis aliq̄ dispositio. vt
dis. xvi. Bū p̄nt tū hoc face
re p̄lati sp̄iales terrarū adin/
uicē de consensu ⁊ conuenien/
tia cléricoꝝ ⁊ religiosoꝝ q̄ dā
na receperūt in guerra. Nāc
aut relaxatōem q̄ ad laicos l⁹
clericos intelligas de dānis
datis d̄ rebus p̄sumptis. nā
res extātes vt equos p̄ānos
⁊ h̄mōi q̄ hūnt sciūt sua nō eē
vtp̄ta q̄ bellū iustū non fu
it ex pte suoz. vel si iustum ab
his acceperūt a quibz nō po/
terāt. ip̄a tenere non p̄nt. vñd
si d̄nos p̄pos iuenire possūt
eis reddere tenent. al̄s si non
inueniunt paup̄ibus eroga/
re. ¶ Idem videt d̄m si d̄ iu/
sticia belli dubitaf. nam vbi
clare bellū iustum ē res acce/
pte efficiunt capientiū. dis. i. c.
ius militare. q̄ tū debēt inter
eos p̄portionabil⁹ distribui
per duces belli. vt xxiii. q. v.
c. dicat. nisi p̄ publicum edi/
ctum datum sit vnicuiq̄ qd
capit. Paup̄ez autē innocē

tum uō uidet tutū bona auferre. cū sint sine culpa. nisi si sit cā. cū sit aliq̄s puniendus de reg. iur. li. vi. Pena tñ tpa li frequēt punit vnus p alio diuersis de causis. vt. i. q. iij. ¶ De tutoribz. curatoribz ne/ gocioz alioz gestoribus filijs familias et hmoi. q̄ extorsert vsuras vel fecerunt rapinas fraudes et dāna nomine alie/ no. s. p. pupillis. patronis vel patribz suis. nil tñ eoz puenit ad eos. sed ad pupillos dños vel pñes eoz querit virū per eos possit et debeat fieri restitutio ipis pupillis vel pñibz seu dñis nescientibz et inuisitis de bonis eoz ad q̄s puenest talit extorta. Rñ. dicūt q̄ daz indistincte q̄ sic in foro pñe dñmō nō imineat inde pñu/ lū vite conscie vel fame si de/ phenderet aut scandalū seq̄t puta qz aliq̄s credit furatus fuisse illa q̄ innocens ē et hu/ iusmōi. tales ei vt dicūt illi nō puerūt furtū occulte illa reci/ piētes. cū pecunia fructus vel rapinas et fraudes habita nō sint eoz. Et rō ē cū p effica cē cām pñictoz. s. tutorz cura toz et hmoi. et p intermediū il loz tale iniustū lucrū deuenit ad manus pupilloz. pñor

noz vel patrū. et ad restitutōz sunt obligari isti mediatōres iustū ē uidet. vt q̄ cā illoz in iuste ablata sunt nunc iuste iniam habeat illa satisfacere. ne ipi de pño satisfacere tene ant. ar. ad hoc de reg. iuris. v. bi dicit Chris. Omnis res p quascunqz cās pñitur p eas dem dissoluit. pñerea ad hā gendū pñicti tenent. et i h ge/ runt vtilem curam sui. et illo/ rum qui iniuste detinent alie/ na. Alij aut pñectius et equis tñdent p distinctionem. pñez. qz aut tales adhuc hñt i mā bus administrationez rez illo rū aut nō. et in pmo cāu pñt debent restituere de bonis il loz ad q̄s pñit lucrū. qd ha bent p manibz si nolūt rema/ nere ipi obligari ad satisfaciē duz de suo. Et hoc sine occul te siue manifeste cum sufficiē ti cautela. vt ab ipsis nō pos/ sit postea repeti. Et ad hoc videtur facere ratio prime o/ pinionis cum regula illa. om nis res. Si aut non habent amplius administrationem. tunc subdistingendum ē. qz aut predicti tutores pcurato res et hmoi nō pñt illa restituere de suo. puta quia paupes sunt aut pñt. et si non possunt

De restitutōe liber tertius

sufficit q̄ denunciēt p̄ncipa
libo p̄ q̄b̄ fecerūt vsuras. frau/
des ⁊ h̄mōi. si ignorāt quo/
mō fecerūt p̄ eis talia illicita
lucra q̄ ad eos deuenerūt. vñ
et obligati sūt ad restōem ⁊ si
nō satisfaciūt ip̄i p̄ncipales
habeant p̄positū satisfaciēdi
de suo cū poterūt. Ad accipi/
endū aut̄ occulta a p̄dicts ad
b̄ non tenet. nec dñt. Et rō ē.
quia q̄ ad se excusati sunt a re/
stitutione rōne impotētie. vt
gñij. q. vi. c. si res. q̄ ad illos p̄
q̄b̄ fecerūt vsuras vel frau/
des auferēdo ab eis occulte.
p̄ hoc non p̄uidef saluti eorū
cū remaneāt obligati in con/
scia. ex q̄ sciūt talia fore facta.
nec velint satisfacere. ⁊ sic nō
dissoluit̄ peccatū. vel obliga/
tio quo ad estimationem eo/
rū. Sed nec p̄t q̄s a p̄uata p̄
sona cogi ad restitutionē ma/
le ablatōz. nisi p̄ iudicē eccle/
siasticū vel ciuilem. nec videt̄
bñ posse excusari a furto. cuz
p̄ctet rem alienam iūto dñō
cū in vsura trāsferat dñūm.
p̄ b̄ etiā se exponit multis pi/
culis. Si aut̄ tales mediato
res de quibz dictū est p̄nt re/
stituere. cuz illi ad q̄s extorta
puenerūt nolūt restituere qui
p̄ncipalit̄ obligant̄ p̄nt pete/

re humiliter nō p̄ coactionez
vel fraudem a creditoribz vsu/
rarū. vel fraudum remissionē
cū penes eos non remanserit
pecunia fenebris. ⁊ illi qui eā
habuerūt remaneant p̄ncipa/
liter obligati. qz remissio ē ob/
tenta libere ⁊ sponte amplius
nō tenebunt. sed tñ p̄ncipal/
nisi ⁊ eis fieret remissio. q̄ si
remissionem facere nō vellent
tenet̄ satisfacere de suo. ⁊ tūc
vsqz ad q̄ nēritatē solutam. p̄ il
lis poterūt occulte accipere de
bonis eoz. si al̄s p̄ viā iudi/
cū habere nō p̄nt. ita tñ q̄ nō
sequat̄ scandalū vel piculū q̄
sp̄ vitanda sūt. Ubi aut̄ me/
diator talis sic satisfecit. debz
p̄ aliquē modū cautū decla/
rare illi q̄ sciebāt se obligatū
ad illud amplius non teneri.
v̄puta si dicat se non curare
ab eo illa recuperare. quasi ac/
si donasset. vel declarare here/
dibus suis q̄ nō recipiant a
tali p̄sona aliquid vt debitūz
pro tali causa. ⁊ huiusmodi.
Bona em̄ fides non patit̄ vt
semel exactum bis exigat. de
regulis iuris. li. vi.

*Qui scienda sit restitutio.
Capitulū. v.*

Quantum

ad qntū. s. cui fienda ē restitū-
tio seu datio rei ablata vl' als
illicite acq̄site. Pro sūdamē-
to notāda est distinctio quaz
pōit Tho. ij. ij. q. xxxij. dicēs.
Tripl'r p̄t aliqd esse acq̄sitū.
Uno mō qz id qd acq̄rit illi/
cū debet ei a q̄ acq̄sitū et ex/
tortū est. z siuenō trāfferatur
dominiū illius rei in accipie-
tem vt in furto z rapina. siue
transferat vt in vsura. tñ com-
petit repetitio. Secdo mō dī-
aliqd illicite acq̄situm. ita q
ille qui illicite acq̄siuit. nō p̄t
illd retinere. nec tñ debet illi
a q̄ acq̄siuit. qz ille ē iusticiaz
dedit. z ille ē iusticiā accepit.
vt in symonia z filibz in qui-
bus ip̄a datio z acceptio ē p̄
legē. Tertio mō dī illicite ac-
q̄sitū. nō q ip̄a acq̄sitio sit il-
licita. sed illud ex q̄ acq̄rit ē il-
licituz. ex q̄ transfert dñiū.
nec p̄petit repetitio. vt in me-
retricio z hmōi. nam meretrix
turpiter agit z p̄ legē dei forni-
cādo. sed ip̄a acquisitio vl' da-
tio pecunie p̄ hmōi illicitis n̄
ē illicita nec p̄tra legem dei. z
p̄ p̄pē dī turpelucrū. De illi-
citis ergo isto tertio mō acq̄-
sitis fm Tho. z Ray. potest
dari elemosyna. z p̄t etiā re-
tineri. nisi supflū p̄ fraudez.

vel dolū mulier extorserit. q̄a
illud esset restituendū. Et ad
hoc p̄tinent lucra facta ex hi-
strionatu illicito. ex duello. ex
torneamento. ex sertis factis
de floribz z alijs hmōi. q̄rum
vsus ē cōit ad lasciuā. ex de-
cijs factis. ex arte mathema-
tica seu arte diuinatozia. ex lu-
cro negotiationis. aduocari-
onis vel medicine in cāu nō
p̄cesso q̄ ad clericos. in his di-
xerūt aliq̄ n̄ posse fieri elemo-
synā. qz vt dī Prouer. iij. Ho-
nora deū d tua suba. Et iterū
Honora deū de tuis iustis la-
boribz. xiiij. q. v. c. elemosyna
z. i. q. i. non ē putāda. Sz h̄
nō ē vez fm Tho. z Ray. z a-
lios cōiter. Predicta autē ca-
pitula allegata hoc intendūt
q non licet dare elemosynaz
de malis acq̄sitis. que. s. dñt
certis p̄sonis restitui. vel q n̄
debet aliq̄s aliqd facere illici-
tū vt det elemosynam. Et q̄/
uis quidam distinguant vt
dī Guil. q in his q̄ p̄hibita
sunt qz mala. z non puniunt
a iure. nisi infamia. vt meretri-
cium duellum z hmōi. talia
p̄t retineri. Sed q̄ mala sūt
quia prohibita a iure. vt tor-
neamēta. negotiatio q̄ ad cler-
ricos z hmōi. z talia n̄ possūt

De restitutōe liber tertius

retineri ad vsum suū. sed dñt paupibus erogari. Licet hec distinctio videat̃ eē pbabilis tñ qz pene sunt restringende non ampliande. 7 qz nimis emungit elicit sāguinē. Bēf. Credo qz in pdictis oīb; casib; 7 silib; bonū est 7 salubre qz penitēs inducat̃ ad erogā dū paupib; non tñ cogend⁹ ad h. nec si nō velit in h est indicād⁹ non eē in statu salutis. sinō velit h mōi pñiam agere l' accipe. s. qz h mōi lucra pauperib; erogat. nisi in casib⁹ a iure exp̃ssis. vt in symonia. et idem de eo qd dat̃ iudici ad corrupendū cum 7 h mōi. vt infra dicet̃. fm ergo Thomā. Guil. Ray. 7 Inno. de h mōi d; dari elemosyna debito honestatis 7 cōsili; non debito necessitatis salutis. 7 sic intelligit̃ illud. xiiij. q. v. q. habet̃. Non ē g̃ illud acceptū sic restituendū ei a q̃ acceptum ē. qz in turpi cā melior est cōditio possidentis. ff. de p̃di. ob turpem cām. De illicite acq̃sitis scdō modo. viz cum illud sit acq̃situm non debet̃ ei a q̃ est sic acq̃situm. nec tñ acq̃rens p̃t p se retinere. Illud pōt rōz de necessitate salutis nō soluz de p̃silio 7 honestate

paupib; erogari. 7 huius rō ē fm Tho. ij. q. i. q. lxx. qz ip̃a datio 7 acceptio est lege pbibita vt in symonia. Quidā tñ extendūt istū scdō modum ad oē lucrū in q̃ p̃mittit̃ pctm̃ dante 7 i recipiēte nō solum i symonia. sed etiā in pecunia accepta ex adulterio. 7 p vsurā cum q̃s accipit mutuū sine cā rōnabili. puta vt amplius dicit̃. 7 inde soluit vsurāz. Illā vsurā vt dicunt̃ q̃ accipit retinere nō pōt. nec tñ ei d; reddere qui dedit. quia turpiter operatus est dando mutuū ei quem nouerat non idigere. S; Tho. nō dicit̃ h. sed cū datio ē p̃ lege. in dicto aut̃ casu datio pecunie p mutuo nō est pctm̃. s; accipe illo mō vsurario mutuū est pctm̃. q̃a dat illi occasionē mali. Unō licet peccet mortaliter sic mutuū accipiēdo. debet tamen potius reddere illi a quo accipit q̃s pauperib; erogare. nisi vbi nō inueniret̃ ille a q̃ accipit. vel etiā si veller illā vsurā reddere nō vsurario. sed his a quib; extorsit̃ ip̃e vsurarius vsurā pro eo satisfaciendo p illa parte. et tunc debet vsurario significare ne iterum illi restituat. et precipue debet hoc

facere cū licentia epi. vt si di-
ctus vsurari⁹ vellet ab eo re-
petere. epi cogat illū desistere
a repetitōe. ⁊ ex q̄ vilit̄ gestū
est negociū ratū h̄re d̄z. nō tñ
tenet ad h̄ sc̄z inq̄rere vlt̄ dare
his q̄b̄ debitor est vsurarius
sed sufficit q̄ restituat a q̄ ac-
cepit paupib⁹ autem erogare
nō debet. cū nouit eū a q̄ acce-
pit. et pōt ei dare. qd̄ expresse
ostendit Aug⁹. dicens. Nolite
facere elemosynas d̄ fenore ⁊
vsuris. xiiij. q. v. nam cū dat
paupib⁹ qd̄ debet certe perso-
ne nō liberat a restitutōis ob-
ligatiōe ad illā psonā. vt ha-
betur extra de homici. ca. sic
dignū. circa fi. Sed in symo-
nia ip̄a datio ⁊ acceptio pecu-
nie est phibita. Unde d̄z. i. q.
i. ca. anathema danti anathe-
ma et accipienti. nec sibi reti-
nere valet. nec illi reddere qui
dedit. sed debet de necessitate
salutis paupib⁹ erogare si p̄t.
vel illi eccle in cui⁹ iniuriā da-
ta est pecunia applicari vlt̄ ali-
ter p̄uideri. put h̄es in. ij. pte
sum. ri. i. c. i. Similiter i iudi-
cio phibitū est iudici vlt̄ assēs-
sori cū habent certū salarium
accipe aliqd̄ a partib⁹ p iudi-
cando vel nō iudicando. vel
iudicando bñ vel male. ⁊ testi

est phibitū accipe p testimo-
nio ferendo. Unde August.
Ideo non debet vendere iu-
dex iustū iudiciū. aut testis ve-
rum testimoniū. quia vendit
a duocatus iustū patrociniū
et iuriscōsultus verū cōsiliū.
Illi cū inter vtrāq̄ partē ad
examen adhibent. isti ex vna
parte p̄sistūt. xiiij. q. v. c. nō sa-
ne. Qd̄ ergo recipit iudex p
h̄mōi vel testis p se retinere
nō potest. sed debet restitui il-
li q̄ dedit. si iuste dedit. puta
vt iuste iudicaret intendēs re-
dimere quodāmodo vexatio-
nem suā. Unde Aug⁹. i dicto
ca. nō sane. Ille solet male si-
bi ablatā pecuniā repetere q̄
iustū iudiciū emittit qm̄ venale
esse nō debuit. Sed si pecu-
nia data fuit iudici ad eū cor-
rumpendū. vel testi ad falsū
testimoniū dicendū. vlt̄ alicui
ad falso accusandū vel aduo-
cato ad iniuste aduocandum
illi datorū reddi nō debet. qz
turpiter dedit nec sibi retine-
re debet. sed pauperib⁹ elargi-
ri. vel illi in cui⁹ iniuriā data
est. ⁊ precipue si ex h̄ amisisset
iustaz causam. habent̄ hec in
dicto capitulo. non sane. pro-
ut ibi notat Johan. an. et Ar-
chid. et. xi. q. iij. ca. qui recte.

De restitutōe liber tertius

z Inno. extra d' imuni. eccle.
qz pleriqz Ray. z Host. in su.
Sistr inferiorēs officiales vt
nunciū missi et hmoi si aliqd
extorqnt p improbitatē vt d'
nariū puū z hmoi. tenēt pau
peribz erogare. z hoc vbi cer
tū salariū recipiunt. vt dīc gl.
in. c. nō sane. Nam cū salariū
sufficiens recipiunt. si qua ex
torquent debent restituere si
est qd notabile. z idem videt
dōm de notarijs. camerarijs
et hmoi q officio suo exigunt
aliqd a psonis. Si ei habēt
sufficiēs salariū tenent ad re
stitutōem eoz que accipiūt.
nec videt excusare p̄suetudo
cū sit irrōnabilis. ar. xij. q. i.
c. militare. vel paupibz ergo
re. si de facili non pōt inueni
ri. Si pō salarium nō habe
rent vl' non sufficiens credo
q p̄suetudo excusaret. qz ne
mo cogit suis stipendijs mi
litare. ar. insup d' his q accipi
unt pecuniā ab accusatis veli
carceratis anteq̄ pferat snia d'
eos vt intercedant p eis z li
berent. Sciēdū q si accusati
vel incarcerati sūt culpabiles
vñ z merito p̄dēnādi. illā pe
cuniā nec reddere debent da
toribz. qz turpiter dederunt nō
sibi retinere pñt. qz turpiter ac

ceperūt impediētes iusticiā
am. sed debent paupibz ero
gari. ar. xiiij. q. v. q habetis.
Si pō sunt innocentes z ad
redimēdā suā verariōem de
derunt z pcurandā sui libera
tiōz. si intercessores eoz sunt
officiales salariati. al's pecu
niā p̄b receptam reddere de
bent vel paupibz erogare. ni
si data fuisset p modū doni z
liberalitatis. z p̄cipue post li
beratiōez. qz tūc retineri pos
set. ar. i. q. ij. c. sicut cpm. z sistr
si intercessores nō sunt officia
les salariati sed puate p̄sōe la
borando p hmoi iusta libera
tione iuste faciūt. z qd eis da
tur iuste retinere valēt. Item
de pecuniā data p adulterio
p̄misso vl' p̄mittēdo. q̄uis q
daz dicāt q daz dari nō ei q de
dit. nec sibi retineri. sed ei da
ri in cui' iniuriā data ē. s. ma
rito. si vxor ei' commisit ad
ulteriū. exq̄ pecuniaz habuit
videtur q poti' debeat pau
peribus erogari. nisi ille mari
tus esset paup. qz ppter pau
peratē posset etiam p̄fessor ipsi
m̄lieri tāq̄ paupī dimittere
Et sistr d' viro p̄mittēte adul
teriū q ad vxorē caste viuētē
z videt eē i hmoi q̄ idē ino si
cui z i turpi lucro. vt i meret

tricio. qđ etiā p̄t retineri sic ac
q̄siti. nisi q̄ leges p̄hibēt ad/
ulteria ⁊ puniūt. nō āt simpli
cē fornicationez ⁊ meretricia.
Nihilomin⁹ de pecunia data
p̄ adulterio nil statuūt sic de
pecunia symoniaca. et alijs
h̄mōi. vnde paupib⁹ erogari
poti⁹ inducēdi sūt. xiiij. q. v.
c. nō sane. ¶ De acquisitis p̄ lu
dos fortune extra illos casus
in q̄b⁹ d̄z acq̄siti p̄ h̄mōi re/
stitui. debēt paupib⁹ erogari.
qñq̄ etiā posset sibi retinere.
S̄ de h̄ s. c. l. i. t. i. De illicite
acq̄sitis p̄mo mō. i. cū debetur
illud acq̄siti ei a q̄ acq̄siti est
vt in furto. rapina. vsura. et
h̄mōi regula est q̄ h̄mōi sunt
restituēda spoliatis. siue sint
dñi illaz rerū siue ad eos spec
tet dūmodo constat rem non
fuisse ablata. vt accidit i pig/
nore deposito cōmodato. et
h̄mōi. licet em̄ tales q̄ habēt
pignora deposita et h̄mōi nō
sint dñi illarū rerū. tñ ex ho/
nesta causa illa tenent. iō his
debēt restitui talia ablata nō
dñis ipsaz rerum. ⁊ sic intelli
go illd. iij. q. l. c. reintegrāda
sūt oīa spoliati. extra de resti.
spol. p̄ totū. Si aut̄ res abla
ta est ab eo qui iniuste habue
rat. puta p̄ furtū v̄l p̄ rapinā.

restituenda est dñō illi⁹ rei. nō
illi furatori. Quis āt malefa/
ceret talis restituendo furato
ria a quo ipse acceperat. ⁊ nō
domino rei ipsius quē nouit.
tñ s̄m Uber. liberat⁹ ē ab ob
ligatione restitutōis. qz repo
suit in p̄stinū statūz gradum
Quidā tñ dicūt q̄ illud q̄ ac
q̄rit ex vsura mēali tñ. nō d̄z
illi restitui q̄ dedit. qz a se vo/
luntarie abdicauit. n̄ tñ sibi
d̄z retinere. quia s̄ legem acce
pit. extra de vsuris ca. p̄suluit
sed debet paupibus erogari.
ar. c. sicut dignuz. extra d̄ ho.
mi. de vsuris. c. tū tu. S̄ ista
iura inducta vident̄ esse s̄ ta
lem opinionem. naz ibi d̄f q̄
debent ablata restitui eis q̄z
fuerūt si repiuntur. vel eoz⁹
heredibus. nec aliqd̄ ius nec
aliq̄s doctor solēnis facit istā
distinctionem inter vsurā mē
talē ⁊ pactionalē vt prima de
beat restitui ei qui dedit scđa
aut̄ nō sed paupib⁹ erogari. s̄
sicut indistincte dicit Aug. d̄
acceptis p̄ furtum ⁊ rapinaz
q̄ debent restitui. si dari pau
peribus sic indens. Qui con
tra ius societatis humane.
furtis. rapinis. inuasionibus
oppressiōibus aliqua abstu
lerunt reddenda potius quā

De restitutōe liber tertius

donanda censem⁹. exēplo za/
chē. xliij. q. v. c. sane. ita ⁊ idē
stincte dicit idē de vsuris
Nolite elemosinas facere de
vsuris. q. ead. q. dicat. h^c red/
denda sūt nō paupib⁹ danda
cū. s. inueniunt⁹ q^d dederūt ip/
sas vsuras. Et cū d^r q^d d^r de/
dit vsuras volūtarie illō a se
abdicauit. Rū. q^d si dedit ex
liberalitate p^r modū doni ve/
rū ēē. ⁊ tūc recipiēs s^c sciens
nō tenet restituere n^c paupib⁹
dare. S^c si dedit rōe mutui
pncipalr non abdicauit illō
voluntarie. supplez⁹ d^r ditiōa
te. ne mutuas repucaret se q^d/
natū. ⁊ istū ingratū. ⁊ sic alia
vicenō inueniret mutū. ⁊ iō
sibi debet restitui vsura. Si
autem nil accepit. vltra sortez
q^duis hoc non intenderet. in
nullo tenet nec illi nec paup/
bus. ¶ Pro h^mōi aut maiori
declaratōe sciendū q^d in re q^d
debet restitui se aliq^s triplici
ter pōt habere. quia aut ē ve/
rus dñs. aut heres eius aut
solum est dispensator circa ip/
sam rem. ⁊ in pmo casu cum
scz ē verus dñs rei ablata d^r
sibi restitui si pōt. iij. q. i. c. re/
integrāda. ⁊ fere p totā qōnē
Et hoc nisi iusto bello vel iu/
sto edicto impiali vel ecclia/

stico ille cui res sublata est p/
uaret iure rehabendi simplr.
vel ad tps. nam cū coniunge/
ret hoc. puta q^d tūq⁹ heretic⁹
p^rdemnatus ē dñs rei. vel de
crimine lese maiestatis cōui/
cius. in q^b casib⁹ oīa p^rfiscā/
tur post sniam sup hoc nō si/
bi. s. fisco debēt oīa sua appli/
cari. extra d^r here. c. excoīcā⁹.
Insup si dñs rei ablata nō ha/
bet administratiōez bonoz suoz.
vt pupillus. d^r illō red/
ditutori vel curatori. In se/
cundo vero cāu. scum legiti/
mus heres ē sibi debēt abla/
ta restitui. sed cū tali distinctōe
fm Ray. q^d si heredes sūt plu/
res vniciq^s fm p^rporciones
sue hereditarie pris restituē/
dū est. Si aut heres i aliq⁹ de/
terminata q^untitate cōstitutus
sit puta in caplo vel domo. ⁊
nō plus. tūc restitutio nō fiet
heredi. sed illi vel illis q^bo te/
stator p^rmisit dispensatiōem
bonoz suoz. Si hō defūc⁹
in morte sua oīa bona sua te/
gauit paupibus ⁊ p^ris locis
q^bo illa legata sunt acquirif/
ius in bonis defuncti p^reseti/
bus ⁊ futuris. vñ et eis debz
restitu. In tertio cāu. s. cū est
disp^rator rex. vt epī ⁊ alij p/
lati eccliarū ⁊ gubernatores

hospitālū ē distinguēdū. qz cū dāt aliq alijs. aut dant de rebz suis ppijs. puta p primo nialibz vñ p industriā acq̄sītis sic se p̄tore doctrine et h̄mō i. z de h̄mōi dādo quibuscūqz etiā malis vt meretricibus z histriōibz q̄nis gūiter peccēt vt illō. lxxviii. di. c. donare. tñ nō tenēt ad restitutiōez nec illi qui h̄mōi recipiūt ab eis s̄m Ray. z Guil. aut dant de fructibz ecclesiaz suaz z locor p̄ioz ad mēfaz eoz seu vsum sp̄aliter deputatz. z tūc etiāz male vtēdo z dādo male faciunt. nō tñ tenent ad restitutiō nē ipi. nec q̄ recipiunt ab eis. nisi r̄cipent p̄ extorsiones fraudes z violentias z h̄mōi. tūc tenerent. z h̄ s̄m Tho. ii. q. c. lxxv. et s̄m Guil. Aut dant de bonis ecclesie deputatz ad cultū diuinū vel capitulo distribūdis. aut paupibz erogandis specialit̄. vel cū etiāz multipliciter cōmittūt disp̄sationi sue sine distinctiōe sibi deputatoz ad vitā ab alijs. z tūc si dāt causā necessitat̄ seu elemosyne bñ faciunt. nec ipi tenent nec q̄ recipiūt ad restituenduz nisi darent de his q̄ sūt distincte deputata clericis. qz tūc tenent eis de eo qd ab

stulit ab eis. qz non bāda est elemosyna de alieno. xiiij. q. v. ca. neqz. Si dant psonis honestis p patrociniū et labore quē impendūt ecclesijs etiāz laudabiliter faciūt s̄m q̄ntitatē laboris et industrie. Ecclesiasticis em̄ vtilitatibz seruientes ecclesiastica oportet remuneratiōe gaudere. xij. q. ii. c. q̄ cūqz. Nec ḡ plati dantes nec recipiētes p h̄mōi tenent in aliq̄ restituere. Sz si dant rōne parentele. cū tñ nō indigeant. vel causa fauoris hūani erga p̄ncipes nō faceret ad redimendā vxatinoē qd ad tyrānos z siles. vel dant cā turpitudinis vt meretricibus z h̄mōi. tenent ad restituenduz que sic male dederunt. non quidem de bonis ecclesie. sed de bonis patrimonialibus si habent. vel p industriā acq̄sitis. Illi etiāz qui sic talia q̄ alijs debebāt male accipiūt. tenent restituere nisi ipse qui dedit satisfecit. Tho. vbi sup̄ debent autem dare vñ successori eius qui dedit. vel in vtilitatem ecclesie puertere cum licentia superioris. vel paupibus erogare. si illa pauperibus debebātur. Qui aut recipiūt a religiosis propter iniustam

De restitutōe liber tertius

causam. vñ sine lñia supioris debet restituere plato ipi? monasterij. vel puer? . vel al's in utilitatē monasterij conuerrere vel expendere. p̄cipue si ipse p̄lat? fuit q̄ male dedit. In oī aut cāu ex sup̄dictis d̄z fieri. ita q̄ p̄cūm qd̄ est occultū nō manifestet. et ita q̄ nō sequat̄ mal? scandalū. ar. dist. viij. c. duo. Qui aut tenent alicui ecclesie vel loco pio debent illō dare gubernatori seu rectori eius loci. nisi ille rector n̄ haberet iustū titulū. sed vsurpatū vel pbabiliter credat̄ male vsurū. tūc em̄ posset in utilitatē illi? loci cōueri vel successori reservare.

Cur fienda sit restitutio.

Capitulum. vi.

Quantum

q̄ ad sextū. s. cur sit fienda restitutio. Ad hoc bt̄ns Tho. ij. ij. q. lxiij. assignat rōez. vñ qz restitutio ē actus iusticie. ad iusticiā at̄ habēdā et exercendā q̄libz tenet. Cōsistit at̄ iusticia in q̄daz eq̄litate q̄ tollit p̄ vsurpationē et detractionē aliene rei. et reparari nō pot̄ nisi p̄ iteratā dationē seu p̄ assignationē rei ei cui? erat si p̄t. et ideo tenet restituere. S; no

ta q̄ sic q̄libz q̄ est sui iuris p̄t donare rem suā ita p̄t etiaz remittere rem sibi debitā gratis et relaxare suo debitori. quere missio siue donatio libere facta sine fraude et coactōe post q̄ facta est p̄ p̄nias nō pot̄ reuocari. vt dicit Ray. ar. viij. q. i. c. q̄ piculosū. S; sciendū q̄ illi q̄ ponūt se in manibz creditorū p̄mittēdo seu offerēdo se ad dandū qd̄ peterēt. rogātes tñ q̄ totū vñ p̄tē dimittāt s; nō intendūt restituere. imo sperāt q̄ p̄ nihilo vñ modico q̄etabūt. al's nō se ponerēt in manibz eoz. a pctō qd̄ rapine vsure seu alteri? male vsurpatōis nō sūt absoluti. quia p̄cūm p̄ p̄nias et p̄fessionez dimittit̄ quā illi p̄tē nō hñt. S; vtrū absoluti sint a debito seu obligatiōe restituendi. distinguendū est s̄m Egidij i q̄libet. quia si creditor p̄p̄a voluntate et liberalitate dimisit et donauit nō curās q̄ debitor intenderet non teneretur ipse debitor amplius restituere. si h̄ ei clare constat. Secus autē si creditor deceptus vñ coactus vel desperatus. i. q̄ nūq̄ sperabat se illud debitum ab eo posse habere vel non posse haberetorū. et ideo potius vo

luc h're p'te q' n'ihil dubitās
ne n'ihil h'ret si totū v'ellet h're
Talis em' remissio nō valz. z
adhuc obligat ad restituēdū.
S'z q'z hec maria ē mltū vti/
lis z necessaria sciri. z i frequ/
ti practica. sō seriosi? z pleni?
tractāda. z q'd sentiāt docto/
res i h' referēdū. Cū g' q'ritur
v'ix vsurario v'l cūlibz alteri
q' h'z aliēa sufficiat i foro p'scie
remissio sibi facta ab his a q/
b' extorsit vsuras v'l alia ma
le ablata. vel ab heredibz eorū
si illi nō viuūt. Rūdet diuersi
mode a diuersis. vt in. §. seqn/
tibz. Birar. de senis asserit q'
h'ns male ablata nisi reddat
aut sufficientē faciat cautōez
nō p't liberari a sua obligatio
ne p' aliū modū cū p't aliq' mō
restituere nec em' p't debitum
deobligari. Et p'mo nec p' vi/
am remissiois. Secōdo nec p'
viā satisfactōis. Tertio nec
p' viā liberatōis. Quarto nec
p' viā trāstatōis. Quinto nec
p' viā donatōis. Sexto nec
p' viā renūciatōis. Septimo
nec p' viā puenientie z discre/
tionis. Inducit ad h' has rō
nes q' nō vident multū vige/
re. sed sine multa difficultate
solui p'nt p' eos q' tenēt q' abs/
q' actuali restitutōe p'ōt tolli

obligatio male ablatoruz ab
eo cui obligat p' quēlibz hoz
modorū. dūmodo nil fiat in
fraudē vel p' mētū vel p' despe/
rationē. s. nō rehabendi. sed li/
bere spōte gratz z sciēter. Si
enim fraudulenter vel coacte
h'mōi fieret talis deobligatio
locū h'z q'd d'r z n' alit'. Q. nō
possit tolli tal' obligatio p' viā
remissiois nisi restituat. pbat
sic. Null' ē capax remissiois
nisi a pctō p'us desistat. s'z ha
bens rem male ablata q'diu
remanet obligat' ad reddē/
dū nō d'r desistere a pctō. ergo
nō est capax remissiois. et per
p'ns poligatio illa tolli nō p't
p' viā remissiois. Ad q'd facit
regla p'ctm. de reg. iu. li. vi.
Restitutio em' p' quā obliga/
tio tollit est p'uenia remissioi
vnde nō videtur remissio fie/
ri nisi p' restitutionē tollat pri/
us obligatio. Sed ad hoc re/
spōdet. maior p'r intelligi du/
pliciter. Uno mō vt intelligat
de remissioe debiti rei ablate.
et sic videt falsa. nam potest
alicui remitti debituz si vult
creditor libere et sponte. quā/
uis ille debitor non intendat
dare. et non sibi amplius ob/
ligatur fm Egidium. ¶ Se/
cundo modo vt intelligas de

De restitutōe liber tertius

remissione peccati. et tūc ē ha
maior. et minor falsa. nā hūc
male ablata si nō pōt restituere
vllō mō remanet obligat⁹
ad restitutōem cū poterit. ex
tra de solu. ca. odoardus. et tū
desistit a pctō si penitet et pro
ponit restituere i futurū. S; si
pōt restituere sed male. et hoc
intendit facere si creditor nō
remittat. talis etiā adhuc re/
manet obligatus ad restitutōem
dū. et tū desistit a pctō penitē/
do. Et quod pendet ex reglā
Aug. pctm. q restitutio est p/
uia remissionis. verū ē de re/
stitutōe nō solū actuali s; eti/
am mentali. et in pposito et in
equalenti. Q; non tollat pvi/
am satisfactōis pbat sic. Sa/
tisfacere est pctōrum cās exci/
dere. et eoz suggestiōib; ad/
itū non indulgere. de pe. dis.
iij. circa pnci. Cū ergo abla/
tio et detentio rei. s. pcti sit per
oppositū suū. s. restōem. igit
nisi restituat nō videt posse sa/
tisfacere qntūcūq; acceptet
creditor. Insup cū p satisfac/
tōem nō solū reparet amicit/
cia sed etiā eq̄litas iusticie q
ablata erāt p vsurpatōez et de/
tentōez alienoz nisi tollat cā
iniusticie et ineq̄litas q fit p
restitutōez subtractor dū cre

ditori reddit qd minus ha/
bebat q̄s debebat ab ipso vsur/
patore q plus habebat q̄ de/
bebat nō repabit iusticie eq̄li/
tas. et sic nō fiet satisfactio ni/
si reddat ablata. Satisfactio
em fieri d; p ipm debitore q
violavit iusticiam vsurpado
aliena. non p creditore. Ad h
rūderi pōt q vtiq; pcti causa
excidi nō pōt nisi p restitutōez
s; restitutio nō solū fieri pōt
actu s; etiā mente et pposito.
als q nō pōt restituere cum nil
habeat. seq̄ret q nō posset sa/
tisfacere p pctis. qd est falsū.
Sitr etiā eq̄litas iusticie re/
parari p nō solū p actualē re/
stitutōez. s; etiā p aliū modū.
p quē creditor vel iniuriā pas/
sus reputat sibi satisfactum.
Fit quoq; in hmoi remissōe
satisfactio p debitore q viola/
vit iusticiā dum h; animum
paratū et se offert ad restituē/
dum si non remittit. Tercio
probat q non tollatur p viā
liberatiōis sic. Chrys. dicit
extra de regu. iu. c. Omis res
per quas cūq; causas nascitur
per easdem dissolvitur. Sed
obligatio talis iniusti detenti/
toris nascitur per solam eius
depravatam voluntatem. scz
rapiendo vel tenendo vl deti

nendo re alienā. & dissolui nō poterit nisi p voluntatē. s. rectificatā. s. in restituēdo ablata: & sic videt q n sufficiat volūtas ei? cui fieri d; restitutō ad tollendū obligatōz cū nō fuerit cā ipi? Ad qd rñderi p̄t q voluntas depnata vsurpatōnis rectificari pōt nō solū per actualē restitutōez sed p intētionē voluntariā restituendi si ille. sponte noluerit remittere. & sic non solū volūtas creditoris sed & debitoris volūtas q fuit cā obligatōis concurrit ad liberandū obligatōem dñe se offert ad satisfaciendū creditorī ad placitū. Quā tū ad qrtum. s. p viam trāslationis & acq̄sitionis dñi probat q non possit tolli obligatio sic. Presupposito q i vsura non trāsferat dñiuz fm qsdam tunc assumit tal regula. Nullus p̄t in re detinenda iniust? titul? aduenire. nisi p̄us iniust? auferat titul?. nā iniust? titul? auferri nō p̄t absq; hoc q iustus titulus acq̄rat. & e cōuerso. & idcirco erit alia actio p quā iniust? titulus tollitur & p quā iustus titul? acq̄rit. Nullus ḡ aduēire poterit. iniust? titul? p aliquā actiōem nisi ei auferat. iniust? titulus

p aliā actiōez. Sed illis q acq̄runt dñiū in re detinēda aduenit iust? titulus p domini acq̄sitionem. & si p̄us habuit iniustū titulū p rei alienatione vsurpatione & detentiōem optet q dic? titul? iniust? auferat p eiusdē rei restōem aut dñi acq̄sitiōem. & sic nō ē cā p̄ardñi autē restitutōz. & m̄to fort? in furtis & rapinis i qbz fm oēs nō trāsferat dñiū. Sed ad h rñdet q ad hoc vt dictū est restitutio p quā auferat iniustus titulus i foro cōscie fieri pōt nō solū manualitate. sed etiā mentalr. dum. s. ē paratus reddere realr si non vult dimittere. & sic ablato iniusto titulo p spontaneā & liberā remissionē creditoris acquirat dñiū. ¶ Quāntū ad qntū q non possit tolli p viā donatōis pbat sic per has ppositiones. Ille cui restitutō fieri debet donare non potest prius q̄ sit restitutus & ipse iniuste detinēs aliena anteq̄ restituat ablata certificari nō pōt de tali donatione verum sit vera donatio. p̄mam sic pbat. Donatio nisi sit libera n̄ est donatio pa. ff. d. adimē. l. ga. l. rem legatam. Ite autē qui talitē donat. scz anteq̄ sit

De restitutōe liber tertius

restitutus nō libere donet. qz non libere illud hz. cū non actualit̃ habeat. Et si dicat̃ qz libere restituendus p̃t h̃re z p̃ p̃ns libere p̃t donare. qz detētor bonoz suoz parat̃ ē red-
dere. Talis instātia nihil valet. qz r̃stitutēd̃ certificari n̄ p̃t qz talis h̃ns sua male ablata sit patus ad ea restituēda. nisi ea statim cū pōt reddat. vel p̃ eis reddēdis sufficiētē cauti-
onez facit. qd̃ p̃tinet ad scdaz p̃positionē. Nam z si videat̃ aliq̃ signa qbz se paratū ad satisfaciendū off̃dat nō pbat̃ eē sufficientia cū illis vti possit. ita ille q̃ non hz intentionem restituendi sicut ille qui hz. z talis alienozum detentor in-
iustus cui donatio fit aū restitutorz. nō pōt eam vt verā donatiōem acceptare vel accipe cū bona cōscia. Ad qd̃ r̃ndet̃ qz donari p̃nt nō solū res habite. sed etiam iura z actiōes z q̃ sperant̃ haberi. nec p̃pte-
rea p̃t dici qz non sit donatio libera. qz res actu nō habet. z cū h̃ negocium agat̃ z discutiā f̃m forz cōscie vbi credēdū ē cuilibet. p̃ se z contra se. z nemo sit arbitrand̃ imemor p̃pe salutis. vt d̃r. i. q. vii. sancim̃. ex q̃ debitor offert se pa-

ratū ad restituendū si vult rogat̃ tñ vt donet nō coact̃ nō decept̃. sed spontanẽ p̃t sibi p̃suadere z credere libere donasse. p̃cipue cū non egeat m̃tum. nec em̃ p̃sumit̃ de facili quis p̃ncere sua et donare.
Quantū ad sextū qz n̄ possit tolli p̃ viam renunciatiōis pbat̃ sic. vbi renunciatio non habet locū. obligatio tolli nō pōt p̃ viam renunciatiōis. sed anteq̃ fiat male ablatoz restitutio. non pōt ille cui restitutio fieri d̃z renunciare. ergo n̄ pōt tolli obligatio detinentis aliena iniuste p̃ viam renunciatiōis. Maior est nota. minor p̃batur. nam renunciatio illa q̃ sit a spoliato ateq̃ restitua f̃ ipa decernit̃ eē nulla. sic patet. iij. q. i. c. epis. z extra de resti. spolia. ca. sollicitate. z hoc ideo. quia p̃sumitur nō libere fieri. qz non ē verisile qz sponte iuri suo r̃nūciauerit q̃ renūciat spoliatus. Sic i propo-
sito videtur dicendum qz creditoz renunciāns non restitutus non videtur sponte renūciare sed vt coactus z h̃mōi. Ad qd̃ r̃ndetur qz ea q̃ cōtinētur i dictis capitul̃ h̃nt locum in foro p̃tentioso vbi p̃cedit p̃ p̃sūptionem. h̃z i foro p̃cie

etiā spoliat? p̄t renūciare iuri suo vt in p̄posito. p̄terea eo ipso q̄ offert se ad restitutioēz si vult iam reuēsit t̄stituit eū iuri suo. ¶ Quantu ad septimū q̄ nō possit tolli p̄ viam puenientie t̄ discretiois pbat sic. Supposito dicto regule p̄ctm̄. li. vi. Obligatio illa q̄ iustus detentor alienorū ē obligatus ad restitutioēz. necesse est q̄ tollat p̄viam restitutioēz vel aliam eq̄pollentē. Et q̄rēdo q̄ sit via eq̄pollens restitutioē. si dicat q̄ sit remissio via vel donatio. seq̄t̄ iter alia istō icōueniēs q̄ pōt dici restitutio. t̄ cū in possessione minime posuit. qd̄ patet eē falsum p̄ illō qd̄ habet. ff. d̄ vbo. sig. l. plus est. d̄ cū ibi q̄ restituere ē nō solū pecuniā rei p̄bere. sed etiam posses forē facere. fructus q̄ reddere. quapropter nullus pōt dici restitutus. nisi in possessione fuerit p̄stitutus. Si ḡ remissio q̄ sit aū restitutioēz eq̄poller restitutiōi ip̄i. seq̄t̄ hoc in cōueniēs q̄ etiā non posuit i possessione dicet̄ f̄stituit? Sz ad h̄ r̄ndet q̄ in foro p̄cie et ab Augu. nō sumit ita stricte restitutio sicut in foro p̄ctio/so fm̄ iura. Nam q̄modocū.

q̄ impleat voluntas creditoris a debitore d̄ restitutio facta. t̄ cū q̄s cedit bonis. etiā anteq̄ ponat eos in possessionē non restituit q̄ ad p̄ciaz. Querit̄ utrū vsurario vel cui cūq̄ alteri q̄ h̄z aliena sufficit at in foro cōscie remissio sibi facta ab his a q̄b̄ extorsit vsuras vel alias q̄cūq̄ male ablata. Hāc q̄onem de vsuris. Lauret̄ in tractatu formābus recitat opinioēz doctorū. Dicit ḡ glo. et in reglā. peccatū. tenet q̄ sic. Sed dicim̄ ibidē s. s. q̄ nō sufficit nisi pecunia sit restitutōi parata. Aliq̄rū s̄o theologorū opinio fuit q̄ etiam nō sufficit q̄ res sit p̄ata restitutiōi. sed etiam optet q̄ offerat. Io. an. ibidē sup̄ glo. demum assumit viāz mediā dicens. q̄ aut gerit in mente vsurarius restituere. t̄ remissio sufficiat. aut nō. Et tūc secus. Sed Fede. d̄ senis in ope suo format indistincte opinioēz dicte glo. sic dicens. Si is cui debet restitui pecunie vel male ablata nō coact̄ vel deceptus non circūnente t̄ omni dolo t̄ vi t̄ calliditate t̄ metu cessantibus. etiam p̄cibus vel seruiciorum exhibitione inductus debitū sibi

De restitutōe liber tertius

pecuniā nō oblatā nec restitu-
tioni paratā vsurario dimit-
tat. liberat⁹ ē vsurari⁹ a restitu-
tione. nō tñ a pctō qđ p̄traxit
exercēdo vsuras. nisi ⁊ de illo
pctō p̄nīaz agat. Potest etiā
dici qđ pl⁹ est qđ si vsurario p-
seueratēi crimie ⁊ nō dispo-
sitō ad aliquā restitutionē. is qđ
dē recipere vsuras remittat il-
las pp̄rio motu. vel ad petiti-
onē vsurarij. liberat⁹ est vsura-
rius a restitutōe rei. ⁊ si non a
peccato. qz de h̄ oportet satis-
facere deo p p̄nīaz. Nec ille.
Hanc opinionē videt⁹ firma-
re Hosti. in sum. et Archi. in
c. ij. de vsuris. li. vi. sup verbo
satisfactū. dicēs. Satisfactū
accipimus quōcūqz volunta-
ti creditoris satisfiat. Idem
Lap⁹. Idē autē Lau. sic con-
cludit. vt tollatur oīs dubita-
tio an sit vel non sit liber ani-
mus remittētis. ⁊ p p̄nīs cla-
ra p̄scia vsurarij. Et vt facili-
us inducant⁹ hoīes ad p̄triti-
onē. ⁊ de cetero a talibz absti-
neant. cautū ē p̄dicare qđ non
sufficit remissio facta. q̄uis
se disponat ad satisfaciendū.
si nō r̄mitteret creditor. ⁊ cau-
tius qđ oportet qđ pecunia sit
restitutōi parā. ⁊ cautissime
qđ offerat⁹ pecunia. vlt qđ pl⁹

est qđ ponat⁹ in maibz credito-
ris. Sz d iure ⁊ in foro p̄scie
puto illā glo. cui⁹ opinionez
seq̄t⁹ Fede. vt dictū ē esse ve-
rissimā. ⁊ ad h̄ iducit ipse Fe-
de. p̄les rōnes. Et p̄ma est ta-
lis. In maioribz criminibus
sic est in crimie furti vel rapi-
ne vel violētie. re furtiua vel
rapta remanēte apud furē vlt
raptorē de volūtate dñi pur-
gat⁹ viciū furti vel rapine sine
aliq̄ restitutione. vt. l. si fur. de
vsu. in p̄n. ⁊. ff. de p̄ca. l. si cer-
te. g purgat⁹ viciū vsure rema-
nente vsura apud vsurarium
d volūtate dñi. Et qđ illa sint
maiora crimina patet ex ma-
iortate pene siue agat⁹ ciuilit⁹
siue criminaliter. Graui⁹ autē
est pctm̄ qđ graui⁹ puniūt. vt
xxiij. q. i. c. nō offeram⁹. Se-
cūda rō est. qz in crimie vsura-
rū ⁊ in alijs maioribz sufficit
facere p̄dignā satisfactionem
vel emendationē. extra d rap-
to. c. i. vt sit qđ liberat⁹ a pec-
cato. c. q̄nto. extra d vsu. Sz
satisfactū intelligit⁹ quōcūqz
desideriū creditoris impleat⁹.
etiā si non soluat⁹. ff. qđ satisfda.
co. l. i. Tercia ratio est que vi-
detur fm̄ eum insolubilis.
Sunt quidam speciales ca-
sus in quibz obligatio ad re

stitutionē nō sufficit remissio
 vt. c. exigit. d. cēsi. li. vi. z ibi d.
 B. g. i alijs casibz stabit regla
 q̄ sufficit remissio. Idē tenet
 Pe. d. pal. i. iij. di. xv. q̄ dicit
 q̄ obligat⁹ restitutioni excusat⁹
 ppter remissionē creditoris. qz
 p acceptationē tollit. z h̄ nisi
 sit tal. psona q̄ nō habeat ad/
 ministrationē. vel q̄ nō p̄t do/
 nare. nec p p̄is remittere. q̄a
 remittere est dare. Itē qm̄ i iu/
 re est cautū q̄ remissio nō va/
 leat tūc nō excusat sic i iudice
 delegato q̄ munera z expēsas
 recipiēs vel extorquēs tenet
 reddere nulla partiū remissio
 ne sibi p̄futura. extra d. resc̄p.
 c. statutu. li. vi. Et de visitate
 iure ordinario recipiente mu/
 nus ad cuius duplū restituē/
 dū tenet. extra de censi. c. exi/
 git. li. vi. Nec Pe. q̄ si quis
 obijceret regulā Ad dimittit
 pctm̄ zc. qd̄ est verbū Aug. z
 restituere est rem in p̄stinū sta/
 tum reponere. vñ nō videt sa/
 tisfacere remissio. Ad qd̄ re/
 spōdent p̄dicti Pe. Lan. p⁹
 Fede. q̄ Aug⁹. in dicta regla
 nō habuit respectū ad strictā
 significatiōē verbi. sed eius
 mens ē verbis p̄ferēda. extra
 de ver. sig. c. intelligenda fuit.
 q̄ si offendisti p̄ximū tuū ra/

piendo. furando. vsuras ex/
 torquēdo. recōcilies te cū ip̄o
 Et cōiter qz hoīes nō iactāt
 pecunias suas. s̄z volunt sibi
 restitui res ablatas. ppterea
 Aug⁹. se retulit ad verbū resti/
 tuat. Qz autē sic intellexerit
 Aug⁹. oñdit multipl̄r. Nec
 ille. Qd̄ at̄ dicit Lau. s̄. f. esse p̄/
 dicandū nō sufficere remissio
 nē nisi fiant ea q̄ dicūt diuer/
 si nō videt tutū vel cautum.
 Nam ex tali p̄dicatiōe ita pōt
 seq̄ piculum aīaz sic cautela.
 Sic em̄ p̄dicatoz d̄z sibi ca/
 uere a p̄dicando ea q̄ habent
 homīes inducere ad malū. z
 ab alienando mala. ita d̄z ca/
 uere a p̄dicādo scrupulosa et
 ardua. qm̄ cōis op̄inio est in/
 p̄trariū. B̄ em̄ cēt inijcere laq̄/
 um aīabz. qd̄ fieri n̄ d̄z. xxvij.
 q. i. c. viduas Audiēdo em̄ ta/
 lia z nō seruādo cū ex audit⁹
 format sibi p̄scia. B̄ sibi neces/
 sario fiendū q̄ h̄z h̄mōi remis/
 sionem. z ex difficultate nolit
 ponere se ad faciendū. erit in/
 malo statu rōne p̄scie sibi fa/
 cte sup̄ eo i q̄ bñ pōat trāsire
 cū bona p̄scia. Preterea si p̄/
 dicatoz B̄ dicat i p̄dicatiōe. f.
 sibi nō sufficere remissionem
 nisi zc. z postea in audientia
 p̄fessionis faciat p̄riū z dicat

De restitutōe liber tertius

illi sufficere. nōne ex h̄ p̄t seq̄
magñū scādālū ē doctrinā p̄
dicatōis. Ex h̄ em̄ poterunt
credere hoies sic eē d̄ multis
alijs q̄ p̄dicatores dicūt. s. q̄
non sunt simplr vera. sed ad
terrorē dicta. 7 sic p̄clitabiffi
dei doctrina. nō video etiā
cū bona p̄scia q̄ absq̄ sui ma
gno pctō possit h̄ dicere in p̄
dicatōe si sentiat cōtrariū: qz
hoc cōiter tenent doctores. s.
et si teneret aliquā aliā op̄i
nionē cū ille sint scrupuloseñ
debet velle inducere homies
ad suos scrupulos. Non ḡ p̄
dicando dicat q̄ sufficiat re/
missio. ne inducat occasiōē
malī. 7 apiatur via vsuris. ne
qz dicat quod non sufficit ne
dicat mendacium vel scru/
pulos. 7 laq̄os inijciat audi/
toribz. Sz dicat qd̄ dicit Au
gu. q̄ optet q̄ restituat si pōt.
xliij. q. vi. c. si res. 7 in restitū/
tione includit remissio. Sz
qd̄ si post remissioez libere fa
ctā 7 vere vsurario. 7 vsurari/
us mādat i testamēto suo red
di vsuras. nunqd̄ qd̄ semel re
missum ē dz restitui his q̄bz
tenebat prius. Dm̄ fm̄ Fe
de. q̄ in h̄ distinguendū ē. qz
aut talis testator locutus est
p̄ verba transference se ad fa

ctuz. vtp̄ta qz iubet vsuras
restituī his q̄bz d̄bebat eas re
stituere et q̄ pbarent eas sol
uisse. 7 tūc non obstāte remis
sione tenebit satisfaccere heres
7 h̄ cāu loq̄t. c. ad n̄am. de i/
urijis. Aut loq̄t p̄ verba trās/
ferentia se ad ius nō ad factū
vtp̄ta iubet ea restituī q̄bz
debet. Et tūc secus dōm est.
Nec ille. ¶ Item scienduz q̄
cū alicui sit remissio libere 7
sine fraude. non tenet talis il
lud qd̄ sibi remissū est paupi
bus dare qd̄ sibi donatū est.
Dost. in sū. ti. de vsu. dicit q̄
si fenerator ptem pecunie fe
nebris restituat ei a q̄ habue
rat vel heredi suo. 7 de volun
tate ei⁹ ptem retineat dicunt
theologi indistincte q̄ n̄ eli
beratus. nisi totū offerat. Tu
dicas q̄ si ex pacto sit nō ē li
berat⁹. ar. c. veniēs. extra d̄ sy.
Si aut̄ vsurari⁹ p̄t sine pac
to liberalr soluat vt offerat. 7
de altera pte misericōiam petat.
7 creditor liberalr remittat. li
beratus est debitor nec tenet
vltius ad restitutiōez sicut
nec tenet si gratis accepissz ḡ
tis oblatum. fm̄ Boffreduz
Dic tamē bon⁹ iudex cer
tis coniecturis motū sui ani
mi for̄mabit. Nā si creditor

est paup inops. et vsurari⁹ di-
 ues et potēs. nō psumo q^d cre-
 ditor ipm vsurariū sponte ex
 corde liberet. s; h faciat q^d vl-
 tra recuperare nō pōt vt illō tan-
 tillū qd offert recuperare et nō
 amitteret. Si hō creditor sit
 diues et potēs q^d etiaz p̄sueuit
 histrionib; et ioculatorib; tā-
 tundē de suo donare vel plus
 frēq^{nter} p̄sumi pōt q^d ex cor-
 de h faciat. hec ille. Item in q^d
 dam sūmula dicitur q^d si vsu-
 rarius offert libere totam sū-
 mam pecunie creditori osten-
 dens plenariā voluntatez cū
 nō habeat. q^d si crederet q^d ali-
 qd acciperet nō offerret. credi-
 tor nihil penitus vult accipe-
 sed liberaliter dīmittere totūz
 iste plenarie satisfecit p̄mo.
 sed non deo. et iō postea suffi-
 cit sibi sola contritio vt satis-
 faciat deo. Unde consulēdū
 est non contritis vt hant mi-
 nus hanc liberam satisfactio-
 nem faciant p̄mo. Item se
 aliq^d vsurarij qui nitunt^r deci-
 pere deū. q^d numeratā pecuni-
 am et acceptam tūc exponūt
 creditorib; credentes q^d illam
 nō accipiāt. quia si crederēt q^d
 illā recipient. nō illā rep̄senta-
 rent. ac ille timore vel verecū-
 dia duc^r nihil vel parū reci-

pit residuū dans. et sic isti ta-
 les dicerēt se satisfecisse. qd nō
 est verum. Item nota sū q^d al-
 dam q^d sunt quinq; modi sa-
 tisfaciendi. Primus modus
 est cum pecuniā libere offert.
 Secundus mod⁹ ē cū pecu-
 niam non habet et offert pig-
 nora. Tertius modus est cū
 pecuniā non habet nec pi-
 gnora cōgruentia. facit tūc cū
 instrumentis vt heredes cō-
 pellantur ad satisfactionem et
 etiam ipemet. Quart⁹ mod⁹
 est cuz mediante sacerdote vl
 aliquo alio religioso fit volū-
 taria et libera concordia. Iste
 tamen modus debet semp o-
 stendere creditori velle et pos-
 se liberuz debitoris. Quint⁹
 modus ē cū cōsensu et miseri-
 cordia creditoris ponit debi-
 tor aliquā possessionem i ma-
 nu alicui⁹ honesti viri. ex cu-
 ius fructib; soluant^r p temp⁹
 debita. deide possessio ad he-
 redes reuertat. vel ita debz p-
 manere pro incertis. Nec ibi
 ¶ Item archidiaconus i ro-
 sario. xiiij. q. v. c. non sane. di-
 cit q^d Hostiē dicebat q^d i his
 in quibus est peccatum mor-
 tale sū legem diuinā vt in
 furto vel rapina disp̄sare nō
 pōt ep̄s. imo n^o etiā papa vt

De restitutōe liber tertius

aliq̄ dicūt q̄ minus p̄niam a-
gat et restitutio fiat si pōt. ex-
tra de vsu. c. cū tu. In his pō
in q̄b̄ est p̄ctm̄ mortale s̄m
ius positū. et cū ep̄is seu in-
ferioribz pape interdicta ē dis-
pensatio. nullus disp̄sare vl'
dilationē p̄stare p̄t. nisi solus
papa. iij. q. i. c. reintegranda.
vl' hī q̄b̄ specialit̄ cōmiserit.
Si pō non ē interdicta pote-
rit. hec ibi. Sed q̄ dī papaz
nō posse dispensare in his re-
stitutōibz ubi est p̄ctm̄ mor-
tale p̄petratū in vsurpatōe p̄
legem diuinaz facta. vt furto.
rapina. vsura et h̄mōi. q̄ min⁹
restitutio fiat si p̄t videt̄ intel-
ligendū q̄ ad restitutionē cer-
torum si sciunt̄ p̄sone. vl' q̄ ad
incerta cum disp̄saret absq̄
cā rōnabili. vel saltem dubia
p̄ libito voluntatis. Non em̄
pōt tollere que sunt p̄pria ho-
minū et dare alijs sine causa.
sed cum cā rōnabili pōt. pu-
ta p̄ modū pene. vt cū aufert
regnum vel impiū alicui p̄p̄e
demerita sua. qz eēt inimicus
ecclesie hereticus vel scismaticus.
nec se vellet corrigere. vl'
cū faceret mouere bellum cō-
tra aliquē dñm vel ciuitatē p̄
sequentē ecclesiam. vel fauentē
hereticis. vel detinentē bona

ecclesie. et traderet alijs dignita-
tē iura et bona illorū. sicut fac-
tum est pluries. Nec pōt pa-
pa cū bona p̄scia q̄ paup̄ibus
deberet dispensare dare diui-
tibus sine cā rōnabili. sed cū cā
rōnabili pōt talibus obliga-
tis remittere seu vt paup̄ibus
dare ea que acquisierunt per
furta. rapinas et vsuras. cum
sunt incerta s̄m omnes. alias
cū sit sup̄mus et vniuersalis.
p̄ paup̄es magis q̄ ep̄i qui
h̄mōi solent dispensare vt. lxx.
xviij. dis. c. ep̄s. Quia h̄z etiā
plenitudinē p̄tatis in dispen-
satōne bonorū ecclesiasticorū. et
plenā iurisdīctōem in terris ec-
clesie. forte de h̄mōi bonis. scilicet
ecclesiarū. et horū q̄ habitant in
ecclesie possēt remittere de-
bita ex furtis rapina et vsura
etiā cū sciunt̄ p̄sone sine eorū
p̄sensu. et ex aliqua cā rōnabi-
li. nam quotidie fit vt iura
vnius ecclesie et fruct⁹ auferat.
et det alteri q̄ curato illius ec-
clesie. cum cā tñ vt creditur rō-
nabili. et sic multo magis in
h̄mōi pōt dare dilatiōem. qz
plus ē remittere debitū q̄ dī-
latiōes dare ad soluendum.
¶ Querit̄ vix sup̄ incertis cū
ep̄o qui est pater pauperum
possit fieri cōpositio vel trās-

actio. Rñdet Lau. Sciēduz
 q̄ Pau. i. cle. de pe. z re. hunc
 passum examiat. z finalr def
 mīat q̄ n̄ p illū tex. z p. c. fi. de
 offi. vica. li. vi. vult em̄ q̄ sine
 mandato aplico id facere ne/
 q̄ant epi. nisi pponerēt de tan
 ta q̄ntitate quanta est illa ad
 quā ascēdūt. z nō de minori.
 Contrariū seruāt licet facta
 tacita cōpositiōe ferat demū
 sententia taxatiua ip̄orum in
 certoz. z si vera sunt que fat̄
 est Pau. qd̄ videt̄ de iure. nec
 videt̄ tria cōsuetudo valere.
 al̄s multoz aīc illa q̄arēt. Te
 xus tamē illi (videre meo) n̄
 p̄bāt ita clare. Un̄ forte pos/
 set rñderi q̄ nō ē credendū q̄
 papa q̄ p̄fecit epos p̄res pau
 perū indistincte non cōcessis/
 set eis l̄ specie q̄ ex causa pos
 set cū talibz trāsigere. z isti ha
 bent maiorem potestatem q̄
 illi q̄bz libera administratio cō
 cessa est. Item non simplr do
 nant. Item papa scit hāc cō
 suetudinē z diu tolerauit. Fi
 unt cū taxatōnes per suam.
 Nec Lau. Forte posset dici
 q̄ ex quo ad ecclesiam militā
 tem v̄aler dictum Lauren. z
 etiā q̄ ad deum et ecclesiā tri/
 ump̄hantem cum ex causa ra
 tio nabili facit compositionē

de minori quantitate q̄ sint i
 certa. puta quia residuum di
 mittit ei vt paup̄. cum al̄s n̄
 posset vinere sine indecentia
 sui status notabiliter. Sed
 vbi absq̄ cā epos scienter cō/
 ponat de minori quantitate
 notabiliter valet dictū Pau.
 in foro dei. non em̄ credendū
 est papam fecisse epos disp̄
 satores bonorum pauperum
 vt possent p libito voluntatē
 remittere vel pponere sup in
 certis. vt de his postmodū pō
 poseuiāt. Nec ip̄e papa pos
 set cum bona cōscia absq̄ alī
 qua cā rationabili facere bu/
 iusmōi taxatōes lōge minus
 q̄ sit debituz incertoz. z resi
 duum scienter illis d̄bitozibz
 dare. cū oīa bñ z plene possit
 restituere. Sec⁹ cuz dubitat̄
 vtz restituere possit debitor
 p incertis. nā in dubio est sēp
 interpretandū factū pape pma
 xime in bonū. vt di. xl. c. non
 nos. cū glo. Papa em̄ z si ha
 beat plenitudinē pt̄atis erra
 re pōt vt hō. z int̄ cetera sue
 pt̄atis nō auferet sibi condi
 tio ista cōis hoīm qn̄ possit
 peccare mortāl̄. z descēdere
 ad inferos. z gū? ceteris puni
 endus si deliquerit. vt dicit̄
 dis. xl. cap. si papa. z in glosa

De restitutōe liber tertius

Insup cū restitutio certorū d
beat pcedere restitutōz incert
torū q̄ ep̄i circa vsurarios pu
blicos vt licentiēt ad sacram
ta ecclie ⁊ sepulturā p̄us cō
ponant sup certa q̄ntitate p̄i
certs q̄ sibi solēt ibursare ma
gis q̄ paupibz dare. ⁊ de cer
tis non prouideant sufficien
ter vt reddant integralit̄ mi
nus benefaciunt. q̄n̄mo si n̄
sufficerent bona que remanēt
vsurarijs vel heredibus eorū
tenentur que acceperunt p̄ in
certis contribuere p̄ restitutō
ne certorum. al̄s fures sunt ⁊
latrones auferētes que debēt
certis psonis. extra de vsu. c.
cum tu. xiiij. q. vi. si res. Sed
consuetudo in hoc non excu
sat. que potius dicenda ē cor
ruptela. qz ī ius diuinuz. dī.
viij. c. q̄ ī mores. xxxij. q. viij.
ca. flagitia.

De mō ⁊ ordie restituēdi.
Capitulū. viij.

Quantum

q̄ ad septimū. scz d mō
restituendi seu ordie
Circa qd̄ cōsiderāda sūt tria.
Primū ē q̄ restitutio certorū
p̄ponēda ē restitutōi incerto
rū. Sciendū igit q̄ certe oīa
obligata restitutōi. i. cum se

untur p̄sone q̄b̄ est faciēda
p̄us integraliter soluēda sūt
q̄ soluant incerta. q̄n̄. s. scitur
vel dubitatur bona restituen
tis nō sufficere ad vtrūqz. nā
tūc restituēda sunt plene p̄
⁊ integralit̄ certa. et hoc tripli
ci ratione. Primo rōne suc
cessionis. Secdo rōne obliga
tiōis. Tertio rōne similitudinis.
Quātū ad p̄mam rōnem. s.
successiōis aduertendū dili
genter q̄ nō succedit ī paup̄
bus ip̄e xp̄s. nisi q̄n̄ nō repiū
tur p̄sone certe q̄b̄ restitui de
bent certa. vt q̄si p̄ substitutiō
nem succedere videantur. ac
si diceret testator. dimitto me
os heredes tales et tales q̄b̄
debeo. vel etiam si non debeo
Sed si eos non repiri p̄tin
gat. substituo mihi christum
cū paup̄ibus suis. Quantū
ad scd̄am rōnem obligatiōis
p̄bat hoc sic. nā paup̄ibz n̄ te
nēt heredes dare. s. p̄ restituti
one dictorū incertorū. nisi vni
ca rōne. s. in foro dei. sed credi
toribus certis tenētur dupli
ci rōne. s. in foro dei et foro mū
di. qz heredes possūt a credi
toribus in iudicio pueniri.
Quātū ad tertiā rōnem. s. simi
tudinis p̄bat idē a fili de vo
to simplici ⁊ solēni. Flā votū.

simplex si ita obligat sicut id
quod est solenne. nam quod ad deum
simplex obligat. et solenne quo
ad deum et mundum. id est foris mundi
vnde simplex votum impedit matri-
monium sibi debendum. sed non diri-
mit sicut. Solenne autem impe-
dit sibi debendum et contractum diri-
mit. ut patet dist. xxvii. per totum
Et ratio huius est. quia in voto sim-
plici est unum vinculum li-
gans. in solenni duplex. ¶ De
restitutione pro certorum scien-
dum. quod restitutio etiam fieri de-
bet cum quodam ordine. ¶ Pro-
cuius declaratione sciendum
quod secundum triplicem voluntatem cre-
ditoris contingit debitorem habere
substantiam eius. Prima est
violenta. Secunda expeditio-
nata. Tertia per formata. Prima re-
pigitur in furto et similibus. Secunda
in usuris. Tertia in sibi licitis
sive iustis. et secundum hunc tri-
plicem voluntatis gradum va-
rie prius et posterius homo resti-
tuere obligatur. Cum igitur prima
voluntate. scilicet violenta debitor
teneatur. ut puta quia abstulit per
furtum et rapinas et hominibus vi-
oletis. talia prius restituenda
sunt quam usuris et aliis debita. et hoc
propter tria. scilicet propter offensivam. pro-
pter expropriationem. et propter com-
pulsionem. Propter offensio-

ne quod deus. nam maior in eis inferri
iuria. quia illa penitus sunt inuo-
luntaria. scilicet rapina furtum. et hu-
iusmodi. usura pro alio modo est
voluntaria. scilicet voluntate predicta
nata. propterea de sui natura mi-
nor in iuriam in primis sapit.
alia pro debita sine iniuria fi-
unt. quia sunt voluntaria. puta
id quod debetur ratione emptoris fa-
cte alicuius rei. vel ratione mutui
liciti. et hominibus. Et ideo rapina et
furtum prius restitui debent quam
ipsa usura et alia debita licito
modo peracta. et eadem ratione pri-
us rapina. quia grauior in ea sit
violencia et iniuria quam in furto.
Secundo debet servari talis ordo
propter expropriationem. Nam in ra-
pina et furto secundum omnes dominum non
transfertur. et ideo talia nunquam tota-
liter sunt possidentium. In us-
ura pro dominium transferri
videtur. Tercio servandus est
talis ordo propter compulsi-
onem. magis enim debitor com-
pellitur et artatur a iure restituere
que extorsit per furtum et rapinam
quam quod habuit per usuram. nam ad
restitutionem usure compellitur di-
vino et ecclesiastico iure. sed ad
restituendum rapinas compellitur
vel artatur iure divino et eccle-
siastico et civili. Ex quibus sequi-
tur quod debitor si non potest in-

De restitutōe liber tertius

solidū restituere qđ extorsit p
rapinam ⁊ furtū. ⁊ etiam qđ
habuit p vsuram. ⁊ h cū rōne
volūtatis cōcurrentis. qz in
soluēte vsurā aliq mō volūtatis
et pcurrit ad illā expoliatoz
vsure. Sed expoliatus p fur
tū seu rapinā s omnem suā
volūtatez expoliat. tum eti
am rōne iuris coartātis. naz
a iure civili hō pcellit ad re
stitutōz rapine ⁊ furti insoli
dū. etiā si nō habeat ad resti
tuendū vsuras. Vnius snic
est Sir. oz. heremitarū q vidē
tur rōnabiliē dicta. s excepto
s. qđ bēt pns restitui rapina
furtū et vsura qđ alia debita.
modo licito contracta. hoc ei
esset offerre holocaustū de ra
pina. Sicut em iniuste acci
peret ab aliq diuite vt daret
elemosyna pauperi. Utdicit
Aug. xiiij. q. v. c. forte. ita ⁊ i
iustū videt vt d eo qđ iuste de
bet alteri puta honesti mutui
vel emptōis vel alicuius lici
ri contractus restituat aliena
hoc em esset rape alienum vt
reddat alienū. ⁊ non sunt faci
enda mala vt veniant bona.
ait aplos ad Ro. ar. ad h. xij.
ij. q. v. c. neq em qđ Quātū ad
scōam voluntatem que dicit
conditionata. que scz cadit i

vsura dicit Alex. lombardus
q pns tenet qđ restituere que
habuit p vsuram qđ q habu
it p alios contractus factos
voluntarie. Et huius ratio ē
quia in restitutione debitorū
solum seruatur iusticia. sed in
restitutione vsure ⁊ male ab
latorū non solū iusticia suat
sed etiam iniuria deo facta et
primo amouet. ⁊ ideo restit
tio vsure pferenda est. Si in
contrariū obseruet. qz. s. talia
iusta debita in satisfactioe p
ponantur male ablatis aduer
tendū q duplici casu hoc fie
ri potest. scz quādo debita sē
clare manifesta. Et restitutio
male ablatorum non sic. sed
obscure sic inquirendo. Se
cundo quando res que debe
tur est determinata. puta. l. vl
c. ⁊ male ablata indetermina
ta. nam clarum semper pce
dit obscurum in iure. et deter
minata ratio indeterminataz
Sed illud cōiter non obser
uat extra pdictos duos cas.
quod etia videt rationally
fieri. quia indecens videtur
vsuram deberere restitui d re iu
ste alteri obligata. Nam per
hoc nō tollit iniuria facta p
rimo ⁊ deo. sed addit noua.
quia alienū aufertur. nec em

tenet deo et primo rōne vsure
 ppetrate vñ alteri male abla-
 ti nisi in qñtuz potest de iure.
 ar. extra de regu. iur. nemo ad
 impossibile obligatur. Si g
 nō pōt restituere vsurā nisi sub
 trahendo ius alteri pūc ex-
 cusat a restitutōe. ppter ea h
 magis erit violentū seu cōtra
 voluntatē eius cui debet ali-
 quid rōne ptracti iusti siue li-
 citi. s. subtrahere suū credituz
 q̄ fuerit recipe vsurā ab alio.
 Propterea nō videt rōnabi-
 le vt de iusto obsequio qd fe-
 cit primo scz ei mutuādo seu
 expectando p̄cium rei vendi-
 te reportet incōmodum et dā-
 num qd ptingeret hoc seruā-
 do. cum qui dedit vsurā rece-
 perit iam cōmodum magnū
 ex mutuo sibi facto. et ideo de-
 bet sibi sufficere vt vsurarius
 restituat sibi vsurā cum pote-
 rit de suo et nō alieno. q̄a fm
 regulam. Nemo debet locu-
 pletari cū alterius iactura vñ
 damno. de regu. iur. li. vi. et h
 nisi iura cōmunia vel muni-
 cipalia aliter disponderent. q̄a
 in hñōi seruāda sunt. nam iu-
 re humano possessiones et alia
 vt ppria possident. vt patet
 di. viij. c. q̄ iure. ¶ Quantum
 ad tertiā voluntatē q̄ dicit pfor-

mata. Hic reperitur in con-
 tractibus licitis vbi volun-
 tas contrahentium cōforma-
 tur insimul In restitutōe etiā
 taliū aliqua prius restituēda
 sunt. Nam prius restitui de-
 bent quēcūq; certa debita q̄
 quēcūq; ad pias causas re-
 licta atq; donata. Cuius ra-
 tio est. quia donatio et ad pi-
 as causas largitio sunt ex su-
 pererogationis consilio. vel
 sunt forte bona incerta. Re-
 stitutio autē male ablatorū
 seu aliorum debitorum certo
 rum sunt ex obligationis pre-
 cepto. Prius est restitui dñe
 que sunt fm necessitatem pre-
 cepti. q̄ que sunt fm sup ero-
 gationem consilij. Huic sen-
 tentie concordat Archi. in. c.
 nō sane. xliij. q. v. Hinc etia;
 Ray. ait. q̄ si creditores vñ le-
 gatarij simul venerant ad he-
 redem primo satisfaciendum
 est creditoribus. sed si veni-
 unt separatim liberabitur he-
 res soluendo per ordinē cui
 libet venienti siue creditori-
 bus siue legatario. dñ tamen
 nil in dolo vel in fraude ope-
 retur. verū tamen si legatarij
 pueniunt creditores et acci-
 piūt. vel posteriores credito-
 res pōres et potiores in iure

De restitutōe liber tertius

preueniunt. Creditores post
modū venientes heredē in de
tare nō debēt. nisi tñ de here
ditate remanserit ei vñ possit
adhuc satisfaccere illis. s3 hñt
tanq̃ potiores ius suū saluū
§ legatarios q̃ pmo acceperit
Sifr 7 creditores anteriores
cōtra posteriores q̃ acceperit
Idem q̃ § Buil. ait. 7 addit. q̃
si heres scit vel credit heredi
tatem vltra debita non exten
di sine ex contractu vel quasi
seu ex maleficio vel quasi ni
hil legatarijs d3 dare. Si p̃o
quantitatem debitorum ne
scit debet creditoribus satisfa
cere primo. 7 si legatarij p̃us
vel simul cum creditoribus
legata petant etiam creditorib
bus potiorib3 pmo soluēdū
est. Si aut̃ de hereditate ni
hil remanet pmo solutis de
bitis legatarijs nō tenet. Si
p̃o hñc ordinē mutauerit he
res pmo. s. soluēdo legatarijs
seu secundarijs creditoribus
poribus in foro p̃scie mime
liberaf. nisi hoc faciat ignorā
ter. reputās sc3 hereditatem
sufficere ad oīa soluenda vel
nesciēs hñc creditores eē po
tiorē. Nis aut̃ p̃cordat Ho
stien. q̃ Itē nota q̃ ceteris pa
ribus seruāda ē regula. Qui

p̃or ē tpe potior est iure. de re.
in. li. vi. Vbi aut̃ sūt p̃uilegia
paria. s. p̃sonarū 7 actionū in
simul. 7 equalit̃ satisfaciēdū ē
nisi de aliq̃ illorū p̃bet q̃ alte
ri p̃ferēd⁹ sit fm legē pacti l
scripti. vel vsus p̃bati. Nec
aut̃ notari solēt. L. de autori
tate indi. possi. l. p̃ obito. L. i
§ mercator vel alius frangit l
vt vulgariter d̃ f fallit nō suf
ficiens satisfaccere creditorib3
oib3 ex itegro venientib3 cum
ctis vt sibi satisfacciat. hic or
do seruat fm Bal. in. l. p̃ de
bito. L. d̃ bo. autoritate indi.
possi. Primo debet satisfieri
dñis rerū. p̃bi g̃ra. de ponēti
bus si deposita erant sibi fac
ta. vt. ff. de p̃ui. credi. l. fi. 7. l.
veteri Secundo satisfit mer
ciū venditori si extāt merces
h̃ est ip̃e merces restituuntur
tanq̃ singulariter p̃ p̃cio ob
ligate. Si autem plus vale
rent id plus redditur ad com
modū creditoz. vt. ff. de acti.
ven. l. iulianus. Si autē ip̃e
merces nō extant sed vendite
sunt. 7 loco earū alie subrogate
tales subrogate nō reddunt
loco earū. quia non sunt p̃
cio obligate. ff. de in re p̃sol. l.
q̃dam. N⁹ rō assignat qz p̃e
cium ex illa re redactum ob

ligatū nō erat. ergo nec etiam res que emī et habetur ex eo Idē q̄z in pmutatōe dictū est. qz vbi spēs in obligatōe ē nō succedit loco alteri altera vt notat. ff. de d. sig. l. labeo.

Tertio ceteris paribz preferē vt quāda hypothecā habere censet. et iō pferē. nedū p̄tendenti bz psonalem obligatōez. s; etiam p̄tendentibz tacitā hypothecam. vt. l. assiduis. L. q̄ po. in pig. ha. nō tñ pferē creditoribz habētibz hypothecas exp̄ssas. Fiscus q̄z simile habet priuilegium cuz muliere L. de pui. fisci. l. q̄uis. et d. h. etiā habes ex p̄a de pig. ca. ex lris. in glo. qm̄. Quarto post hypothecas veniunt deponentes. s. si non extat depositus. ff. depositi. l. si hois. §. si. h. enīz p̄uilegiū datur cause depositi ppter frequentiaz contractuum depositoz. tñ sicut in. l. p̄ dicta patet tali p̄uilegio non gaudent qui sub nomine depositi mutuant ad vsurā hypotheca autē est potior quia p̄tinet ad ipam rem. ff. de pactis l. rescriptum. Quinto veniunt simplices p̄uilegiati. id ē hñtes p̄uilegia psonalia n̄ realia. Sexto et vltimo veniūt cirographarij prata n̄ atten-

ta p̄oritate p̄ctū. qz licitū est debitori p̄cunulo creditorū facere deteriorē cām creditorū p̄orū n̄ hñtiū dñiū nec hypothecam nec priuilegium habentium. vt. ff. de separatōe bonoz. l. i. §. cōtrario. Et ista est ratio. quia i cirographarijs creditoribus non attendit tēpus. Nec ille. Veruz vbi lex municipalis seu statutum ciuitatis aliter disponderet. illi ē standum etiam in foro cōscie si nō sit exp̄sse p̄ deum qd nō de facili iudicandū est. qz nemo est arbitrandus imemor diuini timoris et sue salutis. i. q. vii. c. sanxim⁹. nisi euidenter apparet contrariū. Tñ in aliquibus ciuitatibus vt Florentie fallente mercatore p̄ syndicos institutos a comunitate sup̄ hmōi vbi non sufficiunt bona debitoris salētis ad plene restituendū oibz satisfaciē vniciqz p̄ rata p̄m facultatē bonoz illius et non prius vni q̄ alteri nisi aliquibus psonis p̄uilegiatis in h̄ vt i mulieribz p̄ dotibz rehabendis. et hmōi. quibus plene satisfaciē ante q̄ cuiqz aliorū. ¶ Item primo nota qz bi q̄ tenentur restituere si omnino non possunt soluere vel

De restitutōe liber tertius

restituere sufficit p̄trictio et p̄positū restituēdū. qñ r cōmo/ de poterūt. xiiij. q. vi. c. si res. qđ verū est cū nota sit paup/ tas. talis em̄ nō debet excōi/ cari. vt dī extra de sol. c. odo/ arduus. nec aliq̄ pena mulcta/ ri. extra de vsu. c. cū tu. Et dī nota paup/ tas qñ cedit bonis Ideoq; tali debet p̄sulare sa/ cerdos si dī paup/ tate dubitat q; cedat bonis. ¶ Nota tamē q; nō sufficit hec cessio ita q; nō sit ei aliqua penitentia in/ iungēda. q; nec solutio nec sa/ tisfactio plenaria sufficeret. Nam licet cessio seu solutio q; ad satisfactiōē homini suffi/ ciat. adhuc tñ nō est ecclie sa/ tisfactus. q; iudex ecclesiastic⁹ seu sacerdos p̄ vsurpatiōē rei aliene iniungat sibi peniten/ tiam. Et in hoc offendūt plu/ rimi peccatores delinquētes q; putant sufficere q; satisfaci/ ant. nec transgressionē quam fecerūt postmodū p̄sitentur. Hec Hostien. in sūma. ii. de pñi. 3. r. e. ¶ Secūdo nota q; si talis puenerit post ad pin/ guiorem fortunā tenet satis/ facere etiā si cesserat bonis. q; p̄ b̄ nō sūt liberati. s; talis ces/ sio ad b̄ eis p̄dest ne iudicati trahantur in carcerē. L. q; bo/

nis cedere possunt. vbi etiā dicit glo. q; cessio in hoc etiā p̄dest q; postea nō poterūt cō ueniri nisi inq̄rēt facere p̄nt. et sic habetur ratio ne egeat. r̄ preterea conueniri non debet nisi tñ sit id quod acquisiuit q; merito videatur debere cō ueniri. Hec in glosa. Sed q; habent restituere si contienā tur ex maleficio si nō sunt sol/ uendo verberandi sunt p̄der/ bito. Sed si non cōueniunt ex maleficio nō debent tales verberari. sed sufficit q; cedāt bonis. Archi. xiiij. q. vi. ca. si res. ¶ Nota tercio q; si is qui aliena abstulit potest restituere et nō restituit nō est in statu salutis. xiiij. q. vi. c. si res. Di/ cit autem Ray. in summa sua q; dñs alicuius terre tenetur restituere indebite exacta a se vel a suis directe vel indirecte. Glo. super indirecte. vt quan do denegat eis iusticiam vel non defendit eos vt debet. et sic extorquet aliqua. Si tali domino ex aliquib; circum/ stantijs appareat multū diffi/ cile vel impossibile talis resti/ tutio satis videt q; possit cō/ sulī butiusmodi q; in compen/ satione vel remittat eis cōmu/ niter cum eorū consensu r̄ li/

bera voluntate aliquā seruicū
 tē vel annuā pstantiā ī perpe-
 ruū vel ad tēp^o. ita q^o plenissi-
 me videat ei satisfactū. v^o etiā
 faciāt in remissionē pctōz il-
 loz q^o b^o tenet aliq^o hospitale
 vel aliq^o sile opus pietat^{is}. cū
 p^oseu tū eozū dē si p^o req^ori. hec
 ibi. ¶ Quarto nota q^o is q^o bz
 aliena restituere et certis p^oso-
 nis si potest in totū vel in par-
 tem. sed nō cōmodēz cū mul-
 ta sui incōmoditate. tūc com-
 ponat vel pueniat cū ip^o leso
 vel spoliato amicabiliter de
 redditib^o suis moderate. ita
 q^o victus sibi remaneat assig-
 nando sibi q^osq^o fuerit plena-
 rie satisfactum vel paulatim
 singulis annis vel mensibus
 vel alijs temporibus emen-
 det quod potest. et hoc cū vo-
 luntate illius cui debet satis-
 facere. quia si nullam inueni-
 ret misericordiam apud eum
 absq^o dilatione tenetur satis-
 facere vel bonis cedere. quia
 talis peccator semp est in mo-
 ra. Hosti. et Ray. Sed h^o me-
 lius declarabit in vltimo. §.
 sequenti. Si autem predi-
 c^o inueniat gratiam apud credi-
 tores suos facientes sibi re-
 missionem vel dilationē. tūc
 potest ea vti et est in bono sta-

tu anime. si tamen habet in p-
 posito faciendi q^o debuisset
 si nō potuisset obtineri ipsaz
 remissionem vel dilationem.

Quinto nota q^o vbi essent
 plures creditores alicuius et
 debitori petenti dilationē ali-
 qui creditores volunt dare.
 aliqui non. sed q^o cedat bonis
 stabitur maiori parti credito-
 rum. Et intellige maiorē par-
 tem vbi est maior et for^o de-
 bitum. etiam si vnus esset cui
 plus q^o omnibus debeat. Si
 vero par sit debitum stā-
 dum est maiori numero cre-
 ditorum. Si vero sunt paria
 eligenda est clementior sentē-
 tia. s. dilatio danda. L. de celsi-
 sione bonoz. l. si. Ray. ¶ Ho-
 ra hic q^o Johan. an. super ca.
 quamq^o. d. vfu. lib. vi. mouet
 questionē an heres vsurarij
 quando hereditas nō sufficit
 omnibus. debeat satisfacere
 primo venientibus. et refert
 se dixisse q^o non. imo fiet eis z
 alijs satisfactio pro rata vni-
 quēq^o contingente. ar. supra
 de testa. cap. relatum. in fine.
 Sed dicit ipse satis videtur
 hoc casu haberi debere consi-
 deratio temporis. vt ille qui
 prius soluit vsuras recipiat
 quod suum est integraliter.

De restitutōe liber tertius

z sic de singulis fm regulā. i. d. reg. iur. Qui pōr. cū istoz par sit cā vt dicit ibi. z in hypoteca h' cōsideram'. L. qui po. in pig. ha. l. sed si fund'. z bona vsurarij vident' esse hypotecata. d. vlu. c. cū tu. multi tñ doctores tenent p'rium. i. h. l. q. bōa vsurarioz sint hypotecata. vt Hosti. Archid. Fed. Hoff. Et Jo. an. etiam dicit q. de hac hypoteca nō habemus textū exp'ssum. ¶ Sexto nota q. vbi aliqd est institut' heres z non sufficit hereditas ad soluenduz oīa legata z debita dicit Ray. q. credit in iudicio aīe q. non teneat. nisi in quātu hereditas se extendit vel sufficit. etiam si non fecit inuentariū. Idem Jo. an. et Fed. secus in iudicio contēioso si non fecisset inuentariū. sed si fecisset non teneret nisi durante hereditate. Disti-
guīt tñ inter legata z debita. quia debita sine diminutiōe debet p'solui durante. s. ad huc hereditate. Delegatis hō si tot sunt q. nō remaneat legiti-
m' pōt detrabere suam legiti-
mam. z iterum qrtā; fm q's-
dam si fuit institutus heres. ¶ Et nota q. heres p' deduce-
re añ oīa expensas funeris et

alias necessarias q's fecit cau-
sa hereditatis. vt in testamen-
toz h'mōi. Expensas tñ q's fe-
cisset supfluas ad honorem z
pompa mundi. non posset
cum tuta conscientia trahere
de ere alieno sed facere intel-
ligere de suo. Pet. de pal. in
iij. Si aut' sunt plures here-
des ad debita vel legata regu-
lariter tenetur quilibet p' here-
ditaria parte. L. de here. ar. l.
iij. Sed d' Raymū. Excipi-
unt qnq. casus fm ipz Ray.
Primus est si aliquod indi-
uiduum est in obligatione fa-
ciendi. vel non faciendi. tunc
enim quilibet tenetur in soli-
dū. ff. de verb. ob. l. in executi-
onibz. §. ij. gl. ponit hic exem-
plū. vt si testator p'mittit se ali-
qd opus facturuz z p'mittit p'
se vel heredem suū nō fieri q.
minus p' fundū suū tibi ire li-
ceat. ad hoc quilibet hereduz
erit in solidū obligatus. Se-
cundus casus est si res q. de-
bet restitui ab vno in solidū
possideat. L. de acq. be. l. ij. §.
nemo. Tertius est in alimen-
tis legatis q. p' voluntate de-
functi vel iudicis vel ab vno
in solidum vel a pluribus p'
partibus designatis petun-
tur. ff. de alimentis lega. l. iij.

Quartus ē si testator ab vno heredū legauerit creditori hereditario animo p̄pensandi. tunc em̄ heres ille vsq; ad q̄ntitatē legati on⁹ illi⁹ debiti sustinebit. ff. de lega. iij. l. cu; ab vno. Quint⁹ in expēsis fune- ris vxoris. nō tñ astrinxit heredes p̄ hereditarijs portiōi- bus. sed etiam virū p̄ portio- ne q̄ peruenit ad eum de dote vxoris sue. puta si ad eū p̄uērit centū. et in hereditate sint. cc. ipse vir tenebit p̄ tertia et here- des p̄ duabus p̄tib⁹. ff. d. re- li. et sup̄tibo funez. l. q̄tiens. et l. veluti. Hec oīa etiā Dostī. ¶ Quō debeat fieri restitutio vxoris concipientis filius p̄ adulteriū que; vir reputat su- um de his q̄ p̄sumit ipse filius spur⁹ de bonis p̄ris putati- ui. et hereditate tota vlt̄ pte ad eum pueniente. Primo vidē- dū ē de ip̄a vxore adultera q̄- mō teneat et ad q̄d. Secūdo de ip̄o filio spurio si teneat et q̄ modo. Tercio vero d̄ ip̄o pa- tre q̄ ex adulterio talem filius habuit quō et ad q̄ntum tene- tur. Similis casus vlt̄ q̄ pōit extra de pe. et re. ca. officij. s. d̄ muliere supponente sibi alie- nū partū quem vir ei⁹ repu- tans suū nutrit et heredē insti-

tuit. Unde idem videtur di- cendum quantum ad restitu- tionem de ip̄a muliere et filio supposito. et huic fraudi dan- tibi operam efficacem. Et de muliere adultera querit pri- mo si debeat h̄ reuelare mari- to. Ad h̄ dōm q̄ aliqui nō. ali- qñ sic. Nam vbi imineat ali- qd̄ eoz p̄iculoz non debet re- uelare marito. Primum per- iculum est infamie scilicet mu- lieris. quia hec taliter reuelā- do cu; esset antea bone fame seipsam pessime ac turpissi- me diffamaret. quod quidez magnum periculum est mu- lieri. Nam qd̄ puer. xxiij. sc̄p- tū est. Melius ē bonū nomē q̄ diuitie multe. licet itelligat de viris. tamen et periculosū- us in honestis infamia muli- eribus ingerit notaz. Secū- dū est periculum scandali. sc̄z viri et consanguineoz et ami- coz eius. si illis h̄ innotesce- ret malū. nā non solū apud se turbaret ex eo. sed vix extunc possent cum ea amicitiam et pacē ac p̄cordiam et societate h̄re. imo forte eam marit⁹ di- mitteret. et ideo n̄ valētes for- sitan p̄tinere vterq; adulteri- um perpetraret. et sic innume- rabilia et irreuerabilia int̄-

De restitutōe liber tertius

eos orirentur mala. Tertiū ē
piculuz mortis. s. et vxoris ⁊
sue spurie plis atq; adulteri
sui. nam pbabilr timere pos-
set q; eius marit⁹ seu q̄cūq; a/
lius dū occidere aliuz q̄reret
necaret fm Sco. in. iij. Cō-
currentibz p̄dictis piculis q̄
videntur valde pbabilia ⁊ in-
pluribz euenientia. nō d; tal'
mulier suo cōiugi reuelare. p/
pter bonū incertū restituēdi
hereditatē talibz periculis se
exponere manifeste. Quartū
ppter piculū iprobabilitatis
nā nec vīr nec filius. nec etiā
publicus iudex hoc mulieri
reuelanti credere obligant. ni
si pber dicta sua p infallibilia
signa aut p violentas pbatio-
nes. siue per testes idoneos.
Nam ex solo eius dicto n̄ p̄t
exhereditare talem filiū. ma-
xime si in terris in quibus p/
mogenita ex p̄suetudine i to-
to vel in pte succedunt. Insu-
per fm Sco. in talibz terris
si pater crederet vxori sue. i h̄
non poss; tū a spurio auferre
hereditatem nisi i publico fo-
ro eū pbaret talē. ⁊ tūc opterz
mulierē non tū apud mari-
tū sed totā patriā diffamari.
Et isto p̄supposito. s. q; n̄ de-
beat reuelare ratione malozū

grauiorum exinde cōtingen-
tū. quō debeat talis mulier
satisfacere dicitur infra. vbi tū
nō immineret aliō piculū v'
malū nisi infamie ipius adul-
tere vel mortis sue videt q; si
premoriat viro suo debeat an-
mortem ordinare cum cōfes-
sore vel alia persōa matura q;
si moriat postea reuelet ex pte
sua viro. qū scz ex hoc p̄t ob-
uiari ne putatiuus filius ha-
beat hereditatem totam vel
partez. Aliquando p̄o h̄ ma-
rito vel alijs psonis extra cō-
fessionem tenet mulier reuela-
re. vīcz si hec tria cōcurrāt sūt
Primo si apud maritū et ali-
os fortis et grauis suspitio i
pressa esset. ⁊ occasio suspicā-
di taliter. Secūdo si ex certis
⁊ sufficiētibz causis pōt ⁊ d;
vehementer ⁊ valde pbabili-
ter credi q; nihil de p̄mis pi-
culis supradictis hic subseq̄-
retur aut cresceret. sed potius
minueretur. Tercio si firmi-
ter presumatur q; filius bōis
mariti voluntarie cedet. Sz
si paruulus est filius cessat
ista ratio. quia mittere potest
illū ad hospitale. cum nō tene-
atur alere alienos nisi i extres-
ma necessitate euz ali; desunt
q; pvideant. His aut tribus

concurrētibz reuelare deberet et
 posset. Sz vir ista cōcurrūt
 et rarissime psumēdū ē q con
 currāt. Insup dici posset fm
 Guil. q etiā reuelare posset si
 nō timeret maritū. vel aliō imi
 neret piculū. Sūt qdam viri
 q viri sciēt vroz adulteriū
 sustinentes vel etiā consentiē
 tes. imo qnqz vroz suas ad
 hoc hortantes. vel qz ppios
 filios nō pnt hēre vel alia qcun
 qz pudenda occasiōe. Facta
 etiā hac notificatiōe aūqz
 vir eius p educatiōe talis fi
 liū expendat videtur de obli
 gari a restitutione aliqua fiē
 da. quia fecit qd in se fuit vt
 damni euitaret viri expensa
 rum in educando. et heredita
 tiōis quo ad alios. ar. extra d
 iniur. et dam. da. cap. si culpa.
 Nec tamen d3 māifestare ad
 ulterū ppter piculum psonē
 et infamie detrimentū et odiū
 ad eum euitandū. et si aū mā
 nifestatiōez iam aliq psump
 sit hmoi putatiuus filius te
 nebit ipa mat in qntū pōt sa
 tisfacere si aliqd vt suū possi
 det. Et si magnus existēs qū
 notificat noller ipse filius cre
 dere hoc nec cedere bonis pu
 tatiui pīs. pctens saltem le
 gitimaz q sine causis expōsis

a iure auferri non debet vt le
 gitimus filius. nec contrariū
 um p̄t pbari. tenebit nūbilo
 minus ipa mulier hereditibus
 de portione illa ablata sibi. de
 eo tamen qd pōt et nō plus ex
 tra dērcg. iur. li. vi. c. nemo. et
 h qz fuit in mora notificandi
 quando potuit pvideri. Sz
 nunquid mulier talis debz re
 uelare crimen suū filio suo
 spurio. et inducere eum ad di
 mittendum hereditatem ve
 ro heredi. Ad hoc dicēdum
 fm Scotū vbi sup q aut fi
 lius crederet matri. aut non.
 Si aut crederet nō aū pba
 bile est q ppter hoc dicat di
 mitteret hereditatem. Nam
 paucos repire contingit qui
 ita pfecti sint q ppter conser
 uandaz iusticiam in foro dei
 dimittant m gnas possessio
 nes quas retinere pnt iure ex
 teriori et vellent spurij reputa
 ri. nec h m̄ psumere pōt nisi
 antea mltū fuissz expta d bo
 na volūtate filij sui. Nō g d3
 se exponere piculo certo diffa
 mationis apud filium ppter
 incertam correptionem illi.
 Si vero non crederet. tunc
 sequeretur inde duplex ma
 lum. ¶ Primum quia ipa
 diffamaretur. ¶ Secundum

De restitutōe liber tertius

qz ab illo sicut antea hereditas possideret. Si q̄s at obitet q̄ tali filio debeat reuelari ne. si ignorat forte copulare tur p̄ m̄fimoniu sue forori aut alteri sue p̄pinq̄. seu alia faceret q̄ a iure spurij prohibita se dōm q̄ talis ignorantia dū p̄seuerat oīno excusat cum sit ignorantia facti. Si qñ tam factum veniret ad lucem tale m̄fimoniu dirimendum esset. Si p̄o q̄ratur an dato q̄ talis filius ex verbis matris se spurium credat teneatur reddere bōa que habuit a marito matris ceteris filiis atqz hereditibus alijs p̄dicti mariti. Dicendum q̄ si hoc indubitanter creditur. rōnem illud credendi habet tenetur s̄m deuz non tamē humano iure. Si tñ nō habet sufficientes cām. z rōnē credendi illud. tñ credere nō tenet ex q̄ p se vel p alterum sibi claret q̄ nō h̄z sufficientem cām seu condignaz rōnem credendi. Sūt autē iter cetera quattuor signa que reddunt suspectam talem matrem. ita q̄ ei de facili nō d̄z credi. Primū est amor. i. si p̄diligentia plem viri sui. Secūdū est odium. videlicet si p̄sumit matrem ipm vel eius vxorem

odire. Tertiū est stulticia quia mulier fatua z levis ē et p̄tinacis sensus. Quartū est incertitudo cum nō cōstat ipsam esse vel fuisse certā q̄ hūc p̄cepit de adulterio vel d̄ viro nō em hoc p̄t omni adultere eē certum. Sed qd̄ remediū tali mulieri debz adhiberi dicendum q̄ ei s̄m Sco. vbi supra triplex remedium dari pōt. Primū est q̄ inducat filium intrare religionem. z tamē talem q̄ possit p̄fessionē suā seruare. ne sc̄z incidat in cillaz volens vitare caribdim. Secundū est q̄ clericus fiat. vñ valet tñ s̄m deum ecclesiastica beneficia acceptare. z his quasi sufficientibus merito iā contentus dimittat hereditatem alteri fratri laico in seculo remanenti. Si tñ p nullā p̄suasione honestam cor talis filij m̄r flectere p̄t vt hereditatem dimittat. non videt q̄ debeat se p̄dere illi. cū certa n̄ sit q̄ talis ab ea ipsiusabilis in alijs tā licis z honestis flecteret ex illo. imo forte tenacius retineret ne spurius putaret. cū talem notā multi caueant male nati. Tunc demum tertiu remedium addendū ē. s. q̄ saluo iure hūano et absqz

infamia sua. pōt ⁊ debz ⁊ sua
dote cū eā hēbit in prātez vel
de parafernalijs si hz ⁊ certis
bonis ⁊ laborijs ⁊ sudoribus
suis indemnē facere virū ⁊ le
gitimā ei⁹ plē. Obligat em̄ sa
tisfacere viro de consumptis
ab illegitimo filio. S; tal' fi
lius non tenet satisfacere que
psūpsit q̄ diu bone fidei fuit
De hereditate aut̄ mulier ob
ligat heredijs viri ab itestato
vel heredijs sc̄ptis. vel q̄bve
rius credit q̄ reliquisset here
ditatē. qd̄ si nescioz paupibz
erogari Tenet inq̄stū fm̄ cor
respondentiā iusticie. nō em̄
dico q̄ teneat ad restituendū
equalēs hereditati. qz supius
dictū ē. Plurimū qd̄ differt
int̄ h̄re ⁊ ppeē. S; qz iste le
gitim⁹ heres nullā habuit he
reditatē. l; fm̄ iusticiāz fuerit
ppe. ppter ea minus q̄ equa
lēs hereditati suffic̄ sibi p he
reditate fienda. illud aut̄ mi
nus det̄minet fm̄ arbitrium
boni viri. Q; si nec hoc fieri
p̄t p̄tūc non obligat. tenebit
tū cū puenerit ad pinguiorez
fortunā. extra de sol. c. odoar
d⁹. Si q̄o tal' mulier nūq̄ hz
vñ possit restituere. tūc ex ipo
tētia excusat. si habeat satisfā
ciendi ppositum. xiiij. q. vi. si

res. ¶ De adulter o autē cui⁹
ē fili⁹ dōm videt si scit vl' cre
dit p̄siliū illū eē suū. vbi maē
ip̄a satisfacere nō valeat. vidz
q̄ teneat de expensis p̄ri pu
tatiuo. qz cām efficacez dedit
tali dāno. extra de iniur. ⁊ dā.
da. c. si culpa. fm̄ tū possibilī
tatē suā ⁊ si mitteret ip̄a adul
tera ad hospitale. vel q̄a fin
xit mortuū pepisse. vel qz no
tificauit sine sui piculo nō eē
filium suū tenebit hospitali ⁊
nutrimento ⁊ alijs expensis.
nisi notabilis paup̄as excu
set eam. cū de iure naturali ad
hoc teneat. dist. i. c. ius natura
le. ⁊ hospitalia ppter paupes
nutriendos sint facta non p
pter diuites. Sed et de here
ditate vel dote si dotaret a pa
tre putatiuo. teneri videt ad
arbitriū boni viri. attenta sua
facultate. q̄ tam̄ satisfactio oc
culte fieri dz. cum sine piculo
manifestari non possit. ar. ij.
q. i. ca. si peccauerit. Si autē
dubitat adulter ex eo q̄ mul
er leuis ē. ⁊ cū alijs adultera
vel etiā qz ip̄a adultera dubi
tat vtrū sit ei⁹ vel mariti. reli
qua iudicio dei cui oīa nu
da sunt ⁊ ap̄ta. ⁊ ḡuari nō vi
det de restōne. Indecens est
em̄ vt i redubia certa detur.

De restitutōe liber tertius

sententia. ait Breg. xi. q. iij. et
dis. xxiij. habuisse. In nullo
tū cāu ad obuiā dū hmoi pi-
culis vel mal' d'z adultera vel
adulte q'rere aborsū vel mortē
puuli. xxiij. q. iij. c. faciāt.

¶ Qñ debeat fieri restitutio
quod p'tinet in se magnā dif-
ficultatem. Cap. viij.

Quantum

q ad octauū. l. qñ d'z sic
ri restitutio. de Tho.
li. ij. q. lxxij. q. statiz. qz sicut ac-
cipere rem alienā est ī iusticiāz
ita et retinere eaz. qz p hoc q
aliq's detinet rem alienā inui-
to dño īpedit eum ab vsu rei
sue. z sic facit ei iniuriā. Ba-
nifestū ē aut q nec p modicū
tps l'z alicui ē pctō morari. sz
qlibet tenet statim pctm dī-
mittere vel deserere. Tñ d'z. q
si a facie colubri fuge peccatū
Et iō qlibet tenet statim resti-
tuere vel dilatiōem petere ab
eo q pōt vsu rei cōcedere. z
si q dē teneantur de incertis cū
illud ēt erogandum in pias
causas cū p'silio ecclie. si hu-
i' modī p'sone hñtes restitui-
erere remaneāt ita paupes cū fi-
lijs z familia q n̄ habeāt vñ
vīuāt. fiat dicit Ray. vt dixi ī
casu filii sup in ti. de decimis

Ibi aut sic dicit. Si q's resti-
tuit decimas lō go tpe. z nūc
veniat ad satisfactiōē z po-
stulat iūmū dei z ecclie. z qz
bz quā subam sibi remitti qd
accepit tpe p'terito. cū alit op-
teret cū sua familia mēdicare.
qñis ecclia oēs decimas pos-
set petere. si viderit istū contri-
tum z p'ces eius īmū verita-
ti. d'z ei tanq's paup'i dimitte-
re vñ vsu. cū hoc ēt a datu-
rus postea. xvi. q. i. c. qm. hec
Ray. qd intelligēdū videt v/
bi dāt decie d' morie put ē de
iūse cōi. Nā sec' vbi de more
n̄ dāt. vel valde dimīnute. vi-
dent excusari. De h̄ tñ plene
hēs in p'ma pte. ti. i. Et d' ibi
glo. Buil. q illi q resignāt in
manu penitentiarij q s n̄ fa-
cerēt nisi penitentiarij restitui-
erent eis p pte vel p toto. qñ
nescit cui fienda est restitutio
q n̄ credit eos ēē in statu salu-
tis. Dicit etiā paulopost q n̄
est necesse q fiat hmoi restitui-
tio in manu penitentiarij. dū
mō tñ sit par' ad arbitriū ei'
vel alteri' boni viri satisface-
re. Dicit et q in h̄ cāu ep's q ē
dispensator paup'ez pōt dila-
tiōē dare vel partem dimit-
tere vel etiam totum si vide-
rit ei expēdire ad necessariam

sustentationē illius tanq̃ ali
cuius a literi paup̃is. ita tñ q̃
q̃nto vilius pōt gerat nego/
ciū illius cui faciēda est; resti/
tutio si p̃sona eius eēt nota.
vici exponendo illa q̃ eēt re/
stituēda in vsus tales q̃ ma/
gis ei possent p̃ficere q̃ ad de/
um. Hec ibi. Si tenet certis p̃/
sonis que nolūt dare dilatio/
nē d; ad petitionē ip̃orū abs/
q; dilatione satisfacere vel ce/
dere bonis. q; fur et raptor sp̃
est in mora. et iō sp̃ auget pec/
catū. ff. de p̃di. fur. l. in re fur/
ti. vbi lesi egentz fame pereūt
ne internemiēte paululū mo/
ra inueniri nō valeant q̃ redi/
mant. dis. v. Semp̃ eū ē vi/
tanda mora vbi ē piculū. dis.
xxviij. c. de syracusane. et h̃ eti/
am si oportet ipsum mendica/
re. Unde non dico habito re/
spectu ne egeat. Nam contra
hoc nota extra de vsuris ca.
cū tu. tamen Buil. addit. si
ne culpa potest accipere vite
necessaria. scz extreme Ray.
Moderate sibi vita retenta q̃
nōz plene sibi satisfaciāt No/
lien. Jo sic dicit. Sed quid
si non im̃ mineat tale piculū
necessitatis et is q̃ tenet resti/
tuere non potest induci ad re/
stitutionem statim faciendā

puta q̃ discretus sacerdos p̃t
conscientiam suam informa/
re et eo q̃ intendit vtiliter ge/
rere negocium creditor. Nā
si videt q̃ aliter non potest re/
cupare in p̃petuū. vel non ita
cito vel ita p̃mode pōt recep/
to iuramento vel alia sufficiē/
ti cautione si h̃re pōt dilatio/
nem p̃cedere. et sub hac p̃ditō/
ne si hec adimpleuerit in talē di/
em peccatorem absolueret. Et
sic creditor quod ei debet re/
cuperet. et peccator non rece/
dat a p̃sbytero despatus. hec
ille. Et qd̃ in fine huius. §. f.
q̃ absoluat sub p̃ditione. Pri/
um asserit Buil. dicens. q̃ ab/
solutio a peccatis nūq̃ debz
fieri sub conditōe. et ideo po/
test dici q̃ absoluat simpliciter
si est absolueudus. sed decla/
ret q̃ non valebit absolutio.
nisi adimpleat promissum.
Buil. Archidiaconus vero
sup̃ ca. si res. xiiij. q. vi. qui q̃/
rit vtrum habenti restituere
debeat haberi respectus ne e/
geat. Et dicit videtur q̃ sic. ff.
de reg. iur. l. in condēnati. ff. d̃
conces. bo. l. ij. Et sic nota per
Ber. de solu. c. odoardus. et
facit ad hoc qd̃ habet. xvi. q.
ij. quicunq;. Sed Inno. p̃
no. in. c. cū tu. extra de vsuris

De restitutōe liber tertius

secus credūt fm canones. vt
ibi notāt Alla. Ber. ⁊ Hosti.
q̄ insoliduz tenent detētores
vsuraz ⁊ nō solū inq̄stū face/
re p̄nt. q̄ Hostien. i. sū. dicit q̄
q̄ h̄nt f̄stituire paulatī singu/
lis mensibz soluāt creditoribz
si aliter non p̄nt sine magno
sui detrimento put poterūt l'
pponant se cum expoliatis.
q̄ si nullā p̄nt inuenire mīaz
ap̄d eos absqz dilatiōe tūc te/
nent satisfaccere vel bonis c'e
dere. qz pctōz sp̄ ē in mōza. ff.
de p̄di. fur. l. in re furtiua. ex/
tra de symo. c. cum in ecclia.
Multi tenēt dictū p̄cedens
tanqz equū. scz q̄ tenēt solue/
re q̄stū p̄nt retēta sibi vire cō/
moda. ar. de cō. dis. v. c. disci/
pulos. extra de fur. c. si quis.
Sed archi. super. f. reddere.
eiusdē. c. ibi dīc q̄ statiz debz
reddere totū qd pōt. allegās
Tho. ij. ij. q. lxij. q̄ dicit q̄ sta/
tim fienda ē restō. dictum tñ
Tho. p̄t dici n̄ eē p̄ si sane in/
telligat vt infra dīcet. ¶ S3 in
q̄dā sūma dīc q̄ q̄ h̄nt restitue/
re vsuras ⁊ male ablata ⁊ pro/
ponūt firmit̄ reddere ⁊ n̄ p̄nt
statiz. qz nolūt cū familia ege/
re vel mēdicare. ⁊ tñ incipiūt
iuxta posse satisfaccere vtz ta/
les p̄nt absolui ⁊ cōicari Rñ.

aut sciūt p̄sonas certas aut n̄
⁊ si sciūt ip̄i habētes male ab/
lata. ⁊ ip̄i etiā qbz debent hu/
iusmōdi nolūt tutū est q̄ de cō/
scia eoz stent ad terminū ipo/
rum ⁊ voluntatem. Si p̄o ra/
les nesciūt dāna sibi data ⁊ re/
uelatio possz eē piculosa illis
q̄ volūt restituere tūc nō ē re/
uelandū illis. s3 p̄sumēdū qd
p̄fessor cām illoz vtilit̄ agat.
⁊ p̄fites intēdat ⁊ p̄mittat sa/
tisfacere qz cito p̄t. qz hic bz
locū ratihabitio d' bono ⁊ eq̄
⁊ tūc p̄fites absolui ⁊ cōicare
p̄t. qz est in via salutis. Si p̄o
oīno nesciāt p̄sone qbz est re/
stitutio fienda. tūc ē liber in
potestate p̄lati vel discreti cō/
fessoris dare ⁊ cōstitūere ter/
minū p̄fitei sic viderit neces/
sitate ⁊ p̄tritiōez ei⁹ ⁊ volūta/
tē p̄mptam restituendi. ⁊ infra
istū terminū tal' p̄t absolui et
cōicari. Itē vbi maior ē p̄tri/
tio ibi maior misericōdia ⁊ venia
est fienda ⁊ remissio. ⁊ qz tot⁹
mūd⁹ fere ē inuolūt⁹ in rapis.
sic p̄ posse tuo curre p̄ medi/
um ne nimia securitas vel re/
missio p̄ire faciat q̄s discreta
eq̄tas potat renocare. Itē sp̄
iuriās ⁊ spoliās vl' p̄plices
eoz debēt hūilr postulare ve/
niā ab eis q̄s offēderit ne illi

remaneat in racione malavoluntate. Quid autem debeat facere vxor et familia raptoris et usurarii et homini qui non habet nisi ob obligationem restitutionis habes suam pro causa de rapina. §. rñ. in fi. Nota quod Ray. et Hosti. circa istam materiam restitutionis dicunt. Hoc notet sacerdotes et retineant quod secundum quod maior vel minor fuerit fraus vel dolus vel violentia maior vel minor debet esse discretio iudicantis. et secundum hoc in usuris qui sunt in depositis vel dictum est super l. c. de usura. quod omnino sunt restituende. tamen quod minor est ibi violentia quam in ceteris poterit confessor etiam cum scitur persona cui scienda est restitutio magis moderare tempus restituendi retenta sibi vite et modum et familie sue. Quidam circa materiam istam dicunt et meo iudicio satis rationabiliter quod in certis casibus non tenet quod ad statim restitutionem actualiter. etiam si habet modum aliqualem ad restitutionem et ab eo cui tenet inuenire non possit nec dilationem nec remissionem. sed subito velit fieri sibi restitutionem. quando videtur ex restitutione statim vel statim restituendo sequitur inde evidens vel probabile damnum spirituale vel temporale notabile ipsi restituens vel

aliorum. quod preponderaret damnum ei quod debet habere ex carceribus illius rei. Potest autem tale damnum esse triplex seu scandalum notabile vel damnum. Periculum mortis. Infamia generis. Periculum notabile mortali culpe. Ratio autem homini est quod seque talis restitutio possit differri. quod secundum Scotum creditor debet habere magis debet velle in homini casibus ut maximum incommodum seu damnum eius quod habet restituere evitet in modica restitutionis dilatione quam suum modicum incommodum vel damnum ex carceribus ad tempus suere. Et si obiciatur quod restituere est actus negatiui precepti. quod inducitur seu explicatur per hoc quod est non retinere alienum. sed preceptum negatiui obligat semper et ad semper. Respondetur secundum Scotum. quod alienum iniuste et iniuriam domino retinere simpliciter prohibetur. propterea semper et ad semper isto modo necesse est saluti alienum non retinere. Sed quando quod habet voluntatem et propositum restituendi alienum pro tempore oportuno extunc tenet domino rei volente. id est velle debere. Vult autem hoc dominus rei et si non actu elicitur. tamen actu debito. et honesto. quia velle debet quod qui suum habet retineat quousque poterit oportune. Et si

De restitutōe liber tertius

dicat. dñs rei B agit iuite. 7 qz
nō vult q p qñtūcūqz tēpus
suū retineat. Dñm fm Sco.
q dñō etiā inordinate volen
restatiz rehabere suū 7 p pñs
ē rectā rōnē nolente primuz
retinere suū. tūc tenens nō est
detentor iniustus. nā 7 depo
sitiū d3 redditōne strictissima
reddi cū repetit. vt. L. depōsi
tū. l. fi. 7 tū inuito dñō volun
tate inordinata cum repetit.
vt cum eo malū faciat sibi vñ
alteri p̄t retineri. Et Aug. dic
q multa bona sūt p̄standa in
uitis. dum eoz potius vtili/
tati q̄ voluntati cōsulit. dist.
xl. v. c. 7 q̄ emendat. 7 exēpluz
ponit. xxiij. q. iij. ca. ipa pie/
tas. de eo. f. q̄ ē voluntatē suā
extrahit d̄ domo ruitura. qd
laudabilr sit. ¶ Est g vn⁹ ca/
sus cū imiet ex eius restitutō
ne subita piculū damni incō
pabiliter p̄ualentis dāno qd
inde h3 creditor ex carētia rei
sue. puta cū ip̄e creditor ipu/
gnaret bonū p̄mune 7 hñdo
illam rē seu pecuniā quaz q̄s
de suo retinet magis posset i/
pugnare 7 p̄ualere ē bonum
cōe. Nā tūc fm Richar. i. iij
non tenet illud restituere illi
sed fideliter reservare. vt resti
tuat sibi vel heredibus suis

qñ B fieri poterit sine p̄iudi/
cio boni cōis. vñ d̄positare il
lud ordinando 7 puidēdo q
tpe suo restituat. Idem vide
tur dñm cū q̄s malevteret re
sua rehabita. puta gladio ad
occidendū se vel alium vñ bu
iusmōi. Idem videt dñm cū
ex subita restitutōe ille q̄ resti/
tueret rem ablata p̄ furtum
vel aliud vicis detegeret 7 in
de infamaret. cuz fama sit qd
notabilius suba tpali. vñ gñi
us reputat p̄ctm detractōis
q̄s furti. ceteri p̄ibo fm Tho.
ij. ij. q. lxxij. 7. vi. q. i. deterio/
res. Cū g q̄libet debeat pui/
dere p̄servatōi fame sue. ar. xij
q. i. ca. nolo. pōt talis differre
restitutōem vsqz ad tps quo
non dephendat in crimine 7
infamet si aliter p̄videri n̄ p̄t.
Idem dñm est cū id qd debz
restituī non possit restituī nisi
faciendo magnas expensas
ad mittendū sibi. qz in remo/
tis est creditor. Tunc em̄ qd
agendū ē habes sup̄ etiā co.
ti. c. iij. Et idem dñm qū mu
lier h3 filiū p̄ adulterium ne/
sciēte viro. vel supponit sibi
alienū ptū q̄ nutrit de bonis
viri. vel etiā heres dimittit vt
ppri⁹ fili⁹. cum teneat mater
talis de omnibus quel perci/

pit talis fili⁹ bonis. s. putati-
ui p^{ri}s. nō tū d^z reuelare fac-
tū qū ex s^e seq^{re}t vel seq^{re} pba-
bil^r posset mors sua vel plis
talis. vel etiā notabil^r ifamia
seu alia g^{ra}ia scādala s^z Ray.
z Jo. neapol. in quolibet. de
quo habes sup^{er} plene co. li. ti.
l. c. d^z furto. vide ibi. Alius ca-
sus qū ex h^umōi f^ustitutōe pos-
set seq^{re} mors spūal^{is} seu pctm̄
mortale pbabil^r in restitutōe
vel familia eius. puta restitu-
endo q^{uod} habet aliena ad tāraz
venit paup^{er}itatem vel miseri-
am q^{uod} nō p^ot viuere vel puidere
filijs suis devictu z restitū. et
cū sint alie⁹ nobil^{is} p^oditionis
mendicare nimis erubescunt
ab amicis ad sufficientiā nō
inueniūt. laborare nesciūt vel
nō pūnt quia puuli vel infirmi
z sic restituēdo exponit picu-
lo ipse cū familia sua furandi.
vel p^ostituēdi filias. vel despe-
ratiois vbi retinendo q^{uod} ha-
bet alienū cū ipso z industria
sua puideret parce sibi z fami-
lie sue disponit ad satisfaccien-
dum paulatim. Hoc sentire
videt Sco. in. iij. Hen. in q^{uod}
libet. vi. q. xxiij. Et idem vi-
det dōm cum quis habet in-
strumenta art^{is} sue vñ ex labo-
re suo gubernat se z suos z vñ

dendo vel tradēdo ea vt resti-
tuat suis creditorib^{us} nō pote-
rit laborare z indelucrari. pu-
ta lib^{er}os q^{uod} ad iurispitos z me-
dicos. s. ferramenta q^{uod} ad artifi-
ces. Laborando aut^{em} cū p^odic-
tis vltra sustentatiōez suā po-
terit in futurū paulatim^{us} satisf-
facere. Nec credo esse s^{ed} q^{uod}
dicit Tho. ij. q. lxij. s. q. sta-
tim restituendū ē alienū sim-
pliciter. Nō em̄ ita amare s^{ed} ba-
accipienda sunt dicit lex s^{ed} ci-
uil^{is}. z in sacra scriptura statū
d^z fieri q^{uod} in pliro tpe. vt p^{er}
Malach. iij. Statim veniet
ad tēplū zē. z p^{ri}ncipue cū ex cā-
ita vrgenti differtur vt dicitū
est. Potest etiam multipl^r ca-
pi in iure. z non solū pro po-
tentia facti sed iuris z cōmo-
ditatis. vt p^{er}ret. xxiij. q. iij. ca.
faciat in glo. Nec tū non sūt
p^odicanda ne pareatur vīa de-
tentiōi alienoz ad q^{uod} nimis
p^{er}sone sūt iclinate. s^{ed} cū mag^{is}
discretiōe in p^{er}sessiōe z p^{er}silijs
tractāda. z cū mltis circūstā-
tijs p^{er}siderāda q^{uod} honestent fa-
ctū. Ad hoc etiā facit q^{uod} dic^{it}
Johā. neapol. in q^{uod}libet. ix. q.
xxij. z Rich. in. iij. z Pet. de
palu. q^{uod} Item potenti restituere
mala ablata statim q^{uod}ritur.
vtrum sufficiat relinquere in

De restitutōe liber tertius

testamento vel in instrumēto
q̄ heredes restituant. Rūdet
ad h̄ Jo. neapol. in. ix. q̄libet
q. xxiij. q̄ hoc sufficit i duob;
casib; tñ ¶ Prim⁹ ē qñ hñs
male ablata credit vere ⁊ pro
certo vl̄ q̄ si p̄ certo. q̄ tal̄ retē
tētio n̄ sit p̄ voluntatē dñi. tal̄
em̄ retentio n̄ ē iniuriōsa vl̄ in/
iusta. null⁹ em̄ patit̄ iniusticiā
volens. vt dñ. v. ethicorum
¶ Scd⁹ casus qñ tal̄ retētio
rei aliene est p̄ voluntatē dñi.
sz inordinata. puta cū n̄ red/
dit gladi⁹ furioso cū reperit
ipm̄ in furia. h̄ em̄ iuste sit. vt
xxij. q. ij. c. ne q̄s. Et silr̄ h̄ est
qñ vult rē suā statim h̄re qm̄ re/
tinēs n̄ pōt dare sine notabi/
li damno suo. ⁊ ecōtra ille cu/
ius est p̄ sine dāno ⁊ incōmo/
do carere ad ips. Extra istos
casus n̄ sufficit ad salutē nisi
statim restituat. Rō est. qz de
necessitate salutis ē vitare pec/
catū mortale. sed nō solū au/
ferre alienū. sed etiā detentio
rei aliene extra p̄dictos casus
ē mortale. qz p̄ iniusticiā qz cuz
faciat iniuriā p̄rio. ⁊ hoc cuz
p̄t restituere. Cū n̄ suffic̄ ad
salutē tali relinq̄re in instrumē/
to vel p̄ testamētuz q̄ heredes
restituāt. sed de necessitate sa/
lutis ē statim restituere si pōt

Sz si ille cui⁹ ē res vl̄ cui ob
ligat n̄ p̄t illa re carere sine in/
cōmodo suo etiā ad ips op̄t
q̄ restituat etiā cū maḡ icō/
modo suo. n̄ sufficeret dimi/
tere p̄ testamētū. ¶ Tertius
casus excusans a restōe subi/
ta est. cū ex h̄ imineret piculū
mortis corporalis. Et nota fm̄
Richar. in. iij. dñ. xv. q̄ si ille
q̄ dānū intulit h̄z aliqd̄ vltra
necessitatē sustentatiōis natu/
re. q̄uis sibi necessariū ad vi/
ctū fm̄ decentiā sue p̄sone re/
stituere tenet. Non em̄ licit⁹
est de alieno vinere cū secula/
ri honore. Si aut̄ nō h̄z nisi
necessaria ad sustentatiōz na/
ture tunc subdistingūdnz ē.
quia aut̄ iste q̄ est passus dā/
nū nō indiget ad sustentatōz
nature eo qd̄ ab eo ablatū ē. ⁊
ille q̄ abstulit p̄t retinere ⁊ re/
stituere nō tenetur. qz ex iure
nase licit⁹ est vnicuiqz vsus
possessionis necessarie ad su/
stentatiōez nature. Extrema
em̄ necessitas facit omnia cō/
munia. ff. ad. l. rodiam. de ia/
ctu. l. ij. §. cum in eadem. in te/
xtu et glosa. Aut indiget ad
sustentationem nature. eo q̄
ablatum est. ⁊ tunc subdistin/
guo. quia aut primus. id est
dominus ipsius rei indiget

ista re ad sustentatōz sue natu
re p̄usq̄s fuit necessaria ad su
stentationē nature illi⁹ q̄ ab
stulit. aut eodē tpe vterq̄ idī
gens fact⁹ ē ista re ad sustēta
tōez sue nature. aut iste q̄ ab
stulit factus ē indigēs re ista
ad sustentatōez sue nature p̄
usq̄s iste a q̄ ablata ē. Primo
mō ⁊ scdo pōt dici sine p̄iudi
cio q̄ iste q̄ abstulit rē istā re
neat restituere illi a quo abstu
lit. qz nunq̄ facta fuit res illi⁹
q̄ eā abstulit. s; sp̄ remansit il
lius de iure. postq̄em sum in
statu in q̄res mea necessaria ē
mibi ad sustentatōem nature
nō pōt fieri alteri⁹ me dīcen
te. Si tertio mō. tūc ille q̄ ab
stulit restituere nō tenet quia
ab isto tpe q̄ facta est necessa
ria sibi acq̄sitiū fuit ius in illa
re illi qui abstulit. Et iō quā
uis damnū passus veniat po
stea ad statū in q̄ res sibi abla
ta eēt sibi necessaria ad susten
tatōem nature. n̄ p̄p̄ h̄ habz
maius ius i ista re q̄s iste q̄ eā
abstulit. nisi iste qui eam ab
stulit deuenisset ad statum in
quo amplius res ista non eēt
sibi necessaria ad sustentatōz
nature. Idem p̄ totum. Per
de pal. in. iij. ⁊ Seco. Ex p̄di
ctis horz patet q̄ tales q̄ bñt

restituere ⁊ si retineāt sibi qd̄
am mō necessaria ad sustenta
tōez sui ⁊ familie ad vitādūz
multa p̄cula anīe ⁊ corp̄is q̄
p̄siliū se q̄ possent bonis suis
cedēdo ⁊ oīb⁹ se expoliādo. p̄
restōe fienda. qd̄ forte tutius
esset restituere ⁊ ut deo cōfide
re. etiāz si opteret mendicare
fm Ray. Ad h̄ nō vidēt tene
ri d̄ necessitate salutis. tñ n̄ de
bent tales laute viuere ⁊ pō
posse vestiri cū familijs. ⁊ fili
as suas cū magnis dotib⁹ nu
ptui tradere. sicut si nō essent
obligati restōi. sed p̄ce viue
re ⁊ p̄uas dotes tradere. Et si
n̄ p̄nt nobili v̄l mercatori nu
ptui dare debēt artificij et ple
beo tradere. ⁊ alia sup̄flua re
secare. Luz multa ḡ prudētia
h̄ negociū agendū ē. cum ef
ficaciter vident facere qd̄ p̄nt
ad restituendū zin alijs se bñ
bñe. ⁊ cū timore dei credo q̄
p̄nt absolui ⁊ cōicare Qui ac
⁊ de eo qd̄ p̄nt sp̄ p̄crastināt ⁊
annuatiz repiunt p̄mittere cō
fessoribus restitutionem face
re. ⁊ postea non faciunt nō vī
dentur absoluendi nisi prius
faciant vel disponant effica
citer negocium vt habeat exe
cutionē. ⁊ m̄to min⁹ ei p̄mit
ti debz cōio sumi. q̄tuz dico

De restitutōe liber tertius

spectat ad p̄siliū p̄fessor. Nā
q̄tū ad sacerdotē q̄ h̄z cōica-
re cū ille se i manifestō ad B i-
gerit. qd iur̄ habes in etiā p
test. eo. ¶ De vsur r̄s at ma-
nifestis quō sit agēdū cū eis i
restitutōe 7 collatōe sacramē-
toz. habes. s. co. c. de vsuris.
Possent etiā tales petere re-
missionē a creditoribz quā si
sine fraudez spōte obtinēt nō
ip̄is ampli⁹ obligant. nec eti-
am pauperibz illa remissa eis
dare tenent. Nō tū decēs eēt
vt dīnes a paup̄e 7 indigēs
parū a multū indigente pete-
re remissōem. ¶ Querit vtr̄
ep̄s elapsis tribus vl. iij. xxx
vel xl. annis possit agere p̄ he-
redes vel possessores bonorū
quidam illius q̄ in testamen-
to reliq̄t mille libras soluē-
das nomine vsurarū incerta-
rū cū de extorsione dictaz v-
surarū nō appareat nisi p̄ cō-
fessioz dicti testatoris. Rūdz
Lau. p̄ Fede. q̄ euz actio q̄
cōpetit ex testamēto vl̄ cōdi-
tio q̄ p̄petit ep̄o p. l. nulli. C.
de epl̄. 7 de. sit p̄sonalis 7 spa-
tio. xxx. ānoz claudat p̄ p̄s
L. de p̄scrip. xxx. vel xl. anno-
rū. iō p̄ heredes bōa fide pos-
sidentes. q̄ sp̄ p̄sumit nō com-
petit actio ad dictas mille li-

bras. nisi p̄bare heredē malā
fidē habuisse 7 sciuisse vicinū
7 crimen defuncti. q̄ cāu d̄z i/
telligi. ca. tua nos. cum si. Et
idē si d̄ extorsione appareat p̄
aliud q̄ p̄ testamentū. Quo-
ant ad possessores bonorū in
q̄s p̄ testatorē vel eius heredē
bona sūt alienata. nō ē aliq̄d
dub iū si possederūt spacio. x
annorū. q̄ actō p̄sonalis non
p̄petit p̄ successorem singula-
rē. vt. l. i. §. heres. ff. ad trebel.
Nec obstant p̄mo dicta. s. q̄
actōnes ep̄o p̄petentes durāt
xl. annis. q̄ intelligit B̄ de lac-
tionibz p̄petentibz ep̄am vel
ecclesijs collegiatis. sed hic n̄
p̄petit actio ep̄o vt ep̄o. sed vt
iconomo 7 admīstratori bo-
norū pauperum. ¶ Querit
tur quid si p̄missio generali
edicto q̄ quicunq̄ dederit v-
surarum noīe aliquid tali ve-
niat infra tot dies 7c. Si ne-
mo veniat. nec etiam aliquas
vsuras certas vsurarins assi-
gnauerit infra terminum sibi
ad id statutū laroq̄ est senten-
tia p̄ ep̄um declarās illas esse
certas. vtrū vsurarius fictu-
sus si postea appareant p̄so-
ne certe quibus est restitutio
fiēda. Federic⁹ d̄ senis sentit
q̄ sic. etiam quo ad illos qui

tunc erant extra dyocesim. factetur tñ q talibz ppetit remediū ptra ep̄m vel paupes. sed cogita dicit Lau. an sit verū z priūm practicať qñ nō ē de terminatū q oīa veniant sub noīe incertoz. hoc est qñ non sit taxatio vere. z fm quantitatē ad quā ascendit. sed minor. z fm q inter eos quēntuz est z de b̄ iudici p cui? inia alio nō dato p̄sumitur q stat legitime. Et āt talia practica sit iuri psona tūp̄e vide. Pro pri tñ sūt ep̄i ad eius obseruatōez. qz p seip̄is incerta ibursant. nec ad illoz volunt restitutionē venire vel teneri. s̄ sit certa taxatio fm p̄uentionez fm q mort̄ est. que tñ an possit de iur̄ fieri videndum est. ¶ Querit etiam Archid. q si q̄s decedens relinq̄t sibi heredem ex testamento vel ab intestato. z ordinant qndaz executorē tñ ad emendā suozuz forefactorz q̄ decedens tempe mortis sue creditoribz tenebatur. z iā termini solutōis superant. Dicit rñdendo q ille executor debita h̄mōi soluere teneť. z p̄t pueniri. qz elapsis terminis solutōis cepit iniuriari creditoribz in nō soluendo defūct̄. Ex p̄cepto autem

bñi ē solutō faciēda. ar. xi. q. i. c. magnū. xxiij. q. vi. ca. tribu tñ. qz peccat in termino nō soluēdo. tñ qz frangit pmissum extra de pact̄. ca. i. et. ij. tñ q̄a illo elapso inuito dñō detinet alienū. ff. de excep. boli. l. ij. §. circa. z hoc tenent qdam. s. vt noīe forefactorz hoc cāu veniant debita qz terminus solutōis tpe mortis elapsus erat z p illis agi posset. Sec̄ de debitis qz termi? n̄ aduenerat Et ita notat spe. in Rubri. q̄ liter scripta i iudicio pferri. §. nūc fo. ¶ De eo fo demū cui datū ē aliqd p errorē dic̄ Jo. de rip̄. in tractatu de p̄ctibus q in tali datōe aut est error p sone vel fortune. vel aliter? cōditōis apposite Si p̄mo mō puta intēdo dare petro z do martino. tunc martinus tenetur acceptum restituere vel dāti vel illi cui intendebat dare. ar. xxi. q. i. §. i. Si vero error fortune. puta intendo tibi dare vt pauperi et tu es diues. dicitur q sic acceptum tenetur restituere danti vel alicui pauperi. nisi recipiens interim effectus fuisset pauper. ¶ Si vero sit error alicuius alterius conditionis. Puta si ego credo te esse sanctum

De restitutōe liber tertius

cū tu n̄ sis. ⁊ iō dono tibi vel
credo te celebraturū missas.
iō do tibi. d̄r q̄ si receptori cō
stat de p̄cisa intētōe dāt̄. s. q̄
als n̄ daret nisi ista p̄ditio s̄b
esset. talis error obligat ad re
stituendū receptū. aut ad suf
ficienter supplendum p se v̄l
aliū intentōem dāt̄. q̄rū rō ē
q̄ cū res in istuz nō transeat.
nisi eo mō q̄ vult dans trāsfer
re si nō existat p̄ditio in ipsuz
res non trāsfer̄. Alij aut̄ di
cunt q̄ ad talē restitutōez ta
lis error non obligat. nisi ip̄a
p̄ditio circa quaz errat eēt cā
morsua ⁊ final talis dātōis.
q̄ p̄bat p s̄le. Do tibi libras
cētū. q̄ credo te eē amicū me
uz. dato q̄ accipēs n̄ sit ami
cus me⁹. n̄ obligat ad restitu
tōez. Si aut̄ amicitia sit cā
pp̄t quā do tibi cētū libras.
s. si sis amicus meus. ⁊ nisi a
micus fueris obligaris ad re
stitutōz. Ex his p̄z q̄ q̄storez
scti anthoni⁹ vel alij q̄cunq̄
nullo mō p̄nt sibi retinere ea
q̄ illis paupibz vel locz p q̄bz
petūt dan̄. q̄ h̄ ē error p̄sone
Clericū q̄ null⁹ tenet p̄p̄is
stipēdijz militare. ne causas
alioz agere ad suas expensas
dico q̄ tales p̄nt viuere sup q̄
stus q̄s faciūt. ⁊ pōt eis mo

deratū salariū dari. Nec ille.
Illa p̄o que dan̄ eis et men
dacijz eoz q̄storez. vicz q̄ asse
rūt q̄ dicēt multe misse p dā
tibz. v̄l habebūt talē indulgē
tiā. vel absoluent ayotiz eoz
vel a casibz reservatis. vel q̄
sient lectisternia in hospitali
de h̄mōi p q̄bz illi dāt als nō
daturi. cū nec talia fiunt v̄l ve
ra sūt. totū ē rapina. ⁊ restitui
dūt dantibz ea. vel paupibz
erogari. ar. xiiij. q. v. c. nō sane

Finit libellus de restituti
onibz fratris Antonini archi
episcopi Florentini. in q̄ dis
fute tractat de hac materia.

Tabula

Incipit

i bula materiaꝝ q̄ in h
tractatu ꝑtinet. Qui
q̄dem tractatus sub se ꝑtinet
tres libros. Prim⁹ ē de ꝑfes
sore. Scōs d̄ interrogatorijs
in ꝑfessione fiendis. Tertius
de restitucōe. Prim⁹ deniq̄
liber diuidit in tres partes.
Quarū ꝑma est de ꝑtate seu
autoritate cōfessoris. ⁊ habet
xv capitula.

De ꝑtate seu autoritate cō
fessoris. ⁊ q̄s possit vel n̄ pos
sit audire confessiōes. Capi
tulū ꝑmū. Folio. i.

De ordinario ꝑfessore q̄ ad
ecclesiasticas ꝑsonas ⁊ clericos
caplm. ij. Fo. i.

De cardinalib. Fo. ij.

De ꝑtarchis ⁊ alijs. fo. ij.

Abbatissa q̄d possit in spū
alibus. Fo. iij.

Cui debeāt laici ordinarie
ꝑfiteri. caplm. iij. Fo. iij.

Casus octo in q̄b⁹ ꝑt q̄s al
teri ꝑfiteri q̄ ꝑꝑo sacerdoti si
ne ei⁹ lnia. ca. iij. Fo. iij.

Quis possit ꝑmittere ⁊ q̄s
nō audientiam confessionū.
Caplm. v. Fo. vi

Quō ⁊ q̄n curat⁹ vel ꝑsby
ter parochial⁹ possit dare vl' de
negare lniā alteri ꝑfitendi

subito si petat illam. Capitu
lum. vi. Fo. vij.

De religiosis q̄n ꝑnt audi
re confessiones sine lnia ꝑlati
sui. Ca. vij. Fo. vij.

De ꝑtate audiēdi ꝑfessiōes
attributa fratrib⁹ ꝑdicatori
bus et minorib⁹ a iure ꝑ ter.
cle. dudū. §. ij. d̄ sepul. quō fie
ri possit quō exponit. Capi
tulū. viij. Fo. viij.

De effectib⁹ q̄ sequūt ex cō
missione audiēcie confessiōis
alteri facte. ca. ix. Fo. ix.

Differentia inter fr̄es ꝑesē
tatos ꝑm formam cle. dudū.
⁊ differētia iter sacerdotes cu
ratos. ca. x. Fo. x.

De casib⁹ multiplicib⁹ ep̄o
reseruatis. de q̄bus agit in fi
ne cle. dudū. de sepul. Capi
tulū. xi. Fo. xi.

De sacerdote q̄ absoluit ali
quē a casu a quo nō ꝑt absol
uere. Ca. xij. Fo. xij.

An in generali ꝑfessione cō
tineat spēalis. ca. xij. fo. xij.

Quid possint penitentiarij
curie romane. ca. xij. fo. xij.

Quid fiendū q̄n ꝑfessor nō
intelligit penitentem. capitu
lum. xv. Fo. xij.

Finiriūt capitula ꝑme par
tis libri ꝑmi.

Tabula

Incipit tabu

la secunde ptis libri pmi q̄ erit d̄
scia cōfessoris. Et h̄z q̄nq̄z. §
Folio. xiiij.

Q, duplex ē clauis ordinis.
scz scie z potētie. §. i. fol. xiiij.
Quāta scia req̄ratur in cōfesso
re. §. ij. Fo. xiiij.

An cōfessor teneatur scire. an
pctā in cōfessioe audita sint
mortalia vel venialia. §. iij. fo
lio. xv.

Q, iteranda est cōfessio in sex
casibus. §. iij. Fo. xv.

An valeat cōfessio ab incon
trito facta. vt eam iterare non
opteat. §. v. Fo. xvij.

De attritione z contritione.
Folio. xvij.

Sedecim conditiones que
requirūtur in omni bona cō
fessione fienda. Fo. xix.

Finium. §. secunde partis
libri primi.

Incipit tabu

la tercie ptis libri pmi que erit
de bonitate confessoris. z ha
bet. §. decem.

Qualiter cōfessor debet habe
re duo. s. timorem dei et zeluz
animarū. §. i. Fo. xx.

Duo debet habere cōfessor bo
nus. fo. xx.

Quō se habere d̄beat cōfessor
erga penitentem z de q̄bus i
terrogandum. z ibi p̄sus de
cem p̄ceptorum decalogi. et
versus septem peccatorū mor
talium. §. ij. Fo. xxi.

Quo ordine fieri debeant in
terrogatiōes. z de q̄b. fo. xxi

In interrogatiōibz fiendis
tria debent obseruari. fo. xxi.
De circūstantijs pctōz. z ibi
p̄sus eaz. §. iij. Fo. xxij.

Circūstantie pctōrum p̄fitē
de sunt in multiplici genere.
Ibidem.

Circūstantie que trahūt pec
catum ad aliud genus sūt cō
fitende. Fo. xxij

Peccatum cōmissum die fe
sto trahitur ad circūstātiāz
aliā. Ibidem.

Peccatum diuiditur in tria.
Folio. xxij.

Regule q̄nq̄z ad cognoscen
dum peccatum mortale a ve
niali. Fo. xxij.

Que debeat seruare z scire cō
fessor vtilia z necessaria i ip
so exercitio confessionis. §. q̄r
tus. Fo. xxv.

Quō se habere d̄beat cōfessor
audiēdo mulieres. ibidē.

Qualis et quanta debeat in

Tabula

iungi satisfactio seu peniten-
tia a cōfessore penitenti. §. qn-
tus.

Qualiter se hñc dbeat p̄fessor
penitencias iniungēdo peni-
tentibz.

Contraria pñia debz imponi
delicto.

Pro peccato occulto nō de-
bet dari manifesta penitētia.

Memoriale dicendum peni-
tenti circa penitentiam faciē-
dam.

Quid fiendū quādo penitēs
nō confitē aliquid peccatum
mortale quod p̄fessor nouit
esse in eo.

Sacerdos dē soluere vel li-
gare tripl̄r. ⁊ de mō ⁊ forma
absoluendi. §. vi.

Forma verborū absoluendi
penitēte.

Forma r̄vis p̄boz q̄ requirūt
in absolutōe.

Forma absolutōis ab oībz
censuris ⁊ penis. tā a iure q̄
ab hominibz.

Quid fiendū quādo p̄fessor
absoluit penitēte de quo nō
debit.

Quid de p̄fessore q̄ nō intel-
ligit penitēte.

An penitēs teneat iterare pe-
nitētia ei iniunctā i p̄cto mor-

tali factā in toto vel in pte. et
an dicta pñia taliter facta ei
valeat in foro militantis ec-
clesie. §. septimus.

Remedium tutius siue con-
siliū dandum penitenti q̄li-
ter p̄ficere debeat penitentiā
sibi iniunctam. ⁊ que penitē-
tia debeat sibi dari securior.

De celatione confessionis. §.
octauus.

Pñia confessoris confessio-
nem reuelantis.

Qui teneant ad sigillū p̄fessi-
onis. §. nonus.

Ad que se extendat sigillū cō-
fessionis. §. si.

Quid fiendū quando cōfes-
sor indiget consilio sup aliq̄
casu.

Finunt. §. tertie p̄ris et p̄
p̄sequens tractatus iste dē cō-
fessore.

Incipiunt ex
cōmunicationes sedi aplice
reseruate tam a iure q̄ p̄ p̄cel-
sum siue per extraneantes
breuiter recollecte per ordinē
deinde sequuntur excoicatio-
nes reseruate episcopis vni-
uscuiusq̄ dyoces. §. Fo. xxxv.

Tabula

Excoīcatōes papales pcer
nentes religiosos ⁊ religio/
sas. Fo. xxxvi.

Excoīcationes epis ex iu/
rereferuate. Fo. xxxvii

Incipit tabu

la sup interrogatorio.

Interrogatoriū qđ est scđs
liber hui⁹ opis in ordine di/
stinguī in tres ptes pncipa
les. quarum pma est de inter/
rogationib⁹ sciendis a confes
sore fm ordine; decē pcepto/
rum decalogi. Et habet capi
tula. xliiij. Fo. xliij.

Prīmū pceptum p̄tinet tria
capitula. Ibidē.

De votis. c. i. ibidē

De voti trāsgressiōe. ibidē.

De supstitiōib⁹. ca. ij. ibidem.

De incāratōib⁹. ibidem.

De adoratiōe creaturarum.

Folio. xliij.

De diuinatōib⁹. Fo. xliij

De arte notoria. Ibidē.

De cōstellatiōib⁹. ibidē.

De sortib⁹. Fo. xliij.

De incantationibus. Ibidē

De breuib⁹. ibidem

De obseruatōe tēpor⁹. ibidē.

De somnijs. Ibidē.

De blasphemia dei ⁊ scđorū
multiplici. Cap. iij. ibidem.

Scđm pceptū habet ca/
pitula duo. Fo. xliij.

De piurio. ca. i. ibidē

De adiuratiōe. ca. ij. ibidem.

Tertiū pceptum habet ca
pitula duo. Fo. xlv.

De obseruatōe festozū. capi/
tulum. i. ibidem

De auditōe missē dieb⁹ domi
nicis ⁊ festiuis. ibidem.

De obseruatione ieiuniorū.
capl'm. ij. ibidem

Quartū pceptum p̄tinet
duo capitula. Fo. xlv.

De honore pentū. ca. i. ibidē.

De gubernatiōe familie. capi/
tulū. ij. ibidem.

Quintū pceptū habet vni
cū capitulum

De homicidio triplici. s. cor/
de ore ⁊ ope. ca. i. Fo. xlv ij.

Sextū pceptū hz vnicū
capl'm. Fo. xlvij.

De luxuria actuali ⁊ ei⁹ spe/
cieb⁹. c. i. ibidem.

Nonū pceptum hz vnum
capitulum.

De luxuria mērali ⁊ eius spe/
ciebus. ca. i. Fo. xlix.

Septimū pceptum habz
capitula octo.

De vsurpatiōe rei aliene mul
tiplici. ca. i. Ibidē

Circa vsuram. Ibidem

De soccedis aīaliū ibidē

Tabula

De veditōe ad terminū. fo. l.

Decambijs Ibidē

De mutuātibz sub spe. ibidē.

De accipiētibz ad vsurā. fo. l.

De facientibz statuta in fauo

rem vsurarioz Ibidem

De emptōe impstitorz locorū

z mōtiū. ca. ij. Ibidem.

De fraudulentia q̄ mltis mo

dis p̄mittit ca. iij. Ibidē

De falsificatōe. ca. iij. fo. li.

De iniusticia q̄ fit i iudicio.

Caplm. v. Ibidēz.

De furto. Ca. vi. Ibidē

De sacrilegio qd̄ p̄mittit cir

ca res sacras. Ca. vij. fol. liij.

De rapina violēta. Ca. viij.

Ibidem.

Decimū p̄ceptum bz capi

tulum vnū.

De cōsiderio hñdi res alienas

Cap. i. Fo. liij.

Octauū p̄ceptūz habz ca

pitula duo. fo. liiij.

De mendacio. ca. i. ibidē

De detractōe. ca. ij. ibidē

Finis tabula sup̄ p̄ma pte

interrogatorij.

Incipit tabu

la scde p̄tis interrogatorij q̄ est

ō septē vicijz capitalibz. z di

stinguū in octo titulos.

De auaricia titulus p̄mus

z bz capla. ix. Fo. ly.

De symonia. Ca. i. Ibidē.

De p̄ditiōe. ca. ij. Ibidē

De acceptione personarum.

Cap. iij. Fo. lvi.

De turpi lucro. Ca. iij. ibidē

De ludo multiplici. Cap. v.

Ibidem.

De inq̄titudine. ca. vi. fo. lvij.

De inhūanitate retinendi te

naciter. ca. vij. Ibidem.

De auaricia amandi res ior

dinate. ca. viij. Ibidē

De p̄dgalitate p̄ria auaricie

cap. ix. Ibidem.

De inuidia titulus sc̄ds. z

bz cap. iij. Ca. i. fo. lvij.

De odio z filiabo inuidie. Ca

pitulū sc̄dm. Ibidē.

De susurratōe. ca. iij. ibidē.

De exultatiōe in aduersis. ca

pl. iij. Ibidē

De tristitia in p̄speris. ibidē

De ira titulus. iij. z habet

capitula duo. Fo. lvij

De ira ipsa. caplm. ibidem.

De filiabo ire. scz indignatōe.

Ca. ij. Fo. lix.

De timore mentis. ibidem.

De clamore. Ibidem

De p̄umelia Ibidē.

De blasphemia z maledictōe

creaturarū. Fo. lix.

De rira. Ibidēz.

De seditione. Ibidem.

De bello. Ibidē

Tabula

De accidia titul ⁹ q ^{re} ? .7 h3	capitula tria.	ibidez.
capitula q ^{nt} s.	fo. lix.	
De accidia ipa. cap. i. ibidē.	De gula ipa. Cap ^m . i. ibidē.	
De filiabo accidie. ca. ij. fo. lx.	De ebrietate. Ea. ij. fol. lxiij.	
De desperatione	fo. lx.	De insensibilitate.
fo. lx.		ibidez
De malicia.	ibidem	De filiabo gule. 7 p ^{mo} de be-
De pusillanimitate. ibidem:		betudine. Ea. ij. fo. lxiij
De rancoze.	ibidem.	De loquacitate.
De ociositate que pcedit ex te		Ibidez.
dio.	fo. lx.	De scurrilitate.
De torpore seu pigricia bene		ibidem.
opandi.	ibidē	De inepta leticia.
De euagatoe mētis. ibidem.		ibidez.
De negligentia seu tepiditate		De choreis.
Folio. lxi.		ibidem.
De negligentia p ^{re} ssiois. ca/		De immūdicia seu pollutioe
p ^{ri} mulū. iij.	Ibidem	pecurata.
De negligentia circa cōionez		fol. lxiij.
Cap. v.	fo. lxi.	De luxuria titul ⁹ septim ⁹ . 7
De inani gl ^{ri} a titulus q ^{nt} s		h3 cap ^{la} duo.
7 h3 tria capitula.	fo. lxiij.	ibidez
De iani gl ^{ri} a ipa. ca. i. ibidem		De luxuria 7 p ^{er} inētibz ad ip
De imodestia ornatus. ca. ij.		sam. Cap. i. fo. lxiij.
Ibidem.		De olecratoe morosa. fo. lxxv
De filiabo inanis gl ^{ri} e. 7 p ^{mo}		De filiabo luxurie. c. ij. ibidē.
8 hypocrisi. Ea. ij. fo. lxiij.		De cecitate mētis.
De iactantia	fo. lxiij	ibidem
De ironia.	Ibidem.	De p ^{re} cipitatioe.
De p ^{re} entione.	Ibidē	ibidem.
De discordia.	Ibidē	De incōsideratioe.
De p ^{re} inacia.	fo. lxiij.	ibidē.
De singularitate nouitatum.		De incōstantia.
Ibidem.		fo. lxxv.
De inobedientia	ibidem	De amore sui.
De gula titulus sex ⁹ . 7 h3		ibidē.
		De odio dei.
		ibidem.
		De amore vite p ^{re} ntis. ibidez.
		De horroze fut ^u ri seculi. ibidē.
		De supbia titul ⁹ octau ⁹ . 7 h3
		duo capitula.
		De supbia ipa. ca. i. fo. lxxv
		De filiabo supbie. 7 p ^{mo} 8 de
		risione. Cap. ij. ibidem
		De ambitioe
		ibidem
		De p ^{re} sūptioe
		fo. lxxvi.
		De temeraria iudicatioe. ibidē
		De curiositate.
		ibidē

Tabula

De ingratitudine ibidem.
De scandalo ibide
De adulatione ibidez.
De blasphemia in spiritum/
sanctū fo. lxxvii
De scismate ibide
De infidelitate paganorum z
hereticorum. ibidem
Finit tabula scde ptis in/
terrogatorij.

Incipit tabu
la tertie p[ar]tis interrogatorij q[ue] est
de statib[us] q[ue] continet capitula
xxij. fo. lxxvii
Ad iungatos. ca. i. z habz. §.
xxij. fo. lxxvii.
De actu m[er]imōij. z p[ar]tis cō/
missis in eo. fo. lxxix.
Interrogatiōes fiende circa
iungatos. fo. lxx.
De p[ri]ncipib[us] rectorib[us] z ba/
ronib[us]. Cap. ij. z habet. §. lxx.
Fo. lxxi.
De indicib[us] seu q[ue]buscūq[ue] ha/
bentibus auctoritatem. ca. iij.
z bz. §. xix fo. lxxiiij
De advocatis p[ro]curatorib[us] et
notarijs. Cap. l[im]. iij. z bz. §.
xxij. fo. lxxiiij
De doctorib[us] z scholarib[us]. c.
v. z bz. §. xv. fo. lxxvi.
De medicis z aromatarijs. c.
vi. z bz. §. x. fo. lxxvij.
De emulatiōe p[ro] z detractōe

ne quā faciūt medici interrogā
dū est put habes. §. lxxvij.
De mercatorib[us] cāpsorib[us] z
psenetis. Cap. vij. z habet. §.
xxij. fo. lxxvij
De artificib[us] z mechanicis.
ca. viij. z bz. §. xvi. fo. lxxvij.
De lanificib[us]. fo. lxxix
De setariolo. fo. lxxix.
De tabnario z hospite. lxxix.
De macellario fo. lxxix.
De pistore fo. ibid
De sutoz e pannoz ibidem
De aurificib[us] ibidez.
De cerdonibus ibidem
De fabris ibidem
De locatorib[us] eq[ui]rū ibidez
De histrionibus ibide
De citharizantib[us] ibidem
De seruitorib[us] z laboratorib[us]
Ibidem
De rusticis z agricolis. Ca.
xi. z bz. §. xi. ibidem
De pueris z puell[is] ca. x. fo. lxxx
De clericis in cōi. ca. xi. z bz. §.
xxvi Ibidem
De bñficiat[is] z canonicis. ca.
xij. et bz. §. xliij. fo. lxxxij
De religiosis mascul[is] z femi/
nis. Cap. l[im]. xij. et bz. §. xxxv
Folio. lxxxv.
De voto paupertatis ibide
De voto castitatis fo. lxxxvi
De voto obediētie lxxxvi
De officio diuino fo. Ibidem

Tabula

De exercitio. Fo. lxxxvii
 De orōe et p̄fessioe. f. lxxxviii.
 De amore parentū. Ibid.
 De p̄latis in cōi. La. xv. et
 bz. s. xv. fo. lxxxix.
 De ep̄is et p̄latis sup̄ioribz
 La. xlii. et bz. s. xxi. fo. xci.
 De iudicando in foro contē/
 tioso. fo. xcii.
 De absolutioe et p̄nie iniunc/
 tione. ca. xvi. Fo. xcvi
 De p̄nia iniūgēda penitenti.
 Folio. xcvi.
 De infirmis et qd agendū sit
 erga eos. ca. xvii Fo. xcvi
 Forma absolutionis lar/
 ticulo mortis. fo. xcvi.
 Forma absolutionis ab ex/
 cōicatioe minori. Fo. xcvi.
 Forma absolutionis a pec/
 cat̄s minoris excoicatio. xcvi.
 Forma sacramenti baptis/
 matis. Fo. xcix.
 Forma confirmatiois seu
 chrismatis. Ibidem.
 Forma absoluendi a pec/
 cat̄is. Ibidem.
 Forma extreme vinctiois
 Ibidem.
 Forma p̄secrationis cor/
 poris christi. Ibidem.
 Forma consecrationis sa/
 guinis christi. Ibidem.
 Forma ordinū minorū.
 scz forma ostiarij. Ibidem

Forma lectoratus. Ibi.
 Forma exorcistat. Ibidem
 Forma accolitatus. Fo. c.
 Forma subdyaconat. fol. c.
 Forma dyaconat. fo. c.
 Forma p̄sbyteratus. Ibidem
 Forma sacramenti matrimo/
 nij. Ibidem.

Finit tabula sup̄ tertia p/
 te interrogatoriū.

Incipit tabu
 la sup̄ tractatu de restitutioni
 bus qui in h̄ libro seu ope ter
 tio loco ponit. de quo p̄z i se/
 cūda pte summe de vicijis ca
 pitalibus eiusdem frans An
 thonini. xi. ij. per totum.
 ¶ Caplm p̄mū de restitutiōi
 bus in genere. in quo ponun
 tur viginti manus rapientiū
 quarum quilibet habet q̄nq;
 digitos seu modos. et sic sūt
 centum modi in quibus sit
 restitutio vel erogatio fo. c.
 Prima manus feneratoria.
 Ibidem.
 Secūda man⁹ raptoria. fo. ci.
 Tertia man⁹ furatoria. ibid.
 Quarta man⁹ bellatoria. ci.
 Quinta manus damnifica/
 toria. Ibidem.
 Sexta manus p̄cipatoria.
 Fo. ciij.
 Septima man⁹ sacrilega. ibid

*frans p̄dōe
 infirmarū
 gerant*

Tabula

Octaua manus iniuste iudi-
catoria. Ibidem.

Nona manus in iudicio iu-
ste assistoria. Fo. ciiij.

Decima manus fraudatoria
Ibidem.

Undecima manus falsifica-
toria. Ibidem.

Duodecima manus prodi-
toria. Fo. cv.

Tredecima manus symonia-
ca. Fo. cv.

Quartadecima man⁹ impe-
ditoria Ibidem.

Quintadecima manus luso-
ria. Fo. cvi.

Sextadecima manus loca-
tionis et conductionis vicia-
toria. Fo. cvi.

Decima septima manus tur-
piter lucratoria. Ibidem.

Decima octaua man⁹ detra-
ctoria. Fo. cvi.

Decimanona manus psone
lesoria. Fo. cvij.

Uigesima manus aiaru pre-
datoria Fo. cvij.

Incipit capi-

tulu scdm de restitutionibz i q
on dicit qd qntu quibz et q or-
dine sit restituendum. et habz
quattuor. §.

Prim⁹. §. est de dāno qd

infertur homini quo ad aīaz
auferendo ei p̄tutes infusas
et morales. qd contingit fieri
quattuor modis. Fo. cvij.

Secda. §. ē de dāno qd in-
fert homini q ad corpus in-
ferēdo ei lesiōes corpales. qd
etiam p̄tingit fieri quattuor
modis. Fo. cir.

Tertio. §. ē de dāno qd in-
fertur homini quo ad famaz
et honorem p vituperatiōes
verbales. quod etiā sit quat-
tuor modis. Fo. cr.

Quartus. §. est de dāno q
infert homini q ad substantiā
tpalē put p̄tinet ad restitutōz
male ablatorum certorum et
incertorum Fo. cxij.

An clerici teneant restituere
fructus voluptuose consum-
ptos. Fo. cxij.

Capl^m terciu vbi fienda
est restitutio. Fo. cxij.

An fideiussoz possit reperere
a debitore vsuras p eo solu-
tas. Fo. crv.

Capl³ quartu p quos fieri
debeat restitutio. Et pmo
de restitutione incertorum.

Folio. cxvi.

Quantuz ad scdm per quos
fieri debet restitutio incerto-
rum. Fo. cxvij.

De damnis datis tēpe guer-

Tabula

rarium. Fo. cxviii
De tutorum et curatorum vel ne-
gociorum gestorum restitu-
tione. Fo. cxix.

Capitulum quintum cui fieri
debet restitutio. Fo. cxx.

De illicite acquisitis secundo
modo. Ibidem

De illicite acquisitis per lu-
dum. Fo. cxxij.

Capitulum sextum. Cur sit fi-
enda restitutio. Fol. cxxij.

Capitulum septimum De mo-
do restituendi seu ordie. Fo/
lio. cxxix.

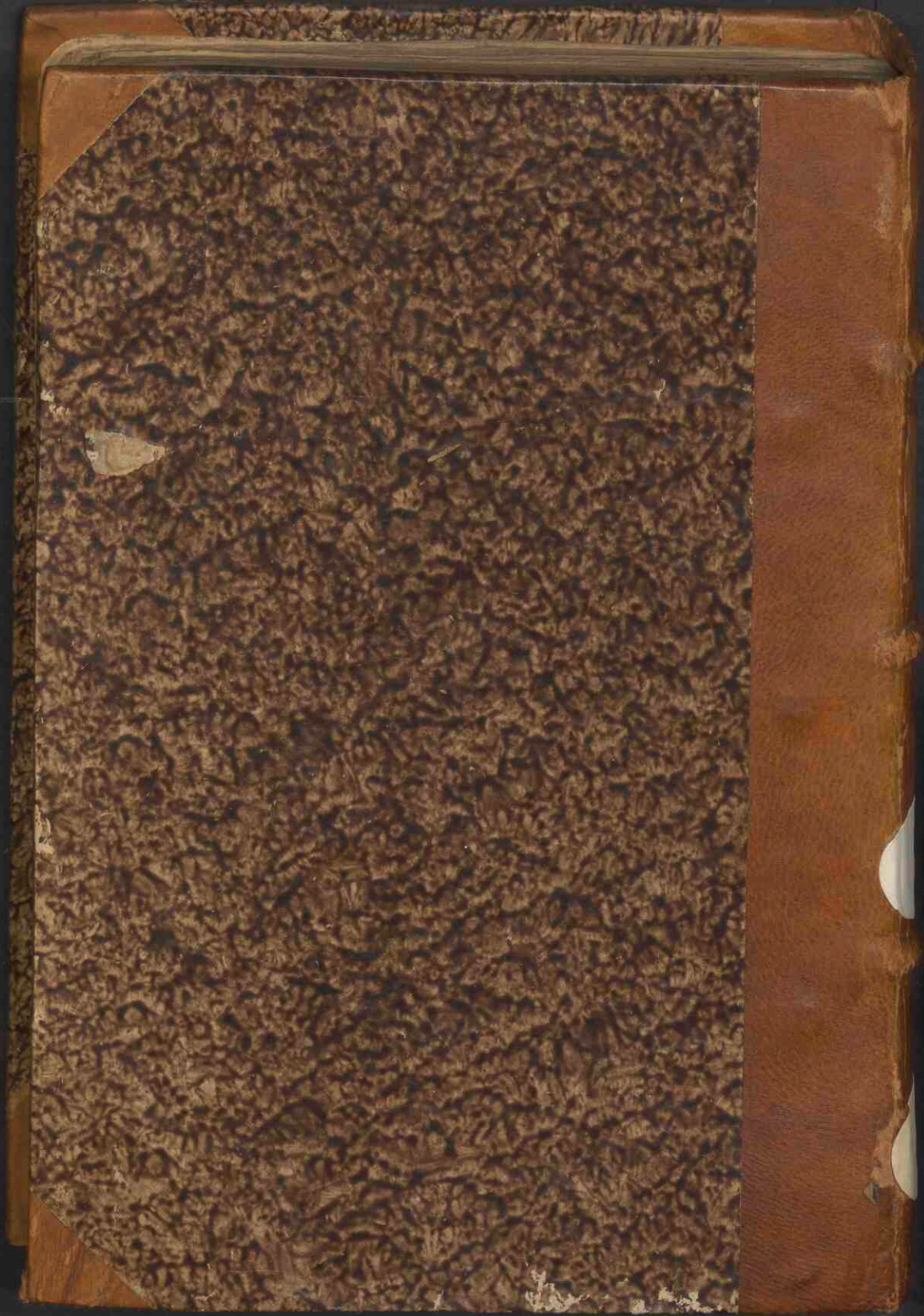
De restitōe certor. Fo. cxxx.

Quō fieri debeat restitutō ve-
oris concipientis p adulteri-
um. Fo. cxxxiiij.

Capitulum octauū. s. qñ
fieri debeat restitutio. Folio
cxxxvi.

Utilissima confessio sum-
mula a reuerēdissimo in chri-
sto patre ac domino. domino
Antonino archiepo Floren-
tino edita. Argentine impressa
p Martinū Flach. Anno do-
mini. M. cccc. xcix. Finit fe-
liciter.

2050.7

colorchecker DIGITAL SG

